Digitized by Google

UNIVERSITEIT
90
Digitized by Google

Digitized by Google

Hist. 5688.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

J. F. Vandevelde S.T.D. r. Lovanii

Digitized by Google

CODEX DIPLOMATICUS
HISTORIÆ
SILVÆ NIGRÆ.

TOMUS III.

CODEX DIPLOMATICUS HISTORIÆ SILVÆ NIGRÆ.

SECULUM IX.

N. I.

Traditio *Meginhart* presbyteri bonorum in *Mettingen* pago *Alpegove* ad monaſterium *Rhenaugienſe*.

An. 855. 21. Aug. Ex archiv. Rhenaug. ad *T. I.* p. 139.

In Dei nomine. Ego *Meginhart* indignus presbyter divina gratia compunctus, verba Redemptoris horrens, quæ ſuis diſcipulis innuit: Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Ideo namque complacuit mihi eius eſſe diſcipulum, & quidquid in termino *Mettingen* de hereditate materna habere viſus ſum, tam terris, ædificiis, campis, ſylvis, aquis, paſcuis, mobilibus & immobilibus, mancipiis, præter IIII. his nominibus, *Cozzo*, *Engilbert*, *Gerlinth*, *Uotta*, aliud totum atque integrum ad monaſterium, quod vocatur *Rinaugia*, quod conſtructum eſt in honore Beatæ Mariæ & S. Petri tradere. Idcirco libuit cum Advocato meo *Anno* pro æterna retributione animæ meæ, & pro remedio animæ patris & matris meæ, fratris & ſororum mearum hoc totum ſupra dictum trado atque tranſfundo, ut ibi fulgeat, quamdiu mundus ſtat, tantum in eam videlicet rationem, ut ibi locum meum & nutrimentum habeam quamdiu vivam, ſine ullius inarratione. Actum ad *Mettingen* in ipſa curte, quam tradidi XII. Kal. Sept. regnante Rege *Hludewico* Anno I. Benedicti Papæ III. *a*)

a) *Benedictus* III. ut notat *Pagius*, paucis poſt mortem *Leonis* IV 17. Iul. a. 855. defuncti diebus fuit electus: ſed primum die 29. Sept. eiuſdem anni ſolemniter inauguratus eſt: a quo die etiam eius pontificatus anni, menſes & dies numerantur, ut apud citatum *Pagium* videre eſt, non vero ab eius electione. Unde charta hæc potius referri poſſet ad annum 856. quo XII. Kal. Sept. ſeu 21. Aug. ab eius ordinatione currebat annus primus. Benedicti III. immediatum ſucceſſorem fuiſſe Nicolaum I. nuper etiam R. Com. Garampius nunc S. R. E. Cardinalis ex nummo invicte demonſtravit.

N. II.

N. II.

Trad. *Cellæ Albæ* a Sigemaro viro nobili Rhen. facta.

No. 1. ad T. I. p. 140.

SECULUM IX.

An. 858. Ex chartulario Rhenaug. ad *T. I. p.* 140.

In noie di ſumi vir q̄dā nobilis noie Sigemar. ſubc̄firmatione tradidit ad monaſterium Rinaugia cellam q̄ dr. ALBA q̄ ſita ē in pago Alpigowe ad ſtabiliendum inibi ſeruitiū ſc̄e MARIE, p ſemetipſo & filio ſuo noie Liuthere annuente domno Woluene eidē loci hereditario tutore. ſub rege ludowico. anno i nicolai pp.

Palam hinc ſit, extitiſſe iam tunc Cellam Albam; quod enim non exiſtit, tradi nequit. Mox hic p. 5. N. VI. videre eſt, monaſterium Rhenaug. Guelphis fundatoribus *inter ſe litigantibus atque vaſtantibus pene ſtirpatum.* Paucis ante hæc annis in conc. Moguntino, ſub Rhabano Mauro, præſente Salomone ep. Conſtantienſi, in charta Ludovici Germ. an. 852. qua Gozbertus, qui rem reſtitueret, conſtituitur Abbas, monaſterium Rhenaugienſe vocatur, ob res acciſas utique, *Locellus*, (T. II. conciliorum Germaniæ edit. Colonienſis, an. 1760. p. 166.) Præſto igitur tunc fuit Cella alba, atque habilem eſſe oportuit ad reſtaurationem monaſterii pene ſtirpati, ſtabiliendumque inibi ſervitium S. Mariæ, cui monaſterium Rhenaugienſe ſpeciatim dedicatum eſt. Cella alba igitur niſi iam extitiſſet, falleret præſens inſtrumentum chartularii Rhenaug. quo eam dicitur monaſterio Rhenaugienſi ad ſtabiliendum inibi ſervitium S. Mariæ tradidiſſe Sigemarus, a quo tunc primum inſtructam fuiſſe cellam illam, nullo veſtigio proditur: ipſa vero San-Blaſianorum monumentorum ac traditionis ſeries conſtans, Regulam S. Benedicti, quidquid ſit de primo eremitarum incolatu, fratres ad Albam immediate accepiſſe docent ab ordinario loci epiſcopo Conſtantienſi, cui haud ingrati, infideleſque San-Blaſiani ſemper in acceptis ferent beneficium, nec ab alio ſibi arrogari ſinent, nec obliterari memoriam Erenfridi epiſc. Conſtantienſis ante medium ſec. VIII. qui Manlio in Chron Conſtant. apud Piſtorium dicitur chronicon ſcripſiſſe huius monaſterii; ne quid de primis huius eremi incolis dicam tempore perſecutionum iuxta traditionem avitam; quum ſaltem ad radices montis Abnobæ, cuius iugo concluditur monaſterium S. Blaſii, Romanis thermæ tunc fuerint, T. II. p. 470. &c a nobis illuſtratæ.

N. III.

Traditio bonorum ad *Alapſin* monaſt. Rhenaug.

An. 860. Ex archiv. Rhenaug. ad *T. I. p.* 139.

Ego itaque *Nanger* in Dei nomine ſeu uxor mea *Adalnui* cogitantes tractavimus, ut aliquam rem de hereditate noſtra pro remedio animæ meæ & pro Dei amore ad monaſterium *Wolveni*, quod nominatur

Digitized by Google

natur *Renaugia*, quod conſtructum eſt in honore B. Mariæ ſemper virginis aliorumque innumerabilium ibidem requieſcentium ipſam rem tradimus atque transfundimus ad ipſum locum prædeſtinatum perpetualiter poſſidendam: hoc eſt, tertia pars, quæ nobis contingit in ſilvis, quæ iacent in duabus marchis, quæ ambo nominantur ad *Alapſin*, & de terra pars una, quæ iacet inter noſtras terras: & in alio loco de terra iugera XII. Si quis vero, ego ipſe, quod abſit, aut alius quilibet iſtam traditionem, quam ego *Nanger* & uxor mea *Adalnui* donavimus, frangere vel irrumpere voluerit, nullo modo poſſit, ſed ſit culpabilis, in erarium regis auri uncias V. & argenti pondera VII. coactus perſolvat, & ipſa traditio nihilominus firma permaneat. Actum in villa *Loucheringen* coram teſtibus idoneis, ann. XX. Hludewici Regis. Anno III. Nicolai Papæ. *a)*

a) Annus XX. regni Ludovici Germanici eſt annus 860. a morte ſcilicet Ludovici Pii patris 20. Iunii a. 840. quam eius quartam epocham ſtatuimus Hiſt. Silvæ Nig. T. I. p. 156. not. *a*. Nec adeo ad an. 862. reponenda videtur; licet verum ſit, quod ibid. p. 139. obſervavimus, diploma a Ludovico rege Rhenaugiæ a. 852. in concilio Moguntino dato, quo Gohbertum ſeu Gozbertum abbatem confirmat, annum regni X. præſeferre, qui repetendus eſt a pacto Virdunenſi a. 843. inter ipſum eiuſque fratres Lotharium & Carolum inito, quo eidem ditiones ad Rhenum fuerunt adiunctæ. Traditionem vero Nandgeri potius ad annum 860. referendam eſſe, etiam evincit annus tertius Nicolai Papæ, qui iam decurrebat a die 24. Aprilis, ut adeo charta hæc data ſit inter illum & 20. Iunii diem, poſt quem incipiebat annus XXI. regni Ludovici ab obitu patris: quamvis ultro concedamus, annos pontificum non a Notario, ſed a chartularii ſcriptore poſterius eſſe adiectos.

N. IV.

Landfrith tradit bona ſua in villa *Alaſin* in pago *Alpegowe* ſita ad monaſterium Rhenovienſe.

An. 861. 21. Sept. Ex archiv. Rhenaug. *ad T. I. p.* 139.

In Dei nomine. Ego *Lantfrith a)* complacuit mihi pro amore patriæ cœleſtis, & pro remedio animarum, mei & patris & fratris mei, quidquid pater meus in *Alpegowe*, in villa *Alaſin b)* conquiſivit, & poſtea ad me allatum

a) Suſpicor hunc *Lantfrith*, ſeu *Lanthfridum* filium eſſe *Lanthfridi* optimatis ex matre *Teudgilde*, cuius charta extat apud Mabill. de re diplom. Lib. VI. pag 517. qua varia monaſterio Dionyſiano prædia apud Bidolidum ſita conferuntur anno Chriſti DCCCXL. Eius ſubſcriptio ita habet: *Signum Lanthfredi & coniugis ſuæ Teugildis .... Signum Evrardi filii ſui conſentientis. Signum Lanthfridi filii illorum conſentientis.* Ex quo patris & fratris, quorum mentio in charta traditionis fit, nomina conſtare videntur.

b) *Alaſſin* ſeu *Aloſſa* hodie *Alpſen* villa in duas partes diviſa *ſuperiorem & inferiorem*, vulgo unter- und ober Alpſen, ſita in Silva Nigra, comitatu Hauenſtein.

Digitized by Google

SECULUM IX.

allatum eſt, & ego captavi, & habere viſus ſum, hoc totum atque integrum ad monaſterium, quod vocatur *Rinaugia*, & eſt conſtructum in honore *S. Mariæ*, & *B. Petri*, ubi Abba *Antwarth* præeſſe videtur, trado & transfundo in ius & donationem perpetualiter poſſidendi. Si ego, aut ulla oppoſita perſona, iſtam traditionem frangere voluerit, auri uncias III. argenti pondera V. in ærarium Regis coactus perſolvat, & quod inchoavit, perpetrare non valeat. Actum ad *Niucbilchun* coram multis teſtibus. XI. *Kal. Octob.* die dominico, regnante rege Hlodovico *c)*.

c) Quanquam in hac charta traditionis notæ chronicæ non contineantur, eam tamen ante annum regni Ludovici regis XXVI. ſcriptam fuiſſe, argumento mihi eſt, quod villa hæc *Aloſſa* inter prædia monaſterio Rhenaugienſi propria recenſeatur in Diplomate Ludovici anno dicto regni dato II. Idus Aprilis. Inſuper *Antwartus* abbas in *Gallia Chriſtiana* (T. V. p. 1007.) *Gozberto* abbati per *Ludovicum Germanicum* an. 852. conſtituto præponitur, ad annum 844. notatus. Atque ſic charta hæc iam ad an. 850. foret referenda, quo dies 21. Sept. erat dominica. Quum vero iuxta *Rhenaugienſes* ſodales (Zapf. monum. anecd. T. I. p. 275.) *Antwartus* medius inter *Gozbertum* & *Wolvenum* abbas locetur, huius vero poſterioris traditio iuxta mox dicenda anno 863. reponenda ſit, charta hæc *Lanthfridi* omnino ad annum 861. referri debet, quo 21. Sept. pariter in dominicum in illa notatum incidit, quod ab a. 850. hucuſque, nec deinceps factum eſt uſque ad annum 867. quo tamen tempore *Wolvenum* abbatem fuiſſe extra dubium eſt. Lapſus eſt ergo *Herrgottus*, qui hanc ad an. 875. conſignavit (Geneal. Habsb. T. II. P. I. p. 47.) quo tamen idem *Wolvenus* abbas erat, nec littera dominicalis E. currebat, diei 21. Sept. correſpondens. Neque enim negligendos exiſtimamus dies hebdomadæ a notariis expreſſos, quos profecto melius noverint neceſſe eſt utpote fixos, quam annos regni aut imperii, qui præcipue hocce tempore varii erant, prout de *Ludovico Germanico* paſſim obſervavimus.

N. V.

Charta donationis factæ monaſterio *S. Trudperti*.

An. 860. 6. Ian. Ex membran. S. Trudperti ad *T. I. p.* 135.

In Dei nomine. Perpetrandum eſt unicuique homini, quod divina vox ammonet dicens, date & dabitur vobis. Ideoque nos *Immo*, *Wolfwin* & *Wolurob* Dei inſpiratione compuncti & commoniti, tradimus res noſtras pro remedio animarum noſtrarum & parentum noſtrorum ad Sanctum Petrum & Sanctum Trudpertum ad Monaſterium, ubi ipſe pauſat in corpore, cum heredibus & comparticipibus noſtris. Hoc autem eſt, quod tradimus in pago *Briſgaugenſi* in Villa *Tonſol* dicta, quidquid ibidem viſi ſumus habere, ipſam ſcilicet eccleſiam, ea ratione, ut decimatio eiuſdem eccleſiæ, ſicut nobis & parentibus noſtris hactenus diviſa eſt, ita etiam deinceps in tria dividatur, dueque partes eiusdem decimationis monachis in predicto Monaſterio Deo ſervientibus integre donentur, tertia vero pars presbytero in eadem eccleſia divina miniſteria

Digitized by Google

niſteria celebranti remaneat. Preterea damus curtim cum edificiis, campis, cultis & incultis, quidquid preſenti tempore hereditario iure poſſidemus. Siquis vero, quod evenire non credimus, hanc traditionem noſtram infringere voluerit, nullo modo valeat perficere, & pro auſu temeritatis perſolvat in erarium regis auri uncias tres & argenti pondera duo, & hec traditio omni tempore firma permaneat. Hec traditio facta eſt in predicto monaſterio ante ſanctum altare ſub *Hunberto* abbate, *Ediloʒo* advocato, XVIIII. anno Ludewici regis, die ſabbati VIIIº. Idus Ianuar. *a)* preſentibus ſubſcriptis teſtibus. *Engelvrid*, *Adilbart*, *Rafrid*, *Willibreht*, *Nuelfra*, *Ratger*, *Tegenhart*, *Wolſerim*, *Wiman*, *Munrich*, cum aliis multis, qui hoc viderunt & audierunt.

a) De notis chronicis huius chartæ plura diximus T. I. Silvæ Nigræ p. 136. *not.* *Edilozus* advocatus forte hic idem eſt, qui in charta traditionis bonorum in pago Brisgoiæ, data in Kenzingen a. 856. 2. April, poſt *Geroldum* comitem *Edilleoz* ſubſcriptus legitur apud P. *Herrgott* (Geneal. Habsb. T. II. P. I. p. 35.) Cæterum pœna in transgreſſores ſtatuta ad verbum fere eadem eſt, quæ in mox ſequente ac præcedente notatur.

N. VI.

Charta *Wolveni*, qua monaſterium *Rhenaugia* reſtaurat, illudque in tuitionem regiam committit.

An. 869. 22. Ian. Ex archiv. Rhenaug. ad *T. I.* p. 138.

Ego *Wolvene* in Dei nomine notum eſſe cupio tam præſentibus quam & futuris, qualiter ab anteceſſoribus meis in loco, qui dicitur *Renaugia*, monaſterium monachorum conſtructum eſt; ſed quia ipſe locus parentibus meis inter ſe litigantibus atque vaſtantibus pene ſtirpatum evenit, ideo prædictum locum a me pro remedio animæ meæ ac parentum meorum ſub honore S. *Mariæ* ſemper virginis, & S. *Petri* principis apoſtolorum, cæterorumque ſanctorum iterum reſtauratum, domino meo ac glorioſiſſimo regi *Ludewico* contradidi, quatinus ipſius & ſucceſſorum ſuorum, mei quoque vel parentum meorum memoria in orationibus monachorum ibidem conſiſtentium aſſidue frequentetur, atque præfatus locus ſub illius mundiburdio vel ſucceſſorum ſuorum ſtabilis inconvulſusque conſiſtens, laudes in perpetuum auctori noſtro Deo ibi valeat perſolvere. Et hoc eſt, quod tradidi, quidquid in pago *Turgovenſe* tempore præſenti habere viſus ſum, excepto, quod ad *Louſen* tradidi, paſcuis, ſylvis, aquarumque decurſibus, cultis & incultis,

SECULUM IX.

ſeu quidquid dici aut nominari poteſt, manu poteſtativa in ius et donationem atque mundiburdium Domni & glorioſiſſimi regis noſtri *Ludewici* contradidi, ſub ea videlicet ratione, ut quamdiu vixero, ipſas res ſub poteſtate mea habeam, & poſt obitum meum, privilegium monachi in ipſo loco commorantes habeant, quatinus abbas, quem ipſi elegerint, eis in perpetuum præponatur, ut quieto ordine Deo deſervientes pro rege ac ſucceſſoribus ſuis aſſiduis precibus Dei miſericordiam implorent, nullumque ſervicium poteſtati regiæ ipſe abbas, qui ibi conſtituitur, aliud perſolvat, niſi ſingulis annis *caballum* unum & *ſcutum* cum *lancea* pro dono regi venire faciat. Siquis vero, quod futurum eſſe non credo, & quod Deus ab omnibus avertat, hanc traditionem a me legaliter factam infringere aut mutare voluerit, in primis iram Dei & ſanctorum eius incurrat, & mecum ante tribunal Dei in die iudicii contendat, & Domini ſententia compulſus detrudatur in perpetuum incendium, & inſuper inchoatum ſuum nullatenus poſſit perficere, ſed pro contrarietate, quam loco ſancto inferre conatus eſt, in ærarium regis multam perſolvat, id eſt auri uncias XX. argenti pondera XL. & præſens charta firma inconvulſaque permaneat ſtipulatione ſubnixa.

Actum *Ulma* palacio regio anno XXIII. regni glorioſiſſimi *Ludewici* regis in Orientali Francia, menſe Februario XI. Kal. eiuſdem menſis, die Saturni, ipſo rege præſente, cæteriſque quam plurimis. VI. anno *Nicolai* Papæ *a*).

Signum *Woluini*, qui hanc traditionem manu poteſtativa fecit, cæteroſque per impoſitionem manuum confirmare rogavit.

Signum *Gotperti* comitis, *Adilberti* comitis, *Adilhelmi* comitis, *Adilberti* comitis, *Liutonis* comitis, *Adelonis* comitis, *Lantfridi* comitis.

N. VII.

a) Sumpta epocha annorum regni Ludovici regis a morte patris eiuſdem, Ludovici Pii, id eſt ab anno Chriſti DCCCXL. & additis regni annis XXIII. in hac charta traditionis expreſſis, evenit annus Chriſti DCCCLXIII. qui annus mox adiectæ notæ chronicæ ad amuſſim correſpondet: nam Nicolai Papæ annus VI. erat Chriſti annus DCCCLXIII. quo XI. Kal. Febr. ſeu 22. Ian. in ſabbatum incidebat; unde corrigendus annus 858. quo T. I. p. 138. chartam hanc datam ſcripſimus. *Schœpflinus* (Alſat diplom. T. I. p. 25.) illam ad annum 856. retulit, motus haud dubie, quod is annus XXIII. regni Ludovici *in Orientali Francia* dicatur, quæ epocha ab 833. vel ſeq. incipit. At enim ex aliis Ludovici chartis conſtat, illum ſubinde regni Franconici annos etiam a morte patris ſui computare, ut videre eſt apud eundem P. *Herrgott* (L. c. p. 39.) ubi in charta anni 865. Kal. Martii data legitur annus XXV. *Ludovici regis in Orientali Francia*, quod nonniſi huic anno competere poteſt, in quo dies 1. Martii dominica erat. Taceo, Nicolaum a. 856. nondum Papam, nec diem 22. Ian. ſabbatum fuiſſe: quod tamen ultimum congrueret anno 857. Ludovicum vero regem Ulmæ alterutro ex iſtis anno fuiſſe non produnt annales Fuldenſes (Freher. T. I. p. 31.) bene vero poſt menſem Februarium anni 853. quod item in chartam noſtram die 22. Ian. datam haud quadrat.

Digitized by Google

Digitized by Google

N. VII.

Diploma *Ludovici* Germaniæ Regis, pro ſecuritate atque immunitate monaſterii *Rhinaugienſis. a*)

SECULUM IX.

An. 866. 12. Apr. Ex archiv. Rhen. ad T. I. p. 140.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Hludovicus* divina favente gratia Rex. Si petitionibus fidelium noſtrorum ius repetentium aures ſerenitatis noſtræ accomodaverimus, & regium morem decenter implemus, & eos procul dubio fideliores ac devotiores in noſtro efficimus ſervitio. Quapropter comperiat omnium fidelium ſanctæ Dei eccleſiæ noſtrorumque præſentium ſcilicet & futurorum induſtria, quia vir venerabilis nomine *Wolvini* atque fidelis vaſſus noſter, veniens in procerum noſtrorum præſentiam, detulit obtutibus noſtris quoddam ſcriptum *b*), in quo continebatur inſertum, qualiter anteceſſores eius quoddam monaſterium in honore S. Mariæ virginis conſtruxerunt, cuius nomen eſt *Rinowa*, in ducatu Alemanico in pago *Turgawe*, videlicet comitatu *Adelhelmi*: ſed poſt diſceſſum eorum ab inimicis hominibus pene deſtructum evenit. Ille ergo ob amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, & pro remedio animæ ſuæ, & anteceſſorum ſuorum, præfatum monaſterium reſtaurans in honorem B. Mariæ virginis, & B. Petri Principis Apoſtolorum, aliaſque reliquias ſanctorum ibi recondens, tradidit ibi res proprietatis ſuæ, quidquid in pago *Turgaugenſe* habere viſus eſt, præter illud ſolum, quod ad *Lauſin* tradidit, id eſt, quidquid orientem verſus habuit, ſicut legitima via deſcendit de *Slate* in *Haſelbrunonn*, inde ſicut rectiſſime equitare aut ambulare aliquis poteſt uſque ad *Luzzilinror*, ad illum fontem, qui ibi manat. Inde ſicut ipſe fons decurrit uſque ad tres cruces, & ad vadum illum contiguum, atque ab illo vado, ſicut via tendit ad *Marckſtein*, & inde *Emmanrioth* ad fontem ibi currentem, & ab illo fonte uſque ad *Rotinbach*: inde ſicut *Rotinbach* decurrit uſque ad medium fundum *Rheni* totum, ſicut a prædicta marca occidentali verſa habuit, vel quidquid iuris ei erat tam

a) Edidit hoc diploma Schœpflinus in Alſatia diplom. T. I. p. 88. illique annum. 858. aſſignavit: an recte, inferius videbius.

b) Facile hinc liquet, *ſcriptum* illud haud aliud fuiſſe, quam mox exhibitam traditionis *Wolveni* abbatis Rhenuagienſis chartam, quam veniens in procerum regis præſentiam obtutibus eius obtulerit, haud expreſſo, in quo id factum fuerit, loco. Eam vero ampliorem fuiſſe, ac noſtra eſt, mox dicemus.

Digitized by Google

SECULUM IX.

tam in ipſo loco, qui dicitur *Rinawa*, quam in cæteris his nominibus, id eſt *Martella*, *Elcmunchova c)*, *Holzheim*, *Willigiſespuoch*, *Ruadolvinga*, *Trullinchova*, *Pecchinbova*, *Truttaminchova*, *Slat*, *Stambeim*, *Nuzpouma*, *Morineswilare*: *& in Alpigowe*, cellam, quæ dicitur *Alba*, *Aloſſa*, *Waldchircha*, ſeu quidquid illi in Italia in pago *Veronenſe*, & *Tartonenſe* hereditario iure provenit, cum omnibus ibi adiacentibus ſive appendiciis ad prædicta loca pertinentibus, quæ ſibi iuris erant, tam terris, quam pratis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus, cultis & incultis, mobilibus & immobilibus, ſeu quidquid dici aut denominari poteſt, omnia ad præfatum monaſterium tradidit; ſcilicet manſos CIIII. excepto *terra Salica*, & mancipia CCC. quorum nomina in ſua traditione, quam nobis tradidit *d)* conſcripta ſunt. Ut autem hoc actum habuit, *iterum* veniens in præſentiam noſtram, ad noſtram curtem nomine *Ulmam*, prædictum monaſterium cum omnibus rebus ibidem pertinentibus, ſicut ſupra ſcripta ſunt, ex iure & poteſtate ſua in ius & *dominationem e)* noſtram atque mundeburdum omnia tradidit, ea videlicet ratione, ut ab hac die & deinceps ſub noſtra defenſione & immunitatis tuitione cum omni integritate conſiſtant. Denique placuit ſerenitati noſtræ præfatum cœnobium, vel quidquid ad illud pertinere videtur, memorato *Wolvino* fidelique noſtro concedere, ita ſcilicet, quatenus diebus vitæ ſuæ ſub noſtra defenſione ad Dei ſervitium peragendum teneat atque poſſideat abſque ullius impedimento aut contradictione. Poſt eius quoque ab hac luce diſceſſum liceat monachis in eodem cœnobio conſiſtentibus inter ſe abbatem eligere per noſtram noſtrorumque ſucceſſorum iuſſionem & conceſſionem. Et ipſe abba nullum ſervitium poteſtati Regiæ ſolvere cogatur, exceptis aſſiduis orationibus, niſi ſingulis annis cavallum unum & ſcutum cum lancea ad donum Regi faciat venire. Propterea ergo hoc præceptum authoritatis noſtræ circa ipſum monaſterium fieri decrevimus, per quod decernimus atque omnimode iubemus, ut nullus ex ſucceſſoribus noſtris, neque comes vel ulla poteſtas ad præfatum

c) Apud Schœpflinum legitur *Ellinchova*, uti & deinceps *Trullingona & Trutinkova*, illorumque locorum nomina modernis appellationibus ita exprimuntur: *Martelen*, *Ellickhen*, *Wildeſpuch*, *Rudolfingen*, *Trüllickhen*, *Bencken*, *Truttinckhen*, *Schlatt*, *Mörlen*; *Nouzpouma* vicus eſt *Nuſsbaumen* hodie dictus; *Aloſſa* nunc *Alpfen* Baronibus de Zweier parens; *Waldchircha* modo *Waldkirch*, utraque loca Cellæ *Albæ* vicina.

d) Diſcimus inde, Wolvenum duplex ſcriptum ſeu chartam obtuliſſe regi Ludovico, unam quidem ampliorem, in qua manſi & mancipia fuerint denominati, poſtea vero *iterum* in eius præſentiam ad curtem *Ulmam* veniens breviorem chartam ſupra datam confirmandam exhibuit; quod tunc tamen factum nondum eſt.

e) In edita charta legitur *donationem*, ſicut mox poſtea vox *immunitatis* tuitione omiſſa eſt.

Digitized by Google

ſatum monaſterium abbatemque illius, ſeu monachos ibidem conſiſtentes, ullo unquam tempore inquietare, aut aliquam moleſtiam ingerere præſumat, nec manſiones quærere ſine illorum voluntate, neque illorum abbatem in itinere proficiſcere, neque ſervos ipſius monaſterii iniuſte conſtringere, vel in agros, ſeu in reliquas poſſeſſiones, nec non per illicitas occaſiones aliqua perſona in illorum poteſtatem ingredi audeat, ſed ſub noſtra defenſione & immunitatis tuitione liceat fratres ipſius monaſterii pacifice in futuro reſidere, & Dei ſervitium perficere, atque pro nobis & coniuge proleque noſtra ſeu totius regni a Deo nobis collati, Domini miſericordiam attentius exorare. Et ut hæc authoritas conceſſionis atque confirmationis noſtræ firmior habeatur, & per futura tempora cunctis fidelibus noſtris verius credatur, ſeu diligentius conſervetur, manu propria noſtra ſubter firmavimus, & annuli noſtri impreſſione aſſignari iuſſimus.

Hadebertus ſubdiaconus ad vicem *Wiggarii f)* cancellarii recognovi.

Data *g)* II. Id. April. anno XXVI. regni *Hludovici* ſereniſſimi regis in Orientali Francia regnante, indictione VI. actum in villa *Franconofurt* palatio regio: in Dei nomine feliciter amen.

N. VIII.

f) *Hadebertus* ſeu *Hadelbertus* ſubdiaconus, notante Mallinkrot de archicancellariis Imp. plures Ludovici Germanici chartas recognovit, eumque iam a. 853. in diplomate Ludovici Germanici anno regni eius 13. reperio (apud Schaten annal. Paderborn. P. I. p. 96.), & paſſim in ſeqq. Witgarium vero cancellarium lego in einſdem diplomate a. 858. XI. Kal. Iun. anno XVIIII. regni eius in Francia orientali dato (ib. p. 100.) quod tamen *Walto* ſubdiaconus ſignavit apud Franconofurt. Notari vero meretur charta eiuſdem Ludovici regis an. 865. regni 26. Id. Ian. (p. 107.) & alia a. 866. VII. Kal. Maii anno XXVII. regni eius in orientali Francia (p. 108.) indict. XIV. pro Hervordienſi monaſterio *in Franconofurt palatio regio* data, in qua utraque *Hadelbertus ſubdiaconus ad vicem Vuitgarii cancellarii* recognovit & ſubſcripſit. Quæ quidem argumento eſſe videntur, noſtram quoque chartam eodem anno & loco ab iiſdem fuiſſe expeditam. Obſtare quidem hic poſſent annus regni Ludovici XXVI. & indictio VI. in illa notata, quum in priore ſignetur annus XXVII. & indictio XIV. quæ revera an. 866. currebat, altera vero VI. an. 858. cui quoque competeret annus XXVI. regni Ludovici ab inito regno Franconico. Quum vero chartam Wolveni præcedentem an. 863. datam eſſe oſtenderimus, eaque præceſſerit ex mox annotatis Ludovicianum hoc diploma, quod tribus poſt priorem chartam annis conſignatum eſt, aliud nil reſtat, quam ut illud ad annum 866. referamus. Error vero in Indictionis numero facilis fuit, ut ex aliis eiuſdem Ludovici chartis apud *Georgiſch* in Regiſt. diplom. apparet. Nec annum regni XXVII. moramur, quod certe illo anno poſt 20. Iunii incepit; exemplis enim conſtat, a notariis ſeu ſcribis annos modo completos, modo inceptos fuiſſe notatos: qui ſive reſiduos anni currentis, ſive novi incepti ſeu elapſi menſes dieſque non accurate adeo computaverunt.

g) Schœpflinus legit *Data. Datum & actum* nota ſunt diplomaticis nomina.

Digitized by Google

N. VIII.

Winthere donat res ſuas monaſterio Rhenaugienſi ſub conditione annonæ duorum fratrum pro ſe.

Seculum IX.

An. 875. 8. Octob. Ex archiv. Rhen. ad T. I. p. 113.

Diverſis dominicæ auctoritatis provocamur exemplis tranſitorias rerum contempnere ſubſtantias, & manſuros æternæ felicitatis deſiderare theſauros, quos erugo & tinea demoliri nequeunt, nec fures effodere, nec furari. Hæc ego *Winthere* ſalutifera compunctione pertractans trado omnem hereditatem meam ad monaſterium, quod dicitur *Rhenaugia*, & eſt conſtructum in honore S. Mariæ ſemper virginis, nec non & S. Petri Principis Apoſtolorum, ubi *Wolvene* fundator loci illius venerabilis Abba præeſſe dignoſcitur *a*). Et hoc eſt, quod trado, quidquid in pago *Turgouenſi* in comitatu *Adilberti* comitis, & in villa *Bazmundinga* habere viſus ſum, tam agris, pratis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus, mobilibus & immobilibus, cultis & incultis, vel quidquid dici aut nominari poteſt, præter unum molendinum & unum iurnalem, atque de pratis ad unam garradam, quæ ſita eſt ad orientalem partem fluminis, quæ dicitur *Biberaha*. Hæc tantum diebus vitæ meæ habere deſidero. Cætera omnia cum manu advocati mei *Otharii* trado in ius & dominationem ſupra dicti monaſterii, in eam duntaxat rationem, ut quamdiu in ſeculo manere voluero, omnes res meas in mea habeam poteſtate, & quandocunque Dei inſpirante clementia ſeculum derelinquere & in monaſterio permanere placuerit, tunc in eodem monaſterio duorum fratrum annonam, nec non & indumenta ſicut duo fratres ſingulis annis accipere ſolent, mihi tribuantur. Inſuper unius canonici tertia annona atque eiuſdem indumenta mihi addantur, & confeſtim cum in ſupra memorato monaſterio perſiſtere decreuero, ſuperius nominata proprii iuris hereditas cum omni integritate ad iam ſæpe nominatum cœnobium abſque ullius contradictione perpetualiter poſſidenda permaneat: ſiquis vero, quod fieri non credo, aut ego ipſe, aut ulla oppoſita perſona contra hanc traditionem venire, & eam frangere conatus fuerit, in ærarium Regis multam componat idem auri uncias decem, argenti libras totidem coactus perſolvat. Inſuper traditio hæc ſtabilis & inconvulſa permaneat. Actum in villa *Trul-*

a) Patet hinc, Wolvenum adhuc a. 875. abbatiæ præfuiſſe, ac legitur adhuc eiuſdem charta an. 878.

Digitized by Google

Trullinchouin coram frequentia populi & teſtibus a. XXXIII. Hludovici Regis VIII. Idus Octob. die ſabbathi. *b*) SECULUM X.

b) Si computus hic a pacto Virdunenſi a. 843. facto inchoetur, charta hæc data eſt an. 875. quo 8. Octobr. ſabbathum erat.

N. IX.

Thueto monaſterio Rhenaugienſi prædium in villa & in marcha *Trullinchova* donat.

Notum ſit omnibus tam præſentibus quam futuris, qualiter ego *Thueto* pro remedio animæ meæ matriſque meæ tale prædium, quale in villa & in marcha *Trullinchova* acquiſivi, do atque trado in proprietatem ad Monaſterium, quod vocatur *Rinowa*, quod eſt conſtructum in honore S. Mariæ ſemper Virginis & S. Petri Principis Apoſtolorum, cæterorum quam plurimorum, ea ſcilicet conventione, quatenus *Wipertus* nepos meus, qui eſt monachus Renaugenſis cœnobii, habeat & quidquid ibidem ad locum illum rite pertinet, ſimiliter ea conditione ad neceſſitatem ſuam redigat, quatenus ſingulis annis ad menſam monachorum de præfato loco tribuat III. modios farinæ & VI. ſitulas cerviſæ & una vini & duos *Friſchingos a*) ſive unum unius ſicli valentem, hæc omnia habeat atque poſſideat omnibus diebus vitæ ſuæ ſine ullius contradictione. Poſt mortem ipſius præfata res ad ipſum monaſterium ad menſam fratrum ipſius Monaſterii redeat. Si Abba aut Monachi vel aliquis de poteſtate eorum impedimentum vel ullam læſionem deinde intulerint, hoc ipſum ad heredes meos redeat. Actum in villa *Trullinchova* coram præſentia Dni *Chunradi* Epiſcopi cum conſenſu Monachorum & præſentia populi & idoneis teſtibus, & Engiboldo Advocato V. Idus Aug: dominico die. Anno XXVIII. Ottonis III. Imperatoris duce Burchardo. *b*)

An. 963. 9. Aug. Ex archiv. Rhenaug. ad T. I. p. 164.

a) Vocis *Friſchingi* explicationem dedimus. T. I. p. 164.

b) Otto hic perperam dicitur tertius, quippe qui tot annos regni haud numeravit, & Conradus epiſcopus Conſtantienſis ſexennio ante eius ortum iam obierat; Ottoni quoque II. tot anni regni non competunt, ſed primo, cuius annus regni XXVIII. inchoatus conicidit cum anno 963. ſcilicet a morte patris ſui a. 936. 2. Iulii uſque ad 9. Auguſti an. 963. qui dies erat dominicus. Burchardus dux erat Alemanniæ.

Digitized by Google

N. X.

B. Gebhardi epiſcopi poſtea Conſtantienſis donatio ad cœnobium cathedralis eiuſdem eccleſiæ.

SECULUM X.

Ex Mſc. Petershuſano ad *T. I.* p. 154. Poſt med. ſec. X. 12. Mart.

Noverint omnes tam præſentes quam futuri, quod Ego *Gebbard*, ſanctæ Conſtant. Eccleſiæ frater indignus cogitans pro remedio animæ meæ nec non evangelica & apoſtolica præcepta ſecutus, cum conſenſu fratrum meorum, & manu advocati mei *Udalrici*, iuris mei proprietatem, quam parentum ſucceſſione in locis *Hoberndorf*, *Hakelnbach*, *Pilolſbinga*, *Luiterestorf* cum omnibus appendiciis ad eadem loca pertinentibus dinoſcor habere, trado ad ſanctum prædictæ Conſtant. Eccleſiæ Cœnobium, fratribus Deo ibidem aſſidue famulantibus, cui vir ſummæ religionis ac doctrinæ *Chuonradus* Epiſcopus regimine ſpirituali præfectus eſſe videtur, ea tamen conditione, ut ego eandem ad me recipiens proprietatem vel alius eiuſdem fraternitatis, quemcunque voluero, cenſum inde perſolvat, id eſt, ſingulis quibuſque abhinc in poſterum annis feſtivitate Patris noſtri ac venerabilis Papæ Gregorii prædictis fratribus ſicut canonica monſtrabit regula ſerviatur. Actum *Conſtantiæ* quarta Id. Martii, *a*) præſente ac conſavente prædicto advocato meo *Udalrico*, nec non & aliis teſtibus, quorum ſubſcripta ſunt nomina: *Eberhard. Luitfrid. Hildibold. Chuzzo*, *Cozpert. Adilpert. Mereboto*, *Luitpert. Sigipert. Hudipert. Dietger. Wern. Adilgoz.*

a) Extat hæc charta minus correcta in Manlii chronico Conſtantienſi apud Piſtorium ſcript. T. III. p. 719. exinde T. II. Originum Guelphicarum p. 248. inſerta, ubi data dicitur an. 970.

N. XI.

S. *Gebhardi* epiſcopi Conſtantienſis inſtrumentum fundationis monaſterii *Petershuſani*.

In Nomine Domini noſtri Ihſu Xpi.

An. 983. Ex Mſc. Petershuſ. ad *T. I.* p. 154.

Noverint omnes catholicæ fidei profeſſores, qualiter ego *Gebhardus* Dei gratia ſanctæ Conſtantienſis eccleſiæ indignus epiſcopus decrevi, ut *Petrisbuſenſe* monaſterium, quod in honorem Sci Gregorii Papæ conſtruxi

ſtruxi & dedicavi, ut ſub tuitione & defenſione romanorum Pontificum in perpetuum inviolatum conſiſtat. Ad hæc propono & decerno, ut advocati eiuſdem monaſterii electione abbatis & fratrum ibidem Deo militantium non invaſtatores & direptores, ſed manu ſucceſſoris mei Conſtantienſis epiſcopi, unacum manu abbatis in defenſores commendatione præficiantur, & nullo modo illam prius obtineant poteſtatem, niſi fideliter ſacramentis conſtrinxerint ſe poſſeſſiones cum familiis monaſterii pro poſſe ſuo viriliter defendere, nullamque in eis queſtus gratia iniuſtam per vim exercere poteſtatem. Si vero huius ſacramenti, quod abſit, tranſgreſſores exſtiterint, tertiaque admonitione tam epiſcopi quam abbatis non emendaverint, abſque ulla contradictione removendi illos habeant facultatem. Et ut diligentius ipſorum iura conſideremus, nulli ſuorum facultatem concedant cauſa rapacitatis monaſterium devaſtare, quia tales, qui in vicem dominorum in advocatiis præficiuntur, familias penitus diſtrahunt potius quam defendant, atque poſſeſſiones omnino inutiles reddunt. Nullos ergo ſuorum beneficii loco in vicem advocatiæ præficiant, niſi quos abbas cum conſilio fratrum ſuorum pro utilitate monaſterii præferri petierit, qui ſimili modo ſacramentis conſtringant ſe, ipſas monaſterii poſſeſſiones pro viribus ſuis defendere, nullamque per exactionem direptionem exercere, & ſi iſta, quod abſit, infregerint, tertiaque admonitione non correxerint, ut ſacramentis rei procul dubio ſciant ſe removeri. Quando placitum habere voluerint cum familiis, non plus quam duodecim caballis illuc venire ſciant, & quidquid ibi acquiſierint, in tres partes dividantur, quarum unam ſibi retineant, duas abbati reſtituant. Nullam in familiis exerceant rapacitatem, ita tamen, ut famuli, qui beneficiis non ſunt obligati, vel aliqua ſervitute monaſterii detenti, nullis placitis, aut ullo indicto cenſu graventur, excepto ſi rebelles vel fugitivi, aut in aliquo contrarii monaſterio exſtiterint. Mulieres maritatæ ſeu ancillæ defenſionem obtineant, & nullo indicto cenſu ob hoc exonerentur. In poteſtate & arbitrio abbatis fratrumque eius conſiſtat, res monaſterii prudenter & abſolute abſque omni obſtaculo alicuius advocati diſponere, eccleſias clericis, curtes villicis, manſus & beneficia famulis commendare, undique, prout viderint congruere, familias in poſſeſſionibus mutare, exuvias mortuorum ſumere, & nullo modo advocatus, niſi invitatione fratrum, ſe intromittere. Iſtæ leges in illis poſſeſſionibus, quas ipſe per manum advocati mei *Oudalrici* monaſterio tradidi & acquiſivi, inconvulſæ perſeverent. Illa vero, quæ per curricula temporum Deo Sanctoque Gregorio ad ſubſidia fratrum a fidelibus offeruntur, per manum tantum ab-

SECULUM X.

batis cum conſilio Deum timentium advocatia ſupra ſcripto modo committatur. *a)*

a) Inſtrumentum hoc quidèm deſtituitur omni nota chronologica; quod tamen anno 983. vel antecedenti innectendum eſſe, ſequentis chartæ ſubſcriptio evincit, in qua annus 983. *primus annus eiuſdem monaſterii* notatur.

N. XII.

B. *Gebehardi* II. epiſcopi Conſtantienſis concambium in gratiam fundati a ſe monaſterii *Petershuſani*.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis.

An. 983. Ex. Mſc. Petershuſ. ad *T. I.* p. 154.

Notum ſit omnibus Chriſti fidelibus, qualiter ego *Gebehardus*, Dei gratia ſanctæ Conſtantienſis eccleſiæ indignus epiſcopus, feci concambium cum *Alwico* Augenſi abbate, & dedi per manum advocati mei *Oudalrici*, in manum advocati iam dicti monaſterii *Burkardi* prædium meum, quod ex hereditate parentum meorum habui in villa, quæ vocatur *Zurzach*, & recepi viciſſim ab eo quoddam prædiolum, quod adiacet civitati *Conſtantiæ* in ripa rheni.

Hoc autem concambium factum & confirmatum eſt permittente & conſentiente *Ottone* Imperatore II^do^ & *Alwico* abbate Augenſis cœnobii, & omnibus fratribus & familiis eiuſdem loci. Ego autem divina favente clementia acquiſitam poſſeſſionem in tres portiunculas diviſi, & unam quidem mihi, meisque ſucceſſoribus pontificibus Conſtantienſis eccleſiæ, alteram vero fratribus eccleſiæ deputavi; in tertia autem monaſterium ſancti Gregorii Papæ ædificavi, ubi & omnia, quæ habere vel acquirere potui, fideliter pro remedio animæ meæ obtuli Deo & Sancto Gregorio ad ſuſtentationem & ſubſidium monachorum, qui ſub norma & Regula beati Benedicti Deo inibi ſervituri ſunt; & volo, ut nullius violentia, aut ulla ſervitutis oppreſſione idem locus ab aliquo gravetur, ſed ſicut in libertatem acquiſitus eſt, ita & inhabitantes libere & abſque perturbatione Dei ſervitio vacare ab omnibus permittantur. Et quoniam ipſa poſſeſſio parva & anguſta eſt, & homines, quos ibi inhabitare inſtitui, nec in agris, nec in paſcuis aliquod ſubſidium habere noſcuntur, placuit eos tali beneficio relevare, ut poſſeſſiones, quas habent, ad poſteros ſuos hereditario iure tranſmittant, nec a mortuis exuviæ accipiantur, ſed tantum navigando atque piſcando dominis

ſuis.

Digitized by Google

y Goog

ii. Regxi

ſuis deſerviant. Homines autem monachorum in hoc excipiantur, quod quotidie ſerviant, & annonam a monaſterio accipiant. Si quis vero extraneus acceſſerit, ab hoc noſtro beneficio alienus erit. Milites quoque, quos monaſterio tradidi, equitando ſerviant. SECULUM X.

Ego Hiltibaldus archidiaconus ſcripſi & ſubſcripſi, anno Incarnationis Dni DCCCCLXXXIII. regnante Ottone glorioſiſſimo Imperatore Auguſto II$^{do.}$ anno imperii eius X$^{mo.}$ Indictione XI$^{ma.}$ a). Hic eſt primus annus eiuſdem monaſterii feliciter amen.

a) Annus imperii Ottonis II. Imperatoris ſumi hic debet a morte patris eius Ottonis I. anno 973. 7. Maii, ante quem diem adeo data fuerit hæc charta, poſtea enim iam annus XI. imperii ſignandus fuiſſet: quamvis in Ottonibus vel reſidui vel ſuperflui menſes ac dies haud adeo accurate ſubinde fuerint ſupputati, uti videre eſt in Maurianorum ſodalium opere *L'art de verifier les dates* in Ottone I.

N. XIII.

Otto II. Imperator donat S. *Reginberto* circumiacentes terras cum limitibus ſuis, atque ab omni iuriſdictione eximit.

In nomine ſancte & individue Trinitatis. *Otto* divina diſpenſante clementia ſemper Auguſtus. Ad perpetuam nobis in Chriſto felicitatem proficere ſperamus, ſi eccleſias ab *Anteceſſoribus noſtris* a) Deo conſtructas, vel temporibus noſtris ad honorem eius *incboatas* defendere, perpetua pace ſtabilire non negligimus. Unde omnibus Chriſti, noſtrique fidelibus tam futuris, quam preſentibus notum eſſe volumus, qualiter nos *cellam* in ſilva *Schwarzwalt* a beato *Reginberto* Hæremita *noviter* conſtructam Deo & ſancto *Blaſio* cum locis circumiacentibus, & terminatione eorum pro remedio animæ noſtræ, inſtinctu quoque fidelium noſtrorum in proprium tradidimus, legitime confirmavimus, ab omnium hominum poteſtate liberam fecimus, eamque eidem ſancto viro, *qui primus ibi habitare*

An. 983. 5. Iun. Ex archiv. S. Blaſii ad T. I. p. 179.

a) Manifeſte hinc colligitur, cellam S. Reginberti ad illas eccleſias pertinere, quas ab *Anteceſſoribus* ſuis *inchoatas* defendere ac ſtabilire ſui muneris eſſe arbitratur Otto II. imperator. Hic alius eſſe haud potuit, quam Otto I. ſub quo cellam illam, a Reginberto eremita inchoatam ſive conſtructam ſuo loco diximus, a quo etiam eius confirmationem petiit, ſed morte præventus illam obtinere ab eo non potuit, ab Ottone II. demum conceſſam.

Digitized by Google

SECULUM X.

habitare cœperat b), atque *omnibus ibidem* Deo ſervientibus libere & quiete poſſidendam fruendamque conceſſimus: ea videlicet ratione, ut in eadem terminatione, hoc eſt, a fonte *Cheinbach* uſque ad villam *Heibenswanda*, & inde uſque ad locum *Werenbrehteſtvilla*, & ita per declivum montis uſque quo *Swendenbach* influit *Albam*, indeque uſque ad ortum *Steinaha*, indeque uſque ad montem *Veltperch* ad ortum *Albæ*, & inde uſque ad locum, ubi *Swarzaha* exit de lacu *Sluchſe*, & iuxta decurſum prædicti fluvii uſque ad locum, ubi *Cheinbach* influit *Swarzaha*, & ita uſque ad fontem *Cheinbach* nullus Dux aut Comes, vel alia aliqua perſona maior vel minor aliquid iuris habeat, aliquam poteſtatem exerceat, vel ullam inquietationem monachis in eadam cella manen-

b) Conicimus ex his verbis, (T. I. p. 184.) ſitum *cellæ albæ* Rhenaugienſi cœnobio a Sigemaro traditæ diverſum fuiſſe a cella *noviter* a beato Reginberto conſtructa, & ubi *is primus habitare cœperat*; nec alium ſenſum patiuntur hæc diplomatis verba inter ſe collata. Quis enim illum primum loci habitatorem dicet, qui eum tantum poſt ruinam reſtituit, quin prius factæ deſtructionis mentionem fecerit? Exemplum in ipſa *Wolvent* chartæ ſuperius (N. VI.) & in ſequente Henrici III. diplomate (N. XVIII.) edita habemus, in quibus ipſe *Rhenaugienſis* monaſterii reſtaurator, ſeu reædificator, non vero primus inhabitator dicitur, qualis tamen æque dici potuiſſet, ac Reginbertus noſter, ſi tantum de reſtauratione veteris, & non de erectione novæ cellæ ſermo eſſet. Cætera a nupero *Reflexionum in chartam traditionis cellæ albæ* auctore (Zapf. monum. anecdot. T. I. p. 538.) huic opinioni fruſtra oppoſita haud moramur; potuerunt enim fratres ex *cella alba* iam collabente ſeu deſolata in novam cellam a Reginberto *noviter* (etiam in alio loco conſtructam) ſucceſſive ad eum commigrare, ut tamen priorem adhuc nomenclaturam retinerent, eamque novæ cellæ inderent, quod quidem in translocatione cœnobiorum ſeu cellarum ſatis frequens fuiſſe, hiſtorica eorum monumenta declarant; quin tamen inde ſequatur, originem S. Blaſii monaſterii ultra Reginberti tempora non poſſe extendi, quum eam a prioribus *albæ cellæ* habitatoribus repetant, qui dein in novam S. Reginberti cellam immigrarint, ſecumque etiam S. Blaſii reliquias diligenter hucuſque aſſervatas illuc deferentes; quod utique & aliis eiuſmodi tranſmigrationibus ſolemne fuit. Neque enim propugnavimus, eaſdem reliquias ex Rhenaugia in noſtrum monaſterium, ſed in *cellam albam* tunc *Rhenaugiæ* ſubditam, inde vero primum in novam cellam fuiſſe deportatas; quo ſane gloriæ dicti celeberrimi monaſterii nihil decedit, quum tamen primam noſtram originem a prima *cella alba* eidem olim tradita repetamus. De nomine vero *cellæ albæ* poſterius adhuc monaſterio noſtro indito haud controvertimus, quod ob primos eius incolas in novum locum adventantes ei facile adhuc adhærere aliquamdiu potuit, donec more tot aliorum monaſteriorum poſt novam extructam eccleſiam a S. Blaſio, cuius honori illa ob reliquias dedicata erat, illud adeptum ſit: aut quid hic abſoni? Occaſionem autem, poſteris tam multa præclara de eremitis ibi (in *cella alba*) quondam habitantibus ſcribendi materiam fuiſſe datam, fruſtra adſtruitur: præterquam enim, quod ipſo fatente Reflexionum ſcriptore (L. c. p. 532.) ex hypotheſi tantum locuti ſimus: *ſi tamen admittenda videatur iſta de eremitis traditio*, illa tantum eremitas Reginberto anteriores, & non in ſua, ſed in loco *cellæ albæ* ab origine forte degentes reſpiceret, haud quaquam vero ipſum Reginbertum primo quidem eremitam ſeu ſolitarium in nova ſua cella, poſtea vero cum alba-cellanis advenientibus ad ſe monachis pariter monachum. Plures enim iam dati Ottoniani diplomatis tempore illic fuiſſe Deo ſervientes, ipſius verba produnt, quum cellam illam *novam eidem Sancto viro* (Reginberto) *atque omnibus ibidem Deo ſervientibus*, libere poſſidendam conceſſit. Lectorum deſuper iudicium eſto!

Digitized by Google

manentibus inferre præſumat. Quodſi præſumpſerit, regiæ poteſtati ſubiacebit. SECULUM X.

Et ut haec noſtra regalis traditio ſtabilis & inconvulſa omni tempore permaneat, hanc chartam conſcribi, manuque propria corroborantes ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.

Signum Domni *Ottonis* magni & inviɛtiſſimi Imperatoris Auguſti.

Hildiboldus epiſcopus & cancellarius vice *Willigiſi* archicancellarii notavi.

Data Nonis Iunii anno dominicae incarnationis DCCCCLX... III. *c*) regni vero ..... *Ottonis* XXVII. Imperii autem ... II. Indict. *V* I. actum feliciter Veronae amen.

c) Notas chronicas huius diplomatis fuiſſe depravatas, quin tamen eius authentiæ quidquam derogent, in ipſo opere (T. I. p. 179.) demonſtravimus; adducto etiam alterius chartæ eiuſdem Ottonis II. exemplo pro monaſterio S. Emmerami eodem die, menſe, anno, & loco expeditæ, quam refert *Hundius* in metropoli Salisburg. (T. II. p. 259.) Pezius in Theſ. anecdot. (T. I. P. III. pag. 61.) ut & Lunig (ſpicileg. eccleſiaſt. T. III. p. 650.) ubi genuinus eius annus proditur hiſce verbis: *Data Nonis Iunii anno dominicæ incarnationis DCCCCLXXXIII regni vero ſecundi Ottonis XXV. imperii autem XV. Indictione XI. actum feliciter Veronæ amen.* Quo vero facilius de noſtro hoc diplomate iudicium ferre poſſint eruditi, illud æri inciſſum hic ſiſtimus.

N. XIV.

Otto III. imperator monaſterio *Petershuſen* donationem prædii *Epſindorf* confirmat. *a*)

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Otto* divina favente clementia rex. Si piis petitionibus ſacerdotum, quas pro eccleſiis ſibi commiſſis

An. 994. 4. Nov. Ex Mſc. chronico Petershuſano.

a) In Mſc. hæc præmittuntur: „Quomodo Epſindorf acquiſivit. Igitur ſuprà dicta *Hadiwich* relicta *Burc-* „*hardi* Ducis, poſt obitum ipſius dedit B. *Gebehardo* epiſcopo *nepoti ſuo* prædium *Epſindorf* dictum, „ad ſtipendium fratrum in monaſterio ipſius, quod-dicitur *Petrihuſa*, Deo ſervientium, quod ipſum „per auctoritatem & privilegium *Ottonis* Imperatoris uſque in præſens obtinuit, quartam tamen „partem eiuſdem villæ *Steinenſe* monaſterium obtinet."

Hadwigis ſeu Hedwigis filia fuit Henrici ducis Bavariæ, fratris Ottonis M. imp. unde eam Otto III. in diplomate (apud P. Herrgott T. II. P. I. p. 40.) *dilectam conſanguineam* vocat. Secunda uxor fuit Burchardi II. ducis Alemannorum, quo brevi mortuo ipſa cum avitis mariti ſui bonis *ducis* titulum retinuit, qui ei etiam in dicto diplomate uti & in noſtro tribuitur. Specialis *de Hadwige Suevorum duce vicaria imperii* diſſertatio extat in Wegelini *Theſauro Suevico* (T. II. p. 107). Sedem illa *Duellii* habuit, ubi etiam cœnobium Benedictinæ familiæ ædificavit, teſte Cruſio (Annal. L. IV. P. II. c. IX.) quod *Steinam* poſtea translatum eſt; unde etiam quarta pars prædii *Epſindorf* ab eadem Hadwige Petershuſano monaſterio donati ad *Steinenſe* monaſterium pertinere hic dicitur, haud dubie ab eadem ipſi collata ante translationem.

SECULUM X.

miſſis auribus noſtris infuderint, benignum præbuerimus auditum; hæc procul dubio ad præſentis regni noſtri ſtatum, & ad æternæ beatitudinis præmium nobis profuturum fore credimus. Quapropter omnium fidelium noſtrorum tam præſentium quam futurorum noverit ſolers induſtria, quomodo Dnus *Gebebardus* ſanctæ Conſtant. eccleſiæ venerabilis epiſcopus noſtram regiam adiens celſitudinem obnixe rogabat, quo prædium quoddam *Epſindorf* vocitatum cum ſuis appendiciis in locis & in villis *Boſinga*, *Meſſinga*, *Ancencimbra*, *Harthuſa*, *Vrſilinga*, ſitis in pago *Para*, & in comitatu *Hiltibaldi* comitis ſitum ad monaſterium S. *Gregorii*, quod iam dictus Deo & hominibus dilectus *Gebehardus* epiſcopus a fundamento in uſum monachorum inibi Deo ſub regula S. Benedicti ſervientium, ob remedium animæ ſuæ, parentumque ſuorum devota mente conſtruxit, noſtro regio vellemus tradere & confirmare præcepto. Nam, ut relatu noſtrorum didicimus fidelium, per traditionem bonæ memoriæ dominæ *Hadevigæ Ducis*, ſupra nominatum prædium *Epſindorf* cum omnibus ad ſe reſpicientibus legitime ad iam dictum S. *Gregorii* pertinet monaſterium. Unde nos vota & petitiones tam boni & nobis dilecti viri ſequentes, donamus atque largimur ſæpe iam dictum prædium *Epſindorf*, cunctaque ſua pertinentia, ſcilicet cum areis, ædificiis, mancipiis utriuſque ſexus, terris cultis & incultis, agris, pratis, campis, paſcuis, vineis, vinetis, ſylvis, aquis, aquarumque decurſibus, piſcationibus, molendinis, viis & inviis, exitibus & reditibus, quæſitis & inquirendis, cunctiſque aliis utenſilibus, quæ adhuc dici aut nominari poſſunt, eidem iam dicto monaſterio in honorem S. *Gregorii* conſtructo, nec non & monachis ſub norma S. Benedicti Deo ibi militantibus, atque ex integro de noſtro iure in eorum ius transfundimus.

Inſuper etiam omnia noſtra regia authoritate confirmamus, quæ iam a noſtro dilecto epiſcopo *Gebehardo*, vel ab alia qualibet perſona, magna ſive parva ad ipſum monaſterium tradita ſunt, vel tradenda erunt, ita ut firma & inconcuſſa ac perpetualiter ab omni infeſtatione incorrupta permaneant, nec importunitate malignantium ſacro loco aliqua inferatur moleſtia. Et ut hoc noſtræ regiæ donationis præceptum inde conſcriptum ſigilli noſtri impreſſione ſignare iuſſimus, manuque propria, ut infra videtur, corroboravimus. Signum Dni Ottonis (Monogramma) glorioſiſſimi regis. Hiltiboldus epiſcopus & cancellarius vice Willigiſi archiepiſcopi recognovi. Data II. non. Novemb. anno Dncæ incarnationis DCCCCXCIIII. Indictione VII. anno autem tertii Ottonis regnantis XI. Ingilnheim feliciter *b*).

N. XV.

b) Patet exinde error *Cruſii*, qui (Annal. L. V. P. II. cap. H.) donationem hanc *Hadewigis* ad annum 1007. & *Henricum* Claudum refert, quamvis tunc forte ab eodem confirmari potuerit; certe ex hac charta liquet, *Hadwigem* ducem hoc anno 994. iam fuiſſe defunctam.

Digitized by Google

N. XV.

Diploma *Ottonis* III. Rom. Regis, quo cœnobio *Rhinaugienſi* omnem illam terram, quam *Gebehardus* epiſcopus *Conſtantienſis* uſurpaverat, vindicat atque reſtituit.

SECULUM X.

An. 995. 13. Oct. Ex archiv. Rhenaug. ad T. I. p. 190.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Otto* divina favente clementia rex. Si piis ammonitionibus religioſorum virorum, quas pro monaſteriis ſibi commiſſis auribus noſtris infuderint, pium præbuerimus auditum, hoc procul dubio & ad præſentis noſtri regni ſtatum, & ad æternæ beatudinis præmium nobis profuturum fore credimus. Quapropter omnium fidelium noſtrorum tam præſentium quam futurorum noverit ſolers induſtria, quomodo nos interventu ac petitione dilectæ amitæ noſtræ *Mathildæ* venerabilis abbatiſſæ *a*), nec non & fidelium noſtrorum *Willigiſi* ſcilicet ſanctæ *Mogontiacenſis* eccleſiæ venerabilis archiepiſcopi, *Hildibaldi* quoque *Wormacienſis* eccleſiæ reverendiſſimi præſulis, præſertim & pro remedio animæ noſtræ, noſtrorumque parentum, per paginam noſtri præcepti reſtituimus atque corroboravimus monaſterio *Renaugia* nominato, in honore ſanctæ Dei genitricis virginis *Mariæ*, & *S. Petri* principis Apoſtolorum, & *S. Blaſii martyris Chriſti* conſtructo, cui *Nockerus* venerabilis abbas præeſſe videtur, omnem illam terram, quam *Gebehardus* Conſtantienſis eccleſiæ epiſcopus uſurpative tenuit *b*) de præfato monaſterio, ea videlicet ratione, ut prædictus abbas ſuique ſucceſſores in ſua ſuorumque monachorum utilitate habeant, teneant, & abſque omnium mortalium contradictione, inquietudine vel diminoratione poſſideant. Si quis vero, quod minime credimus affuturum, archiepiſcopus, epiſcopus, dux, comes, advocatus, aut aliqua noſtri regni magna parvaque perſona nefaria temeritate hanc noſtram præceptalem reſtitutionem & corroborationem irrumpere conatus fuerit, ſciat ſe compoſiturum in noſtro banno centum libras auri optimi, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem prædicto monaſterio. Et ut hæc noſtra

a) Eſt hæc *Mathildis* abbatiſſa *Quedlinburgenſis* an. 966. a patre ſuo *Ottone* I. imp. ſolemniter inſtituta, & ſub *Ottone* III. vicaria imperii.

b) S. *Conradus* bona deſtructi *Rhenaugienſis* monaſterii interim adminiſtraverat, quæ cum ſuis confuſa retinuerant eius ſucceſſores *Gaminolfus* & *Gebhardus*; quorum adeo reſtitutio hic auctoritate regia decernitur.

SECULUM X.

regalis reſtitutio atque præceptalis corroboratio firma atque inviolabilis perenniter conſiſtat, manu propria ſubter eam firmavimus, & annuli noſtri impreſſione conſignavimus.

Signum domni *Ottonis* glorioſiſſimi regis.

Hildibaldus epiſcopus & cancellarius vice *Willigiſi* archiepiſcopi recognovi.

Data III. Idus Octob. anno Dominicæ incarnat. DCCCCXCV. indictione VIII. anno autem tertii *Ottonis* regnantis XII. actum *Quintiliniburg* feliciter amen.

N. XVI.

Diploma *Rudolphi* Regis Burgundiæ, quo *Adalberoni* epiſcopo Baſileenſi quasdam abbatias concedit.

An. 1000. Ex archiv. Bruntrut.

In nomine ſanctæ & individue Trinitatis. *Rudolphus* divina favente clementia Rex *a*). Præclarius & nobilius noſtrique nominis auctoritati plus congruum eſſe nil omnino noſtrum comprobabitur iudicio, quam ſi in eccleſiarum Dei reſtaurationibus quotidianisque augmentationibus plurimum operam demus. Unde omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus innoteſcimus, qualiter honeſto *Ageldrudis b*) reginæ coniugiſque noſtræ dilectiſſimæ conſentientes ſuggeſtui ob continua *Adalberonis c*) *Baſileenſis* epiſcopi ordine diſpoſito fideliter nobis impenſa ſervitia *ſanctæ Mariæ* abbatiam, ſanctique *Germani* abbatiam, quam *Grandem vallem* appellant, ad *Baſileenſem* epiſcopatum diverſis ex caſibus attenuatum reſtaurationis amminiculis locupletantium *d*) cum omnibus eius appendiciis in proprium ius firmiter integriterque donavimus. Hæc noſtris Vaſſallis firme per totum conſentientibus. Et ut poſſit firmum atque ſtabile permanere, ſine ullius hominis contradictione, Auguſtum Imperatorem *Ottonem* tertium cum epiſcopis noſtris *Hugone*, *Henrico* & *Hugone* minori *e*), & *Cunone* comite

a) Fuit hic *Rudolphus* III. filius *Conradi Pacifici*, rex Burgundiæ, qui patri a. 993. mortuo ſucceſſit: cuius adeo regni annus VII. in annum 1000. incidit.

b) *Ageltrudis* ſeu *Agiltrudis* prima fuit *Rudolphi* uxor, quæ notatur adhuc in altera Rudolphi charta a. 1009. cui ſucceſſit *Ermengardis*.

c) Eſt hic *Adalbero* II. de quo plura diximus T. I. p. 222.

d) Forte *Locupletandum*.

e) Tres iſti Burgundici epiſcopi notantur etiam in alia eiuſdem *Rudolphi* regis charta a. 1009. data eccleſiæ *Lauſannenſi* (*Zapf.* Monum. anecd. T. I. p. 72. & ambo *Hugones* quidem unus *Sedunenſis*, alter *Genevenſis*, *Henricus* vero *Lauſannenſis* epiſcopus erat, ut notat L. B. de *Zurlauben*.

Digitized by Google

comite palatii, & *Rudolpho* & aliis plurimis audivimus, & ut nobis uſque modo fuit, præfato epiſcopatui ſubditam & propriam fecimus, eiuſque regimini, quemcunque Dominus loco eiuſdem præeſſe conceſſerit. Hæc autem ut certius a nobis facta credantur & nunquam a nobis, ſeu poſteris noſtris infringantur, manu noſtra roboravimus, & ſigillo noſtro iuſſimus inſigniri. Acta *Bruchſala* anno Domini M. anno R. VII. SECULUM XI.

N. XVII.

Conradi II. imperatoris diploma apocryphum, quo *Baſileenſem* epiſcopum monaſterii S. *Blaſii* advocatum conſtituiſſe prætenditur.

In nomine S. & individuæ Trinitatis. *Chounradus* divina favente clementia romanorum Imperator auguſtus. Quoniam temporum tranſeuntium antiquitas hominibus dampnoſam ingerit oblivionem, inſtituit SS. Patrum auctoritas ſcripturarum teſtimonio memoriæ commendare, & confirmare, quæ defluentis temporis volubilitas conſuevit alienare. Unde omnibus notum eſſe volumus tam futuris quam præſentibus, qualiter quidam fidelis noſter *Reginbertus* bonæ memoriæ laicus in foreſto, quod dicitur *Schwarzwalt*, ſecus flumen quod dicitur *Alba*, locum ſolitarium ad Deo ibi ſerviendum elegit, atque inibi cellulam in honore S. *Blaſii* martyris conſtruxit; ſed quidam malitioſi homines timoris Domini pariter & amoris minus experti, non dubitabant eum crebrius inquietare, ac diverſis iniuriis infeſtare. Qua de cauſa neceſſitate compulſus ad nos ſe contulit, & cauſa, propter quam venerat, ordine expoſita noſtræ imperialis defenſionis auxilium poſtulavit. Nos vero rem auditam diligentius conſiderantes, & a conprovincialibus attentius perquirentes, deliberatione & iudicio regni principum ſupra dictum foreſtum noſtro regali dominio pertinere aperte cognovimus. Sic denique regni primatum conſilio, interventu quoque dilectæ coniugis noſtræ *Giſelæ* videlicet imperatricis, & cariſſimi filii noſtri *Heinrici* regis, atque obtentu domini *Adelberonis* reverendi Baſilienſis epiſcopi, rogatu etiam prædicti *Reginberti* eundem locum ad reprimendam nequitiam pravorum hominum & contumaciam S. *Mariæ* Baſilienſis eccleſiæ deſignavimus, & cum omnibus appendiciis acquiſitis, & acquirendis, ſilvis, terris cultis & incultis, pratis, paſcuis, aquis,

An. 1025. 14. Maii. Ex archiv. Bruntrut. *ad T. I. p.* 224.

Digitized by Google

SECULUM XI.

aquis, aquarumque decurſibus, legali inſtitutione contulimus, & transfunditus donando confirmavimus: ea ſcilicet lege, & corroboratione, ut nullus deinceps Dux aut Marchio, comes vel vicecomes, aut aliqua magna parvaque perſona locum illum inhabitantes & Deo ſervientes audeat præſumtuoſa invaſione inquietare, diſtrahere aut diminuere.

Si quis autem huius noſtri præcepti ſententiam aliqua tranſgreſſione infregerit, aut infringere attemptaverit, banno noſtro ſubiaceat: inſuper & LX. libras auri, XX. fiſco regio, XX. Baſilienſi epiſcopo, & XX. concuſſis fratribus componat. Huius autem privilegii auctoritas poſtmodum firma & inconvulſa permaneat. Quod ut credatur verius; & omni ævo conſervetur firmius, ſigilli noſtri impreſſione ſubter inſigniri fecimus. Datum II. Idus Maii, indictione VIII. anno vero dominicæ incarnationis. MXXV. anno autem Domini *Chounradi* regnantis II. Imperii vero I. *a*) actum Ulmæ feliciter amen.

a) Vel ex ſola hac annorum ſupputatione falſitas prætenſi huius diplomatis apparet. Conradus quippe a. 1024. 8. Sept. coronatus regni ſui annos ab illo tempore numerabat; quei igitur 14. Maii a. 1025. annus II. imperii vero I. dici potuit? maxime quum primum 26. Mart. an. 1027. imperii coronam Romæ acceperit. Alias ſuppoſitionis notas dedimus T. I. p. 224. & ſeqq. unde haud immerito ab Henrico V. imp. in Argentinenſi principum conventu reiectum eſt, atque *antiquioris & veracioris privilegii corroboratione, ac Principum ſubtiliſſima diligentia, cognita & approbata veritate, eccleſiæ* S. Blaſii *libertas loci a primo* Ottone *imperatore tradita* confirmata eſt a. 1125. 8. Ian. Ultimam hanc chartam exhibet P. Herrgott (Geneal. T. II. P. I. p. 139.)

N. XVIII.

Diploma *Henrici* III. Rom. Imp. quo bona & privilegia monaſterio *Rhinovienſi* collata confirmat *a*).

An. 1049. 11. Iul. Ex archiv. Rhenaug. *ad T. I. p.* 226.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Henricus* divina favente clementia Romanorum Imperator Auguſtus. Oportet igitur nos, qui divino ſumus munere quodammodo præ cæteris hominibus ſublimati, eius in omnibus pro poſſe noſtro parere voluntati, & cuius prælati ſumus clementia, atque regnamus providentia: loca vero ſibi conſecrata noſtro conſolari iuvamine, atque Imperiali tueri munimine: quoniam

a) Charta hæc eadem fere bona *Rhenaugiæ* in *Turgovia* commemorat, quæ ſupra N. VII. in diplomate *Ludovici Germanici* recenſentur, aliis tamen ſubinde nominibus, unde prioris nonniſi confirmatio eſt.

Digitized by Google

Digitized by Google

Datu ·v· IDVS IVLII· Heinrici re

Actum · aquis feliciter a

SECULUM XI.

niam id nobis ad præſentis vitæ ſalutem, & ad percipiendam æternæ beatitudinis retributionem firmiter prodeſſe credimus. Quapropter omnium ſanctæ Dei eccleſiæ noſtrorumque fidelium noverit pietas tam futurorum quam & præſentium, quia venerabilis abbas *Richardus*, noſtris præſentavit obtutibus quoddam privilegium, cui erat inſcriptum, qualiter piæ memoriæ vir *Wolvini* pro remedio animæ ſuæ, propinquorumque ſuorum felici commemoratione monaſterium *Renaugia* nominatum, in *Turgowenſi* pago & in *Alemannico* ducatu, in comitatu *Bertoldi* comitis, prius vero ab impiis hominibus neglectum, atque pene destructum, ob amorem Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, eiuſque ſanctiſſimæ genitricis *Mariæ* perpetuæ virginis, nec non in honore S. *Petri* principis Apoſtolorum & S. *Blaſii* martyris, ſincera devotione reædificavit ac reſtauravit, & reſtaurato omnia ſuæ proprietatis loca, quæ in prædicto *Turgowenſi* pago habuit, ſcilicet *Martella*, *Helebenchova*, *Holzheim*, *Willegiſeſpach*, *Rodolfingon*, *Trullinchova*, *Brichinchova*, *Truitdinchova*, *Szlat*, *Stamheim*, *Nuzhoma*, *Morineſuvileri*, & in *Albgowe* cellam, quæ dicitur *Alba b*), *Aloſſa*, *Waldkyrcha*, ſeu quidquid illi in Italia in pago *Veronenſi* & *Tartonenſi* hereditario iure provenit, id eſt *Curtenova*, *Chodrun*, ac *Rubeſſel*: & in pago *Clechgowe*, *Hebtelinga*, *Sbilinga*, *Houeſtat*, *Heideſtat*, *Aldenburg*, *Balba*, *Swabowa*, *Raffa*, *Wolfenesruiti*, *Wilechinga*, *Haſelaha*, *Arzinga*, *Wizwila*, *Lochringa*, cum eccleſiis cunctiſque eccleſiaſticis rebus & mancipiis utriuſque ſexus, curtibus, ædificiis, terris cultis & incultis, pratis, campis, paſcuis, ſylvis,

b) Confirmatur hic rurſum *Rhenaugiæ Cella alba*, quæ tamen ſi eadem fuiſſet cum *Cella Reginberti*, eidem amplius confirmari haud potuiſſet, utpote iam antea ab *Ottone* II. ſui iuris facta, aut iuxta ſpurium *Conradi* II. diploma epiſcopo Baſileenſi tradita. Aſt hæc iam legebatur in diplomate *Ludovici Germanici*, diceret aliquis, ex quo in hanc quoque chartam fuit tranſumta. Aſſenſum daremus, ſi nonniſi loca ibi expreſſa hic quoque haberentur; verum quum nova hic ſint addita, maxime in *Clechgowe*, potuiſſent ea facilitate iam amiſſa omitti, qua eidem noviter adquiſita fuerunt inſerta. Confirmata eſt igitur *Rhenaugiæ Cella alba*, non *Cella Reginberti*, cum bonis ad illam olim pertinentibus. Neque enim perſuaderi poſſumus, a *Rhenaugienſibus* poſt factam ſeparationem utriuſque monaſterii ſub Conrado epiſcopo partem bonorum, *quæ in Alpegoviæ pago haud exiguo numero ſita erant*, *ſponte* conceſſam fuiſſe fratribus *in Cella S. Blaſii*; quod quidem vult auctor hiſtoriæ diplomaticæ monaſterii Rhenaugienſis (Zapf monum. anecd. T. I. p. 318.) Aut an Reginbertus opus habuiſſet, aucto monachorum (utique ex *Cella alba* ad eum commigrantium) numero Ottonem pro novis prædiis ſollicitare, ſi vetera retinuiſſent? quæ neque hodiedum poſſident *Blaſiani*. Aut cur vetera iſta bona non fuerunt unacum novis confirmata ab Ottone *Blaſianis*, ſicuti in hoc ipſo diplomate factum eſt *Rhenaugienſibus* ab Henrico? Mirum autem eſt, quod l. c. aſſeratur, de illis *Alpegoviæ* bonis nullam poſt factam diviſionem ſec. X. *in monumentis Rhenaugienſibus amplius* occurrere mentionem, quum tamen hæc ipſa charta, quam ex archivo *Rhenaugienſi* producimus, ultra dimidium ſeculi poſtea data contrarium teſtetur, utpote in qua *Rhenaugiæ* eadem loca in *Alpegovia* confirmantur, quæ iam ante dictam ſeparationem in Ludovici Germanici diplomate ad eam pertinere notantur.

Digitized by Google

SECULUM XI.

ſylvis, aquis aquarumque decurſibus, molendinis, piſcationibus, vectigalibus, exitibus & reditibus, viis & inviis, quæſitis & inquirendis, omnibusque ad eadem loca iure legitimeque pertinentibus, ut perpetualiter permaneant, ad præſcriptum monaſterium *Rinaugia* tradidit. Quo facto id ipſum monaſterium omniaque ſibi collata & tradita bona, in ius & dominium *Ludovici* regis, & omnium poſt illum ſuccedentium Regum vel Imperatorum, cum legitima libertate mancipavit; ea videlicet ratione, ut ſub illorum defenſione & immunitatis tuitione cum omni iure & integritate conſiſtant. Quæ quoniam ita ab anteceſſoribus noſtris legaliter in noſtram pervenere poteſtatem, volumus, ut cum eodem iure ſub noſtra defendantur & maneant Imperiali auctoritate, pro remedio animæ noſtræ, genitoriſque noſtri *Chonradi* Imperatoris, noſtræque genitricis *Giſilæ* Imperatricis, priorum quidem Regum & Imperatorum ante nos regnantium & imperantium inſtituta noſtris præceptis renovantes & corroborantes. Ut hæc autem noſtræ auctoritatis confirmatio ſtabilis & inconvulſa omni permaneat ævo, hoc præceptum inde conſcriptum manu propria corroborantes, ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.

Wintherus Cancellarius vice *Bardonis* archi-Cancellarii recognovi.

Datum V. idus Iulii anno dominicæ incarnat. milleſimo quadrageſimo nono, indictione II. anno autem domini *Heinrici* tertii Regis, Imperatoris ſecundi, ordinationis eius XXI. regni quidem XI. Imperii autem III. In nomine Domini actum *Aquis* feliciter amen *c*).

c) Concordant anni: nam an. 1028. 13. April. coronatus eſt Aquisgrani rex. & an. 1046. 25. Dec. Romæ imperator, patri autem Conrado ſucceſſit an. 1039. 4. Iunii. Cæterum diploma hoc P. Herrgott quoque profert (T. II. Geneal. P. I. p. 120.)

N. XIX.

Leo IX. Papa monaſterium virginum *Werdenſe* S. Crucis ordinat.

Anno 1049. 3. Dec. Ex archiv. Werdenſi. *T. I. p.* 412.

Leo Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. *Gunderadæ* dilectæ in Chriſto filiæ a nobis ordinatæ & conſecratæ noviter, facto a Patre tuo *Manegoldi* *S. Crucis* Monaſterio, tibique ſucceſſuris perenniter Abbatiſſis perpetuam in Domino ſalutem. Sacræ devotionis labor, quia ſemper divino favore iuvatur, ſemper optato fine terminatur. Ideo Filia, tui Patris ampli-

in-

in Deum devotio laudabilem fructum produxit, cum pro portione ſanctæ & vivificæ *Crucis*, in qua Dominus noſter *Ieſus Chriſtus*, ſalus noſtra, pependit, decenter auro & gemmis ornata, tunc ab Autocratore *Conſtantinopoleos*, nomine *Romano Argyro*, dono data, cum ad eum miſſus eſſet ab Imperatore *Chuonrado*, ut filiam ſuam nuptui daret eius filio, fundavit eccleſiam in petra, quia non ædificavit ſuper arenam, ut incumbentibus ventis, venientibus fluviis, deſcendentibus pluviis, quod ædificaſſet rueret, ſed firmiter fundatum perenniter permaneret. Ut vero votum ſuæ conſtructionis Deo ſolveret, ſecundum illum, qui dixit: vovete & reddite Domino Deo veſtro omnes, qui in circuitu eius affertis munera; nos a *Moguntina* ſynodo *Romam* verſus redeuntes ad ipſum Dei templum venire invitavit, quod a nobis III. Nonas Decembris merito honore dedicatum, ſic tandem iuri S. R. E. & beatiſſimo *Petro* Apoſtolo prompto donavit & obtulit animo, teque filiam ſuam, quam iam Deo in monaſtica converſatione & habitu ſacraverat, eiuſdem rogavit a nobis fieri abbatiſſam loci. Id, auſpice Deo, fecimus, attendentes in te, quantum homini eſt poſſibile, timorem Dei, cordis compunctionem, mentis humilitatem, morum gravitatem, in adoleſcentibus membris prætendentem iam ſenectutem; & conſtituentes eundem locum eſſe in perpetuum ancillarum Dei monaſterium, ubi tu de te & ſororibus tuis primas Deo primitias offeras religionis, merita caſtitatis omniſque bonitatis. Hoc tamen nomine noſtræ Apoſtolicæ ſedi parens tuus eandem fecit oblationem, ut dum ipſe vivit, ipſius loci advocatiam habeat, ſimiliter & poſt mortem ipſius, quem nunc habet, filius. Qui filius, ſi heredem habuerit, ipſe quoque advocatus ſit; ſi vero vel ipſo *Manegoldo*, vel eius filiolo nemo filius ſuperſtes extiterit, tunc liceat abbatiſſæ ipſique Congregationi advocatum ſibi ſecundum Deum eligere, petendum tamen ab Apoſtolica ſede. Lex vero omnium advocatorum poſt *Manegoldum* talis erit, ut, quisquis eorum digne non adminiſtraverit advocationis officium, liceat abbatiſſæ, ipſique Congregationi de eo apud Papam conqueri. Qui ſi vocatus ab eo fuerit, & monaſterio ſatisfecerit, advocatiam ſuam retineat. Quodſi venire diſtulerit, aut ſi venerit, & non ſatisfecerit, tunc liceat abbatiſſæ ipſique Congregationi ex conſenſu Papæ talem ſibi advocatum eligere, qui ſecundum Deum ſit. Poſt obitum vero tuum de ipſa Congregatione, quæ melior ſit, eligatur, ſi idonea inventa fuerit, eaque donum & conſecrationem abbatiæ a Papa recipiat: alioqui de alia Congregatione idonea eligatur, a Papa ſimiliter donanda & conſecranda. Decernimus præterea, ut in altari maiori, quod nos ipſi con-

SECULUM XI.

ſecravimus, nullus audeat miſſam celebrare, niſi ſit epiſcopus vel abbas, treſque ſacerdotes hebdomadarii, ad hoc officium deputati, eorumque ſucceſſores. Epiſcopus quoque, in cuius parochia locus eſt, nihil ſibi in eo vendicare audeat, præter ordinationem facere clericorum & monialium, ſi tamen gratis fecerit. Sin autem, ordinationes expetent ab alio, quocunque velint, epiſcopo. Ut vero locus ipſe in quadrageſimali tempore ſolvat Papæ annuam penſionem, ſtatuit ipſe *Manegoldus* penſionem ipſam anabolagium, id eſt, fanonem, ſtolam cum auro, manipulum & cingulum. Nos vero, quia locus ipſe conditus eſt propter eam, quæ ſupra dicta eſt, ſanctæ & vivificæ crucis portionem, eandem inibi ſemper manere volumus, cupimus, & optamus; & a nemine auferri ſtatuentes apoſtolica cenſura ſub divini iudicii obteſtatione, ut nullus Imperator, nullus Rex, nullus Epiſcopus, nulla Poteſtas, nulla præterea magna parvaque perſona eandem vivifici ligni portionem ab ipſo monaſterio audeat auferre quolibet modo, vel aliquid facere contra omnia, quæ ſuperius ſcripta ſunt, ſed nec etiam aliquid diminuere de bonis eiuſdem monaſterii, quæ modo habet, & uſque in æternum habebit, quolibet furto, quolibet raptu, quolibet alienationis modo. Id qui præſumpſerit, donec digne ſatisfecerit, anathema ſit. Qui vero pio intuitu cuſtos & obſervator huius noſtri privilegii extiterit, a Domino Deo benedictionem conſequatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur.

Datæ III. nonas Decembris per manus *Petri* Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii ſanctæ Apoſtolicæ ſedis. Anno Domini *Leonis* IX. Papæ I. Indictione III. *a*)

a) Leo IX. Papa ordinatus eſt die 12. Febr. an. 1049. qui adeo primus eiuſdem eſt hic notatus, quo a menſe Septembri iam currebat indictio III. iuxta cæſareanum computum, quo ſæpe uſus eſt *Leo* (L'art de verifier les dates p. 283.) ut adeo ad an. 1049. reponenda ſit charta, non ad ſequentem, qui iam fuiſſet *Leonis* ſecundus.

N. XX.

Charta confœderationis S. *Hugonis Cluniacenſis* cum monaſterio S. *Blaſii*.

Ex autographo archiv. S. Blaſ. circa fin. ſec. XI.

Notum ſit omnibus tam preſentibus, quam futuris, quod domnus H. *a*) abbas *Cluniacenſis* ad *ſanctum Blaſium* veniens honorifice a domno

a) S. *Hugo* abbas *Cluniacenſis* abbatiam ab anno 1049. uſque 1108. tenuit.

Digitized by Google

domno VV. *b*) abbate eiuſdem loci & toto conventu ſuſceptus eſt, & honorificentius tractatus. Unde propter caritatem & ordinis obſervantiam, quam ibi invenit, placuit ipſi & abbati & fratribus eiuſdem loci, ut fraternitatem ſibi invicem darent & confirmarent. Ita inter eos ſtatutum & confirmatum eſt, ut conventus *ſancti Blaſii* tantum faciat pro fratribus defunctis *Cluniacenſibus*, quantum pro ſuis; ſimiliter & fratres *Cluniacenſes* idipſum facient pro defunctis fratribus *ſancti Blaſii*, excepta prebenda. Erunt autem in omnibus locis *Cluniacenſis* eccleſie ad quecunque venerint fratres *ſancti Blaſii*, in choro, in capipitulo, in refectorio in ordine ſuo. Similiter & fratres *Cluniacenſes* erunt in monaſteriis *ſancti Blaſii* ſecundum ordinem ſuum. Et ut iſta conſtitutio illibata ſemper permaneat, in ſcripto eſt redacta, & ſigillo Domni H. confirmata.

SECULUM XI.

b) Non *Wernerus* ſecundus abbas *S. Blaſii*, qui ab anno 1045. uſque 1068. præfuit, hic intelligi debet, ſed *Utto* abbas ab an. 1086. uſque 1108. qui primus conſuetudines *Cluniacenſes Fructuaria* a ſe allatas in monaſterium ſuum introduxit, quæ dein ordinis obſervantia apud nos tunc maxime vigens & brevi poſt exteris locis invecta S. *Hugoni* anſam præbuit ad ineundam hanc confœderationem. Præterea notantur hic S. *Blaſii* monaſteria plura, quæ tempore *Werneri* nondum erant. Occaſionem monaſterium noſtrum adeundi facile præbere potuit conſtructa recens circa an. 1087. in vicinia *Cella S. Petri* a *S. Udalrico*, cuius viſitandæ gratia S. *Hugo* vel vivente adhuc S. *Udalrico*, vel eo circ an. 1093. mortuo illam acceſſerit, ad S. *Blaſium* deinde divertens. Litteram initialem VV. pro more illorum temporum etiam pro littera V. fuiſſe uſurpatam, maxime a ſcriptoribus *Gallicis*, extra dubium eſt. Cæterum huic chartæ ipſius *Hugonis* ſigillum appenſum eſt.

N. XXI.

Heinricus IV. Imp. confirmat. terminos ab *Ottone* Imp. traditos, aliaque bona S. *Blaſii* monaſterio donata.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Heinricus* divina favente clementia rex, ad perpetuam nobis in Chriſto felicitatem proficere ſperamus, ſi eccleſias ab anteceſſoribus noſtris Deo conſtructas defendere, & perpetua pace ſtabilire non negligimus. Unde omnibus Chriſti noſtrique fidelibus tam futuris quam præſentibus notum eſſe volumus, qualiter nos Cellam in ſilva *Swarzwalt* a S. *Reginberto* conſtructam, ab *Ottone* autem imperatore Deo & S. *Blaſio* cum locis circumiacentibus & terminatione eorum in proprium traditam, conceſſam, confirmatam,

An. 1065. 8. Ian. Ex archiv. S. Blaſii *T. I. p.* 227.

SECULUM XI.

Deo & prædicto ſancto pro remedio animæ noſtræ, inſtinctu quoque fidelium noſtrorum tradidimus, conceſſimus, confirmavimus, ab omnium iure ſeparavimus, ea videlicet ratione, ut in eadem terminatione, hoc eſt, a fonte *Cheinbach* uſque ad villam *Heinbensvanda*, & inde uſque ad locum *Werenbrechtesvilla*, & ita per declivum montis uſque quo *Suendenbach* influit *Albam*, indeque uſque ad ortum *Steinaha*, indeque uſque ad montem *Ueltberch*, ad ortum *Albæ*, & inde uſque ad locum, ubi *Suarzaba* exit de lacu *Slouthſe*, & iuxta decurſum prædicti fluvii uſque ad locum, ubi *Cheinbach* influit *Swarzaba*, & ita uſque ad fontem *Cheinbach* nullus Dux aut comes, vel alia aliqua maior vel minor perſona aliquid iuris habeat, aliquam poteſtatem exerceat, vel ullam inquietationem monachis in eadem Cella manentibus inferre præſumat; id ſi præſumpſerit, regiæ poteſtati ſubiacebit. Inſuper etiam manſum unum in villa *Habaltingen* a *Theodorico Baſileienſis* eccleſiæ epiſcopo illuc traditum, & alterum *Brunnaderon*, tertiamque partem *Wangen* eidem eccleſiæ confirmavimus. Et ut hæc noſtra regalis confirmatio ſtabilis & inconvulſa omni permaneat tempore, hanc cartam conſcribi, manuque propria corroborantes ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.

Signum Domni *Heinrici* quarti regis.

Sigehardus cancellarius vice *Sigefridi* archicancellarii recognovi.

Data VI. Idus Iunii anno dominicæ incarnationis MLXV. Indictione III. Anno autem Domni *Heinrici* IV. Regis XII. *a)* regni vero VIIII. Actum *Baſileam* in Dei nomine feliciter amen.

a) Annus 1065. quo datum eſt diploma 8. Iunii, *Henrici* IV. non niſi undecimus erat a die 17. Iul. a. 1054. quo coronatus eſt; nonus vero regni a morte patris 5. Octob. a. 1056. cæterum extat apud P. *Herrgott* (Cod. Probat. P. I. n. 197. p. 136.) eadem confirmatio an. 1123. data ab *Henrico* V. eius filio.

N. XXII.

Digitized by Google

N. XXII.

Vita S. *Udalrici* monachi *Cluniacenſis* ex Mſc. Lectionario Biblioth. S. Blaſii ſec. XIII. circ. *a*)

Beatus *Udalricus*, ſancti *Udalrici* quondam *Auguſtenſis* epiſcopi *genere* *b*) & nomine decoratus, patrem habuit natione *Bavarum*, nomine *Bernaldum*; matrem natione *Suevam*, *nomine Buccam*, *quos coniunxerat matrimonio ſecundus Gebehardus*, *ex Auguſtenſi Canonico Ratiſponæ civitatis epiſcopus c*), *& ipſe parentela Suevus Buccæ patruus.* Hæc cum aliquot vitæ breviſſimæ ſoboles genuiſſet, & heredis ſpem uterque parens perdidiſſet, fecerunt ambo votum Deo, ſanctoque Magno beatorum abbatum Columbani & Galli quondam diſcipulo, ut ſi vitalis ſibi filius naſceretur, divinis altaribus ut alter Samuel ſiſteretur. Quo divinitus impetrato plurimum lætati, non ſolum filium, ſicut voverant, clericum fecerunt, ſed etiam corporalem S. Magni *d*) requietionem pretioſis cum muneribus honoraverunt.

SECULUM XI.

T. I. p. 466.

Prima veſtis, qua beatum infantulum religioſa mater induit, clericalis fuit; adeo velox ad exhibendum votum extitit. Præſignatus eſt ei in ſomnis futurus epiſcopus, cum nonniſi presbyter fuerit effectus: forſitan ad rememorandum, quod in primitiva eccleſia iidem fuerunt officio & vocabulo epiſcopi, qui propter ætatem dicebantur presbyteri. Poterat etiam mentis habitus epiſcopatu dignus præſignari, ſecundum quem beata quoque Dei genitrix Maria & Iohannes Evangeliſta martyres meruerunt prænuntiari. Nam beatæ Mariæ prædictum eſt: tuam ipſius animam pertranſibit gladius; Iohanni cum Iacobo: calicem quidem meum bibetis. Verumtamen ſicut dominus Ieſus quadam vice rex a populo conſtitutus fuiſſet, niſi fugiſſet: ita credibile eſt de beato *Odalrico*,

a) Sancti huius vitam exhibent *Mabillonius* ſec. VI. P. II. p. 779. & *Bollandiani* T. III. Iulii p. 149. Nos eiuſdem compendium ex noſtro codice ſiſtimus, per octo lectiones diſpoſitæ, haud dubie pro uſu in officio divino: unde feſtum eius iam tum apud nos fuiſſe celebratum quis haud male diceret. Cæterum manca admodum eſt poſt medium præcipue.

b) Quæ hic de eodem cum S. Udalrici Auguſtani genere dicuntur, forte *Buccam* matrem Suevam reſpiciunt.

c) Hic apud Hundium (Metrop. Salisburg.) ab a. 1023. uſque 1036. præfuiſſe ſcribitur: cuius ſi & genus adnotaſſet, illud quoque Buccæ ſciremus.

d) Videtur eſſe eccleſia S. *Magni* in ſuburbio *Ratisbonæ*, ubi hic ſanctus cœnobium deinceps conſtruere meditabatur, quod demum poſt ſeculum ab aliis effectui datum eſt (Hund. L. c. T. II. p. 310.)

Digitized by Google

SECULUM XI.

rico, quod, niſi citius imperialem curiam deſeruiſſet, & ipſe ſicut alii multi pro ſua conſuetudine pontificalem honorem ab imperatore conſecutus fuiſſet. Tertius enim Heinricus in regali dignitate, idemque ſecundus in auguſtali ſublimitate, pro *multa parentum eius caritate ſuſceperat eum de baptiſmate e)* non ſine magna donatione: ideoque adultus in curiam venit, & patrino ſuo aliquamdiu ſervivit.

Sicut ſane tranſmigratus Daniel ſuſtinuit magis quam dilexit Nabuchodonoſor regis aulam, ita & iſte Chriſti eunuchus quaſi captivatus magis toleravit quam amavit Heinricianam curiam, ideoque ſæpius inveniebatur in ſanctuario quam in palatio. Denique ipſe Auguſtus, quoties neceſſario quærendus erat, in choro ſanctorum inveniendum monebat: adeo ſanctam eius conſuetudinem denotaverat. Nimirum gravitati eius minime conveniebat levitas *concapellanorum f)*, *ne dicam cæterorum aulicorum*, ideoque ab inordinate ambulantibus ſecundum apoſtolum ſe quantum poterat ſubtrahebat, & tales iuxta beatum Hieronymum ſponſos potius exiſtimabat quam clericos. Sed quid mirum, quod hoc fecit iuvenis eruditus? Nam cum adhuc parvulus catechizaretur in ſcholis, etiam data ludendi licentia, noluit colludere ſociis, ſed ſecretum petens locum aliquid meditabatur & agebat utilitatis: unde quidam venerabilis ſenior, cum eum quadam vice ſic remotum a cæteris, & ſcribentem reperiſſet in tabulis, admiratus ſenile cor in puero, pronuntiavit aliquid magnum futurum de illo.

Cum pubertatis ingrederetur bivium, in quo maximum eſt caſtitatis periculum, ſuſcitavit Deus ſpiritum *prænominati epiſcopi g)*, licet ſibimetipſi, ut aiunt, non valde boni, quatenus diligentiſſime iuberet cuſtodiri corpus electi Dei a contactu muliebri, donec proficiente exercitio caſtimoniali voluntas ſuccederet neceſſitati, & in ſimilitudinem rubi ardere diſceret, & non comburi, hoc eſt tentari, & in tentationem non induci. Sic factum eſt, ut inter timorem & amorem perpetuæ virginitatis conſervaverit honorem. Poſtquam igitur imperatoris curiam deſeruit, eo quod omnia, quæ ibi vidit, ſecundum Eccleſiaſten vanitatem iudicavit, *patruus* eum *b)*, quemadmodum decens fuit, benigne recepit,

e) Teſtari hoc videtur de illuſtri ſancti noſtri proſapia.

f) Explicatur hinc editæ vitæ auctoris aſſertio, qui eum inter aulicos tantum Henrici III. recenſet; ſed inter capellanos, aulicos adeoque clericos eſſe referendum tam hæc quam præcedentia produnt.

g) Aſſerit hoc idem *Adlzreitter* in Annal. Boicis P. I. L. 14. n. 50. de *Gebhardo* I. *Ratisbonenſi* epiſcopo, cui tamen caſtitatis ſervatæ laudem non denegat, ſed genium liberiorem pompamque exteriorem vitio vertit; quod item de *Gebhardo* II. de quo hic ſermo eſt affirmat *Aventinus*.

b) Patruus hic, ut inferius conſtat, fuit *Nizo*, quem alii cum *Meichelbeckio* (Hiſt. Friſing. T.

Digitized by Google

pit, præpoſitura Friſingenſi ſimulque archidiaconatu donavit. Quibus quam columbina mente uſus fuerit, ſpirituum dominator Dominus in hac re oſtendit. Mulier quædam magnis criminibus impetita, in omni examine, quod conſuetudo exercet eccleſiæ, patuit ruinæ. Cumque deberet vel excoriari vel cauteriari, vir beatus miſericordia, non ſuperbia, ſacerdotale præſumens officium, quoddam nefandum & ignotum per confeſſionem elicuit flagitium, indictaque pœnitentia abſolutionem pro impoſitis criminibus reddidit iudicium. Sic novus Daniel novam Suſannam mirabiliter liberavit.

Beatus igitur *Odalricus* aliquanto tempore domi tranſacto gravari cœpit animo, labores ſibi impoſitos a patruo non ſatis credens placere Deo. Cupiens igitur exonerari & bene levis pro Chriſto peregrinari, *beneficia reddidit*, Hieroſolymam pergere cœpit, uno famulo eodemque eleemoſynario, uno etiam contentus equo. A die vero exitus Friſingæ uſque in diem introitus Hieroſolymæ nulla die ſedit ſuper caballum, priuſquam ex integro decantaſſet pſalterium, interim iubens equitare ſervum, magnum forſitan meditatus cum ſuo ſociali famulo Martinum.

Iam vero cum ſancta loca vir ſanctus attigiſſet, impoſſibile dictu eſt, quantis affectionibus monimenta nativitatis, paſſionis, reſurrectionis aſcenſioniſque dominicæ ſalutaverit, quantis geniculationibus adoraverit, quantis lacrymarum fluminibus irrigaverit, cum etiam domeſtica virtus orationis & compunctionis eius virtutem dicendi ſuperaverit. Re enim vera illud pſalmiſtæ: laboravi in gemitu meo, lavabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo, ita ſecundum litteram implevit, ut & familiaribus ſuis ſtuporem incuſſerit, & ipſe ante tempus oculos amiſerit, uti clarius in ſequentibus liquebit. Dederat ei Deus irriguum ſuperius & irriguum inferius, hoc eſt, compunctionem de amore cœleſtis regni, & de timore gehennalis tormenti: ſed iam perfecta caritas foras miſerat timorem. Denique interrogatus a quodam familiari, quare tam immaniter plangeret ſingulis noctibus, & neminem circa ſe quieſcere permitteret, quare etiam deficientibus oculis

non

I. p. 235.) eumdem faciunt cum *Nithero*, qui ab an. 1039. uſque 1052. ſedem Friſingenſem tenuit. Sed quæ ibi de obſcuris eius natalibus ex *Aventino* dicuntur, cum nobili *Udalrici* noſtri proſapia, haud conveniunt. Vitæ editæ auctor *Nitonem* eum vocat, ac editores eum non epiſcopum, ſed epiſcopi abſentis aliquamdiu vices tenuiſſe ſuſpicantur. Quem quidem nodum ſolvendum *Germaniæ ſacræ* ſociis relinquimus, verum eius nomen ex noſtro Mſc. produxiſſe contenti. Notandum quoque diſcrimen, quo editi Udalricum ab eo diaconum ordinatum, noſter vero codex archidiaconatu donatum ſcribunt.

Digitized by Google

SECULUM XI.

non parceret, reſpondit, ſe longæ peregrinationis tædere in hoc ſeculo, cupientem diſſolvi & eſſe cum Chriſto, nec multum curare de lumine caduco.

Cum a Ieroſolymis per Dei auxilium repatriaſſet, *Nizonem* epiſcopum reperit mortuum *i*), abdicatiſque prorſus *Friſingenſis* eccleſiæ beneficiis, contulit ſe ad hereditatem ſuam præbendamque *Ratisponæ*; cœpitque de ſalute animæ ſuæ magis ac magis indies tractare, iuxta illud pſalmiſtæ: ibunt de virtute in virtutem; & illud: iuſtus ut palma florebit, ut cedrus libani multiplicabitur in domo Domini. Cogitabat cœnobium facere apud ſanctum *Magnum*: ſed metuebat ſibi adverſaturum *tertium*, qui tunc præſul erat, *Gebehardum k*): dumque ſperavit ſucceſſurum fore meliorem, derepente doluit, ſurrepſiſſe peiorem. Omiſſa igitur hac voluntate, diviſaque inter proximos hereditate, ſtatuit patriam relinquere. Aſſumto igitur *Geraldo l*) tunc temporis *Ratisponenſi* magiſtro, poſtmodum *Oſtienſi* epiſcopo, viſitavit limina Apoſtolorum Petri & Pauli: indeque *Lugdunenſem Galliam* adiens monachus efficitur *Cluniaci*. *Geraldus* quibuſdam vaticiniis & præmonſtrationibus crediderat, quod in eodem anno moriturus eſſet, & hoc metuens, dum ſuſcepit monachiſmum, beatæ mortis implevit præſagium.

Interea magis ac magis diſſolvi & eſſe cum Chriſto cupiebat: ſed acerbum mortis tranſitum valde metuebat. Hinc etiam ſæpe auditus eſt optare, quod & obtinuit apud divinam propitiationem, quo videlicet ſibi daret tolerabilem carnis abſolutionem. Nam cum matutinas laudes devote cum fratribus exegiſſet, uſque ad Primam in lecto decumbens breve & lentum cum morte luctamen habuit, & ſic cum felici triumpho ad Chriſtum migravit. Hoc enim teſtificari videntur non ſolum merita & miracula, ſed etiam ultima verba. Nam cum eum in ipſo mortis articulo venerabilis Prior *Eberhardus m*) interrogaret, quomodo

i) *Nitkerus*, ut vidimus, anno 1052. obiit. Udalricus igitur poſtea demum *Friſingam* reverſus eſt. Ex mox vero adiunctis patet, bona ſibi *Ratisbonæ* ſat ampla fuiſſe, ut etiam de conſtruendo ibidem S. *Magni* monaſterio cogitare potuerit.

k) *Gebehardus* III. Ratisbonenſis epiſcopus *Gebehardi* II. ſucceſſor, a fratre ſuo Conrado Salico obtinuit epiſcopatum a. 1036. quem 24. annis tenuit a. 1060. mortuus ex *Hundio*; cui ſucceſſit *Otto* ſchiſmaticus; dubium adeo de quo ſucceſſore peiore hic ſermo ſit. Vix autem credibile eſt, *Udalricum* uſque ad an. 1060. *Ratisbonæ* ſubſtitiſſe ſub epiſcopo, cuius patruelis *Henricus* III. *Udalrici* familiam dein perſequebatur: unde forte hic eo modo *Ratisbona* relicta Cluniacum ſeceſſit, quo patruus ſuus *Nitkerus* epiſcopus *Friſinga* aliquamdiu abfuit.

l) De eo æque ac *Udalrico* paucis agit *Bibliotheca Cluniac.* p. 1641. & *Mabillonius* in vita S. *Udalrici*, qui latius proſequitur eiuſdem geſta *Cluniaci*, in *Briſgoia* & *Silva Nigra*, quæ hic deſunt.

m) Alter hic *Cellæ S. Udalrici* poſt eum Prior, auctor creditur vitæ illius, quæ in editis extat.

Digitized by

modo ſe haberet: audior, inquit, audiris. Quæ nimirum verba nos ita intelligimus, ut quia fuerunt ambo boni viri, ambo meruerunt pro beato fine divinitus audiri. Obiit autem *pridianis idibus Iulii n)*, & apparens *ſupradicto Kunoni Priori de Cella S. Pauli o)* dixit, ſe quidem bene receptum eſſe, æmulis autem ſuis eadem menſura, qua ſibi menſi fuiſſent, remetiendum fore. Hoc utique, ſicut idem *Kuno* lacrymando proteſtatus eſt, valde timere poterant, qui ei aliquam iniuriam fecerant.

SECULUM XI.

Audita fama tranſitus eius, abba Cluniacenſis ſæpe dictus *Hugo*, & quod ſepultus eſſet in clauſtro, impenſe mandavit *Gebehardo p)* epiſcopo quatenus eum cum digna veneratione per ſemetipſum transferret in oratorium, aſſerens, eum nequaquam fuiſſe de monachis ſui temporis. Teſtimonium hoc verum eſſe non ignorans epiſcopus, ipſe quidem gravi occupatione præpeditus venire non poterat; ſed hæc per idoneas perſonas exhiberi devote præcepit. Poſitus eſt ergo amator crucis ante aram crucis, & non multo poſt commendatus divinitus hoc ſigno ſalvus. Debilis quidam pedibus & cruribus, & omnino gradiendi facultate deſtitutus, admonitus eſt in ſomnis ſemel & iterum, ut quomodo poſſet, offerret ſe pro certo curandum ad hominis Dei ſepulcrum. Quod cum primo neglexiſſet, ſecundo correptus, tandem venit in vigiliis ſanctæ Agathæ martyris, & excubans ad tumbam confeſſoris, invenit gratiam ſalvatoris. Nam cum in matutinis laudibus illud breve reſponſorium cantaretur: *ſpecie tua & pulcritudine tua*; repente nervorum contractione ſoluta, optata recepit ambulandi munia.

n) De die obitus 14. Iul. omnes fere conveniunt, licet feſtum eius nunc die 10. huius menſis celebretur.

o) Cella hæc SS. Petri & Pauli eadem eſt, quæ deinceps S. *Udalrici* a primo conditore dicta fuit; cuius tunc Prior erat *Kuno*. Vel hinc tamen etiam patet, vitam hic datam eſſe mancam, quum tam de *Kunone* Priore, quam *Hugone* abbate in ea nulla prius facta ſit mentio.

p) Eſt hic *Gebhardus* III. *Conſtantienſis* epiſcopus. Cæterum hæc cum ſequenti additione in editis deſunt.

N. XXIII.

Bulla *Urbani* II. Papæ, qua donationem a *Mathilda* comitiſſa factam monaſterio S. *Blaſii* confirmat.

Anno 1098. 6. Febr. Ex archiv. S. Blaſii.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei univerſis per Sueviam fidelibus ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Sicut irrationabilia poſcentibus

Digitized by Google

SECULUM XI.

tibus negari debet aſſenſus, ſic iuſta petentium votis benigna debemus aſſenſione concurrere. Idcirco kariſſimæ noſtræ filiæ *Matildi a)* comitiſſæ devotioni duximus annuendum. In pago namque *Spirenſi* iuris ſui prædium, quod *Titensheim b)* dicitur, pro ſalute ſuæ animæ in *B. Blaſii* monaſterium, quod in *Suevia* ſitum eſt, & nonnulla alia obtulit, quæ noſtra poſtulat auctoritate firmari. Nos igitur præſentis decreti auctoritate ſancimus, ut tam præfatum prædium, quam cætera omnia, quæ comitiſſa eadem *Beato Blaſio* obtulit, integra ſemper & illibata permaneant ſervorum Dei, pro quorum ſuſtentatione ac gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Nulli omnino hominum liceat præfato monaſterio illa ſubtrahere vel minuere, vel quaſi piis de cauſis ſuis uſibus applicare. Si quis vero, quod abſit, huic noſtro decreto in perpetuum manſuro contraire temptaverit, anathemate feriatur, & honoris atque officii ſui periculum patiatur, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit. Obſervantibus autem hæc pax a Domino & miſericordia perenniter conſervetur, amen. Data *Romæ* VIII. Idus Februarii. Indictione III. *c)* per manum *Iohannis* ſanctæ R. eccleſiæ diaconi cardinalis, anno dominicæ incarnationis MXCIII. pontificatus vero domini *Urbani* II. Papæ anno ſexto.

a) *Mathildis* hæc alia hand eſt, quam celebris *Tuſciæ* comitiſſa, tum in vivis ad huc degens, quæ ex hereditate materna, ſeu ex primo ſuo cum duce Lotharingiæ connubio, nonnulla adhuc bona in illo terrarum tractu habuit.

b) Locus hic in pago *Spirenſi* in *Paulini* pagis Germaniæ dicitur *Didinesheim*, hod. *Deydesheim*.

c) Indictio III. anno 1093. haud convenit, ſed prima; paſſim tamen conſtat, pontificis huius bullas in indictionibus ſæpe vaciare.

N. XXIV.

Eiuſdem *Urbani* II. Papæ bulla pro monaſterio *Wiblingenſi*.

An. 1099. 3. April. Ex archiv. Wibling. *T. I. p.* 250.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilecto filio *Wernero* abbati monaſterii S. *Martini*, quod *Wiblingen* dicitur, eiuſque ſucceſſoribus regulariter promovendis in perpetuum. Religioſis deſideriis dignum eſt facilem præbere conſenſum, ut fidelis devotio celerem ſortiatur effectum. Quia igitur romanæ eccleſiæ filii *Hartmanus* comes & *Otho a)* frater

a) De fratribus hiſce comitibus *Kirchbergenſibus* diximus T. I. p. 251. ſeq.

Digitized by Google

ſrater eius B. *Martini* eccleſiam in loco, qui dicitur *Wiblingen*, ſuis ſumptibus ædificatam B. *Petro* & S. ſedi apoſtolicæ tradiderunt, eam in ius & tutelam ſuſcipientes apoſtolicæ auctoritatis privilegio communimus, ſtatuentes, ut quæcunque prædia, quæcunque dona, tam ex ipſorum fratrum largitione, quam ex devotorum fidelium oblatione ſupra dicta *B. Martini* eccleſia in præſentiarum poſſidet ſive in futurum iuſte atque canonice adipiſci poterit, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones aufferre vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis fatigare vexationibus, ſed omnia integre conſerventur, eorum, pro quorum ſuſtentatione & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnino profutura, ſalva *Conſtantienſis b)* canonica reverentia, cui tamen non liceat omnino exactionem aliquam, vel conſuetudinem, quæ regularium quieti noceat, irrogare. Advocatiam ipſius monaſterii poſt *Hartmannum* religioſum comitem, heres eius, quem abbas cum fratribus elegerint, adminiſtret, qui ſi poſtmodum monaſterio inutilis fuerit, remoto eo alium præficiant. Sepulturam quoque eiuſdem loci omnino liberam eſſe decernimus, ut eorum, qui illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excomunicati ſint, nullus obſiſtat. Præterea manſuro in perpetuum decreto ſancimus, ut nulli omnino viventium liceat, in veſtro monaſterio aliquas proprietatis conditiones, non hereditarii iuris, non inveſtituræ, nec cuiuslibet poteſtatis, quæ libertati & quieti fratrum noceat, vendicare. Chriſma, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſive baſilicarum, ordinationes monachorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, ab epiſcopo, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſiquidem gratiam & communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ſi ea gratis, ac ſine pravitate voluerit exhibere, alioquin liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire Antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacramenta ſuſcipere, qui apoſtolicæ ſedis fultus auctoritate, quod poſtulatur, indulgeat. Obeunte te nunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & D. Benedicti regulam elegerint. Ad indicium autem perceptæ a Romana eccleſia libertatis Bizantium aureum ſingulis annis Lateranenſi Palatio perſolvetis. Si qua igitur eccleſiaſtica ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua

SECULUM XI.

b) Suppl. *epiſcopi*.

SECULUM XI.

grua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremi iudicii examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat: cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum boni actus percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Scripta per manum Petri *ſcriniarii* S. Palatii.

Data *Laterani* III. Nonas Aprilis per manum *Ioannis* S. R. E. diaconi cardinalis anno dominicæ incarnationis MXCIX. Pontificatus vero domini *Urbani* II. Papæ XI. *c*)

c) Annus hic iam completus ſumi debet, nempe a die ordinationis 12. Martii an. 1088. quod & in ſequenti eius bulla notandum.

N. XXV.

Eiuſdem *Urbani* II. Papæ bulla, qua monaſterium S. *Blaſii* in ſedis apoſtolicæ protectionem recipit.

An. 1100. 27. Mart. Ex archiv. S. Blaſii.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei venerabili filio *Hutoni a*) abbati monaſterii S. *Blaſii*, quod eſt ſitum in *Nigra Silva*, eiuſque ſucceſſoribus regulariter promovendis in perpetuum. Piæ poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, quatenus & devotionis ſinceritas laudabiliter creſcat, & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Quia igitur dilectio tua ad ſedis apoſtolicæ præſidium confugiens eius tuitionem devotione debita requiſivit, nos ſupplicationi tuæ clementer annuimus, & monaſterium, cui Deo auctore præſides, cum omnibus ad ipſum pertinentibus ſub tutela apoſtolicæ ſedis excipimus. Per præſentis igitur privilegii paginam apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut quæcunque hodie idem cœnobium poſſidet, ſive in futurum conceſſione pontificum, liberalitate principum vel oblatione fidelium iuſte ac canonice poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones aufferre, vel oblatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus

a) Eſt hic *Udo* ſeu *Utto* quartus S. *Blaſii* abbas, *Giſilberti* an. 1086. ſucceſſor uſque ad an. 1108. de quo plura T. I. hiſtoriæ noſtræ memoravimus.

Digitized by Google

xationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum ſuſtentatione & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Conſecrationes altarium ſive baſilicarum, ordinationes monachorum, chriſma, oleum ſanctum, & cætera ad epiſcopale officium pertinentia ab epiſcopo *Conſtantienſi*, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſi tamen catholicus erit, & gratiam ac communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ea gratis & ſine pravitate impendere voluerit: alias liceat vobis, quem volueritis adire antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacramenta ſuſcipere, vel ad ſedem apoſtolicam recurrere, qui fultus auctoritate apoſtolica ſine ambiguitate poſtulata concedat. Sane ſepulturam eiuſdem loci omnino liberam eſſe decernimus, ut eorum, qui illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excomunicati ſint, nullus obſiſtat. Laicos ſive clericos ſæculares ad converſionem ſuſcipere nullius epiſcopi vel præpoſiti contradictio vos inhibeat. Obeunte te nunc eiuſdem loci abbate vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars ſanioris conſilii ſecundum Dei timorem & *B. Benedicti* regulam elegerint. Si qua igitur eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam venire attemptaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Scriptum per manum *Petri* notarii regionarii & ſcriniarii ſacri palatii.

Datum *Laterani* per manum *Iohannis* S. R. E. diaconi cardinalis VII. Kal. Aprilis, Indictione VII. *b)* anno dominicæ incarnationis MC. Pontificatus autem domni *Urbani* II. Papæ XII.

b) Si indictio non fallat, dicendum foret, iam *Urbanum* II. eam primum poſt paſcha inchoaſſe, quod an. 1100. evenit d. 29. Martii, biduo nempe poſt datam d. 27. Martii hanc bullam, quo iuxta hunc computum per biduum adhuc currebat prioris anni indictio VII. Vid. *Nouveau Traité de diplomatique* (T. V. p. 166.)

N. XXVI.

Arnoldus de *Warte* eiuſque fratres eccleſiam in *Wittnau S. Blaſio* cedunt.

Seculum XI.

Ann. 1100. Ex eodem. *T. I. p.* 408.

In Chriſti nomine. Ego *Arnoldus* natione de *VVart*, & fratres mei *Heinricus* & *Erkinboldus* abdicavimus nos omni expoſtulatione ſive exactione proprietatis, quam habere poſſemus in eccleſia apud *VVitnow* conſtituta, & omnibus ad eam pertinentibus. Hæc abdicatio facta eſt anno MC. coram aſtantibus, quorum iſta ſunt nomina. *Berchtoldus* dux de *Zeringen* a) *Berchtoldus* comes de *Nuwenburch* b), & coram aliis multis.

a) Hic eſt *Bertholdus* II. huius nominis, monaſterii S. *Petri* in Silva Nigra conditor, de quo plura *Schœpflinus* in hiſtoria Zaringo-Badenſi (T. I. p. 67. ſeqq.)

b) *Bertholdus comes de Nuenburc* ſeu *Novo Caſtro* notatur etiam in rotulo fundationis eiuſdem abbatiæ an. 1111. (*Schœpfl.* L. c. T. V. p. 39.)

N. XXVII.

Charta fundationis monaſterii in *Ochſenhuſen*.

Ann. 1100. 31. Dec. Ex archiv. S. Blaſ. *T. I. p.* 393. &c.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Notum ſit omnibus fidelibus tam futuris quam præſentibus, qualiter *Hawinus* & *Adelbertus* & *Counradus* per manum ducis *VVelfonis* locum, qui vulgariter dictus eſt *Ochſenhuſen*, id eſt, eccleſiam unam cum IIII. manſis dotatam, & unum molendinum, unamque tabernam & VI. manſos, unamque ſilvam in eadem villa, id eſt, *Ochſenhuſen*, ad monaſterium S. *Blaſii*, quod eſt in *Nigra Silva*, in proprietatem tradiderunt, qui locus ſitus eſt in pago *Ramechgowe* a), in comitatu *Hartmanni Bozze*. Traditus eſt autem idem locus a prædictis viris ad prædictum monaſterium in præſentia domni *Uotonis* abbatis & *Adelgozi* advocati de S. *Blaſio* coram multis teſtibus cum omnibus appendiciis ſuis, id eſt, utriuſque ſexus mancipiis, areis, ædificiis, exitibus & redditibus, agris acquiſitis & acquirendis, pratis, paſcuis, aquis, aquarumque decurſibus, molendinis, piſcationi-

a) Occurrit etiam huius *Sueviæ* pagi villa *Sconenpirch* ſeu *Schœnenbirg*, aut *Schœnenburg*, inter Ochſenhauſen & Laupheim in comitatu *Arnulfi*. vid. Herrgott Cod. Prob. T. II. P. II. p. 58.

Digitized by Google

piſcationibus, ſilvis, & cum omnigena utilitate, quæ ullo modo inde provenire vel excogitari poteſt abſque omni contradictione, cum perhenni proprietate. Sed ego *Uto* indignus abbas de S. *Blaſio* fraterna compaſſione admonitus & futuræ utilitati providens poſt aliquos annos ad prædictum locum fratres noſtros direxi ad inſtituendum Dei ſervitium: monaſterium in eodem loco fieri feci, ut ſemper ibi ſit divinum ſervitium ſub abbate de S. *Blaſio* ſecundum ordinem noſtrum, quem de *Fructuaria* habemus. Et idem locus cum omnibus ad illum pertinentibus monaſterio S. *Blaſii* ſemper in omnibus obediat, & ſubiaceat, ſicut & *Fructuarienſi* cœnobio quælibet ſuæ Cellæ obediunt & ſubiacent. Hoc tamen notum ſit omnibus eccleſiæ filiis, quo tenore ego *Uto* humilis abbas Congregationis S. *Blaſii* cum conſilio archiepiſcopi *Salzburgenſis Thiemonis*, & epiſcopi *Conſtantienſis Gebehardi*, & vice domni *Heinrici*, & aliorum religioſorum fratrum petitione eumdem locum in divino ſervitio & in proprietate prædictæ eccleſiæ S. *Blaſii* ſemper inviolabilem perſeverare, ad laudem omnipotentis Dei decrevi. Primum ut nulli abbatum ſive potentum de rebus ad *Ochſenhuſen* pertinentibus aliquid inde abalienare vel ſubtrahere liceat in beneficia. Secundo ut alius nullo modo ibi ſit Prior, niſi quem abbas de S. *Blaſio* præeſſe voluerit. Tertio ut nullus ibi advocatus ſit, niſi quem prædictus abbas conſtituerit; ille autem advocatus tamdiu in illa advocatione ſit, quamdiu abbas eum utilem iudicaverit: alius autem minor, qui vulgo ſubadvocatus dicitur, nullus ibi habeatur. *Prior* autem de his, qui ad converſionem venire volunt, ſive ille ſit monachus, ſive clericus vel laicus, nullum admittat in conſortium fratrum, niſi cum voluntate & conceſſione abbatis de S. *Blaſio*. Omnia maiora negotia in mutandis locis, in transferendis eiuſdem loci beneficiis & cætera huiusmodi pendeant in arbitrio abbatis de S. *Blaſio*. Inſuper conſtituimus, ut deinceps in monaſterio S. *Blaſii* ſemel in anno agatur memoria omnium illorum cum officio pro defunctis, qui prædictum locum tradiderunt ad idem monaſterium, & *Prior* de *Ochſenhuſen* ipſa die præſens ſit, & faciat caritatem fratribus ſecundum quod illi abbas conſtituerit. Scripta eſt hæc carta confirmationis anno MC. II. Kal. Ianuarii ex petione domni *Utonis* abbatis de S. *Blaſio*, hoc confirmante & in Chriſto roborante archiepiſcopo *Salzburgenſi* & epiſcopo *Conſtantienſi*, ut prædictus locus, id eſt, *Ochſenhuſen* deinceps in ſervitio Dei ſub poteſtate monaſterii S. *Blaſii*, ut prædictum eſt, perpetuo iure permaneat. Iſti ſunt teſtes huius traditionis: *Hartmannus* comes de *Geroshuſen*. *Mangoldus* comes & filius eius *VVolferadus* de *Iſinun*, & de *Alshuſen*. *Hart-*

Digitized by Google

SECULUM XI.

Hartmannus comes & frater eius *Otto* de *Chilchberg*. *Luitfridus* & *Manegoldus* de *Billenhuſen*. *Heinricus* de *Baldisheim*. *Reginhardus* de *Urſinun*. *Ocoz*. *Regenboto* de *Heigernbouch*. *Adelgoz* de *Luzelunburg*. *Ripertus* & *Wolſtregel* de *Lovbon*. *Hatto* de *Ochſenhuſen*. *Hartnit* de *Stevensriet* *b*).

b) Donatio hæc denique confirmata eſt a *Lothario* II. imp. a. 1126. *Herrgott*. Cod. Prob. T. II. P. I. p. 147.

N. XXVIII.

Conradus de *Baldeshuſin* monaſterio S. Blaſii eccleſias in *Aſcpach* & *Biurron* donat.

Ann. 1105. 26. Febr. Ex archiv. S. Blaſ. *T. I. p.* 393.

Notum ſit omnibus tam præſentibus quam futuris, quod *Conradus* de *Baldeshuſin* & uxor eius *Richinza* ac filius eorum *Raputo* dederunt dimidiam partem in eccleſiam *Aſcpach* conſtitutam: item dederunt in terra, molendinum & terram ſalicam, & alia iuris ſui prædia, decem & ſeptem manſos in eadem villa: item dederunt in villa *Biurron* Deo & S. *Blaſio* & omnibus ibi Domino ſervientibus, dimidiam partem & octavam alterius partis & advocatiam ſuper eandem eccleſiam apud villam *Biurron* conſtitutam abſque omnium hominum contradictione cum omni iure ipſius prædii: ſcilicet curtem unam ad viginti manſos computatam, ut præfatum monaſterium eo iure vel lege poſſideat, ſicut ipſi per ſuccedentium temporum curricula poſſederunt, cum mancipiis utriuſque ſexus ad idem prædium pertinentibus. Hæc traditio facta eſt temporibus domni *Utonis* venerabilis abbatis, cuius etiam ſigillo hæc charta eſt ſignata. Actum apud *Ulmo* anno ab incarnatione Domini MCV. IV. Calendas Martii, coram teſtibus, quorum iſta ſunt nomina. *Henricus* filius *VVelſonis* ducis de *Altorf*. *Bertholdus* de *Chilchperch*. *Okocz* de *VVarmundiſriet*. *Tietho* de *Bozmundishuſin*. *Swikerus* de *Gundilvingin*. *Bertholdus* & frater eius *Erlewinus* de *Sparwariſeicko*. *Sigefridus* de *Breintintal*. *Manegoldus* de *VVeirde*. *Liutoldus* de *Figinhart*. *Pilgrinus* de *Hurwiln*. *Tegenhardus* & frater eius *Bertholdus* de *Rotinbach*. *Hoboldus* de *Gozirshuſin*, & alii plures.

Bertholdus comes *Chilchperc* dedit in eadem villa *Biurron* unum manſum.

Tiethelmus quoque dedit quartam partem in eccleſia apud eandem villam *Biurron* *a*).

N. XXIX.

a) Appendet in autographo San-Blaſiano Sigillum *Utonis* abbatis S. *Blaſii*.

N. XXIX.

Heinrici V. R. R. privilegium pro monaſterio S. *Georgii*.

SECULUM XII.

Ann. 1108. 28. Ian. Ex chartul. S. Georgii. *T. I. p.* 451. 295.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Heinricus* divina favente clementia Romanorum rex. Quia regalem decet dignitatem, iuſtitiam, & pietatem, neceſſitatibus eccleſiarum ſucurrere, profectibus gaudere, & utilitatibus conſulere, & favere: ob hanc rem, quæ in litteris iſtis ſequuntur agenda, ob interventionem Moguntienſis archiepiſcopi *Rodhardi*, Colonienſis archiepiſcopi *Friderici*, Trevirenſis archiepiſcopi *Brunonis*, Monaſterienſis epiſcopi *Burchardi*, & aliorum quorundam noſtri regni principum, miſericorditer ſuſcepimus, ordinando clementer diſpoſuimus, comprobando diligenter confirmavimus. Notum ergo fore volumus & cupimus omnibus Chriſti fidelibus tam futuris, quam modernis, quod duo illuſtres viri *Hezelo*, & *Heſſo* cellulam condiderint in regno noſtro, Conſtantienſi epiſcopatu, in pago nomine *Bara*, in comitatu *Aſeheim*, in Sylva, quæ dicitur Nigra, iuxta fluvium *Briganam* in honorem Dei omnipotentis, & ſancti *Georgii* martyris, eamque ſatis pie, & honeſte prædiorum ſuorum beneficiis initiaverint ad neceſſitatem monachorum ſecundum regulam ſancti Benedicti degentium, in perpetuum, favente miſericordia divina, ibi futurorum. Ut ergo id firmius, & ſtabilius eſſe poſſit, placuit illis, eandem Cellam beato Petro apoſtolo, & romanæ ſedis antiſtiti mancipari, & ad eius palatium Lateranenſe ſingulis annis aureum, quem dicunt Bizantium, preſentari, ea intentione & pactione, ut ſub tanti Pontificis mundiburdio & defenſione, ab omni adverſariorum iniuſta læſione protegi poſſent, & defenſari. Hoc revera ut felices negotiatores prudenter fecerunt; potiſſimum propter ſpem vitæ æternæ, ob ſalutem corporum, & ſempiternam requiem animarum, & ob quotidianam memoriam ſui, ſuorumque omnium parentum poſtumorum, conſanguineorum, propinquorum, & amicorum, ſimulque omnium ad curam ſuam pertinentium; ob memoriam quoque regum, epiſcoporum, principum, & omnium prædictæ Cellæ ſtatum & honorem diligentium, & defendentium, atque (omnium) prorſus Chriſti fidelium; & prout poſſe ſuberit, ut cunctis Chriſti pauperibus beneficum illic pateſcat receptaculum. Huius confirmationis, a duobus Apoſtolicis *Urbano a)* ſcilicet ſecundo & *Paſchale*

a) Bullam *Urbani* II pro cœnobio S. *Georgii* exhibet Schœpflinus Alſat. diplom. T. I. p. 197. datam an. 1095. uti & illam Paſchalis II. datam a. 1105. ibidem p. 185.

SECULUM XII.

ſchale ſecundo, bina tenent privilegia, in quibus hoc ſancitum eſt; ut, quandocunque patre ſuo ſpirituali orbati fuerint, ipſi eiuſdem monaſterii fratres habeant liberam poteſtatem, ſecundum regulam S. Benedicti, inter ſe, vel undecunque utile fuerit, abbatem ſibi non ſolum eligendi, ſed etiam conſtituendi. Præterea, ut nulli ſacerdotum, regum, ducum, aut comitum vel quarumlibet perſonarum liceat in eo loco aliquas ſibi proprietatis conditiones, non hæreditarii iuris, non advocatiæ, non cuiuslibet poteſtatis uſurpatione, quæ libertati monaſterii noceant, vendicare. Advocatum etiam ſibi conſtituendi, ut abbas cum ſuis fratribus liberam habeat poteſtatem: & ſi is poſtmodum monaſterio inutilis fuerit, remoto eo, alium conſtituant. Decretum quoque ibi eſt, ut nulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ſubditas ei poſſeſſiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; ſed omnia integre conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione ac gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimode profutura. In fine additur, ut, ſiquis in craſtinum archiepiſcopus aut epiſcopus, imperator aut rex, dux vel marchio, comes, aut vice comes, aut perſona quælibet, eccleſiaſtica vel ſæcularis huius conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonitus, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe divino iudicio exiſtere, de perpetrata iniquitate cognoſcat, atque a ſacratiſſimo corpore domini noſtri Ieſu Chriſti alienus fiat, & in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax domini Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. His decretis propter gratiam Dei nos annuimus, has conſtitutiones comprobamus & confirmamus. Inſuper & noſtras libenter benignitates, & miſericorditer adiungimus, & ſtatuimus, ut ſi quiſpiam, quod abſit, unum manſum, unum molendinum, vel ſaltem unam vineam, vel unum mancipium vel tale quid a ſupradicto monaſterio temerarie, & iniuſte abſtulerit, is noſtra, noſtrorumque ſucceſſorum regia poteſtate coactus tria auri talenta ad regis ærarium perſolvat, primitus eccleſiæ reddito, quod uſurpaverat. Si vero curtem aliquam, vel villam inde violentus abalienaverit, ſive invaſor ipſius Cellæ exſtiterit, ſive huius teſtamenti decreta, traditioneſque quocunque ingenio ſeu argumento legum ſecularium pervertere vel infringere attentaverit, is triginta auri libras ad regiam perſolvat cameram, reddito primitus eccleſiæ ſecundum legum iuſtitiam, quod abſtulerat, ſicque intentio illius omnino irrita fiat.

Huic

Digitized by Google

Huic monaſterio *Folmarus Metenſis* urbis præfectus & filius eius *Folmarus* ſubaddiderunt, delegarunt, & in perpetuam proprietatem dederunt, quidquid in villis *Lukesheim* & *Alba* habuerunt, in eccleſiis, in campis, in decimis, in mancipiis, in tributis, in ſylvis, in pratis, in paſcuis, in aquis, aquarumque decurſibus, in molendinis, in piſcationibus, in venationibus, in decimationibus, & in omnibus reditibus ea prorſus iuſtitia, qua ipſi illa hæreditario iure poſſederant. Hæc traditio facta eſt ſuper reliquas ſancti *Georgii*, primo apud *Argentinam*, dehinc in ipſa villa *Lukesheim*, in præſentia multorum idoneorum teſtium, ea conditione, ut apud eandem villam *Lukesheim*, monaſteriolum fieret, in quo aliquot, ut ſeptem monachi, proviſi a monaſterio S. *Georgii*, futuri ſerviturique forent, pro ipſorum ſalute, ſuorumque parentum requie animarum continue ſupplicaturi. Sequenti vero anno tradiderunt ſuper reliquas .... tres ſedes ſartaginum in villa *Marſula*, in præſentia multorum. Præterea ſub teſtimonio veracium virorum idem *Folmarus* & filius eius prædium, quod quædam matrona, nomine *Richinza*, in villa *Ginnenheim* habuit, ad idem monaſterium ex ipſius petitione tradiderunt, quia ipſa, & bona ſua in proprietate illorum fuerunt. Ut ergo hæc ſupradictarum additionum, & conſtitutionum decreta ab hac die omni ævo in Chriſto rata & inconvulſa permaneant, hanc chartam teſtamentariam manu propria corroboravimus, noſtrique ſigilli impreſſione inſigniri fecimus. SECULUM XII.

Datum quinto Calendas Februarii, Indict: prima, anno dominicæ incarnationis 1108. regnante. *Heinrico* V. Roman. rege, anno tertio, ordinationis ſuæ anno nono. Actum eſt *Moguntiæ* feliciter.

N. XXX.

Henricus V. Romanorum rex confirmat fundationem monaſterii *Gottesaugienſis*.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis. *Henricus* divina favente clementia rex. Omnium ſanctæ Dei eccleſiæ fidelium cognoſcat induſtria, quod in regno noſtro regulare quoddam monaſterium ſitum eſt, in provincia ſcilicet, quæ dicitur *Teutonica Francia* in epiſcopatu *Spirenſi*, in pago *Albicgowa*, in comitatu *Werchheim a)*, in ſilva, quæ dicitur *Lusbart*, iuxta fluvium, qui dicitur *Alba*; quod *Godesbowu b)* nuncupatum, honori- An. 1110. 16. Aug. ex chart. l Ochſenhuſ. *T. I.* p. 450.

a) Leg. *Vorchheim.* b) Schœpfl. *Gottesawa nuncupatur.*

SECULUM XII.

norifice conſtructum, & Deo dicatum eſt, a quodam comite, nomine *Berchtoldo*, coniuge ipſius *Lutgartha c)*, filio eius *Bertholdo*, & filiabus, & *Mathilda*, ſibi in pio hoc negotio conſentáneis.

Et inprimis ipſum locum *Godeshowa* cum omnibus nunc in præſentiarum illuc collatis iuſtitiis legitimis, & pertinentibus prædiorum, mancipiorum, cenſuum, ſeu quarumcunque rerum ex toto ſuper altare delegavit, & contradidit Domino Deo, S. Mariæ, ſanctisque omnibus Apoſtolis, & S. Benedicto, in poteſtatem, & proprietatem prædicti monaſterii abbati nomine *Wolpotoni*, eiuſque ſucceſſoribus, in diſpoſitionem liberam, Cellæque neceſſariam, fratribuſque Deo ſub regula monaſtica ibi ſervituris ad utilitatem.

Et ne unquam a poſteris ſuis Dei ſervitium deinceps illic deſtrui poſſit, prudenter prorſus decrevit, & conſtituit, eandem Cellam cum omnibus ſuis pertinentiis nunc collatis, & dehinc conferendis, ab hac die, & deinceps omnino non ſubdi, nec ſubeſſe iugo alicuius terrenæ perſonæ, vel poteſtatis, niſi abbatis ſolius dominationi, ordinationi, & poteſtati: & ſic totius libertatis iure ex privilegio ampliavit, & ob regni cæleſtis hæreditatem in Chriſto omnimodis ſtabiliter ſublimavit. Dehinc omni poteſtate, ſervitio, iure, & proprietate, prædicti monaſterii ipſe cum coniuge, & filio, & filiabus ſupradictis ſeſe feliciter omnino abdicavit.

Sed hoc totum revera felix negotiator prudenter effecit: primo ob ſpem, & præmium vitæ æternæ, ob remiſſionem omnium peccatorum, ob ſalutem corporum, & ſempiternam requiem animarum: & ob quotidianam memoriam ſui ipſius, coniugis ſuæ prænominatæ, filii, & filiarum ſuarum, nec non omnium parentum, poſterorum conſanguineorum, amicorumque ſuorum, & omnium ad curam ſuam pertinentium: ob memoriam quoque regum, epiſcoporum, principum, & omnium prædictæ Cellæ ſtatum, & honorem diligentium, & defendentium, & omnium Chriſti fidelium, & quod, prout poſſe ſuberit, cunctis Chriſti fidelibus pauperibus beneficium ſemper illic pateſiat receptaculum.

Ad hæc etiam, ut fratres cœnobii ipſius, nunc inibi congregati, & adhuc in Chriſto congregandi, tutius, ac liberius Domino Deo in ſancta profeſſionis ſecuritate ſervire poſſint, huiusmodi eos libertatis munere donavit, ut quandocunque patre ſuo ſpirituali orbati fuerint, ipſi

c) *Tritbemius Lucam*, vocat alii *Luciam*; *Schæpflini* charta illam, filiumque eius *Bertboldum* omittit, & *Lutgardam* ac *Mechtildam* filias ſtatuit, ut adeo in noſtro diplomate nominum tranſpoſitio ſcriptoris incuria irrepſerit.

Digitized by Google

ipſi habeant liberam poteſtatem, ſecundum regulam S. P. Benedicti inter ſe, vel undecunque, ſi opus fuerit abbatem ſibi non ſolum eligendi, ſed etiam conſtituendi, quem dum regulariter fratres eligunt, de hinc (ut ſolet) ad conſtituendum eum in choro monaſterii conveniant, & una clero, advocato, populoque in ſanctuario præſentibus, Decanus, vel quicunque ſit Prior loci illius, accipiat virgam regiminis de altari S. Mariæ, & abſque omni prorſus contradictione tradat in manum ipſius, quem tota fratrum congregatio ſibi elegerat. Hic ſubinde canonice abbas ordinatus, ſine alicuius perſonæ dominatione, & impedimento ſuſceptum miniſterium pro poſſe, & ſcire ſuo adimpleat, ſolique Deo ſecundum ordinem ſuum liber ſerviat, liberamque omnino rerum ſibi commiſſarum in Chriſto diſponendarum intus, & foris poteſtatem habeat. Qui ſi forte præter neceſſitatem monaſterii, & communem fratrum utilitatem ſacrilegus (quod abſit) licentioſe, & ſæculariter abuti præſumpſerit, inſtituta libertate, familia, bonis, rebuſque ſanctuarii, & ob id fratrum præmonitiones contemnens ad ſuam, ſuorumve privatam cupiditatem, & libitum temere ea diſſipaverit: vel ſi beneficia quibuslibet perſonis, niſi neceſſariis monaſterii ipſius ſervitoribus, præſtiterit: aut ſi regibus, epiſcopis, vel quibusve perſonis conſentaneus annuerit, ſi forte libertatem monaſterii pervertere, ſibique locum ſanctum ſubiicere attentaverint, ſive aliquod ſervitii ſtatutum inde ſibi fieri exegerint: mox poſteri comitis prædicti cum ſuffragio fratrum advocati, cleri totius familiæ, & omnium bonorum, rite hunc a fratribus accuſatum, iuſteque ab eis convictum, dignitate ſua abjici perficiant: aliumque iuxta prædictam libertatem, & S. Benedicti regulam fratres ſibi eligant, & abſque omni contradictione pro illo ſubſtituant.

Concedit etiam prædictus comes præfatæ Cellæ advocatum aliquem de poſteris ſuis fieri, ſi tamen loci ipſius abbas, cum conſilio fratrum talem inter eos invenerit, qui ſicut ipſe comes nunc, non pro terreno commodo, ſed pro æterna mercede ſollicitus, & ſtudioſus, bona, & conſtitutam monaſterii libertatem, & iuſtitiam defendere voluerit: ſin autem, aptum, & utilem, undecunque ſibi placuerit, advocatum eligat: hic denique abbate petente, a rege accipiat bannum legitimum, & ter in anno, ſi neceſſe fuerit, aut in ipſam Cellam, aut ubicunque, vel quando abbati placuerit, invitatus ab illo veniat, & ibi placitum iuſtum pro cauſis, & neceſſitatibus monaſterii rite peragat.

Nullum autem aliud ſervitium, ius, & beneficium ſibi per hoc concedi recognoſcat, niſi tertium bannum, & conſuetudinariam iuſti-

 tiam,

SECULUM XII.

tiam, & legem, quam cæteri advocati in aliis liberis monaſteriis habent ſuper fures, proterviam, cenſuales, & cætera tallia, & in illis trium placitorum diebus, in unoquoque unum maltrum de frumento, & unum Friskingum, & unum ſcilum de vino, & cætera ad hæc pertinentia.

Præterea item conſtituit, quod niſi abbate volente, & advocante, bona, & loca monaſterii ſuis frequentiis temerarius, & ſine cauſa minime adeat, vel attingat; nec præſumptuoſus in eis placitum quodlibet, vel pernoctandi licentiam habeat: nec ſubadvocatum per ſe faciat, nec omnino aliquam absque ratione calumniam, pervaſionem, aut iniuriam monaſterio, aut abbati, vel familiæ faciat. Si autem non ut advocatus, ſed potius calumniator, & pervaſor monaſterii fuerit: omnino habeat poteſtatem abbas cum conſilio fratrum hunc reprobare, & alium ſibi meliorem undecunque eligere.

Conſtituit etiam hoc comes præfatus, & nos ipſius petitione ſtatuimus: quodſi quispiam poſterorum ſuorum, vel quarumcunque homo perſonarum, unam vineam, unum manſum, unum molindinum, vel ſaltem unum mancipium, vel tale aliquid a ſupradicta Cella iniuſte abſtulerit: ut noſtri, noſtrorumque ſucceſſorum regia poteſtate coactus, tria auri talenta ad ærarium regis perſolvat, primitus reddito eccleſiæ, quod invaſerat: ſi vero quislibet illorum (quod abſit) vel aliquam villam inde violentus abalienaverit: ſive manifeſtus invaſor bonorum ipſius Cellæ exſtiterit: vel ſi hoc teſtamentum traditionis, & libertatis, quocunque ingenio, ſeu argumento legum ſæcularium pervertere, vel infringere attentaverit, centum auri libras ad regiam item perſolvat cameram: & reddat primitus eccleſiæ, & ſecundum leges item componat, quod ablatum fuerat: & ſic intentio illius omnino irrita fiat.

Miniſtris quoque, & familiæ ſanctuarii eandem legem, & ſervitutem concedit, quam cæteræ in regno noſtro liberæ abbatiæ habent, ut tanto fideliores prælatis ſuis per omnia ſerviant.

Super hæc omnia comes ſæpe dictus apoſtolicum privilegium acquiſivit: & conſtituit, ut unum corporale ſingulis annis Romam ad altare S. Petri ab abbate prædicti monaſterii perſolvatur: eo pacto, ut libertatis iſtius, & traditionis ſtatuta tanto perennius inconcuſſa amodo permaneant: & ut prædictum cœnobium ſub romanæ eccleſiæ mundiburdio, & maieſtate ſemper ſtabiliatur, & defendatur; ſi forte quispiam regum, vel poſterorum eius, ſeu quarumcunque homo perſonarum (quod abſit) teſtamentum hoc ullo ingenio infirmare, vel infringere præſumpſerit.

Si autem id (quod abſit) a quolibet illorum, diabolo inſtigante, fiat: obſecrat comes idem, & omnino teſtificatur apoſtolicum Pontificem

Digitized by Google

cem per Chriſtum, & per S. Mariam, Petrum Apoſtolum, & per omnes Sanctos Dei, & per tremendi iudicii diem, ut illum Dei, & Sanctorum eius contemptorem, & teſtamentariæ huius conſcriptionis deſtructorem, niſi reſipuerit, tradat omnino ſatanæ, & anathematizet eum, ac profanet, a conſortibus, & filiis eccleſiæ ſanctæ Dei, & hæredibus vitæ æternæ, & auferat Deus memoriam illius de terra viventium, & deleat nomen eius de libro vitæ: & ut cum Datan, & Abyron, quos terra aperto ore deglutivit, & vivos infernus abſorbuit, perennem incurrat damnationem: & ut Herodis, Pilati, Iudæ ſocius factus in æternum diſcrucietur, & ut cum Sodomitis, & Gomorrhitis ignis, & ſulphuris imbres hic experiatur: & Heliodori plagas, & verbera hic perpetiatur: & Antiochi tormentis, vermibus ſcilicet ſcaturiens, & cum fætore computreſcens, miſerrime conteratur: & niſi reſipiſcat, Petrum regni cælorum clavigerum cum S. Maria, & tota cæleſti militia, portæ Paradiſi obſtitorem in æternum habeat.

Prædia autem ad prædictum monaſterium pertinentia, & ab eodem comite tradita hæc ſunt: ipſe locus ſcilicet *Godesbowa*, & alia *Godesbowa*, *Dagemaresdunk*, *Burdam*, *Gnudelingen*, *Stafpbort*, *Hicbelingowa*, Novale ante ipſam Cellam, *Altericberdorff*, *Bernfol*, *Barcbuſen*, *Grezingen*, *Craſingeraſi*: vineam in *Hobenberc*, in *Buslat*, unam Huebam. Hic eſt autem terminus, quem a nullo deinceps violenter invadendum, ſive transgrediendum prædicto Clauſtro, bonisque ſuis adiacentibus regia maieſtate præfigimus, a Novali ante Clauſtrum, & a *Rintdan*, uſque in medium *Luzbart*, item a *Rintdan* uſque *Salzfurt* per aſcenſum fluentis lacunæ uſque *Bromehe*, de *Bromebe Dagimarisdung*: item a *Dagimarisdung* uſque *Burtan*, a *Burtan* quouſque perveniatur ad Novale.

Ut autem prædictæ traditionis, & libertatis ſtatus, & omnia prædicta ſtatuta ea ratione, qua Deo, & Sanctis eius deſtinata ſunt, ab hac die, omni ævo in Chriſto rata, & inconvulſa permaneant, hanc chartam teſtamentatoriam prædicti comitis rogatu conſcribi, manuque propria corroborantes, ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri.

Signum Domni *Henrici* quinti Romanorum regis invictiſſimi.

Albertus cancellarius recognovit.

Data XVII. Kal. Septembris. Indictione III. anno dominicæ incarnationis milleſimo centeſimo decimo. Regnante *Henrico* V. rege Romanorum an. IIII. ordinationis eius X. *d)* Actum eſt *Spiræ* in Chriſto feliciter amen.

N. XXXI.

d) Anni ordinationis Henrici computantur a die 6. Ian. 1099. quo a patre in regni conſortium adſcitus eſt; igitur tempus dati huius diplomatis iam ordinationis undecimus erat inchoatus, decimus vero completus, qui hic notatur: tamen apud Schœpflinum omiſſus eſt.

Digitized by Google

N. XXXI.

Oggoz prædia in *Warmundisriet* promittit S. *Blaſio*.

Seculum XII.

An. 1110. 22. Oct. Ex archiv. S. Blaſii.

Ego *Oggoz* de *Heigirnbuch a)* trado in manum fidei *Wernhero* de *Swabeiko b)* prædia, quæ hodierna die viſus ſum habere in loco, qui dicitur *Warmundisriet* cum omnibus appendiciis ſuis agris, pratis, ſilvis, cultis, & incultis, quæſitis & inquiſitis, nec non *Heinricum* cum omni familia ad idem oppidum pertinente, ea videlicet conditione, ut ſi abſque liberis ex legitima coniuge procreatis ex hoc ſeculo diſcedam, vel ſi ante manum non retaxem, ipſe eadem prædia ad monaſterium S. *Blaſii*, quod in *Nigra Silva* ſitum eſt, contradat. Actum prope caſtrum *Chelminzo c)* anno ab incarnatione Domini MCX. indictione III. X. Kal. Novembris feria prima præſentibus, quorum iſta ſunt nomina. *Oudalricus* de *Bregenzo*. *Chuono* de *Baldisheim*. *Eberhardus* de *Meizingen*. *Heinricus* de *Hohenwanc*. *Teginhardus* & frater eius *Bertoldus* de *Rotinbach*. *Amizo* de *Gersbach*. *Helinwinc* de *Riedin*. *Landoldus* de *Lobhein*.

a) *Oggoz* hic, ſeu *Adelgoz* de *Heigirnbuch* forte illius familiæ fuit, unde deinde prodierunt comites de *Haigerloch*.

b) Celebris olim fuit comitum *Schwabecenſium* progenies in viciniis *Auguſtanæ* civitatis, & *Mindulæ* fluvii. *Wernerus* de *Swabeiko* idem fuiſſe videtur, qui circa idem tempus abbatiam *Urſpergenſem* condidit comes de *Schwabeco*. (Annal. Præmonſtr. T. II. p. 1148.)

c) *Kelminz*, ſeu *Cælius Mons* arx cum pago in comitatu *Rechenbergenſi* ad *Ilaram* fluvium.

N. XXXII.

Calixtus II. monaſterium S. *Blaſii* in protectionem apoſtolicam recipit, variasque donationes confirmat.

Anno 1120. 19. Mart. Ex archiv. San-Blaſii.

Calixtus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Ruſtino* abbati monaſterii S. *Blaſii*, quod in *Conſtantienſi* epiſcopatu in loco videlicet, qui *Nigra Sylva* dicitur, ſitum eſt, eiuſdem ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Ad hoc nos diſponente domino in apoſtolicæ ſedis ſervitium promotos agnoſcimus, ut eius filiis auxilium implorantibus, efficaciter ſubvenire, tueri, ac protegere, prout dominus

nus dederit, debeamus. Unde oportet nos venerabilibus locis manum protectionis extendere, & ſervorum Dei quieti attentius providere. Proinde tuis dilecte in Chriſto fili *Ruoſteine a)* poſtulationibus clementius annuentes commiſſo tuo regimini *beati Blaſii* monaſterio *b)*, ſalva *Conſtantienſis* epiſcopi reverentia, confirmamus *Cellam* de ſilva *Swarzwalt* a S. *Reginberto* conſtructam cum omnibus poſſeſſionibus, eccleſiis, prædiis, & terris ad eam pertinentibus *c)*. Ad hæc ſpecialiter eccleſiam *Nallingin d)* ab *Anshelmo* nobili viro monaſterio tuo cum ſuarum dimidietate decimarum nuper donatam tibi confirmamus. Eccleſiam etiam *Sneiſanc e)* ab *Erlewino* comite delegatam. Eccleſiam quoque *Batemaringin f)* a quodam *Arnolfo* conceſſam: item eccleſias *Berowa g)*, *Numchilcha*, *Omingin*, a fundatoribus earum cum ſuarum portionibus decimarum legitime traditas tibi ac ſucceſſoribus tuis apoſtolica auctoritate firmamus. In his ergo & in aliis, quas habetis eccleſiis, decernimus, ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, vel quibuslibet vexationibus fatigare, ſalva tamen epiſcopali iuſtitia & reverentia. Confirmamus etiam diſpoſitionem illam, quam filius noſter cariſſimus imperator *Heinricus* de veſtri cœnobii advocatia conſtituit *h)*, ut videlicet in advocati electione abbas liberam habeat poteſta-

 tem,

a) *Ruſtenus* quintus monaſterii S. *Blaſii* abbas, *Uttonis* an. 1108. ſucceſſor, in id maxime intentus erat, ut res eiuſdem Pontificum ac Caſarum chartis ſalvas præſtaret, ſeque ab advocatia Baſileenſium epiſcoporum, ſeu eorum potius, qui ab ipſis ſubadvocati erant conſtituti, liberum redderet. Unde eo agente an. 1120. apud *Baſileam* mediante *Gregorio* cardinali *Calixti* II. legato amicabilis compoſitio facta eſt, cuius inſtrumentum (T. I. p. 380. ſeq.) dedimus.

b) Egimus de hac *Cellæ S. Reginberti* confirmatione S. *Blaſii* monaſterio facta ibid. p. 224. ſeq. atque exinde utriuſque tam a ſe invicem, quam a *Cella Alba* diverſitatem ſtatuimus: ultimam diſtinctionem mox ſupra p. 16. & 23. denuo aſſeruimus; prior ex hac ipſa bulla liquet: aut quei confirmari potuiſſet eidem monaſterio *S. Reginberti Cella*, ſi eadem cum monaſterio fuiſſet? Altum vero hic & deinceps, uti antea poſt iam exortam *S. Reginberti Cellam*, de *Cella Alba* ad S. *Blaſii* cœnobium pertinente ſilentium, quæ *Rhenaugienſi* monaſterio confirmata permanſit; niſi quod, ut iam diximus, ob primos poſt S. *Reginbertum* eiuſdem Cellæ incolas ex *Cella Alba* adventantes, prioris adhuc *Cellæ* nomen novæ aliquamdiu adhæſerit, donec tandem novo conſtructo per *Uttonem* monaſterio S. *Blaſii* nomen inditum fuerit, ob deportatas ex *Cella Alba* in illam *Reginberti*, ac denique in novo monaſterio eiuſdem S. Martyris depoſitas Reliquias.

c) Patet hic cauſa confirmationis, ob poſſeſſiones ſcilicet, eccleſias, prædia & terras *Cellæ S. Reginberti* proprias, ex donatione *Ottonis* II. imp. an. 983. quæ deinde S. *Blaſii* monaſterio confirmatæ ſunt.

d) Eccleſia *Nallingen* in *Würtembergico* ducatu præpoſituræ nomine uſque ad mutatæ religionis tempora S. *Blaſii* monaſterio cum bonis ſuis parebat.

e) *Schneiſingen* parochialis eccleſia in Argovia ac capitulo Rurali *Regenſperg* hodiedum a S. *Blaſio* dependet.

f) *Batemaringen* ſeu *Bettmaringen* parochia regularis in capitulo *Stüblingano*.

g) Tranſtulerat brevi antea *Ruſtenus* abbas moniales ex valle S. *Blaſii* in montem *Berowe*. Vid. T. I. pag. 394. de aliis duabus eccleſiis quod dicamus, interim non occurrit.

h) Sunt hæc ipſa verba diplomatis, quo *Henricus* V. imp. limites bonorum ad Cellam S. *Blaſii* perti-

Digitized by Google

SECULUM XII.

tem, cum fratrum ſuorum conſilio talem eligere, quem ad defendendam monaſterii libertatem bonum & utilem cognoverit. Qui non pro terreno commodo, ſed Dei amore, ac peccatorum venia, & æternæ beatitudinis mercede advocatiam ipſam bene habere cupiat & tractare. Si autem calumpniator potius quam advocatus exiſtens monaſterii bona pervaſerit, & ſemel, ſecundo, tertiove commonitus non emendaverit, abbas habeat facultatem alium ſibi utiliorem ſtatuere advocatum. Ad indicium autem noſtræ tuitionis & conceſſæ veſtro monaſterio libertatis *aureum unum* quotannis *Lateranenſi* palatio perſolvetis. Si quis igitur decreti huius tenore cognito temere, quod abſit, contraire tenptaverit, honoris & officii ſui periculum patiatur, aut excommunicationis ultione plectatur, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit. Amen. Amen. Amen.

Ego *Calixtus* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Cono Præneſtinus* epiſcopus.
Ego *Lambertus Oſtienſis* epiſcopus.
Ego *Boſo* presbyter cardinalis titulo S. Anaſtaſiæ.
Ego *Iohannes* presbyter cardinalis titulo S. Criſogoni.

Datum *Laterani* per manum *Criſogoni* S. R. E. Diaconi cardinalis ac Bibliothecarii XIV. Kal. Aprilis, indictione XII. *i*) dominicæ incarnationis anno MCXX. Pontificatus autem domini *Calixti* II. Papæ an. I. Amen. Amen.

nentium deſcribit, atque abbati liberam eligendi advocati poteſtatem confirmat, apud P. Herrgott Cod. prob. T. II. P. I. p. 136. Sed diploma illud primum Kal. Ian. 1123. datum a *Calixto* II. iam a. 1120. confirmari haud potuit. Unde alterutrum ſequitur, vel anteriorem adhuc aliquam *Henrici* imp. deſuper conſtitutionem extitiſſe, vel diſpoſitionem illam a Cæſare iam tum fuiſſe factam, ſed anno 1123. demum *Spiræ* expeditam, in quo dato indictio IV. cubat in mendo: anno enim 1123. currebat indictio I.

i) Conveniunt hæ notæ chronicæ an. 1120. & diei 19. Martii, quo adhuc fluebat indictio XII. uſque ad d. 25. eiuſdem menſis, iuxta modum numerandi Pontificum.

N. XXXIII.

Wernerus Auguſtenſis advocatus *a*) oppidum *Warmundisriet* tribuit S. *Blaſio*.

Ann. 1123. 30. April Ex archiv. S. Blaſii.

Notum ſit omnibus hominibus maioribus, minoribus, liberis & ſervis, viris & fœminis, qualiter *Wernberus Auguſtenſis* advocatus oppidum

a) Mox ſupra N. XXXI. *Oggoz* eadem prædia S. *Blaſii* monaſterio poſt obitum ſuum tradenda an.

Digitized by Google

pidum *Warmundisriet* cum omnibus appendiciis ſuis agris, pratis, ſilvis, cultis & incultis, quæſitis & inquiſitis, nec non *Heinricum* cum omni familia ad idem oppidum pertinente Deo & S. *Blaſio* ad ſuſtentationem monachorum regulariter inibi Deo ſervientium contradidit, ob remedium animarum *Oggozi*, *Heginonis*, ſuæ etiam ipſius animæ, & omnium ſuorum parentum. Iſti ſunt autem liberi homines, qui in præſenti contraditione præſentes affuerunt, *Wolſtregel*, *Henricus*, *Teginbardus*, *Bertoldus*, *Chuonradus*, *Egilolfus*, *Reginbardus*, *Adelbero*, *Ruodolfus*, *Swikerus*, *Ruodolfus*, *Hermannus*, *Marquardus*, *Chuonradus*, & filius ſuus *Chuonradus*, *Sigmarus*, *Chunradus*, *Sigihardus*. Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini MCXXIII. Indictione I. II. Kal. Maii regnante *Heinrico* imperatore, ſub comite *D.* in pago *Auguſtenſi b)* in *Lovctorf*. SECULUM XII.

1110. *Wernbero* de *Swabeico* commiſerat, qui forte hic idem fuit cum *Wernbero* hoc *Auguſtenſi* advocato, quod munus advocatiæ eccleſiæ *Auguſtanæ* hereditario quaſi iure tenebant comites de *Suabec*, ex quibus an. 1125. advocatus hic idem *Wernberus* in monumento *Auguſtano* notatur, per cuius manus non res tantum, ſed perſonæ quoque eccleſiaſticæ choro capituli traditæ memorantur apud *Wegelinum* T. IV. Theſ Rer. Suev. p. 38. Mortuo igitur *Oggozo* reipſa traditionem hanc fecit *Wernberus* de *Schwabeck*, de quo plura legere eſt apud eumdem *Wegelinum*, *Cruſium*, & *Velſerum*.

b) *Auguſtenſis* pagus idem videtur, qui in chronico Gottwicenſi dicitur *Auguſgow*, *Auguſtgoi*, ſeu *Auguſtugoe* (T. II. p. 552.), ſeu tractus ille, qui ſupra *Auguſtam Vindelicorum* inter fluvios *Licum*, *Wertach* & *Sinckel* protenditur, ac *Campus Lici* appellatur. Huius quædam loca ibi ex variis chartis exprimuntur, quibus haud dubie etiam *Warmundisriet* & *Louctorf* (*Warmesried* & *Lauchdorf* inter *Wertacham* & *Mindelam* fluv.) hic expreſſa accenſeri poſſunt.

N. XXXIV.

Concambium inter *Udalricum Augienſem* & *Wernerum* S. *Georgii* abbates de bonis in *Fridenwiler* &c.

In nomine ſanctae & individuae Trinitatis; notum ſit omnibus eccleſiae fidelibus tam preſentibus quam & futuris, qualiter *Augienſis* eccleſiae abbas *Uodalricus a)* nec non *Wernherus* abbas ſancti *Georgii b)*, quod ſitum eſt in ſilva, quæ *Swarzwalt* dicitur, pro utriuſque commoditate quandam commutationem fecerunt. Tradidit enim abbas ſancti *Georgii* cum

An. 1123. 26. Nov. Ex chart. monaſt. Fridenwiler. T. I. p. 458.

a) Secundus huius nominis, eodem anno iuxta *Galliæ chriſtianæ* auctores defunctus.
b) De hoc egimus T. I. p. 451.

SECULUM XII.

cum manu advocati ſui *Counradi* de *Zaringen c*) ad *Augienſe* monaſterium, quicquid in pago *Albenespara* in comitatu *Counradi* viſus eſt poſſidere, in villis videlicet *Teggingen*, *Huſen*, cum agris, pratis, aedificiis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus, cultis & incultis, exitibus & reditibus, quæſitis & inquaerendis, & cum omnibus ad eaſdem proprietates pertinentibus. Recepit autem de *Augienſi* abbate *Udalrico* eiusque advocato *Heinrico* Bavarorum duce in recompenſationem ſupradictarum rerum quicquid in pago prenominato & comitatu prefati comitis viſus eſt habere, in villa *Fridenwilare* nuncupata, & *Leſſingen*, cum terris, pratis, eccleſia, decimis, ædificiis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus, mobilibus & immobilibus, viis & inviis, cultis & incultis, & cum omnibus ad eaſdem proprietates legitime pertinentibus. Actum *Conſtantiæ* in magno conventu, anno ab incarnatione Domini MCXXIII. indictione I. regnante *Heinrico* imperatore IV. XVII. anno *d*) VI. Kal. Decembris Luna V. feria ſecunda, coram *Friderico* duce & duce *Heinrico*, & duce *Counrado*, & ceteris ſubnotatis, *Adalbrecht* com. *Marcwart* com. *Loudewich* com. *Roudolf* com. *Eberhart* com. *Oudalrich* com. *Wernhere* com. *Diethalm*, *Walthere*, *Eberhart*, *Adalbero*, *Reginhart*, *Rouprecht*, *Heinrich*, *Bertholt*, *Volemar*, *Landolt*, *Reginger*, *Burchart*, *Tieterich*, *Arnolt*, *Manegolt*, *Wezel*, *Swigger*.

c) Hic ſimul fuerat advocatus S. *Blaſii* dein conſtitutus, in cuius comitatu tunc erat pagus *Albenespara*, qui idem videtur eſſe cum celebri pago *Bertholispara* ſeu *Para*, in quo ſita eſt *Leſſingen* villa, iuxta chartam apud *Goldaſtum* Script. Rer. Alem. T. II. p. 55.

d) Annus tunc fluxit regni *Henrici* V. decimus ſeptimus cum dimidio & ultra; ſubinde tamen anni completi dumtaxat notantur: reliquæ notæ ad amuſſim cum 26. Nov. a. 1123. conveniunt.

N. XXXV.

Calliſti II. P. confirmatio monaſterii Engelbergenſis ad petitionem fundatoris *Conradi* de *Seldenburon a*).

Anno 1124. 5. April. Ex archiv. Engelberg. *T. I.* p. 421.

Caliſtus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis *Adelhelmo* Priori & fratribus monaſterii S. *Mariæ*, quod nos *Mons Angelorum* cognominari volumus, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Veniens ad nos vir nobilis *Cuonradus* de *Selenburon* eccleſiam veſtram in iuris ſui prædio

a) Confirmationem eiuſdem monaſterii factam anno ſequenti 1125. ab *Henrico* V. imp. habes apud P. *Marquardum Herrgott* Cod. Probat. Geneal. Habsburg. T. II. P. I. p. 143. ubi iidem nobiles viri *Conradus* de *Salenburon* & *Egelolphus* de *Gamelinchoven* notantur.

Digitized by Google

prædio eius ſumptibus fabricatam, & omnia ad eam pertinentia per manus *Egelolphi* nobilis viri de *Gamelinchoben* beato *Petro* & S. R. E. contradidit ſub cenſu unius aurei ponderis *Turicenſis* monetæ ſingulis annis ad altare S. *Petri* a patre prædicti monaſterii perſolvendi. Nos eius devotionem ſupplicem attendentes locum veſtrum, & omnia ad eum pertinentia in B. *Petri* ius & protectionem ſuſcepimus. Præſentis itaque ſcripti auctoritate conſtituimus, ut quandocunque patre ſpirituali orbati fuerint, ipſi habeant liberam poteſtatem ſecundum regulam S. *Benedicti* inter ſe vel undecunque, ſi opus fuerit, (alium) non ſolum eligendi ſed etiam conſtituendi. Statuimus etiam, ut idem monaſterium cum omnibus ſuis pertinentiis nunc collatis & dehinc conferendis ab hac die & deinceps non ſubiaceat iugo alicuius terrenæ perſonæ poteſtatis, niſi patris monaſterii ſolius dominationi, poteſtati, ordinationi. Advocatum ipſe cum conſilio ſeniorum fratrum eligat, undecunque ei placuerit, & ei commendet ob remedium animæ ſuæ, & ut nunquam hereditario iure in aliquem perveniat, qui non pro terreno commodo, ſed pro æterna mercede ſollicitus & ſtudioſus bona, & conſtitutam monaſterii libertatem & iuſtitiam defendere voluerit: a rege tamen patre monaſterii petente accipiat bannum legitimum. Si autem non ut advocatus, ſed potius calumpniator & pervaſor monaſterii fuerit, omnino poteſtatem habeat abbas cum conſilio ſeniorum fratrum, hunc penitus reprobare, & alium regia adiutus poteſtate, ſi aliter fieri non poteſt, ſibi utiliorem undecunque eligere. Si vero forte, quod abſit, aliquis aliqua temeritate vel pertinacia prave inductus ſupradictum monaſterium inquietare, moleſtare, diſveſtire ulterius audeat, ſciat ſe noſtro iudicio pro contemptu ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & teſtamentoriæ huius conſcriptionis deſtructione, niſi reſipuerit, æterna damnatione perire. Data *Laterani* anno dominicæ incarnationis MCXXIIII. Nonis Aprilis, indictione II. Sabbato ſancto Paſchæ, Luna XVII. *b*).

b) Cunctæ hæ notæ chronicæ concordant cum die 5. April. an. 1124. quo littera Martyrologii erat *k* & Paſcha incidebat in 6. Aprilis.

N. XXXVI.

Henricus V. *Udalrico* epiſc. *Conſtantienſi* fundum pro monaſterio in *Creuzlingen* prope *Conſtantiam* confirmat.

Seculum XII.

Ann. 1125. 7. Ian. Ex arch. Creuzlingano *T. I.* p. 370.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Henricus* divina favente clementia quartus Romanorum imperator auguſtus. Quoniam ex ignorantia naſcitur oblivio, ex oblivione rerum immutatio, decrevit fidelis antiquitas patrum, ſcripturæ memoriæ commendare, quæ voluit uſque ad poſteros fideliter pervenire. Scire itaque volumus, tam præſentis, quam futuræ ætatis chriſti fideles, qualiter nos pro remedio animæ noſtræ, noſtrorumque prædeceſſorum, atque ſucceſſorum, interventu quoque dilectæ coniugis noſtræ *Mathildis* reginæ concedimus fideli noſtro *Udalrico Conſtantienſi* epiſcopo noſtrorumque principum conſilio de reditibus eiuſdem eccleſiæ, quæ menſam ſuam contingunt, quoddam hoſpitale, quod ab incolis illius terræ *Crucelin* vocatur, ad pauperum Chriſti conſolationem iuvare, atque reſtaurare; beatus enim *Conradus* eiuſdem *Conſtantienſis* eccleſiæ epiſcopus idem hoſpitale conſtruxerat, quod ex negligentia quorundam ſucceſſorum, quos idem fervor charitatis non accenderat, ex magna parte deſtructum, felicis memoriæ *Gebehardus* ibidem epiſcopus prudenti illius eccleſiæ conſilio in alium tranſtulit locum, quem & homines terræ illius vulgari nomine *Münſterlin* vocant, ubi regulari ordine ſanctimoniales fideliter Domino hodie famulantur. Volens itaque prædictus epiſcopus deſtructum iam reſtaurare locum in honorem SS. *Udalrici* confeſſoris & *Affræ* martyris, conſtructum vero a prædeceſſore ſuo conſervare, nos adiit, & ut hæc idonee, & ſine communi damno eccleſiæ fierent, poſtulavit. Nos vero rem utrobique diligentius intuentes piis eius ſtudiis acquievimus, ſunt autem hæc, quibus iam dictum iuvare concedimus locum, decimatione ſcilicet *Sasbach* quam *Udalricus* habuit, decimas in *Bollingen*, item decimas *Trullinhofen*, & beneficio unius hominis in *Lancsviſa*, & uno manſo in *Horringen*, item manſo in ſuburbio & agro uno *Hurlin*, & taberna *Eigoltesboven*, & decimas de piſcationibus eius, præterea quæcunque viſus eſt habere in villa *Richenbach*, mancipiis, vineis, agris, pratis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarumve decurſibus, molendinis, viis, & inviis, exitibus, & reditibus, cultis, & incultis, ſuper hæc & prædium *Ba-*

themarin-

Digitized by Google

themaringen, quod dux *Fridericus* ad idem hoſpitale contradidit, & prædium *Chervelmos*, quod dux *Henricus* donavit, & manſum in *Buch*, quem *Waltherus* dedit de *Tegenfeld*, ea ſcilicet ratione, ut nullus ſuccedentium epiſcoporum, aut dux, marchio, comes, vicecomes, advocatus, ſive aliqua maior vel minor perſona inhabitantibus locum illum audeat quidquam præſumptuoſe inferre, aut poſſeſſiones eorum diſtrahere, vel diminuere, aut inbeneficiare, & ut nullus epiſcoporum, aut aliqua perſona in diſponendis rebus eorum habeat poteſtatem, niſi ut proviſores eiuſdem loci petierint. Si quis vero, quod abſit, huius noſtræ conceſſionis decretum infringere præſumpſerit, auri puriſſimi centum libras componat, dimidium cameræ noſtræ, dimidium ipſi eccleſiæ. Acta ſunt hæc præſentibus, & conſentientibus *Anſerico* ſcilicet *Biſuntino* archiepiſcopo, *Geroldo Loſannenſi* epiſcopo & cancellario, *Stephano Metenſi* epiſcopo, *Huberto Genuenſi* epiſcopo, *Brunone Argentinenſi* epiſcopo, *Arnoldo Spirenſi* epiſcopo, *Bertholdo Baſilienſi* epiſcopo, aliisque principibus *Friderico* duce, *Conrado* duce, *Godefrido*, palatino comite, *Wilhelmo* comite, *Rudolpho* comite, *Adelberto* comite, *Adelberone* comite, *Hermanno* comite, *Wernhero* comite, *Wecellone* comite, comite Pet. *Ottone de Salm*, *Udalrico* comite, *Burchardo* comite, *Hugone* comite. Ut autem huius noſtræ conceſſionis auctoritas ſtabilis, & inconvulſa omni permaneat ævo, hanc inde chartam manu propria confirmatam ſcribi, & ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri. Signum *Henrici* quarti Romanorum imperatoris inviċtiſſimi. *Philippus* cancell. vice *Adelberti Moguntini* archicancel. recognovi. Anno dom. incarn. MCXXV. indict. III. VII. idus Ian. data *Argentinæ* feliciter amen. SECULUM XII.

N. XXXVII.

Honorius II. P. M. monaſterium *Wiblingenſe* eiuſque bona confirmat, & in protectionem apoſtolicam recipit.

Honorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilecto filio *Warnerio* abbati monaſterii S. *Martini*, quod *Wiblingen* dicitur, eiuſque ſucceſſoribus regulariter promovendis in perpetuum. Deſiderium, quod ad religionis propoſitum, & animarum ſalutem pertinere monſtratur, auctore Deo ſine aliqua dilatione eſt complendum. Quam ob rem nos, dilecte in Chriſto fili, tuis per venerabilem fratrem noſtrum *Udalricum Conſtantienſem*

An. 1126. 28. Mart. Ex archiv. Wibling. *T. I. p.* 426.

SECULUM XII.

ſtantienſem epiſcopum poſtulationibus inclinati, B. *Martini* monaſterium, cui diſponente Deo præſidere cognoſceris, quod videlicet a prædeceſſore noſtro felicis memoriæ *Urbano* Papa in ſpeciale ſedis apoſtolicæ ius ac tutelam ſuſceptum eſt, apoſtolicæ auctoritatis privilegio communimus, ſtatuentes, ut quæcunque prædia, & quæcunque bona tam ex fundatorum ſuorum, *Hartmani* comitis & *Othonis* fratris eius largitione, quam cæterorum fidelium iuſta oblatione prædicta eccleſia in præſentiarum poſſidet, ſive in futurum iure atque canonice poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones aufferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integre conſerventur, eorum, pro quorum ſuſtentatione & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus profutura, ſalva tamen *Conſtantienſis* epiſcopi canonica reverentia, cui tamen omnino non liceat exactionem aliquam vel conſuetudinem, quæ regularium quieti noceat, irrogare. Advocatiam ipſius cœnobii poſt *Hartmannum* religioſum comitem heres eius, quem abbas cum fratribus elegerint, adminiſtrare debebit, qui ſi poſtmodum monaſterio inutilis fuerit, remoto eo alium præficiant. Sepulturam eiuſdem loci omnino liberam eſſe decernimus, ut eorum, qui illic ſepeliri elegerint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excomunicati fuerint, nullus obſiſtat. Præterea manſuro in perpetuum decreto ſancimus, ut nulli omnino viventium liceat in veſtro monaſterio aliquas proprietatis conditiones, non hereditarii iuris, non inveſtituræ, nec cuiuslibet poteſtatis, quæ libertati & quieti fratrum noceat, vendicare. Criſma, oleum ſacrum, conſecrationes altarium, ſive baſilicarum, ordinationes monachorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, ab epiſcopo, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſi quidem gratiam atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ſi ea gratis & ſine pravitate voluerit exhibere; alioquin liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacramenta ſuſcipere, qui apoſtolicæ ſedis fultus auctoritate, quod poſtulatur, indulgeat. Obeunte te nunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & B. Benedicti regulam elegerint. Ad indicium autem perceptæ a Romana eccleſia libertatis bizantium aureum quotannis *Lateranenſi* palatio perſolvatis. Si qua igitur eccleſiaſtica ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita,

ſi

Digitized by Google

ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honorisque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat; cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. SECULUM XII.

Data *Laterani* per manum *Hiemerici* S. R. E. diaconi cardinalis & cancellarii V. Kalendas Aprilis incarnationis dominicæ MCXXV. *a)* indictione IV. Pontificatus autem Domini *Honorii* PP. II.

a) Ponendus hic eſt annus 1126. ubi indictio IV. & annus ſecundus pontificatus *Honorii* II. 21. Dec. an. 1124. electi currebat, quod patet etiam ex mox ſequente altera eiuſdem bulla eodem die & anno data.

N. XXXVIII.

Epiſtolæ *Lotharii* regis, *Adelberti* archiepiſcopi Moguntini, *Arnoldi* epiſcopi Spirenſis, & *Henrici* Bavariæ ducis in favorem monaſterii S. *Blaſii* ad *Honorium* II. P.

Anno 1126. Ex archiv. S. Blaſii *T. I.* *p.* 383.

Domino & univerſali Papæ *Honorio Lotharius* Romanorum rex devotum cum filiali dilectione obſequium. Benedictus Deus, qui faciem eccleſiæ ſuæ reſpexit, & te patrem, ut decuit, in ea ſublimavit. Proinde duplici ſperamus nos uſuros commoditate, videlicet eccleſiæ gubernacula a te dirigi, & nos in regimine præpoſito tuo Pater interventu ſummo placere rectori. Unde ſiquidem magnam oppreſſionem fratrum S. *Blaſii* veſtræ conquerimur Paternitati, quia cauſa iſta a prædeceſſoribus noſtris tam regibus quam imperatoribus, & noviter in noſtra præſentia, videlicet a principibus eccleſiæ & regni ſubtiliter ventilata ac diiudicata eſt, ita ſcilicet, ut non ſit opus, ſi tantum veſtra nobis ſuccurrerit auctoritas, eam amplius retractari & diiudicari. Rogamus igitur veſtram Paternitatem, ut prædictus *Baſilienſis* epiſcopus ſic rigidam veſtræ diſtrictionis cenſuram a vobis ſentiat, ut deinceps ab oppreſſione filiorum

SECULUM XII. filiorum veſtrorum deſiſtat. Quod enim regulari iudicio diffinivimus, vos decet auctoritate veſtra roborare *a*).

Domino & univerſali Papæ *Honorio* A. (*Adelbertus*) *Magunciacenſis* ecclefiæ archiepiſcopus ſervitium & devotæ ſubiectionis obedientiam. Quia onera omnium, qui gravantur, portare debetis, in noſtris anxietatibus ad ſinum Matris eccleſiæ, ad ſinum veſtræ miſericordiæ confugimus, obnixe pro religioſis fratribus S. *Blaſii* deprecantes, quatenus ab oppreſſione *Baſilienſis* epiſcopi patrocinio veſtro, & ſanctæ Romanæ eccleſiæ liberentur. Niſi enim veſtra nobis ſuccurrat auctoritas, nec regum vel imperatorum & epiſcoporum iudicio liberari poſſunt. Libertatem enim loci, quam ſæpe coram ſpiritualibus & ſæcularibus iudicibus, videlicet tam modernis quam antiquis regibus & imperatoribus nobis præſentibus obtinuerant, prædictus *Baſilienſis* epiſcopus *Bertoldus* ſibi uſurpat. Ad veſtram igitur, Pater venerande, ſpectat diligentiam, quæ nos canonica auctoritate iudicio diffinivimus, vos privilegio Romanæ auctoritatis corroboretis.

Honorio ſummo Pontifici *A.* (*Arnoldus*) *Spirenſis* eccleſiæ humilis miniſter, ſe ipſum & filium obedientiſſimum. Quoniam pia religione pollentibus ſubvenire congruit apoſtolico moderamini, Paternitatem tuam monemus, & monendo rogamus, ne cœnobium S. *Blaſii* quadam nova & inſolita tyrannide invaſum, diu fatigatum & pene obrutum patiaris deinceps periclitari. Nonnullis enim fratrum noſtrorum, epiſcoporum ſcilicet, aſſidentibus coram multis principibus nos quoque tam viſu quam auditu cognovimus, quod duo privilegia de controverſia *Baſilienſis* eccleſiæ & cœnobii S. *Blaſii*: alterum ſcilicet S. *Blaſii* de libera loci ſui conſtitutione: alterum videlicet *Baſilienſe* ex antiqua traditione imperatori *Heinrico* ſunt repræſentata. Quorum altero, ſcilicet *Baſilienſi*, iudiciali veritate, & chronicorum vetuſtate, & geſtis *Chounradi* refutato, alterum eſt receptum & ab omnibus confirmatum. Tuæ igitur auctoritatis tam litteris quam verbis, quæ recte iudicata cognoſcimus, quæ ipſi vidimus, quibus interfuimus, quibus atteſtari libere poſſumus, confirma, quatenus præfati loci habitatores in lectulo ſuæ quietis valeant requieſcere, & morſus luporum & inſidias deinceps non pertimeſcere.

Domino

a) Omnes hæ litteræ in favorem S. *Blaſii* monaſterii exaratæ ſunt poſt *Argentinenſem* Principum conventum, in quo d. 2. Ian. 1126. edictum *Lotharii* Rom. regis de libera electione advocati pro eodem monaſterio emanavit. Vid. Hergott Cod. prob. T. II. P. I. p. 149. Cæterum epiſtola *Lotharii* non videtur eſſe integra, quum *prædictum Baſileenſem* epiſcopum (Bertholdus is erat) coerceri poſtulat, de quo tamen antea nulla facta fuit mentio.

Digitized by Google

Domino *Honorio* apoſtolicæ ſedis pontifici venerando *H.* (*Henricus*) *Bawariorum* dux *b*) licet indignus obedientiæ & ſervitii inviolabile pignus. Pauperes fratres cœnobii S. *Blaſii* a *Baſilienſi* epiſcopo ſuisque fautoribus violenter oppreſſi imperatorem *Heinricum Argentinæ* convenerunt, & in præſentia optimatum ſuorum, qui ibi aderant, utpote ad curiam invitati, præſente *Baſilienſi* epiſcopo, ſuisque quam pluribus, quæ paſſi fuerant, conqueſti fuerunt. Imperator vero prædictus cauſam eorum diligenter audivit, & quod iniuſte oppreſſi fuiſſent, conſilio principum ſuorum certo iudicio diffinivit, eoſque liberos eſſe a iugo *Baſilienſis* eccleſiæ dando privilegium confirmavit *c*). Quo defuncto glorioſus *Lotharius* in regnum ſucceſſit, & privilegium, quod prædeceſſor eius religioſis fratribus ad libertatem loci eorum dederat, aſſenſu primatum ſuorum corroboravit, eosque liberos eſſe a iugo *Baſilienſis* eccleſiæ iterum privilegio confirmavit. Exoramus itaque Paternitatem veſtram, quatenus præfatis frattibus ſubveniatis, & epiſcopum, qui eos infeſtare non ceſſat, ſpirituali gladio compeſcatis. Quod enim in aula regia ſaniori conſilio apud nos eſt terminatum, hoc vos cum Romana curia ſtabilire debetis, & conſtituere ratum.

SECULUM XII.

b) Cognomento *Superbus*, qui patri *Henrico Nigro* an. 1125. ſucceſſit.
c) Privilegium hoc *Henrici* V. imp. 8. Ian. 1125. *Argentinæ* datum exhibet P. *Herrgott* l. c. p. 139.

N. XXXIX.

Honorius II. monaſterium S. *Blaſii* in protectionem apoſtolicam recipit, & confirmat liberam advocatiam.

Anno 1126. 28. Mart. Ex archiv. S. Blaſii. *T. I. p.* 382.

Honorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Bertoldo* abbati monaſterii S. *Blaſii*, quod in *Conſtantienſi* epiſcopatu in loco videlicet, qui *Nigra Silva* dicitur, ſitum eſt, eiusque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Ad hoc univerſalis eccleſiæ cura nobis a proviſore omnium bonorum Domino commiſſa eſt, ut religioſas diligamus perſonas, & bene placentem Domino religionem modis omnibus propagemus, nec enim Domino gratus aliquando famulatus impenditur, niſi ex caritatis radice procedens a puritate religionis fuerit conſervatus. Proinde nos ſupplicationi tuæ clementer annuimus, & B. *Blaſii* monaſterium, cui auctore Deo præſides, cum omnibus ad ipſum per-

Digitized by Google

SECULUM XII.

tinentibus apoſtolicæ ſedis tuitione munimus. Statuimus enim, ut quæcunque hodie idem monaſterium iuſte & legaliter poſſidet, ſive in futurum conceſſione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium iuſte atque canonice poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. Nulli igitur omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum ſuſtentatione & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Conſecrationes altarium ſive baſilicarum, ordinationes monachorum, chriſma, oleum ſacrum, & cætera ad epiſcopale officium pertinentia, a *Conſtantienſi* epiſcopo, in cuius eſtis diœceſi, accipiatis, ſi tamen catholicus fuerit, & gratiam ac communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ſi ea gratis ac ſine pravitate voluerit exhibere, alioquin liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire antiſtitem, & ab eo conſecrationis ſacramenta percipere, qui apoſtolicæ ſedis fultus auctoritate, quæ poſtulatis, indulgeat. Sepulturam quoque eiuſdem loci omnino liberam eſſe decernimus, ut eorum, qui illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati ſint, nullus obſiſtat. Porro laicos ſive clericos ſæculariter viventes ad converſionem ſuſcipere nullius epiſcopi vel præpoſiti contradictio vos inhibeat. Obeunte te nunc eius loci abbate vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & B. Benedicti regulam elegerint. Ad hæc ſalva *Conſtantienſis* epiſcopi reverentia confirmamus veſtro monaſterio *Cellam* de ſilva *Swarzwalt* a S. *Reginberto* conſtructam cum omnibus poſſeſſionibus, prædiis, & terris ad eam pertinentibus *a*). Confirmamus etiam diſpoſitionem illam, quam bonæ recordationis *Heinricus* IV. imperator de monaſterii veſtri libertate & advocatia conſtituit, & prædeceſſor noſter felicis memoriæ Papa *Calixtus* auctoritatis ſuæ privilegio roboravit, atque dilectus filius noſter *Lotharius* rex *b*) præcepti ſui firmitate munivit, & nos communi fratrum noſtrorum epiſcoporum & cardinalium deliberatione ratam habuimus, ut videlicet in advocati electione abbas liberam habeat poteſtatem cum fratrum ſuorum conſilio talem eligere, quem ad defenſionem libertatis monaſterii bonum & utilem

a) En iteratam *Cellæ S. Reginberti* confirmationem S. *Blaſii* monaſterio factam.

b) Vid. ſupra N. XXXII. Cæterum bulla hæc confirmat ea, quæ ab *Honorio* in præmiſſis litteris petebantur, quas adeo mox poſt dictum conventum datas fuiſſe neceſſe eſt, quum 28. Mart. iam ratæ ſint habitæ.

Digitized by Google

utilem eſſe cognoverit, qui non pro terreno commodo, ſed pro Dei amore ac peccatorum ſuorum venia, nec non & æternæ benedictionis mercede advocatiam ipſam bene habere cupiat & tractare. Si autem calumpniator potius quam advocatus exiſtens monaſterii bona pervaſerit, & non magis ea defenderit, & ſemel, ſecundo, tertiove commonitus nullatenus emendaverit, abbas habeat facultatem cum fratrum conſilio alium ibi utiliorem ſtatuere advocatum, quatenus ſicut a ſupradicto *Heinrico* imperatore, & a præfato filio noſtro *Lotbario* rege iudicio definitum eſt, cœnobii veſtri libertas modis omnibus a iure ſit alienata *Baſilienſis* eccleſiæ. Ad indicium autem noſtræ tuitionis & conceſſæ veſtro monaſterio libertatis *aureum unum* quotannis *Lateranenſi* palatio perſolvetis. Si quæ igitur in futurum eccleſiaſtica ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit; poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri *Ibeſu Chriſti* aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri *Ibeſu Chriſti*, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Ego *Honorius* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Creſcentius Sabinenſis* epiſcopus.
Ego *Petrus Portuenſis* epiſcopus.
Ego *Vitalis Albanus* epiſcopus.
Ego *Guillielmus Præneſtinus* epiſcopus.
Ego *Bonifacius* presbyter cardinalis tit. *S. Marci.*
Ego *Gg.* presbyter cardinalis tit. *Apoſtolorum.*
Ego *Benedictus* presbyter cardinalis tit. *Eudoxiæ.*
Ego *Iohannes* presbyter cardinalis tit. S. *Cæciliæ.*
Ego *Deſiderius* presbyter cardinalis tit. S. *Praxedis.*
Ego *Petrus* cardinalis presbyter tit. S. *Suſannæ.*
Ego *Saxo* presbyter cardinalis tit. S. *Stephani.*
Ego *Iohannes* presbyter cardinalis tit. S. *Griſogoni.*
Ego *Sigizo* presbyter cardinalis tit. S. *Xiſti.*
Ego *Aldericus* presbyter cardinalis tit. *Pamachii.*
Ego *Hubertus* presbyter cardinalis tit. S. *Clementis.*
Ego *Petrus* tit. *Calixti* presbyter cardinalis.
Ego *Petrus* presbyter cardinalis tit. S. *Marcelli.*

Digitized by Google

SECULUM XII.

Ego *Deuſdedit* presbyter cardinalis tit. S. *Laurentii* in *Damaſo.*
Ego *Gregorius* S. *Angeli* diaconus cardinalis.
Ego *Stephanus* diaconus cardinalis S. *Mariæ* in *Coſmidin.*
Ego *Ionathas* diaconus cardinalis SS. *Coſmæ* & *Damiani.*
Ego *Gregorius* diaconus cardinalis SS. *Sergii* & *Bachi.*
Ego *Iohannes* diaconus cardinalis S. *Nicolai* de *Carcere.*
Ego *Angelus* diaconus cardinalis S. *Mariæ* in *Donnica.*
Ego *Stefanus* diaconus cardinalis S. *Luciæ.*
Ego *Petrus* diaconus cardinalis S. *Mariæ* in *via lata.*
Ego *Hugo* diaconus cardinalis S. *Theodori.*

Data *Laterani* per manum *Aimerici* S. romanæ eccleſiæ diaconi cardinalis & cancellarii V. Kal. Aprilis indictione IV. incarnationis dominicæ anno MCXXVI. Pontificatus autem Domini *Honorii* II. Papæ anno ſecundo.

N. XL.

Henricus dictus *Schudi* agnoſcit maioratum *Glaronæ* ſe a monaſterio *Seckingenſi* habere.

Anno 1128. 15. Febr. T. I. p. 470.

In nomine Domini nri *Ieſu Xri.* amen. Notum ſit univerſis præſentes litteras viſuris, quod ego *Hainricus* maior a *Glarus* dictus *Schudi* ipſum maioratum *Glaronæ* a venerabili *Gutta* abbatiſſa & capitulo monaſterii *Seckingæ* &c. Actum in monaſterio *Seckingæ*: teſtes qui preſentes fuerunt *Henricus* a *Krenchingen*, *Rudolphus* a *Guttenburg*, *Cuno* dapifer a *Rinfelden*, *Henricus* a *Togern*, *Udalricus* de *Berowe* milites & alii plures. Dat. die XV. Febr. anno dominicæ incarnationis MCXXVIII. ſub Lothario tertio imperatore. Indictione VI.

N. XLI.

Innocentius II. P. M. confirmat. libertatem S. *Blaſii* ab advocatia *Baſileenſi* a).

An. 1130. 2. Nov. Ex archiv. S. Blaſii T. I. p. 380.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Bertholdo* abbati monaſterii S. *Blaſii*, quod in *Conſtantienſi* epiſcopatu, in loco videlicet,

a) Hic iam a. 1120. ceu Legatus Papæ ratam habuit compoſitionem de iure advocatiæ, de qua T. I. p. 380. Cæterum bulla hæc eadem fere eſt cum illa Honorii II. N. XXXIX.

Digitized by Google

cet, qui *Nigra Silva* dicitur, ſitum eſt, eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Officii noſtri nos hortatur auctoritas pro eccleſiarum ſtatu ſatagere, & eorum quieti & utilitati ſalubriter auxiliante Domino providere. Dignum namque & honeſtati conveniens eſſe cognoſcitur, ut qui ad eccleſiarum regimen aſſumpti ſumus, eas & a pravorum hominum nequitia tueamur, & *beati Petri* atque apoſtolicæ ſedis patrocinio muniamus. Proinde dilecte in domino fili *Bertolde* abbas ſupplicationi tuæ clementer annuimus, & *beati Blaſii* monaſterium, cui auctore Deo præſides, cum ſuis omnibus pertinentiis apoſtolicæ ſedis ſuffragio roboramus. Statuimus enim, ut quæcunque idem monaſterium in præſentiarum iuſte & legitime poſſidet, ſive in futurum (conceſſione) pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium iuſte & canonice poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. Nulli ergo omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum ſuſtentatione & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Conſecrationes altarium ſive baſilicarum, ordinationes monachorum, criſma, oleum ſanctum, & cætera ad epiſcopale officium pertinentia, a *Conſtantienſi* epiſcopo, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſi tamen catholicus fuerit, & gratiam ac communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ſi ea gratis ac ſine pravitate voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis catholicum, quem malueritis adire epiſcopum, & ab eo conſecrationum ſacramenta percipere, qui apoſtolicæ ſedis fultus auctoritate, quæ poſtulantur, indulgeat. Sepulturam quoque eidem loco omnino liberam eſſe decernimus, ut eorum, qui illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati ſint, nullus obſiſtat. Porro laicos ſive clericos ſæculariter viventes ad converſionem ſuſcipere nullius epiſcopi aut præpoſiti contradictio vos inhibeat. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu vel fratrum pars ſanioris conſilii ſecundum Dei timorem & *beati Benedicti* regulam elegerint. Ad hæc ſalva *Conſtantienſis* epiſcopi reverentia confirmamus veſtro monaſterio *Cellam* de ſilva *Suarzewalt*, a S. *Reginberto* conſtructam cum omnibus poſſeſſionibus, prædiis & terris ad eam pertinentibus. Confirmamus etiam diſpoſitionem illam, quam bonæ recordationis *Henricus* IV. imperator de monaſterii veſtri libertate & advocatia conſtituit, & prædeceſſor noſter felicis memoriæ *Calixtus* auctoritatis ſuæ privilegio roboravit, atque dilectûs filius noſter *Lotharius*

rex

Digitized by Google

SECULUM XII.

rex præcepti ſui firmitate munivit, & ſanctæ recordationis Papa *Honorius* epiſcoporum & cardinalium deliberatione firmavit, ut videlicet in advocati electione abbas liberam habeat poteſtatem cum fratrum ſuorum conſilio talem eligere, quem ad defenſionem libertatis monaſterii bonum & utilem eſſe cognoverit, qui non pro terreno commodo, ſed pro Dei amore & peccatorum ſuorum venia, nec non & æternæ benedictionis mercede advocatiam ipſam bene habere cupiat, & tractare: ſi autem calumniator potius quam advocatus exiſtens monaſterii bona pervaſerit, & non magis ea defenderit, & ſemel, ſecundo, tertiove commonitus nullatenus emendaverit, abbas habeat facultatem cum fratrum conſilio alium ſibi ſtatuere advocatum utiliorem, quatenus ſicut a ſupradicto *Henrico* imperatore, & a præfato filio noſtro *Lothario* rege iudicio diffinitum eſt, cœnobii veſtri libertas modis omnibus a iure ſit aliena *Baſilienſis* eccleſiæ. Ad indicium autem noſtræ tuitionis & conceſſæ veſtro monaſterio libertatis *aureum unum* quotannis *Lateranenſi* palatio perſolvetis. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini noſtri *Iheſu Chriſti* aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri *Iheſu Chriſti*, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego *Innocentius* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Guilielmus Præneſtinus* epiſcopus.
Ego *Matheus Albanenſis* epiſcopus.
Ego *Iohannes Oſtienſis* epiſcopus.
Ego *Guido Tiburtinus* epiſcopus.
Ego *Iohannes* tit. S. *Criſogoni* presbyter cardinalis.
Ego *Petrus* presbyter cardinalis tit. *Equitii.*
Ego *Ubertus* presbyter cardinalis tit. S. *Clementis.*
Ego *Petrus* presbyter cardinalis tit. S. *Anaſtaſiæ.*
Ego *Goſelinus* presbyter cardinalis tit. S. *Cæciliæ.*
Ego *Gregorius* diaconus cardinalis SS. *Sergii & Bachi.*
Ego *Guido* diaconus cardinalis S. *Mariæ* in *via lata.*

Dat.

Digitized by Google

Dat. *Cluniaci b*) per manum *Aimerici* S. R. E. diaconi cardinalis & cancellarii IV. nonas Novembris indictione VIII. incarnationis dominicæ anno MCXXX. Pontificatus autem domni *Innocentii* II. PP. Anno I. SECULUM XII.

b) *Innocentius* II. die 15. Febr. a. 1130. Papa electus ob ſchiſma *Petri Leonis*, cui *Romani* adhærebant, in *Gallias* ſeceſſit, ibique, antequam *Claromontanum* concilium celebraret, *Cluniacum* divertens, illius monaſterii eccleſiam dedicavit, & quidem, ut probat *Pagius* (Brev. Rom. Pontif. T. II. p. 618.) circa d. 18. Oct. aut aliquot diebus poſterius, ſi quidem iuxta *Odericum Vitalem* nonniſi XI. diebus ibi commoratus ſit, quum ibi, antequam diſcederet, bullam hanc die 2. Nov. dederit. Mabillonius Annal. T. VI. p. 186. diem 25. Octob. huic dedicationi aſſignat, quæ perperam ad an. 1131. in *Bibliotheca Cluniacenſi* refertur, quum eo anno ipſo illo die 25. Oct. *Ludovicum Iuniorem Remis* regem conſecraverit *Innocentius*.

N. XLII.

Udalricus epiſcopus *Conſtantienſis Innocentium* II. certiorem facit de commiſſa S. *Blaſio* eccleſia *Burglenſi*.

Domino Papæ Innocentio *Conſtantienſis* eccleſiæ miniſter *Oudalricus* ſanctæ obedientiæ fidelem devotionem cum aſſiduitate orationum. Rogatu abbatis S. *Blaſii* & ſanctæ eius congregationis, & conſultu archiepiſcopi *Mogontini*, & ex conſenſu fratrum noſtrorum quandam Cellam in fundo S. *Blaſii*, in loco, qui dicitur *Burgilum*, ubi prius parochiana eccleſia fuit, plantari permiſimus. Huius loci ſtabilitatem quatenus auctoritate veſtra & privilegio munire & conſolidare dignaremini, paternitatem veſtram apud *Leodium a*) diligenter rogavimus: ſed quoniam multis negotiis magnarum rerum impliciti petitioni noſtræ tunc ſatisfacere non potuiſtis, idcirco de eodem, quod tunc petivimus, paternitatem veſtram iterum pulſamus, & quatenus Cella illa in quiete de cætero permaneat, privilegio auctoritatis veſtæ iuxta teſtamentum eiuſdem loci, quod conſcripſimus, comunire dignemini.

Circa a. 1132. Ex archiv. S. Blaſii. *T. I. p.* 409.

a) *Udalricus* II. ex monacho *San-Blaſiano* epiſcopus *Conſtantienſis* (T. I. p. 370.) *Innocentium* II. P. iam anno 1131. 22. Mart. *Leodii* agentem de hoc negotio promovendo ſollicitaverat; quem coronatione regis Lotharii aliiſque negotiis tunc diſtentum, demum in *Italiam* reverſum denuo pro confirmatione interpellavit. Quum ergo Papa a menſe Aprili a. 1132. *Placentiæ* manſerit uſque ad Novembrem, quo ſequens einſdem Bulla data fuit, omnino ad anni 1131. finem vel ſequentis initium conſignanda eſt hæc epiſtola. Eiuſdem epiſcopi confirmatio tranſactionis ſuper *Burgulum* a. 1130. 8. Febr. habetur apud P. *Herrgott* T. II. P. I. p. 154. & amplior apud *Schœpflinum* hiſt. Zaringo-Bad. T. V. p. 69.

N. XLIII.

Innocentius II. P. M. approbat ſeparationem eccleſiæ *Burglenſis* ab eccleſia *Eggenheim.*

SECULUM XII.

Ann. 1132. 4. Nov. Ex archiv. San-Blaſ. *T. I.* p. 409.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Bertoldo* abbati monaſterii S. *Blaſii* eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Quemadmodum ea, quæ a nobis ſtatuuntur, firma volumus & illibata conſiſtere, ita quæ a fratribus noſtris rationabili ſtudio geſta ſunt, intemerata cuſtodiri ſancimus. Proinde dilecte in Domino fili *Bertolde* abbas, quod de *Burgala a)* Cella & capella S. *Iohannis*, quæ in loco, qui *Ekkeneim b)* dicitur, ſita eſt a venerabilibus fratribus noſtris bonæ memoriæ *Odelrico c) Conſtantienſi* epiſcopo, & ſucceſſore eius itidem *Odelrico*, conſenſu archipresbyteri, ac cæterorum presbyterorum illius parochiæ ſtatutum eſt, auctoritate ſedis apoſtolicæ confirmamus, ut videlicet prædicta *Burgala* Cella & eccleſia *B. Iohannis*, quæ nimirum præfatis epiſcopis conſentientibus in allodio conſtructæ ſunt, quod *Quarnerius* & *Aguipertus d)* ad converſionem venientes monaſterio B. *Blaſii*, cui Deo auctore præſides, obtulerunt, cum ſuis pertinentiis perpetuo iam dicti cœnobii iuris exiſtant, ita tamen, ut in prænominata *Burgala* Cella fratres monaſterii S. *Blaſii* libere & abſque alicuius contradictione Domino famulentur, & in eccleſia B. *Iohannis* in pede montis ædificata plebs divina percipiat ſacramenta; & unaquæque ſuis contenta ſit terminis, quemadmodum a ſupradictis epiſcopis noſcitur inſtitutum. Nulli ergo hominum fas ſit hanc paginam noſtræ confirmationis infringere vel mutare, ſed omnia, ſicut ſuperius eſt expoſitum, perpetuis futuris temporibus in ſua ſtabilitate ſerventur. Si quis autem huius noſtræ conſtitutionis temerator exſtiterit, indignationem beatorum Apoſtolorum *Petri* & *Pauli* ſe noverit incurſurum.

N. XLIV.

a) Chronicon huius *Cellæ Burglenſis* ſcripſit *Conradus* S. *Blaſii* monachus, quod edidit noſter P. *Ruſtenus Heer* in *Anonymo Murenſi*, ubi plurima hanc bullam illuſtrantia habentur.

b) Eccleſia *S. Ioannis* in villa *Eggenheim* ad pedem montis *Bürglenſis* parochialis fuit, ac mutata religione adhuc dum eſt.

c) Ex charta *Hermanni* epiſc. *Conſtantienſis* inferius ad an. 1195. producenda liquet, quod *Udalricus* I. epiſc. *Conſtantienſis* de *Dillingen*, qui obiit iam anno 1127. (T. I. p. 370.) tranſtulerit *eccleſiam Burglun in poteſtatem monachorum auctoritate Domini Papæ Honorii atque Mogontini archiepiſcopi Adelberti.* Negotium ergo hoc iam inceperat *Udalricus* I. perfecit vero ſucceſſor eius *Udalricus* II. *Conſtantienſis* epiſcopus, cuius confirmatio tranſactionis ſuper loco *Burgulun* abbati S. *Blaſii* aſſerto habetur apud P. *Herrgott* Cod. Probat. T. II. P. I. p. 154. data *Baſileæ* a. 1130. 8. Febr. qui dies convenit cum feria VII. ſeu ſabbatho.

d) Sunt hi *Wernherus* de *Kaltenbach*, eiuſque frater *Wipertus*, qui ſub *Ruſteno* abbate circa an. 1120. monachi in S. *Blaſio* effecti bona ſua in *Burglen*, *Ekinheim Kaltinbach* aliaque eidem monaſterio contulerunt, ut ex citato *Bürglenſi* chronico liquet.

Digitized by Google

Ego *Innocentius* catholicæ eccleſiæ epiſcopus. Data *Placentiæ* II. nonas Novembris *e*). SECULUM XII.

e) Annum datæ huius bullæ 1132. mox numero præcedente indicavimus, quo *Innocentius* II. adhuc dum *Placentiæ* morabatur.

N. XLIV.

Bulla eiuſdem *Innocentii* P. ad *Bertholdum* abbatem S. *Blaſii* de pace cum *Scaphuſenſibus* monachis ſervanda.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis *Bertholdo* abbati & fratribus monaſterii S. *Blaſii* ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Habitantes in domo Domini ſervare debent unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Quia ergo inſpirante divina gratia ſecularia deſideria reſpuiſtis, & ſecundum B. *Benedicti* regulam vitam monaſticam profeſſi eſtis, expedit, ut veſtrum propoſitum ſtudioſius attendatis, & omnipotenti Deo verbo & opere placere curetis, ut videlicet populus fidelium veſtro exemplo & bonis moribus ad melius informetur, & veſtra devotio pro temporalibus laboribus vitam perpetuam acquirere mereatur. Nos autem dilectum filium noſtrum *Ricc.* fratrem veſtrum paterna benignitate ſuſcepimus, & ſuper controverſia, quæ inter vos & *Scaphuſenſes a*) monachos agitatur, id vobis duximus reſcribendum, quod videlicet largiente Domino Legatum noſtrum ad partes veſtras in proximo tranſmittemus, qui auditis utriuſque partis rationibus eidem liti debitum finem imponere iuſtitia dictante curabit. Orantes vos pro nobis divina gratia conſervet incolumes, & ſuo ſervitio reddat acceptos. Datum *Piſis* VI. Idus Auguſti *b*).

Anno 1134. 8. Aug. Ex eodem archivo. *T. I. p.* 436.

a) Quæ fuerit iſthæc *Blaſianorum* cum *Schafhuſenſi* S. Salvatoris monaſterio controverſia, aut quomodo diremta, non produnt monumenta domeſtica. Videtur tamen fuiſſe de monte *Stouphen*, quam diremit *Conradus* III. imp. diplomate an. 1150. dato apud P. *Herrgott* T. II. P. I. p. 174. quo montem illum S. *Blaſio* adiudicat.

b) *Innocentius* II. die 30. Maii a. 1134. *Piſis* concilium celebravit, ubi data eſt hæc bulla.

N. XLV.

Innocentius II. P. M. monaſterium *Werdenſe* in protectionem apoſtolicam ſuſcipit.

SECULUM XII.

Anno 1136. 19. Iun. Ex archiv. Werdenſ. *T. I.* p. 412.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto in Chriſto filio *Dietrico a)* abbati monaſterii S. *Crucis* de *Wörda* eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis, in perpetuum. Quemadmodum ex geſtis prædeceſſoris noſtri ſanctæ memoriæ *Leonis* IX. Papæ *b)* didicimus, nobilis quondam vir *Mangoldus* de *Wörda* devotionis intuitu monaſterium in caſtro ſuo conſtruxit, quod beato *Petro* apoſtolorum principi offerens fecit in honore ſanctæ ac vivificæ crucis per manus eiuſdem Romani pontificis conſecrari, ſanctimoniales fæminas ibidem Deo ſervituras inſtituit. Factum eſt autem, ut eodem cœnobio per operam pravorum hominum diruto atque deſtructo alter *Mangoldus* iam dicti nobilis viri filius ab apoſtolica ſede obtinuit, ut ſibi licentia præberetur idem monaſterium ad alia loca transferre, ac per hoc iuxta ipſum caſtrum in planitie terræ fundavit eccleſiam, & ſanctimoniales ibi ad Dei ſervitium deputavit. Quibus utique tam religione quam numero decreſcentibus tertius *Mangoldus* prædeceſſorem noſtrum egregiæ recordationis *Paſchalem c)* Papam humiliter adiit, ut amotis ſanctimonialibus in eodem loco monachi ponerentur, expetiit. Cuius petitioni idem Romanus pontifex benigne conſenſit, & *Gebhardo* quondam *Conſtantienſi* epiſcopo tunc apoſtolicæ ſedis Legato per ſua ſcripta mandavit, ut videlicet de Cella S *Blaſii* monachi aſſumerentur, & in eodem monaſterio ponerentur. Quod cum præfatus epiſcopus impleviſſet, idem locus tam in temporalibus quam ſpiritualibus, Deo gratiæ ſint, eſt plurimum augmentatus. Quia igitur dilecte in Domino fili *Dietrice* abbas a nobis humiliter poſtulaſti, ut idem cœnobium, cui auctore Deo præſides, apoſtolicæ ſedis privilegio muniremus: Nos, quorum præcipue intereſt, loca, quæ ad ius ſanctæ Romanæ eccleſiæ pertinent, diligere & fovere, interventu dilecti filii noſtri quarti *Mangoldi* illuſtris viri tuis deſideriis benignitate debita duximus annuendum. Per præſentis itaque privilegii paginam apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut idem cœnobium, ab ipſis fundatoribus beato *Petro* oblatum perpetuis temporibus

a) *Theodoricus* is erat, e S. *Blaſio* an. 1101. accerſitus primus *Werdenſis* abbas.

b) *Leonis* IX. hac de re bulla an. 1049. data habetur ſupra N. XIX. p. 24.

c) Paſchalis II. litteræ ad *Gebhardum* III. epiſcopum *Conſtantienſem* hic memoratæ ad manus noſtras haud pervenerunt.

Digitized by Google

poribus ſub ſanctæ Romanæ eccleſiæ tutela conſiſtat, & ordo monaſticus, qui ſecundum beati *Benedicti* regulam per iam dictum prædeceſſorem noſtrum ibidem noſcitur inſtitutus, abſque ſexus varietate ſeu mutatione in eodem loco irrefragabiliter obſervetur. Prohibemus etiam, diœceſanus epiſcopus in eodem loco nihil ſibi audeat vendicare, exceptis conſecrationibus altarium vel eccleſiarum, ordinationibus monachorum ſeu clericorum: ſi tamen hæc ipſa vobis gratis & ſine actione vel pravitate exhibere voluerit; alioquin, quemcunque malueritis, catholicum adeatis antiſtitem ab eodem ea, quæ ad ſpiritualia pertinent, ſuscepturi. Sepulturam quoque ipſius loci liberam fore decernimus, ut videlicet eorum, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, devotioni ac ſupremæ voluntati, niſi forte excommunicati ſint, nullus obſiſtat, ſalva nimirum iuſtitia matricis eccleſiæ. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat portionem ligni vivificæ crucis, quæ in eodem loco recondita eſſe creditur, pro cuius honore veſtrum cœnobium factum eſt, exinde amovere: vel quidquam ex his, quæ iam dictus prædeceſſor noſter *Leo* IX. eidem firmavit eccleſiæ, quæve in præſentiarum canonice poſſidetis, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione imperatorum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, firma vobis in perpetuum & illibata ſerventur. Ad indicium autem, quod monaſterium veſtrum iuris ſit beati *Petri*, unum aureum ſingulis annis nobis noſtriſque ſucceſſoribus perſolvatis. Si qua igitur impoſterum eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſervantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego *Innocentius* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.

Ego *Willihelmus Præneſtinus* epiſcopus.

Ego *Gerardus* presbyter cardinalis tit. S. *Crucis* in *Hieruſalem*.

Data *Piſis* per manus *Aimerici* ſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconi cardinalis & cancellarii XIII. Kal. Iulii indictione XIII. incarnationis dominicæ an. MCXXXVI. Pontificatus Domini *Innocentii* PP. II. an. VI. *d)*

d) Indictio XIII. & annus VI. pontificatus inchoatus melius convenirent anno præcedenti 1135. quo pariter *Piſis* morabatur Papa.

N. XLVI.

Teſtimonium *Theodewini* card. dedicatæ eccleſiæ *Burglenſis*.

SECULUM XII.

An. 1136. 15. Iun. Ex archiv. San-Blaſ. *T. I.* p. 409.

Anno ab incarnatione Domini MCXXXVI. indictione XIV. XVII, Kal. Iulii ego *Theodewinus* Dei gratia S. *Rufinæ* epiſcopus cardinalis, pro legatione ſanctæ eccleſiæ ad partes *Teutonicas* a Latere Domini Papæ *Innocentii* deſtinatus in epiſcopatu *Conſtantienſi* a venerabili abbate S. *Blaſii Bertolfo* eiuſque fratribus ad quandam eorum Cellam, quæ dicitur *Burgula*, pro conſecranda ibidem eccleſia ſum invitatus, quam quia privilegio Domini Papæ munitam reperi, manum ad conſecrandum fiducialiter appoſui: & quia non aliud iudex, aliud præco clamare debet, quod Dominus Papa de diſpoſitione eiuſdem loci ſcripto confirmavit *a*), ego quoque viva voce ſub anathemate confirmavi. Noverint igitur omnes Chriſti fideles, quod eccleſiam hanc, quæ in monte ſita eſt, in honorem S. *Ioannis Baptiſtæ* & S. *Ioannis* Evangeliſtæ dedicavimus, ea videlicet ratione, ut monachi in ea Deo ſerviant, & parochianus presbyter eam, quæ in pede montis ſita eſt *b*), cum his, quæ ſibi delegata ſunt habeat, nulliſque deinceps vexationibus monachos perturbare præſumat. Si quis ſane epiſcopus, ſacerdos & laicus hæc profanare temptaverit, indignationem BB. Apoſtolorum *Petri* & *Pauli* ſe incurſurum noverit.

a) Habetur bulla *Innocentii* II. ſupra. N. XLIII.
b) Eccleſia ſcilicet parochialis in *Eggenbrim*.

N. XLVII.

Innocentius II. P. M. confirmat monaſterio S. *Blaſii Ochſenhuſium*.

An. 1137. 29. Nov. Ex archiv. San-Blaſ. *T. I.* p. 393.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Bertholdo* abbati monaſterii S. *Blaſii* de Silva Nigra eiuſque ſucceſſoribus tam præſentibus quam futuris in perpetuum. Deſiderium, quod ad religionis propoſitum & animarum ſalutem pertinere monſtratur, auctore Deo ſine aliqua eſt dilatione complendum. Quam ob rem dilecti in Domino filii veſtris deſideriis

Digitized by Google

ſideriis annuentes monaſterium ædificatum a fratribus veſtri cœnobii in prædio, quod nobiles viri *Hawinus*, *Adhelbertus* atque *Chunradus* aſſenſu illuſtris quondam ducis *Welfonis* in loco, qui vulgo *Ochſenhuſen* dicitur *a*), monaſterio S. *Blaſii* in Nigra Sylva devotionis intuitu tradiderunt, qui utique in pago *Ramechgowe b*) in comitatu *Bozze*, apoſtolicæ ſedis privilegio communimus; ſtatuentes ut quascunque poſſeſſiones, quæcunque bona tam in mancipiis utriuſque ſexus, areis, ædificiis, exitibus & reditibus, agris acquiſitis ac acquirendis, pratis, paſcuis, aquis, aquarumque decurſibus, molendinis, piſcationibus, ſilvis, & aliis utilitatibus ſuis, quæ in præſentiarum canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum, imperatorum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis præſtante domino idem locus poterit adipiſci, firma vobis in perpetuum & illibata permaneant. Ita tamen, ut idem monaſterium cœnobio S. *Blaſii* omni tempore ſit ſubiectum, & iuxta eius normam ſive ordinem divinum ibi officium celebretur, quemadmodum ab ipſa ſua fundatione noſcitur inſtitutum. Decernimus etiam, ut nulli abbatum, ſive potentum, nulli omnino hominum liceat bona prædictæ eccleſiæ de *Ochſenhuſen* pertinentia temere perturbare, aufferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet moleſtiis fatigare; ſed & omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. *Priorem* autem eidem loco non alium præeſſe ſancimus, niſi quem abbas S. *Blaſii* providerit ſtatuendum. De advocato quoque idipſum nihilominus conſtituimus, qui ſi forte inutilis apparuerit, alius ſibi idoneus ad eiuſdem abbatis arbitrium ſubrogetur, nulluſque ibi alius de his, qui minores advocati dicuntur, aliquo tempore habeatur. Si qui vero illuc ad converſionem venire voluerint, non licebit *Priori* vel fratribus abſque licentia abbatis S. *Blaſii* eos ſuſcipere in ſuo conſortio. Maiora ſane negotia, ut puta de ædificiis transmutandis, vel beneficiis canonice concedendis, & his ſimilia ſupradicti abbatis diſpoſitioni & arbitrio reſerventur. Si quis autem huic noſtræ diſpoſitioni contradictor exſtiterit, niſi reatum ſuum congrue correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, & a ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini noſtri Iheſu Chriſti alienus fiat: conſervantes autem interrenien-

a) Chartam fundationis dedimus ſupra N. XXVII.

b) De pago *Rammekewe*, *Ramechgowe*, l. c. quædam diximus. In *Traditionibus San-Gallenſibus* chart. LIX. legitur, *Lantbertum* & *Huitonem* mancipia ſua, quæ in pago *Ramackewi* habebant, monaſterio S. *Galli* obtuliſſe. *Act. in villa, que dicitur Louphaim* (ad dextram *Rothami* fluvii, qui infra *Ebingen in Danubium* præcipitatur). Cæterum qui hic *comitatus Bozze* dicitur, in charta *Herrgotti* T. I. p. 58. *comitatus Arnulfi* appellatur.

Seculum XII.

terveniеntibus beatorum Apoſtolorum *Petri* & *Pauli* meritis a remuneratore omnium bonorum Domino æternæ vitæ præmia conſequantur. Amen. Amen. Amen.

Ego *Innocentius* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Gregorius* diaconus cardinalis SS. *Sergii* & *Bachi.*
Ego *Guido* diaconus cardinalis S. *Adriani.*
Ego *Griſogonus* diaconus cardinalis S. *Mariæ* in *porticu.*
Ego *Ivo* diaconus cardinalis S. *Mariæ* in *Aquira.*

Data *Romæ* per manum *Lucæ* presbyteri cardinalis agentis vicem domni *Aimerici* S. R. E. diaconi cardinalis & cancellarii III. Kal. Decembris indictione I. *c*) incarnationis dominicæ anno MCXXXVII. Pontificatus vero Domini *Innocentii* PP. II. anno VIII.

c) Conſtat hinc, indictionem ab *Innocentio* ſubinde etiam iam ante Nativitatem vel novum annum fuiſſe inchoatam.

N. XLVIII.

Innocentius II. P. res & privilegia monaſterii S. *Georgii* confirmat.

Anno 1139. 14. April. T. I. p. 451.

Innocentius epiſcopus, ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Ioanni* abbati monaſterii ſancti *Georgii*, quod ſitum eſt in *Sylva Nigra* iuxta flumen *Briganam*, eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuam memoriam.

Apoſtolicæ ſedis clementiæ convenit, religioſa, & ſancta loca diligere, eorum quieti & utilitati paterna ſollicitudine providere, ut quemadmodum divina clementia patres in Dei populo dicimur, ita per Dei gratiam effectibus comprobemur. Ea propter dilecte in Domino, tibi, *Ioannes* abba! tuis, & fratrum tuorum deſideriis apoſtolica benignitate impertimur aſſenſum, atque ad exemplum prædeceſſoris noſtri, ſanctæ memoriæ, *Urbani* Papæ *a*), monaſterium S. *Georgii*, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, quod utique a nobilibus viris *Hezelone*, & *Heſsone*, ipſius loci fundatoribus *b*), beato *Petro* apoſtolorum principi collatum, ſub

a) *Urbani* II. bulla, qua S. *Georgii* monaſterium in ſuam protectionem recipit an. 1095. extat in *Schœpflini Alſatia diplom.* T. I. p. 177.
b) Bulla *Paſchalis* II. a. 1105. ib. p. 185. Vid. ſupra N. XXIX. *Heinrici* IV. imp. privilegium an. 1108. p. 41.

Digitized by Google

ſub eiuſdem apoſtolorum principis tutela & defenſione ſuſcipimus, ipſumque cum omnibus ad ipſum pertinentibus præſentis ſcripti robore communimus; ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona a præfatis viris, vel ab aliis fidelibus eidem cœnobio ſunt collata, quæcunque & in futurum conceſſione pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis modis iuſte, & canonice poterit idem locus acquirere, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: villam, quæ dicitur *Stetten*. Tertiam partem villæ *Phiezen*. Prædium in loco, qui dicitur *Cambit*, & *Flauſingen*. Villam *Walda*, & *Eckha*. *Degernauw*. *Ingeltingen*. *Eysſtetten*. Prædium *Onningen*. *Leidringen*. *Degewingen*. *Magerheni*. *Wluolingen*. *Baltrameshoven*. *Tindenhoven*. *Gugenwaldt*. *Achara*. *Schlatta*. *Betechoven*. *Gruningen*. *Schweningen*. *Aſeheim*. *Embach*. *Arnoldesbach*. *Mulnheim*. *Drudenheim*. *Altheim*. *Endingen*. *Schopfheim*. *Butenheim*. *Eggeboldesheim*. *Oſthozen*, & quaſdam ſedes tributarias in *Wormatia*. *Schazboldesheim*. *Steneneswilare*. Cellam *Luchesheim* cum appendiciis ſuis. Prædium quoque *Megenhelmeswilare*, in quo & Cella, quæ vocatur S. *Ioannis*. Cellam ſitam in prædio, quod dicitur *Fridenwilare*, quod legitima commutatione cambitum eſt ab eccleſia *Augienſi c)*. Et Cellam *Ambtenhuſen*. Eccleſiam quoque in loco, qui dicitur *Vokhenhuſen*, a te tuiſque ſucceſſoribus & fratribus perpetue procurari permittimus. Decimæ quoque omnium rerum, quæ de ſylva ad eandem Cellam pertinente provenient, vel de finitimis locis alias iam pertinentibus, ſicut a venerabili *Gebehardo* epiſcopo *d)* eſt conſtitutum, veſtris, & fratrum uſibus omnimodis cedant.

Chriſma ſane, oleum ſanctum, promotiones ordinum, conſecrationes altarium, ſive Baſilicarum, ſeu alia quælibet ſacra, a *Conſtantienſi* ſuſcipietis epiſcopo, ſi quidem catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, eamque gratis & ſine gravitate voluerit exhibere, alioqui liceat vobis catholicum, quemcunque malueritis, adire antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacra ſuſcipere. Sepulturam vero præfati cœnobii, & Cellarum ſuarum liberam omnino fore ſancimus, ut eorum, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati ſint, nullus obſiſtat. Obeunte autem te nunc eiuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi, qualibet ſurreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi aſ-

c) chartam habes ſupra N. XXXIV.

d) *Gebhardus* III. *Conſtant.* epiſcopus an. 1086. donationes eiuſdem monaſterii confirmavit. Vid. T. I. p. 184.

SECULUM XII.

ſenſu, aut fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & beati *Benedicti* regulam elegerint. Nulli quoque eccleſiaſticæ ſæcularive perſonæ licentia pateat in iam dicto monaſterio aliquas ſibi proprietatis conditiones vel hæreditarii iuris, vel advocatiæ, vel cuiuslibet poteſtatis uſurpationem, quæ libertati ipſius loci noceat, vendicare, ſeu eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel indebitis fatigationibus infeſtare; ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum conſervatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Porro advocatum vobis conſtituendi communi conſenſu, omnino liberam vobis concedimus facultatem, quem nimirum, ſi monaſterio inutilis fuerit, amovere, & alium idoneum vobis ſubſtituere liceat. Ad indicium autem perceptæ huius a ſancta Romana ſede libertatis, ſingulis annis unum bizantium nobis, noſtriſque ſucceſſoribus perſolvetis. Si quis igitur in poſterum huius noſtri decreti tenorem, contra eum temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonitus, ni reatum ſuum congrua emendatione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Domini redemptoris noſtri *Ieſu Chriſti* corpore & ſanguine alienus fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubiaceat ultioni. Conſervantes autem hoc, omnipotentis Dei, & beatorum apoſtolorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius benedictionem & gratiam conſequantur. Amen. Amen. Amen.

Datum *Laterani* per manum *Americi* ſanctæ Romanæ eccleſiæ cancellarii 18. Kal. Maii. Dominicæ incarnationis anno 1139. indictione II. Pontificatus Domini *Innocentii* PP. II. anno X.

N. XLIX.

Welfo dux *Spoleti* &c. benefactor monaſterii S. *Blaſii a*).

Anno 1140. Ex archiv. S. Blaſii.

Notum ſit tam futuris quam præſentibus in Chriſto fidelibus, quod ego *Welpho* dux *Spoleti*, marchio *Thuſciæ*, princeps *Sardiniæ*, ac Dominus totius domus comitiſſæ *Mathildis* in loco, qui dicitur *Cunigeſtdel*

a) *Welfo* III. frater erat *Henrici* cognomento *ſuperbi*, *Bavariæ* & *Saxoniæ* ducis, a *Lothario* imp. cuius filiam duxerat, honoribus & poſſeſſionibus aucti, ſed his iterum a *Conrado* III. imp. ſpoliati, quas ſibi dein ſtrenue vindicare nitebatur *Welfo*.

Digitized by Google

eſdel b) coram *Friderico* duce *Swevorum c)* aſtantibus fidelibus meis ſcilicet *Radeperto* de *Otbolſeswanc. Herimanno* de *Marcdorf. Rodetperto* de *Crumbach. Werinhero* de *Raderei*, *Ogozo* de *Ringinhuſin. Luipuldo* de *Degginhuſin*, ac miniſterialibus meis *Hainrico* de *Walpurc. Herimanno* de *Vurte*, & cæteris quam plurimis, trado Deo & S. *Blaſio* mancipia in *Nendingen*, ſcilicet *Ioticha*, *Irmingart*, *Nahthilt*, filias *Operti* de *Wilare* apud *Ravinspurch d)* cum omni poſteritate earum ob remedium animæ meæ, omniumque parentum meorum, in ſervitutem omnium ibi Deo ſervientium. Et ſi quis hoc irritare præſumpſerit, coram Deo & angelis eius iudicatus gehennales ſemper ſentiat cruciatus. Facta autem ſunt hæc anno ab incarnatione Domini. MCXL. SECULUM XII.

b) Videtur hic eſſe locus in hiſtoria *Germaniæ* mediæ notiſſimus *Königſtahl* prope *Renſam* oppidum in *Colonienſi* tractu ad *Rhenum*, ubi olim novi electi Germaniæ reges aut cæſares proclamabantur, unde ei quoque nomen adhæſit. Datas ibi etiam fuiſſe chartas in principum conventu teſtatur charta *Friderici* ducis *Sueviæ* univerſis principibus totius *Sueviæ* in publico placito, loco qui dicitur *Kunigeſtahl*, conſidentibus an. 1185. apud P. Herrgott Cod. Prob. T. II. P. I. p. 196.

c) Fuit hic *Fridericus*, frater *Conradi* III. imp. *Barbaroſſa* dictus, dein Cæſar, tum vero dux *Sueviæ*, cui *Welfo* iſte acceptiſſimus erat, de quo plura in *Originibus Guelphicis* T. II. p. 359. ſeqq. ubi tamen p. 368. perperam primum anno 1153. in conventu Procerum *Conſtantiæ* eidem ducatum *Spoleti*, marchiam *Tuſciæ*, Principatum *Sardiniæ* & domum comitiſſæ *Mathildis* a rege *Friderico* collatum eſſe aſſeritur: dum ex hoc ipſo diplomate contrarium conſtet. Ac forte id non niſi confirmatio fuit aut reſtitutio harum terrarum *Italicarum*, quæ ei ex hereditate obtigerant. Cæterum, quæ l. c. p. 360. habentur de victoria *Welfonis* contra *Luipoldum Auſtriæ* marchionem, cui *Bavariæ* ducatus *Henrico Welfonis* fratri ereptus a *Conrado* III. imp. adiudicatus fuerat, in obſidione arcis *Valeiæ* reportata, egregie faciunt ad illuſtrandam hiſtoriam *Adelberti* II. comitis de *Bogen*, in illa obſidione an. 1140. ſagitta percuſſi, & dein apud S. *Blaſium* ſepulti, de quo pluribus T. I. Silvæ Nigræ p. 403. ſeqq. egimus.

d) *Welforum* ditiones circa *Ravenſpurgum* amplas fuiſſe vel celebre *Weingartenſe* monaſterium apud *Altorf* ab ipſis fundatum argumento eſt.

N. L.

Hermannus epiſcopus *Conſtantienſis* dotationem monaſterii *Engelbergenſis* confirmat.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis: ſicut ea, quæ prava ſunt & Deo contraria, convenit evellere ac deſtruere, ita e diverſo ea, quæ ſunt Deo amabilia ac religioſa, ſtabilire atque roborare ex Dei præcepto & noſtro officio conſtringimur. Ea propter id, quod prædeceſſor noſter B. memoriæ *Udalricus a)* epiſcopus, in *monte Angelorum* initiavit ac Anno 1143. 20 Dec. Ex archiv. Engelberg. *T. I.* p. 422.

a) Haud facile dixerim, primus ne *Udalricus Conſtant.* epiſcopus, vel ſecundus eiuſdem nominis fuerit, monachus antea *San-Blaſianus*. Bullam *Caliſti* II. P. pro eodem monaſterio dedimus ſupra

SÆCULUM XII.

ac ſtatuit, nos quoque ratum habemus, videlicet, ut eccleſia ibi ſita baptiſmalis ſit & decimalis. Et ut nullus imposterum quolibet pravo ingenio poſſit inquietare monachos ibi degentes, conſtituentes confirmamus, quatenus in monte prædicto a *Beinſtraſſo* uſque ad ſummitatem *Surranecco* in decimis & in parochia aliquid iuris & poteſtatis & requiſitionis habeat, nec *Stagnenſis* eccleſiæ presbyter ad præſens *Chuonradus*, nec aliquis ſucceſſorum eius, ſed abbas eiuſdem loci cum fratribus ſuis in præſentiarum *Frowinus*, & deinceps ſucceſſores eius, poteſtative & ſine refragatione poſſideat atque diſponat. Et ut hæc noſtræ conſtitutionis pagina maneat in perpetuum inconvulſa, placuit eandem noſtri ſigilli impreſſione roborare. Omnibus hoc decretum ſcriptum ſervantibus pax & vita æterna a Domino concedatur: omnibus, qui hoc temerare præſumpſerint, & annihilare temptaverint, ira & indignatio a Deo immittatur, ut & hic a corpore Domini præſcindantur, & in futuro æterno igni mancipentur. Amen. Amen. Amen.

Hoc vero privilegii ſtatutum ego *Hermannus Conſtantienſis* epiſcopus dedi anno ab incarnatione Domini MCXLVIII. indictione X. XIII. Kalendas Ianuarii, in ipſo loco, qui eſt caput epiſcopatus mei, id eſt; *Conſtantia*.

N. XXXV. diploma vero *Henrici* V. exhibet *Herrgottus* T. II. P. I. p. 143. cui ſubſcriptus eſt *Udalricus* epiſcopus *Conſtantienſis* huius nominis I. ad quem adeo hic memorata ſpectare videntur.

N. LI.

Apographum concambii inter monaſterium S. *Blaſii*, & *Elchlingenſe*.

Anno 1150. 24. Sept. Ex Apogr. Elchling. *T. I.* p. 428.

Nil inconſultum agere illos condecet, qui omnia ſapienter ſatagunt ac prudenter agere; quae vero ſanioris conſilii deliberatione aguntur ſeu acta firmantur, ne per antiquitatem temporis irritentur, ac oblivioni tradita infirmentur, litterarum neceſſe eſt elementis ad *a)* poſteros deſignare, & vera veracibus fideliter enarrare.

Notum ſit igitur tam futuris quam praeſentibus Chriſti fidelibus, quod fratres S. *Blaſii*, nec non & fratres de monaſterio, quod dicitur *Elchingen*, conſilio fratrum, utriuſque eccleſiae utilitati proſpicientium, fece-

a) Alibi in pergamena copia habentur: *ad poſterorum utilitatem deſignare &c.*

Digitized by Google

fecerunt quoddam concambium, fratribus utriuſque eccleſiae deinceps per ſucceſſiones temporum profuturum. Nam fratres S. *Blaſii* tradiderunt ad monaſterium *Elcbingen b)* nominata prædia his nominibus vocata: ſcilicet: *Ochſenbrunnen*, *Talbain*, *Diepelzhofen*, *Libin*, cum mancipiis, ſilvis, pratis, aquarum decurſionibus, piſcationibus, cultis, & incultis, cum omni iure, & lege, qua ipſi praefata praedia poſſederant. Simili modo *Elcbingenſis* abbas, & fratres omni repoſtulatione ſubmota tradiderunt S. *Blaſio* praedia, quae ipſi poſſederant *c) Aralingen*, *Siggingen* cum mancipiis, pratis, ſilvis, & molendinis, piſcationibus, aquarum decurſionibus, cultis & incultis cum omni lege, & iure, ac poteſtate, qua ipſi ea poſſederant.

Haec mutatio praediorum facta eſt per manus advocatorum utriuſque eccleſiae, *Conradi* regis advocati *Elcbingenſis* cœnobii, nec non & aequivoci *Cunradi* ducis advocati monaſterii S. *Blaſii.*

Acta ſunt autem haec anno ab incarnatione Domini milleſimo, centeſimo quinquageſimo VIII. Kalend. Octobris apud villam *Nawen d)*; rege *Conrado* in praefata villa colloquium cum principibus regni habente, aſtantibus idoneis teſtibus utriuſque dignitatis, & aetatis, quorum nomina infra notabimus *e)*.

Hermannus Conſtantienſis epiſcopus.
Fridilo Augenſis abbas.
Wernherus abbas de S. *Gallo.*
Adalberthus abbas *Campidonenſis.*
Stephanus abbas de *Biblingen.*
Fridericus dux.
Conradus dux.
Item *Fridericus* frater ducis *Friderici.*
Hermannus marchio.
Diepoldus marchio.

b) Alibi: nominatum, praedia his nominibus vocitata.

c) In pago Turricino in comitatu *Wernheri* comitis, his vocitata, nominata, videlicet: *Kilchdorf. Baden*, *Nuſsbomen* &c. habentur alibi in altera pergamena & antiqua copia.

d) Videtur hæc villa eſſe *Nawe* prope *Ulmam* in confinio monaſterii *Elcbingenſis*, quæ hodie *Langenau* dicitur.

e) Qui hic teſtes numerantur, plerique iterum occurrunt in diplomate *Friderici* I. imp. pro diœceſi *Conſtantienſi* dato an. 1155. *Gallia Chriſt.* T. V. inter inſtrum. p. 517. Scrupulum movere poſſent *Adelbertus Campidonenſis* abbas & *Stephanus Wiblingenſis* hic notati, quorum iſte primum poſt an. 1152. notatur in Gallia chriſtiana, alter iam an. 1147. defunctus memoratur. Potius tamen chartæ ſtandum arbitramur. Vid. etiam infra N. LVIII.

 Rudol-

Digitized by Google

SECULUM XII.

Rudolphus comes de *Rammſperg.*
Eberhardus comes de *Kirchberg.*
Burckardus comes de *Zollern.*
Marquardus comes de *Veringen.*
Alwicus comes de *Sulz.*
Diepoldus comes de *Bergin.*
Beringer de *Albecko.*
Vdalricus de *Lenzburg.*
Tegenhardus de *Halenſtein.*
Burckardus de *Horburg.*
Lutoldus de *Tegenfeld.*
Cuno de *Cunringen*, & alii plures.

N. LII.

Parthenon in *Sicinchilcha* ab abbate & capitulo S. *Blaſii* conſtabilitur.

Anno 1151. 3. Nov. Ex archiv. S. Blaſ. *T. I. p.* 409.

Omne quod in partes diverſas bonis moribus, ſaniſque conſiliis fuerit diffinitum, neceſſe eſt propter futura iurgia, quæ ſuccedentibus temporibus oriri poſſunt, præcavenda, conſcriptionis vinculo annotare. Hac igitur ſubſcripta carta recognoſcat tam præſens quam futura poſteritas, quod ego *Guntherus* abbas S. *Blaſii* communi fratrum meorum conſilio, petitione quoque familiarium noſtrorum clericorum ac laicorum, ſorores, quæ temporibus anteceſſoris noſtri Domni *Bertholdi* abbatis iuxta eccleſiam noſtram *Sicinchilcha* conſederunt, ſub obedientiam noſtram & ſubiectionem recepimus, ipſumque locum cum omnibus ad eum pertinentibus, ſive quæ in præſenti habuerint, ſive quæ poſt in futurum acquiſierint cum omni iure proprietatis & debitæ ſubiectionis ſuſcepimus, nobiſque & ſucceſſoribus noſtris in perpetuum ſubditum eſſe ipſum locum confirmamus. Unde & ſecundum regulam S. *Benedicti* ordinemque *Berowenſium* perpetualiter domino ſervire inſtituimus, orationeſque pro defunctis earum ſicut *Berowenſibus* dedimus. Ad ſupplementum itaque ſervitii Dei ipſam eccleſiam noſtram *Sicinchilcha*, quæ quondam *Werinherus* de *Chaltinbach* cum filiis ſuis *Werinhero* & *Wiperto* Deo & S. *Blaſio* legitime tradidit, cum omnibus appendiciis ſuis, quos in eadem villa poſſidet, eis concedimus, & omnibus ibi Domino in noſtra

Digitized by Google

noſtra obedientia & ſubiectione ſervientibus. Sed & prædium quod *Ruodolfus* de *Madilberch Sancto Iohanni* apud *Burgulun* tradidit, quod ipſæ ſorores pro xx talentis *Priscaugenſis* monetæ in vadimonium acceperant, rogatu prædictorum religioſorum fratrum *Werinheri* & *Wiperti*, quorum prior apud nos præpoſitus, ſequens apud ipſum locum *Burgulun* procurator fuit, etiam eiuſdem ſororibus ad utendum conceſſimus. Statuimus etiam, ut curam animarum a Priore de *Burgulun* noſtra commendatione habeant, nullumque deinceps ſine conſilio tam noſtro quam Prioris de *Burgulun* ibidem recipiant. Et ut pactum hoc inviolabiliter & inconvulſum perpetuo maneat, ſigilli noſtri impreſſione confirmare ſtuduimus. Acta ſunt hæc in cœnobio S. *Blaſii* anno incarnationis Dominicæ MCLI. III. nonas Novembris feliciter. Amen. Amen. SECULUM XII.

N. LIII.

Conradus II. monaſterii *Tiezelnheimenſis* pro viris religioſis Ord. S. Aug. fundationem confirmat.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis *Counradus* divina favente clementia Romanorum rex ſecundus Auguſtus. Anno 1151. 7. Ian. Ex arch. Creuzling. T. I. p. 477.

Si anteceſſorum noſtrorum regum & imperatorum circa eccleſias Dei, & eccleſiaſticas perſonas confovendas ac promovendas devotionis ac pietatis inhærere veſtigiis ſtudebimus, & ad cultum divinæ religionis & obſequii propagandum, imperialis noſtræ tuitionis ſuffragia eis nunc & in perpetuum providebimus, id nobis tam ad præſentis vitæ tranquillitatem, quam ad æternam beatitudinem promerendam nobis profuturum fore non ambigimus.

Eapropter notum ſit omnibus tam præſentibus, quam futuræ ætatis Chriſti fidelibus, qualiter nos religioſorum virorum preces clementer admiſimus, & Cellam quamdam *Tiezlenheim* dictam, quam liber homo, & nobilis *Marcwardus* nomine, uxore orbatus ac liberis, *Ieſum Chriſtum* filium Dei univerſorum bonorum ſuorum hæredem conſtituens, in honorem eius, & beatiſſimæ matris ipſius *Mariæ* in proprio allodio fundavit, ſub noſtra imperiali tuitione ſuſcipimus, & prædia, quæ ipſe ad ſuſtentationem fratrum Deo inibi ſub regula beati *Auguſtini* devote famulantium, ſine omnium hominum contradictione legaliter contradidit,

villas

Digitized by Google

SECULUM XII.

villas videlicet *Criesheim*, *Munechingen*, *Eſſinum*, *Wilo*, *Ruthi*, *Ranſebach*, *Rieden a)*, vel quæcunque oblatio fidelium in poſterum contulerit, ſeu ſollicitudo fratrum quoquo modo iuſte contraxerit, prædictæ Cellæ præſentis ſcripti privilegio, ac totius corroborationis munimine confirmamus. Concambium quoque quod pro decimis eius loci, in qua Cella conſtructa eſt, cum *Karolo Tugenſe* parochiano & eius eccleſia, licentia, & conſenſu *Hermanni Conſtantienſis* epiſcopi, adſtipulantibus utrinque advocatis, iure legali factum eſt, ratum habentes, locum ipſum ab omni iure decimali, quod prius *Tugenſi* eccleſiæ perſolvebat, liberum eſſe in perpetuum ſtatuimus. Præterea decernimus, ut *Cuonradus* de *Crenkingen*, & poſt eum per ſucceſſionem prolis, filius primogenitus, eccleſiæ iam dictæ advocatiæ dignitatem conceſſione abbatis, qui nunc præeſt abbatiæ, eiuſque ſucceſſorum, tali conditione obtineat, ut nullum ſubadvocatum vice ſua unquam ſubſtituat: & ſi quam iniuriam eccleſiæ, vel fratribus populisve advocatiæ ſuæ ſubiectis, ſciens, & contumelioſe facere præſumpſerit, niſi ſecundo tertiove per abbatem vocatus, congrua ſatisfactione emendaverit, dignitate advocatiæ privetur, & alter, quem abbas cum fratribus de eadem cognatione idoneum & utilem elegerit, per manum abbatis ſubſtituatur. Ut autem hoc imperiale decretum noſtrum omne per ævum ſtabile, & inconvulſum permaneat, præſentis privilegii noſtri paginam ſigilli noſtri impreſſione inſigniri iuſſimus. Adiicientes, & regia auctoritate ſancientes, ut ſi quis horum, quæ ſtatuimus, temerarius violator extiterit, banno regali ſubiaceat, & triginta libras auri optimi cameræ noſtræ, totidem prædictæ eccleſiæ perſolvat. Teſtes quoque idoneos, in quorum præſentia hæc facta ſunt, ſubterſcribi iuſſimus: quorum nomina hæc ſunt: *Hermannus Conſtantienſis* epiſcopus, *Ortliebus Baſilienſis* epiſcopus, *Adelgotus Curienſis* epiſcopus, *Fridelohnus Augenſis* abbas, *Wernher* abbas ſancti *Galli*, *Egelolfus Morbacenſis* abbas, abbas de *Petrishuſen Albertus*, *Manegoldus* abbas ſancti *Oudalrici*, *Fridericus* dux *Sueviæ*, *Conradus* dux *Burgundiæ*, filius eius *Bertoldus*, *Hermannus* marchio de *Baden*, Dominus *Welfo*, comes *Wernherus* de *Baden*, comes *Humbertus*, & frater eius, *Udalricus* de *Lenzburch*, comes *Eberhardus* de *Nellenburch*, comes *Rudolfus* de *Phullendorf*, comes *Albertus* de *Dillingen*. Actum *Conſtantiæ* feliciter an. 1152. Signum Domini *Conradi* Romanorum regis ſecundi. Ego *Arnoldus* cancellarius, vice *Henrici* archiepiſcopi, & archicancellarii recognovi, data 7. idus Ianuarii, indictione XV. anno domi-

a) In hanc villam *Riederen* brevi poſtea translata eſt Cella; ac dein *Creuzlingano* cœnobio ſub Præpoſituræ nomine unita.

dominicæ incarnationis MCLII. Regnante Domino *Cunrado* glorioſiſſimo Romanorum rege ſecundo Auguſto an. II. *b)* regni eius XIIII. SECULUM XII.

b) Numerus hic II. redundat, utpote nec ad regem referendus, qui iam ſecundus dictus fuit, nec ad regni annos, nec ad imperium, quum imperator numquam coronatus fuit.

N. LIV.

Cura eccleſiæ in *Chaltenbach* committitur *Burglenſi* Priori.

Anno 1155. 25. Ian. Ex archiv. S. Blaſ. T. I. p. 480.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Hermannus Conſtantienſis* eccleſiæ epiſcopus per omnia diſponentis Dei gratiam. Noverit omnium tam præſentium quam futurorum fidelis devotio, quia in *Nigra Silva* in pago *Priſacaudia* ſita eſt quædam eccleſia in villa *Chaltenbach*, quæ quidem eccleſia ab omni aliarum eccleſiarum ſubiectione libera & abſoluta cognoſcitur, quantum ad ipſam ſpectat, niſi quod, quando epiſcopus vel eius nuntius ſedet in iudicio apud *Chandero a)*, ibi debet occurrere, & iudicium pati pro eccleſiaſtico iudicio & iure populus de prædicta villa. Hæc tamen eccleſia, quamvis curam hominum in ſuis terminis poſitorum habeat, non tanta præpollet ſubſtantia, quæ ſufficiat cuiquam clerico ad victum & veſtitum. Quod ego ſolerti atque pia pertractans conſideratione conceſſi atque adiunxi prædictam eccleſiam *Chaltenbach* cum omni facultate ſua, & ea, quæ ei pertinet, cura animarum eccleſiæ de *Burglun*, ea lege, quatenus Prior eiuſdem Cellæ cum fratribus ſuis libere ac ſapienter præſit ac provideat eidem eccleſiæ & hominibus eo pertinentibus. Hoc autem conceſſi petitione *Guntheri* abbatis monaſterii S. *Blaſii*, *Wernheri* & *Wiperti*, quorum parentes exſtiterunt fundatores eccleſiæ de *Chaltenbach*, & cæterorum religioſorum virorum; præcipueque hæc cauſa ad hoc faciendum impulit, quod felicis memoriæ *Udalricus* de *Tilingin b)* meus prædeceſſor tranſtulit eccleſiam *Burglun* in poteſtatem monachorum auctoritate Domini Papæ *Honorii* atque *Mogontini* archiepiſcopi *Adelberthi*. Cæterum ut hæc conſtitutio inconvulſa permaneat in perpetuum, noſtro ſigillo impreſſo hanc paginam

a) *Kanderen* vicus eſt *Badenſis* infra montem *Burglen*, ad fluv. *Cander* verſus *Baſileam*.
b) Huius nominis I. qui, ut & eius ſucceſſor *Udalricus* II. rem confecit, ut patet ex bulla *Innocentii* II. ſupra N. XLIII. producta.

Digitized by Google

SECULUM XII. roborare placuit. Actum eſt anno ab incarnatione domini MCLV. indictione II. *c)* VIII. Kal. Februarii in loco, qui dicitur *Hugelheim d)*.

c) Indictio II. more Pontificum tunc currebat adhuc.
d) *Hugelheim* ſeu *Hügelen* villa eſt in eodem pago adhuc ſita.

N. LV.

Adrianus IV. S. *Blaſium* in protectionem apoſtolicam ſuſcipit, varias Cellas, & eccleſias, liberam ſepulturam, ſuſceptionem monachorum, abbatum & advocati electionem &c. confirmat, novalia & pabulum a decimis eximit, ac parochos in ſecularibus rebus S. *Blaſio* ſubiicit.

Anno 1157. 8 Iunii. Ex archiv. S. Blaſii *T. I. p.* 393.

Adrianus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Guntbero* abbati monaſterii S. *Blaſii*, quod in *Conſtantienſi* epiſcopatu, in loco videlicet, qui *Nigra Silva* dicitur, ſitum eſt, eiuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Iuſtis religioſorum deſideriis conſentire, ac rationabilibus eorum poſtulationibus clementer annuere, apoſtolicæ ſedis, cui largiente domino deſervimus, auctoritas & fraternæ charitatis unitas nos hortatur. Quo circa dilecte in domino fili *Gunthere* abbas tuis iuſtis petitionibus gratum impertientes aſſenſum præfatum B. *Blaſii* monaſterium, cui Deo auctore præeſſe dinoſceris, ad exemplar prædeceſſoris noſtri fel. mem. Papæ *Innocentii a)* ſub B. *Petri*, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus: ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis, Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. *Ochſenhuſin* Cellam cum eccleſiis ad eam pertinentibus, *Rainſtetten*, *Mittilbuc*, eccleſia de *Berichem*, eccleſia de *Banhem*, eccleſia de *Arla*, eccleſia de *Horſenhuſen*, eccleſia de *Wolpach*, & aliis eccleſiis cum pertinentiis earum *b)*. Cellam *Berowa* cum eccle-
ſiis

a) Secundi id nominis, cuius bulla habetur ſupra. N. XLI.
b) Cella hæc cum eccleſiis ſuis hic expreſſis iam a ſec. XV. ſui iuris eſt.

Digitized by Google

ſiis ad eam pertinentibus, id eſt, *Beroua*, *Nuchilca*, cum cæteris eccleſiis eiuſdem Cellæ *c*). Cellam *Witinoua d*) cum eccleſiis ſuis *Wiſelat* videlicet, *Tennibero*. Cellam *Burgulun* cum eccleſiis ſuis, *Eggenheim* ſcilicet, *Sicenchilcha*, *Chaltenbach* cum eo iure & poteſtate in decimis accipiendis, & in aliis, quæ venerabilis frater noſter *Hermannus Conſtantienſis* epiſcopus monachis de *Burgulun* rationabiliter noſcitur conceſſiſſe, & ſcripto ſuo confirmaſſe. Cellam *Wizilinchovin e*). Eccleſias quoque *Batemaringin f*) cum ſubdita ſibi eccleſia *Moucheim*; *Steina*, *Brambach*, *Richeim*, *Eueringin*, *Hougelheim*, *Rotwilo*, *Grizheim*, *Sneiſanc*, *Stallinkovin*, *Chilotorf*, *Tougingin*, *Guldelwanc*, *Nallingin*, *Plochingin*, *Buron*, *Brunnon*, *Luvingin*, *Entilibouch*, *Schwercin*, *Waremoundisriet*, ceteraſque eccleſias cum omnibus earum pertinentiis. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus aut ſumtibus colitis, ſive de nutrimentis veſtrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere præſumat. Statuimus etiam, ut in parochialibus eccleſiis, quas tenetis, ſacerdotes idoneos eligatis, & epiſcopo præſentetis, quibus, ſi idonei fuerint, epiſcopus animarum curam abſque contradictione committat, ut de plebis quidem cura epiſcopo rationem reddant, vobis autem pro rebus temporalibus ad ipſum monaſterium pertinentibus debitam ſubiectionem exhibeant. Criſma vero, oleum ſacrum, conſecrationes altarium, ſeu baſilicarum, ordinationes monachorum, qui ad ſacros or-

c) *Berovienſis* parthenon cum eccleſia parochiali cognomine monaſterio adhuc paret; *Nuchilca* ſeu *Neukirch* in *Scaphuſenſi*, *Omingen* nunc *Hochemmingen* in capitulo *Wurmlingen* ad eum olim pertinuerunt. Vid. T. I. p. 394. ſeqq.

d) Chartam traditionis eccleſiæ in *Wittnau* ad S. *Blaſii* monaſterium dedimus ſupra N. XXVI. quæ iam ab *Uttone* abbate in clauſtrum fuit commutata. Nunc cum eccleſiis ſuis paret Marchionibus Badenſibus, perinde ac eccleſiæ *Burglenſis* Cellæ hic recenſitæ.

e) De Cella *Wistickoſen* in agro *Helvetico* pagoque *Turiceno* egimus T. I. p. 411. Bulla *Innocentii* II. data 28. Nov. 1138. qua traditionem huius Cellæ ratam habet, legitur apud P. *Herrgott* T. II. P. I. p. 157.

f) Eccleſiæ hic enumeratæ variis in locis ſitæ ſunt, nec ad Cellas pertinuerunt, eæque partim monaſterio adhuc ſubditæ, partim ſubtractæ. Huius generis ſunt *Batimaringen* ſeu *Betmaringen*, de qua ſupra N. XXXII. parochialis cum filiali ſua *Mauchen*: *Grizheim* ſeu *Grieſſen* in *Kietgovia*: *Sneiſanc* ſeu *Schneiſſingen* in *Helvetia*, uti & *Chilotorf* ſeu *Kirchdorf* eidem vicina regularis eccleſia, per concambium ab *Elchingenſi* cœnobio nuper accepta N. LI. alræve. His plures adhuc adduntur in bulla antipapæ *Calixti* III. data *Fulginei* 26. April. 1173. (T. I. p. 392.) ſcilicet Cella *Sizzenchilcha*, quæ hic eccleſia adhuc vocatur, non Cella, (Vid. ſupra N. LII.) eccleſiæ vero *Louba*, *Wrimos*, *Mintriedin*, *Altriechsrieth*, *Loppinhuſin*, *Utinwilare*. *Howidorf*, *Teigingin*, (forte eadem cum *Tougingin*), *Wilare*, *Blochingin*, *Ritte*, *Haginilo*, *Omingin*, *Imindingen*, *Bacheim*, *Gunditwanc*, quæ hic *Guldelwanc* dicitur, *Bernowa*, *Schonnowa*, *Geriſpach*, *Varnowa*, *Tullinchovin*, *Cuiringin*, *Blanſingin*, *Wiſintowa*, *Chernis*, *Nuheim*, *Steinhuſin*, *Rebiſtal*, *Stallinchovin*, *Birbonmiſtorf*, *Stadiln*, *Hachinſwanda*. Ex his omnibus eccleſiis parochialibus plures haud noſtri adhuc iuris ſunt, variis temporum caſibus ad alios devolutæ. De *Bernova*, *Schonnova* & *Hachinſwanda*, infra N. LVIII. & LXII. redibit mentio.

SECULUM XII. dines fuerint promovendi, & cætera ad epiſcopale officium pertinentia, a *Conſtantienſi* epiſcopo, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſi tamen catholicus fuerit, & gratiam atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ea gratis ac ſine pravitate voluerit exhibere: alioquin liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacramenta recipere: qui nimirum noſtra fultus auctoritate, quæ poſtulantur, indulgeat.

Sepulturam quoque eiuſdem loci liberam omnino eſſe decernimus, ut eorum, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen iuſtitia matricis eccleſiæ. Porro clericos ſive laicos liberos & abſolutos ad converſionem ſuſcipere nullius epiſcopi vel præpoſiti contradictio vos inhibeat. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & B. *Benedicti* regulam elegerint. Cellam quoque de Silva *Swarzwalt* a S. *Reginberto* conſtructam veſtro monaſterio confirmamus, cum omnibus poſſeſſionibus, prædiis & terris ad ipſam pertinentibus. Inſuper diſpoſitionem illam, quam bonæ memoriæ *Henricus* IV. imperator & *Lotharius* rex de monaſterii veſtri libertate & advocatia conſtituerunt, & prædeceſſores noſtri felic. rec. *Calixtus*, *Honorius* & *Innocentius*, Romanorum pontifices, epiſcoporum & cardinalium deliberatione firmarunt, vobis nihilominus confirmamus, ut videlicet in advocati electione abbas liberam habeat poteſtatem cum fratrum ſuorum conſilio talem eligere, quem ad defenſionem libertatis monaſterii bonum & utilem eſſe cognoverit, qui non pro terreno commodo, ſed pro Dei amore & peccatorum ſuorum venia, nec non & æternæ benedictionis mercede advocatiam ipſam bene habere cupiat & tractare. Si autem calumpniator potius quam avocatus exiſtens monaſterii bona pervaſerit, & non magis ea defenderit, & ſemel & ſecundo tertiove commonitus nullatenus emendaverit, abbas habeat facultatem cum fratrum conſilio alium ſibi ſtatuere advocatum utiliorem, quatinus ſicut a præfato *Henrico* imperatore & a *Lothario* rege iudicio diffinitum eſt, cœnobii veſtri libertas modis omnibus a iure *Baſilienſis* eccleſiæ ſit aliena.

Ad indicium autem huius a ſede apoſtolica perceptæ tuitionis, & conceſſæ veſtro monaſterio libertatis aureum unum nobis noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis. Decernimus ergo, ut nulli omnino

hominum

hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones aufferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſanorum epiſcoporum canonica iuſtitia. Siqua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſmo. corpore ac ſanguine Dei & Domini noſtri *Ieſu Chriſti* aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen. SECULUM XII.

Ego *Adrianus* catholicæ eccleſiæ epiſcopus
Ego *Gregorius Sabinenſis* epiſcopus.
Ego *Manfredus* presbyter cardinalis tit. S. *Savinæ.*
Ego *Iulius* presbyter cardinalis tit. S. *Marcelli.*
Ego *Hubaldus* presbyter cardinalis tit. S. *Crucis in Ieruſalem.*
Ego *Octavianus* presbyter cardinalis tit. S. *Cæciliæ.*
Ego *Gerardus* presbyter cardinalis tit. S. *Stephani* in *Celio monte.*
Ego *Henricus* presbyter cardinalis tit. SS. *Nerei* & *Achillei.*
Ego *Ildebrandus* presbyter cardinalis *Baſilicæ XII. Apoſt.*
Ego *Odo* diaconus cardinalis S. *Georgii* ad *velum aureum.*
Ego *Boſo* diaconus cardinalis SS. *Coſmæ* & *Damiani.*
Ego *Albertus* diaconus cardinalis S. *Adriani.*

Dat. *Laterani* per manum *Rolandi* S.R.E. presbyteri cardinalis & cancellarii VI. id. Iunii indict. V. incarnationis dominicæ an. MCLVII. Pontificatus Domni Adriani Papæ IIII. anno III.

N. LVI.

Adrianus IV. P. M. monaſterium *Engelbergenſe* in protectionem accipit.

Anno 1157. 8. Iun. Ex archiv. Engelberg. *T. I. p.* 423.

Adrianus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilecto filio *Frowino* abbati monaſterii S. *Mariæ*, quod in *Conſtantienſi* epiſcopatu, in loco, qui

L 3

SECULUM. XII. qui dicitur *mons Angelorum*, ſitum eſt, eiuſque ſucceſſoribus regulariter inſtituendis in perpetuum. Effectum iuſta poſtulantibus indulgere vigor æquitatis, & ordo exigit rationis, præſertim quando petentium voluntatem & pietas adiuvat, & veritas non relinquit. Ea propter, dilecte in Domino fili *Frowine* abbas, tuis iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum monaſterium, cui Deo auctore præeſſe dinoſceris, ſub B. *Petri* & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda nominibus. Eccleſiam de *Stannes*. Eccleſiam de *Buoches* cum omnibus pertinentiis ſuis. Sane volumus veſtrorum, quæ propriis manibus aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis veſtrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere præſumat. Præterea in parochialibus eccleſiis, quas tenetis, liceat vobis ſine alicuius contradictione idoneos ſacerdotes eligere, & electos diœceſano epiſcopo præſentare; quibus, ſi idonei fuerint, epiſcopus animarum curam committat, ut de plebis quidem cura epiſcopo rationem reddant, vobis autem de temporalibus ad idem monaſterium pertinentibus debitam ſubiectionem exhibeant. Ad hæc adiicientes ius, quod in decimis accipiendis, & cætera, quæ *Oudalricus* & *Hermannus* a) *Conſtantienſes* epiſcopi monaſterio veſtro conceſſiſſe & confirmaſſe noſcuntur, vobis auctoritate apoſtolica nihilominus confirmamus. Criſma vero, oleum ſanctum, conſecrationes altarium ſeu baſilicarum, ordinationes monachorum veſtrorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, & cætera ad epiſcopale officium pertinentia a *Conſtantienſi* epiſcopo, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſi tamen catholicus fuerit, & gratiam atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ea gratis ac ſine pravitate vobis voluerit exhibere; alioquin liceat vobis catholicum, quem malueritis, adire antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacramenta percipere; qui noſtra fulcitus auctoritate, quod poſtulatur, indulgeat. Sepulturam quoque ipſius loci omnino liberam eſſe ſancimus, ut eorum, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen iuſtitia matricis eccleſiæ. Liceat autem vobis clericos e ſæculo fugientes, vel laicos liberos, niſi excommunicati ſint, abſque ullius contradictione ad converſionem

a) Vid. ſupra N. L.

Digitized by Google

verſionem ſuſcipere. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & S. *Benedicti* regulam providerint eligendum. Ad hæc diſpoſitionem illam, quam bonæ recordationis *Heinricus b)* imperator quartus de monaſterii veſtri libertate & advocati electione conſtituit, & felicis memoriæ Papa *Innocentius* ſuo privilegio confirmavit, nos apoſtolicæ ſedis auctoritate firmamus, ut videlicet abbas cum conſilio, fratrum ſuorum utilem eligat advocatum, qui non pro terreno commodo, ſed pro Dei amore, & peccatorum ſuorum venia advocatiam ipſam bene habere cupiat, & tractare, & nunquam hereditario iure in aliquem perveniat. Si autem calumpniator potius quam advocatus exiſtens monaſterii bona pervaſerit, & non magis ea defenderit, & ſemel ac ſecundo tertiove commonitus non emendaverit, abbas habeat facultatem, cum conſilio fratrum ſuorum alium utiliorem ſibi advocatum ſtatuere. Ad indicium autem huius a ſede apoſtolica perceptæ tuitionis & libertatis unum aureum nobis noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare aut eius poſſeſſiones aufferre, vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare, & omnia integra ſerventur eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & dioceſanorum epiſcoporum canonica iuſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſſimo corpore & ſanguine *Chriſti Ieſu*, Dei & domini redemptoris noſtri aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat: cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

SECULUM. XII.

Ego *Adrianus* epiſcopus catholicæ eccleſiæ.
Ego *Gregorius Sabinenſis* epiſcopus.
Ego *Manfredus* presbyter cardinalis tit. *Savinæ*.
Ego *Iulius* presbyter cardinalis tit. S. *Marcelli*.
Ego *Hubaldus* presbyter cardinalis tit. S. *Crucis* in *Hieruſalem*.
Ego

b) Huius nominis V. cuius diploma extat apud P. *Herrgott*. T. II. P. I. p. 143.

Digitized by Google

SECULUM XII.

Ego *Octavianus* presbyter cardinalis tit. S. *Caeciliæ*.
Ego *Gerardus* presbyter cardinalis tit. S. *Stephani* in *Celio Monte*.
Ego *Henricus* presbyter cardinalis SS. *Nerei* & *Achillei*.
Ego *Ildeprandus* presbyter cardinalis *Baſilicæ* XII. *Apoſtolorum*.
Ego *Odo* diaconus cardinalis S. *Georgii* ad *velum aureum*.
Ego *Bobo* diaconus cardinalis SS. *Coſmæ* & *Damiani*.
Ego *Albertus* diaconus cardinalis S. *Adriani*.

Data *Laterani* per manum *Rolandi* S. R. E. presbyteri cardinalis & cancellarii VI. idus Iunii indictione V. Incarnationis dominicæ an. MCLVII. Pontificatus vero Domini *Adriani* PP. IIII. anno III.

N. LVII.

Adrianus IV. confirmat ſeparationem eccleſiæ *Bürglenſis* ab eccleſia in *Eggenheim*, ab epiſcopo *Conſtantienſi* factam, ac ſimul ratam habet unionem eccleſiæ in *Kaltenbach*.

Anno 1157. 10. Iulii Ex archiv. San-Blaſ. *T. I.* p. 409. 480.

Adrianus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis *Guntbero* abbati monaſterii S. *Blaſii* eiuſque ſucceſſoribus ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Ea, quæ a fratribus noſtris epiſcopis rationabiliter geſta eſſe noſcuntur, in ſua debent ſtabilitate conſiſtere, & ne alicuius temeritate in poſterum valeant immutari, apoſtolicæ ſedis convenit auctoritate muniri. Quo circa dilecti in domino filii veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, illud, quod de *Burgila* Cella & capella S. *Iohannis*, quæ in loco, qui *Egginheim* dicitur, ſita eſt, a bonæ memoriæ *Udalrico Conſtantienſi* epiſcopo, & ſucceſſore eius *Udalrico* a) conſenſu archipresbyteri ac cæterorum presbyterorum illius parochiæ ſtatutum eſt, ad exemplar felic. mem. Papæ *Innocentii* auctoritate ſedis apoſtolicæ confirmamus, ut videlicet prædicta *Burgila* Cella & eccleſia S. *Iohannis*, quæ nimirum præfatis epiſcopis conſentientibus in allodio conſtructæ ſunt, quod *Werinherus* & *Wipertus* ad converſionem venientes monaſterio S. *Blaſii*, in quo divino mancipati eſtis obſequio, canonice obtulerunt, cum ſuis pertinentiis perpetuo iam dicti cœnobii iuris exiſtant, ita tamen, ut in prænominata *Bürgula* Cella vos libere

&

a) Vid. ſupra N. XLII. & ſeq.

& abſque alicuius contradictione Domino ſerviatis, & in eccleſia S. *Iohannis Eggenheim* in pede montis ædificata plebs divina percipiat ſacramenta, & unaquæque ſuis contenta ſit terminis, quemadmodum a prædictis epiſcopis noſcitur inſtitutum. Præterea eccleſiam *Chaltenbach* cum omni iure & facultate ſua, ſicut venerabilis frater *Hermannus b)* epiſcopus *Conſtantienſis* monaſterio veſtro conceſſiſſe, & ſcripto ſuo noſcitur confirmaſſe, nos auctoritate confirmamus. Nulli ergo omnium hominum fas ſit huius noſtræ confirmationis paginam temerario auſu infringere, aut ei modis aliquibus contradicere. Si quis autem id attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* Apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. SECULUM XII.

Ego *Adrianus* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.

Datum *Laterani* per manum *Rolandi* S. R. E. presbyteri cardinalis & cancellarii VI. id. Iulii indictione V. Pontificatus Domni *Adriani* Papæ IIII. Anno III.

b) Vid. ſupra N. LIV.

N. LVIII.

Hermannus epiſcopus *Conſtantienſis* eccleſias in *Berau* & *Hechenſwand* ſolis committit monachis.

Hermannus Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopus dilecto filio ſuo *Gunthero* abbati cœnobii S. *Blaſii* eiuſque ſucceſſoribus regulariter promovendis in perpetuum. Quoniam pontificalem ad hoc ſuſcepimus dignitatem, ut, quæ religioſa ſunt atque bona, propagemus, id iuxta vires divinitus acceptas exequi ratio perſuadet. Agnoſcat igitur omnis tam præſens ætas, quam futura poſteritas, qualiter ſervitium Dei ipſo opitulante in loco *Berowa* ſit auctum, & qualiter in eodem loco prius unius officio clerici contento, multorum monachorum atque ſanctimonialium ſit inſtituta religio. Felicis memoriæ *Rouſteinus a)* abbas multas in Domino ſorores ad humilitatem monaſticæ converſationis ex alto genere ac ſeculari vita in iam præfata Cella cœlitus inſpiratas collegit, eiſque regendis ac procurandis Priorem alioſque fratres ſuos præeſſe & Anno 1158. 4. April. Ex archiv. San-Blaſ. *T. I.* p. 480.

a) Vid. quæ diximus T. I. p. 394. ſeqq. Eccleſiam ibi in honorem S. *Pancratii* M. *Gebhardus* III. *Conſtant.* epiſcopus an. 1098. conſecravit T. I. p. 218.

Digitized by Google

SECULUM XII.

miniſtrare ordinavit. Verum ne ſpirituales fratres & ſorores a ſecularibus clericis, ut fieri ſolet, aliquid paterentur infeſtationis vel gravaminis, inſuper ut & neceſſaria vitæ ſtipendia plenius haberent ex decimis & poſſeſſionibus eccleſiæ, qui ibi Deo ſervirent, idem, quem iam commemoravimus, abbas impertivit clementia divinitatis aſpirante, quod *Gebehardus* epiſcopus meus prædeceſſor conceſſit eccleſiam *Berowa* ſitam ſibimet, cœteriſque abbatibus ei ſuccedentibus per fratres ſuos Dominum timentes libere diſponendam & adminiſtrandam tam in divinis officiis, quam in eccleſiaſticis poſſeſſionibus ac decimis. Præterea beatæ recordationis abbas *Uto* in loco qui dicitur *Hachinsvanda* pauperem conſtruxit eccleſiam, eamque conſecrari per epiſcopum *Conſtantienſem Gebehardum* effecit, eo videlicet pacto, ut ipſe abbas fratreſque monachi eandem eccleſiam in *decimis totaque facultate* & omni iure, quod ad presbyteri ſpectat officium, obtinerent. Hoc totum in eiſdem eccleſiis cognoſcitur eſſe conceſſum abbatibus S. *Blaſii* ab epiſcopo *Oudalrico*, & æquivoco ſuo *Oudalrico Conſtantienſibus* videlicet pontificibus. Nunc ergo *Guntherus* abbas cœterique fratres ſui multis inſtant precibus, quatinus & a me accipiant ſuper iam præfatas eccleſias ſcilicet *Berowa*, & *Hachinswanda b)* eandem poteſtatem, quam ante me ſortiti ſunt a præſulibus, qui fuiſſe noſcuntur perſpicacis ingenii, probabilis vitæ, & epiſcopalis integritatis. Proinde nos quoque filiorum noſtrorum quieti proſpicientes, & iuſtis votis ac petitionibus, quæ ſecundum canonum ſcita ſunt, acquieſcentes, id, quod prædeceſſores noſtri fecerunt, & conceſſerunt, epiſcopali poteſtate concedimus. Sed & alia negotia eidem Cellæ S. *Blaſii* & fratribus ibi Domino ſervientibus uſibus profutura, quæ in præſentia noſtra vel acta vel diſcuſſa ſunt, hac noſtræ auctoritatis pagina confirmamus, & ſtabilimus, videlicet eccleſiam *Chilctorf*, quam cum aliis prædiis a fratribus de *Alchingin* receperunt, data reciproca viciſſitudine prædiorum ad idem monaſterium, ſicut ipſi præſentes vidimus & audivimus temporibus regis *Chounradi* apud villam *Nawin c)*, ubi idem rex *Chounradus* quondam

b) Eſt hæc parochialis eccleſia in vicino prealto monte ſita, quæ modo *Höchenſchwand* vel *Hohenſchwanda* dicitur, ad diſtinctionem forte villarum ſeu vicorum vicinorum, qui *Schwandæ* vocantur; quarum ipſa ſuprema eſt: a verbo *ſchweinen*, (Ausreutten). Ex quo vero *Utto* abbas eccleſiam ibi ad finem ſeculi XI. conſtruxit, a *Gebhardo* III. epiſcopo conſecratam, ac inſuper decimis auctam, haud male quis coniiceret, locum illum iam tum fuiſſe ſatis excultum, unde *decimæ* dari potuerint, adeoque iam ſeculo X. exeunte villam eſſe potuiſſe.

c) Supra N. LI. produximus hanc chartam concambii inter monaſterium S. *Blaſii* & *Elchingen* (quod hic *Alchingen* dicitur) an. 1150. apud villam *Nawen* ſeu *Nawin* inita, cui primo loco *Hermannus Conſtantienſis* epiſcopus tunc cum aliis plurimis principibus ſubſcripſit, & ubi in pago *Turicino Kilchdorf* San-*Blaſianis* ceſſit, quam eccleſiam hodieque per ſacerdotem ex ſuis regularem adminiſtrant.

Digitized by Google

dam convenerat cum maxima frequentia principum, atque hoc concambium utriuſque eccleſiæ in eius conſpectu eſt legitime peractum. Decimas quoque in eccleſia *Batimaringin*, *Sneiſanc*, *Nallingin*, *Omingin*, *Nunchilcha*, *Scounowa*, ſicut a fundatoribus earumdem eccleſiarum veſtro monaſterio traditæ, & ab apoſtolica ſede privilegiis, ſicut ipſi perſpeximus, ſunt confirmatæ, nos quoque corroboramus ac ſtabilimus, decernentes, ut nulli omnino liceat ea, quæ a Romanis pontificibus, vel noſtra humilitate veſtræ eccleſiæ ſunt collata infringere, minuere, perturbare, aut aliquo malo ingenio immutare, ſicut ut hæc noſtræ auctoritatis confirmatio incorruptum ſtabilitatis ſuæ vigorem obtineat, hanc cartam imaginis noſtræ ſigillo inſigniri ac corroborari præcepimus. Si qua igitur maior minorve perſona hanc confirmationis paginam agnoſcens hanc infringere ſeu violare attemptaverit, divinæ pacis expers fiat, & diſtrictæ ultioni Dei ſubiaceat. Cunctis autem eam diligentibus atque conſervantibus pax a Domino hic relinquatur, & in futuro plena pax donetur, amen. Data II. nonas Aprilis feria VI. Anno ab incarnatione Domini MCLVIII. Anno regni *Friderici* regis VII. imperii II. Actum *Renaugiæ* feliciter amen.

SECULUM XII.

N. LIX.

Adrianus IV. P. M. monaſterium *Murenſe* cum ſuis appertinentiis in protectionem apoſtolicam recipit.

Anno 1159. 28. Mart. Ex chartis monaſt. Murenſis. T. I. p. 40.

Adrianus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis *Cononi* abbati monaſterii S. *Martini* in *Mura*, eiuſque fratribus tam præſentibus quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Officii noſtri nos ammonet & invitat auctoritas pro eccleſiarum ſtatu ſatagere, & eorum quieti ac tranquillitati ſalubriter auxiliante Domino providere. Dignum namque & honeſtati conveniens eſſe dinoſcitur, ut qui ad earum regimen Domino diſponente aſſumpti ſumus, eas & a pravorum hominum nequitia tueamur, & B. *Petri* atque ſedis apoſtolicæ patrocinio muniamus. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum monaſterium in quo divino mancipati eſtis obſequio, ſub beati *Petri* & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus: ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium impreſentiarum iuſte &

 canonice

Digitized by Google

SECULUM XII.

canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis operante domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Eccleſiam in *Hermenſtwilare.* Eccleſiam de *Bousb.* Eccleſiam de *Stanes.* Eccleſiam de *Riſcbe.* Eccleſiam de *Pobwilo.* Eccleſiam de *Egenwilare.* Eccleſiam de *Rordorf.* Eccleſiam de *Urtecbun.* Eccleſiam de *Tellewilare*, & eccleſiam de *Cobelincbon.* Cum autem commune interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, non pulſatis tintinnabulis, excluſis excommunicatis & interdictis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi quolibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel eorum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem & B. *Benedicti* regulam præviderint eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat ſupradictum monaſterium temere perturbare aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare. Sed illibata omnia & integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura; ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate & diœceſani epiſcopi canonica iuſtitia ſancimus atque firmamus. Si quis vero hoc privilegium ab apoſtolica ſede emancipatum aliqua præſumptione invaſerit, vinculo anathematis ſubiaceat. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi præſumptionem ſuam congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſve ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a SS. corpore ac ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri *Ieſu Chriſti* aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſervantibus ſit pax Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego *Adrianus* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Gregorius Sabinenſis* epiſcopus.
Ego *Hubaldus Hoſtienſis* epiſcopus.
Ego *Bernardus Portuenſis* & S. *Rupbinæ* epiſcopus.
Ego *Galterius Albanenſis* epiſcopus.

Data *Laterani* per manum *Rolandi* S. R. E. presbyteri cardinalis & cancellarii V. Kalend. Aprilis indictione VII. incarnationis dominicæ an. MCLVIIII. Pontificatus vero Domni *Adriani* PP. IIII. Anno quinto.

N. LX.

Digitized by Google

N. LX.

Conradus epiſcopus *Eyſtettenſis* monaſteriis in *Kaiſersheim* & *Werda* confert ius parochianum in *Biurvelt*.

Seculum XII.

Anno 1162. Ex chart. Werdenſis monaſt. *T. I.* p. 413.

In nomine ſanctiſſimæ & individuæ Trinitatis. *Conradus* per Dei gratiam ſanctæ *Euſtettenſis* eccleſiæ epiſcopus omnibus fidelibus tam futuris quam præſentibus ſalutem in Domino. Officii noſtri debito conſtringimur, ad hoc tam apoſtolica quam evangelica præceptione monemur, pauperum Chriſti curam gerere, & eorum neceſſitati, in quibuſcunque poſſumus, diligenter concurrere. Eapropter omnium charitati notum eſſe volumus, nos ad honorem ſanctæ Dei genitricis & ſemper virginis *Mariæ* in *Kaysheim a)* & ſanctæ ac victorioſiſſimæ *Crucis* ſalvatoris noſtri in *Wörd*, omne ius parochianum in *Biurvelt*, quod ad prædicta monaſteria iure fundi ſpectabat, tam in dote quam in decimationibus cum omni uſufructu ad ſuſtentationem Domino locis in illis ſervientium ſtabili & perpetua donatione præſcriptorum monaſteriorum fratribus conceſſiſſe, eo videlicet rationis tenore, quatenus ipſi eccleſiam ſibi conceſſam dilapſam reſtaurent, & reſtauratam decenter exornent, & divina in ea celebrari officia diligenter procurent. Ad maiorem vero huius noſtræ donationis firmitudinem manſum unum in *Amervelt* a præfatorum monaſteriorum fratribus quaſi in ſignum concambii ad eccleſiæ noſtræ uſum recipimus, ſtatuentes, ut dicti fratres canonicis matricis eccleſiæ, quorum pio aſſenſu & fideli teſtimonio hæc peracta ſunt, vini duas urnas *Euſtettenſis* menſuræ quotannis in cœna Domini fraterna charitate perſolvant. Auctoritate itaque Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, & principis apoſtolorum beati *Petri* omniumque ſuorum ſucceſſorum & noſtra ſtatuimus, & modis omnibus confirmamus ac præſentem paginam ſigilli noſtri impreſſione communimus, ne alicui noſtrorum ſucceſſorum, vel alicui tam ſæculari, quam eccleſiaſticæ perſonæ liceat hanc noſtram & tam piam donationem infringere, perturbare, attenuare, vel aliquo modo permutare. Quod ſi quiſpiam, vi, dolo, vel arte immutare præſumpſerit, excommunicatum ſe fore non ambigat, & a communione corporis & ſanguinis Domini noſtri *Ieſu Chriſti* in mortis urgente periculo uſque ad dignam ſatisfactionem alienus permaneat. Acta ſunt hæc anno incar-

a) *Kayſersheim* imperiale Ciſtercienſium cœnobium in *Neoburgico*.

Digitized by Google

SECULUM XII.

nationis dominicæ MCLXII. indictione X. Anno regni Domini *Friderici* XI. Imperii autem VIII. Huius rei teſtes ſunt *Ulricus* Præpoſitus maioris eccleſiæ, *Walbrun* Decanus, *Otto* cuſtos, *Arnoldus* archipresbyter, *Heinricus* Plebanus.

N. LXI.

Werneri abbatis *Maurimonaſterii* teſtimonium de commutatione bonorum *a*).

Anno 1166. Ex archiv. eius monaſt. *T. I. p.* 438.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Wernerus* Dei gratia abbas *Maurimonaſterii*. Quia labilis & inſtabilis eſt natura mortalium, ideo memoriæ gratia, ut rememorentur facta maiorum, neceſſaria ſunt monumenta litterarum. Ob memoriam igitur poſterorum, ego *Wernerus* Dei gratia abbas *Maurimonaſterii* cum conſilio fratrum noſtrorum litteris mandandum decrevimus, quid de allodio *Eſchbach*, quod quondam felicis memoriæ *Regenoldus* comes de *Lucelnburg* eccleſiæ noſtræ tradidit, egerimus. Præfatus enim *Regenoldus* comes ſub prædeceſſore noſtro beatæ memoriæ *Meinhardo* abbate *Maurimonaſterii* venit, & pro remedio animæ ſuæ prædictum allodium B. *Martino* legitima donatione integre cum omni termino ſuo tradidit, liberam dans eccleſiæ poteſtatem, condendi, vendendi, cambiendi, precarcandi, ſeu quidquid vellet, inde faciendi. Huic traditioni, quando ſolenniter ad altare facta eſt, dominus *Burchardus* bonæ memoriæ *Argentinenſis* eccleſiæ epiſcopus unacum advocato noſtro *Ottone* intererat, & quicquid advocatus legitimo ordine abſque contradictione ſuſcepit, dominus epiſcopus banno pontificiali eccleſiæ noſtræ confirmavit, & inſuper rogatu abbatis chartam inde conſcribi, & ſigilli ſui impreſſione iuſſit roborari. Noſtris vero temporibus, cum graves moleſtias & exactiones pravorum hominum in præfato prædio diu ſuſtineremus, communi conſilio pro centum libris argenti domino imperatori *Friderico* illud vendidimus. Porro quia integrum allodium, in quo tantum argenti expenderetur, non invenimus, diverſis in locis conſulte & multo utilius, quam prius fuerat,

a) Ex charta hac *Werneri*, e S. *Blaſii* monaſterio poſtulati abbatis ad *Maurimonaſterium* corrigendus eſt illius abbatum catalogus in *Gallia Chriſtiana* T. V. p. 867. ex *Bucelino* concinnatus. Hinc enim conſtat, *Wernerum* non primum anno 1169. factum eſſe abbatem, ſed iam an. 1166. talem extitiſſe, quocumque demum anno fuerit cooptatus.

Digitized by Google

fuerat, ſub nomine, titulo, & memoria iam dicti comitis *Regenoldi* illud expendimus in agris ſcilicet, vineis, pratis monaſterio vel curiis noſtris contiguis, iuxta adnotationem vel diſtributionem infra deſcriptam. Apud *Utlenheim* emimus XVII. agros allodii pro XXX. libris argenti, apud *Menoltesheim* manſum unum, & apud *Fridesheim* tres agros pro XX. libris, apud *Zeinheim* emimus ſeptem agros vitibus conſitos pro XV. libris argenti, apud *Waltenheim* expendimus tredecim marchas pro X. agris & dimidia parte molendini, quod totum cambivimus cum ſororibus noſtris de *Syndeno monte*, apud *Willegoteheim* ſcilicet pro XVII. agris, & parte decimæ, quæ tanti valet pretii, quanti & agri, apud *Dazenheim* octo agros pro VII. libris argenti, apud *Neugertheim* alterum dimidium agrum cum vitibus pro V. libris, apud *Reutenburg* IIII. agros prati pro tribus libris, apud *Snanesheim* III. agros pro III. libris emimus, apud *Duncenheim* II. agros pro II. libris, apud *Mareſalſum* ſolvimus duas ſedes patellarum pro duabus libris. Hæc omnia computata faciunt tres manſus, tertium dimidium agrum, & partem decimæ apud *Willegotheim* computatos pro XVII. agris, & duas ſedes patellarum, pretium vero horum omnium ſunt centum libræ argenti. Hanc igitur conſcriptionis noſtræ chartam inde conſcribi, & ſigilli noſtri impreſſione fecimus roborari teſtibus infra deſcriptis. *Wolframus* & *Garſilius* priores, *Wernherus* præpoſitus, per cuius laborem & induſtriam hæc omnia diſtributa ſunt, & ordinata. *Philippus* præpoſitus S. *Adelphi Novillarenſis*, & ſacerdos eccleſiæ de *Azenheim*. *Godefridus* ſacerdos de *Hagenau*, *Erchenboldus* de *Wibbruch*. *Arnoldus* & *Wicherus* miniſteriales imperatoris. *Dolmarus* miles de *Mitelhaus*, & alii quamplures. Acta vero ſunt hæc omnia anno dominicæ incarnationis MCLXVI. Indictione XIIII. *Friderico* imperatore regnante, anno imperii eius XIIII. *b*). Ego *Wolframus* ſcripſi & ſubſcripſi.

SECULUM XII.

b) Quum adiectæ hic notæ chronicæ anno 1166. reſpondeant, annus XIV. *imperii* Friderici I. imp. pro anno regni eius ab an. 1152. hic accipi debet.

N. LXII.

Otto epiſcopus *Conſtantienſis* eccleſiam in *Schönau* cum omni iure S. *Blaſio* confirmat.

Otto *a*) Dei gratia *Conſtantienſis* eccleſiæ humilis miniſter, omnibus in epiſcopatu ſuo conſtitutis ſalutem in domino. Notum

Anno 1168. 12. Mart. Ex archiv. San-Blaſ. T. I. p. 480.

a) *Otto* I. *Conſtantienſis* epiſc. a. 1166. ſucceſſit *Hermanno*, cuius confirmationem eccleſiæ in *Schönau* ſupra N. LVIII. dedimus.

Digitized by Google

SECULUM XII.

Notum facimus omnibus tam præſentis, quam futuræ vitæ fidelibus, prout veraci religioſorum relatione didicimus: qualiter nobiles viri *Seligerus* de *Granichum*, & de *Holiſtein* & *Adilgoz* de *Werra*, *Werinberus* de *Waldekko*, & *Eberhardus* de *Eiſtat* ſylvam *Scönnowa* primitus poſſederunt hereditario iure, & poſſeſſam in quatuor partes diviſerunt. Anno deinde ab incarnatione domini MCXIII. *Walicho* de *Waldekho* filius *Luitfridi* fratris eiuſdem *Werinberi* dimidiam partem quartæ partis, quam pater ſuus poſſederat, & tertiam partem quartæ partis, quam pretio & beneficiis acquiſierat, cum omni iure, & decimarum oblatione VII. idus Aprilis coram idoneis teſtibus Deo, & S. *Blaſio* legitime contradidit. Eodem anno *Burkhardus*, & *Eberhardus* de *Eiſtat* defuncto patre ſuo quartam partem, quam hereditate poſſederant, in eadem augia *Scönnowe* cum dimidia parte quartæ partis, quam ab *Adilgozo* de *Werra* concambio aquiſierant, Deo, & S. *Blaſio* VIII. idus Iun. voluntarie contradidere: poſtmodum vero *Eberhardus* filius prænominati *Eberhardi* de *Eiſtat*, & *Egino* ac *Henricus* fratres ipſius de prædictis partibus Deo, & S. *Blaſio* traditionem fecerunt apud *Zaringen* anno ab incarnatione domini MCXXII. V. nonas Martii. *Henricus* etiam de *Werra* & de *Wildinſtein* pro remedio animæ ſuæ tradidit Deo, & S. *Blaſio* unum territorium, ac dimidium in eadem augia *Scönnowe* cum ſilva ad hæc pertinente: anno ab incarnatione domini MCLVI. VIII. idus Febr.

Igitur S. *Blaſius* per omnem augiam *Scönnowa* cum terminis ſuis de duodecim partibus octo partes, & dimidiam partem nonæ partis cum decimis, ac oblationihus ſuis legitimis traditionibus poſſidet: apud *Kinnaberc* traditione *Walichonis* dimidiam partem & in alia dimidia parte duodecimæ partis S. *Blaſius* tenet. Illa etiam pars, quam *Eberhardus*, & *Burchardus* de *Eiſtat* tradiderunt infra inferiorem, & exteriorem *Habispach* iacet, inferior pars cœnobium S. *Blaſii* attingit, *Adilgozum* vero quarta pars in ſuperioribus.

De prædictorum igitur decimis prædiorum adverſus fratres S. *Blaſii* orta eſt quærimonia a quodam presbytero *Chounone* de *Tegernowa* b) in præſentia venerabilium epiſcoporum *Oudalrici Conſtantienſis*, & *Rudolfi* c) *Baſileenſis* in conventu non modico clericorum, & laicorum apud *Baſileam* in ſabbatho quatuor temporum ante nativitatem Domini. Et epiſcopi *Conſtan-*

b) *Tegernau* parochialis eccleſia in ſuperiore marchionatu Badenſi haud procul a *Schönaugia*, quæ illi ab initio ceu filialis ſubiecta erat.

c) *Rudolphus* II. epiſcopus *Baſileenſis*, ut legitur in *Baſilea ſacra* p. 179. coram aderat, cum *Walterus* a *Waldeck* & *Burcardus* ab *Eiſtett* Barones an. 1114. abbatiæ S. *Blaſii* vallem *Totnovienſem* & *Schönovienſem* a *Veltberga Pfaſſenwegium* uſque unacum ſubditis ius omne conſignarunt. *Udalricus Conſtantienſis* epiſcopus erat huius nominis primus.

Digitized by Google

Conſtantienſis Oudalrici iudiciaria interrogatione *Heſso* de *Ouſinberch* & *Adilgozus* de *Werra* conſtricti ſub iuris iurandi proteſtatione dixerunt ſe eam iuſtitiæ noſſe certitudinem, quod decimæ iam dictæ augiæ hactenus pertinerent ad proprias partes hæredum, eſſetque poteſtatis cuiuſque hæredis de ſuis novellis plantationibus, vel iam dudum plantatis decimas deliberare vel tradere prout quisque voluerit: hac igitur conteſtatione nobilium virorum in præſentia epiſcoporum clericorum & laicorum prolata, epiſcopus decimas ex ſuis partibus monaſterio S. *Blaſii* ſigilli ſui impreſſione confirmavit. Acta ſunt hæc anno incarnationis Domini MCXIIII. XIIII. Calend. Ian.

Elapſis dein aliquantorum curriculis annorum conſilio & mandato piæ memoriæ Domni *Hermanni Conſtantienſis* epiſcopi abbas S. *Blaſii* eccleſiam in eadem augia *Schönowa* conſtruxit, eamque venerabilis *Ortliebus* Baſileenſis iam dicti Domni *Hermanni* epiſcopi, ſimulque abbatis petitione in honorem ſanctæ Dei genitricis *Mariæ*, & S. *Ioannis* Evangeliſtæ, S. *Blaſii*, & omnium ſanctorum conſecravit. Reliquias autem quas principalis continet ara ſequens edocebit littera: de veſtimento S. *Mariæ*, de ligno ſanctæ Crucis, *Ioannis* Evangeliſtæ, *Andreæ*, *Blaſii* epiſcopi, *Laurentii*, *Pancratii*, *Sigismundi* regis, *Nazarii*, MM. *Nicolai* & *Oudalrici* epiſcoporum, *Margarethæ* & *Kriſtinæ* VV. ac MM.

Conſecrata eſt autem anno ab incarnatione Domini MCLXIIII. indict. XII. idib. Martii. Data ſunt quoque in dotem eiuſdem eccleſiæ mancipia his nominibus nuncupata, *Bertholdus*, *Wernherus*, *Burkardus*, *Chonno*, *Hadewic*, *Gertrud*, *Hemma* & prædium tres ſolidos perſolvens, & domus quatuor nummos perſolvens in eadem villa *Scönnowa*, & manſus in *Wernheri Schwanda d)*.

Dedicata igitur & dotata, ut dictum eſt, eccleſia, *Guntramm* ſacerdos de *Tegirnowa* decimas quasdam ac oblationes uſibus fratrum, & iuri monaſterii ſub iuris iurandi proteſtatione adiudicatas & piæ memoriæ domini *Oudalrici Conſtantienſis* confirmatione delegatas temerario auſu in ius & proprietatem ſuæ eccleſiæ traducere nitebatur: habita igitur longa inter cœnobium S. *Blaſii* & præfatam eccleſiam pro decimis illis contentione ad hoc tandem ventum eſt, quod in publico placito *Varnowa*, in quo pro diverſitatibus cauſarum multi confluxerant, præſentibus *Berchtoldo* duce advocato monaſterii & *Henrico* advocato eccleſiæ *Tegirnowa* & *Guntrammo* ſacerdote, præſtito utrobique ſacramento ſuper utriuſque eccleſiæ emolumento tali conſilio lis deciſa eſt: ut prædium quoddam apud *Leidinchouin* & octo libræ *Baſileenſis* monetæ eccleſiæ *Tegir-*

d) Nunc *Herenſchwand* eiuſdem parochiæ villa.

Digitized by Google

SECULUM XII.

nowa a prædictis fratribus traderentur. Sicque omnis illa controverſia ſopita eſt *e*).

Nos itaque ſaluti & honori eorum providentes & iuſtis petitionibus annuentes pro debito noſtri officii cuncta prædicta prædia cum decimis eorum uſibus Deo, & S. *Blaſio* ſervientium delegata, accedente conſenſu noſtri capituli confirmamus; ſtatuentes ut nulli deinceps clerico vel laico liceat eos in prædictis locis inquietare, vel aliquibus modis ſive in poſſeſſionibus ſive in decimis res eorum violenter invadere vel minuere: præterea curam animarum cum omni iure ſicut & prædeceſſor noſter feciſſe dignoſcitur, abbati, & quem ipſe iuſſerit vicem ſuam implere, concedimus, ſtatuentes ut nullus unquam clericus in præfatam eccleſiam *Scönnowa* quolibet modo vel ingenio ſubintroducatur.

Siquæ igitur impoſterum ſpiritualis ſecularisve perſona hanc noſtræ confirmationis paginam infringere temere præſumpſerit, & de omnibus prædictis quidquam auferre, minuere vel aliquo malo ingenio iuſtitiam eorum caſſare tentaverit, a corpore & ſanguine Chriſti aliena fiat, & in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat: cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus in præſenti vita fructum bonæ actionis inveniant & in futura æternæ beatitudinis præmia percipiant. Data in cœnobio S. *Blaſii* anno ab incarnatione Domini MCLXVIII. quarto idus Martii, indiction. XV. regnante glorioſiſſimo Romanorum imperatore *Friderico* regni eius XVI. imperii XIII. Teſtes huic confirmationi intererant hi, *Fridericus* canonicus *Conſtantienſis* & archidiaconus, *Hugo* capellanus epiſcopi, & alii quam plures.

e) *Ottonis* litteræ confirmatoriæ huius compoſitionis die 1. Nov. a. 1166. datæ extant apud P. *Herrgott* T. II. P. I. p. 185. quas deinde hoc a. 1168. denuo confirmavit.

N. LXIII.

Bertoldus abbas monaſterii *Stein* cenſum in *Brisgoia* monaſterio S. *Blaſii* tradit.

Anno 1168. 15. Mart. Ex archiv. San-Blaſ. *T. I. p.* 433.

In nomine ſanctiſſimæ & individuæ Trinitatis *B.* abbas S. *Georgii Steine*: quoniam ovium Chriſti temporaliter paſcendarum curam ipſo diſponente ſuſcepimus, res eccleſiæ noſtræ ex quorumdam prædeceſſorum noſtrorum negligentia diſperſas, & prædia contra ius & fas alienata recuperavimus,

Digitized by Google

peravimus, quatenus in Dei ſervitio die noctuque laborantibus neceſſaria providere valeamus. Unde quædam in *Briſgaugia* ſita, ſed ab extraneis diſtracta, videlicet in noſtram curtim *Chilcheim* cenſum quatuor ſolidorum annuatim de curti, quæ eſt in *Gupho*, perſolventia in noſtrum dominium adiuvante Domino retraximus, & adhuc perplura, quoaduſque vivemus, apud extraneos hærentia, ſed ad nos iure pertinentia pro poſſe noſtro retrahere ſatagemus. Notum autem eſſe volumus omnibus eccleſiæ filiis tam futuris quam præſentibus, divitibus & pauperibus, quia prædium prædictum, quod in *Gupho* habemus, de quo præfatum cenſum recipimus, uſibus fratrum S. *Blaſii ſanctique Gangolfi Wyttnowe a)* in beneficium cenſum VI. denariorum perpetualiter profuturum concedimus. Et ut hæc noſtra conceſſio ſucceſſorum noſtrorum nulla calliditate, nulla tergiverſatione, nullaque ratione queat unquam immutari, vel annullari, ſigilli noſtri impreſſione iuſſimus inſigniri. Huius rei teſtes idonei hic habentur ſubſcripti. *Bertholdus* comes de *Nuwenburg*. *Cuonradus* de *Chrenchingin*. *Lutoldus* de *Reginsberc*. *Heinricus* de *Chuſſenberc*. *Arnoldus* de *Warte*. *Uodalricus* & frater eius *Eppo* de *Niuuare*. *Heinricus* de *Rinveldin*. *Wernherus* de *Rockinbach*. *Conradus* de *Badin*. Cum etiam imperator eſſet *Baſileæ*, facta eſt hæc conceſſio præſente duce *Bertolfo b)* eiuſdem prædii advocato, idibus Martii, feria VI. imperante Domino noſtro *Ieſu Chriſto* anno ab incarnatione MCLXVIII. Indictione I.

a) Eſt hæc Cella noſtra *Wittnau* in *Briſgoia*, de qua T. I. p. 408. & ſupra N. XXVI.
b) *Berchtoldus* nimirum dux *Zæringiæ* advocatus S. *Blaſii*.

N. LXIV.

Eccleſia in *Effringen* contra dynaſtas de *Warto* S. *Blaſio* ſtabilitur.

Divina favente clementia ego *Otto* humilis miniſter ſanctæ *Conſtantienſis* eccleſiæ ad corroboranda SS. Patrum & Apoſtolicorum virorum decreta & iuſte iudicantis eccleſiæ iudicia ſubſtitutus, Chriſti fidelibus hæc ſcripta relegentibus & audientibus ſalutem fraternæ dilectionis, &, ut noſtri memoriam habeant, adoptamus. Notum facimus dilectioni præſentium & futurorum querimoniam & litem noſtris temporibus inter abbatem cœnobii S. *Blaſii Wernherum* & fratres eius, & *Arnoldum* de *Warto*, & eo defuncto inter filium eius *Heinricum* de beneficio cuiusdam

Anno 1170. 17. Feb. Ex archiv. S. Blaſ. *T. I.* p. 372.

SECULUM XII.

dam eccleſiæ apud *Euringen* in *Briſaugia* conſtitutæ exortæ, ita iudicio & conſilio religioſorum ante nos terminatam. Nam cum in capitulis noſtris ex utraque parte ſcilicet abbatis, & eius æmuli *Heinrici* ſæpius, fieret exclamatio, utrimque multis faventibus tandem apud *Scafuſin* in condicto capitulo ob eandem querimoniam auditis utriuſque partis aſſertionibus ſecundum iudicium Dominum timentium perſonarum definivimus. Felicis enim memoriæ *Adriani* Papæ privilegio *a*) ſuper hac eadem eccleſia *Euringin* & cæteras eccleſias monaſterio S. *Blaſii* confirmatas audito, etiam litteris magiſtri noſtri *Mogontini* archipræſulis recognitis prædictam eccleſiam adiudicantibus S. *Blaſio*, nos ſingillatim in conſpectu matris ſæpe dicti *Heinrici* & eius prolocutorum per obedientiam religioſas perſonas interrogando conſtrinximus, qui una voce monaſterio S. *Blaſii* eccleſiam *Euringen* ſecundum privilegia & litteras adiudicaverunt. Hoc ſane iudicium litteris & ſigillo noſtro annotamus, & banno S. *Petri* confirmamus, ut nulli liceat infringere, quod firmatum eſt apoſtolica auctoritate. Religioſorum virorum nomina, qui affuerunt huic iudicio ſubnotavimus, ut ſint teſtes veritatis, qui præſentes erant iudicatis. Ego *Otto Conſtantienſis* epiſcopus *b*). *Eberhardus* abbas de *Scafhuſin*. *Burchardus* abbas de *Steine*. *Adelbertus* abbas de *Crucelin*. *Bertholdus Conſtantienſis* præpoſitus. *Roudolfus* Vice dominus. *Huc* capellanus epiſcopi. *Otto* presbyter de *Sueningin*. *Heinricus* præpoſitus S. *Stephani*. *Wernherus* plebanus de *Scafhuſen*. *Huc* presbyter de *Rinveldin*. Et ipſe abbas *Wernherus* de S. *Blaſio* cum plurimis ſuis fratribus. *Counradus* Prior. *Gotefridus* Prior de *Berowwa*. *Wernherus* præpoſitus, & frater eius *Hilteboldus*. Actum apud *Scafhuſin* anno incarnationis Domini MCLXX. Indictione III. XIII. Kal. Martii, feria III.

a) Dedimus id ſupra N. LVI.
b) Vixit ergo ad hucdum an. 1170. *Otto* epiſcopus, nec adeo an. 1169. quod volunt alii, mortuus.

N. LXV.

Wernerus abbas *Maurimonaſterii* diſtributionem poſſeſſionum cum ſubditis facit.

Anno 1170. Ex archiv. eiuſdem monaſt. *T. I. p.* 438.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Quoniam rerum geſtarum conſcriptio memoriæ ac firmitatis eſt

Digitized by Google

SECULUM XII.

eſt commendatio; eapropter ego *Wernherus* a) Dei gratia abbas *Maurimonaſterii* memoriæ ac firmitatis gratia litteris mandandum putavi, qualiter novam quamdam diſtributionem poſſeſſionum nuper in pomerio noſtro hominibus noſtris fecerimus, & qualiter hac ratione reditus & cenſum noſtrum in hac villa adauxerimus. Ad aquilonarem huius Cellæ partem iuxta muri ambitum publica pridem via fuerat, per quam ex vicinis villis ad nundinas huius fori homines ire ſolebant, citra quam poſſeſſiones & habitacula erant hominum, qui magnum quietis noſtræ erant impedimentum. Ex concurſu enim & tumultu hominum nullam, ut diximus, quietis tranquillitatem, quam ſervis Dei valde neceſſariam eſſe probatur, habebamus. Ad hoc etiam ignis periculum ex vicinis habitaculis, ſi forte incendium aliquod inde emergeret, non mediocriter timebamus. Conſilio igitur habito, ut ruſticos a nobis aliquo modo removeremus, poſſeſſiones aliquas eorum pretio comparavimus. Poſtea vero ſumpta occaſione ex incendio quodam apud eos exorto, cæteros quoque benigne collatis adiumentis & expenſis diſcedere fecimus, eosque alibi tranſpoſuimus. Quo facto plateam illam & omnia ei atinentia valli & ſepis munimine claudentes pomerium illic plantare diſpoſuimus, villaniſque aliam viam ultra pomerium in agris dominicatis cum auctoritate advocati noſtri domini *Burchardi*, qui his omnibus interfuit, communi decreto & concordia dedimus. Habebamus autem antiquitus aliud pomerium ad auſtralem partem Cellæ ſitum, in quod ſtatim ruſticos illos locavimus, quos, ut diximus, de platea illa migrare fecimus, tantum eis fundi ſpatium in longitudine & latitudine dantes, quantum in priori poſſeſſione habebant, & eandem cenſus qualitatem eis indiximus, quam & de priori poſſeſſione dare conſueverant. Erant autem horum non amplius quam ſeptem curiæ, quarum una unum ſolvebat denarium, altera quatuor, tertia tres obulos, reliquæ quatuor curiæ duos quæque denarios, & ſingulæ gallinam unam, & quinque ſolvebant ova. Tum vero cæteram quoque pomerii partem æqua menſura in XXX. & VI. curias dividentes in poſſeſſionem iuris hereditarii petenti populo diſtribuimus. Solvit autem quæque earum XII. denarios, gallinam unam, & quinque ova, exceptis tribus curiis, quas cauſidico noſtro benevolentiæ gratia ad duos ſolidos remiſimus. Sciendum ſane, quod hæ tres curiæ non ſunt hereditariæ, neque enim ad heredes cauſidici pertinebunt, ſed poſt eius obitum eidem legi, cui & cæteræ, ſubiacebunt, tres ſolventes ſolidos, vel ſicuti ille diſpoſuerit, qui poteſtatem earum tunc temporis habuerit.

a) Iam ſupra N. LXII. aliam eiuſdem *Werneri* e S. *Blaſio* evocati abbatis chartam exhibuimus, ac mox infra alia adhuc comparet.

SECULUM XII.

rit. Summa horum XXXVI. ſolidi, duo denarii, & obulus. Summa gallinarum XLII. ova CCX. & reditus, qui poſt exceſſum cauſidici de una curia poterit provenire. Teſtes etiam huius rei placuit adnotari. Teſtes priores noſtri *Heinricus*, & *Garſilius*, *Geofridus* præpoſitus, *Ebronius* cuſtos, *Hibelungus* camerarius, *Waltherus* cellerarius, *Wernherus* & *Wichfridus* monachi. Laici dominus *Bernhardus* advocatus, *Hugo* procurator eius. *Cunradus*, *Hugo*, *Anſelmus*, milites de familia *S. Martini*. *Leutfridus* villicus. *Heinricus* & *Albero* thelonarii. *Volmarus* & *Heinricus* ſcabiniones. *Hadebertus*, *Gerhardus*, *Godefridus*, *Wolmarus*, & alii plures huius loci cives. Anno verbi incarnati MCLXX. indictione III. *Calixto* III. papante, *Friderico* auguſto imperante. Ego *Wolframmus* ſcripſi & ſubſcripſi.

N. LXVI.

Alexander III. P. M. confirmat omnia bona, Cellas, eccleſias, electionem advocati, ac monaſterium S. *Blaſii* ſub apoſtolicam protectionem ſuſcipit &c.

Anno 1178. 6. Mart. Ex archiv. S. Blaſii.

A*lexander* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Theodepert* abbati monaſterii S. *Blaſii* de Silva Nigra, eiuſque fratribus tam præſentibus quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Ad hoc univerſalis eccleſiæ cura nobis a proviſore omnium bonorum Deo commiſſa eſt, ut religioſas diligamus perſonas, & bene placentem Deo religionem ſtudeamus modis omnibus propagare, nec enim Deo aliquando famulatus gratus impenditur, niſi ex caritatis radice procedens a puritate religionis fuerit conſervatus. Oportet igitur omnes chriſtianæ fidei amatores religionem diligere, & loca venerabilia cum ipſis perſonis divino ſervitio mancipatis attentius confovere, ut nullis pravorum hominum inquietentur moleſtiis, vel importunis angariis fatigentur. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ *Urbani*, *Calixti*, *Honorii*, *Innocentii*, & *Adriani* Romanorum pontificum *a*) præfatum monaſterium S. *Blaſii*, quod in *Conſtantienſi* epiſcopatu in loco, qui Silva Nigra dicitur, eſt constructum, ſub beati *Petri* & noſtro protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; inpri-

mis

a) Horum omnium privilegia in ſuperioribus ſunt expreſſa.

Digitized by Google

mis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo monaſticus, qui ſecundum Dominum & B. *Benedicti* regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum oblatione videlicet, ſeu aliis iuſtis modis procurante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præſcriptum monaſterium conſtructum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam *Batemaringin* cum ſubdita ſibi eccleſia. *Steina*, *Brambach*, *Riehaeim*, *Tullincoovin*, *Everingin*, *Blanſingin*, *Hugilheim*, *Rotwila*, cum parte ſuarum decimarum & cenſu territoriorum in cimiterio *Wiſentowa*, *Griezhaeim*, *Sneiſanc*, *Chilctorf*, *Sthallinchovin*, *Wilare*, *Omingin* cum dimidia parte decimarum. *Imindeingin* cum omnibus decimis exceptis ſalicæ terræ. Ius quod habetis in eccleſia *Frikingin* cum tertia parte decimarum tam territoriorum quam ruris, *Sconowa* noviter in novellis veſtris conſtructam cum omnibus decimis in eadem marca *Sconowa* acquiſitis. *Gundilwanc*. *Blochingin*. *Burron*. *Brunnon*. *Nallingin* cum parte decimarum. *Luwingin* cum partibus decimarum æſtivalium & territoriorum. *Entilibuoch*. *Nuvillacho*, *Warmundisrieth*, *Loppinhauſun*, *Nunchilcha*. *Routi*. *Tougingin*. *Hogenilo*, *Outenwila*, & alias eccleſias, quas rationabiliter poſſidetis cum earum pertinentiis. Cellam quoque *Hoſnuſun* b) cum eccleſiis ad eam pertinentibus. *Reinſtetin* cum decimis a fratribus de *Rote* c) cambitis & a laicis iuſte acquiſitis. *Mittilbuoch*, *Tanhaim*, *Orſinhuſin*, *Wolpach*, *Wiurimos*, & aliis eccleſiis cum pertinentiis earum. Cellam *Berowa* cum eccleſiis ad eam pertinentibus, id eſt, *Berowa*, *Swercin*, *Nuchilcha* cum cæteris eccleſiis eiuſdem Cellæ. Cellam *Witinowa* cum eccleſiis ſuis *Wiſilat*, *Etenniberch*. Cellam *Burgulun* cum ſuis eccleſiis *Eggenheim*, *Sicenchilcha*, *Chaltinbach* cum omni iure & poteſtate in decimis & in aliis, quæ bonæ memoriæ *Hermannus* quondam *Conſtantienſis* epiſcopus monachis de *Burgulun* rationabiliter noſcitur conceſſiſſe, & ſcripto ſuo confirmaſſe. Cellam quoque *Wizilinchovin* cum ſuis pertinentiis. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis veſtrorum animalium nullus omnino a vobis decimas præſumat exigere. Liceat quoque vobis clericos vel laicos e ſe-

b) *Ochſenhuſen* nimirum.

c) Extat apud *Lunig* ſpicil. Eccleſ. P. III. p. 452. charta conventionis inter *Guntherum* S. *Blaſii*, & *Ottonem Rothenſem* abbates, qua bona nonnulla in *Reinſtetten* & *Berckhaim* permutarunt. *Facta ſunt hæc anno ab Incarnat. Domini* 1164. 17. *Kal. Dec. in villa Memmingen.*

SECULUM XII.

e ſeculo fugientes liberos & abſolutos ad converſionem recipere, & in veſtro monaſterio abſque alicuius contradictione retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in loco veſtro profeſſionem fas ſit de eodem loco abſque licentia abbatis ſui niſi obtentu arctioris religionis diſcedere: diſcedentem vero ſine communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Statuimus etiam, ut in parochialibus eccleſiis, quas tenetis, ſacerdotes idoneos eligatis & epiſcopo præſentetis, quibus ſi idonei fuerint, epiſcopus curam animarum committat abſque contradictione, ut de plebis quidem cura epiſcopo rationem reddant, vobis autem pro rebus temporalibus ad ipſum monaſterium pertinentibus debitam ſubiectionem exhibeant. Criſma vero, oleum ſacrum, conſecrationes altarium ſeu baſilicarum, ordinationes monachorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, & cætera ad epiſcopale officium pertinentia a *Conſtantienſi* epiſcopo, in cuius diœceſi eſtis, accipietis, ſi tamen catholicus fuerit, & gratiam atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ea gratis ac ſine pravitate aliqua voluerit exhibere, alioquin liceat vobis catholicum quem malueritis adire antiſtitem, & ab eo conſecrationis ſacramenta recipere, qui nimirum noſtra fultus auctoritate, quæ poſtulantur, indulgeat. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe concedimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen iuſtitia matricis eccleſiæ. Inſuper diſpoſitionem illam, quam bonæ memoriæ *Heinricus* IV. Imperator, & *Lotharius* rex, & *Conradus* rex, de monaſterii veſtri libertate & advocatia conſtituerunt, & prædeceſſores noſtri felicis recordationis *Calixtus*, *Honorius*, *Innocentius* & *Adrianus* Romanorum pontifices epiſcoporum & cardinalium deliberatione firmarunt, vobis nihilominus confirmamus, ut videlicet in advocati electione abbas liberam habeat poteſtatem cum fratrum ſuorum conſilio talem eligere, quem ad defenſionem libertatis monaſterii bonum & utilem eſſe cognoverit, qui non pro terreno commodo, ſed pro Dei amore & peccatorum ſuorum venia, nec non & æternæ beatitudinis mercede advocatiam ipſam bene habere cupiat & tractare. Si autem calumpniator potius quam advocatus exiſtens monaſterii bona pervaſerit; & non magis ea defenderit, & ſemel, & ſecundo, tertiove commonitus nullatenus emendaverit, abbas habeat facultatem cum fratrum conſilio alium ſubſtituere advocatum, qui utilius & fidelius debeat monaſterium defenſare. Præterea ſicut iudicio diffinitum eſt, cœnobii veſtri libertas modis omnibus a iure Baſilienſis eccleſiæ ſit aliena. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, non pulſatis campanis,

excluſis

Digitized by Google

exclusis interdictis & excommunicatis ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci abbate vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & B. *Benedicti* regulam providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel oblatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra & illibata ſerventur, eorum, pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate, & diœceſanorum epiſcoporum canonica iuſtitia. Ad indicium autem huius a ſede apoſtolica perceptæ tuitionis, & conceſſæ veſtro monaſterio libertatis aureum unum nobis noſtrisque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri *Ieſu Chriſti* aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſervantibus ſit pax Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniat. Amen. Amen. Amen.

Ego *Alexander* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Hubaldus Hoſtienſis* epiſcopus.
Ego *Iohannes* presbyter cardinalis SS. *Iohannis & Pauli*. tit. *Pamachii*.
Ego *Iohannes* presbyter cardinalis tit. S. *Anaſtaſiæ*.
Ego *Iohannes* presbyter cardinalis tit. S. *Marci*.
Ego *Theodinus* presbyter cardinalis S. *Vitalis* tit. *Veſtinæ*.
Ego *Petrus* presbyter cardinalis tit. S. *Suſannæ*.
Ego *Vivianus* presbyter cardinalis S. *Stephani* in *Celio monte*.
Ego *Arduinus* presbyter cardinalis tit. S. *Crucis* in *Iehrlm*.
Ego *Iac.* S. *Mariæ* in *Coſmodin* diaconus cardinalis.
Ego *Ardicio* diaconus cardinalis S. *Theodori*.
Ego *Rainerius* diaconus cardinalis S. *Georgii* ad *velum aureum*.
Ego *Gratianus* diaconus cardinalis SS. *Coſmæ* & *Damiani*.

SECULUM XII.

Data *Laterani* per manum *Alberti* S. R. E. presbyteri cardinalis & cancellarii II. nonas Martii indictione XII. incarnationis dominicæ anno MCLXXVIII. Pontificatus vero Domini *Alexandri* Papæ III. anno eius XX. *d)*

d) Nec indictio XII. nec annus XX. pontificatus anno 1178. in Martio conveniunt, ſed ſequenti 1179. qui forte reponendus eſt, addita ad VIII. adhuc unitate I.

N. LXVII.

Tranſactio inter abbates *Wernerum Maurimonaſterii* & *Henricum Mediani* *a*).

Anno 1181. Ex archiv. Maurimon. *T. I. p.* 439.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Ego *Heinricus* Dei gratia *Argentinenſium* epiſcopus notum facio tam præſentibus quam futuris concordiæ & tranquillatis tenorem inter dilectos abbates *Wernherum Maurimonaſterii*, & *Heinricum Mediani* monaſterii; ſæpius enim pervenit ad audientiam noſtram querimonia iam dicti abbatis *Mediani* monaſterii, quod poſſeſſiones ipſius eccleſiæ vicinas Cellulæ S. *Quirini* abbas *Maurimonaſterii* violentia quadam & præter formam iuris ſibi uſurpaſſet. Ad deponendam igitur inter tam religioſos & ſpirituales homines huiusmodi litem convocavi familiarius abbatem *Maurimonaſterii*, notificans ſibi querimoniam prædicti abbatis *Mediani* monaſterii, qui ſatis rationabili utens reſponſione affirmavit, hanc poſſeſſionem recta & manifeſta donatione *Reinhardum b)* abbatem anteceſſorem ſuum a *Milone* abbate *Mediani*

a) Extat hæc charta in hiſtoria *Mediani* monaſterii ab eiuſdem abbate *Humberto Belhomme* anno 1724. edita p. 307.

b) In edita charta rectius vocatur *Meinhardus*, iuxta ea, quæ diximus T. I. p. 438. cuius charta ibidem p. 308. mox ſubiungitur, qua a *Milone Medianenſi* abbate controverſas poſſeſſiones in hac tranſactione notatas ſe iuſto iudicio accepiſſe teſtatur. In fine eius notatur: *acta ſunt hæc anno dominicæ incarnationis MCXXIV. indictione II. Calixto Papante, & Henrico IV. imperatore feliciter regnante.* Exinde vero difficultas in ſucceſſione abbatum *Maurimonaſterii* a nobis l. c. propoſita augetur. Si enim *Meinhardus* ex fide huius chartæ iam an. 1124 abbas præfuit: & adhuc an. 1133. 14. Nov. dedicationi monaſterii *Baumgarten* a *Gebehardo* ep. *Argent.* peractæ interfuit, iuxta chartam fundationis dicti cœnobii (*Gall. Chriſt.* T. V. inſtrum. p. 478.) alterutrum ſequitur, vel *Ruthardum* abbatem an. 1134. iuxta *Trith.* T. I. p. 277. ex *Hirſaugia* miſſum, fuiſſe confuſum cum *Meinhardo*, vel eidem nullum poſſe dari locum in abbatum ſerie, qui aliunde in chartis *Maurimonaſterienſibus* ignoratur, maxime quum *Meinhardus* a. 1142. notetur in charta *Theodewini* legati (*Schœpfl.* All. dipl. T. I. p. 222.): quin ſuperſtes adhuc fuit *Meinhardus* a. 1144. quo *Meinhardus Dei gratia abbas Maurimonaſterii* in charta membranacea conſcribi fecit iura ſuæ abbatiæ, ac eius miniſterialium (*Schœpfl.* l. c. p. 225). Sed iam anno 1147 ſucceſſor eius *Anſelmus* legitur in charta *Burchardi ep. Argent.* (l. c. p. 232. 235.) cui vero quo anno ſucceſſerit *Conradus*, non

Digitized by Google

diani monaſterii pro LXX. ſolidis *Metenſis* monetæ hereditario iure ſuſcepiſſe, ſingulisque annis duos denarios cenſuales ſtatuto tempore in curia *Irgeſingen* hucuſque perſolviſſe, factum chyrographum inter eos præmonſtrans, ſub communi conſilio fratrum & totius familiæ hæc omnia quieta poſſeſſione per LX. annos & amplius poſſediſſe, ſynodalique decreto hanc poſſeſſionem ſecundum tenorem iuſtitiæ teſtificando velle retinere. Igitur convenientibus utriſque perſonis in ſanctam ſynodum, cum utriuſque cauſa ventilata eſſet, ſynodali decreto iudicatum eſt, ut abbas *Maurimonaſterii* ſi poſſet teſtibus idoneis legitime comprobare eo tenore ſuſcepiſſe, & per tam longa tempora quieta poſſeſſione poſſediſſe, deinceps ſine pulſatione & querimonia frueretur. Prædictus igitur abbas *Maurimonaſterii* cum religioſis clericis & laicis præcedentem ſuam comprobando iuſtitiam tam abbati *Mediani* monaſterii, quam omnibus coram aſtantibus ſatisfecit; ſicque coram omnibus concordati & pacificati. Et ut hæc ſint rata & inconvulſa, & deinceps ex utraque parte ſine querela permaneant, ſigilli mei impreſſione & teſtium inſcriptione corroborare dignum duxi. Huius rei teſtes ſunt *Bertoldus* cantor maioris eccleſiæ, & *Frico* Decanus. *Heinricus* de *Veringen* cuſtos. *Hugo* canonicus de *Friburg*. *Fridericus* præpoſitus de S. *Thoma*. *Heinricus* cuſtos de S. *Petro*. *Hugo* præpoſitus S. *Quirini*. *Erbo* prior *Maurimonaſterii*. *Rudgerus* cellerarius. De laicis vero *Waltramnus* advocatus S. *Quirini*. *Wernherus* marſchalius. *Rudolfus* de *Rinowe*. *Gerhardus* villicus S. *Quirini*. *Hertwicus*, *Reinboldus* ſcabiones eiuſdem loci. *Waltfridus*, *Albero* forſtarii. *Ludovicus*, *Hertwicus*, *Ben-*

conſtat, qui ſaltem iam an. 1154. occurrit, & an. 1163. *Fridericus* I. imp. *venerabilem Maurimonaſterienſem eccleſiam*, *&* *eiuſdem abbatem Conradum* ſub ſuam protectionem recepit. Mortuo circa an. 1165. vel ſeq. *Conrado* ſubſtitutus eſt *Wernherus* e S. *Blaſio*, cuius chartam iam an. 1166. datam ſupra N. LXI. poſuimus. Eodem anno *Winfridus* card. legatus litem compoſuit epiſtola inſcripta; *dilectis ſuis Wernero abbati*, *&* *Hartbungo plebano*.

Atque ſic ſeries abbatum *Maurimonaſterienſium* hoc ſeculo ſatis expedita foret; *Meinhardum* enim anteceſſit *Adelo* an. 1117. abbas conſtitutus. Notatur abbas *Maurimonaſterii*, ceu teſtis in dedicatione eccleſiæ S. *Ioannis* ad *Tabernas* anno 1127. 5. Feb. peractæ in charta apud *Schœpflinum* (Alſat. diplom. T. I. p. 205.); quin & an. 1131. occurrit in bulla *Innocentii* II. Papæ, ut obſervat *Grandidier*: ut adeo *Meinhardus* eidem brevi poſtea ſucceſſiſſe potuerit, qui, ut dictum eſt, anno 1133. certo abbas fuit. Verum hic rurſus intercedit eiuſdem *Meinhardi* charta ſupra an. 1124. data, quo tempore iuxta dicta *Adelo* adhuc ſeptem ſaltem annis poſtea abbatiam obtinuiſſet. Nec ullum tamen in dicta *Meinhardi* charta an. 1124. occurrit veſtigium, quo ſuſpecta reddi poſſet, quin & *Calixtus* II. Papa in ea notatus, eodem tamen anno ad finem vergente mortuus, & *Henricus* IV. (V.) imp. an. 1125. defunctus, eam ulterius differre non patiuntur; imo & in ipſa hac, quam edimus, charta, ſexaginta & amplius annorum poſſeſſio a *Wernero* abbate allegatur. Difficultatem porro hanc, quæ aliunde Silvam noſtram haud reſpicit, indicaſſe contenti, ſolvendam remittimus abbati *Grandidier*, ex quo hæc habemus, qui *Argentinenſem* diœceſin in ſe tractandam ſuſcepit. Scrupulum de protracto *Adelonis* regimine movere poſſet charta *Schœpflini* (l. c. p. 196.) in qua circa a. 1120. *iam beatæ memoriæ* dicitur.

O 2 *zelinus*,

SECULUM XII.

SECULUM XII.

zelinus, *Bernardus* eiuſdem loci villani, & alii quam plures. Acta ſunt hæc anno dominicæ incarnationis MCLXXXI. Indictione XIIII. *Alexandro* papante, *Friderico* Romanorum imperatore feliciter regnante.

N. LXVIII.

Ius patronatus in *Teigingen* per tranſactionem cum abbate *Petershuſano* S. *Blaſio* aſſertum.

Annò 1183. Ex archiv. S. Blaſ. *T. I.* p. 373.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego *Hermannus a)* Dei gratia *Conſtantienſis* eccleſiæ epiſcopus. Cum memoria humana in ſui natura labilis exiſtat, & capta retinere non valeat, contractus & cauſarum deciſiones, ut ad poſteros uſque fideliter perveniant, munimenta ſcripturarum requirunt. Notum ſit igitur tam futuris quam præſentibus bonæ voluntatis hominibus, qualiter inter viros venerabiles *Tiepertum* abbatem S. *Blaſii* & *Gebehardum b)* abbatem *Petirshuſenſem* controverſia ſuper iure patronatus eccleſiæ *Teigingin* in temporibus piæ recordationis anteceſſoris noſtri *Bertholdi* epiſcopi dudum agitabatur. Quæ lis ad noſtra uſque tempora perveniens multas rerum expenſas & non parvos hominum labores induxit: ſæpe enim in choro *Conſtantienſi* ventilata, apud ſedem *Moguntinam* non ſemel audita, ſuos auctores & actores non parum defatigabat. Tandem utraque parte in noſtram veniente præſentiam partes noſtras interponere cœpimus, &, quod lis illa per amicabilem tranſactionem finem reciperet, laboravimus, quieti utriuſque clauſtri providentes. Utraque ergo parte fide media in nos compromittente admiſſo & requiſito bonorum virorum conſilio, hoc pacto, hoc conſultu liti finem dedimus, quod abbas *Petirshuſenſis* cum univerſo collegio ſuo lite cederet, & iuri, quod in prædicta eccleſia habere voluerat, perpetualiter abrenuntiaret: abbas vero S. *Blaſii* unacum fratribus ſuis fundum & omnem poſſeſſionem, quam in *Rinhart*, habebat, cœnobio S. *Georgii* in *Petrishuſin* cum omni iure contraderet, ut ſic facta mutua recompenſatione uterque locus ſua gauderet libertate & iuſtitia, cui noſtræ deliberationi ab utraque parte communi utriuſque collegii conſenſu ſatisfactum eſt. Prædicta autem abrenuntiatio & pariter traditio

annuente

a) *Hermannus* II. circa an. 1181. ſucceſſor *Bertholdi* epiſcopi, qui ab an. 1169. præfuit.

b) Supplendus hinc eſt abbatum illius monaſterii catalogus in *Gallia Chriſt.* T. V. p. 1034. pluresve anni *Gebhardo* tribuendi.

Digitized by Google

annuente & conſentiente utriusque cœnobii advocato, debita cum ſolempnitate coram nobis, & auctoritate Dei & noſtra, in præſentia chori noſtri cum tanta gravitate & rationis munimine celebrata fuerunt, ut lis eadem denuo rationabiliter reſuſcitari non valeat. Verum quia antiquus hoſtis & ſanctæ religionis inimicus circuit quærens, quem devoret, ne ſcintilla ſopita controverſiæ aliquorum dolo & nequitia fota in ignem excitari poſſit, præſentem paginam fideliter conſcribi & noſtro ſigillo ſignari fecimus. Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini MCLXXXIII. Indictione I. ſedente *Alexandro* III. Papa venerando, regnante *Friderico* Romanorum imperatore glorioſiſſimo. Teſtes qui viderunt & audierunt, *Chounradus* Decanus. *Oudalricus* cuſtos. *Heſſo* canonicus. *Chounradus* de *Thetingin*. *Hugo* cellerarius, aliique noſtri chori canonici. Provinciales *Eberhardus* de *Burgelun*. *Diethelmus* de *Sneggiuburc*. *Berhtoldus* & *Chounradus* de *Wilare*. *Wecil* & *Chounradus* de *Hugoldisbovin*. *Chounradus* de *Anniwilare* de monte. *Rudolfus* de *Anniwilare* filius Domni *Heſsonis*, & alii quam plures. Cives *Hiltiboldus* & *Hugo* fratres. *Roudegerus* & *Azzo* fratres. *Heſſo* filius *Oudilrici*. *Lutfridus* & cognatus eius *Waltherus* ab *Oubun*, & alii non pauci. SECULUM XII.

N. LXIX.

Lucius III. abbatibus S. *Georgii* uſum pontificalium concedit *a*).

Lucius epiſcopus ſervus ſervorum Dei; dilecto filio *Manegoldo* abbati S. *Georgii* de *Silva Nigra*, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum monaſterium tuum, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ſpeciale beati *Petri* iuris exiſtat, & regularis obſervantia polleat diſciplinæ, dignum eſt, ut honori tuo, cui eiuſdem monaſterii ſollicitudo adminiſtrationis incumbit, & illorum, qui largiente Domino in eadem tibi cura ſuccedent, ſpecialius intendamus, & in quantum cum Domino poſſumus, tuis piis deſideriis optatum in Domino de indulgentia ſedis apoſtolicæ impertiamur affectum. Hac ſiquidem ratione inducti, & conſideratione venerabilis fratris noſtri *Gotefridi* Patriarchæ *Aquileienſis b*), Anno 1184. 31. Octob. Ex chartul. monaſt. S. Georgii T. I. p. 432.

a) In *Gallia Chriſtiana* (T. V. p. 1002.) *Manegoldus* ſimilem bullam iam ab *Alexandro* III. P. accepiſſe dicitur, de qua tamen in hac *Lucii* bulla nulla eſt mentio.

b) Is anno 1182. *Odalrico* patriarchæ ſucceſſerat iuxta *Ughellum* Ital. ſacr. T. V. p. 74. igitur hæc bulla antea dari non potuit.

 qui

Digitized by Google

SÆCULUM XII.

qui nobis pro te, & eccleſia tua affectuoſis precibus ſupplicavit, nihilominus provocati, uſum mitræ, chyrothecarum, & ſandaliorum in præcipuis ſolennitatibus, tam in miſſarum ſolemniis, quam in eccleſiæ ſuæ proceſſionibus, de apoſtolicæ ſedis clementia tibi, & canonicis ſucceſſoribus tuis, concedimus, & præſentis ſcripti patrocinio confirmamus. Nulli quoque omnino hominum liceat paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem contra hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Apoſtolorum *Petri* & *Pauli* eius ſe noverit incurſurum.

Datum *Veronæ* 2. Calend. Novemb. c)

c) *Lucium* III. anno 1184. hoc tempore *Veronæ* fuiſſe pluribus probat *Pagius* in Breviario Pontif. Rom. T. III. p. 122. ſeqq. quo anno dari debuit bulla, aut ſequente, quo ibidem obiit die 24. Nov.

N. LXX.

Conventio inter abbatiam de *Schennis*, & plebanum de *Vuolen*.

Anno 1185. Ex chartul. Æg. Tſchudii *T. I. p.* 431.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego *Hermannus* Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopus. Notum ſit omnibus tam futuris quam præſentibus bonæ voluntatis hominibus, qualiter inter *Adelheiden* abbatiſſam de *Schennins*, & *Heinricum* plebanum in *Vuolen* ſuper poſſeſſione quarumdam decimarum controverſia emerſerat, abbatiſſa contendente decimas ſuæ eccleſiæ *Vuillare* pertinere, ſacerdote eccleſiæ in *Vuolen* iure ſpectare proponente. Quæ cauſa cum in noſtram veniſſet præſentiam, nos a latere noſtro *Olricum Conſtantienſem* præpoſitum, ad ipſius deciſionem, in ipſam provinciam transmiſimus. Quo ibidem auctoritate noſtra confidente, abbatiſſa iuſtitiam ſuam legitimo teſtimonio, tanquam omnibus notam probare propoſuit. Altera vero pars tanquam iuſtitiæ ſuæ diffidens ad dilationem appellationis venire propoſuit. Cum igitur ipſe præpoſitus unacum quam pluribus viris diſcretis iuſtitiam abbatiſſæ cognoviſſet, ne ipſa, litis agendæ ſumptu, contra iuſtitiam fatigaretur, communi utriuſque partis conſenſu tranſactionis remedium auctoritate noſtra interpoſuit, hoc pacto, & hac conditione, quod ipſa abbatiſſa decimas dictas quiete poſſideret, & *Hain* (*Heinricus*) iniquæ liti renunciaret, & ipſa non pro redemptione aliqua decimarum, ſed ut ſua quiete poſſideret, X. libras Thuricenſis monetæ ſacerdoti perſolveret.

Sed

Digitized by Google

Sed ne lis eadem per aliquorum perverſorum inſidias denuo ſuſcitari valeat, præſentem paginam conſcribi, & noſtro ſigillo ſignari fecimus. Facta ſunt hæc anno ab incarnatione Dni MCLXXXV. Indictione ſecunda, præſidente ſedi apoſtolicæ Papa *Lucio* III. Advocato ipſius clauſtri *Friderico* imperatore Auguſto. Teſtes qui viderunt & audiverunt: *Chonradus* de *Tegerſelt* canonicus *Conſtantienſis*. *Roudolphus* plebanus *Thuricenſis* abbatiæ. *Oulricus* de *Cilicgou*. *Anſhalmus* abbas in *Mure* a). *Vuigram* plebanus *Murenſis*. *Noggerus* Decanus de *Vuindis* b). *Hainricus* plebanus de *Schennins*. *Oulricus* de *Obirndorf* clericus eiuſdem eccleſiæ. *Albertus* de *Bozuuilre*. *Burchardus* de *Seingen*. *Chounradus* de *Sarmannesdorf*. *Chounradus* de *Vuillare*. *Hainricus* præbendarius de *Vilmaringen*. *Burchardus* miles de *Baden*. *Vualtherus* de *Hunöberg*. *Hainricus* de *Heideſche*. *Diepoldus* clericus de *Rordorf*. *Hartmannus* miles de *Obirndorf*. Et frater eius *Hainricus*. *Egelolfus* de *Butinchouen*. *Hartman* de *Chienberg*. *Vualtherus* advocatus ipſius eccleſiæ *Vuolen*. *Gerungus* de *Beriuuillare*. Et quam plures, ſub quorum præſentia hæc acta ſunt.

a) *Anſelmus* abbas *Murenſis* 1210. obiiſſe dicitur in *Gallia* Chriſt. T. V. p. 1039. poſt cuius mortem demum ultimam actorum *Murenſium* partem ſcriptam fuiſſe T. I. p. 421. memoravimus.

b) *Vuolen* ſeu *Wolen* parochia in decanatu *Vindoniſſenſi*, qui hic exprimitur, ac diœceſi *Conſtantienſi*, cuius epiſcopus hanc litem compoſuit pro parthenone in *Schænnis*, qui alias ad *Curienſem* epiſcopum ſpectat.

N. LXXI.

Henrici abbatis *Hirſaugienſis* venditio facta capitulo *Spirenſi*.

Circa a. 1190. Ex archiv. capituli cathedr. Spir. *T. I. p.* 445.

Heinricus a) Dei gratia abbas & conventus monaſterii *Hirſaugenſis*, omnibus præſentem litteram inſpecturis ſinceram in domino caritatem, tenore præſentium proteſtamur, quod nos neceſſitate ac utilitate eccleſiæ noſtræ inſpecta prædium quoddam ſitum in *Wingarten* quod ad nos ſpectabat, venerabilibus Dominis Decano & capitulo *Spirenſis* eccleſiæ vendidimus libere & abſque vexatione qualibet poſſidendum, permittentes, & uſque ad ſummam triginta marcarum obligantes capitulo prædicto curiam & decimam noſtram ſitam in *Zutern*. Quod ſi *Fridericus* miles de *Tanne* & cohæredes ipſius, qui ſe ius advocatiæ in dicto prædio habere aſſerunt,

a) *Henricus* iuxta *Trithemium* (chron. Hirſ. T. I. p. 477.) abbas factus a. 1188. munus an. 1196. abdicavit.

SECULUM XII.

runt, ſæpe dictum capitulum in aliquo gravaverint in prædio huius, ſeu etiam quidquam emerunt ab eiſdem, dampna quæcunque memoratum capitulum in hac parte incurrerit, de prædictis bonis in *Zutern* plenarie refundemus. In cuius rei teſtimonium præſens ſcriptum noſtro ac conventus noſtri ſigillis duximus muniendum.

N. LXXII.

Lis ob ius patronatus in *Effringen* per tranſactionem componitur.

Anno 1194. Ex archiv. S. Blaſ. *T. I. p.* 373.

Dietbelmus Dei gratia *Conſtantienſis* eccleſiæ epiſcopus & *Augienſis* abbas *a*) univerſis Chriſti fidelibus tam laicis quam clericis in perpetuum. Notum ſit omnibus tam futuri quam præſentis temporis hominibus, quod *Arnoldus* & *Ruodolfus* & *Oudalricus* filii felicis memoriæ *Heinrici* de *Warto* cum *Manegoldo* venerabili abbate S. *Blaſii* ſuisque confratribus ſuper eccleſia *Eviringin* in pago *Briſaugenſi* conſtituta aliquotiens mota querimonia in noſtra præſentia litigaverunt, ius patronatus & proprietatis in eadem eccleſia hinc inde ſibi pertinere contendentes. Tandem honeſtarum partium interpoſitione ad hanc formam amicabilis tranſactionis ventum eſt, ut præfatus abbas S. *Blaſii* ſuique confratres prædictis filiis Domni *Heinrici* X. & VIII. marchas examinati argenti ſolverent, ipſi vero ſi quid iuris in eadem eccleſia haberent, vel habere poſſent, monaſterio S. *Blaſii* contraderent: quod & factum eſt, adeo ut iam dictus abbas poſt ſolutionem ſupradicti argenti, reliquias S. *Blaſii* in choro noſtro exhiberet, per quas prædicti nobiles ius ſuum in eadem eccleſia, ſi quod habuerunt, in locum & monaſterium S. *Blaſii* omni machinatione humanæ calliditatis poſtpoſita integraliter & irrevocabiliter tranſtulerunt. Ne ergo tam manifeſte & rationabiliter geſta humana memoria per oblivionem perderet, vel poſteritas hominum audita non crederet, hanc præſentem paginam conſcribi, & noſtri ſigilli inpreſſione conſignari fecimus. Acta ſunt autem hæc anno ab incarnatione Domini MCLXXXXIV. Anno pontificatus noſtri IIII. Teſtes, qui hæc viderunt & audierunt, hi ſunt; canonici chori noſtri

Oudalri-

a) Hic iam antea *Augienſis* abbas, factus epiſcopus eamdem dignitatem ſimul retinuit. Ex quarto autem pontificatus eius anno hic notato liquet, illum anno 1190. vel ſeq. epiſcopum fuiſſe electum.

Digitized by Google

Oudalricus maior præpoſitus, *Chounradus* Decanus, *Oudalricus* cuſtos, magiſter *Adilbero*, *Hugo* cellerarius, & frater eius *Marquardus*. *Roudolfus* abbas *Scafbuſenſis b*). *Lutoldus* abbas de *Steine*. *Manegoldus* abbas de S. *Georgio*. Nobiles autem fuerunt hi. *Oudalricus* comes de *Bergin*. *Oudalricus* de *Clingin*. *Ebirhardus* de *Burgilun*. *Tietbelmus* de *Creie*. *Berhtoldus* de *Kalpſo*.

b) Supplendi hi duo abbates in catalogo *Gall. Chriſt.* T. II. p. 933. ſeq. uti & *Udalricus* præpoſitus ac *Conradus Conſtantienſis* p. 929. ſeq. Notari hic quoque meretur, quod *Manegoldus* abbas de S. *Georgio* adhuc an. 1194. dicatur: igitur *Theodericus*, quem *San-Georgiani* a. 1191. abbatem ſtatuunt, tum nondum abbas erat.

N. LXXIII.

Cœleſtinus III. P. M. concedit poſt *Septuageſimam* cantare *Gloria in excelſis* & *Sequentiam a*).

Anno 1197. 8. April. Ex Mſc. ordine operis Dei S. Blaſii.

Cœleſtinus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis abbati & conventui S. *Blaſii* in *Conſtantienſi* diœceſi conſtitutis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Licet ſingulis diebus Domino debeamus canticum iubilationis exſolvere, ſanctorum Patrum tamen inſtitutio deliberatione provida ordinavit, ut in diebus feſtivis cum maioribus debeamus modulationibus decantare, & quæ in ſolempnitatibus eſſent a fidelibus depromenda, vel quæ aliquo tempore reticenda diſpoſitione mirabili ſtabilivit. Verum in hoc devotionem veſtram in Domino multipliciter commendamus, quod ab apoſtolica ſede, penes quam diſponente Domino plenitudo reſidet poteſtatis, concedere vobis humiliter poſtulaſtis, ut in *Annuntiatione* & *Purificatione* beatæ Virginis, & feſto S. *Blaſii* vobis liceat, cum infra *Septuageſimam* evenerint, *Gloria in excelſis Deo* & *Sequentiam* ad miſſam cantare. Nos igitur veſtris petitionibus annuentes, auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut liceat vobis in feſtivitatibus antedictis *Gloria in excelſis Deo* & *Sequentiam* in miſſarum ſolempniis decantare, devotionem veſtram attentius commonentes, ut ſicut voce cupitis angelici cantici eſſe participes, ſic vos tales exhibeatis in opere, quod in

a) Agunt de hoc ritu, talia poſt ſeptuageſimam uſque ad Paſcha etiam in diebus feſtivis omittendi, paſſim Rubriciſtæ.

Digitized by Google

SECULUM XII.

æterna patria angelorum poſſitis, faciente Domino, conſortia adipiſci. Dat. *Laterani* VI. idus Aprilis pontificatus noſtri anno VII. *b*).

b) Ex chronicis hiſce notis eruitur, privilegium hoc datum eſſe an. 1197. quo 8. April. iam fluebat annus ſeptimus pontificatus *Cæleſtini* III. ſcilicet a 30. Mart. an. 1191. nec ad annum 1198. poſſe referri, quum Papa hic eo anno iam 8. Ian. deceſſerit.

N. LXXIV.

Decimæ in *Nallingen* monaſterio S. *Blaſii* confirmantur.

Anno 1199. 28. Maii. Ex archiv. San-Blaſ. *T. I. p.* 373.

Diethelmus Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopus omnibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit, geſtæ rei notitiam cum ſalute. Cum lis verteretur inter *Manegoldum* abbatem & conventum S. *Blaſii* ex una parte, & *H.* plebanum de *Nallingen a*) ex altera, ſuper decimis quibusdam dictæ eccleſiæ, partibus coram nobis conſtitutis, abbas dicebat, dimidiam partem omnium decimarum ſuo monaſterio competere, & donationem *Anshelmi*, qui ipſam eccleſiam in fundo proprio conſtruxerat, & ad converſionem veniens in ſuo clauſtro ius patronatus cum dimidia parte decimarum prædictæ eccleſiæ monaſterio liberaliter contulit, & hanc donationem poſtmodum quidam antiſtites *Conſtantienſis* eccleſiæ, & quidam Romanæ ſedis pontifices datis ſuper ea ſuis privilegiis firmaverint; plebanus autem ex adverſo reſponderit, quartam partem abbati & conventui, ſibi vero tres portiones deberi, firmiter aſſerebat: eo quod duo anteceſſores ſui *Albertus* & *Luitfridus* eas hoc modo poſſederant inconcuſſe, abbas vero hoc non de iure ſed de conceſſione anteceſſoris ſui factum affirmabat, nec debere ſibi & conventui ex conceſſione huiuſmodi conceſſionis præiudicium generari. Tandem multis ex utraque parte propoſitis, partes in arbitros conſenſerunt, *W.* videlicet de *Stoufin*, & *M.* de *Anwiler* canonicos *Conſtantienſes*, & ut ipſorum parerent arbitrio, iuramento interpoſito firmaverunt. Arbitri ergo de conſilio bonorum virorum viſis abbatis privilegiis & conſideratis omnibus utriuſque partis circumſtantiis ſtatuerunt, ut ſæpedictus plebanus liti penitus renuntiaret, & de manu abbatis partem illam decimarum, ſuper qua lis vertebatur, feodaliter reciperet, quamdiu viveret poſſidendam. Abbas vero & conventus quarta parte interim fruerentur; deinde vero, ſcilicet poſt obitum plebani

a) Eccleſia in *Nallingen* in ducatu *Würtembergico* per præcedentes pontificum bullas monaſterio ſæpius fuit confirmata, & quidem in bulla *Alexandri* III. an. 1178. cum dimidia parte decimarum, ut hic aſſeritur.

Digitized by Google

plebani dimidia parte omnium decimarum tam de agris plebani, quam de aliis, vini quoque dimidia, exceptis novalibus & lini ſimiliter & incrementis animalium in ſua curti tota, iure perpetuo libere monaſterium potiretur, nec aliquis ſucceſſorum abbatis vel plebani in ſæpe dicta eccleſia iuris ſibi quidpiam præter ea, quæ ſtatuta ſunt, de cætero vendicaret. Actum coram nobis in choro *Conſtantienſi* & de conſenſu partium ſcriptum ac ſigilli noſtri munimine roboratum, anno Domini MCXCVIIII. in Ebdomada Pentecoſtes feria VI. indictione II. Teſtes autem interfuerunt *D.* præpoſitus maioris eccleſiæ. *C.* de *Tegervelt*, *W.* de *Arbun*, & alii plures. SECULUM XIII.

N. LXXV.

Henricus Ciſtillare civis *Turegienſis* prædium pro anniverſario tradit S. *Blaſio*. Teſtatur *Bertholdus* dux de *Zaringen*.

B *a*). Dei gratia dux de *Zaringen* & rector *Burgundia* omnibus in monaſterio S. *Blaſii* uſque in finem Deo ſervientibus ſalutem, & utriuſque vitæ felicitatem. Ea quæ honeſte geruntur & bono intuitu, in ſcripturæ debent poni memoria, ne ſuccedente tempore a poſteris aliqua novitate valeant immutari. Univerſitati igitur omnium ſignificamus, quod *Heinricus*, qui cognominatus eſt *Ciſtillare* burgenſis noſter in *Turego*, a Domino *Mangoldo* venerabili abbate S. *Blaſii* prædium ſitum in villa *Afſoltra*, conſentiente in hoc univerſo capitulo tali pacto acquiſivit, quod idem *Heinricus* cum uxore ſua *Adilheide* prædictum prædium cum omni utilitate poſſidebunt, ita quod uno eorum defuncto alter ſine contradictione vel aliqua mutatione ipſum prædium uſque ad obitum ſuum habebit, & ipſi fratres S. *Blaſii* anniverſarium diem defuncti celebrabunt: mortuo vero utroque prænominatum prædium libere & ſine omni contradictione a Congregatione S. *Blaſii* ad eorum memoriam debet ordinari. Nullus vero heres eorum ſive frater ſive filius vel filia, ſi forte aliquos genuerint, aliquid in prædicto prædio iuris habebit, ſed libere

Anno 1200. Ex archiv. S. Blaſ.

a) *Bertholdus* V. dux *Zaringiæ*, de quo plura *Schæpflinus* (Hiſt. Zar. Bad. T. I. p. 149.). In charta confirmationis iurium abbatiæ *Turicenſis* (L. c. T. V. p. 135.) vocatur *Iudex & Advocatus*, id eſt, in urbem *Thuregum* imperialem iuriſdictionem tenens: qui ſimul advocatiæ ius in S. *Blaſii* monaſterium habuit.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

debet ad eorum dies anniverſarios ordinari. Actum publice *Turegi* anno ab incarnatione Domini MCC. præſentibus *Lutoldo* de *Reginspercb. Adilberto* de *Balbo*, qui eiuſdem prædii advocatiam habet. *Rodolfo* cauſidico noſtro. *Heinrico* filio *Brunonis*. *Arnoldo* de *Hottingen*, & filiis ſuis. *H. Molendinario*, & filiis ſuis. *R.* filio *Dietilonis*, & aliis pluribus, in quorum præſentia idem factum ſigilli noſtri eſt munimine confirmatum.

N. LXXVI.

Dietbelmus epiſcopus *Conſtantienſis* in compromiſſarium electus eccleſiam in *Mucheim* filialem eccleſiæ in *Bettmaringen* pronuntiat.

Anno 1202. 7. Iunii. Ex archiv. S. Blaſii. *T. II.* p. 25.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego *Dietbelmus* Dei gratia *Conſtantienſis* eccleſiæ epiſcopus univerſis Chriſti fidelibus in vero ſalutari ſalutem. Cauta eſt & fidelis litterarum cuſtodia, quæ rem, prout geſta eſt, incommutabili loquitur veritati. Prona eſt enim & facilis ad malignandum præſens ætas, & unde venerit lucrum, non veretur alii facere detrimentum. Notum ſit igitur omnibus tam præſentibus, quam futuris, qualiter per venerabilem fratrem noſtrum *Manegoldum* abbatem S. *Blaſii*, & ſuum clericum *Chounradum* plebanum de *Batmaringin* cum *Burchardo* milite & miniſteriali Domni *Lutoldi* de *Krenkingin* ſuper eccleſia *Mucheim* coram nobis lis eſt diutius agitata: idem enim abbas eandem capellam ſuæ eccleſiæ *Battmaringin* utpote filiam matri pertinere cum omni iure aſſerebat: miles vero ipſam baptiſmalem, & quod ad præfatam eccleſiam nullum haberet reſpectum, inſtanter allegabat. Tandem utriuſque conſenſu tam abbas quam miles in nos fide data compromittentes litem commiſſerunt noſtro arbitrio terminandam. Nos igitur ab his, in quorum memoria & plena notitia fuit, ſuper hoc facto rei veritate diligentius & ſtudioſius requiſita, abbatem & clericum ſuum iuſtam habere cauſam, & e converſo militem & *L.* ſuum Dominum in ſuo iure penitus deficere invenimus *a*). In hunc itaque modum inter eos tranſigendo compoſuimus, quod idem *B.* miles & ſuus Dominus *L.* coram nobis præfato abbati & plebano *C.* de *Batmaringin* ſuam iuſtitiam recognoverunt, & quidquid iuris habere videbantur in eadem capella

a) Iam an. 1157. *Adrianus* IV. eccleſiam *Batemaringin*, cum ſubdita ſibi eccleſia *Moucheim* monaſterio confirmavit. Vid. N. LV. p. 82.

pella *Muchreim* reſignantes abbati eccleſiæ *Batmaringin* canonice & legitime contradiderunt, ita ut ipſa capella tanquam filia ad matrem cum omni iuſtitia & omnibus ſibi pertinentiis in perpetuum pertineret, omni poſtpoſita contradictione, nec aliquid iuris in eadem capella haberet, niſi quod iam dictus *B.* miles ſuper eandem capellam & ſuper bona ipſius advocatiam retineat. Ne igitur tam rationabiliter quam amicabiliter diffinita poſſint per alicuius calumpniam in irritum revocari, litteras præſentes conſcribi fecimus, & ſigillo noſtro ſigillari. Acta ſunt autem hæc anno ab incarnatione Domini MCCII. VII. idus Iunii in choro *Conſtantienſi* in capitulo noſtro, præſentibus quorum hæc ſunt nomina. *Chounradus* maior præpoſitus. *Oudalricus* Decanus & cuſtos eccleſiæ. *Huc.* Præpoſitus S. *Stephani*, & frater eius *Marquardus*. *Wernherus* archipresbyter de *Stouſin*. *Wernherus* archipresbyter de *Eiggoltingen*. *Chounradus* & *Lutoldus* frater eius de *Creinkingin*. *Lutoldus* de *Reginsberc*. *Diethelmus* de *Steineggo*. *Bernardus* de *Loningin* & alii quam plures.

SECULUM XIII.

N. LXXVII.

Confirmatur ceſſio iuris patronatus in *Loppenhuſen* a *Bertholdo* milite de *Habechilsperch* S. *Blaſio* facta.

Anno 1203. Ex archiv. S. Blaſ.

Hartwinus a), divina conceſſione *Auguſtenſis* eccleſiæ electus humilis cum univerſo eiuſdem eccleſiæ capitulo in eo, qui eſt ſalus omni, ſalutis augmentum. Cum per oblivionis vitium frequens ſit evenire, ut longinquitate temporis interdum non pateat veritas originis, hinc eſt, quod ea, quæ bene ab aliquibus conſtituuntur, ob iugem recordationis memoriam litterarum ſolent apicibus commendari. Notum ergo eſſe volumus omnibus Chriſti fidelibus, quia dum inter monaſterium S. *Blaſii* & inter *Berchtoldum* militem de *Habechilsperg* ſuper iure patronatus eccleſiæ in *Lopenhuſen b)* queſtio ac contentio quandoque verteretur, idem miles cum filio ſuo *Dirico* in præſentia noſtra conſtitutus, in manibus Prioris & monachorum eiuſdem monaſterii eidem liti & contentioni ceſſit, & omnino renuntiavit. Hinc etiam ius quoque ipſe in eadem eccleſia, quantum ad ius patronatus habuit, vel habere videba-

a) *Hartwinus* II. ab *Hirnhaim* ſedi *Auguſtanæ* ab an. 1202. uſque 1208. præfuit; unde hic *Electus* adhuc dicitur.

b) *Loppenhauſen* parochia eſt in capitulo Rurali *Mindelheimenſi*, diœceſique *Auguſtana*.

SECULUM XIII. tur, præfato monaſterio contradidit, & per eosdem monachos iure ſuo pleniſſime delegavit. *Reinboto* etiam Vice-Dominus, qui ab eo ad eandem eccleſiam præſentatus fuerat, illi præſentationi & omni iuri ſibi competenti, in præſentia noſtra renuntiavit. Acta ſunt autem hæc anno dominicæ incarnationis MCCIII. Indictione VI. In civitate *Auguſta* præſentibus tam clericis quam laicis. Teſtes autem huius rei ſunt, *Sifridus* præpoſitus, *Waltherus* cuſtos. *Sifridus* ſcholaſticus, *Uolricus* archidiaconus, *Albertus* cellerarius, *Uolricus* oblaitus, *Nudungus* diaconus, *Albertus* diaconus, *Fridericus* ſubdiaconus. Item abbas de *Chaisbain* c), abbas de *Urſin*. De laicis vero, *Ulricus* magnus villicus. *Ulricus* de *Blankenburch*. *Chunradus* de *Erringen*. *Bertholdus* & *Ebo* de *Schebach*. Item *Hermanus* de *Blankenburch*. *Chuonradus Eppo* de *Huſen*. Item *Ruodegerus* de *Igelingen*. *Otto* de *Loubon*, & alii quamplures. Item *Chuonradus* præfectus urbis, & filius ſuus *Chuonradus*. *Sifridus* de *Dunrispergh*. *Chuonradus* de *Ruonon*. *Bertoldus* de *Morenhuſen*. *Heinricus* de *Loppenhuſen*. *Heinricus* de *Suron*. *Albertus* villicus & frater eius *Hermannus* de *Loppenhuſen*.

c) Ita ſæpe in antiquis chartis nominari conſuevit imperiale Ciſtercienſis ordinis monaſterium *Kayſersheim* ſeu *Cæſarea*.

N. LXXVIII.

Notitia dedicationis baſilicæ cœnobii *Petershuſani* inſerta vetuſtiſſimo miſſali eiuſdem monaſterii.

Anno 1205. In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis amen. Ego *Eberhardus* Dei gratia de *Domo Petri* humilis abbas. Memoria humana propter tranſgreſſionem primorum parentum caduca & labilis per cæcas oblivionis tenebras negotia præteritis temporibus celebrata, ne ad futurorum perveniant notitiam, conſuevit ſæpius impedire. Ideo antiqui & ſancti Patres huiuſmodi periculo veluti dampnoſo per inſtrumenta ſcriptorum ſtatuerunt obviari. Sciant ergo tam præſentes quam poſteri, quod dedicatio baſilicæ *S. Gregorii* in cœnobio noſtro, quod vocatur *Domus Petri*, in feſto *Pelagii* antiquitus celebrabatur, & ſingulis annis eadem die proceſſio de maiori choro *Conſtantienſi* ad iam dictum monaſterium S. *Gregorii* apportatis reliquiis S. *Mariæ*, & beati *Pelagii* martyris cum digna reverentia & honeſta cleri congregatione fieri ſolebat. Expletis vero pluribus tempo-

Digitized by Google

Seculum XIII.

temporum curriculis, exigentibus meritis ultio divina inopinatum ſuſcitavit incendium, & perſtrepentibus flammis iam dictam baſilicam S. *Gregorii*, & ipſum clauſtrum in circuitu penitus conſumpſit. Accidit autem hoc malum anno dominicæ incarnationis MCLVIIII. IIII. nonas Iunii, hora cœnandi. Viginti autem & uno anno reſtaurata eſt prædictæ baſilicæ fabrica, & dedicata eſt a venerabili *Conſtantienſi* epiſcopo *Bertholdo a*). Eadem die dedicatum eſt altare iuxta dormitorium in honore S. *Mariæ* virginis. Eadem etiam die dedicatum eſt altare iuxta ſacrarium in honore S. *Uodalrici* confeſſoris, & S. *Afræ* martyris, & hæc facta ſunt anno dominicæ incarnationis MCLXXX. Indictione XIII. VII. Kalendas Ianuarii. Sed quia propter anniverſarium conſecrationis divina natalis Domini & S. *Stephani* prothomartyris, cuius illa die feſtum contingit, honore debito recolere minime valuimus, & etiam prætaxata proceſſio impediebatur; ego *Eberhardus* prædictus abbas hæc apud dominum noſtrum epiſcopum *Conſtantienſem Diethalmum* nomine crebra precum inſtantia obtinui, quod caſſata priori dedicatione per commotionem altaris principalis, ſicut ſæpius fieri ſolet, ſæpe dictam baſilicam in feſto S. *Pelagii*, ſicut antiquitus dedicata fuerat, conſecravit in nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, & in honore S. *Gregorii* confeſſoris, & *Philippi* apoſtoli, & *Gebebardi* conf. & omnium Sanctorum. Hæ quoque reliquiæ continentur in altari: de ligno ſanctæ crucis: de veſtimento S. Mariæ virginis: S. Iohannis Bapt. Petri & Pauli: Andreæ: Iohannis Evang. Bartolomæi. Simonis. Mathyæ apoſtolorum. Sanctorum Innocentum. Stephani protho M. Clementis Papæ. Calyſti Pap. Felicis Pap. Apollinaris M. Blaſii epiſc. & M. Laurentii. Vincentii. Cyriaci. Ypoliti. Sebaſtiani. Georgii. Iohannis & Pauli. Xpofori. Alexandri filii Felicit. Alexandri Pap. Coſmæ & Damiani. Pancratii. Viti. Mauricii. Pelagii. Anaſtaſii. Geneſii. Agapiti martyrum. Confeſſorum Gregorii. Martini, Nicolai, Maximini, Paulini Nolanenſis, Chuonradi, Gebehardi, Galli. Sanctarum Mariæ Magdal. Agathæ, Agnetis, Luciæ, Cæciliæ, Eugeniæ, Barbaræ, Fortunatæ, undecim millium Virginum, Afræ, Hylariæ, Eunomiæ, Eutropiæ, Verenæ, Scholaſticæ, Dignæ, Sophiæ, Walpurgæ. Hæ quoque adhuc habentur reliquiæ in eodem altari: Fabiani Pap. Dyoniſii. Proti & Iacinti, Candidi, Maximi, Fidelis martyrum. Confeſſorum Gaugerii, Barbatiani, Adilberti epiſcoporum. Facta eſt autem prædicti altaris dedicatio anno dominicæ incarnationis MCCV. Indictione VIII. Olympiade III. anno decemnovenalis cycli VIIII. Epactis XXVIII.

a) Ergo necdum anno priore 1179. obiit, uti in Gallia Chriſtiana T. V. p. 914. ex fide variorum ſcriptorum aſſeritur.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

XXVIII. concadentibus V. B. littera dominicali, præſidente ſedi apoſtolicæ Innocentio III. anno apoſtolatus eius VIII. Regnanteglorioſiſſimo Romanorum rege *Philippo*, anno regni eius VIII. præſentibus univerſis maioris eccleſiæ *Conſtantienſis* canonicis & civibus urbis *Conſtantienſis*, & multo extraneo clero & populo. Excurſus vero duobus annis *b*) poſt hanc conſecrationem ego *Eberhardus* abbas cum conſenſu fratrum meorum ordinavi, quod ſingulis annis in priori veſpera S. *Gebehardi* confeſſoris ſex ſolidi denariorum *Conſtantienſis* monetæ fratribus *Conſtantienſis* maioris eccleſiæ de prædio in *Obirndorf*, quod S. *Gebhardus* monaſterio noſtro contradidit, & ſervitium prædictis fratribus *Conſtantienſibus* in feſto *Gregorii* ſingulis annis inde fieri ordinavit, omni occaſione poſtpoſita miniſtrentur, & iidem fratres *Conſtantienſes* in choro *Conſtantienſi* de S. *Gebehardo c*) cum pleno ſollempnizent officio, & craſtina die dedicationis noſtræ memorati fratres *d*) *Conſtant.* cum proceſſione præſcripto modo ordinata ad monaſterium noſtrum veniant. Ordinavi etiam ego ſæpe dictus abbas, quod quicunque vicem plebanatus in eccleſia parrochiali de *Domo Petri* gerere conſtituitur, ſingulis annis in natali Domini quinque ſolidos denariorum *Conſtantienſis* monetæ, & totidem ſolidos eiuſdem monetæ in die ſancto paſchæ cuſtodi de *Domo Petri* inevitabiliter perſolvat, & ipſe cuſtos ſingulis diebus lampadem accenſam de mane uſque ad noctem coram altari S. *Gregorii* deſcripta pecunia in perpetuum miniſtret. Ne autem, quæ præſcripta ſunt, & ſalubriter ordinata, a protervia malignorum in ſcrupulum quæſtionis in poſterum valeant everti, vel ullo modo commutari, hoc ſcripto fecimus commendari. Si quis autem hæc in poſterum auſu temerario infringere attemptaverit, in die diſtricti examinis cum reprobis inveniatur. Amen.

Anno verbi incarnati MCCXXXIIII. Indictione XII. VI. Kal. Sept. die Sabbati. Manifeſtatæ ſunt reliquiæ fundatoris & patroni noſtri ſancti ac Deo dilecti confeſſoris atque pontificis *Gebehardi*, repoſitæ in ſarcophago novo, argenſo & auro contecto. cum devotione & reverentia, & canticis ſpiritualibus, multis coram poſitis prælatis, monachis, canonicis, & aliis litteratis perſonis, laicis pluribus viris ac mulieribus. Collocatæ ſunt & in eodem Sarcophago reliquiæ Sanctarum XI. millium virginum, & aliorum multorum Sanctorum, ad laudem & gloriam & honorem ſalvatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui cum Patre & Spiritu ſancto vivit & regnat Deus nunc & ſemper, & per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

N. LXXIX.

b) Igitur adhuc an. 1207. ſuperſtes fuit *Eberhardus* abbas, quod notandum pro Gallia Chriſtiana (l. c. p. 1034.)

c) Feſtum S. *Gebhardi* epiſc. *Conſtant.* celebratur die 27. Aug. & ſequenti die feſtum S. *Pelagii* M. ceu Patroni diœceſani.

d) Nunc canonici cathedrales.

Digitized by Google

N. LXXIX.

Innocentius III. monaſterium *Urſinenſe* in protectionem apoſtolicam recipit *a*).

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis abbati & conventui de *Urſin* ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Solet annuere ſedes apoſtolica piis votis, & honeſtis petentium precibus favorem benevolum impertiri. Quapropter dilecti in Domino filii veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu perſonas veſtras & locum ipſum, in quo divinis eſtis obſequiis mancipati, cum omnibus, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum dante Domino iuſtis modis poteritis adipiſci, ſub beati *Petri* & noſtra protectione ſuſcipimus. Specialiter autem eccleſiam S. *Mariæ* de *Urſin*, quam canonice vos proponitis aſſecutos, ſicut eam iuſte ac pacifice poſſidetis, vobis & per vos eidem monaſterio, auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Data *Laterani* III. nonas Decembris, pontificatus noſtri anno XII. *b*).

SECULUM XIII.

Anno 1210. 3. Dec. T. II. p. 54.

a) Spectat hæc bulla *Rudolphum* abbatem *Urſinenſem* ex S. *Blaſii* monacho.
b) *Innocentius* III. electus fuit an. 1198.

N. LXXX.

Bertoldus Zaringenſis arbiter inter *Henricum* abbatem de *Beinwilare* & *Rudolphum* comitem de *Thierſtein*.

Lutoldus Dei gratia *Baſileenſis* epiſcopus univerſis & ſingulis præſentem paginam inſpecturis rei geſtæ notitiam. Ne labantur cum tempore, quæ geruntur in tempore, ſcriptis ſolent authenticis roborari. Sciat igitur præſens ætas & futura poſteritas, quod litigantibus in noſtra præſentia dilectis noſtris *Henrico* abbate de *Beinwilare a*) ex una parte, &

Anno 1212. Ex archiv. Baſil.

a) Celebre olim Benedictinorum cœnobium in *Helvetia* & diœceſi *Baſileenſi*, adhuc ſuperſtes ſub *Steinenſi* B. Virginis abbatia. Vid. *Leu* lex. Helv. P. III. p. 19.

SECULUM XIII.

nobili viro *Ruodolpho* comite de *Thierſtein* & *Rudolpho* filio ſuo ex altera, tandem nobis & aliis viris diſcretis mediantibus talis inter ipſos compoſitio intervenit. In arbitrio Domini *Berhtoldi* ducis *Zeringiæ* fuit ab utraque parte compromiſſum: ſi dictus comes homines ad monaſterium de *Beinwilare* ſpectantes compellere deberet, ut eidem abbati fidelitatis facerent iuramentum, & ſi idem homines ſecundum conſuetudinem aliorum cœnobiorum valla ſua in morte ſua ſeu mortuaria abbati reddere tenerentur, quæ duo dictus dux inquiſita veritate apud S. *Blaſium* facienda recognovit *b*). Statuimus etiam, ut prænominatus comes nullam procurationem ab abbate & conventu ratione advocationis requireret in Nativitate Domini, in Paſcha, & in Pentecoſte, niſi eſſet ab abbate & fratribus invitatus: ſi autem alias quandoque ad locum accederet, nihil malitioſe ab iis exigeret, ſed gratanter acciperet, quod ei benevole erogaretur, nec ad curtes dicti cœnobii accederet, hoſpitia vel alia ſervitia requirendo. Inſuper quicunque de hominibus eccleſiæ ab abbate & fratribus in eiſdem curtibus fuerit villicus vel œconomus conſtitutus, & ſervientes eorum conducti vel pactati ab omni exactione liberi permanebunt. Idem abbas in villis ſuis villicos libere conſtituet, & duas partes habebit, comes vero tertiam de omni quæſitu iudiciali: ſi quis etiam de familia eccleſiæ ſine prole legitima deceſſerit, omnia bona ipſius ad eccleſiam libere devolvantur. Ut autem hæc conſtitutio firma & ſtabilis de cætero permaneat, præſentes litteras ſigillo noſtro nec non comitis fecimus ſigillari. Datum *Baſileæ* anno MCCXII.

b) Cuius ſcilicet advocatus erat *Bertholdus*, eiuſque iura & conſuetudines optime noverat.

N. LXXXI.

Innocentius III. comittit abbati S. *Trudperti* &c. controverſiam ob prædium in *Nendingen*.

Anno 1215. 20. Iul. Ex archiv. *T. II.* p. 45.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati S. *Trudperti* & ... de *Turego* & ... de *Riede* præpoſitis *Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Dilectorum filiorum ... abbatis *a*) & conventus S. *Blaſii* recepimus queſtionem, quod *C.* miles de *Dirbeheim Conſtantienſis* diœceſis, eis ſuper curia ſua *Nendingin* dampna non modica irrogavit. Quocirca diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus partibus convocatis audiatis cauſam & appellatione remota

a) *Hermannus* I. hoc anno præfuit, & ad S. *Trudpertum Henricus*.

Digitized by Google

remota ſine debito terminetis, facientes, quod ſtatueritis, per cenſuram eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, per cenſuram eandem ceſſante appellatione cogatis veritati teſtimonium perhibere. Quod ſi non omnibus his exequendis potueritis intereſſe, duo veſtrum ea nihilominus exequantur. Tu denique fili abbas ſuper te ipſo & credito tibi grege totaliter vigilare procures, extirpando vitia & plantando virtutes, ut in noviſſimo diſtricti examinis die coram tremendo iudice, qui reddit unicuique ſecundum opera ſua, dignam poſſis reddere rationem. Datum *Viterbii* XIII. Kalend. Auguſti pontificatus noſtri anno XVII.

SECULUM XIII.

N. LXXXII.

Coram *Conrado* epiſcopo *Conſtantienſi* ſervitia curiæ Blaſianæ remittit *Conradus* de *Dirbeheim.*

Anno 1215. Ex archiv. S. Blaſ. *ibid.*

C*huonradus a*) Dei gratia Conſtantienſis eccleſiæ epiſcopus omnibus Chriſti fidelibus ſalutem in perpetuum. Quatenus bene diſpoſita firma permaneant in perpetuum, litterarum egent adminiculo. Noverint igitur tam qui ſunt, quam qui futuri ſunt: quod vir nobilis *Chuonradus* de *Dirbenheim* exactionem trium ſervitiorum, quæ ſibi annuatim in curia *Nendingen* vendicabat, ſub noſtra præſentia in manum *Hermanni* abbatis S. *Blaſii* ſolemniter renuntiavit, ſpondens firmiter, & cum omni fidelitate, ſe nihil deinceps contra voluntatem abbatis & conventus S. *Blaſii* de prædicta curia *Nendingen* exacturum. Acta ſunt hæc apud cœnobium S. *Blaſii* anno ab incarnatione Domini MCCXV. Indictione III. ſub Papa *Innocentio* III. & rege Romanorum *Friderico* II. Teſtes autem, qui hæc præſentes viderunt & audierunt, hi ſunt *Wernherus* de *Arbun* Dechanus. *Hugo* de S. *Stephano* præpoſitus. *Bertholdus* de *Riethein* & *Otto* de *Weningen* plebani. *Eberhardus* de *Horwe* capellanus. *Wernherus* de *Eichilberg* clericus. *Lutoldus* de *Howenſtein*. *Waltherus* de *Tegervelt*. *Uolricus Pincerna* de *Habſpurg*. *Dietricus* de *Wabingen*. *Ulricus* de S. *Gallo*. *Gerungus Rumenhie*, cum *Arnoldo* Priore & conventu S. *Blaſii* & aliis plurimis.

a) *Conradus* huius nominis II.

Digitized by Google

N. LXXXIII.

Albertus de *Wermshuſen* damna S. *Blaſio* reparat.

SECULUM XIII.

Anno 1219. 26. Ian. Ex archiv. San-Blaſii *T. II.* p. 52.

Præſentium litterarum inſpectoribus univerſis *H.* divina permiſſione abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, orationes in Domino reique notitiam ſubnotatæ. Cum *Albertus* de *Wermisbuſen* prædictæ diœceſis nos & prædictum noſtrum monaſterium in bonis apud *Wermsbuſen* ſitis, dictis *Slenzinun gut*, ſpectantibus ad monaſterium prænotatum, per indebita ſervitia & etiam inconſueta per excisionem lignorum, per ſpolia, per iniurias illicitas ac diverſas leſiſſet multipliciter contra iuſtitiam & gravaſſet, querimoniam coram iudice ordinario depoſuimus contra ipſum: partibus itaque coram eodem iudice comparentibus lite legitime conteſtata, recepto ab eiſdem partibus calumpniæ iuramento, examinatis utriuſque partis teſtibus, redactis confeſſionibus partium ac teſtium depoſitionibus fideliter in ſcripturis, nec non ſuo tempore publicatis, perſpectis cum ſolicitudine ac diſcuſſis antedictis, iudex per diffinitivam ſententiam pronuntiavit, partem noſtram intentionem ſuam per teſtes tam ex parte monaſterii, quam ex parte ipſius *Alberti* productos plenius probaviſſe. Quam ob rem idem iudex ordinarius memoratum *Albertum* ſcilicet quondam *Berchtoldi* dicti *Vubſeli* de *Wermsbuſen* filium nobis, & prædicto noſtro monaſterio in XXX. libris denariorum bonorum Hallenſis monetæ, in refuſionem dampnorum & in ſatisfactionem iniuriarum finaliter exſolvendis, præhabita taxatione congrua finaliter condempnavit. Sed quia memoratus *Albertus* commodo in propoſito per pecuniam numeratam ſatisfacere non valebat, condictum extitit & legitime ordinatum, quod ſupradictus *Albertus* in ſatisfactionem omnium præmiſſorum omni iuri, iurisdictioni, dominio, & omni occaſioni hactenus in antedictis bonis nomine advocatico aut alias quomodolibet uſurpatis renuntiavit, & ipſa bona cum univerſis ſuis attinentiis pro ſe cunctiſque ſuis coheredibus & poſteris ipſi monaſterio dimiſit libera ſimpliciter & in totum. Cæterum ego prædictus *Albertus* tanquam in iure confeſſus publice recognoſco, narrata præmiſſa ſimpliciter eſſe vera. In quorum omnium evidentiam præſens inſtrumentum illuſtris Domini *Gotfridi* comitis palatini de *Tuwingen*, monaſterii prænarrati, ac univerſitatis populi de *Eſſelingen* ſigillis de ſcientia omnium, quorum intereſſe dinoſcitur, complacuit communiri, ac honorabilium virorum de *Nallingen* ac de *Sulze* eccleſiarum rectori-

Digitized by Google

rectoribus, viceplebani de *Nallingen*, *H.* militis & *Ruodegeri* fratrum de *Nallingen*, ac *Wernberi* dicti *Grawen* teſtimoniis roborari. Actum apud *Eſſelingen* anno Domini MCCXVIIII. VII. Kal. Februarii indictione XII. *a)* Seculum XIII.

a) Pro decenario reponendus hic quinarius, i. e. indictio VII.

N. LXXXIV.

Eberhardus abbas *Hirſaugienſis* capitulo *Spirenſi* vineas in *Meckenheim* vendit.

Ego *Eberhardus Hirſaugenſis* abbas cum conſenſu capituli mei vendidi capitulo maiori in *Spira* IIII. Iugera vinee allodii noſtri in *Meckenheim* pro VIII. libris Spiren. monete, quas quia libere poſſedimus & ut propria bona eidem libere capitulo maiore ſine omni contradictione contulimus, & eas a nobis ab omni exactione liberas & ſine quovis onere volumus tranſire ſicut decet liberum prædium. Acta ſunt hæc anno Domini MCCXIX. Indict. VI. ſub venerabili epiſcopo *Cunrado a) Spirenſis* & *Methenſis* menſe Martio. Teſtes *Cunradus*, *Cunradus*, *Adelvole* miles, *Egeno*, *Egebardus* plebanus S. *Leonis*, & alii, quorum nomina labor eſt enumerare. Anno 1219. Mart. Ex archiv. Spirenſi. *T. II.* p. 38.

a) *Conradus* III. a *Scharfeneck Spirenſis* ſimul & *Metenſis* epiſcopus, ac *Philippi* R. R. cancellarius.

N. LXXXV

Iudices delegati apoſtolicæ ſedis ſuper curiam in *Nazzenburre* decernunt violenter fuiſſe S. *Blaſio* ablatam.

In nomine Patris & Filii, & Spiritus ſancti. Ego *B. a) Winegart*, & ego *H. b) Rottenſis* & ego *R. c) Walſenſis* præpoſiti iudices ab apo- Anno 1222. 15. April. Ex archiv. San-Blaſii *T. II.* p. 52.

a) *Bertholdus* abbas *Weingartenſis*. b) Forte *Henricus*, qui in globo cum aliis enumeratur in Gallia Chriſt. (T. V. p. 1103.) c) *Rudolfus* Nobilis de Prato ſecundus præpoſitus canoniæ in *Waldſee*. Cæterum hæc ipſa *Sueviæ* præſulibus a Papa delegata commiſſio indicat, damna hic memorata reſpicere Cellam S. *Blaſii* in *Ochſenhauſen*, cuius etiam Prior, Præpoſitus & Camerarius initialibus dumtaxat litteris hic inter teſtes notantur.

SECULUM XIII.

ſtolica delegati ſede, cognoſcentes de cauſa, quæ vertebatur inter abbatem *d*) S. *Blaſii* de *Nigra Silva*, & *C.* nobilem virum de *Macenſienb* ſuper quadam curia in *Nazzenburren* ſita, quam felicis memoriæ *H.* frater eius tam pro remedio animæ ſuæ in ultima voluntate, cuius liber eſt ſtilus, tam pro recompenſatione damni, quod intulit monaſterio S. *Blaſii*, nullo contradicente libere poſſidendam in perpetuum contradidit; ſed eo defuncto *C.* præfatus frater eius eandem curiam iure hæreditario violenter & minus rationabiliter ſibi vendicavit, qui tamen poſtea ſuper eodem facto iterum & iterum citatus nobis in *Alidorf* in iudicio reſidentibus idem errorem ſuum recognoſcens iuris neceſſitate compellente iuri ſuo, quod in eadem curia videbatur habere, penitus in manibus noſtris renuntiavit, ſolam tantum & nudam advocatiam ſibi prætaxavit, aliis vero dampnis eccleſiæ S. *Blaſii* per incendium illatis iuramento ſe ſufficienter expurgavit. Teſtes huius facti ſunt *Swikerus* plebanus de *Lobon*. *A.* prior, *T.* præpoſitus, & *O.* cammerarius de *Ochſenhuſen*. *H.* ſcholaſticus de *Walſe*. *H.* cuſtos, & *H.* cammerarius S. *Blaſii*. *Ortolfus* miles de *Rinechenburg*. *Roudolfus* de *Seeburg*. *Cunradus* de *Winedin*. *Fridericus*, *Uolricus* de *Alidorf*, & alii quam plures. Acta ſunt autem hæc anno ab incarnatione Domini MCCXXII. menſe Aprili XVII. Kal. Maii ſub *Friderico* Romanorum imperatore II. indictione decima.

d) *Hermannus* I. is adhuc erat.

N. LXXXVI.

Henrici de *Beringen* anniverſarium ratum habet *Otto* I. abbas S. *Blaſii* *a*).

Anno 1223. Ex archiv. S. Blaſ. *T. II.* p. 50.

Anno ab incarnatione Domini MCCXXIII. Ego *Otto* S. *Blaſii* XII. abbas *b*) conſtitutionem ab anteceſſore meo *Hermanno* abbate factam ac

a) Charta hæc notitia potius videtur hiſtorica ſeu fragmentum narrationis cuiuſdam hiſtoricæ, in qua illa *Hermanni* I. anteceſſoris conſtitutio legebatur, uti & illa, quæ ad *Henricum* de *Beringen* camerarium ſpectant, quem hic ceu iam *ſupradictum* inducit.

b) Quum *Otto* ſeipſum duodecimum S. *Blaſii* abbatem nominet, & *Hermannus* II. eius ſucceſſor decimum tertium, ac inſuper *Bertholdus* in chronico *Würtemberg.* abbas ſextus dicatur, recte hinc ordinem & ſucceſſionem abbatum noſtrorum ſtatuimus T. I. p. 238. Dum vero hic mentio *Bertholdi* abbatis recurrit, iuvat hic iis lucem affundere, quæ T. I. p. 417. coniectando diximus de eius genere ex *Bucelino*, qui illud ex comitibus de *Bogen* & *Windberg* repetit. Du-

Digitized by Google

ac præſcriptam, quia ſupradictus *H. c)* camerarius nobis quoque præſidentibus XL. marcas argenti monaſterio contulit, & inſuper curiam noſtram apud *Batemaringen* cuidam de *Scafuſa* ſub annua uſura XVI. modiorum tritici obligatam decem marcis redemit, ratam eſſe cupiens ſubſcripſi, & ſigillo meo appoſito roboravi. Communi præterea conſulto ac decreto totius capituli conſtituimus, ut prato apud *Hugilubein* & novem maltris frumenti apud *Tatingen*, quæ idem *H.* Camerarius redemit, præpoſituræ *d)* de *Briskowe* dimiſſis, ſolum ac totum cum curia prædium noſtrum in *Schaleſtat* ad prædictum anniverſarium & ſervitium pertineat celebrandum. Et præpoſitus monaſterii de pago *Turicenſi* ad

bii vero hæſimus, an id de *Berchtholdo* abbate noſtro, vel de cognomine abbate *Garſtenſi* ex noſtris poſtulato intelligendum veniat: quem adeo l. c. *Luitgardis* de *Windenberg* monialis in noſtro parthenone *Berovienſi* fratrem aut fratruelem ſuſpicati ſumus. At vero nunc certum tenemus, *Bertholdum* hunc primum huius nominis abbatem S. *Blaſii* fuiſſe, ac filium dictæ *Luitgardis*, & fratrem *Alberti* I. comitis *Bogenſis*, cuius filius *Albertus* II. apud S. Blaſium ſepultus eſt an. 1140. quo adhuc ibidem abbas erat *Bertholdus* eius patruus: prout rem fuſius tractavimus T. I. p. 397. ſeqq. de *Luitgarde* agentes, quæ una cum duobus filiis ſuis *Bertholdo* & *Adelberto* notatur in inſtrumento anni 1104. Quum vero in altero *Adalbertus* dumtaxat cum matre occurrat, *Bertholdus* circa hæc tempora ad S. Blaſium conceſſiſſe dicendus eſt, iam a. 1125. ibidem abbas factus. Quæ quidem datis ad nos litteris monuit Cl. P. *Hermannus Schollinur* Benedictinus Oberaltacenſis, qui Bogenſium comitum genealogiam, iam T. XII. Monum. Boic. erudite illuſtravit, & ſpeciali diſſertatione pertractabit T. XV. ad prelum iamiam parato. Ex quo etiam diſcimus, *Conradum Luitgardis* fratrem fuiſſe, in quem ſenſum etiam anonymi noſtri verba l. c. expoſuimus, qui an. 1083. Baſileæ obierit, in S. Blaſio ſepultus. Quæ autem l. c. p. 401. de patre *Luitgardis* & fratris eius ex *Schollinero* adduximus, ea idem eruditiſſimus ſcriptor in transmiſſa nobis alia tabula Genealogica ita emendavit, ut *Udalricus* de *Windberg* non iam pater, ſed frater eorum dicatur, quorum pater fuerit *Meginhardus* advocatus *Nider-Altacenſis* filius *Thiemonis* I. ſeu ſenioris, cuius pater erat *Udalricus* comes de *Puten* & *Lambach.* Ex quo ſyſtemate *Conradus* de *Ratilinberge* non frater *Luitgardis*, ſed eius ex fratre *Udalrico* nepos dici debet, diſtinguendus a *Conrado Luitgardis* fratre in S. Blaſio ſepulti. Cæterum *Alberti* II. comitis *Bogenſis* uxor a Cl. *Schollinero* vocatur *Lutgardis* filia *Leopoldi Pulcri* auſtriæ Marchionis.

Difficultatem denique a nobis l. c. p. 400. propoſitam de *Bertha* uxore *Hartwici* de *Bogen*, quæ iuxta *Cornidem* filia fuerit S. *Ladislai* regis Hungariæ ex *Adelheide Rheinfeldenſi*, ita ſolvit idem Cl. *Schollinerus*, ut eam ac ſororem eius *Sophiam* non filias *Ladislai*, & ſorores *Colomanni* regum *Hungariæ*, ſed primi quidem ſorores, alterius autem amitas, ambas autem *Bela* I. *Hungariæ* regis filias dicat, atque in hoc chronici *Weingartenſis* auctorem ex *Annaliſta Saxone* corrigit.

Hæc extra ordinem quidem, quum ſerius ad manus noſtras venerint, haud incongrue tamen hic adnotanda duximus.

c) Similis argumenti charta recurrit infra ad an. 1248. ubi *Henricus* iſte de *Beringin* frater noſter & quondam Camerarius dicitur, an. 1248. adhuc ſuperſtes. Suſpicamur autem ex ipſa hac charta, illum fuiſſe ex familia nobilium *Hünen*, qui de *Beringen* nuncupati ſunt a Caſtello cognomine in ſuperiore *Klettgovia* prope *Schafhuſium*, ad quam urbem etiam nunc pertinet, poſtquam illud eius nobiles *Im Thurn* ab initio ſec. XV. poſſederant. Vid. *Leu* Lex. Helvet. P. III. v. *Beringen.*

d) Præpoſituræ hic nominatæ in *Briskowe*, & in pago *Turicenſi* ſeculares tantum ſunt pro adminiſtrandis monaſterii bonis in his tractibus conſtitutæ, ac hodieque perſiſtunt.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

ad duo luminaria, videlicet ante principale altare veteris monaſterii & in capella S. *Mariæ*, quæ hactenus tantum in nocte lucebant, quatenus amodo etiam per diem luceant, oleum ſufficiens adminiſtrabit, ob curiæ ſcilicet in *Batemaringen* redemptionem. Quod ſi quis aliquando ſive de *Briskowe* ſeu de pago *Turicenſi* præpoſitus redimere ſibi voluerit ac valuerit, prior XXVIII. ſequens decem marcas argenti puri conventui reſtituat. De quibus itidem coëmatur, unde ſupra ſcripta conſtitutio plene valeat adimpleri.

Anno MCCXXIII. Ego *Hermannus* abbas huius loci XIII. *e*) omnia ſupraſcripta a duobus prædeceſſoribus meis bene proviſa & utiliter diſpoſita approbo & confirmo, & ſigilli mei appoſitione communiens perpetuo quoque a poſteris pro rei utilitate non dubito valitura.

e) Egimus de hoc abbate *Ottonis* eodem anno 23. Iul. defuncti ſucceſſore. T. II. p. 51.

N. LXXXVII.

Rudolphus de *Randegge* ob damna illata confert S. *Blaſio* prædium in *Burprunnen*.

Anno 1225. Ex autographo archiv. *T. II.* p. 52.

In nomine Domini ego *C.* Dei gratia præpoſitus *Imbriacenſis a*) hac annotatione ſignifico præſentibus & futuris, quod cum Dominus *R.* nobilis dictus *Schade* de *Randegge* eccleſiam S. *Blaſii* per rapinam & incendium pene ad centum marcarum valentium & amplius dampnificaſſet, & in excommunicationis ſententia, ſicut meruit, diu forduiſſet, tandem interponentibus ſe viris diſcretis, & honeſtis compoſitio talis ex utraque parte intervenit, ut memoratus nobilis prædium ſuum in *Birchbrunnin* ſub hac forma & conditione iam dictæ eccleſiæ in emendam legitima donatione aſſignaret & traderet, ut tam ipſe quam mater ipſius quamdiu adviverent dictum prædium ſub annuo cenſu videlicet quinque ſolidorum eccleſiæ S. *Blaſii* perſolvendo, libere poſſiderent, ipſis vero ambobus decedentibus iam memoratum prædium in proprietatem

&

a) *Embrach* ſeu *Imbriacum* in comitatu *Kyburg* & hodierno pago *Tigurino* canonicorum regularium collegium erat in honorem SS. Petri & Pauli ſec. XII. an. 1188. fundatum, ac deinceps in eccleſiam collegiatam commutatum, cuius nonnulli præpoſiti recenſentur in *Leu* lexico Helvetico P. VI. p. 315. quibus præponendus eſt *Conradus* hic littera initiali C. notatus; ac idem forte eſt, qui hoc nomine occurrit apud P. *Herrgott* (Geneal. dipl. T. II. P. I. p. 238. 272. 280. 308.) in chartis an. 1231. 1243. 1245. 1253.

Digitized by Google

& dominium eccleſiæ ſine quolibet contradictione poſſidendum deveniret. Huic contractui & compoſitioni ego C. præpoſitus Imbriacenſis me profiteor interfuiſſe ſub confirmatione & atteſtatione præſentium litterarum, quibus ſigillum meum apponendum decrevi, ut contractus iſte coram idoneis teſtibus infra ſubſcriptis celebratus, inter eccleſiam S. *Blaſii* & iam dictum nobilem & heredes ipſius deinceps ratus ac firmus habeatur. Teſtes huius contractus ſunt *Hermannus* abbas S. *Blaſii*, *Heinricus* cuſtos, *Burchardus* capellanus. *Chounradus* præpoſitus de *Berowe*. Ego C. præpoſitus *Imbriacenſis*. *Ioannes* miles de *Thoungen*. *Chounradus* miles dictus *Swarze*. *Volchardus* miles de *Gurtwile* & alii plures tam clerici quam laici. Actum in villa *Gurtwil* anno Domini MCCXXV. Indictione octava *b*).

b) Anno 1225. currebat indictio XIII. unde ſuſpicor, reponendum hic eſſe annum MCCXXXV. addito uno denario, & ſic indictio VIII. congrueret.

N. LXXXVIII.

Henricus Baſil. ep. Cellam *Bürglen* a telonio in ponte *Baſileenſi* eximit.

Anno 1225. Ex archiv. S. Blaſ.

H *a*). Dei gratia *Baſilienſis* epiſcopus univerſis Chriſti fidelibus in perpetuum. Noverint præſentes & poſteri, quod conventus clauſtri *Burgelon b*) ad voluntatem conſilii *Baſilienſis* & noſtram quamdam ſummam pecuniæ ad conſtructionem pontis ultra Rhenum libere contulit: nos vero ad petitionem ſuam ſibi ſuisque poſteris & rebus ſuis de communi conſenſu & conſilio canonicorum, miniſterialium, omniumque civium noſtrorum liberum tranſitum per eundem pontem ſine difficultate qualibet conceſſimus in perpetuum. Ut autem hæc noſtra conceſſio perpetuæ firmitatis robur obtineat, præſentem chartam conſcribi fecimus, eam ſigillo noſtro, ſigillo capituli noſtri & civitatis noſtræ roborantes. Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini MCCXXV.

a) *Henricus* II. de *Thun Baſileæ* ab an. 1215. uſque 1238. præfuit.
b) Eſt hæc San-Blaſiana Cella *Bürgelen Baſileæ* vicina, de qua T. I. p. 408. & alibi.

N. LXXXIX.

Egon comes de *Urach* ſententiam ſuam inter S. *Blaſium* & D. de *Gephingen* ob eccleſiam in *Uttenviler* epiſcopo *Conſtantienſi* ad adprobandum tranſmittit.

SECULUM XIII.

Anno 1225. 7. Iunii. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 11. 35.

Domino ſuo & patri in Chriſto venerabili *C. a*) Dei gratia *Conſtantienſi* epiſcopo *E.* eadem gratia comes de *Urach* & Dominus in *Friburg* promtiſſimam ſervitutem cum debita reverentia. Paternitati veſtræ ſignificamus humiliter, quod nos diu protractam litem ſuper iure patronatus eccleſiæ in *Utinvilare b*), quæ vertebatur inter abbatem & conventum S. *Blaſii* ab una parte, & fidelem noſtrum *Heinricum* militem de *Gephingen* ab altera de conſenſu partium, præſtito utrinque datæ fidei ſacramento in manibus noſtris, facta quoque renuntiatione de ſcriptis & inſtrumentis a diverſis ſedibus ſuper eadem cauſa ad diverſos iudices obtentis, præhabita cum viris prudentibus multa deliberatione, per arbitrii noſtri ſententiam taliter decidimus, ut *W.* clericus, qui nunc ab eodem *H.* milite præſentatus, a vobis fuit inſtitutus, eandem eccleſiam pacifice poſſideat, & quam primum vacare incipiet, prænominati abbas & conventus ad eandem vobis aut ſucceſſori veſtro inſtituendum idoneum clericum præſentent, ac ſic monaſterium S. *Blaſii* una vice, prædictus vero *H.* miles vel ſui heredes altera, per mutuas viciſſitudines perpetuum ius obtineant ad eandem eccleſiam clericos præſentandi. Quia tamen in iure canonico cautum didicimus, quod laicus quantumcunque bonus in re ſpiritali arbitrari vel tranſigere non poſſit, deciſionis noſtræ arbitrium veſtræ directionis prudentiæ committimus devote pro partibus in Domino rogantes, quatenus præmemoratam diffinitionem noſtram in ſcriptis redactam veſtræ auctoritatis poteſtas ordinaria confirmet, ne ſopita contentio ſuadente inimico generis humani aliquatenus in poſterum denuo reſurgat. Ne autem hæc noſtra diffinitio valeat ab altera partium caſſari, ſigillo noſtro & litteris præſentibus abbatis S. *Blaſii*, nomine monaſterii ſui ſigillum procuravimus coniungi. Huic autem compoſitioni interfuerunt *Albertus* comes de *Rotenburg. Chuonradus* plebanus de *Grueningen. Heinricus* dapifer de *Rotenburg. Berchtoldus*

a) *Conrado* II. epiſcopo. b) *Uttenweiler* parochia eſt in capitulo rurali *Munderkingen*.

toldus dapifer de *Urach. Ortliebus* de *Eſſelingen. Chuonradus Frazali. Cuonradus* de *Balgingen* milites, & alii quam plures. Acta ſunt hæc anno incarnat. dominicæ MCCXXV. in caſtro *Sindelſtein.* VII. idus Iunii. SECULUM XIII.

N. XC.

Egeno comes de *Urach* licentiam concedit, ſeipſum, aut aliquid ſuorum bonorum monaſterio *Bebenhuſano* donandi.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Egeno* Dei gratia comes de *Urach.* Notum ſit omnibus tam præſentis quam futuri ſeculi fidelibus, quod nos auctoritate noſtra liberorumque noſtrorum, ob honorem Dei, ſuæque glorioſiſſimæ genitricis *Mariæ*, ob iugemque noſtri, parentumque noſtrorum memoriam cœnobio in *Bebenhauſen*, & fratribus in eodem loco Deo die noctuque famulantibus, perenni iure conceſſimus, ut quicunque miniſterialis noſter, vel mercator, clericalis vel ſecularis perſona, ſeu cuiuſcunque conditionis aut ſervitutis homo prænominato Cœnobio ſe ipſum aut aliquid de rebus ſuis mobilibus vel immobilibus conferre voluerit, libere id faciat cum noſtra licentia & voluntate. Ne quiſquis huius traditionis tam firmam rationem præſumat infringere, præſentem paginam ſigilli noſtri impreſſione, teſtiumque deſignatione præcepimus communiri. Teſtium itaque, qui interfuerunt, hæc ſunt nomina: *Albertus* dux de *Tecche*; *Rudolphus* palatinus de *Tuingen*, & frater eius *Hugo.* De miniſterialibus *Bertolfus* de *Egensheim*; *Henricus* magiſter; *Luitfridus* de *Mezzingen*; *Hugo* de *Eiſelingen*; *Godefridus* de *Nuirtingen*; *Albertus* magiſter; *Rudolphus* de *Urach*; *Eberhardus* mareſchallus; *Wernherus* de *Biſingen*; *Henricus* de *Empfingen*; *Eberhardus* de *Mezzingen.* a) Anno 1227. Ex archiv. S. Blaſ. *T. II. p.* 8.

a) In *Cruſii* Annal. Sueviæ P. III. l. 1. c. 5. *Egenonis* huius charta legitur in gratiam eiuſdem monaſterii *Bebenhuſani* data an. 1228. *Conrado* abbate. Apud eundem c. 1. l. c. in diplomate *Friderici* II. inter teſtes occurrit comes *Egeno* an. 1215. de *Urach* & filius ſuus, cum aliis, ac inter primos quidem *Rudolpho* palatino comite de *Tuwingen*, qui hic cum fratre *Hugone* notatur. Vid. not. c. &c. ad chartam V. auctarii diplomatum ad Cod. epiſtol. *Rudolphi* I. R. R. p. 225. &c. Item *Vorläufig doch gründlicher Bericht vom Adel in Teutſchland*, imp. Francofordiæ an. 1721. Beylag. n. 38. p. 364. ubi *Ego comes de Urach* proximus teſtis ſubſcribit poſt *Fridericum* R. R. *Ulricum Patavienſem* ep. *Siffridum Auguſt.* ep. *Ludowicum* comitem Palatinum Rheni & ducem *Bavariæ* in charta *Rabodonis* comitis Palatini an. 1217.

Digitized by Google

N. XCI.

Heinricus VII. R. R. S. *Blaſium* ab omni exactione veſtium & equorum eximit.

SECULUM XIII.

Anno 1228. 22. Aug. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 51.

H *a)* Dei gratia Romanorum rex & ſemper Auguſtus. Univerſis imperii fidelibus hanc noſtram litteram inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Ex innata nobis benignitate tenemur quorumlibet fidelium imperii oppreſſiones relevare, & eorum inopiæ ſubventionis beneficio providere. Hinc eſt, quod nos pia animadverſione conſiderantes oppreſſiones & inopiam clauſtri S. *Blaſii* in *Nigra Silva*, honeſtatem eccleſiæ, religionem perſonarum, hanc eis fecimus gratiam & dedimus libertatem de conſilio & inductu tam ducis *Bawariæ* quam ducis *Auſtriæ* & *Styriæ*, ut nulli ſcultetorum noſtrorum, baiulorum, baliſtariorum vel clientum, ſeu etiam familiæ Dominæ Reginæ dilectæ conſortis noſtræ ab abbate vel præpoſitis aut miniſtris ſeu advocatis dicti monaſterii veſtes, equos, vel ſomarios *b)* liceat extorquere, aut ad conferendum eos alicuius ingenii ſcrupulo coartare: mandantes & ſub interminatione gratiæ noſtræ diſtricte præcipientes, ut nullus ſit, qui auſu ductus temerario hanc noſtram libertatem dictæ eccleſiæ factam infringere audeat, vel aliquo ingenio perturbare. Volumus enim ab ipſis perſonaliter exigere iuxta noſtræ beneplacitum voluntatis. Ad cuius & facti noſtri robur impoſterum valiturum præſens eis privilegium indulſimus noſtro typario inſignitum. Datum apud *Ezelingen* anno dominicæ incarnationis MCCXXVIII. X. Kal. Septembris, indictione I.

a) *Henricus* VIII. filius *Friderici* II. imp. an. 1220. Rex electus, demum a patre cuſtodiæ datus.
b) *Somarii* ſeu *ſagmarii* ſunt equi portandis ſarcinis deſtinati. Vid. Du Cange Gloſſar. v. *ſagma*.

N. XCII.

Rudolphus comes de *Habesburch* abbati in *Capell* curiam ſuam in *Barro* cum quibusdam decimis titulo emtionis concedit *a)*.

Anno 1228. Ex autograph. *T. II.* p. 31.

Quoniam preteritorum memoria in humanis ſenſibus diu nequit equo conſiſtere, & in tranſmutatione temporum abſque conſcriptione

a) Chartam hanc ex ſcriniis parochialis eccleſiæ in *Bar* cantonis *Tugienſis* tranſcriptam ill. L. B. de *Zurlauben* mecum communicavit.

Digitized by Google

tione cyrographi rerum antiquarum notitia ſimul & ordo variatur, & non ſolum veritas a quibuſdam reticetur, verum a pleriſque falſitas pro veritate inducitur. Eapropter ſcire debet tam preſens quam futura poſteritas, quod ego *Ruo b)* comes de *Habesburcb* & Lancravius in *Alſatia* cum filiis meis. *Al.* & *Ruo. c)* comitibus venerabili *Guidoni* abbati *Capelle d)* & conventui eiuſdem loci curiam noſtram in *Barro* cum quibusdam decimis & omni iure. videlicet. cum paſcuis. & nemoribus atque aliis communitatibus. ſicut a parentibus noſtris & a nobis actenus poſſidebatur. ſub titulo emptionis iure perpetuo dedimus poſſidendam. Sed quia comitiſſa uxor videlicet prædicti *A. e)* comitis eandem curiam a nobis in pignus pro quadam pecunia acceperat. quicquid iuris in prenominata curia videbatur habere cum omnibus liberis tam filiis quam filiabus *f)* quos tunc habuiſſe dinoſcitur. eiſdem fratribus totaliter & libere contradidit. & pater pro liberis qui ad hoc videbantur minus idonei *g)* hoc idem confirmavit. Si qua igitur controverſia de iam dicta poſſeſſione ad gravamen predictorum fratrum ultro pullulaverit prout tempus & ordo iuris dictaverit pro eiſdem fratribus iudicio ſeu iuri ſtare conabuntur. Igitur ut ea que prelibavimus ſana & ſalva permaneant. ſigillorum noſtrorum munimine in preſenti pagina perpetue roborantur. Teſtes autem horum ſunt. *Heinricus* & *Volricus* comites de *Chuſſapercb.* & Viri nobiles *Lutoldus* de *Regenſpercb. Volricus* de *Balbo.* & *Hugo* de *Brutiſſelen.* Clientes vero *Diethelmus* pincerna. *Hartmannus Wiſelere* & *Heinricus* de *Buotenheim*, & *Hugo* de *Tegeruelt. Lutoldus* de *Hengart. Waltherus* de *Tegernowe. Gerungus* de *Buoches.* & alii quam plures quorum nomina per ſingulos longum eſt enumerare. Acta ſunt hec anno gracie. M. CC. XX. VIII. Primo in *Baſilea.* Secundo cum uxore & liberis

b) *Rudolphus* hic ſenior avus eſt *Rudolphi* regis, de quo *Herrgottus* Geneal. diplom. T. I. p. 131.

c) *Albertus Rudolphi* regis pater, & *Rudolphus* ſator lineæ *Lauffenburgicæ*, de quo l. c. p. 229.

d) *Capella* olim celebre Ciſtercienſium cœnobium in pago *Turicenſi*, cuius abbates recenſet *Lew* in lexico Helvet. P. V. p 59. ac *Guidonem* quidem ad an. 1220. *Wernherum* vero ad an. 1223. quamvis *Guido* in hac charta adhuc ad an. 1228 notetur.

e) *Heilwigis Ulrici* comitis *Kiburgenſis* filia, *Alberti Habspurgenſis* uxor unica. l. c. p. 130.

f) *Alberti* filii l. c. p. 128. recenſentur. Filias quoque eidem fuiſſe ex hoc loco conſtat, quas *Guillimanus Eliſabetham* & *Berchtam* nominat, primam *Friderico* comiti *Zollerano* nuptam, alteram primum *Emerico Straſbergenſi*, dein *Othoni* de *Ochſenſtein* nuptam (Habsburg l. 6. c. 3. p. 372. ſeq.). Alii *Martham* addunt, quæ in *Adelhuſano Friburgi Briſgoiæ* monaſterio monialem profeſſa ſit, quam ſupra T. II. p. 23. *Chunigundem* nominamus, ut eſt communis perſuaſio illius monaſterii. Monialis iſtius, ſororis *Rudolphi* regis & filiæ *Alberti* nomen haud produnt annales *Dominicanorum Colmarienſium* ibidem a nobis citati: uti nec *Albertus Argentinenſis* nomen alterius ſororis *Rudolphi*, *Henrico* comiti de *Kuſſenberg* (quem *Guillimanus Emericum Straſbergenſem* dicit) dein *Othoni* de *Ochſenſtein* copulatæ.

g) Ob iuniorem ſcilicet ætatem, quippe *Rudolphus* dein rex ceu primogenitus tum 10. tantum annos numerabat an. 1218. natus.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

predicti *Alberti* comitis *Seconis b)*. Tertio confirmatum eſt in *Brucco*. regnante F. *i)* glorioſiſſimo imperatore. Sedem autem apoſtolicam glorioſe gubernante *Gregorio* nono. Sedem vero *Conſtantienſem* tenente C. k) epiſ. de *Tegeruelt*.

b) *Seckingæ* nimirum, a cuius abbatiſſa ditionem *Lauffenburgenſem* in feudum accepit *Rudolphus* hic ſenior. *i)* *Fridericus* II. imp.
k) *Conradus* II. adhucdum epiſcopus erat.

N. XCIII.

Conradus epiſcopus *Conſtantienſis* eventuale concambium erigit inter S. *Blaſium* & marchiones de *Baden* ob montem *Sauſenberg a)*.

Anno 1232. 22. Iunii. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 36. 51.

In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti amen. Nos *Chonradus* divina providentia *Conſtantienſis* eccleſiæ humilis epiſcopus univerſis præſens ſcriptum intuentibus notitiam rei geſtæ. Ne labantur cum tempore, quæ geruntur in tempore, ideo perquam neceſſarium eſt, geſta ſcriptis memoriæ commendari. Noverint igitur tam præſentes quam poſteri, quod nos de voluntate & conſenſu *H.* divina miſeratione venerabilis abbatis S. *Blaſii* in Silva Nigra & ſui conventus litem ſeu controverſiam, quæ vertebatur inter ipſos ex una, & *H*, nobilem marchionem de *Baden* ex parte altera ſuper monte, qui dicitur *Suſinberc*, ſopivimus in hunc modum. Ut videlicet utraque pars iuramento confirmaret, quidquid ſuper dicta controverſia ſtatueremus, illud inviolabiliter ſine contradictione qualibet obſervarent. Præceptum ergo, iuramento præſtito, tale fuit, ut primo dictus marchio cum uno ex tribus, qui coram nobis nominati fuerint, ad præſentiam Domini regis accederet, & ſuper hac concordia, ſi poſſet, conſenſum regium impetraret, & litteris ipſius ſuper hoc habitis ipſas abbati & conventui præſentaret. Quibus habitis dictus marchio dicto abbati & conventui prædium ſitum in *Uringin*, aut *Endingin*, vel ſi hoc habere non poterit, quod ſit inter *Friburc* & *Rinvelden*, de quo ſine dampnis & expenſis duas marcas argenti percipere poſſint, bona fide ſine fraude conferat & aſſignet, ab ipſis libere poſſidendum, & in eodem

a) Hoc tranſactionis inſtrumentum exhibet etiam *Schoepflinus* in hiſt. Zaringo-Bad. T. V. p. 182. cum aliquibus variationibus. De ipſa vero tranſactione agit T. I. p. 321. eamque *Hermanno* VI. marchioni adſcribit, qui *iunior* dicitur reſpectu cognominis ſui patris adhucdum viventis.

Digitized by Google

SÆCULUM XIII.

dem prædio advocatum, quem voluerint, eligendum. Iſtud etiam prædium, an ſit ad prædictos reditus ſufficiens, & in loco competenti ſitum, erit in arbitrio duarum perſonarum ab ipſo abbate & marchione eligendarum. Prædictus marchio ſub eodem iuramento promiſit, ut nihil de cætero præter ſervitium temporibus *B.* ducis *b)* ſolitum per ſe vel per ſuos exigat vel percipiat de curtibus eccleſiæ S. *Blaſii* in *Briſgaugia* conſtitutis. Quo rite completo abbas & conventus, quandocunque prædictus marchio petierit, ſine qualibet contradictione cum omni cautela, quam voluerit, dicta lite cedat, renuntiando omnibus actionibus tam realibus quam perſonalibus ſuper dicto monte ſibi aut ſuis ſucceſſoribus ab abbate, vel ſuis ſucceſſoribus unquam de cætero ſuſcitandis, ipſi marchioni omne ius, omnemque poſſeſſionem ſeu dominium, quod in ſæpe dicto monte habent, libere & ſine dolo & fraude conferant, & aſſignent. Ut autem hæc inconcuſſa permaneant, præſentem cedulam ſigilli noſtri duximus munimine roborandam. Ego abbas communicato fratrum meorum conſilio ſigillum meum appendo, & conſentio omnibus ſupra dictis. Ego marchio ſigillum meum appendo, conſentiens omnibus ſupra ſcriptis. Acta ſunt hæc apud S. *Blaſium* in capella S. *Ioannis Baptiſtæ* anno dominicæ incarnationis MCCXXXII. X. Kal. Iulii indictione V. præſentibus his teſtibus ad hoc rogatis. *H.* abbate S. *Blaſii*. *Arnoldo* priore. *B.* hoſpitalario. *H.* cuſtode. *H.* præpoſito in *Zurigowe c)*. *H.* præpoſito in *Burgilun*. *H.* capellano, monachis S. *Blaſii*. Magiſtro *Ortolfo* ſcholaſtico Conſtantienſi. *W.* Flore canonico Turicenſi, & *Marchione*. *A.* nobili de *Warte*.. *H. monacho d)* milite Baſilienſi. *Olrico* plebano de *Kirchdorf*.

b) *Bertholdi* ſcilicet *Zæringenſis*. c) Ut videtur, in *Wislikoven*. d) Scilicet ex familia *Münch*.

N. XCIV.

Sententia iudicum a S. ſede conſtitutorum iuxta indulta epiſcopi *Conſtantienſis* nullum clericum ad parochiam *Schönau* eſſe aſſumendum.

In nomine Domini amen. Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis *B.* humilis abbas S. *Mariæ* in *Ruti a)* *C.* præpoſitus *Ymbriacenſis*

Anno 1238. 17. Sept. Ex archiv. San-Blaſ. T. II. p. 51. 96.

a) *Ruti* ſeu *Ruthinum* abbatia *Præmonſtratenſis* in *Turicenſi* pago haud procul *Rapperswila* hoc ſeculo condita eſt, de qua in Annalibus Præmonſt. T. II. p. 715. agitur, & in *Lew* lex. Helvet.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

cenſis b) & magiſter *G. Augenſis*, iudices a ſede apoſtolica deputati orationes in Domino. Litteras Domini Papæ recepimus in hunc modum. *Gregorius* &c. dilecto filio *S.* presbytero accepimus referente, quod cum olim venerabili fratri noſtro *C.* Conſtantienſi epiſcopo noſtris dederimus litteris in præceptis, ut eidem de ſua diœceſi oriundo nullum beneficium aſſecuto in aliqua eccleſiarum ſuæ diœceſis, diœceſana ſibi lege ſubiecta, in quam nondum direxerimus noſtra ſcripta pro alio, dummodo in loco, in quo ei provideret, reſidere eſſet paratus, niſi rationabile quid obſtaret, ob reverentiam divinam & noſtram in aliquo eccleſiaſtico beneficio competenti providere curaret, contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, dictus epiſcopus eam duntaxat occaſionem prætendens, quod dilectus filius noſter O. S. *Nicolai* in carcere Tullenſi diaconus cardinalis, tunc in illis partibus apoſtolicæ ſedis legatus, in omnibus eccleſiis ſuæ diœceſis pro aliis beneficiandis direxerat ſcripta ſua, obaudito mandato noſtro id hactenus efficere non curavit, propter quod idem eſt iam ſecundo coactus apoſtolicæ ſedis beneficium implorare. Unde eidem epiſcopo noſtris damus litteris in præceptis, ut præcedentem inobedientiam redimens per obedientiam ſubſequentem, ei ſaltem hac vice iuxta priorum continentiam litterarum occaſione huiusmodi non obſtante providere procuret. Quo circa diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eodem epiſcopo mandatum noſtrum efficere negligente, illud vos iuxta traditam ei formam ſublato appellationis obſtaculo exequi procuretis. Datum Reate XVI. Kal. Septemb. pontificatus noſtri anno V.

Cum igitur nobis conſtaret manifeſte, venerabilem patrem noſtrum *C.* Dei gratia *Conſtantienſem* epiſcopum mandatum apoſtolicum, cum pluries ſe ad id obtulerit facultas, in hac parte neglexiſſe, cum abbati & conventui S. *Blaſii*, qui mandatum ſuper hoc receperant apoſtolicum, poſtmodum tria beneficia, ut de aliis in ſua diœceſi vacantibus taceamus, vacaviſſe noſcantur, nos idem mandatum nobis iniunctum fideliter exequi cupientes, eccleſiam in Nigra Silva dictam *Schœnowe*, quæ tanto tempore videbatur vacaſſe, quod ad manus apoſtolicas eius eſſet donatio devoluta, licet alias ad eundem abbatem eiuſdem eccleſiæ donatio ſpectare deberet, præfato *S.* presbytero auctoritate, qua fungebamur, duximus conferendam. Partibus igitur ſuper his in noſtra præſentia conſtitutis, poſt multas hinc inde altercationes dictus abbas ipſe & conven-

tus

P. XV. p. 542. ubi aliquot etiam abbates enumerat, inter quos tamen non comparet initiali littera B. hic notatus.

b) *Conradum* præpoſitum *Ymbriacenſem* iam ſupra N. LXXXVII. notavimus.

Digitized by Google

tus S. *Blaſii* litteras apoſtolicas produxit in medium, continentes ante dictam eccleſiam in *Schönowe* cum cura animarum, decimis & omnibus pertinentiis a bonæ memoriæ *U.* & *O.* c) epiſcopis *Conſtantienſibus* pleno iure anteceſſoribus ſuis & illorum ſucceſſoribus, & quibus ipſi vices ſuas commiſerint, donatam fore liberaliter & conceſſam, capituli ſui conſenſu nihilominus accedente, nec non felicis recordationis *Honorii* Papæ confirmatione canonica ſubſecuta. Viſis igitur & intellectis his & aliis ab utraque parte propoſitis, præfatam epiſcoporum conceſſionem, & prædicti *H.* Papæ confirmationem validam eſſe, & iure ſubnixam ſententiando decrevimus, uſi concilio procuratorum, ante dictam collationem eccleſiæ *Schönowe S.* presbytero factam decernentes irritam & inanem, ſententialiter adiudicando eandem eccleſiam *Schönowe* monaſterio S. *Blaſii*, prout in authenticis prædictorum epiſcoporum perſpeximus contineri, ac revocantes in irritum, quidquid auctoritate noſtræ conceſſionis in ſupradictam eccleſiam extitit attemptatum. Datum apud *Diezinhouen* anno Domini MCCXXXII. XV. Kal. Octob. præſentibus Domino *U.* Epiſcopalis Cellæ præpoſito *d)* & magiſtro *A.* eiuſdem eccleſiæ canonico. *L.* plebano de *Hugilnhein. C.* & *U.* plebanis de *Nufron*, & de *Kilcdorf* clericis. *D.* de *Steinegge C.* de *Lovſin. Snupoldo* de *Twiele. B.* de *Bankilshouen. C.* de *Rinaugia* militibus & aliis quam pluribus in Domino feliciter amen. Et quia ego magiſter *G.* ſigillum proprium non habeo, ſigillo venerabilis Domini *C.* Decani *Augenſis*, uſus ſum.

SECULUM XIII.

c) De *Udalrici* & *Ottonis* epiſcoporum *Conſtantienſium* confirmatione eccleſiæ in *Schœnau* Vid. ſupra N. LXII. pag. 95.

d) Intelligendus hic præpoſitus eccleſiæ collegiatæ in *Biſchofs Zell.*

N. XCV.

Conradus epiſcopus *Conſtantienſis* iterato eccleſiam *Schœnau* S. *Blaſio* committit, ac prædictam ſententiam ratam habet *a)*.

In nomine Domini amen. Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis *C.* Dei gratia Conſtant. epiſcopus ſalutem in ſalvandorum

Anno 1232 4. Octob. Ex. archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 51.

a) Ex hac charta erroris arguitur *Hartmannus* in annalibus Eremi, qui *Conradi* II. obitum hoc anno 6. Sept. contigiſſe ſcribit (pag. 240.).

Digitized by Google

SECULUM XIII.

omnium ſalvatore. Acceſſerunt ad nos venerabiles in Chriſto *H.* abbas S. *Blaſii* & fratres ſui ſcripta & authentica ſacris ſigillis ornata a bonæ memoriæ *O.* & *U.* Anteceſſoribus noſtris ſuper eccleſia *Schoenowe*, ipſis collata, & a ſanctæ recordationis *Honorio* PP. confirmata, cum inſtantia petierunt humiliter & devote, ut ſcripta eadem renovare, & ſigilli noſtri dignaremur munimine confirmare. Quoniam igitur ordini epiſcopali, in quo licet indigni miniſtramus, convenit, quid ſingulis expediat, providere, petitioni eorum gratum præbentes aſſenſum, eccleſiam S. *Mariæ* in *Schoenowe* cum cura animarum, decimis & omnibus pertinentiis accedente conſenſu Conſtantienſis capituli, ſicut in authenticis prædictorum epiſcoporum perſpeximus plenius contineri, ita tamen, quod *duo fratrum* perpetuo Deo deſerviant ibidem, ſic etiam a viris venerabilibus *B.* videlicet abbate S. *Mariæ* in *Ruti*, *C.* præpoſito *Ymbriacenſi*, & magiſtro *G. Augenſi*, ſanctiſſimo patre *G.* ſummo pontifice, tum ſuper eadem eccleſia inter monaſterium S. *Blaſii* ex una parte, & S. presbyterum ex altera parte lis verteretur, iudicibus deputatis ipſam eccleſiam in *Schoenowe* monaſterio S. *Blaſii* ſcriptis ſupra memoratis amminiculantibus, pleno iure, quemadmodum ſuperius expreſſum eſt, rite adiudicatam, cognovimus, divina & noſtra auctoritate canonice confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Si vero aliqua perſona huic noſtræ confirmationis paginæ temere temptaverit obviare, in examine diſtricti iudicis divinam exinde ſentiat ultionem. Datum apud *Conſtantiam* anno incarnationis dominicæ MCCXXXII. anno decenovalis cycli XVII. Epactis XXVI. Concurrentibus IV. Dominicali littera *C.* indictione VI. præſidente ſedi apoſtolicæ *Gregorio* IV. anno apoſtolatus eius V. *b)* Imperante glorioſiſſimo Romanorum imperatore *Friderico*, anno regni eius XX. imperii vero XII. regnante illuſtri filio ſuo *Heinrico* in ſortem regni ſecum electo, anno electionis eius XIII. Pontificatus noſtri anno XXIII. *c)* IV. nonas Octob. Multis præſentibus in Domino feliciter amen.

b) *Gregorius* IX. fuit, & annus pontificatus eius ſextus iam inchoatus.

c) Igitur anno 1210. electus eſſe debuit.

N. XCVI.

Digitized by Google

N. XCVI.

Gregorius IX. prioratum *Ochſenhuſ.* ſub protectionem ſuſcipit & decimas in *Reinſtetten*, nec non homines in *Winterieden* confirmat.

Gregorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis priori & conventui de *Hoſſenbuiſe* O. S. B. diœceſis *Conſtantienſis* ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iuſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Quapropter dilecti in Domino filii veſtris iuſtis precibus inclinati perſonas veſtras & locum, in quo divino eſtis mancipati obſequio, cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum, præſtante Domino modis iuſtis poteritis adipiſci, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus. Specialiter autem decimas in *Reinſtetten a)*, homines in *Winterieden*, ac alia bona veſtra, ſicut ea omnia iuſte ac pacifice poſſidetis, vobis & per vos monaſterio veſtro auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri & Pauli apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Datum Anagniæ IV. Kalend. Nov. Pontificatus noſtri anno VI.

SECULUM XIII.

Anno 1233. 29. Octob. ex chartul. San-Blaſ. *T. II. p.* 55.

a) Eccleſia in *Reinſtetten* cellæ noſtræ in *Ochſenhuſen* iam a. 1157. ab *Adriano* IV. confirmata fuerat. Vid. ſupra N. LV. pag. 82.

N. XCVII.

Abbatis *Hirſaug. a)* neceſſitate conſtricti venditio facta capitulo *Spirenſi*.

Abbas & conuentus *Hirſogen*. Omnibus Chriſti fidelibus ad quos preſens littera peruenerit ſalutem in eo, qui eſt vera ſalus creden-cium.

Anno 1236. 6. Nov. Ex archiv. Spirenſi. *T. II. p.* 38.

a) *Erneſtus* tunc *Hirſaugiæ* abbas erat, & *Conradus* IV. epiſcopus *Spirenſis*.

SECULUM XIII. cium. Certiora ſunt ea, que geruntur & minori calumpnia poſſunt perturbari, ſi vigorem ſumant a teſtimonio litterarum. Ad vniuerſorum igitur tam preſencium quam futurorum hanc cedulam intuencium cupimus peruenire noticiam tenore preſencium profitentes & proteſtantes, quod nos pro ſtrictiſſima eccleſie noſtre neceſſitate vendidimus triginta modios tritici ciuilis menſure de curia noſtra *Wingarda* capitulo *Spirin.* pro XXXII. Marcis puri argenti de bona voluntate & permiſſione venerabilis Dni noſtri C.. *Spiren.* epiſcopi ſingulis annis in minus granarium ſuum imperpetuum rite preſentandos, ut autem hec prenotata vendicio rata ſit imperpetuum, & a nullo violari poſſit, preſentem litteram in huius contractus teſtimonium noſtro & conuentus ſigillis communiuimus. Datum anno Domini M. CC. XXXVI. octauo idus Novemb. indictione nona.

N. XCVIII.

Conradi IV. epiſcopi *Spirenſis* confirmatio præcedentis venditionis.

Anno 1236. 6. Nov. Ex archiv. Spir.

C. Dei gracia *Spiren.* epiſcopus vniuerſis Chriſti fidelibus quibus hoc ſcriptum oſtenſum fuerit, ſalutem in eo, qui eſt via & veritas credencium. Cum labilis ſit hominum memoria & mundanis actibus frequenter inuoluta, neceſſe eſt nimirum, ut ea que fideliter geruntur & contrahuntur, hominum teſtimonio & ſcriptis autenticis roborentur, ne rabię malignantium & liuore derogancium corrodantur & impugnentur. Singulis ac vniuerſis preſentibus & futuris ad quos hec littera peruenerit, conſtare volumus tenore preſencium profitentes & proteſtantes, quod abbas & conuentus *Hirſougenſis* pro ſtrictiſſima eccleſie ſue neceſſitate vendiderunt XXX. modios tritici ciuilis menſure de curia ſua *Wingartin* capitulo *Spiren.* de bona voluntate noſtra & permiſſione pro XXXII. Marcis puri argenti ſingulis annis in minus granarium ſuum rite preſentandos, ut autem hec prenotata vendicio rata ſit in perpetuum & a nullo violari poſſit preſentem litteram in huiusmodi contractus teſtimonium ſigillo noſtro communiuimus. Datum anno Domini M. CC. XXXVI. VIII. idus Novembris indictione VIIII.

N. XCIX.

Digitized by Google

N. XCIX.

Monialibus in *Gunterſtal* poſſeſſio in *Oberriet* conceditur ea conditione, ut ibi domum conventualem ædificent.

SECULUM XIII.

Anno 1237. Ex archiv. Oberried. *T. II. p.* 78.

Nos *C. a)* permiſſione divina abbas S. *Galli* notum eſſe cupimus univerſis præſentem paginam inſpecturis. quod Dns. *H.* ſenior de *Tengin* & filii ſui *H.* & *C.* cum unanimi conſenſu poſſeſſionem in *Oberriet*, quo ipſi iuxta ritum prædeceſſorum ſuorum iure feodali ab anteceſſoribus noſtris & a nobis infeodati fuerant, nobis & eccleſiæ noſtræ traditione manuali reſignarint. Nos itaque habito conſilio confratrum noſtrorum *S.* decani. *B.* præpoſiti & *L.* quondam decani & aliorum confratrum noſtrorum de unanimi conſenſu eorundem & totius capituli noſtri divinæ propitiationis intuitu, nec non etiam precum Dni *R. b)* præpoſiti *Argentinenſis* viri venerabilis interventu, ſanctimonialibus de *Gunterſtal* dictam poſſeſſionem in *Oberriet* ſub nomine cenſus conceſſimus perpetuo poſſidendam, ita tamen ut ibidem domum conventualem conſtruentes illic reſidendo Dno Deo militent in perpetuum. Statuimus etiam ſi aliquo caſu prælibatos Dnas hoc evitare contigerit, ut videlicet ipſo præpoſito *Argent.* vivente manſionem illic non faciant, ipſa poſſeſſio ad ſæpe dictum præpoſitum *Argent.* libere revertatur. Si vero ipſo mortuo idem effectui mancipare neglexerint, hæredes ſui ſibi invicem iure ſuccedant feodali. Ne vero aliquis ſucceſſorum noſtrorum tam pium opus a nobis legitime celebratum aliquatinus attentet infringere, præſens ſcriptum conſcribi fecimus & munimine ſigilli noſtri duximus roborandum, ut quia omnia facta *mortalium* temporalem motum ſequendo ſua natura tendunt ad interitum, litterarum adminiculo fulciatur & ab oblivionis interitu defendatur. Datum apud S. *Gallum* anno ab incarnatione Dni. M. CC. XXX. VII. X. Indictionis.

a) Conradus I. *de Buſnang.* *b) Rudolphus de Thengen.*

Digitized by Google

N. C.

Concambium conventus de *Sizenchilch* cum *Burchardo* de *Eſchechon*.

SECULUM XIII.

Anno 1240. 14. Dec. Ex archiv. San-Blaſ.

Univerſis Chriſti fidelibus præſentem paginam inſpecturis *Heinricus a)* abbas S. *Blaſii* ſubſcriptorum notitiam cum ſalute. Quia propter diverſas neceſſitates humanum genus contractus diverſos ac varios adinvenit utilitati ſuæ provide proviſurum, non eſt mirum, ſi ex cauſa huiusmodi commoditatibus utatur poſteritas inventorum: ideoque cum dilectæ in Chriſto *M.* magiſtra & conventus de *Sicinchilche b)* cum *Burchardo* de *Eſchechon*, uxore, & filiis ſuis Burgenſibus de *Rinfelden*, poſſeſſionibus, quas in banno villæ *Wilen* habebant, pro prædio dictorum burgenſium *Schalbach* nominato, ſicut in inſtrumento ſuper hoc confecto contineri dicitur, permutatis contractum apud *Suſenberc* præſentibus Dominis *Ottone* priore, *Hermanno* præpoſito, *Heinrico* dicto Bruling de *Burgelun;* militibus *Ulrico* domino de *Liebenberc*, *Uolrico* de *Herten*, *Chonrado* de *Diethlichon*, *Friderico* de *Refftenbach*, *Chonrado* miniſtro de *Sicinchilche*, *Heinrico* de *Rinfelden* *Eſelin* dicto, & aliis quam pluribus anno Domini MCCXL. feria II. Ebdomadæ Pentecoſtes indictione XIII. permutationis duxerunt celebrandum. Ego qui eidem Cellæ in temporalibus dinoſcor & ſpiritualibus præſidere, cum conſenſu fratrum meorum dictum contractum approbo & confirmo, & in huius rei teſtimonium præſentem litteram ſigilli mei munimine roboravi. Datum apud S. *Blaſium* XV. Kal. Ianuarii indictione XIV. Anno eodem.

a) Ex hac & ſequente charta liquet, intra octo dies duos in S. Blaſio fuiſſe abbates, *Henricum* hic d. 18. Dec. notatum, qui tamen paucis poſt diebus munere ceſſerit, quum mox die 26. Dec. *Arnoldus* abbas occurrat. Vid. T. I. p. 51.

b) Parthenon *Sizenkirch* in *Badenſi* marchionatu iam ab a. 1151. monaſterio S. *Blaſii* paruit Vid. ſupra N. LII. p. 78. cuius tamen Magiſtræ ignorantur.

N. CI.

Ulricus de *Clingen* ius civitatis aliaque iura concedit S. *Blaſio* in oppido *Klingnau a)*.

Anno 1240. 26. Dec. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 51.

Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis ſive audituris *Arnoldus* Dei gratia abbas S. *Blaſii* ſubſcriptarum notitiam cum ſalute.

Cum

a) Brevem nobilium de *Clingen* in *Turgovia* notitiam ſiſtit *Leu* in Lex. Helvet. T. XI. p. 122.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

Cum homines maxime noſtris temporibus ad litigandum ſint proni, neceſſarium eſſe credimus & plurimum expedire, ſi geſta præſentium ad notitiam futurorum ſcripturæ teſtimonio transmittantur. Hinc eſt, quod cum nobilis vir dominus *Ulricus* de *Clingen* in ſuo prædio iuxta fluvium *Ararim* dictum caſtrum & civitatem conſtruere propoſuiſſet, quia idem fundus ad hoc ſibi minus ſufficiens videbatur, petitione tam ad nos, quam ad piæ memoriæ *b) Heinricum* quondam prædeceſſorem noſtrum abbatem habita tandem obtinuit, ut in quadam parte noſtri prædii ſibi contigua & competenti facta commutatione, quæ tantumdem valeret, idem caſtrum & civitatem ipſam conſtruere permitteremus. Cui & nos ipſum fundum de conſenſu noſtri capituli, quantum *muri & vallis ambitus includit*, mutando contradidimus, ut ipſius & ſucceſſorum eius favorem & gratiam de ipſa civitate abundantiorem in perpetuum habeamus. Eadem vero commutatio accedente conſenſu nobilis matronæ dominæ *Itæ* ſuæ coniugis, & filiorum ipſius videlicet *Ulrici* & *Waltheri c)* facta eſt in loco, qui vocatur *Bezzenowe d)*, ubi idem Dominus nobis domicilia, quæ vulgariter *Hofſtete* dicuntur, cum viis & paſcuis & omnibus utilitatibus eccleſiæ noſtræ conceſſit & contradidit libere poſſidenda. Præterea idem Nobilis cum iuſtitias & conſtitutiones civitatibus conſuetas dictaſſet, ad utilitatem maxime & honorem eccleſiæ noſtræ ſpecialiter inſtituit, ut ab hominibus S. *Blaſii* tam villicis quam aliis ibidem reſidentiam habentibus iuri & conſuetudini noſtræ eccleſiæ ratione concivilitatis in nullo penitus derogetur, videlicet ut nos cenſus, hereditates, morticinia, quæ vulgo *Val* nominantur, & alias requiſitiones nobis debitas, infra iam dictam civitatem ſine contradictione ſicut in noſtris villis & propriis curtibus exigamus. Et qui ſecundum hanc formam & conſtitutionem ab eo præſcriptam ibidem habitare recuſaverit,

nove-

& ſeqq. qui etiam advocati fuerunt *Steinenſis* ad Rhenum monaſterii. Ab his in prædio ſuo conſtructum eſt oppidum in *Clingenau*, ducto ab ipſis vocabulo, fundos ad hoc quoſdam ſuppeditante S. *Blaſii* monaſterio, ex vicina nimirum præpoſitura *Tutingenſi* (cuius præpoſitus *Heinricus* in hac charta nominatur), quæ nunc extra muros dicti oppidi locata ab eo *Clingnovienſis* audit. Cætera ex hac ipſa charta plenius habentur, quæ in citato auctore deficiunt.

b) *Heinricus* S. *Blaſii* abbas vix antea d. 18. Dec. ceu vivus adhuc & ad clavum ſedens in charta præcedente memoratus, hic iam poſt paucos dies *bonæ memoriæ quondam abbas* dicitur; quæ verba illum iam tunc defunctum indicare videntur, quum tamen ex monumentis domeſticis conſtet, *Henricum* non morte, ſed morbo dumtaxat coactum regimine ſe abdicaſſe, forte diutius adhuc ſuperſtes. Verum iam obſervatum ab eruditis, formulam hanc *beatæ memoriæ* etiam ſubinde de viventibus adhuc uſurpari.

c) Ex altera parte oppido adiacet cœnobium *Siona*, quod hic *Waltherus* iunior an. 1269. fundavit pro fratribus ordinis S. *Guilielmi*; poſt varios caſus demum a. 1724. congregationi S. *Blaſii* unitum. De hoc infra plures chartæ dabuntur.

d) Hodie *Beznau* villa, haud procul *Clingnovio*.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

noverit, ſibi ab hac die & deinceps ius concivilitatis & reſidentiam penitus denegari. Ut autem hæc, quæ præſcripta ſunt, in perenni vivant memoria, ſigillorum noſtri & prædicti nobilis munimine præſentem paginam fecimus roborari. Acta ſunt hæc in capitulo noſtro anno Domini MCCXL. in die S. *Stephani*, præſentibus quorum hæc ſunt nomina. *Hartmannus* prior. *Chuonradus* cuſtos. *Heinricus* præpoſitus de *Totingin*, confratres noſtri. *Heinricus* comes de *Cuſſaperc*. *Heinricus* nobilis de *Crenchingen*. *Uolricus* de *Clingenberc*. *Chonradus* de *Stein*. *Chonradus* de *Lengenawe* milites & alii quamplures tam clerici quam laici in Domino feliciter amen.

N. CII.

Hugo de *Tuffenſtein* vendit S. *Blaſio* prædium apud *Bebikon*.

Anno 1241. Ex archiv. S. Blaſii. *T. II. p.* 52.

In nomine Domini. Ego *Hugo* de *Tuifinſtein* hac annotatione ſignifico præſentibus & futuris, quod cum inter venerabiles abbatem & conventum S. *Blaſii* ex una parte, & me & filios meos ex altera emptionis & venditionis nomine contractum celebrari contigiſſet, prædium meum in *Bebinchon a)* apud Cellam *Wizzilichon*, accedente conſenſu coniugis meæ & filiorum meorum cum omni iure, quod habebam vel habere videbar ibidem, dictis abbati & conventui contradictione qualibet *b)* legitima donatione tradidi poſſidendum, reſignato inſuper iure advocatiæ quam idem abbas *Chuonrado* de *Tegirvelt* miniſtro nomine commendationis eo tenore commiſit, ut idem C. de eodem prædio ratione advocatiæ non niſi unum modium avenæ recipiat, quam conſtitutionem ſi exceſſerit, abbas habeat poteſtatem ipſam cuicunque voluerit committendi. Ne autem ſuper huiusmodi contractu impoſterum aliqua dubietas exſurgat, hanc paginam conſcribi, & ſigillorum venerabilis Domini abbatis de S. *Blaſio* & mei feci munimine roborari. Actum in caſtro *Tuffinſtein* anno Domini MCCXLI. Indictione XII. *c)* præſentibus quorum

a) *Bebikon* vicus prope cellam noſtram *Wiſlikoven* in *Zurichgovia*, cuius etiam præpoſitus *Henricus* hic notatur. *b)* Supplenda hic vox *remota*.

c) Si indictio XII. non fallit, annus 1239. hic reponendus eſt, cui iſta congruit; quod etiam ſuadet *Heinricus* abbas huic chartæ ſubſcriptus, qui hoc anno 1241. abbas haud amplius fuit. Vid. chartas præced.

Digitized by Google

rum iſta ſunt nomina. *Heinricus* abbas, *Hermannus* capellanus, *Heinricus* præpoſitus de *Zurigowe*. *Hugo* de *Bondorf*. Ego *Hugo* de *Tuffinſtein*, uxor mea *Mahthilt*, filii mei *Ulricus* & *Hugo*. *Gotfridus* plebanus de *Urberc*. *Hugo* vicarius de *Gerwiler*. *Chonradus* miniſter de *Tuffinſtein*. *Heinricus* dictus *Viomi*. *Heinricus* de *Rohſwiler* & filius eius *Heinricus*, & alii multi. SECULUM XIII.

N. CIII.

Henricus ep. *Conſtant.* unit Cellæ *Wislikovenſi* eccleſiam in *Bebikon*.

In nomine Domini amen. Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis *Heinricus* a) de patientia Dei *Conſtantienſis* epiſcopus in perpetuum. Ut facta modernorum poſteris plenius eluceſcant, ſcripturarum debent indiciis æternari. Præſentes ergo noverint & futuri, quod dum reverendus in chriſto *Arnoldus S. Blaſii* abbas in Nigra Silva ſuis ſuorumque confratrum & aliorum quam plurium proborum virorum nos noſtrumque capitulum reddidiſſet aſſertionibus certiores, quod cellula in *Wizilinchoven* ſuo ſubiecta regimini ſic eſſet in redditibus tenuis & exilis, quod in ipſa vix unus poſſet monachus ſuſtentari, ſupplicans nobis humiliter & devote, ut curam capellulæ in *Bebinchoven* immediate dictæ cellulæ adiacentis, cuius ius patronatus ſeu præſentationis ſuo noſcitur monaſterio pertinere, eo quod in ipſa & capellula ſacerdos ſuſtentari non valeat qualiscunque, prædictæ cellulæ ſacerdoti curaremus committere propter Dominum, ut ſic ſaltem de ipſius capellulæ proventibus alter ibidem monachus ſuſtentetur. Cum itaque ſcriptum ſit, væ ſoli non habenti, ſi ceciderit, ſublevantem: & quoniam dictum monaſteſterium S. *Blaſii* dilectione ſpeciali amplectimur cum perſonis eiuſdem loci, abbatis & conventus precibus inclinati curam capellulæ memoratæ ſacerdoti vel ſacerdotibus in præfata cellula Domino famulantibus, ac per ipſos eidem cellulæ commiſimus, conceſſimus, & donavimus cum omnibus tam ſpiritualium quam temporalium pertinentiis pleno iure perpetuo Anno 1243. 30. Iun. Ex cod. archiv. T. II. p. 58.

a) *Henricus* I. de *Thanegg*. Porro hæc unio hodiedum perdurat.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

tuo poſſidendam, capituli noſtri accedente conſilio & conſenſu; ſalvo tamen noſtro, archidiaconi, decani loci iure in omnibus, & confratrum. Ut autem hæc perpetuo maneant firmiora, hanc litteram ſæpefatæ cellulæ contulimus in teſtimonium huius facti ſigillorum noſtri, noſtrique capituli munimine roboratam. Acta ſunt hæc in maiori eccleſia *Conſtantienſi* anno dominicæ incarnationis MCCXLIII. Indictionis primæ, pridie Kalendas Iulii, multis præſentibus tam clericis quam laicis in Domino feliciter amen.

N. CIV.

Charta *Rudolphi* comitis de *Habspurg* pro monaſterio *Capellæ*.

Anno 1243. 13. Aug. Ex autogr. *T. II.* p. 31.

Univerſis hanc paginam intuentibus comes *Ruodolfus ſenior* a) de *Habisburch* & Lanchravius *Alſatie* rei geſte noticiam. In nomine Crucifixi amen. Anno eiuſdem milleſimo ducenteſimo quadrageſimo tercio. Quoniam ſingulis fragilis eſt memoria & rerum turbe non ſufficit, ea que geruntur in tempore. conſueverunt ſtili beneficio perennari. Cum igitur ineffabilis beneficiorum Crucifixi liberalitas. blandius nos alliciat. & a nobis iuſtius exigat omnia relinquere propter ipſum. & nudos nudum ſequi. & ſi ad illius protectionis ſemitam attingere non valemus. ſi non in multo. in aliquo tamen ipſius largitatem circa nos excitare convenit. ut facilius miſericordiam conſequamur. Noverint igitur tam poſteri quam preſentes. quod cum venerabilis in Chriſto W *b)* abbas & conventus *Capelle* ordinis ciſtercienſis ſub regulari diſciplina in dicto loco laudabiliter converſentur. motu fidei. & zelo ordinis. ac religionis ſuccenſi. curtem in *Barro* cum iure patronatus ipſius eccleſie quod nos contingit. decimarum. decurſuum. aquarum. pratorum. nemorum. cum omnibus appendiciis ad eandem ſpectantibus pleno iure. & ſine cuiuslibet contradictione. eo modo quo nos hactenus poſſedimus. abbati & fratribus antedictis. & eidem loco ob honorem individue Trinitatis. & glorioſe

a) *Rudolfus* hic filius eſt *Rudolfi*, cuius chartam ſupra N. XCII. ex ſcriniis eccleſiæ *Barenſis*, unde & hæc deſumta eſt, produximus. Hic quidem reſpectu patris ſui dictus eſt *iunior*, ille autem mortuo *ſeniorem* ſe ſcripſit intuitu *Rudolphi* regis, filii fratris ſui *Alberti*.

b) *Wernherus Capellæ* abbas *Guidonis* in charta mox citata nominati forte ſucceſſor: *Leu* tamen in ſuo Lex. P. V. p 59. inter *Guidonem* & hunc *Wernherum* alium *Wernherum* an. 1223. & *Ulricum* I. an. 1234. notat.

Digitized by Google

glorioſe virginis matris Crucifixi. donavimus. contulimus. & contradidimus. unacum filiis noſtris *c)* quiete. pacifice. & perpetuo poſſidendam. Renunciavimus eciam. nomine noſtro. & filiorum noſtrorum. iuri & conſuetudini. ſeu conſtitutioni racione quorum huiusmodi contractus poſſet aliquatenus irritari. Ut autem predicta. nullo cavillationis ingenio valeant infirmari. preſens inſtrumentum de conſenſu filiorum noſtrorum. & mandato confectum venerabilis in Chriſto patris. H. *Conſtantienſis* epiſcopi & capituli eiuſdem eccleſie ſigillis. & noſtro fecimus roborari. Acta ſunt hec Waltrad *d).* Anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo tercio. menſe Auguſto & idus eiuſdem menſis. & die feria quinta, indictione prima. coram multis quorum nomina ſubnotantur. *Berctoldus* pincerna. *Henricus* de *Heidecho. Waltherus* de *Liela. Waltherus* de *Barro.* milites. ſcriba comitis, dictus *Fuſtune. Gerungus* ſcriba de *Froburc*, *Burchardus.* advocatus. *Chuonradus* miniſter de *Ionun e).* *Henricus* de *Benwile. Iohannes* de *Swts* & alii quam plures honeſti viri.

c) Hos quinque numeto recenſet P. *Herrgott* Geneal. diplom. T. I. p. 232.
d) Forte *Waltruden* vicus in pago *Tigienſi* & præfectura *Gongoldsweil* ac parochia *Meyers-capell.*
e) Hodie *Jonen* prope *Bremgarten* & vallem *Jonenthal.*

N. CV.

Hugo de *Tufenſtein* in recompenſationem S. *Blaſio* confert curiam in *Tegernvelt.*

Anno 1243. Ex archiv. S. Blaſ. *T. II.* p. 52. 55.

Cum hominum memoria ſit fragilis, vita brevis, cautum eſſe credimus & plurimum expedire propter præcavendas impoſterum lites, ſi facta præſentium conſcriptionis adminiculo ad notitiam tranſeant futurorum. Noverit igitur præſens ætas & futura poſteritas, quod ego *Hugo* de *Tuffinſtein*, cum eccleſiam S. *Blaſii* occaſione bellorum ſive alias ſæpius læſiſſem & plurimum dampnificaſſem, interponentibus ſe de compoſitione inter me & dictæ eccleſiæ abbatem viris probis & honeſtis, videlicet *Uolrico* & *Heinrico* de *Clingen*, & de *Crenchingen* nobilibus, & *Uolrico* de *Eiebinberc* caſtellano in *Rinveldin*, in quorum arbitrium fuerat ex utraque parte compromiſſum, quidquid me facturum decernerent, curiam meam in villa *Tegeruelt* ſæpedictæ eccleſiæ abbati & conventui in emendam & ob remedium animæ meæ accedente conſenſu coniugis meæ & filiorum meorum facta ſolempni donatione in perpetuum tradidi

Digitized by Google

SECULUM XIII.

poſſidendam, iure advocatiæ eo tenore mihi retento, ut de eadem curia ratione advocatiæ annuatim non niſi duo pulli & unus modius avenæ repoſcatur. Ut autem hæc donatio nec a me, nec ab heredibus meis imposterum valeat irritari, hanc paginam conſcribi, & ſigillorum abbatis de S. *Blaſio* & mei feci munimine roborari. Actum in caſtro *Tuffinſtein* anno Domini MCCXLIII. Indictione prima, præſentibus quorum hæc ſunt nomina. *Arnoldus* abbas. *Heinricus* prior de *Obſinhuſen*. *Heinricus* præpoſitus de *Zurigow*. *Fridericus* decanus de *Wiler*. *Dietericus* ſacerdos de *Eichen*. *Chuono* frater Domini *Hugonis*. *Hugo* de *Tufin*. *Ebirhardus* miles de *Furebach*. *Burchardus* de *Scafuſen*. *Ulricus* de *Gundihuſin*. *Chonradus* miniſter. *Roudolfus* miniſter. *Volmarus* advocatus, & alii multi.

N. CVI.

Abbas in *Tennenbach* & nobiles de *Uſenberg* fatentur, nullum ſibi ius competere in eccleſiam *Hugelheim* a).

Anno 1246. 14. Apr. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 77.

In nomine Domini amen. *Ruodolfus* miſeratione divina abbas de *Tennibach B.* & *R.* b) fratres nobiles de *Ouſenberc* omnibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, rei geſtæ notitiam. Cauſa, quæ vertebatur inter nos ex una parte, & venerabiles in Chriſto abbatem & conventum S. *Blaſii* ex altera, ſuper iure patronatus eccleſiæ in *Hugilnhein*, per arbitrium diſcretorum virorum taliter eſt ſopita. Ego abbas de *Tennibach*, nos fratres nobiles de *Ouſinberc*, ſi quid iuris videbamur habere in eodem iure patronatus, in manus abbatis S. *Blaſii* voluntarie reſignavimus, ita quod nec nos nec aliquis ſucceſſorum vel hæredum noſtrorum ſibi in dicto iure patronatus in perpetuum debeat iuris aliquid uſurpare. Ipſa reſignatione a nobis ita celebrata abbas S. *Blaſii* *Gottfridum* clericum de *Urberc* ad præfatam eccleſiam vocavit, ipſum pro

a) Ius monaſterii S. *Blaſii* in eccleſiam de *Hougelheim* ſeu *Hügelenheim* elucet ex bulla *Adriani* IV. a 1157. ſupra p. 82. cui inter alias eccleſias hæc quoque confirmata eſt. Quod ius forte ignorantes Dynaſtæ *Uſenbergici* curtim ſuam Hugelnheim cum iure patronatus ibidem abbatiæ *Tennenbacenſi* vendiderunt, an. 1244. ut perhibet *Schœpflinus* (Hiſt. Bad. T. I. p. 466.), quod ſibi hoc anno *Arnoldus* S. *Blaſii* abbas iſta conventione vindicavit, cuius etiam mox chartam ſubiicimus.

b) *Burchardus* & *Rudolphus*; quorum prior tamen iam an. 1245. defunctus dicitur *Schœpflino* l. c. p. 467.

Digitized by Google

pro inveſtitura Domino *Conſtantienſi* epiſcopo præſentando. Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini MCCXLVI. in eccleſia S. *Martini Vriburc* c). XVIII. Kal. Maii indictione IIII. præſentibus ſacerdotibus *A.* priore prædicatorum *Vriburc. A.* decano de *Crozzingen. G.* plebano de *Alophin. C.* plebano de *Witilinchoven. M.* plebano de *Zuonkoven.* laicis *G.* marchalcho de *Stouphin. B. Dapifero* de *Riegel D.* de *Vriburc. H. Vazario. L.* de *Munzingin. H.* & *Io.* fratribus de *Munzingin. Volchardo* de *Urberc. C. Paſtillo. C.* iuniore *Snewelino*, filiis *Luitfridi* de *Villingin*, *R.* & *L.* filiis *Semanni. H.* & *W. Friderico Beitchario*, & fratre ſuo *Friderico*, & multis aliis. Ut autem hoc arbitrium ratum permaneat, hæc ſigilla præſenti paginæ apposuimus. Sigillum abbatis de *Thennibach.* Sigillum *B.* & *R.* fratrum nobilium de *Ouſinberc.* Sigillum abbatis S. *Blaſii.* Sigillum conventus S. *Blaſii* quia proprium non habuerunt, ſigilla abbatum de S. *Trudperto*, & de S. *Petro* in Nigra Silva pro ſe appoſuerunt. Sigillum *G.* marchalchi ſenioris de *Stouphin.* Sigillum civium de *Vriburc.*]

SECULUM XIII.

c) *Friburgi* nimirum *Briſgoviæ.*

N. CVII.

Eiuſdem argumenti charta, in qua abbas S. *Blaſii* declarat, ſe amoto priori clerico alium ſubſtituiſſe.

In nomine Domini amen. *Arnoldus* miſeratione divina abbas S. *Blaſii* in Nigra Silva O. S. B. Conſt. diœceſis omnibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, rei geſtæ notitiam. Cauſa, quæ vertebatur inter me & conventum meum ex una, & venerabilem in Chriſto *R.* abbatem de *Thennibach* Ord. Ciſterc. & *B.* & *R.* fratres nobiles de *Uſenberch* ex altera parte, ſuper iure patronatus eccleſiæ in *Hugelnheyn* per arbitrium diſcretorum virorum taliter eſt ſopita. Prædicti abbas de *Tennibach* & nobiles fratres de *Uſenberch*, ſi quid iuris videbantur habere in eodem iure patronatus, in manus meas voluntarie reſignarunt, ita ut nec ipſi, nec aliquis ſucceſſorum vel hæredum ipſorum ſibi in dicto iure patronatus in perpetuum debeat iuris aliquid uſurpare. Inſuper *Burcardus* clericus filius *Burcardi* civis in *Vriburch* dicti *Meynwardi* donationem ſibi a præfatis abbate & nobilibus de *Uſenberg* factam in manus meas libere reſignavit. Ego vero *Gottefridum* clericum de *Urberch* ad præfatam

Anno 1246. 14. April. *T. II. ibid.*

SECULUM XIII. ſatam eccleſiam vocavi, & eundem pro inveſtitura Domino *Conſtant.* epiſcopo præſentavi. Ego etiam prænominato *Burchardo* clerico filio dicti B. *Meynwardi* civi in *Vriburch*, qui mihi donationem ſibi factam reſignaverat, de deliberatione mea, & de conſenſu totius mei capituli in conferenda ſibi competenti eccleſia meipſum & capitulum meum obligavi taliter, ut quandocunque quatuor clericos nobis a curia Romana tranſmiſſos in quatuor beneficiis eccleſiaſticis, quæ ſecularibus clericis ſolent aſſignari, procuraverimus, ipſi quintum competens beneficium vacans debeamus conferre. Quodſi quocunque caſu interveniente ego & meum capitulum neglexerimus, eidem annuatim eccleſia noſtra tenebitur in octo marcis conferendis tamdiu, quoad uſque ſibi in competenti beneficio a noſtra eccleſia provideatur. Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini MCCXLVI. in eccleſia S. Martini *Vriburch.* XVIII. Kal. May. Indict. IV. præſentibus ſacerdotibus *A.* Priore prædicatorum de *Vriburch. A.* decano de *Krozingen. G.* plebano de *Alaphin. C.* plebano de *Witelinkoven. M.* plebano de *Zuonchoven.* laicis *G.* marchallo de *Stoupben. B.* dapifero de *Riegol. D.* de *Vriburch. H. Vazario. L.* de *Munzingen. H.* & *Io.* fratribus de *Munzingen. Volcardo* de *Urberc. C. Poſtillo. C.* iuniore *Snewlino.* filiis *Luitfridi* de *Villingen. R.* & *L.* filiis *Semanni H.* & *W. Friderico Beiſchario*, & fratre ſuo *Friderico*, & multis aliis. Ut autem hoc arbitrium ratum permaneat, hæc ſigilla præſenti paginæ appoſuimus. Sigillum abbatis S. *Blaſii.* Sigillum conventus S. *Blaſii*, quia proprium non habuerunt, ſigilla abbatum de S. *Trudperto*, & de S. *Petro* in Nigra Silva pro ſe appoſuerunt. Sigillum abbatis de *Thennibach.* Sigillum *B.* & *R.* fratrum nobilium de *Uſenberch.* Sigillum *G.* marchalci ſenioris de *Stoupben.* Sigillum civium de *Vriburch.*

N. CVIII.

Innocentius IV. indulget poteſtatem tempore interdicti clauſis ianuis & ſuppreſſa voce divina celebrandi.

Anno 1247. 20. Dec. Ex archiv. S. Blaſ.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Devotionis veſtræ precibus inclinati præſentium vobis auctoritate concedimus, ut cum generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis ianuis non pulſatis campa-

Digitized by Google

campanis; nominatim interdictis & excommunicatis excluſis, & voce ſuppreſſa divina officia celebrare, dummodo cauſam non dederitis interdicto, nec id vobis contingat ſpecialiter interdici. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Data *Lugduni* XIII. Kal. Ianuarii pontificatus noſtri anno V. *a)* SECULUM XIII.

a) *Innocentius* IV. electus fuit 25. Ian. a. 1243. igitur an. 1247. menſe Dec. numerabatur pontificatus eius annus quintus.

N. CIX.

Arnoldi abb. S. *Blaſii* concambium cum *Conrado* abb. *Wettingenſi.*

Fr. *C. a)* dictus abbas de *Wethingin* univerſis hanc paginam inſpecturis orationes in Domino. Noveritis, quod nos de conſenſu & voluntate noſtri conventus ius patronatus eccleſiarum in *Inzilingin b)* & *Holliſtein* pro commodo & utilitate noſtræ eccleſiæ in monaſterium S. *Blaſii* de Nigra Silva ſub titulo permutationis transtulimus libere & abſolute: ad cuius rei evidentiam & teſtimonium hanc cedulam dicto monaſterio conſcribi, & noſtri ſigilli fecimus munimine roborari. Datum in monaſterio *Wethingin* anno Domini MCCXLVIII. pridie Kalendas Iunii, indictione VI. Dominica poſt aſcenſionem Domini. Anno 1248. 31. Maii. Ex archiv. San-Blaſ.

a) *Conradus* I. abbas an. 1256. defunctus iuxta Galliam Chriſt. T. V. p. 1090.
b) *Inzlingen* in capitulo *Wiſenthal* parochia ſecularis S. *Blaſio* ſubdita. Cæterum in hoc monaſterio illo tempore iam abbas erat *Arnoldus* II.

N. CX.

Arnoldus II. abbat S. *Blaſii* confirmat quoddam anniverſarium. *a)*

Anno ab incarnatione Domini MCCXLVIII. Nos Dei gratia *Arnoldus* II. abbas huius loci XVI. conſtitutionem ab anteceſſoribus noſtris Anno 1248. Ex eodem.

H. de

a) Convenit hæc charta in ſtilo & argumento cum illa *Ottonis* I. abbatis a. 1223. ſupra N.

SECULUM XII.

H. de *Beringin* fratri noſtro quondam camerario factam ſpecialiter pro anniverſario matris ipſius celebrando, & cum ipſum decedere contigerit, dictum anniverſarium ipſis communiter agendum, & pro ſolutione cenſus, qui pertinet ad oleum die ac nocte tam in novo quam veteri monaſterio miniſtrandum præſentibus renovandam duximus, & confirmandam. Et ut apud poſteros hæc renovatio & confirmatio robur firmitatis obtineat, ad petitionem ſæpe dicti *H.* hanc cedulam in teſtimonium ſibi conſcribi, & noſtri ſigilli fecimus munimine roborari. Scriptum apud S. *Blaſium* anno Domini ſupradicto de conſenſu totius noſtri capituli & voluntate.

LXXXVI. Habetur ex ea de novo confirmatus numerus abbatum noſtrorum: conſtat quoque *Henricum* illum de *Beringen* tum adhuc in vivis fuiſſe.

N. CXI.

Charta Theotiſca de tractatu inter *Eberhardum* epiſc. & capitulum *Conſtant.* & *Henricum* comitem de *Lupfen.* a).

Anno 1251. 13. Martii. Ex archiv. Thiengenſ. *T. II. p.* 36.

Allen den, die Chriſten namen hant, den kundet Biſchof *Eberhart* von *Coſtinze*, Brobiſt *Bilgerin*, dir Tegan *Burchart*, unde daz Kapitel von *Coſtinze*, daz dir herre *Hænrich b)* von *Lupfen*, unde ælin ſinin Kint, mit gæinitem unde giſæmitem rate, vrilich unde mit willem, an alle vorhte unde twinchnuſt, mit geſchwornen æide, mit gilerten worten, ſich verzihen hant, zi *Engin* e *c)* unde darnach zi *Coſtenze*, mit gelubide, alles des guotes, des dir grave *Heinrich* von *Kuſsaperch d)* dir ſelbon Kinde oeheim, Biſchoffe *Heinrich*, unde ſinen nachkomen, unde dem gottishus ze *Coſtinze* gab, unde in gwenviſte, unde ſazte, unde

a) Inter primas chartas publicas Teutonico idiomate ſcriptas hæc numeranda eſt, ex ipſo autographo deſcripta; quæ enim ante ætatem *Rudolphi* I. cæſaris leguntur, pleramque ex latino in germanicum verſæ ſunt. Videantur de uſu vulgaris linguæ in chartis publicis patres Benedictini congregationis S. Mauri in novo opere diplomatico Tom. IV. pag. 522. ſeq. & *Gerberti* Faſt. Rudolph. cap. IV. N. XXVI. Scripta porro eſt hæc charta eleganti charactere Latino, non rotato ſeu Gothico, quem ab illo ævo ad nauſeam hactenus ſoli retinuere Germani.

b) *Hænrich.* Diphthongi in ipſis vocabulis ſæpe occurunt in præſenti charta præter morem iſtius ætatis. c) *Zi Engin* e. id eſt, in oppido *Engen* primitus, deinde *Conſtantiæ*.

d) *Henricus comes de Kuſſaberg*, ultimus eius familiæ, uxorem duxerat ſororem comitis de *Habsburg* poſtea cæſaris, ex qua nullos ſuſcepit liberos: *Henricus nobilis de Lupfen* ex iſtius ſorore prolibus abundabat, quorum nomine poſt mortem avunculi hereditatem appetebat; qua de cauſa iſta conventio facta eſt.

Digitized by Google

unde in gwalt, mit allem ſine rechte unde getwinge, ginemites unde ungenemites, uz unde inne, alſe vollecliche, daz ſie niemer clage, vorderunge, noch anſprache an gæiſtlichem alde weltlichem gerichte, an diheime tæile *e*), ſwi er ginemit ſi, von in ſælbin, botin, alde vordirerin ſun gwinnen, noch in hæinir vorderunge vurbaz inpfroemiden, lihen, oder verkonſen.

§. Da widir hat dir Biſchof *Ebirhart* dem von *Lupfen*, unde ſinen Kinden allen, zi bezzerunge nach liebi, unde zurſatze ir vorderunge mit geſchwornen æide zi *Engin*, unde darnach ze *Coſtinze*, mit gelubide, vur ſich, ſin Gotzhus, unde ſine nachkomen. mit des Brobiſtes *Bilgerins*, dis Tegans *Burchatz*, unde allitz diz Kapitell willen, volge unde gunſt, inen verlihen zi rechtin lechin die Burch ze *Stuelingen*, unde zwelf marcke huobin geltis *f*), alſo daz ſie des geltis gewiſſet unde geweret werden ani giværde inzwiſchen *Rotwil* unde *Kuſſaperch*. In derſelbun glubide unde ſuone komins uber æin, daz ælin vorderunge unde clage, din hinach geſchriben unde genemmet iſt, ſtande in dine ſechs manne gwalt: dis Brobiſtes *Bilgerins* von *Coſtinze*, dis herrn *Valtimaris* von *Kæminatin*, dis herrn *Vriderichs* von *Wildinſtein*, dis herrn *Hiltipoltis* von *Steckiboron*, dis herrn *Bertoldis* von *Anewiler*, dis herrn *Huges* von *Oſtringen* daz die ſechs man nach rechte unde minne gæinberren unde ſuenen *g*) alſi ſiz uberein komen. Die ſprehint alſo nach rechtim ſchæide, daz der von *Lupfen*, noch intæin ſin erbe, an die Burch ze *Kuſſaperch*, unde alſe dir etter dir wingartin begriſen hat, noch an dihæin daz guot, daz dir Biſchof *Her h*) in ſiner gwer hat bracht, niemer anſprache gwinnen.

Umbe die Vogtei des Cloſters ze *Wislikon i*) ſins alſo geſcheiden: daz dir von *Lupfen*, unde ſin erbin, niemer an Liuten, noch an guote, dihein anſprache gwinnen; darumbe licht im dir Biſchof vir marchen geltis in dir ginandun gilegenhæit.

e) *An diheime tæile.* id eſt in keinem theil, wie es genennt ſey, noch in keiner forderung, furbas endfrómden &c.

f) *Huobin geltis.* Manſionaticum, præſtatio ex fundo. *Haltbaus* in Gloſſario Germanico.

g) *Nach rechte unde minne ſunnen* i. e. iure vel amore, iudicialiter aut amicabiliter componere. *Sunne.* Conventio. *Haltbaus.*

h) *Biſchof Her.* legendum *Heinrich.* *Henricus* enim de *Clingenberg* prædeceſſor *Eberhardi* ab *Henrico* comite de *Kuſſaberg* iam olim obtinuerat epiſcopatui caſtrum *Kuſſaberg* cum vineis eidem monti adiacentibus.

i) *Wiſſickon.* Monaſteriolum in comitatu *Badenſi* pertinens ad S. *Blaſium*, pro cuius advocatia epiſcopus quatuor pecuniæ marchas ſpopondit nobili de *Lupfen.*

Digitized by Google

SECULUM XIII.

§. Herre *Peter* von *Honburch*, herre *Peter* von *Schwdiningen*, herre *Hug* von *Offtringen*, die drie ſun ervarn uf ir æit hinan zi dem Balmitage, wie vil der *Lupfer* an dien zwelf marckin Geltis bræſtin habe: den breſtin, unde die vir marche geltis umbe *Wislikon*, ſol dir Biſchof verrichten hinnan zi dir altun vaſnacht, unde din nutz von dem Gelt zi ſante Gallin dult, als ſich geziehet, unde virſezin iſt.

§. Umbe *Brunadiron* ſtatz an den drin vorgenantin Scheidliuten in dem ſelbin zil uf ir æit zirvarne, ob ez æigin oder len iſt. Iſt ez len, ſo hætz dir *Lupfer*, iſt ez æigin, ſo libetz dir Biſchof dim *Lupfer* zi vollæcht an den ſechzehin marchen geltis, ſo vils gelanget.

§. Daz gelt des hoves ze *Muchaim* belibet dir Frowun zi *Berouwe* unz ſi lepti *k*) unde des ſelbin nuzis ſol dir Biſchof dim *Lupfer* vrſaz gebin alde der Frowen.

§. Umbe die Vogtoiun des hoves ze *Danchſtetin* iſt gelazin an din hern *Hugen* von *Oftringen*, hern *Hanniſen* von *Matwiler*, unde hern *Petrin* von *Schwaningin*, zer varne uf ir æit hinnan zi dem Balmtage: iſt din Vogitaie des lehins von *Rinouwe l*) ſo belibets dem *Lupfer*, ob des nint iſt, ſo bihebz dir Biſchof.

§. An dem ſelben drin jungiſt ginanten Schideluten ſtat uf ir æit ouch zir varne in dem vorginanten zil, umbe die liute, die in dem hof *Zurza m*) cinshaft ſint, ſint die von *Ouwe* lehen, ſo behebt ſie dir *Lupfer*, iſt des nint, ſo belibent ſi dem Biſchofe. Umbe das pfant, das *Uolrich* dir *ſchwarze* hat ze *Griezhaim*, ſtat zir varne am hern *Huge* von *Oſtringen*, unde hern *Peter* von *Schwainingen*, uf ir æit hinnan zim Balmetage, obe daz æigen iſt, ſo hat er rech darzuo; ob ez len iſt, wart ez geſetzit mit dis lehen herrn hant, mag er des ſtate han, ſo hat er recht darzuo; iſt des nint, ſo ſole dim *Lupfer* ſin guot lan.

§. Biſchicht daz, daz dihæin niwe chirch alde vorderunge beſchicht undir dem Biſchof unde dem *Lupfer*, aldir Liuten, daz ſol ſtan am hern *Huge* von *Oſtringen*, an hern *Peter* von *Schwæningen*, unde hern *n*) *Siveride* von *Blumpenbach*, daz ſie die ſchæiden nach minne alt nach rechte.

§. Swaz

k) *Berouwe*. *Berau* monaſterium monialium ord. S. Ben. in Silva Nigra ſubiectum S. *Blaſio*, in quo tunc unam ex familia de *Lupfen* monialem fuiſſe hinc conſtat.

l) *Dangſtetten* vicus media hora diſtans ab arce *Kuſſaberg*, ubi præfecturam ad monaſterium *Rhenaugienſem* pertinuiſſe ex monumentis conſtat.

m) *Zurza* Hoc ipſo anno, quo hæc charta data eſt, *Eberhardus* epiſcopus emtione acquiſivit monaſterium *Zurzachii* ord. S. Ben. ſubiectum *Augiæ* diviti, mutatum mox in collegiatam eccleſiam.

n) *Siveride von Blumpenbach*. In charta Herrgotti N. DIII. ad annum 1269. ſcribitur *Suidin von Blumpenbach*. Eſt autem hæc charta pariter teutonice ſcripta, qua *Eberhardus* epiſcopus

gitized by Google

§. Swaz hie mit ſchrift giſtætit iſt, wird daz uber zil gilenget ane giwærde, daz ſchadet inwedirm tæile; unde ſunz darnach mit allem vlizze vollvueren ane geværde, alſe ſie gilobt hant.

§. Dierre gelubede, alſe hievor mit worten underſchæiden iſt, iſt dir Biſchof, unde ſin nachkomen, unde dis Biſtum an alle giværde ſchuldig unde gebunden dem *Lupfer* unde ſinen erbon iemer untz ſi vollevueret wirt. Des iſt gezuch dir tuombrobſt, unde diz Capitel ze *Coſtanze*, daz dir Biſchof, unde diz Biſtuom læiſten, und vollouerен ſol, allez ginemet unde geſchriben iſt; unde iſt daz mit ir willen gunſt unde tate giſchechin.

§. Dir Biſchof, dir Brobſt, und Capitel, verzichent, unde verſprehint, alle vorderunge unde Clage, die ſie vor gerichte han mochtin, umbe den ſchaden, ſo in unde dim Gotshuſe in dem Urlinge vome *Lupfer*, unde ſinen helferen giſchehin iſt; unde ſint alle banne unde urtæilde abegilan umbe diſe ſache.

§. Daz diz ſtæte belibe, des geben wir an diſe ſchrift zewige gezugide, zi gewærim urckunde, ze clarnoetis *o*) warhæit unſerin inſigel, als wir hinach namhaft geſchriben ſten. Alſo gib ich Biſchof *Ebirhart*, ich Brobſt *Bilgerin*, ich *Burchart* Tegan, dis Capitel von *Coſtanze*, unde ich *Hæinrich* von *Lupfon*, unſerin inſigel, Acta ſunt hæc in *Conſtantia*, anno Domini M. CC. L. I. *p*) tertio idus Marci indictione nona.

§. So diſen glubide unde ordinunge von bæidinthalb vollebracht wirt, alſi hie giloben unde gilæiſt iſt, ſo ſol man bæiden teiles des gliche unde veſti briefe geben. Unde ſol man daran ſcriben zuo dem anderen, obe dir *Lupfer* breke, oder widerhome ſiner glubide, daz ælin lehin, din er von *Coſtinze*, *Owe*, unde *ſante Gallin* hat, an Anſprach unde widerrede ledich ſin. *q*).

Conſtantienſis a *Waltbero* de *Clingen* caſtrum *Clingnove* emit; ubi pariter præter alios teſtes & fideiuſſores occurrunt ſupradictus *Sifridus* de *Blumpenbach*, *Hiltibold* de *Steckiboran*, *Ruodolphus* de *Sweningen*, B. de *Ieſtettin*, *Counrad* de *Crenckingen* &c. Præpoſitus ac decanus *Conſtantienſis* iam alia nomina præſeferunt, quam hic habeant.

o) *Clarnotir Warhæit* i. e. klarer Wahrheit.

p) *Tertio idus Marci* i. e. die 13. Martii a. 1251. cum quo indictio nona apprime convenit. Eſt autem hæc chronotaxis eadem manu eodemque charactere ſcripta.

q) Ex ultimis verbis eadem manu adiectis conſtat, *Henricum* de *Lupfen* feudorum, quæ habebat ab eccleſia *Conſtantienſi*, & monaſteriis S. *Galli* & *Augiæ* divitis, caducitatem ſtipulatum fuiſſe, ſi fidem falleret. A tergo huic inſtrumento tribus ſigillis munito, charactere ſeculi XIV. ſequens rubrica inſcripta legitur: *Inſtrumentum infeodationis factæ nobilibus de Lupfen ſuper caſtro Stulingen, & redditibus XII. marcharum argenti & compoſitionis ac renunciationis caſtri Kuſſaberg, & omnium aliorum bonorum.*

Digitized by Google

N. CXII.

Nobiles de *Heven* adpromittunt, ſe nolle amplius moleſtiam S. *Blaſio* afferre.

SECULUM XIII.

Anno 1251. 24. Iunii. Ex archiv. S. Blaſii.

Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis *Ruodolfus*, & *Ruodolfus* nobiles de *Heven* milites notitiam ſubſcriptorum. Ne, quod geritur, cum tempore dilabatur, ſcripturarum ſolet indiciis denotari. Noverint igitur univerſi & ſinguli, quod dum nos monaſterium S. *Blaſii* in Nigra Silva in poſſeſſionibus ſuis, quorum nos exiſtimus advocati, dampnificavimus, & læſimus aliquo tempore in cenſibus & iuribus ſuis indebite; tandem ad eos reverſi promiſimus reverendo in Chriſto abbati *A.* & conventui dicti monaſterii fideliter fide data, quod de cætero a moleſtatione huiusmodi modis omnibus deſiſtere debeamus, & ipſos in eiſdem poſſeſſionibus, quantum poſſumus, defenſare. Quare prædicti domini abbas & conventus illatas ſibi hucuſque iniurias ad vehementem ſub hac forma noſtram inſtantiam remiſerunt, ut videlicet, ſi per nos vel noſtros offendimus eos, ſive mandavimus per eoſdem noſtræ ditioni ſubiectos offendi, ſi non infra menſem nobis in patria exiſtentibus vel extra, poſtquam reverſi fuerimus, commoniti per eoſdem nos non emendaverimus in prædictis, omni dolo & fraude ſemotis, actio ſuper remiſſis dampnis & iniuriis cum tunc illatis competat abbati & conventui integraliter ſuprafatis. Ut autem hæc omnia maneant firmiora, hanc cedulam exinde conſcribi procuravimus, & ſigillorum nobilium virorum domini *Wernheri* de *Krenkingen. H.* de *Guotenburch.* ac noſtri munimine roborari. Actum in *Guotenburch* anno Domini MCCLI. Indict. IX. in feſto S. *Ioannis* Baptiſtæ, præſentibus domino *W.* prædicto de *Krenkingen. C.* de *Nuewenhuſen.* & *H.* præfato de *Guotenburch* nobilibus. *P.* de *Suaningen. H.* de *Suaningen. B.* de *Munoluingen. B.* de *Muonrichingen. H.* de *Zimberholz. W.* dicto *Stoupho. H.* de *Endingen. Io.* de *Griesbain. C.* de *Riethain* militibus, & aliis quam plurimis tam clericis quam laicis in Domino feliciter amen.

N. CXIII.

Digitized by Google

N. CXIII.

Litteræ fundationis monaſterii *Coronæ* B. M. V. in *Oberriedt*.

Univerſis Chriſti fidelibus præſentium inſpectoribus *Ludovicus* de *Munzingen*, & *Conradus* dictus *Snewlin* milites de *Friburg*, notitiam ſubſcriptorum. Noverit univerſitas veſtra, quod nos ad honorem Dei & *beatæ Virginis Mariæ*, & ob reverentiam conſecrationis in loco dicto *Oberriedt*, tam altaris, quam etiam areæ factæ, cum primo moniales ordinis *Ciſtercienſis*, nunc in *Guntersthal* reſidentes, ex promotione & procuratione venerabilis Dni *Rudolphi* de *Tengen Argentinenſis* eccleſiæ præpoſiti, fratris honorabilium dominorum *Nicolai* videlicet, & *Conradi* militum de *Tengen*, ad quos bona in *Oberriedt*, & in *Verlinsbach* tunc cum omnibus ſuis pertinentiis ſpectabant, ibidem collegium habuerunt: poſt illarum vero diſceſſum bonis prædictis devolutis ad manus noſtras, fratres ordinis S. *Wilhelmi* de noſtro ſcitu, & conſenſu ſe humiliter illic collegiſſent, eiſdem fratribus & eorum perpetuis ſucceſſoribus dedimus aream, & locum ea dilatione, & eo iure, quo anteceſſores eorum tunc ibidem reſidentes præfatam aream tanquam noſtram propriam poſſederunt perpetuo & libere habendam. Et quia idem cœnobium cum iiſdem poſſeſſionibus dotavimus, eiſdem dedimus iure proprietatis perpetuo poſſidendas, addentes etiam ad hæc prædictis fratribus de conſenſu unanimi, & voluntate libera omnium villanorum tam in *Oberriedt*, quam in *Verlinsbach* commorantium de monte iuxta cœnobium quidquid eſt infra aream prænominatam, & metam hanc, videlicet eo loco, quo rivulus dictus *Huſesbach* ſe fundit in aquam, dictam *Brugga*, & aſcendendo eundem rivulum uſque ad rupem, quæ montis eiuſdem linealiter & directe reſpicit proximam planitiem, per quam planitiem protelatur directo greſſu meta uſque ad parvulam vallem, & arctam, per quam vallem deſcenditur ad aquam prædictam *Brugga*, nec non uſuagia in nemoribus, & paſcuis, libera dedimus voluntate. In huius rei teſtimonium ego *Ludovicus* de *Munzingen* ſæpedictus, ſigillum meum nomine amborum duxi præſentibus apponendum. Ego vero *Conradus* dictus *Snewlin* ſæpefatus penes me hac vice ſigillum meum non habens, ſigillo *Ludovici* de *Munzingen* ſæpedicti uſus ſum in hac parte & contentus. Huius cauſæ teſtes ſunt *Ludovicus* & *Conradus* prædicti milites, *Hugo*

SECULUM XIII.

Anno 1252. 21. Maii. Ex archiv. Oberried. *T. II. p. 81.*

V 3 dictus

Digitized by Google

SECULUM XIII.

dictus *Phille*, *Henricus*, & *Bertholdus*, fratres dicti *Wagenere*, *Conradus* dictus *Guotmann* & alii quamplures fide digni. Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini M. CC. LII. feria tertia proxima poſt diem Pentecoſtes.

N. CXIV.

Innocentius IV. liberat monaſterium S. *Blaſii* a recipiendis clericis per litteras apoſtolicas.

Anno 1253. 15. Feb. Ex archiv. San-Blaſ.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in *Silva Nigra* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Ex parte veſtra nobis extitit humiliter ſupplicatum, ut cum iam ſex clericis ad mandatum noſtrum de beneficiis ad collationem veſtram ſpectantibus ſit proviſum, & nonnulli alii clerici *Alamanniæ*, quorum quidam ſuper proviſione ſua de beneficiis eccleſiaſticis ad donationem veſtram pertinentibus, aliqui vero ſuper conferendis ſibi certis eccleſiis, in quibus ius patronatus habetis, cedentibus vel decedentibus rectoribus earumdem, quidam autem generales in *Conſtantienſi* diœceſi ſeu aliqua parte ipſius ſuper proviſione facienda eis ad executores ſibi propitios, noſtras vel legatorum ſedis apoſtolicæ ſub diverſis formis litteras impetrarunt, multiplici vos vexatione fatigent, ſubvenire vobis contra tot gravamina paterna diligentia curaremus. Veſtris igitur ſupplicationibus inclinati, volentes ſuper his opportunum adhibere remedium, ne monaſterium veſtrum importabili proviſionum ſarcina prægravetur, vobis & eidem monaſterio ut per litteras apoſtolicæ ſedis vel legatorum ipſius impetratas & præſentatas hactenus, dummodo per eas non ſit plenum ius quoad eccleſias ſeu beneficia pertinentia ad ipſum monaſterium alicui vel aliquibus acquiſitum, ſeu impetrandas impoſterum, quantumcunque efficaces exiſtant, niſi dictæ ſedis litteræ impetrandæ plenam fecerint de hac indulgentia mentionem, etiam ſi contineatur in illis, quod ipſarum impetratoribus quælibet impetrata vel impetranda apoſtolica indulgentia quantumcunque efficax non obſiſtat, non poſſit cuiquam in penſionibus vel beneficiis aut eccleſiis ad veſtram collationem ſpectantibus, ſive in quibus ius patronatus habetis, aliquatenus provideri, nec vos ad providendum de his per huiusmodi litteras compelli poſſitis, auctoritate præ-

ſentium.

Digitized by Google

ſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Data *Peruſii* XV. Kal. Martii pontificatus noſtri anno X.

SECULUM XIII.

N. CXV.

Innocentii IV. Protectorium contra clericos ad beneficia per litteras apoſtolicas promovendos pro monaſterio in *Ochſenhauſen.*

Anno 1253. 20. Mart. Ex eod. archiv. *T. II. p.* 55.

I*nnocentius* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio Priori monaſterii de *Obſinbuſin* S. *Benedicti* ordinis *Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Porrecta nobis dilectorum filiorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in *Nigra Silva Conſtantienſis* diœceſis petitio continebat, quod cum multi clerici *Alamanniæ* noſtras & legatorum ſedis apoſtolicæ litteras ſub diverſis formis ſuper eorum proviſionibus de beneficiis ad dictorum abbatis & conventus collationem ſpectantibus, ſeu in quibus ius obtinent patronatus, ad certos executores ſibi propitios impetrarint, nonnulli eorum vacantibus aliquibus de prædictis beneficiis ſtatim procurant per executores ſuos illa ſibi huiuſmodi litterarum auctoritate conferri, reliqui vero falſo aſſerentes beneficia ipſa iam collata vacare, ac proponentes ipſos abbatem & conventum eis cum potuiſſent non providiſſe de illis, per executores ſuos vel ſubdelegatos ab ipſis per iniquas ſententias in poſſeſſionem bonorum mobilium & immobilium ipſius monaſterii pro valore reddituum prædictorum beneficiorum invocata potentia brachii ſæcularis faciunt ſe induci, in ipſos abbatem & conventum ſervos & colonos poſſeſſionum eiuſdem monaſterii excommunicationis & interdicti ſententiis promulgatis, ſicque bona ipſius monaſterii indifferenter occaſione ſententiarum huiuſmodi diſtrahuntur, & etiam diſſipantur. Unde nobis humiliter ſupplicarunt, ut providere ipſis & eorum monaſterio ſuper hoc apoſtolica ſolicitudine curaremus. Ideoque diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus, ſi eſt ita, huiuſmodi ſententias contra abbatem & conventum, nec non ſervos & colonos eorumque monaſterium non permittas ab aliquibus ſuper prædictis occaſione litterarum huiuſmodi taliter

Digitized by Google

SECULUM XIII.

liter moleſtari, moleſtatores huiuſmodi per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, *non obſtante a)*, ſi perſonis aliquibus a ſede apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas, quæ (de) indulto huiuſmodi plenam & expreſſam non fecerint mentionem. Data *Peruſii* XIII. Kal. Aprilis pontificatus noſtri anno X.

a) Famoſa hæc eſt clauſula bullis pontificum appoſita, cuius auctor cenſetur hic *Innocentius* IV. quam tantopere improbavit *Robertus* epiſcopus *Lincolnienſis*, cuius hac de re ad eundem Papam epiſtola extat in *Bulæi hiſt. univ. Pariſ.* T. III. p. 260.

N. CXVI.

Innocentius IV. *Conrado Friderici* II. imp. filio adhærentes excommunicat *a*).

Anno 1254. 18. Aug. Ex archiv. San-Blaſ.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Venerabili fratri epiſcopo *Baſileenſi b)* ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Dilectæ in Chriſto filiæ Prioriſſa & conventus monaſterii monialium pœnitentium beatæ *Mariæ Magdalenes Baſilienſium* ſua nobis conqueſtione monſtrarunt, quod nobiles viri *Rudolphus* comes de *Habsburg c)*, *Gerardus* de *Gæſingen d)*, *Henricus* de *Palma*: *Rodulfus* de *Vuediſwiler*, *Henricus* de *Kienberch* & *Gerungus* de *Tegerfelt* milites, quondam *Friderico* olim imperatori & *Conrado* nato eius contra eccleſiam adherentes, cum quibuſdam complicibus ſuis *Baſileen.* & *Conſtantien.* civitatum & diœc. ad monaſterium ipſum armata manu noctis tempore hoſtiliter accedentes, ac ipſum Dei timore poſtpoſito auſu ſacrilego deuaſtantes incendio, eiſdem prioriſſe & conventui in perſonis & bonis ſuis leſiones & damna non modica intulerunt. Quocirca fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus, ſi eſt ita, dictos ſacrilegos tamdiu appellatione remota excommunicatos publice nunties & facias ab omnibus arctius euitari, donec paſſis iniuriam ſatisfecerint competenter, & cum tuarum teſtimonio litterarum ad ſedem venerint apoſtolicam abſolvendi ipſos, quod de dampnis

a) Edidit hanc bullam nonnihil variantem *Guillimannus* in *Habsburgiacis* L. VI. p. 390. ubi etiam cauſam huius ſententiæ numquam publicatæ, devaſtationem nempe parthenonis *Pœnitentium S. Mariæ Magdalenæ* in ſuburbio *Baſileenſi* enarrat, de qua etiam egimus in *Faſtis Rudolphinis* fol. XXVIII. Similis fere habetur quoque apud P. *Herrgott* Geneal. Diplom. T. II. P. II. p. 312. Utraque tamen ob brevi ſecutam pontificis mortem effectu caruit.

b) Fuit is *Bertholdus* de *Pfirt*, cui graves cum *Rudolpho* lites interceſſerant, de quibus idem *Guillimannus* l. c. c) *Rudolphus* ſcilicet *iunior* poſtea rex. d) Al. *Gæſikon*.

Digitized by Google

nis datis & irrogatis iniuriis ſatisfactionem plenariam dictis Prioriſſe & conventui ut tenentur impendant, monitione premiſſa per excommunicationis ſententiam in perſonas & interdictum in terras ipſorum appellatione remota compellens. *Non obſtante*, ſi aliquibus a ſede apoſtolica ſit indultum, quod excommunicari, ſuſpendi vel interdici, aut extra certa loca euocari ad iudicium, ſeu terræ ipſorum per litteras ſedis eiuſdem ſupponi nequeunt eccleſiaſtico interdicto. Datum *Anagniæ* XV. Kalend. Septemb. pontificatus noſtri anno duodecimo.

N. CXVII.

Notitia factæ conventionis ob varia bona comitum de *Urach.* a).

Anno 1254. 14. Kal. Maii donat dominus *Ulricus* comes de *Wirtenberc* domino *Henrico* comiti de *Virſtenberc* caſtrum *Wittlingen* dimidium, & homines cum attinentiis omnibus, dimidia parte bonorum eorumdem ſibi tantummodo reſervata. Comes *Heinricus* de *Virſtenberc* donavit domino *Ulrico* comiti de *Wirtenberc* caſtrum *Urab* dimidium, vaſallos &c. parte dimidia tantummodo ſibi reſervata: & inſuper ei donavit dimidiam partem omnium, quæ habet inter clivum, qui vulgariter vocatur *Slatterſteige*, & caſtrum *Urab*, & comitiam, quam habet ex hereditate materna, dimidiam dedit ei.

Anno 1254. 18. April. *T. II. p.* 21. ſeqq.

Præterea dominus *Ulricus* comes de *Wirtenberc* legare debet domino *Henrico* comiti de *Vurſtenberc* & filiis eius caſtrum *Wittlingen* cum attinentiis omnibus a domino *Conſtantienſi* epiſcopo, a quo tenet ipſa bona ſub titulo feodali. Præterea legare debet ei & filiis eius caſtrum *Urach* cum attinentiis eiuſdem univerſis ab omnibus dominis, ad quos ipſa bona pertinent, videlicet D. *Conſtantienſi* epiſcopo, D. *Spirenſi* epiſcopo, duci *Bavariæ* illuſtri. Præterea D. *Ulricus* comes de *Wirtenberc* legare debet D. *Henrico* comiti de *Vurſtenberc* & filiis eius bona, quæ habet citra Rhenum a domino *Argentinenſi* epiſcopo, & promiſit redimere ipſa bona ab his, quibus fuerint obligata, vel ſi non redimet ea, debet recompenſare eadem in aliis poſſeſſionibus ſuis pro redituum qualitate.

a) Deſumpta eſt hæc notitia ex *Oſwaldi Gabelkoveri* archiatri Wurtembergici opere Mſc. de *familiis Germaniæ illuſtribus.*

SECULUM XIII.

Præterea ſi D. comitem de *Wirtenberc* contigerit habere heredes legitimos, promiſit recompenſare ipſam hereditatem *Urab* in argento, vel aliis poſſeſſionibus, ſecundum quod D. *Hartmannus* ſenior comes de *Kyburc*, & D. *Conradus* comes de *Friburc* fuerint arbitrati. Legatio autem, quam D. *Ulricus* comes de *Würtenberg* fecerit D. *Heinrico* comiti de *Virſtenberc*, rata manebit & firma, quo uſque heredes D. *Ulrici* comitis prædicti ad annos legitimos pervenerint & diſcretos. Præterea ſi contigerit vacare eccleſias, videlicet *Nowertingen*, *Tetingen* & *Urach*, D. *Henricus* comes de *Vurſtenberc* conferre debet has; quantum ad primam collationem ſingularum ſe ſuper collationibus ipſis prius debet requirere D. *Ulricum* comitem de *Wirtenberc*. Ipſe vero petitionem ſuam quantum ad hæc debet audire. Poſtea vero ipſi & heredes eorum communi conſenſu tam his quam aliis ſpiritualibus beneficiis providebunt.

Præterea *Ulricus* comes de *Wirtemberc* & *Heinricus* comes de *Vurſtenberc* fide data, præſtitoque ſuper ſanctorum reliquiis iuramento promiſerunt fideliter & ſine omni fraude ipſa bona tenere communia, ita, quod neuter eorum ab alio nec in perſona, nec in caſtris vel munitionibus quibuſcunque aliquatenus aggravetur. Præterea ſi contingat decedere *Berchtoldum* comitem de *Urab*, de *Wirtenberc* & *Vurſtenberc* comites aſſignare debent dominæ comitiſſæ de *Urab* 100. marcas argenti, priuſquam eis aſſignetur caſtrum ſupradictum. Ipſa autem comitiſſa pro tempore ſuo tenebit bona ſua apud locum qui vocatur *Mons*, villam *Glemſe* & curtile, & advocatiam præbende, quam tenet quondam decanus de *Urab* in Tetingen. Quicunque autem eorum violator horum extiterit, ipſo facto reddet ſe periurum, fidei violatorem, exlegem & exheredatum a feudis communibus ſpecialiter, & etiam ab aliis feodis quot tenuerit ſigillatim, ita ut feoda communia cedant ei totaliter, qui læſus fuerit ab alio, vel prout expreſſum eſt, antea conturbatus.

Addunt ſigilla epiſcopi *Argentinenſis*, *Conſtantienſis*, *Baſileenſis* & D. electus *Spirenſis*, & *Ludovicus* illuſtris dux *Bavariæ*. B. de *Urab*, Al. de *Dilingen*. H. de *Gruningen*, *Diepolt* de *Merkenberc*, *Rud.* & *Ulr.* fratres comites de *Tuwingen*, *Eberhardus* comes de *Kirchperg*, & *Eberhardus* vir nobilis de *Aichhaim*. Actum apud *Urab*.

Eodem anno 6. Kal. Maii promittunt *Ulricus* comes de *Wirtenberc* & *Henricus* comes de *Vurſtenberc Berchtoldo* comiti de *Ura*, cuius conſenſu & bona voluntate hæc mutua donatio facta eſt, ſeſe illum eiuſque coniugem *Agatham* in caſtro *Ura* cum pertinentiis non inquietaturos, atque poſt mortem *Bertholdi* eidem uxori de congruente vitalitio proviſuros. Actum in *Urab*.

N. CXVIII.

Digitized by Google

N. CXVIII.

Alexander IV. Concedit ad quinquennium, ne monaſterium S. *Blaſii* ad iudicium extra diœceſin vocari poſſit.

Alexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Religionis veſtræ favor, & devotionis ſinceræ, quam ad Romanam habetis eccleſiam, merita nos hortantur, ut vos favore benivolo complectentes, petitionibus veſtris, quantum cum Deo poſſumus, annuamus. Veſtris igitur precibus inclinati auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut vos communiter vel diviſim extra *Conſtantienſem* diœceſim ſuper his, quæ infra illam habetis, trahi ad iudicium non poſſitis per apoſtolicæ ſedis litteras vel legatorum ipſius, niſi dictæ ſedis litteræ ſpecialem & expreſſam de indulgentia huiuſmodi, & toto tenore ipſius fecerint mentionem, dummodo parati ſitis de vobis conquerentibus coram competenti iudice ſtare iuri. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum, præſentibus poſt quinquennium minime valituris. Data *Anagniæ* II. Kal. Auguſti pontificatus noſtri anno I.

SECULUM XIII.

Anno 1255. 31. Iul. Ex archiv. San. Blaſ.

N. CXIX.

Alexander IV. plurimas immunitates monaſterio in *Guttnaw* concedit.

Alexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis in Chriſto filiabus abbatiſſæ *a*) monaſterii *S. Mariæ* de *Gutnowe* eiuſque ſororibus tam præſentibus quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum. Religioſam vitam eligentibus apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incurſus aut eas a propoſito revocet, aut robur,

Anno 1256. 28. Iul. Ex eodem. *T. II.* p. 86.

a) Sic vocantur Magiſtræ ſub obedientia abbatis S. *Blaſii*, ut infra ad an. 1261. videbimus.

 quod

Digitized by Google

quod abſit, ſacræ religionis enervet. Eapropter dilectæ in Chriſto filiæ veſtris iuſtis poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium S. *Mariæ* de *Gutnowe Conſtantienſis* diœceſis, in quo divino eſtis obſequio mancipatæ, ſub B. *Petri* & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Inprimis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo monaſticus, qui ſecundum Deum & B. *Benedicti* regulam in eodem monaſterio inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem monaſterium in præſentiarum iuſte ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium ſeu aliis iuſtis modis præſtante Deo poterit adipiſci, firma vobis, & eis, quæ vobis ſucceſſerint, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, uſuagiis & paſcuis in boſco & plano, in aquis & molendinis, in viis & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus ſuis. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis perſonas liberas & abſolutas a ſeculo fugientes ad converſionem recipere, & eas abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli ſororum veſtrarum poſt factam in monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit ſine abbatiſſæ ſuæ licentia, niſi arctioris religionis obtentu de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero abſque communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum fuerit, liceat vobis clauſis ianuis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis ſuppreſſa voce divina officia celebrare, dummodo cauſam non dederitis interdicto. Criſma, oleum ſacrum, conſecrationes altarium ſeu baſilicarum, benedictiones monialium a diœceſano ſuſcipietis epiſcopo, ſiquidem catholicus fuerit, & gratiam & communionem ſacroſanctæ Romanæ ſedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus inſuper, ut infra fines parochiæ veſtræ nullus ſine aſſenſu diœceſani epiſcopi & veſtro capellam ſeu oratorium de novo conſtruere audeat, ſalvis privilegiis pontificum Romanorum. Ad hæc novas & indebitas exactiones ab archiepiſcopis & epiſcopis, archidiaconis ſeu decanis, aliiſque omnibus eccleſiaſticis ſæcularibuſve perſonis a vobis omnino fieri prohibemus: ſepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri

peliri

Digitized by Google

peliri deliberaverint, niſi forte excommunicati vel interdicti ſint, aut etiam publici uſurarii, nullus obſiſtat, ſalva tamen iuſtitia illarum eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decimas præterea & poſſeſſiones ad ius eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ a laicis detinentur, redimendi & legitime liberandi de manibus eorum, & ad eccleſias, ad quas pertinent, revocandi, libera ſit vobis de noſtra auctoritate facultas. Obeunte vero te nunc eiuſdem loci abbatiſſa, vel earum aliqua, quæ tibi ſucceſſerit, nulla ibi qualibet ſurreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quam ſorores communi conſenſu, vel ſororum maior pars conſilii ſanioris ſecundum Deum & B. *Benedicti* regulam prævideriint eligendam. Paci quoque & tranquillitati veſtræ paterna impoſterum ſollicitudine providere volentes auctoritate apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum ſeu grangiorum veſtrorum nullus rapinam ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere ſeu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis pontificibus monaſterio veſtro conceſſas *b*), nec non libertates & exemptiones ſæcularium exactionum a regibus & principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio confirmavimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnibus omnimodis profutura, ſalva ſedis apoſtolicæ auctoritate & diœceſani epiſcopi canonica iuſtitia. Si qua igitur iu futurum eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri *Ihesu Chriſti* aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri *Iheſu Chriſti*, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

b) Nullam huic anteriorem Pontificiam bullam pro hoc cœnobio reperimus: vel inde tamen colligi videtur, fundationem eius citius iam, & non modo primum fuiſſe factam.

 Ego

SECULUM XIII.

Ego *Alexander* catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego *Odo Tuſculanus* epiſcopus.
Ego *Stephanus Praneſtinus* epiſcopus.
Ego frater *Iohannes* tit. S. *Laurentii* in *Lucina* presbyter cardinalis.
Ego *Riccardus* S. *Angeli* diaconus cardinalis.
Ego *Octavianus S. Mariæ* in *via lata* diaconus cardinalis.
Ego *Petrus S. Gregorii* ad *velum aureum* diaconus cardinalis.
Ego *Odobonus* S. *Adriani* diaconus cardinalis.

Data *Anagniæ* per manum magiſtri *Rollandi* S. R. E. vicecancellarii. V. Kal. Auguſti indictione XIV. incarnationis dominicæ anno MCCLVI. Pontificatus vero Domni *Alexandri* Papæ IV. anno ſecundo.

Nos *Rudolfus* de *Habispurch* præpoſitus eccleſiæ *Baſilienſis*. Item ego *Cuonradus* prædictæ eccleſiæ decanus notum facimus omnibus, quod litteras apoſtolicas *Alexandri* Papæ præſcriptas vidimus, legimus de verbo ad verbum non cancellatas, non abolitas, non aliqua ſui parte vitiatas ſecundum tenorem præſentem. In cuius rei teſtimonium ſigilla noſtra rogatu magiſtræ & conventus in *Guotenowe* duximus appendenda, cum ſit periculoſum originalia deferre de loco in locum ſecundum ſtatum præſentem.

N. CXX.

Lis inter *Ioannem Schudi* de *Glarus*, & *Diethelmum* a *Windegg*.

Anno 1256. 1. Sept. Ex archiv. Seking.

Nos *Anna a)* divina providentia abbatiſſa monaſterii *Seckingæ Conſtant.* diœceſis notum facimus univerſis preſentibus & futuris. Quod exorta lis & controverſia inter *Ioannem* dictum *Schudi* de *Glarus*, qui non ita pridem e vita diſceſſit, cuius ius ac petitionem ipſo defuncto *Rodolphus* filius eius noſter ammanus eſt proſecutus ex una, & inter *Diethelmum* a *Windegg* ſenioris filium ex altera, nec non &c. teſtes qui preſentes erant, cum hanc ſententiam publicaremus, *Rodolphus* parochus oppidi noſtri *Lauffenburgi*, *Hugo* de *Weſſenberg*, *Henricus* ab *Eſchlikon*, *Erlewinus* a *Bilſtein*, *Henricus* a *Togern*, *Waltherus* a *Rubegge*, *Henricus*

a) Videtur hæc abbatiſſa diverſa eſſe ab *Anna* I. de *Weſſenberg*, quæ in *Gallia Chriſt.* T. V. p. 936. ad an. 1306. notatur, niſi quis ei 50. annorum regimen tribuere velit.

Digitized by Google

ricus a *Wiſwiler* milites & alii plures, in quorum teſtimonium has litteras noſtro & noſtri capituli ſigillis communiri fecimus. Acta ſunt hæc in monaſterio noſtro *Seckingæ* anno dominicæ incarnationis MCCLVI. Kal. Septemb. in feſto S. *Verenæ* virginis feria ſexta indictione XIV. SECULUM XIII.

N. CXXI.

Arnoldus II. abbas S. *Blaſii Henrico* de *Geroltseck* feuda conceſſit in *Seſſelnsheim* & *Wiſentowe*.

Notum ſit omnibus præſentis paginæ inſpectoribus, & tenoris eiusdem auditoribus tam præſentibus quam futuris, quos noſſe fuerit opportunum, quod nos *A.* permiſſione divina abbas totusque conventus monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ O. S. B. *Conſtant.* diœceſis de communi conſenſu & deliberato ſuper hoc inter nos habito conſilio propter evidentem monaſterii noſtri utilitatem poſſeſſiones, quas noſtrum habet monaſterium, ſcilicet duas curias, unam in villa *Seſſelnsheim*, & aliam in villa *Wiſentowe Argentinenſis* diœceſis cum omnibus pertinentiis earundem curiarum, & advocatia ſuper ipſas curias, quarum curiarum advocatum pro noſtræ voluntatis libito hucuſque mutare potuimus, & alium in eiſdem ſtatuere, prout expedivit dictis poſſeſſionibus iuxta conſuetudinem antiquam, & privilegiorum noſtrorum conſtituta, venerabili viro domino *Heinrico* dicto de *Geroldſeke* cantori *Argentinenſi* conceſſimus & concedimus precario nomine temporibus vitæ ſuæ tenendas & poſſidendas, ſub hac tamen forma, quod dicta conceſſio ſemper de quinquennio in quinquennium innovetur ad cautelam, ne hæredes dicti cantoris aliquid iuris in dictis poſſeſſionibus & advocatia poſt mortem eius ſibi valeant vendicare, & quod idem cantor erit advocatus ſuper dictas curias, & percipiet fructus & emolumenta dictarum curiarum, & pertinentium earundem, præter iura capitalia, quæ vulgo *Val* dicuntur, quæ nobis reſervamus, & cedere debent nobis; dabitque & aſſignabit idem cantor penſionem ſeu cenſum nobis vel certo nuntio noſtro in civitate *Baſilienſi* ſingulis annis in feſto S. *Ioannis Baptiſtæ* ſub bono teſtimonio, videlicet XI. marcas puri & legalis argenti ponderis *Baſilienſis* civitatis, & V. ſolidos *Argentinenſis* monetæ pro fructibus & emolumento antedictis. Quodſi dictam penſionem ſeu cenſum dicto termino non ſoluerit, tenebitur nobis ex pacto nomine pœnæ in aliis undecim marcis argenti Anno 1256. Ex archiv. monaſt.

præter

SECULUM XIII.

præter penſionem ſeu cenſum antedictum. Cuius penſionis ſeu cenſus ſolutionem nullæ ſententiæ, nulli proceſſus, ſive mandata quorumcunque iudicum ordinariorum, legatorum vel delegatorum, executorum vel conſervatorum, vel alia quævis occaſio non debent aliquatenus retardare. Dedit inſuper nobis dictus cantor fideiuſſores, videlicet *Henricum Camerarii* archidiaconum citra *Rhenum*. *Lutoldum* de *Rotenlein* archidiaconum in *Vricgowe* canonicos *Baſilienſes*. Nobilem virum dominum *Rudolfum* comitem de *Tierſtein*. *Henricum* dictum *Riche*. *Ulricum* de *Ratolsdorf*. *Nibelungum* de *Pfaiffingen* milites. *Bertoldum* miniſtrum de *Pfaiffingen*, qui promiſerunt fide data, nomine iuramenti, quod ipſi in *Baſilea* apud hoſpites commoniti poſt dies octo, verorum obſidum nomine ſe recipient, ab inde nullo modo receſſuri, quouſque dicta penſio ſeu cenſus cum pœna prædicta nobis fuerit plenarie perſolutus, dictæque poſſeſſiones ad noſtrum monaſterium ex negligentia ſolutionis ipſius cenſus etiam libere, & ſine contradictione qualibet revertentur. Quia vero ſolutio penſionis ſeu cenſus prædicti antecedit perceptionem fructuum & emolumentorum dictarum poſſeſſionum, concedimus, & ex pacto ſic eſt permiſſum, ut ſi poſt penſionem ſeu cenſum ſolitum dictum cantorem cedere vel decedere contingat, ipſe poſſit de fructibus & emolumentis antedictis ſequentis anni, prout ſibi viſum fuerit, ordinare. Item ſi contingat, memoratum cantorem decedere, vel vitam mutare intrando religionem, vel ad dignitatem epiſcopatus promoveri, dictæ poſſeſſiones cum advocatia ad noſtrum monaſterium libere ſimiliter revertentur. Si vero deceſſerit, vel vitam mutaverit, aliquis obſidum prædictorum, alius æque bonus ſub forma prædicta ſubſtituetur eidem a cantore prædicto, quem nos noſtrique ſucceſſores duxerimus acceptandum. Omnia autem præmiſſa & ſingula promiſit ſæpe dictus cantor ſe ſine dolo & fraude fide præſtita fideliter adimpleturum. Ne autem inter nos & noſtros ſucceſſores ex una parte, & dictum dominum cantorem, vel aliquem de ſuis hæredibus ex altera, ſuper præfata conceſſione poſſeſſionum & advocatiæ prædictarum aliqua poſſit in poſterum quæſtio vel ambiguitas aut diſcordia ſuboriri, quod abſit, præſens pagina eſt ſuper antedictis de noſtra & dicti cantoris voluntate & conſenſu conſcripta. Et in teſtimonium & evidentiam omnium præmiſſorum reverendorum patrum & dominorum noſtrorum *H.* a) *Argentinenſis*, *B.* b) *Baſilienſiis* epiſcoporum, capituli *Baſilienſis* eccleſiæ, domini cantoris antedictorum domini *Walerami* canonici *Argentinenſis*, & nobilis viri domini *Burkardi* de *Geroltseke* fratris dicti cantoris ſigillis ſolempniter communita.

Nos

a) *Henricus* III. de *Staleck*. b) *Berchtoldus* comes *Ferretanus*.

Nos conventus *S. Blaſii* cum ſigillum proprium non habeamus, ſigillo domini Abbatis noſtri antedicti in præmiſſis ſumus contenti, & hoc confitemur publice per præſentes. Nos *H. Argentinenſis* & *B. Baſilienſis* Dei gratia eccleſiarum epiſcopi, capitulum *Baſilienſis* eccleſiæ, *Waleramus* & *Burkardus* antedicti confitemur & publice proteſtamur, quod ad petitionem & inſtantiam domini Abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* & cantoris *Argentinenſis* prænominatorum in perpetuam præmiſſorum memoriam noſtra præſentibus appendimus ſigilla. Anno Domini MCCLVI. poſt feſtum S. *Ioannis Baptiſtæ* infra XV. dies, indictione quarta decima.

N. CXXII.

Alexander IV. S. *Blaſium* ſub protectionem apoſtolicam ſuſcipit, & omnia bona confirmat.

Anno 1256. 13. Oct. Ex eodem.

Alexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui S. *Blaſii* in *Nigra Silva* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Sacroſancta Romana eccleſia devotos & humiles filios ex aſſuetæ pietatis officio propenſius diligere conſuevit, & ne pravorum hominum moleſtiis agitentur, eos tanquam pia mater ſuæ protectionis munimine confovere. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu perſonas veſtras & monaſterium, in quo divino eſtis obſequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidet, aut in futurum iuſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, ſub B. *Petri* & noſtra protectione ſuſcipimus; ſpecialiter autem terras, domos, poſſeſſiones, redditus, & alia bona veſtra, ſicut ea omnia iuſte ac pacifice poſſidetis, vobis & per vos eidem monaſterio auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & B.B. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Data *Anagniæ* III. Id. Octobris Pontificatus noſtri anno II.

N. CXXIII.

Arbitri S. *Blaſio* facultatem adiudicant molendinum in *Stamphibach* conſtruendi.

SECULUM XIII.

Anno 1257. 1. Aug. Ex archiv. San-Blaſ.

In Chriſti nomine amen. Anno nativitatis eiuſdem MCCLVII. Kalendis Auguſti, inductione XV. Nos *C. Ymbriacenſis* eccleſiæ præpoſitus *a*). Magiſtri *H.* Plebanus S. *Petri*, & *Uolricus Lupus* clerici. *Heinricus* miles in *Curia. Heinricus Sendere*, & *H.* de *Mulimat* Cives *Thuricenſes* arbitri electi a partibus, videlicet, abbate & conventu monaſterii S. *Blaſii* ex una, ſcultheto, conſulibus, & univerſitate civium *Turicenſium* ex parte altera, ſuper eo, quod dicti abbas & conventus in poſſeſſionibus monaſterii ſui apud *Stemphibach b*) molendinum conſtruere volentes prohibiti fuerunt a civibus memoratis, iuxta formam compromiſſi perſonaliter dictum locum in *Stemphibach* accedentes, deſuper inductis teſtibus omni exceptione maioribus perquiſita & oculis inſpecta diligentius veritate, cum inveniremus ibi fuiſſe antiquitus molendinum, iurati per ſententiam arbitrati ſumus, dictos abbatem & conventum hactenus fuiſſe in poſſeſſione, & ius habere conſtruendi molendinum in eo loco, ubi antiquitus fuerat in ſui monaſterii poſſeſſionibus antefatis, facientes quod decrevimus ſub pœna in forma compromiſſi contenta firmiter obſervari. Ut autem hæc ſententia noſtra ſtudioſius obſervetur, ipſam nos clerici ſigillorum noſtrorum munimine roboramus. Nos vero laici quia ſigilla propria non habemus, ſigillis prædictorum coarbitrorum noſtrorum contenti ſumus, & hæc præſentibus profitemur. Actum ſuper domum, quæ dicitur iudicium *Turicenſe* multis præſentibus tam clericis quam laicis in Domino feliciter amen.

a) De *Conrado* Præpoſito *Imbriacenſi* diximus ſupra N. LXXXVII.

b) Eſt hæc curia noſtra extra muros *Turicenſes* ad *Limagum* fluvium *Stampfenbach* dicta.

N. CXXIV.

Bertoldus de *Remchingen* monaſterio *Albæ Dominorum* ius advocatiæ in *Niuſatz* vendit.

Anno 1258. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 72.

Quoniam tanta in plurimorum cordibus fervet rerum cupiditas, quod pro dilatandis terminis ſuis non ſolum ſecularibus, verum etiam monaſte-

monaſteriis & eccleſiis poſſeſſiones ſuas qualibet occaſione nitantur abſtrahere timore Domini poſtpoſito: neceſſarium eſt valde quibuslibet, quatinus contra talium maliciam ſubdolam ſtudeant cautionibus, quibuſcunque poterunt, ſe munire. Igitur cum ego *Bertoldus* de *Remchingen* onere debitorum gravatus ius advocatiæ in viculo, qui dicitur *Niuſatz*, vendere debueram venerabili viro Domino W. *a)* Abbati, cæteriſque fratribus in *Alba*, quia terminis eorum foret contiguus, viſum eſt mihi magis eis congruere, primo ſicut cariſſimo id volui exhibere. Ipſi vero plus paci eorum quam utilitati providentes, videlicet ne ab alio eius emptore preſſuram vel gravamen eos pati contingeret, illud emere cenſuerunt. Verum cum hoc titulo feodali poſſidens aliter ad ipſos nequirem tranſigere, *Fridericum* dictum *Leiſe*, & *Wernherum* de *Rotenvelſe*, qui ſunt de militari familia Domini mei *Ot.* de *Eberſtein b)* quatinus per eos eis conſervetur, ſicut nunc moris eſt quibuslibet bona feodalia ſuis emptoribus firmare, advocatia ſupradicta infeodari manu mea ſecundum conſuetudinem ſategerunt. Hic itaque F. & W. ad maiorem eis cautionem eam prelibato Domino ſuo ſub ſumma pecunie ducentarum marcarum iure pignoris obligarunt. Quapropter ne prænotati fratres ſuper huiuſmodi emptione a meis heredibus ſive propinquis vel quibuslibet aliis vexari timeant, præſentem paginam ſuper ea conſcriptam, ſæpedictus Dominus meus *Ot.* de *Eberſtein*, ſigillo ſuo, egoque meo voluimus conſignare. Acta ſunt hæc anno Domini MCCL. octavo. — SECULUM XIII.

a) In *Galliа Chriſt.* T. V. p. 759. nullus hoc tempore abbas litteræ initiali W. occurrit, niſi *Waltherus* alio nomine *Conradus* a. 1225. & 1240. qui forte ad hunc annum 1258. pervenire potuit.
b) Eſt hic *Otto* ſenior comes de *Eberſtein*, qui huic monaſterio multa beneficia præſtitit.

N. CXXV.

Conradus de *Steinimur* vendit S. *Blaſio* dimidium manſum in *Eredingen.*

Anno 1261. 18. Mart. Ex archiv. San-Blaſ.

Univerſis hanc paginam inſpecturis *C.* de *Steinimur* miles notitiam ſubſcriptorum. Ea quæ geruntur, ne cuiusquam valeant tergiverſari calumpnia, ſcripturæ teſtimonio perhennantur. Nouerint igitur præſentes & futuri, quod ego venerabili viro ... abbati S. *Blaſii* in Nigra Silva ſuoque conventui vendidi & tradidi adhibita omni ſolempnitate, quæ in eiuſmodi contractibus conſuevit adhiberi, interveniente pro eis & con-

 tractum

SECULUM XIII. tractum venditionis & emptionis perficiente *C.* procuratore ipſorum dicto *Kreia*, prædium medium, ſcilicet manſum dimidium in *Eredingen* villa inferiori, accedente conſenſu & conniventia domini mei nobilis viri *Ulrici* de *Regensberg*, conſentientibus etiam *M.* uxore mea, & liberis meis, & cedentibus in dicto prædio ſuo iuri videlicet *C.* milite, *Uol. Ar. E. Io.* & filiabus meis videlicet uxore *Wilhelmi* militis dicti *Bochelini*, & uxore *Peregrini* de *Ieſteten*, nec non *Gerdrude*, pro VIIII. marcis & dimidia argenti ponderis *Turicenſis*, quas & me confiteor recepiſſe, libere & cum omni iure perpetualiter poſſidendum, renuntiando omni actioni, exceptioni, in integrum reſtitutioni, conſuetudini, ſtatuto, edito vel edendo, privilegio impetrato, vel impetrando, exceptioni non numeratæ pecuniæ, & omni favori legum & canonum, per quæ huiuſmodi venditio impugnari poſſet, vel etiam revocari. In cuius rei teſtimonium eis præſentem chartam ſigillo Domini mei prælibati, & meo patenter tradidi communitam. Teſtes venditionis ſunt hi . . . . . nobilis de *Humilcon*. *C.* abbas. *Ioſ. Mellur* milites. *Hugo* de *Mullimatton* Canonicus *Turicenſis*, & *H.* pater ſuus. *H.* dictus *Glanere*. *Bur. Albus*. *Wernerus Stamphebach*, & alii quam plures. Teſtes autem reſignationis uxoris & liberorum meorum ſunt hii: nobilis vir. *L.* de *Regensberg*. *Arnoldus* de *Legerun*. *Fridericus* de *Buchſe*. *Wilhelmus Bocheli*. *P.* de *Ieſtetten*. *H.* de *Steinemur* milites. *C.* de *Tachſnerren*. *B.* miniſter de *Regenſperg*. *H.* villicus de *Tegervelt*. *Arnoldus* præco de *Eredingen*. *Lut.* cementarius. *H.* dictus *Ruſi*. & alii quam plures. Datum XV. Kal. Apr. anno MCCLXI. indict. III. *a*)

a) Anno 1261. currebat indictio IV. forte hic unus numerus deeſt.

N. CXXVI.

Compromiſſarii cogunt *Rudolphum* de *Wiler* reſtituere rapta tranſeuntibus monialibus de *Sizenkilch* bona.

Anno 1261. 13. Maii. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 46. 56.

In Chriſti nomine amen. Mota queſtione inter reverendos in Chriſto *Ar. a*) Dei gratia abbatem & conventum monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ex una, & *Rudolfum* de *Wiler* civem in *Nuwenburch* ex parte altera ſuper rebus mobilibus & immobilibus Cellæ de *Sizzenchilche* pertinentibus, per eundem *Ruodolfum* alienatis, venditis, vel diſtractis, talis inter

a) *Arnoldum* II.

SECULUM XIII.

inter dictas partes mediantibus probis & honeſtis viris compoſitio interceſſit. Quod dictus *R.* de *Wiler* omnes poſſeſſiones dictæ Cellæ de *Sizzenkilche* pertinentes quocunque modo alienatas, venditas vel diſtractas, ad proprietatem ipſius Cellæ uſque ad feſtum S. *Iohannis Baptiſtæ* proximo venturum integraliter revocabit, exceptis poſſeſſionibus quas *Rudolfus* miles dictus *Sairnzaire* de *Nuwenburch*, & *Ludewicus* dictus *Craimir* civis *Baſilienſis* titulo emptionis detinent, quas a feſto S. *Martini* proximo venturo ad annum idem *R.* de *Wiler* ad proprietatem dictæ Cellæ de *Sizzenkilche* omni occaſione poſtpoſita integraliter ab eiſdem poſſeſſoribus liberabit. Promiſit enim ipſi *R.* Dominus abbas dictus, quod ſi dicti *R.* & *L.* cives recipere nolint pecuniam ſibi datam, ipſe ſibi in requirenda iuſtitia præſtabit conſilium & auxilium iuxta poſſe. De poſſeſſionibus etiam emptis ab *H.* milite de *Schœniman*, de quibus revocabatur in dubium, cuius pecunia fuerint appropriatæ, & cui potius pertinerent, a partibus in magiſtrum *C.* rectorem eccleſiæ de *Rotwil*, & in magiſtrum *C.* de *Hugelnhein* canonicum *Beronenſem*, & pro communi in reverendum *D. W. b)* abbatem S. *Trudperti* exſtitit compromiſſum, ut illi audita a vicinia & inquiſita diligentius veritate adiucent eas illi parti, quam in iure invenerint potiorem. Inſpectis quoque circumſtantiis omnibus ſuper rebus mobilibus de prædicta Cella per dictum *R.* de *Wiler* abductis in dictos abbatem S. *Trudperti* & *C.* & *C.* magiſtros taliter compromiſſum extitit, ut eorum iuſſioni a partibus ſine contradictione qualibet pareatur. Sub debito etiam præſtiti iuramenti dictus de *Wiler R.* moniales ſive ſorores, quæ locum *Gutenowe* inhabitant, a prædicto loco pro poſſe ſuo ſalvo honore ſuo debet eiicere, & nunquam ut remaneant conſentire: deinde poſſeſſiones antedictæ Cellæ pertinentes, quas dictus *R.* de *Wiler* in ſua detinet poteſtate, liberas & abſolutas ipſi Cellæ de *Sizzenckilche* dimiſit, nunquam ab aliquo poſſeſſore eorumdum impoſterum petiturus. Super præmiſſis omnibus procurandis & pro viribus adimplendis dictus *R.* de *Wiler* ad ſummam XL. marcarum argenti legalis præſtitit cautionem, *Gotfrido* milite de *Baden*, *Ruedigero* quondam ſculteto de *Nuwenburch*, *Burcardo* de *Wiler*, *Bertoldo* de *Schliengen*, & *Iacobo* de *Wiler* civibus pro eo fide iubentibus ſub hac forma, ut ſi ſæpe dictus *R.* de *Wiler* contra prædicta vel aliquod de prædictis venerit, & monitus per dictos abbatem S. *Trudperti* & *C.* & *C.* magiſtros, vel duos ex ipſis, infra quatuordecim dies a die monitionis non emendaverit, dictus *R.* de *Wiler* pænam incidat ſupraſcriptam, pro qua pœna ſolvenda antedicti fideiuſſores moniti ad quatuordecim dies in obſtagium extra proprias domos ſecundum terræ conſuetudinem ſe commutent

b) *Wernerum.*

SECULUM XIII.

tent nunquam ab obſtagio receſſuri, quoad uſque dicta pecunia reverendo Domino abbati S. *Blaſii* fuerit perſoluta, cauſa nihilominus in eodem ſtatu, in quo ante ordinationem compoſitionis fuerat, remanente. In cuius compoſitionis perpetuam memoriam ac robur firmiſſimum præſens pagina ſigillis prædictorum venerabilium abbatum S. *Blaſii* & S. *Trudperti* & univerſitatis civium in *Nuwenburch* exſtitit munimine roborata. Actum apud *Obern Eggenheim* III. Idus Maii anno Domini MCCLXI. præſentibus teſtibus infraſcriptis. Domino *A.* abbate S. *Blaſii* prædicto, *Hermanno* cuſtode eiuſdem monaſterii. *Wicmanno* præpoſito de *Berowe*. *Burcardo* Priore & *Heinrico* præpoſito de *Bürglen c)* Ordinis S. *Benedicti*. *Cunone* Decano *Lutenbacenſi d)*. *D.* de *Halwil*, & *Marquardo* de *Baldegge* & magiſtro *C.* de *Hugelnhein* canonicis *Beronenſibus*; magiſtro *C.* rectore eccleſiæ de *Rotiwil*. Magiſtro *Alberto* rectore eccleſiæ de *Bouçh* & *Alberto* viceplebano de *Eggenheim* dicto *Chemphe* clericis. *Cunrado* ſcholaſtico de *Nuwenburch*, *Ruodolfo* de *Valchenſtein*. *Cuonrado Boihardo*, & *Rudigero* quondam ſculteto, militibus. *Burc.* de *Wiler*. *Heinrico* de *Genninbach*, *Cunrado Teunivifil*, & *Lupoldo* de *Eggenheim*, laicis & aliis quampluribus fide dignis.

c) Omnes hi monachi S. *Blaſii* ex cellis eidem ſubiectis.
d) *Lautenbach* eccleſia collegiata in *Alſatia* & diœceſi *Argentinenſi*.

N. CXXVII.

Eberhardus ep. *Conſtant.* corroborat litteras conventionis & ſubiectionis monaſterii *Gutnaw* pro S. *Blaſio*.

Anno 1261. 6. Sept. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 56.

In Chriſti nomine amen. Prona ſemper in malum omnis ætas & natura hominum facilis diſſentire monet, ea quæ dicuntur aut fiunt in tempore, ſcripturarum teſtimoniis perhennari. Noverint igitur præſentes & poſteri, quod cum inter reverendos in Chriſto abbatem & conventum monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ex una, & feminas religioſas magiſtram & conventum monialium in *Gutnovwe a)* eiuſdem ordinis ſuper eo, quod non ſervata conſenſus eorumdem forma ſuper translatione earumque ad honorem Dei & emendationem ſtatus ſui facere cupiebant, ſe cum perſonis & rebus de Cella *Sicenchilche* ad locum ipſum minus provide tranſtulerant ex parte altera, fuiſſet

a) Bullam *Alexandri* IV. pro hoc monaſterio ſupra N. CXIX. dedimus.

fuiſſet quæſtio diutius ventilata: deinde mediantibus viris providis & honeſtis inter ipſos partium accedente conſenſu, prout inferius adnotatur, extitit ordinatum: videlicet quod prædictæ moniales publice recognoſcant obedientiam, ſubiectionem, devotionem & profeſſionem abbati, qui pro tempore fuerit, in dicto ſuperius monaſterio S. *Blaſii* ſecundum regulam S. *Benedicti*, & ordinem ſe facturas & nunc & deinceps devote & humiliter ſic ſe perpetuo ſervaturas, portando communiter poſt expletum profeſſionis tempus habitum regularem. In ſignum vero debitæ ſubiectionis unam libram ceræ in feſto S. *Blaſii* monaſterio præfato perſolvant annuatim. Item quod cauſa quietis internæ nullus monachorum S. *Blaſii* vel etiam aliunde eiuſdem ordinis in loco *Guotnovwe* vel alibi, ſi ſe de loco ad locum de conſenſu prædictorum abbatis & conventus tranſtulerint, ullo unquam tempore reſidentiam faciat, nec locum ſine cauſa legitima frequentet, ſed capellanum idoneum habeant de abbatis S. *Blaſii* conſenſu & confeſſoris earum conſilio, qui iuxta eas reſideat, divinum officium eis continue celebrans, confeſſiones earumdem audiendo & communicando eaſdem in neceſſitatis tantum auxilio, & non ultra. Prior tamen de *Bürglen* vel alter monachorum S. *Blaſii*, quem miſerit abbas loco ſui, in feſtis tantum ſolempnibus ſcilicet Nativitate Domini, Paſcha, Pentecoſte, & omnium Sanctorum vice abbatis audiat earum confeſſiones communicando eaſdem ſicut ſuæ & earum ſaluti viderit expedire. Item quod dictæ moniales habeant deinceps & perpetuo confeſſorem idoneum de ordine *Ciſtercienſi* ſeu Fratrum minorum, quem per Superiorem ipſorum poterunt obtinere, qui libere cunctis temporibus, quibus neceſſe vel opportunum fuerit, earum confeſſiones audiat, & ex devotione communicare volentes extra ſolempnitates prædictas communicet & pabulo verbi Dei reficiat, prout eidem fuerit divinitus inſpiratum. Item quod ad prædictas viſitationis, correctionis, & reformationis cauſa veniat abbas vel alter monachorum ſuorum ab ipſo ſpecialiter ad hoc miſſus tantum ſemel in anno, niſi neceſſitas aut earumdem utilitas plures requirat circa eas & ſingulas earum, officii ſui debitum infra triduum exequentes, ſicut diſtricto iudici de hoc velit reddere rationem, & hoc non ſine confeſſore prædicto vel altero diſcreto illius ordinis, de quo tunc habuerunt confeſſorem. Et ut ſuſpicio quæque tollatur, nulla virilis ſexus perſona religioſa vel ſecularis clauſtrum earum ingrediatur, non viſitationis, confeſſionis, communicationis, vel extremæ unctionis infirmarum, vel laboris alicuius cauſa neceſſarii vel ſtructuræ. Item quod ſæpedictæ moniales procuratorem rerum ſuarum temporalium eligant, quem ſibi magis viderint profuturum,

quem

Digitized by Google

SECULUM XIII.

quem nullus inſtituat vel deſtituat, cum ab eiſdem fuerit requiſitus. Item quod alienationes notabiles non faciant, & debita oneroſa non contrahant ſine abbatis S. *Blaſii*, qui pro tempore fuerit, conſilio & aſſenſu. Ut autem hæc omnia firmiora permaneant, hæc pagina exinde conſcripta ſigillorum venerabilis Patris & Domini *E. b)* Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi ſuique capituli, abbatis prædicti, ac univerſitatis civium in *Nuwenburch*, cui eſt proximus locus idem, ad ſupplicationem partium prædictarum, qui præfatam ordinationem gratanter acceptarunt, & in eandem unanimiter conſenſerunt, munimine roboratur. Actum apud *Schopheim* anno Domini MCCLXI. nonas Septembris, indictione IV.

b) *Eberhardus* II. is erat.

N. CXXVIII.

Eberhardus epiſcopus *Conſtantienſis* ſigillo ſuo munit chartam, qua Domini de *Rotenlein* ius advocatiæ in *Riede* S. *Blaſio* ceſſerunt.

Anno 1262. 15. Febr. Ex eodem.

Omnibus præſentium inſpectoribus viri nobiles *Waltherus*, *Otto*, & *Lutoldus* fratres de *Rottenlain* notitiam rei geſtæ. Ne labantur cum tempore, quæ geruntur in tempore, ſcripturarum ſolent indiciis perennari. Noverint igitur omnes & ſinguli, quos noſſe fuerit opportunum, quod dum reverendi in Chriſto *A.* abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ læſi per nos & *C.* quondam patrem noſtrum in poſſeſſionibus eiuſdem monaſterii apud *Riede*, in quibus nobis advocatiæ ius pertinebat, non modicum viderentur, nos receptis ab eiſdem abbate & conventu XV. marcis argenti dictarum poſſeſſionum advocatiam, & totum ius, quod nobis competebat ibidem, damus & tradimus, imo transferimus in monaſterium antedictum, ita quod idem abbas & conventus advocatiam ipſam cum proprietate libere debeant perpetuo poſſidere, renuntiantes publice tam pro nobis, quam pro omnibus hæredibus noſtris omnibus iuribus ſive conſuetudinibus tam advocatiæ quam aliis, quæ nobis in eiſdem poſſeſſionibus competunt, vel competere videbantur caſu aliquo contingente. Promittimus etiam abbati & conventui, qui pro tempore fuerint in dicto monaſterio, de præfata advocatia ſive translatione prædicta nos, quotiescunque requiſiti fuerimus, Warandiam præſtituros.

Digitized by Google

ſtituros. In huius autem facti evidentiam & robur perpetuum hanc paginam exinde conſcriptam ſigillorum venerabilis domini *E.* Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi, & noſtri procuramus munimine roborari. Actum in caſtro *Rotenlain* XV. Kal. Martii anno Domini MCCLXII. Indict. IV. præſentibus nobili Domina dilecta --- matre noſtra, magiſtris *C.* de *Rotwil.* & *Al.* de *Ruth* plebanis. *Gotfrido* de *Baden* & *Gotfrido* de *Lene* militibus. *Alberto* advocato, *Heinrico Tuſant. W. Wurmelin* de *Rotenlain. Heinrico* de *Horne. Ioanne* miniſtro *Schoinnowe* laicis, & aliis quam pluribus fide dignis in Domino feliciter amen. SECULUM XIII.

N. CXXIX.

Abbas S. *Blaſii* concedit monaſterio *Blaburano* in feudum vineam apud *Blochingen.*

Noverint univerſi præſentium inſpectores, quod lite ſeu controverſia mota, & aliquamdiu vendilata inter reverendos in Chriſto, *Ar.* S. *Blaſii* & *E.* in *Blaburren* a) monaſteriorum abbates eorumque conventus ſuper eo, quod abbas de *Blaburren* aſſerebat, ſibi ſuoque monaſterio vineam duorum iugerum ſitam in monte, qui dicitur *Wolpatinbalde* apud *Blochingen*, datam a *Berchtoldo* dicto *Spenlin* cive in *Ezelingen*, & aliquanto tempore poſſeſſam, licet iidem abbas & *Spenlin* de eadem vinea ſolverint tres ſolidos nomine cenſus monaſterio S. *Blaſii* annuatim; abbas vero S. *Blaſii* cauſabatur eandem vineam ex obitu dicti *B.* ad ipſum ſuumque monaſterium ratione iuris & conſuetudinis devolutam. Tandem mediantibus probis & diſcretis inter ipſos abbates, eorumque monaſteria pro bono pacis & concordiæ taliter extitit ordinatum: ſcilicet quod dictus abbas de *Blaburren* pro ſe ſuoque monaſterio renuntiavit pure & ſimpliciter dictæ vineæ, reſignando eam in manibus præpoſiti & plebani de *Nallingen.* Anno 1265. 26. Mart. Ex eodem.

Adiectum fuit inſuper, quod dictus abbas in *Blaburren* pro ſe ſuoque monaſterio ex nunc in antea certam perſonam e gremio ſui monaſterii offerret, qui de eadem vinea infeudaretur, qua perſona cedente vel decedente altera perſona, ſicut dictum eſt, ſolvens nomine æra-

a) *Blaubeuren* olim Benedictinum in *Wirtembergia* monaſterium in vicinia præpoſituræ noſtræ in *Nallingen.* Eius abbates recenſentur a *Bucelino* & in *Gallia Chriſt.* T. V. p. 1061. inter quos *Eberhardus* II. hoc anno notatur.

SECULUM XIII.

rii, quod vulgo dicitur *Ebrſchatz*, in recognitionem dominii tres ſolidos præpoſito in *Nallingen*, qui pro tempore fuerit, de ſæpedicta vinea ab eodem præpoſito ſine contradictione quolibet inveſtiretur. Et iuxta ordinationem prædictam *Fridericus* monachus dictus *Veilz* camerarius monaſterii in *Blaburren* de antedicta vinea, ſolvente nomine cenſus tres ſolidos ſingulis annis in feſto S. *Martini* in curiam *Blochingen* pertinentem ſæpedicto monaſterio S. *Blaſii* ab *H.* præpoſito in *Nallingen* eſt multis aſtantibus & videntibus inveſtatus. In horum evidentiam & teſtimonium præmiſſorum hæc pagina exinde conſcripta ſigillis ſæpe dictorum abbatum patenter communitur. Actum apud *Eſſlingen* in domo *Burchardi* dicti *Sinz* anno Domini MCCLXV. VII. Kal. April. Indict. VIII. præſentibus, quorum hæc ſunt nomina. E. de *Blaburren*, & *H.* in *Wibilingen b)* abbates. *H.* de *Arnegge* monachus in *Wiblingen*. *E.* de *Laichingen*, & *A.* de *Nallingen* magiſtri. *Uol. Schueli*, & *Uol. Quirili* cives in *Eſſlingen*. *Chuono* de *Nallingen*, & alii quam plures fide digni.

b) In eadem *Gallia Chriſt.* l. c. p. 1058. inter abbates *Wiblingenſes* occurrit *Hermannus*, qui circa hæc tempora vixiſſe videtur.

N. CXXX.

Hugo de *Tufenſtein* vendit S. *Blaſio* pro XLI. marcis curiam in *Tegervelt*.

Anno 1265. 30. April. Ex archiv. San-Blaſ.

In nomine Domini amen. Ego *Hugo* vir nobilis de *Tiufinſtein* omnibus præſentes litteras inſpecturis notitiam rei geſtæ. Ut facta modernorum poſteris innoteſcant, ſcripturarum ſolent indiciis perennari. Notum igitur facio omnibus præſentium inſpectoribus, quod ego de certa ſcientia, ſponte ac diligenti deliberatione habita vendo, trado, & in perpetuum concedo, imo vendidi, tradidi, & conceſſi reverendis in Chriſto *Arnoldo* abbati & conventui eorumque monaſterio S. *Blaſii* Nigræ Silvæ *Conſtant.* diœceſis curiam meam, quam habui, ſitam an dem *Buole* ſuper ripam fluvii, qui dicitur *Giſenbach* in *Nidern Tegervelt*, cum advocatia, agris, pratis, ſilvis, paſcuis, aquæ ductibus, viis, exitibus, & omnibus iuribus eidem intus & extra attinentibus, & ſolventem annuatim XX. fruſta, & unum, quod vulgariter *Stuke* dicitur, titulo proprietatis perpetuo poſſidendam. De venditione ſiquidem dictæ

curiæ

Digitized by Google

curiæ ſive prædii conventum eſt inter me & dictos abbatem & conventum, ac etiam concordatum de ſumma XL. marcarum & una legalis argenti ponderis *Turicenſis*: quam pecuniæ quantitatem confiteor mihi numeratam & traditam, & a me receptam integraliter & perfecte. Propter quod de curia, ſive de prædio ſupradicto, prout ſuperius eſt expreſſum, deveſtiens me omnino virum providum *Hermannum* cuſtodem dicti monaſterii S. *Blaſii* inveſtio, & per manum ipſius antedictos abbatem & conventum inveſtio, in veram inveſtituram & poſſeſſionem dictorum bonorum mitto. Promitto nihilominus ipſis præſtare Warandiam eorumque monaſterio de prædio ſupradicto, quotiescunque requiſitus fuero, & fuerit opportunum. Renuntio etiam ex certa ſcientia in hoc facto omni auxilio iuris canonici & civilis confitens nullum dolum, nullam fraudem, nullam vim, & nullum metum interveniſſe in præſenti contractu. Renuntio etiam omnibus, quæ iam dictis emptoribus poſſent nocere, & mihi prodeſſe. In cuius meæ venditionis & eorum emptionis teſtimonium ſæpe dictis abbati & conventui præſentem chartam exinde conſcriptam ſigillo viri nobilis Domini *Waltheri* de *Klingen* & meo patenter tradidi communitam. Acta ſunt hæc apud villam *Chlingenowe* prid. Kal. Maii anno Domini MCCLXV. Indict. VIII. præſentibus viro nobili *Walthero* de *Klingen*. *Hermanno* cuſtode de S. *Blaſio*. *Wernero* ſacerdote in *Chlingenowe*. & *Al*. rectore eccleſiæ in *Nallingen*, clericis. *Heinrico* de *Hietoluingen*, *Burchardo* de *Ieſtetin*, & *Ger*. de *Mulhein* militibus. *Ruod*. miniſtro. *B. Steinmar. H*. de *Honſtetin. C. Riſe. Burchardo Bebiler. L. Cementario. C*. de *Rode. C*. de *Eigun*. civibus in *Chlingenowe. H. Vrovinan. H. Cincerlin*. & *Ruod*. de S. *Blaſio*, laicis, & aliis fide dignis.

SECULUM XIII.

N. CXXXI.

Licentia *Walteri* de *Clingen* molendina in *Arari* prope *Clingnau* extruendi.

Anno 1265. 30. Sept. Ex archiv. San-Blaſ.

Univerſis hanc paginam inſpecturis nobilis vir *Waltherus* miles de *Clingen* notitiam ſubſcriptorum. Proclivis ad malum vita cunctorum admonet, ea, quæ geruntur, perſtringi ſerie litterarum. Cum itaque reverendi Domini *Arnoldus* abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ conſtruere molendina in poſſeſſionibus monaſterii ſui apud

Z 2 *Clingenowe*

Digitized by Google

SECULUM XIII.

Clingenowe ſupra ripam fluminis, quod dicitur *Araris*, nitentur; nos totum ius noſtrum quod habemus, vel habere videbamur ſive de conſuetudine, ſive alio quocunque modo fuerit a ponte, & ſupra, quantum ipſis ad hoc opus neceſſarium aut utile fuerit, qui tranſit ab ipſo oppido flumen prædictum in fluminis decurſu iuxta caſtrum *Clingenowe*, & viam quæ dicitur vulgariter *Trenewech* uſque ad fines ſeu terminos poſſeſſionum monaſterii circa flumen, & ſupra, prout expedit ſtructuris prædictis in monaſterium transferimus memoratum. Renuntiantes publice unacum filiabus noſtris, *Verena*, *Herzelauda*, *Katerina*, & *Clara* pro nobis noſtriſque heredibus iuri ſive iuribus ſupraſcriptis, & promittentes firmiſſime, quod non ſolum non impediemus eos in omnibus quæ profutura fuerint ſtructuris prædictis, ſed nec ſuſtinebimus eos ab aliis impediri. Ita quod monaſterium ipſum ferrum ſedulo habeat pro oblatis faciendis, & eccleſiis vicinis, quæ propter Deum petierint, diſtribuendis, quarum oblatarum *a*) quædam agnum Dei, quædam Chriſtum crucem geſtantem, quædam ipſum flagellatum, & quædam contineant imaginem crucifixi. Ut autem omnia ſupraſcripta robur maius obtineant firmitatis, hanc paginam exinde conſcribi procuravimus, & ſigilli noſtri munimine conſignari. Acta ſunt hæc apud *Clingenowe* pridie Kalendas Octobris anno Domini MCCLXV. præſentibus magiſtro *Al.* plebano in *Nallingen*, & *W.* viceplebano in *Clingenowe* clericis. *Ulrico* nobile de *Guotenburch*, & *Cuonrado* de *Toitinchon* militibus. *Heinrico* converſo dicto *Tulle* *Br.* de *Tegervelt*. *Ruod.* miniſtro. *Cuonrado Riſe*. *B. Hainli*. *Novkero*. *Uolrico* fabro. *Uolrico* villico. *Luotoldo Cœmentario*. *Heinrico* villico de *Tegervelt* & *Cuonrado* de *Rode* laicis, & aliis quampluribus fide dignis, in Domino feliciter amen.

a) Patet hinc, quales tunc temporis figuræ oblatis ſeu hoſtiis impreſſæ fuerint.

N. CXXXII.

Indulgentiæ datæ *Wilhelmitis* in *Freyburg*.

Anno 1266. 22. Maii. Ex archiv. Oberried. *T. II.* p. 81.

H *a*). Dei gratia *Baſilienſis* epiſcopus ad petitionem fratrum ordinis S. *Wilhelmi* heremitarum extra muros *Friburg* commorantium contulimus, & conferimus eccleſiæ eorundem ſingulis annis in die dedicationis, & per totam octavam indulgentiam XL. dierum de iniuncta pœnitentia omnibus ad prædictam dedicationem confluentibus ob charitatis affectum,

a) *Henricus* III. comes de *Newenburg*.

Digitized by Google

affectûm, quem eiſdem fratribus gerimus, qui ſicut audivimus. ibidem devote Domino famulantur. Datum *Baſileæ* anno Domini MCCLXVI. XI. Kal. Iunii. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum duximus præſentibus appendendum. SECULUM XIII.

N. CXXXIII.

Suppetiæ ferentibus ad reſtaurandum ex cineribus monaſterium in *Burglen* promittitur communio precum in monaſterio & cellis S. *Blaſii* ab *Arnoldo* II. abbate.

Omnibus Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis, *A.* miſeratione divina monaſterii S. *Blaſii* abbas totuſque conventus orationes in Domino Ieſu Chriſto. Quoniam, ut ait apoſtolus, ſtabimus ante tribunal Chriſti, recepturi prout geſſimus, ſive bonum fuerit ſeu malum, oportet nos diem extremæ meſſionis miſericordiæ operibus prævenire, ac æternorum intuitu ſeminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu, in cœlis recolligere debeamus, firmam ſpem fiduciamque tenentes, quod qui parce ſeminat, parce & metet, & qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus metet vitam æternam. Cum itaque monaſterium *S. Ioannis* in monte *Buirgelun* per incendium nuper, ſicut patet, omnibus miſerabiliter ſit deſtructum, nec præpoſito & conventui ibidem ad reſtaurationem eius propriæ ſuppetant facultates, univerſitatem veſtram monemus & hortamur in Domino, quatenus tam aliqua ipſis de bonis a Deo vobis collatis karitatis ſubſidia impendatis, ut per hæc & alia bona, quæ Domino inſpirante feceritis, valeatis ad æternæ beatitudinis gaudia pervenire. Nos vero de omnipotentis Dei miſericordia confiſi omnes illos, qui ad tam pium opus & neceſſarium ſuas elemoſinas elargiti fuerint, aut ibidem ſuis laboraverint animalibus aut propriis in perſonis, omnium bonorum operum, quæ in noſtro fuerint monaſterio & cellis nobis ſubiectis, in perpetuum participes æſtimamus, & in fraternitatem ſeu ſocietatem recipimus ſpecialem. Hanc autem paginam in evidentiam præmiſſorum ſigillo abbatis, quo & nos conventus utimur, roboramus.

Anno 1267. Ex archiv. S. Blaſii. T. II. p. 57.

Digitized by Google

N. CXXXIV.

Luitfridus de *Helmotsheim* vendit monaſt. *Albæ* dominorum advocatiam in *Terdingen*.

SECULUM XIII.

Anno 1267. menſe Mart. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 72.

Innoteſcat univerſis Chriſti fidelibus tam præſentibus, quam futuris, preſentem paginam inſpecturis, quod ego *Liutfridus* nobilis de *Helmotsheim* advocatiam inferioris villæ *Terdingen* cum bonis omnibus eidem advocatiæ attinentibus ſine exceptione qualibet, & qualicunque vocabulo cenſeantur, vendidi cum omni iure, & utilitate de hiis provenientibus, ſicut ad me quandoque ſpectabat, venerabilibus in Chriſto domino abbati & conventui de *Alba*, *Ciſtercien.* ordinis, *Spiren.* diœ. pro quadringentis libris *Hallenſ.* quas me expedite profiteor recepiſſe, & ius eiuſdem advocatie abdico a me & a meis heredibus michi legitime ſucceſſuris. Et contrado prout poſſum predictis abbati & conventui libere poſſidendam. In cuius rei evidentiam, ut ſepedictus Dns abbas & conventus *Albenſis* in hiis que ante poſita ſunt ſecuri ſint, & ab omni impetitione mea ſeu heredum meorum in poſterum liberi exiſtant, preſentem paginam ſigillis venerabilis Dni mei *Spiren.* epiſcopi. Dni *Ott.* prepoſiti S. *Guitdonis.* Dnorum meorum de *Eberſtein* & de *Gemino ponte* comitum, Dni abbatis de *Muſenbrunnen* & proprio ſigillo ſtatui roborandam. Acta ſunt hec anno Domini MCCLXVII. menſe Marcio. Teſtes. D. *C.* *a)* abbas. Fr. *C.* magiſter Converſorum. Fr. *C.* cellerarius. frater *H.* dictus de *Monte alto* monachi. frater *M.* mercator. frater *D.* de *Terdingen* magiſter fratr. *Steinmarus* de *Bruchſella* converſi. Dnus *W.* nobilis de *Sternvels.* Dnus *L.* de *Flechingen.* Dnus *C.* dictus *Atto* de *Sulzeveld.* Dnus *C.* de *Grecingen* milites. Dnus .. viceplebanus in *Bruchſella* & Dnus *C.* ſocius ſuus ſacerdos. & Dnus .. viceplebanus in *Burbach.* Dnus *H.* advocatus de *Bruchſella.* Sculdetus, quandoque *Bertoldus* dictus *Albotto*, *Hertricus.* *Swikerus.* cives iam dicti oppidi, & alii quam plures.

a) *Conradus* abbas *Albæ Dominorum* in *Galliæ Chriſt.* T. V. p. 759. notatus ad an. 1252.

N. CXXXV.

Digitized by Google

N. CXXXV.

Eberhardus epiſcopus *Conſtantienſis* ſigillo ſuo corroborat litteras fundationis monaſterii *Syon a*).

SECULUM XIII.

Anno 1269. 26. Iulii. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 82.

In nomine SS. & individuæ Trinitatis. Ego *Waltherus* nobilis de *Klingen*, & *Sophia* uxor noſtra notum facimus tam præſentibus quam futuris, quod nos contulimus ſana mentis ratione fratribus ordinis S. *Wilhelmi* in honore Dei, beatiſſimæ genetricis *Mariæ*, & beati *Wilhelmi* ob remedium animarum noſtrarum & anteceſſorum noſtrorum locum & oratorium iuxta oppidum, quod dicitur *Clinghenoue*, qui locus vocabulo *Syon* dicitur, in omni parte libertati donatum, cum decem marcarum redditibus, quas videlicet marcas dicti fratres recipient taliter aſſignatas. Scilicet in *Alphen* & in *Riehte* XXVII. modios & dimidium modium tritici, centum & decem pullos. In *Lengennagh* de manſu tres & dimidium modum tritici. In *Beirbhen* X. modios tritici & XL. pullos. In *Buchen* & in *Terbul* duos modios tritici & octo pullos. In *Enlucello* unum modium tritici. De vineis in *Gnudhalden* IV. modios tritici. De vineis in *Burchchalden* V. ſextaria tritici. De vinea in *Tegervelt* IX. ſextaria tritici. De agro adiacenti VI. ſextaria tritici. Ibidem de agro unum ſextarium tritici, & in eodem loco iuxta capellam de agro uno tria ſextaria tritici. In *Endingen* de uno manſu decem modios ſiliginis cum X. ſolidis denariorum uſualis monetæ, IV. pullos L. ova. In *Melisdal* de agro uno duo ſextaria ſiliginis. In *Cobolz* ſex modios ſiliginis de uno manſu & tres modios avenæ cum V. ſolidis denariorum uſualis monetæ, quatuor pullos & quinquaginta oua. In *Firſthalden* XI. modios ſiliginis & duos pullos. In *Lerchuabül* tres modios ſiliginis. In *Tetzi* duos modios ſiliginis. In *Tribul* tria ſextaria ſiliginis. In *Endingen* de manſu uno unum ſextarium ſiliginis. In *Immunlo* de duobus agris duo ſextaria ſiliginis. In *Ritwege* unum ſextarium ſiliginis de uno agro. In *Werleringen* de agro uno unum ſextarium ſiliginis, & ſylvam, quæ dicitur *Rieth*, & aliam ſylvam, quæ pertinet ad bona prædicta in *Cobolz*.

In

a) Agit etiam de fundatione & fatis huius Prioratus extra muros oppidi *Clingnau* ſiti *Lew* in lex. Helvet. P. XVII. p. 187. Cæterum bona in locis hic expreſſis eidem aſſignata ut plurimum adhuc ſalva ſunt, variatis tamen eorum nominibus. Vid. infra N. CXLVI. alia donatio huic monaſterio facta.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

In *Mabchenberg* de grangia trigenta duos modios avenæ. In *Rüthe* de agro uno unum modium avenæ. De prato, qui dicitur *Poumans* unum modium avenæ. In *Rugefelt* de agro uno tres modios avenæ. In *Surboue* unum modium avenæ. In *Tegervelt* de vinea tres modios avenæ. Ibidem de vinea adiacenti duos modios avenæ. In *Hebeſake*, de tribus agris IV. modios avenæ. Ex altera parte aquæ de *Clingennowe* de agro uno unum modium avenæ. In *Richenbach* de manſu uno unum modium avenæ. In *Tetingen* de vinea unam ſeumam albi vini. In *Houleſten* de vinea duas ſeumas vini albi. De vinea, quæ dicitur *Suende* dimidiam partem fructuum, quam fratres de hoſpitali S. *Ioannis* iure hæreditario colere tenentur propriis ſumptibus. Inſuper & vineam in *Kiblberc*, quam ſacerdos de *Rorebo*z tenet quoad vitam ſuam. In *Citibach* de prato V. ſolidos denariorum uſualis monetæ. De domo illius qui dicitur *Sreideli* tres ſolidos. De vinea, quæ adiacet *Suende*, tres ſolidos in puram & perpetuam elemoſinam iure hereditario legitime poſſidendas, & in loco prædicto eccleſiam, cæteraſque officinas ordini ſuo congruentes, omni contradictione poſthabita poterunt fabricare. De decem vero marcarum redditibus ſupra dictis fratribus S. *Iohannis* de hoſpitali in *Clingenoue* quartam partem de libra ceræ in natali B. *Ioannis Baptiſtæ* pro cenſu hereditario, iure hereditario perſolvent. Adiicientes ad hæc, quodſi prædicta aſſignatio valorem decem marcarum excederet, ſæpe dicti fratres ordinis S. *Wilhelmi* excreſcentiam eandem ſine contradictione aliqua poſſidebunt. Ego *W*. Dominus de *Clingen*, uxor noſtra, & hæredes noſtri in præſentia fratris *Uolrici* ſacerdotis, & *Hugonis* fratrum de hoſpitali S. *Ioannis*. *Everardi* & *Godefridi* ſacerdotum fratrum ordinis S. *Wilhelmi*, *Conradi Steinmare*, & *Bertoldi* fratris ſui, & aliorum proborum prædictas poſſeſſiones legitime reſignauimus, & exfeſtueauimus, hoc ſaluo, quod ſæpe dicti fratres manere extra parochiam de *Clingenoue*, nec prædictas poſſeſſiones ab ordine S. *Wilhelmi* alienare poterunt. In cuius rei teſtimonium & munimen præſentes litteras ſigillo venerabilis Patris *E*. Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi, unacum ſigillo comitis *Roudolfi* de *Habisborg* & noſtro ſæpe dictis fratribus ordinis S. *Wilhelmi* contulimus roboratas. Datum anno Domini MCCLXIX. VII. Kal. Auguſti.

N. CXXXVI.

Digitized by Google

N. CXXXVI.

Eberhardus ep. *Conſtant.* confirmat concambium inter S. *Blaſium* & dynaſtas de *Clingen.*

SECULUM XIII.

In nomine Domini amen. Proclivis ad malum vita cunctorum ac hominum memoria labilis monet ea, quæ geruntur, ſcripturarum teſtimonio roborari. Noverint igitur tam præſentes quam poſteri, quos expediverit noſſe, quod dum reverendi in Chriſto *Arnoldus* abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ Conſtantienſis* diœceſis poſſeſſiones dicti monaſterii in *Sebzinsheim* & in *Wiſento* ſitas *Argentinenſis* diœceſis pro poſſeſſionibus nobilis viri *Waltheri* militis de *Clingen* in *Birdorf*, in *Buoche*, in *Kadelberc*, & in ſuperiori *Endingen* ſitis *Conſtantienſis* diœceſis decreverint, & inter ſe convenerint permutare; dicti abbas & conventus per nuntios ſuos ad hoc deputatos, prædictas monaſterii ſui poſſeſſiones cum advocatia, hominibus, videlicet *Berhtoldo*, *Burcardo* & *Heinrico* villicis, & aliis ad dictas poſſeſſiones pertinentibus, qui ad viginti ſeptem & dimidiam perſonas numerati ſunt, terminis, pratis, nemoribus ac omnibus eiſdem poſſeſſionibus intus & extra pertinentibus, dederunt, tradiderunt, ac conceſſerunt præfato nobili, ſuæque matronæ, *Sophiæ* nomine, & *Claræ* filiæ eorumdem, renuntiantes publice omni iuri, quod competebat ipſis eorumque monaſterio uſque ad præſens tempus in omnibus antedictis. E converſo vero dictus nobilis cum matrona & filia prænominatis poſſeſſiones ſuas præfatas cum advocatia, hominibus, totidem, videlicet *Henrico* & *Landoldo* fratribus dictis *Riſen* uxoribus & prole ipſorum ad viginti ſeptem & dimidiam perſonas numeratis, *Burcardo* villico de *Birdorf*, uxore ſua *Adilheid*, *Henrico* filio eiuſdem *A.* uxore *Gerdrude* eiuſdem *H. Cunrado* dicto *Bamwart* de *Birdorf. Henrico* ſacriſta, uxore eius *Gerdrude* cum ſex parvis ſuis; *Berhtoldo* dicto *Winholt*, & tribus filiis ſuis, uxore filii ſui *Mehtild*; *Iudinta* uxore *Einboldi* ſenioris, & filia ſua *Ita*: ſylvis, pratis, paſcuis, nemoribus, aquis, aquarumque decurſibus, iuribus, vulgo *Twinc* & *Ban* a) dictis, iudiciis & omnibus aliis eiſdem poſſeſſionibus intus & extra pertinentibus, memoratis abbati, conventui ac monaſterio prædicto dederunt, tradiderunt, ac etiam contulerunt, renuntiantes ſimiliter omni iuri, & ſpecialiter, quod competebat præfatæ matronæ, ex eo quod aliqua pars earumdem poſſeſſionum ſibi data fuerat in donationem propter

Anno 1271. 12. Feb. Ex archiv. San-Blaſ. T. II. p. 36.

a) Idem quod *Zwing* & *Bann*, certus ſcilicet diſtrictus, in quo iuriſdictio exercetur.

SECULUM XIII.

nuptias, quod ius ſibi in permutatis poſſeſſionibus, quas ipſi in *Argentinenſi* diœceſi perceperunt, ex pacto pleniſſime remanebit, preut ipſis competebat, vel competere videbatur in omnibus antedictis. Promiſerunt inſuper ſibi invicem præſtare warandiam de contractu permutationis & omnibus ſupraſcriptis. Ut autem hæc omnia robur maius obtineant firmitatis, ac etiam maneant inconvulſa, hæc pagina exinde conſcripta ſigillorum venerabilis patris *E.* Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi prædicti, *A.* abbatis, cuius ſigillo conventus etiam utitur, ac nobilis antedicti munimine roboratur. Acta ſunt hæc in oppido *Clingenowe* anno Domini MCCLXXI. pridie idus Februarii indictione XIII. *b)* præſentibus *Egelolfo* & *Rudolfo* de ordine fratrum minorum. *Eberhardo* & *Cunrado* de ordine S. *Wilhelmi c).* Magiſtris *C.* de *Rotwil* & *A.* de *Nallingen* eccleſiarum rectoribus, & *Wernhero* ſacerdote clericis. *Burcardo* de *Eiſtetin. Petro* de *Munrichingen. Cuonrado Bohſelario* & *Alberto* dicto *Hune* militibus. *Cunrado* & *Bertholdo* fratribus dictis *Steinmar Ruodolfo* miniſtro. *Cuonrado* de *Tetingen. Bertoldo* de *Tegervelt. Cunrado* & *Landoldo* dictis *Riſen. Lutoldo* cœmentario, *Wernhero* filio miniſterialibus, & aliis quampluribus in Domino feliciter amen.

b) Anno 1271. congruit indictio XIV. *c)* Haud dubiæ ex vicino cœnobio *Sionenſi.*

N. CXXXVII.

Arnoldus II. abbas S. *Blaſii Eberhardo* ep. *Conſtant.* advocatiam in *Birndorf* &c. concredit ad dies vitæ.

Anno 1271. 18. Feb. Ex archiv. San-Blaſ.

Omnibus Chriſti fidelibus preſens ſcriptum intuentibus *Arnoldus* abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ ordinis ſancti *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis orationes in Domino cum notitia ſubſcriptorum. Ut ea, que provida deliberatione ſtatuuntur, ſtudioſius obſerventur, ſcripturarum ac ſigillorum teſtimoniis roborantur. Noverint igitur omnes & ſinguli preſentium inſpectores, quod dum nos predia ſive poſſeſſiones in *Birdorf a)*, in *Buoch*, in *Kadelburc*, & in ſuperiori *Endingen* ſitas cum ſervis ſive hominibus, videlicet *Henrico* & *Landoldo* fratribus dictis *Riſen*, uxoribus & prole ipſorum; *Burcardo* villico de *Birdorf* uxore ſua *Adelheide*, *Heinrico* filio eiuſdem A. uxore *Gertrude*

a) Bona hæc per concambium charta præcedente adquiſita ſunt, hic vero *Cadelburg* pro *Cadelberg* legitur.

Digitized by Google

Gertrude eiuſdem H. *Cuonrado* dicto *Banwart* de *Birdorf*, *Heinrico* ſacriſta, uxore eius *Gertrud* cum ſex pueris ſuis, *Bertholdo* dicto *Winbold*, & tribus filiis ſuis, uxore filii ſui *Methild*: *Iudinta* uxore *Einboldi* ſenioris, & filia ſua *Ita*, ad vinginti ſeptem & dimidiam perſonas numeratis, a nobilibus domino *Walthero* milite de *Clingen*, *Sophia* matrona ipſius & *Clara* filia ipſorum, pro poſſeſſionibus monaſterii noſtri in *Seſenzheim*, & in *Wiſento* ſitis, ac etiam hominibus ad poſſeſſiones eaſdem pertinentibus *Argentinenſis* diœceſis, permutationis contractu, diligenter inſpecta utilitate ſeu commoditate monaſterii perceperimus cum advocatia, iuribus *Twinc* & *Ban* vulgariter dictis, iudiciis & omnibus aliis eiſdem poſſeſſionibus intus & extra pertinentibus, ſicut ea dicti nobiles hactenus poſſidebant. Nos induſtriam perſone venerabilis Domini noſtri & patris E. Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi diligentius attendentes, ipſum pro advocato in poſſeſſionibus ac hominibus predictis eligimus preſenti pagina, quamdiu vixerit in dignitate epiſcopatus ut proſit, & preſit, ac ab aliorum incurſibus tueatur. Septem ſibi modiis avene, uno de curia in *Buoch* de quindecim ſchuopozis *b)* in *Birdorf* in *Buoch* pro ſe & curia in *Birdorf*, de ſingulis uno quartali, de officio, quod *bantuon* dicitur, uno quartali, de curia in *Kadelburc*, uno modio, de *Banschuopuoza* in ſuperiori *Endingen* duobus quartalibus, & de huoba *Eggers* dicta ibidem duobus quartalibus, dando, ac in caſtro ſuo *Clingenowe* preſentando, annis ſingulis pro reditibus deputatis. Ita quod nec ipſe, nec aliquis procurator, ab eo conſtitutus, nos noſtroſque procuratores aut homines in poſſeſſionibus ipſis attemptet ultra id, quod dictum eſt, aliqualiter moleſtare, & quod non poſſit ullo alienationis modo advocatias ipſas vel aliquam ex ipſis a ſe alienare, vel etiam hoc de facto aliqualiter attemptare. Sed ſi aliqua inſolentia violenta apud dicta loca committitur, ſuper qua procurator, vel procuratores noſtri ipſum dominum epiſcopum, procutorem vel procuratores ipſius duxerint advocandos eiſdem ſimul preſidentibus in iudicio, mulcta ſive quod per iudicium eorum decretum vel obtentum fuerit, in tres partes dividatur, & due partes cedant monaſterio, pars vero tertia domino epiſcopo memorato, preter furtum & iudicium ſanguinis, quod decrevimus, apud procuratores eiuſdem domini epiſcopi remanere, omnia autem alia iura ſive iudicia apud nos noſtroſque procuratores volumus permanere pro noſtrorum arbitrio diſponenda. Dicto vero domino noſtro epiſcopo ce-

b) *Schopoza* vel *ſcopoza* iuxta *Guillimanum* eſt genus menſuræ tritici, hic autem ſumitur pro certa portione agri vel fundi. Vid. *Du Cange* Gloſſ. h. V.

SECULUM XIII.

SECULUM XIII. dente vel decedente abbas monaſterii noſtri, qui pro tempore fuerit, cum conſenſu totius conventus alium vel alios in prefatis poſſeſſionibus eligant advocatos, ſicut viderint expedire. Promittit autem idem dominus noſter epiſcopus, omnia que predicta ſunt, diligentius attendere & ſervare, ac nos ipſasque poſſeſſiones & homines utriuſque gladii materialis & ſpiritualis defenſione tueri per omnia ſicut poteſt. Ita etiam quod nos noſtrumque monaſterium nec per ſe, nec ſuos, in eiſdem poſſeſſionibus circa res mobiles aut immobiles, iniurioſe dampnificet, moleſtet, aut perturbet, aut permittat ab aliis perturbari. Alioquin a iure advocationis huiuſmodi, niſi factum ipſum requiſitus infra tres menſes emendaverit, quantum in eius poſſibilitate fuerit, cadat protinus, ipſo facto, preſenti electione penitus non obſtante. In horum autem omnium evidentiam & robur hanc paginam exinde conſcriptam, ſigillorum dicti domini noſtri epiſcopi ſuique capituli ac noſtri procuravimus communiri. Nos vero conventus, quia ſigillum proprium non habemus, ſigillo Dni noſtri abbatis contenti ſumus, ſicut conſuevimus in hoc facto. Datum apud S. Blaſium anno Dni. MCCLXXI. Indictione XIIII. XII. Kal. Martii.

N. CXXXVIII.

Arnoldus abbas S. *Blaſii* omnes, qui monaſterio in *Sizinkilch igne* conſumto manus porrexerint adiutrices, bonorum operum participes facit *a*).

Anno 1272. 16. Aug. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 56.

Reverendis in Chriſto Dominis & amicis prælatis, decanis, plebanis, viceplebanis ac aliis eccleſiarum rectoribus, quibus hæ litteræ fuerint demonſtratæ, *Arnoldus* patientia Dei abbas monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ totuſque conventus cum orationibus in Chriſto devotis promptitudinem famulandi. Cum inter opera charitatis elemoſynarum largitio principalior attendatur, quia ſicut aqua extinquit ignem, ita elemoſyna extinquit peccatum, dicente Domino: *Quod beatius eſt dare quam accipere*, additque in evangelio: *Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Venite benedicti patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi.* His itaque verbis præmoniti, cum monaſterium in *Sicenkilcha* religioſarum fœminarum nobis noſtroque monaſterio ſubiectum, per

a) Vid. ſupra N. CXXXIII. ſimiles litteræ pro monaſterio *Burglenſ.*

Digitized by Google

SECULUM XIII.

per incendium heu ! prout omnibus patet, in ſe ſuiſque officinis ſic dampnabiliter ſit deſtructum, quod ſine proborum & fidelium conſilio & auxilio nequeat reparari, charitatem veſtram monemus, rogamus, & hortamur in Domino, quatenus ſubditos veſtros fidelibus exhortationibus veſtris toto conatu inducere laboretis, primo & principaliter propter Dominum, ut aliquas elemoſynas de bonis a Deo ſibi conceſſis ad reparationem dicti monaſterii, prout ipſe Dominus eis inſpiraverit, largiantur, ut per hæc & alia bona, quæ fecerint, ad æternæ beatitudinis gaudia perducantur. Nos vero de omnipotentis Dei miſericordia confiſi, unanimi voce omnes, qui ad conſummationem dicti operis ſuas elemoſynas elargiti fuerint, vel ibidem in perſonis propriis aut etiam animalibus ſuis laboraverint, omnium bonorum operum, quæ in noſtro monaſterio, cellis, monaſteriiſque ſubiectis, in miſſis, quæ ſingulis annis pluſquam ſex milia decantantur, vigiliis, ieiuniis, orationibus in perpetuum exercentur, ipſos & vos etiam idem negotium fideliter promoventes, participes æſtimamus. Super his omnibus hanc paginam ſigillo abbatis, quo & nos conventus utimur, conſignantes. Datum apud S. *Blaſium* anno Domini MCCLXXII. craſtino aſſumptionis B. Mariæ Virginis. Indictione XV.

N. CXXXIX.

Wernherus archiep. *Moguntinus Rudolpho* R. R. de mutuis pecuniis ob expenſas coronationis acceptis cavet.

W. Dei gratia ſancte *Maguntinenſis* ſedis archiepiſcopus ſacri imperii per Germaniam archicancellarius univerſis preſentem paginam inſpecturis ſalutem & omne bonum. Cum propter electionem Romanorum regis *Frankenfort* celebrandam una cum noſtris coelectoribus expenſas fecerimus, & adhuc alie reſtent in coronatione regia faciende, & deceat principes ab illis expenſis regalem munificentiam relevare, ipſe dominus noſter electus rex sereniſſimus Romanorum cum pre manibus pecuniam non habeat, mutuum contrahendo fideiuſſores pro ſolvendis debitis obligavit. Nos itaque volentes precavere, ne contingat fideiuſſores vexari; ſi aliquid quod abſit domino noſtro regi humanitus eveniret, preſentibus proteſtamur, quod de noſtra & coelectorum noſtrorum

Anno 1273. 8. Octob. Ex archiv. Mogunt. *T. II.* p. 8.

 procedit

Digitized by Google

SECULUM XIII.

procedit optima voluntate, ut ſi debitis non ſolutis dominus noſter prefatus de medio ſubducatur, ipſi fideiuſſores de bonis imperii ſe abſolvant, & ſucceſſor quicunque in regno fuerit, teneatur fideiuſſores ab omni obligatione & dampnis quibuslibet reddere abſolutos. In cuius rei teſtimonium preſentes fieri fecimus, & ſigilli noſtri munimine roborari. Datum *Frankenfort* anno Domini M. CC. LXXIII. VIII. Idus Octob. *a)*

a) Similes quoque litteras eumdem in finem dedit *Henricus* archiepiſcopus & elector *Trevirenſis* eodem die & anno.

N. CXL.

Ein brief von Konig *Rudolff* des ſeſs halben zwiſchen *Mentz* und *Köln* daſ es einem Ertzbiſchoff zu *Mentz* nichts abnemen ſoll.

Anno 1274. 25. Oct.

Rudolff von Gots gnaden romiſcher Konig zeu allen zyten merer des richs und *Gertrud a)* Konigin an ſiner ſyten *b)*, allen die dieſe genwirtigen briefe anſehende werden, heil in dem Herren. Als wir in die ſtatd *Ache c)* mit unſern lieben furſten zu entfahnde die gabe unſer kronunge gekommen ſin und unſer ſelige kronunge mit billicher tzirlichkeit gethan, was derſelben furſten ſtule mit ſampt unſern ſtulen hin und her in unſerm kuniglichen huſe daſelbſt, als das gewonhlichen iſt, zu der herſchaft unſeres immetzes *d)* geſatzt waren, iſt zuſchen dem wirdigen unſerm furſten zeu *Menz e)* und zeu *Colne f)* Ertzbiſchoue als von des ſitzens wegen zeu der rechten hant, ufferſtanden eyn materie der tzweyunge doch am leſten der vorgenanten von *Mentz*, uff das ſolichs unſers feſtes frolicher nit geirret ſunder in allen dingen nach unſerm begirde gethan wurde von unſer und der anderen furſten groſſer

a) *Gertrudis* e comitibus de *Hohenberg Rudolpho* iuncta matrimonio prolis numeroſæ parens, alias poſt coronationem *Aquiſgrani* peractam compellatur *Anna*.

b) *An ſyner ſyten* idem ac collateralis, coniux, uxor.

c) Coronationes regum Romanorum in civitate *Aquiſgranenſi*, ſæpius ab antiquo iam fuiſſe per acta innuit *Aurea Bulla* hiſce verbis: invenimus eciam ex clariſſimis relatibus, & tradicionibus antiquorum, illud a tempore, cuius contrarii iam non habetur memoria, per eos, qui nos preceſſerunt, feliciter eſſe iugiter obſervatum, ut regis Romanorum futuri imperatoris in civitate *Franckenfordie* celebraretur electio & prima coronatio *Aquiſgrani*.

d) Immetzes, Immes, Imms, Imbiſſ, collatio, epulum. Apud *Otfridum* Imbizzen ſignificat: *Speiſen*. e) *Wernerus* de *Eppenſtein*. f) *Engelbertus* II.

Digitized by Google

groſſer bete wegen hat ſolicher tzweytracht nit verfolgdt, ſunder wir bekennen mit diſen genwertigen und betzugen mit uffemberlichen antlitz, das umb ere willen unſer hocheyt, uff das er darinn, die begirde ſiner vollenkommen liebe *g)* die er zu uns hat, irtzeygete mit der dat, hat er uff dasmal mit eynem lobelichen ubirſehen dardurch gegangen, doch ſo bedingte er uffenberlich das dem beſeſſe ſolicher ſitzunge des rechts und der tat, die er hat, durch das ubirſehen nit moge hernachmals abegenommen noch ine adir ſiner kirchen zeu *Mentze* dardurch ſolle in eynichem ſinem teyle eynche verſuechunge gemacht werden *h)*, dieſe ding ſin geſcheen zu *Acbe* VIII. Kl. Novemb. unſers richs am erſten iare. *i)*

g) Arctum iam amicitiæ fœdus nectebatur *Rudolphum* inter & *Wernerum*, cum hic pro confirmatione & pallio *Romam* proficiſcens illum per magnam viæ partem fidelem comitem potentemque cuſtodem nactus fuiſſet. *Albertus Argentinenſis* teſtis coævus rem breviter ſic enarrat. „In diebus illis, electo *Wernbero* archiepiſcopo *Maguntino* ad urbem pro confirmatione proficiſ„ci volente, *Rudolphus* comes-per electum litteris rogatus, ipſum ab *Argentina* uſque ad *Alpes* „euntem, eoque feliciter confirmato redeuntem conduxit. Qui archiepiſcopus grates ſibi agens, „optavit, ut nunquam moreretur, niſi comiti de tanto officio reſpondiſſet. Itaque *Maguntinus* „feliciter procedens & proſpere ad eccleſiam ſuam eſt reverſus. Quod poſtea fecit idem epiſcopus, „qui pro creatione Regis principes; quorum intererat, ad oppidum *Frankfurt* convocavit." In eo quippe principum conventu *Rudolphi* comitis electionem in Romanorum regem totis viribus promoverat.

h) Ne generoſum archiepiſcopi *Moguntini* factum ullo unquam tempore vergere poſſet in præiudicium, has litteras fieri fecit *Rudolphus* probe ſciens, quod ſancta ſedes *Moguntina* in tota *Germania* & *Gallia* poſt ſummum culmen Pontificis in omnibus eccleſiaſticis negotiis ceteris tam archiepiſcopis quam epiſcopis præemineat. Videatur hæc declaratio Benedicti VII. PP. apud de *Gudenus* T. I. p. 10.

i) Quum *Rudolphus* die 28. Oct. fuerit coronatus, charta hæc die 25. Oct. data ubi iam peractæ coronationis mentio fit, primum ad annum 1274. referri debet. Nec obſtat annus primus regni hic notatus, qui poſt eius electionem iam foret ſecundus; annos enim regni ſubinde a coronatione incipit, ut teſtatur aliud eiuſdem diploma eodem die 25. Oct. *Aquiſgrani* anno primo regni ſui an. 1274. datum. *Lunig* Part. Spec. contin. II. Fortſ. III. abtheil. VI. p. 519.

N. CXLI.

Heinricus de *Krenckingen* vendit bona *Arnoldo* abbati S. *Blaſii*.

Anno 1275. Ex archiv. S. Blaſ.

Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis nobilis vir *Heinricus* de *Krenckingen* ſubſcriptorum notitiam cum ſalute. Temporum brevitas & humanæ conditionis fragilitas hortatur & admonet, ut ea, quæ geruntur, ſcripturarum ac teſtium munimine roborentur. Noverint igitur omnes & ſinguli, quos noſſe fuerit opportunum, quod cum nos urgente debitorum onere neceſſe haberemus aliqua prædia de noſtris exponere

Digitized by Google

SECULUM XIII.

exponere venditioni, honorabilibus in Chriſto *Arnoldo* abbati & conventui monaſterii ſancti *Blaſii* curiam ſitam in *Tuotelingen*, manſum ſeu huobam & ſcopozam ibidem cum diſtrictu & iuriſdictione, que vulgariter dicuntur *Twing* & *Bân* in dicto oppido, & oppido dicto *Sǔrringen* ac locis quibusdam ſeu urbium ſtationibus, quæ vulgariter dicuntur *Burchſtal a)*, & ſunt hæc, diu *b) Guot Krenchingen* & *Iſenegge*, nec non generaliter cum omnibus ſuis pertinentiis, ſylvis, ſtocha, nemoribus, pratis, paſcuis, acquæ ductibus, viis, inviis, cultis & incultis ac aliis quibuscunque vendimus, ac confitemur præſentibus vendidiſſe, in ipſosque abbatem & conventum dicti monaſterii S. *Blaſii* ipſorumque monaſterium transtuliſſe, verborum & geſtuum adhibita ſolempnitate debita & conſueta, pro certa ſumma pecuniæ, videlicet XXXV. marcis argenti boni ponderis oppidi in *Tüngen*, de quibus nobis proclamamus ex cauſa prædicta integraliter ſatisfactum: accedente nihilominus conſenſu expreſſo in hiis omnibus dominæ *Benedictæ* uxoris noſtræ legitimæ, interponentis iuramentum corporale de non veniendo contra venditionem ſeu venditiones prædictas, ac aliorum conſenſu, qui ſuper hoc fuerant requirendi. Verum ut dicto monaſterio S. *Blaſii* plus cautum fore poſſet, obligamus nos hæredeſque noſtros ſeu liberos ad Warandiam & de evictione teneri omnium in hac pagina contentorum, coram quocunque iudice eccleſiaſtico ſeu civili vel iudicibus quibuscunque, renunciando inſuper pro nobis heredibuſque noſtris ſeu liberis utriuſque ſexus procreatis ſeu procreandis. Litteris a ſede apoſtolica vel aliunde impetratis ſeu impetrandis, beneficio reſtitutionis in integrum, exceptioni doli mali, pecuniæ non numeratæ ſummæ non ſolutæ, deceptionis ultra dimidiam iuſti pretii, omnique remedio iuris canonici, civilis, municipalis ſeu conſuetudinarii, aliiſque beneficiis quibuscunque, quo vel quibus mediantibus dicta venditio vel venditiones poſſent in toto vel in parte aliquatenus retractari. Acta ſunt hæc apud *Guttenburch* in ſtrata publica & innovata apud *Tüngen* anno Domini MCCLXXV. Indict. III. Præſentibus *H.* cuſtode dicti monaſterii *Ruo.* notario ibidem. *Wernero* de *Grieſheim* milite. *C.* dicto an dem *Rain*, *Ioanne Greni.* Fr. Carnifice. *B.* filiaſtro ſuo. *C.* de *Birchidorf*, *Hugone* monetario & *Liutoldo* cementario de *Clingnowe*, aliiſque quam pluribus fide dignis. In horum ſempiternam memoriam & robur omnium præmiſſarum præſentem litteram ſigillo noſtro ſignatam prædicto monaſterio S. *Blaſii* duximus concedendam.

N. CXLII.

a) *Burchſtal* ſeu *Burgſtal* idem ac caſtrum ditutum. *Schilter* Gloſſar.
b) Diu, i. e. die gülter, hæc bona, *Krenchingen* &c.

N. CXLII.

Syngrapha ad fidem faciendam diplomati *Luitfridiano* dotationis monaſterii S. *Trudperti.*

SECULUM XIII.

Anno 1276. 31. Mart. Ex archiv. S. Trudpert. *T. II. p.* 46.

Venerabilibus & reverendis in Chriſto dominis archiepiſcopis, epiſcopis ac omnibus eccleſiarum prælatis, atque omnibus in Chriſto fidelibus præſentem paginam inſpecturis *Heinricus a)* humilis abbas de *Porta Cæli Ciſtercienſis* ordinis, *Waltherus b)* abbas S. *Petri* in Nigra Sylva ord. S. *Benedicti*, & *Werbnerus c)* abbas *Cellæ* S. *Mariæ* S. Aug. in eadem Sylva *Conſtant.* diæceſ. notitiam ſubſcriptorum. Innovationem privilegiorum piæ recordationis prædeceſſorum & progenitorum *Alberti* comitis de *Habesburg*, Landgrafii quondam *Alſatiæ* videlicet *Lutfridi*, *Otperti*, & *Ramperti* fundatorum monaſterii S. *Trudperti* M. in Nigra Sylva *Conſtant.* diæceſ. datam antiquo tempore religioſis viris *Heinrico* abbati & conventui monaſterii prædicti, & auctoritate Rom. P. P. diligenter confirmatam inſpeximus, legimus, & examinavimus continentem, quæ in præſenti pagina ſubſcribuntur.

Venerabilibus viris &c. Et quia periculoſum exiſteret propter diſcrimina viarum, & malitiam hominum ipſum originale ad diverſa loca deducere, nos ad preces reverendorum in Chriſto *Wernberi* divina permiſſione abbatis & conventus monaſterii prædicti S. *Trudperti*, quorum petitioni in hac parte non annuere eſſet contrarium rationi, præſens transſcriptum memoratæ innovationis privilegiorum prædicti comitis *Alberti*, ut de ſerie nullatenus dubitetur, ſigillorum noſtrorum munimine fecimus roborari. Datum anno Domini MCCLXXVI. II. Kal. Aprilis.

a) In *Gallia Chriſt.* T. V. p. 1089. occurrit *Henricus* de *Valckenſtein*, nulla addita temporis nota. Vid. T. II. Silv. Nig. p. 74. ſeqq.

b) Ibidem p. 1057. mors *Arnoldi*, cui ſucceſſit *Waltherus* ad an. 1277. reponitur, quod iuxta fidem huius chartæ citius fieri debuit, niſi reſignaverit *Arnoldus.*

c) Et hic *Gall. Chriſt.* citat. p. 1075. ſupplendus eſt. T. II. Silv. Nigr. p. 84.

Digitized by Google

N. CXLIII.

Incelerius ep. *Buduenſis a*) conſecrat altaria in *Sizenkilch* & variis indulgentiis exornat.

SECULUM XIII.

Anno 1277. 16. Ian. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 57.

Ne cultui Dei dedita oblivionis vitio tranſeant in deſuetitudinem, litterarum ſolent paragrafis perhennari. Noverit igitur præſens ætas & cognoſcat poſtera, quod venerabilis Pater ac Dominus Frater *Incelerius* ordinis S. *Auguſtini* Dei gratia *Buduenſis* epiſcopus duo altaria in hoc monaſterio *Sizenkilichen*, altare ſuperius in honorem Domini noſtri *Ieſu Chriſti* ac ſuæ ſanctiſſimæ genitricis *Mariæ*, ſanctorumque videlicet *Hylarii*, *Nycolai*, & S. *Ceciliæ Virginis*: item altare inferius in honorem S. *Crucis*, S. *Benedicti*, & S. *Blaſii* conſecravit, omnibuſque vere pœnitentibus & confeſſis elemoſynam pie largientibus in dedicatione quoad octavas, quam Dominica proxima poſt aſcenſionem Domini celebrari ſolempnius ordinavit, octoginta dies peccatorum criminalium & ducentos duos venialium: & in quatuor feſtis B. Virginis *Mariæ* ac ſanctorum videlicet *Hylarii*, & *Nycolai*, & quoad octavas eorumdem totidem dies de iniuncta pœnitentia relaxavit conſenſu reverendi patris ac Domini noſtri *Conſtantienſis* epiſcopi his omnibus accedente. Datum in *Sizinchilchen* anno Domini MCCLXXVII. XVII. Kalend. Februarii.

a) Fuerat is ſuffraganeus *Rudolphi* de *Habsburg* epiſcopi *Conſtantienſis*.

N. CXLIV.

Conradus de *Wartenberg* ius in bonis in *Hopffowe* monaſterio *Alperſpacenſi* remittit *a*).

Anno. 1279. 12. Mart. Ex chart. Alperſpacenſi. *T. II. p.* 68.

Nos *Conradus* dictus de *Wartenberg*, canonicus *Argentinenſis*, notum facimus cunctis ſubſcripta inſpecturis, quod nos omne ius, quod habere videbam in bonis in *Hopffowe* ſitis, quæ cariſſimus noſter conſanguineus dominus *Hermannus* comes de *Sulze* viris honorabilibus abbati & conventui in *Alperſpach* vendidit, reſignavimus, veraciter promittentes,

a) Iam anno priore *Hermannus* de *Sulze* villam *Hopfowe Volcmaro* abbati *Alpirſpacenſi* vendiderat, cuius inſtrumentum cat. 21. Nov. a. 1278. exhibet *Beſoldus* Docmu. monaſt. Würtemb. T. I. p. 150. cui nunc etiam *Conradus* de *Wartenberg* ius ſuum in dictam villam ceſſit.

Digitized by Google

tentes, nos nunquam ſupradictis viris in dictis aliquod impetitionis obſtaculum illaturos. Data ſunt hæc in pomerio ante *Zimmern* ſito, anno D. milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo nono, indictione ſeptima, in media quadrageſima quarto idus Martii præſentibus hiis teſtibus *Hermanno* ſupradicto comite de *Sulze*, *Berchtoldo* nobile de *Valkenſtein*, *Wernhero* & *Alberto* nobilibus fratribus dictis de *Zimmern*, *Wernhero* & *Conrado* filiis dicti, *Wernhero Hugone* milite dicto de *Linſtetten*, *Gernodo* advocato ſæpeſati comitis *Herm.* de *Sulze*, *Berchtoldo* dicto de *Giſelingen* & aliis quam pluribus fide dignis; & ut hæc in perpetuum inconcuſſa permaneant, præſentes eis damus litteras ſigilli noſtri munimine roboratas.

SECULUM XIII.

N. CXLV.

Conradus de *Krenckingen* curiam in *Nockerswiler* monaſterio S. *Blaſii* vendit.

Anno 1279. 18. Iun. Ex archiv. San-Blaſ.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti amen. Univerſis & ſingulis bone voluntatis hominibus *Conradus* de *Krenckingen* rei geſtæ notitiam infra ſcripte. Ne hominum labilis memoria oblivionis caligine obfuſcetur, convenit ea, que aguntur ſub tempore, ſcripturarum teſtimoniis perhennari. Omnibus igitur hominibus tam preſentibus quam futuris notum facio per preſentes. Quod ego curiam in villa *Nockerswiler a)* ſitam, que vulgariter *Maierhof* nuncupatur, mihi titulo feudi a monaſterio S. *Galli* ſeu a reverendo domino *Ruomone b)* abbate ipſius monaſterii pertinentem de conſenſu & voluntate dominorum *Ruomonis* abbatis & conventus eiuſdem monaſterii, qui prius recepta a me reſignatione dicti feodi, ſub omni ea ſolempnitate verborum & geſtuum, que in talibus adhiberi ſolent, proprietatem ipſius curie ceſſerunt ſub modo inferius annotato, cum omni iure, hominibus, diſtrictu, iuriſdictione iure patronatus, aquis, piſcariis, aqueductibus, ſilvis, nemoribus, paſcuis, pratis, viis, inviis, campis cultis & incultis, molendinis, urbis ſtationibus, omnibus aliis iuribus ac pertinentiis, infra ſcepta ville ſupradicte vel extra, quocunque nomine ſeu titulo cenſeantur, nunc ſcitis, ſeu etiam impoſterum inquirendis, honorabilibus in Chriſto *Hainrico c)* abbati &

a) Villa nunc *Neggenſweil* dicta cum ſua eccleſia paret S. *Blaſio.*
b) *Rumo* ſ[illegible] *Rumoldus* S. *Gallo* præfuit ab an. 1277. uſque 1281.
c) *Heinricus* II. *Arnoldo* II. an. 1276. ſucceſſit.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

conventui monaſterii S. *Blaſii* in-Nigra Silva, ſeu ipſorum monaſterio pro ſumma centum quadraginta & quinque marcarum argenti ponderis ville *Schaffhuſenſis*, quam ſummam pecunie recepi, eam michi fore ſolutam integraliter recognoſcens. Vendidi, tradidi, & aſſignavi cum omnibus iuribus, ac pertinenciis, quibus ego progenitoreſque mei uſque in hec tempora poſſedimus, in perpetuum emptionis titulo poſſidendam. Sane in memorate venditionis contractu feoda ſeu bona feodalia vulgariter *Mannleben* dicta, que ipſi curie annexa fuerunt, a quibuſcunque poſſideantur, ſunt excepta, & ne ad emptorem tranſeant, eſt condictum. Excepi inſuper & michi ſpecialiter retinui homines duntaxat utriuſque ſexus, qui contractus tempore extra villam *Nockerswiler* prenotatam fuerunt matrimonialiter coniugati. Porro cum proprietas curie ſepius recitate pertinuerit monaſterio S. *Galli*, ut ſepeſatis - - - abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* uberius cautum extet, reverendus Dominus abbas & conventus ſepedicti monaſterii S. *Galli*, ſolempni contractu prehabito & communi recepta a me recompenſatione ſubſcripta & feudi reſignatione premiſſa, ut ſuperius eſt expreſſum, proprietatem curie ſepeſepius recitate, cum omnibus ſuis pertinentiis, & appendiciis, iure patronatus ac aliis iuribus univerſis, monaſterio S. *Blaſii* antedicto, tradiderunt, donaverunt, aſſignarunt, & in ipſum tranſtulerunt proprietatis titulo pleno, iure perpetuo poſſidendam nec non utendam pacifice ac fruendam. Verum in compenſationem proprietatis curie ſepius nominate predicto modo tradite & donate poſſeſſiones meas in *Luſſhaim* & in *Bachthal* ad eſtimationem ſeu marcharum & plus ſolventes in redditibus annuatim, que michi & meis progenitoribus proprietatis titulo pertinebant, ſeu proprietatem poſſeſſionum earundem, monaſterio S. *Galli* dedi, tradidi & aſſignavi proprietatis titulo perpetuo retinendas, & ipſas ab ipſo monaſterio S. *Galli* in feodum recepi, me pro eiſdem de cetero vaſallum eiuſdem monaſterii recognoſcens, promittens pro me heredibuſque meis, quod in nullo contra predictum factum verbo vel facto veniam per me vel interpoſitam perſonam ipſo facto inconvulſo manente, ad quod heredeſque meos nec non ad cavendum de evictione obligo bona fide. Renuncio inſuper pro me & heredibus meis omni iuris auxilio, canonici & civilis, conſuetudini & ſtatuto, exceptioni deceptionis ultra medium iuſti pretii, doli, quod metus cauſa, non numerate pecunie, omnibus litteris impetratis ſeu impetrandis, & breviter omnibus, per que dictus contractus poſſet in aliquo vacillari. Inpræmiſſorum autem omnium teſtimonium preſentem litteram reverendi patris domini *Rmi* Dei gratia epiſcopi *Conſtanticnſis*, dominorum *Ruomonis* abbatis

Digitized by Google

abbatis & conventus monaſterii S. *Galli*, nec non mei, dedi, ſigillorum munimine roboratam. Nos vero epiſcopus prelibatus conſenſum predictis omnibus adhibentes in ipſorum teſtimonium ſigillum appendi fecimus noſtrum. Nos vero *Ruomo* abbas & conventus monaſterii S. *Galli* ſuperius nominati ſepedictos contractus de conſenſu & voluntate noſtra unanimi & diligenti tractatu premiſſo celebratos, initos & perfectos, nec non nobis poſſeſſiones ſuperius nominatas ſeu ipſorum proprietatem per ſepedictum *Conradum* de *Krenckingen* in compenſationem curie prelibate, quam in monaſterium S. *Blaſii* tranſtulimus, eſſe factam, quemadmodum eſt premiſſum, preſentibus profitemur, renunciantes pro nobis & noſtro monaſterio omni actioni & exceptioni, & in integrum reſtitutionis, iure minoris, & omnibus, quibus ſuperius ex parte predicti *Conradi* de *Krenckingen* renunciatum eſt, & per que ipſi contractus calumpniam poſſent recipere in futurum. In premiſſorum autem omnium evidens teſtimonium ſigilla noſtra huic inſtrumento duximus appendenda. Acta ſunt hec apud S. *Gallum*. Anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo nono. XIIII. Kal. Iulii, indictione ſeptima, preſentibus honorandis viris *Berhtoldo* prepoſito, *Hainrico* portuario, *Friderico* camerario, *Hainrico* & *Hugone* fratribus de *Duerrehaim*, *Walthero* de *Rameſtein*, *Hilteboldo* de *Werſtein*, *Marquardo* de *Veringen*, *Uolrico* de *Drupurch* & *Hainrico* de *Lupbon*. Monachis monaſterii S. *Galli*. Nobilibus viris dominis *Conrado* de *Stæphelen* canonico *Argentinenſi*. *Diethelmo* de *Rumeſtein* rectore eccleſie in *Ulma*, magiſtro *Hainrico* de *Petirskilchen*, magiſtro *Alberto* rectore eccleſie in *Nallingen*, *Hainrico* de *Bumshouen* canonico *epiſcopalis Celle*, *Walthero* Thelonario, magiſtro *Ioanne* ſcolaſtico & me magiſtro *Bertholdo* rectore eccleſie in *Wambrechten* clericis, nobili viro domino *Ulrico* de *Guttingen*. *Rud.* miniſtro oppidi S. *Galli* dicto *Fuller*. *Uolrico Leſtino*. *Iohanne* & *Rud.* coquine magiſtris. *Iohanne* & *Rud.* fratribus & diſpenſatoribus civibus S. *Galli* laicis, & aliis quam pluribus fide dignis in Domino feliciter amen.

Digitized by Google

N. CXLVI.

Waltherus de *Klingen* dotat monaſterium ord. S. *Wilhelmi* in *Sion a*).

SECULUM XIII.

Anno 1280. Menſe Mart. Ex archiv. S. Blaſii.

In nomine Domini amen. Univerſis Chriſti fidelibus præſentem paginam inſpecturis *Waltherus* nobilis vir de *Klingen* quondam Dominus in *Klingenowe* rei geſtæ notitiam cum ſalute. Geſtorum veritas ne oblivionis caligine perturbetur, ſcripturarum conſuevit teſtimoniis præcaveri. Cum igitur dicat Iob in perſona cuiuslibet mortalis, *neſcio quamdiu ſubſiſtam, & quam cito tollat me factor meus*, oportet nos diem mortis cautelis ſalubribus prævenire. Noverint itaque univerſi, quod nos bona dicta *Firſtebalden* ſita apud *Endingen* cum omnibus attinentiis ſuis intus & extra eiſdem bonis pertinentibus nobis, a meis progenitoribus relictis, & quæ etiam triginta annis & amplius quiete & pacifice poſſedimus, reverendis in Chriſto .... Priori & conventui fratrum heremitarum ordinis S. *Wilhelmi Conſtantienſis* diœceſis in loco, qui *Syon*, dicitur apud *Clingenowe* in remedium animæ noſtræ, patris & matris, & omnium parentum, prædeceſſorum noſtrorum legavimus, tradidimus, & donavimus & præſentibus tradimus, legamus, & donamus, a nobis in ipſos proprietatem & poſſeſſionem eorumdem bonorum vacuam omni eo iure, quo prædicta bona tenuimus & poſſedimus, transferentes utenda, fruenda, & in perpetuum pacifice poſſidenda, prout ſuæ & eccleſiæ ſuæ dictæ *Syon* utilitati noverint expedire. In cuius rei teſtimonium & perpetuam firmitatem præſentem paginam ipſis conſcribi fecimus, & tam noſtri quam *Uolrici* fratris noſtri, quam etiam *Uolrici* patruelis noſtri dominorum de *Klingen* ſigillorum munimine roborari in plenam evidentiam prædictorum. Nos vero *Uol.* de *Klingen* Dominus caſtri in *Nuwenberch*, & nos *Uol.* ſenior de *Klingen* advocatus monaſterii in *Stain b*) confitemur ad petitionem præfati domini *Waltheri* de *Klingen* quondam Domini in *Klingenowe* noſtra ſigilla præſentibus appendiſſe. Datum apud *Stain* anno Domini MCCLXXX. menſe Marcio, indictione VIII.

N. CXLVII.

a) Litteras fundationis dedimus ſupra N. CXXXV.

b) *Steina* oppidum ad *Rhenum* ſupra *Schafhauſen* cum Benedictinorum olim cœnobio illinc ex *Duellio* ſeu *Hohenwiel* translato, cuius abbatis titulum adhuc gerit abbas *Petershuſanus*. Advocati illius fuerunt nobiles de *Hohenklingen*. Vid. *Lew* lex. Helv. P. XVII. p. 545. ſeqq.

Digitized by Google

N. CXLVII.

Conradus miles de *Nunekke* a monaſterio in *Richenbach* in *Rothe* conſtituitur advocatus.

SECULUM XIII.

Anno 1282. 1. Ian. Ex chartul. monaſt. T. II. p. 65.

In nomine Domini amen. Omnibus Chriſti fidelibus preſentem paginam inſpecturis. *Cunradus* miles, & *Henricus* frater ſuus, dictus advocatus de *Roſeburch*, nati *Volmari* militis de *Nunekke* ſalutem & ſubſcriptis fidem plenariam adhibere. Cum temporalis iuriſdictio oppidi *Rothe a)*, iuxta *Murgam* apud clauſtrum *Richinbach* poſita, ad ipſum monaſterium *Richinbach* cum omni proprietatis iure & dominii pertineat - ac ipſi Prior & conventus ibi hactenus inſtituere conſueverunt advocatum quemcunque voluiſſent, ipſi memores ſolite ſue bonitatis & gratie quam ſemper erga nos & noſtros habuerunt. ipſum ius advocacie nobis & noſtris natis receptis a nobis decem libris monete *Tuwigenſis* in feodum perpetuum conceſſerunt, ita ut ego videlicet *Cunradus* præfatus tamquam ſenior ius advocacie predictum ſolus habeam pro tempore vitæ meæ: & ego *Henricus* frater ſuus præfatus ei ſuccedam in eo ſolus, ſi ipſi ſupervixero. Poſt mortem vero utriuſque noſtrum proles virilis ſexus a nobis legitime deſcendens, qui tunc ſenior fuerit. ſemper in prefato iure feodi ſolus ſuccedat qui & feodum ipſum a Priore qui tunc temporis fuerit & conventu petet & recipiet. nec hoc ipſum ei negabitur. dum tamen de defendendo tam homines. quam oppidum predictum preſtiterit in manus Prioris primitus cautionem. Et de hoc prefati Prior & conventus tradiderunt nobis ſuas patentes litteras ſigillorum Domni *b)* abbatis *Hirſaugienſis* - ſuique capituli - nec non eorum munimine roboratas - ipſo iure advocatie eis inſerto-quod tale eſt - in feſto ſancti *Martini* VII. ſolidi - & de qualibet domo pullus unus. Item in feſto S. *Walpurgis* totidem ſolidi - & de qualibet domo duo caſei, quorum uterque unum *Hallenſem* valeat.

Et in utroque feſtorum predictorum ratione procurationis quæ *Herberga c)* vocatur. VI. ſolidi monete *Tuwigenſis*, vel ſecundum eſtimationem VI. ſolidorum. ſi procurationem per ſe recipere velint advocati qui pro tempore fuerint - ſolvi debent annuatim. Et inſuper emende-

quas

a) Oppidum hoc diſtinguendum videtur a Præpoſitura *Rothenſi*, pariter *Hirſaugiæ* ſubdita, de qua diximus T. II. p. 63.

b) Is tunc erat *Craffto*. Ex hoc vero conſtat *Richenbaci* ſubiectio *Hirſaugiæ* debita..

c) *Herberga* hic diverſorium liberum pro advocatis monaſteriorum iuſticiam in eorum iuriſdictione exercentibus.

SECULUM XIII.

quas homines ibidem ex delictis ſuis que dicuntur *Vreveli d*) meruerint. Preterque hoc - nichil iuris - vel ſervitii ab advocato exigi debet ab hominibus prefati oppidi - vel etiam extorqueri. Alioquin Prior & conventus monaſterii prenotati - contra nos - tamquam rerum ſuarum invaſores & ingratos accepti beneficii - ſuam querimoniam intentabunt. Noſque ipſis Priori & conventui preſentem cedulam dedimus. Sigillis nobilis viri domni *Henrici* de *Geroldsbeckke* dicti de *Veldenze* & noſtris ſigillatum in premiſſorum evidens argumentum. Datum an. Domini MCCLXXXII. Kalend. Ianuarii.

d) *Emenda* mulcta pecuniaria a iudicibus exacta pro exceſſibus & delictis, quæ *Frevele* vel *Vrevele* appellantur.

N. CXLVIII.

Conventio inter *Conradum* militem dictum *Molendinator* de *Huſen* & Priorem ac conventum de *Richenbach*.

Anno 1282. 5. Ian. Ex eod. chart. *T. II. p.* 65.

In nomine Domini amen. Omnibus Chriſti fidelibus præſentem paginam inſpecturis *Conradus* miles dictus *Molendinator* de *Huſen* ſalutem in Domino. Scire volo univerſos præſentis paginæ inſpectores, quod cum lis verteretur inter me & hæredes meos ex una parte, & honorabiles in Chriſto Priorem & conventum monaſterii de *Richenbach* ex altera, ſuper ipſorum molendino apud *Huſen* ſito; taliter ego & hæredes mei liti ceſſimus & renunciavimus ſponte & pure, quod ipſi Prior & conventus *Conrado* infanti nepoti meo ipſum molendinum conceſſerunt ad fruendum & habendum ad tempus vitæ ſuæ, me tutore ſibi dato ſuper ipſo molendino, cui ego, ſi ei ſupervixero, in præfato molendino ſuccedere debeo, & ipſum habere ac poſſidere uſque ad meæ reſolutionis terminum. Noſque præfatis Priori & conventui in feſto S. *Martini* unam libram *Tuwingenſem* perpetuo, & in caput Quadrageſimæ piſces mittere debemus in clauſtrum, ad eos parandos in prandio, ad numerationem . . . . . ſ olidorum *Tuwingenſium* annuatim. Poſt mortem amborum noſtrorum, mei videlicet ac nepotis mei iam dicti, molendinum præfatum ad prædictos Priorem & conventum ac eorum monaſterium debet ſine conditione qualibet ipſo iure libere redire, nullo hæredum noſtrorum ſibi iuris in eo aliquid vendicante. In

quorum

Digitized by Google

quorum evidens argumentum dedimus ipſis præſentem ſchedulam, ſigillorum illuſtriſſimi Domini noſtri, videlicet *Ottonis* comitis Palatini de *Tuwingen*, nec non curiæ de *Horwe* (quia proprium non habemus) munimine roboratam. Datum anno Domini MCCLXXXII. Nonis Ianuarii. SECULUM XIII.

N. CXLIX.

Civitas *Mengenſis* fratribus ord. S. *Wilhelmi* aream &c. donat a).

Omnibus Chriſti fidelibus præſentium inſpectoribus miniſter, conſules ac tota univerſitas civium in *Mengen* notitiam ſubſcriptorum cum ſalute. Ne illa, quæ fiunt cauſa devotionis & ſalutis per poſteros in peiorem propoſitum convertantur, ſed de die in diem validiora ac firmiora permaneant, neceſſe eſt, eadem ſcripturæ teſtimonio perhennari. Notum igitur facimus tam præſentibus quam futuris, quod nos viris religioſis humilibus & diſcretis fratribus ordinis S. *Wilhelmi* præſentium exhibitoribus aream cœnobio congruentem ac ſufficientem aſſignatam dedimus libere & devote. Nihilominus ipſis ius civile nec non communionem viarum, paſcuorum, lignorum, ſylvarum, ac alia iura civilia firmiter, fideliter, ſine omni exceptione. ſeu ſcrupulo fraudis, more aliorum civium noſtrorum participantes per omnia, ſicut decet. In cuius rei effectum præſentes ſigillo noſtræ univerſitatis patenter ſtuduimus roborare. Datum *Mengen* anno Domini MCCLXXXII. IV. Idus Februarii, indictione X.

Anno 1282. 10. Feb. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 82.

a) Cœnobium hoc *Wilhelmitarum* in *Mengen* oppido *Sueviæ* prope *Danubium* eodem an. die 20. Mart. a *Rudolpho* epiſcopo *Conſtantienſi* confirmatum eſt.

N. CL.

Confirmatio privilegiorum monaſterii S. *Georgii*.

Rudolfus Dei gratia *Romanorum* rex ſemper auguſtus, univerſis ſacri imperii fidelibus præſentes litteras inſpecturis in perpetuum. Dum loca divino cultui deputata pro favore proſequimur, apud Pa-

Anno 1282. 27. Dec. Ex chartul. monaſterii *T. II.* p. 59.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

trem omnium gratiarum præmia ſempiterna conſequimur, & apud homines laudes multiplices comparamus. Noverint igitur tam præſentis ætatis homines, quam futuræ, quod nos fidem puram & devotionem ſinceram, quibus venerabilis abbas & conventus monaſterii ſancti *Georgii* in Nigra Sylva ordinis S. *Benedicti*, *Conſtantienſis* diœceſis nos & Romanum proſequuntur imperium, benignius intuentes, eis omnia privilegia, cuiuſcunque tenoris exiſtant, ab inclitis Imperatoribus, & regibus Romanorum prædeceſſoribus noſtris ipſis conceſſa, de plenitudine poteſtatis regiæ confirmamus, innovamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ innovationis, & confirmationis infringere, aut ei aliquo auſu temerario contraire; quod qui facere præſumpſerit, gravem regiæ Maieſtatis offenſam ſe noverit incurſurum. In cuius rei teſtimonium præſens ſcriptum Maieſtatis noſtræ ſigillo iuſſimus communiri. Teſtes huius rei ſunt ſpectabiles viri: *Conradus* dux de *Tecke*. *Albertus* & *Burchardus* fratres de *Hohenberg*. *Heinricus* de *Fürſtenberg a*) & filii ſui comites. *H.* marchio de *Hapch b*) -- de *Mulhuſen*, *Diepoldus* de *Seuhuſen c*). *Wy.* de *Türburg d*). & alii complures. Datum apud *Auguſtam* VI. Calend. Ianuarii. Indict. XI. *e*) Anno Domini MCCLXXXII. Regni vero noſtri anno X.

a) Notatur apud P. *Herrgott* in chartis ab an. 1268. uſque 1285. Vid. Nigr. Silv. T. II. p. 14.
b) Videtur eſſe *Henricus Badenſis* marchio in *Hachberg*, qui circa hæc tempora in iiſdem chartis occurit. *c*) Al. *Berenhuſen*. *d*) Al. *Tyrberg*. *e*) Currebat hoc anno indictio X.

N. CLI.

Rudolphus R. R. *Henrico* de *Fürſtenberg* comitatum *Barenſem* confert.

Anno 1283. 18. Ian. Ex chart. Furſtenb. *T. II.* p. 14.

Rudolfus Dei gratia *Romanorum* rex ſemper auguſtus. Univerſis ſacri imperii Romani fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum.

Præſidentibus nobis iudicio apud *Einheim*, feria ſexta proxima poſt feſtum beati *Andreæ* apoſtoli nunc præteritum, præſente venerabili *Argentinenſi a*) epiſcopo principe noſtro dilecto, & multis aliis, comitibus, nobilibus, miniſterialibus & vaſallis ibidem exiſtentibus, etiam coram

a) Fuit is *Conradus* de *Liechtenberg Rudolpho* cæſari adprime addictus. Vid. T. II. p. 40.

Digitized by Google

ram nobis per ſententiam quæſitum extitit, & obtentum legitime per eandem, omnium aſtantium applaudente conſenſu, quod nullus comitatus ſub Romano imperio, ſine noſtro conſenſu, poſſit vel debeat dividi, vel vendi, aut diſtrahi pars aliqua, per quam eſſet comitatus huiuſmodi diminutus. Ad hæc in eodem iudicio, omnibus prædictis annuentibus, etiam fuit per ſententiam iudicatum, quod comitatum de *Bare b)* vacantem nobis & imperio, ex libera & ſpontanea reſignatione nobilis viri comitis *Hermanni* de *Sulze*, alteri poſſemus concedere, pro noſtræ beneplacito voluntatis. Sane, cum idem *Hermannus* eundem comitatum in *Bare* habuerit, & iudicium exercuerit in eodem: Nos, prædictas ſententias approbantes, ſæpe dictum comitatum in *Bare* nobili viro *Henrico* comiti de *Fürſtenberg*, dilecto noſtro fideli, cum omnibus ſuis attinentiis, plene & integre, ſicut dictus comes *Hermannus* & progenitores ſui ipſum comitatum tenuerant, libenter & liberaliter duximus concedendum. Mandantes vniverſis & ſingulis, in eodem comitatu reſidentibus, quod ipſi *Henrico* comiti de *Fürſtenberg*, tanquam ſuo domino, reverenter obediant, & intendant. Si quis vero in hoc noſtro mandato rebellis extiterit, de ipſo iudicabimus, iuxta quod curiæ noſtræ ſententia dictaverit iudicandum. In cuius rei teſtimonium præſens ſcriptum exinde conſcribi, & maieſtatis noſtræ ſigillo fecimus communiri. Datum *Heiliprunnæ* XV. Kalend. Februarii. Ind. XI. anno Domini MCCLXXX. tertio. Regni vero noſtri anno decimo.

b) *Bara* ſeu *Bertoldisbara* olim comitatus & pagus in *Alemanniæ* ducatu ad Nigram Silvam & fontes *Danubii*, nunc Landgraviatus eſt.

N. CLII.

Legatum monaſterio *Reichenbacenſi* factum in *Horbe*.

Anno 1283. 26 Febr. Ex archiv. *T. II. p.* 65.

Eliſabeth comitiſſa de *Eberſtein* & de *Tuwingen* omnibus præſentes intuentibus credere ſubnotatis. Noverint univerſi Chriſti fideles, quod nos in remedium & ſalutem animæ noſtræ cœnobio monachorum in *Richenbach* decem marcas argenti ſuper precariis & molendinis apud *Horwe* nos reſpicientibus legamus poſt mortem noſtram propter Deum ſimpliciter, & donamus mariti noſtri *Ottonis* nobilis de *Eberſtein* patruorum noſtrorum *Ottonis* & *Ludovici a)* comit. Palatini de *Tu-*

a) Infra N. CLXIX. ponitur charta huius *Ludovici*, in qua *Eliſabetham* iſtam de *Eberſtein* materteram ſuam vocat ſeu matris ſuæ ſororem, unde hic legendum videtur *patruelium*, ſicut & infra in ſubſcriptione *patruelis noſtri Ottonis*.

Digitized by Google

SÆCULUM XIII.

wingen aſſenſu & beneplacito accedente, hac in forma interpoſita: quamdiu decem marcæ argenti dicto cœnobio dari non poterunt, per noſtros hæredes eidem cœnobio tertiam dimidiam libram *Twvicenſium* annis ſingulis præſentabunt. Monachi in dicto cœnobio de *Richenbach* noſtrum anniverſarium more ſuo in funere celebrabunt. Memoria itaque ſoceri noſtri Dni *Ottonis* nobilis de *Eberſtein*, *Ottonis* mariti noſtri prædicti, *Conradi* comit. Palatini patris noſtri, & *Mechtildis* matris noſtræ in Miſſis & vigiliis peragetur. Poſtquam autem decem marcæ antedicto cœnobio fuerint aſſignatæ ſuper bonis, ad valorem reponentur per monachos ibidem, ut inconvulſa iſta legatio habeatur, qui monachi, quod abſit, ſi promiſſa per ipſos in ſervicio dando ad anniverſarium non adimplebunt, pro 10. marcis argenti comparata ad noſtros hæredes redibunt libera & ſoluta. Cuius rei teſtes ſunt avunculi noſtri *Albertus* & *Burchardus* com. de *Hochinberg* b), *Fridericus* & *Wernherus* fratres de *Thelingen*, *Volmarus* dictus *Griner*, *Albertus* dictus *Stival*, *Diethelmus* notarius, & alii fide digni: ſuper quibus ſigillis, noſtro, mariti noſtri *Ottonis* de *Eberſtein*, pat. noſtri *Ottonis* comitis Palatini, & avunculorum noſtrorum *Alb.* & B. comit. de *Hohinberg* præſentes litteræ ſunt munitæ. Datum anno Dni MCCLXXXIII. IV. Kalend. Martii.

b) Vid. de hac familia T. II. p. 16.

N. CLIII.

Rudolphus R. R. *Henrico* comiti de *Fürſtenberg* Urbes *Villingen* & *Haſslach* in feudum dat.

Anno 1283. 24. Maii. Ex chart. Furſtenb. *T. II.* p. 14. 25. ſeqq.

Rudolphus D. G. *Romanorum* Rex — Licet inter *Romanum* Imperium & illuſtres prædeceſſores noſtros, qui eidem imperio pro tempore præfuerunt, ex una, nec non nobilem virum *Henricum* comitem de *Furſtenberg* ac ſuos prædeceſſores ex parte altera ſuper oppidis *Villingen* & *Haſla* cum eorum attinentiis dudum mota fuit materia quæſtionis: nos tamen, eiuſdem comitis *Henrici* fidem & merita collaudanda benignius intuentes, ad cuiuslibet futuræ quæſtionis materiam abolendam, prædicta oppida *Villingen* & *Haſla* cum ſuis attinentiis univerſis ipſi comiti *Henrico*, & heredibus ſuis legitimis, principum imperii ad hoc benevolo accedende conſenſu, de novo concedimus, a nobis & dicto imperio in feudum perpetuo poſſidenda — In cuius rei teſtimonium præſens ſcriptum

tum

Digitized by Google

tum maieſtatis noſtræ ſigillo iuſſimus communiri. Dat. *Columbariæ* IX. Kal. Iun. ind. XI. an. Dni. MCCLXXXIII. Regni vero noſtri anno decimo. SECULUM XIII.

N. CLIV.

Werneri archiep. *Mog.* conſenſus in prædictam infeudationem.

Wernerus D. G. S. *Mogunt.* ſedis archiepiſcopus, S. imperi per Germaniam archicancellarius — noverint univerſi — quod, cum quæſtio inter imperium & eos, qui imperio pro tempore præfuerunt, ex una, nec non virum nobilem *Henricum* comitem de *Fürſtenberg* ac ſuos prædeceſſores, ex parte altera, ſuper oppidis *Villingen* & *Haſsla* cum eorum attinentiis verteretur, compoſitionem ſeu ordinationem, quam ſereniſſimus dominus noſter *Rudolphus* D. G. rex Romanorum illuſtris nomine imperii & prædictus *Henricus* comes de *Fürſtenberg* nomine ſuo & ſucceſſorum ſuorum ſuper dictis oppidis & attinentiis duxerint faciendam, ratam & gratam habemus, & propter utilitatem, ex eadem compoſitione ſeu ordinatione provenientem imperio, noſtrum ſuper iſta adhibemus conſenſum voluntarium, & expreſſum, maxime cum ipſa compoſitio ſeu ordinatio iuramento, a prædicto domino noſtro rege Romanorum præſtito, ſuper bonis imperii non alienandis, nullum præiudicium generet vel adducat. Dat. *Bopardiæ* anno D. MCCLXXXIII. XIII. Kal. Octob.

Anno 1283. 19. Sept. Ex iiſdem.

N. CLV.

Suiggerus de *Blanckenſtein* vendit S. *Blaſio* ſilvam apud *Scharenhauſen.*

Omnibus præſentium inſpectoribus *Suiggerus* de *Blanckenſtain* miles *Conſtant.* diœceſis rei geſtæ notitiam infra ſcriptæ. Ne hominum labilis memoria oblivionis caligine obfuſcetur; convenit ea, quæ aguntur ſub tempore, ſcripturarum teſtimoniis perennari. Noverint igitur omnes & ſinguli,

Anno 1283. 24. Octob. Ex archiv. San-Blaſ.

SECULUM XIII.

ſinguli, quos noſſe fuerit opportunum, quod ego accedente conſenſu & voluntate *Bertholdi*, *Alberti*, & *Sviggeri* liberorum meorum ſylvam iam deſertam cum fundo & eius pertinentiis mihi proprietatis titulo pertinentem, & ſitam apud *Scharrenhuſen*, cuius fines & termini ſunt annexi fundis talibus, videlicet rivo, qui dicitur *Buchenbrunnenbach*, ſylvæ, quæ dicitur *Burchwalt*, & extirpationibus, quæ vulgo dicuntur *Geruothe*, ſcilicet *Kuorzinun Ruoti*, *Berthæ Bolanderin Ruoti*, *Wernheri Alben Ruoti*, & *Eberhardi* dicti *Haiden Ruoti*, reverendis in Chriſto, *Hainrico* abbati & conventui, & eorum monaſterio S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti* prædictæ diœceſis, pro ſumma, videlicet XXX. librarum monetæ *Hallenſis*, quam pecuniæ quantitatem me præſentibus confiteor recepiſſe, & mihi plenarie perſolutam, vendidi cum omni iure, quod ego antea in ipſam poſſidebam, & venditionis titulo in ipſos tranſtuli, tradidi & aſſignavi, cum ea ſolempnitate, quæ ſolet in talibus adhiberi, ab ipſis abbate & conventu, ac eorum monaſterio perpetuo proprietatis titulo poſſidendam, nec non utendam pacifice & fruendam. Ut autem omnia prædicta remaneant inconvulſa, & magis prædictis emptoribus caveatur, promitto pro me heredibuſque meis, & eos obligo, ut de evictione perpetuo teneantur. In præmiſſorum omnium evidens teſtimonium, hanc paginam exin conſcriptam præfatis abbati, conventui, ac eorum monaſterio dedi ſigillorum honorabilis viri *Ludewici* Decani in *Ezzelingen*, & civium ibidem, nec non mei munimine roboratam. Nos vero Decanus & cives de *Ezzelingen* præfati ad petitionem dicti domini *Suiggeri* de *Blanchenſtain* viri nobilis huic paginæ ſigilla noſtra duximus appendenda. Nos etiam *B. Alb.* & *Suiggerus* filii & heredes prænominati patris noſtri de *Blanchenſtain* omnia prædicta de conſenſu noſtro fore acta, quemadmodum eſt præſcriptum, præſentibus profitemur, & in ipſorum evidentiam ſigilla præfata petivimus apponi huic cedulæ, & appendi. Acta ſunt hæc apud *Ezzelingen* in domo Decani ſupraſcripti anno Domini MCCLXXXIII. IX. Calendas Novembris indictione XII. præſentibus *Hailmanno* præbendario *Spirenſi*, *Friderico* canonico *de Hiltashuſen*, *Friderico* Decano de *Calwe*, *Hainrico* de *Kanſtat*, *Walthero* de *Vurbach*, *Cuonrado* de *oberen Ezzelingen*, *Alberto* de *Nallingen*, & *Cunrado* ſcholaſtico magiſtris & clericis. *Wernhero* de *Holfgeringen* milite, *Marquardo* antiquo ſculteto, *Rupertho* & *Cuonrado*, dictis *Ruperth*, *Bertholdo* dicto *Hower*, *Alberto* miniſtro dicto *Schach*, *Cuonrado* de *Wildenowe*, *Walthero* de *Walſteden*, *Wernhero* dicti monaſterii apud *Nallingen*, *Erhardo* de *Nallingen*, *Alberto* de *Blochingen* dicto *Schuze*, *Bertholdo* villico de *Stockhuſen*, *Ottone* de *Huſen* & *H.* dicto *Kurze* laicis, & aliis quam pluribus fide dignis.

N. CLVI.

Digitized by Google

N. CLVI.

Monaſteriorum S. *Trudperti* & S. *Blaſii* confœderatio.

Ad memoriam rei perpetuam ſolent ea, quæ noſtris temporibus pietatis animo ſunt ordinata, ſcripturæ teſtimoniis roborari. Igitur ut ea, quæ ſequuntur, poſterorum cognitioni perpetuo reſerventur, ipſa hic fecimus annotari. Anno Domini MCCLXXXIII. inter nos *Wernherum* divina permiſſione abbatem totumque conventum monaſterii S. *Trudperti*, divinoque nutu *Heinricum* abbatem totumque conventum monaſterii S. *Blaſii* gratia divini cultus ampliandi, pietatiſque intuitu ordinatum eſt unanimiter & ſtatutum, quod feſtum B. *Trudperti* martyris cum tribus lectionibus craſtino B. *Marci* evangeliſtæ a conventu S. *Blaſii* & cellis ſibi ſubiectis ſicut feſtum B. *Vitalis* in perpetuum ſolemniter celebretur, in recompenſationem eius, quod nos & conventus feſtum S. *Blaſii* cum XII. lectionibus ab antiquo conſuevimus celebrare. Statutum eſt etiam inter nos in memoriale perpetuæ dilectionis utrimque, ut ſi, quod abſit, aliquem ex fratribus noſtris in eo delicto & enormitate tali, pro qua merito a monaſterio foret abiiciendus, deprehendi contingat, apud monaſterium S. *Blaſii*, quemadmodum unus fratrum ipſius monaſterii, inibi corrigendus reſervetur & procurandus, quouſque ſuus abbas ipſum ad proprium monaſterium, ſufficienter emendatum, dignetur reuocare. Et idipſum nos in fratribus monaſterii S. *Blaſii* corrigendis æquanimiter debemus obſervare. Item per ratihabitionem hinc inde unanimiter ſancitum eſt, ut quam primum breue nobis transmiſſum fuerit a monaſterio S. *Blaſii* de obitu alicuius fratris eiuſdem monaſterii defuncti, tempore debito vigiliæ cum compulſatione ſignorum in remedium animæ defuncti, quaſi pro uno de noſtris, cum trecennario & aliis debitis obſequiis ſolempniter celebrentur.

SECULUM XIII. Anno 1283. Ex archiv. S. Blaſ. *T. II.* p. 46.

N. CLVII.

Martinus IV. P. monaſterio S. *Georgii* concedit recipere & tenere quæcunque bona profeſſorum ibidem.

Martinus epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Dilectis filiis abbati & conventui monaſterii ſancti *Georgii* in Nigra Silva ordinis ſancti *Benedicti*

Anno 1285. 13. Feb. Ex chart. monaſt. *T. II.* p. 59.

Digitized by Google

SECULUM XIII. *nedicti*, *Conſtantienſis* diœceſis ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Devotionis veſtræ precibus inclinati, ut poſſeſſiones & alia bona mobilia, & immobilia, que perſonas liberas fratrum veſtrorum, ad monaſterium veſtrum mundi vanitate relicta, convolantium & profeſſionem facientium in eodem, ſi remanſiſſent in ſeculo ratione ſucceſſionis vel quocunque alio iuſto titulo contigiſſent, & que potuiſſent libere aliis elargiri, feudalibus duntaxat exceptis, petere, recipere, ac tenere libere valeatis ſine iuris preiudicio alieni auctoritate vobis preſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Datum *Peruſii* idibus Februarii Pontificatus noſtri anno quarto &c.

N. CLVIII.

Bulla indulgentiarum monaſterio *Blaubeuren a)* conceſſarum.

Anno 1285. 24. Mart. Ex archiv. Univerſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, nos Dei gratia *Renaldus Meſſenenſis* & *Petrus Arborenſis* archiepiſcopi, *Bartholomæus Silvenſis*, *Iacobus Caſtellanus*, *Ioannes Auelinus*, *Quilbelmus Aretinus*, *Tholomeus Sardanenſis*, *Obertus Aſtenſis*, *Andreas Aſloenſis*, *Bernardus Peruſinus*, *Romanus Aliſanus*, & *Bernardus Humanas b)* ſalutem in Domino ſempiternam.

Licet is, de cuius munere venit, ut ſibi a ſuis fidelibus digne ac laudabiliter ſerviatur, de abundantia pietatis ſuæ merita ſupplicum excedens & vota, bene ſervientibus multo maiora tribuat, quam valeant promereri; deſiderantes tamen reddere domino populum acceptabilem, fideles Chriſti ad complacendum ei, quaſi quibuſdam allectivis muneribus, indulgentiis videlicet & remiſſionibus invitamus, ut exinde reddantur divinæ gratiæ aptiores. Cupientes igitur, ut monaſterium B. *Ioannis Baptiſtæ* in *Blabur.* ordinis ſancti *Benedicti*, *Conſtantienſis* diœceſis, congruis

a) Extant ſupra N. CXXIX. litteræ feudales *Arnoldi* abbatis S. *Blaſii* pro hoc monaſterio *Blauburano*.

b) *Bernardus* epiſcopus *Humanas* ſeu *Humanatenſis* in *Piceno* his annis notatur apud *Ughellum* Ital. Sacr. T. I. p. 745.

Digitized by Google

congruis honoribus frequentetur. Omnibus vere pœnitentibus & conſeſſis, qui in feſtis ſubſcriptis videlicet in ſingulis feſtivitatibus B. *Mariæ* virginis, in feſto B. *Ioannis Baptiſtæ*, eiuſdem monaſterii patroni, in feſtis beatorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum, in dedicatione dicti monaſterii, ac in aliis ſpecialibus feſtivitatibus eiuſdem monaſterii cauſa devotionis acceſſerint, vel manus porrexerint adiutrices. Nos de omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum apoſtolorum *Petri* & *Pauli*, eius auctoritate confiſi, ſinguli ſingulas quadraginta dierum indulgentias de iniunctis ſibi pœnitentiis, dummodo conſenſus diœceſani acceſſerit, miſericorditer in Domino relaxamus. In cuius rei teſtimonium præſentes litteras ſigillorum noſtrorum munimine duximus roborandas. Datum *Peruſii* anno Domini MCCLXXXV. IX. Calend. Aprilis. Pontificatus domini *Martini* IV. PP. anno 4to. *c*). SECULUM XIII.

c) Quatriduo poſt die 28. Mart. *Martinus* IV. e vivis abiit.

N. CLIX.

Sex epiſcopi XL. dierum indulgentias largiuntur monaſterio *Oberried* in diverſis feſtivitatibus.

Univerſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, nos Dei gratia *Petrus Arborenſis* archiepiſcopus, *Andreas Asloenſis*, *Tholomeus Sardanenſis*, *Bernardus Peruſinus*, *Ioannes Avellinus*, & *Bernardus Humanas* epiſcopi ſalutem in Domino ſempiternam. Quia, ut ait apoſtolus, omnes quidem ſtabimus ante tribunal Chriſti recepturi prout geſſimus in corpore ſive bonum fuerit ſive malum, oportet nos diem meſſionis extremæ miſericordiæ operibus prævenire, ac æternorum intuitu ſeminare in terris, quod reddente Domino multiplicato fructu recolligere valeamus in cœlis, firmam ſpem fiduciamque tenentes, quoniam qui parce ſeminat, parce & metet, & qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam. Cupientes igitur, ut monaſterium iuxta *Friburc*, ordinis S. *Wilhelmi Conſtant.* diœceſis congruis honoribus frequentetur, & a cunctis Chriſti fidelibus iugiter veneretur, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ad ipſum monaſterium in feſtis ſubſcriptis, videlicet in feſto Nativitatis Chriſti, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, in ſingulis feſtivitatibus B. Anno 1285. 24. Mart. Ex archiv. Oberried. *e*)

e) Convenit hæc charta cum præcedente.

SECULUM XIII.

Mariæ V. & in feſto S. *Ioannis Baptiſtæ* cauſa devotionis acceſſerint, vel qui ad ſtructuram, aut ad aliqua alia neceſſaria eidem monaſterio manus porrexerint adiutrices, ſeu qui in extremis laborantes dicto monaſterio quidquam ſuarum legaverint facultatum, nos de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri* & *Pauli* auctoritate confiſi ſinguli ſingulas quadraginta dierum indulgentias de iniunctis ſibi pœnitentiis, dummodo conſenſus diœceſani acceſſerit, miſericorditer in Domino relaxamus. In cuius rei teſtimonium præſentes litteras ſigillorum noſtrorum munimine duximus relaxandas *b*). Datum *Peruſii* anno Domini MCCLXXXV. IX. Kal. Aprilis pontificatus domini *Martini* Papæ IV. anno IV.

b) L. *roborandas.*

N. CLX.

Honorius IV. *Henricum* ep. *Baſilienſem* renitentem ad ſedem *Moguntinam* transfert.

Anno 1285. 15. Maii. Ex archiv. Mogunt. *T. II.* p. 24.

Honorius epiſcopus ſervuſ ſervorum Dei. Venerabili fratri *Henrico a*) archiepiſcopo *Maguntino* ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Romani pontificis, qui diſponente illo, cuius providencie magnitudo celeſtia ſimul & terrena diſponit eccleſiis preeſſe dinoſcitur univerſis, plena curis & labore non vacua ſollicitudo requirit, ut ipſe circa cuiuslibet ſtatum eccleſie ſic ſollerter invigilet ſic proſpiciat diligenter, ut per eius circumſpectionem providam & providentiam circumſpectam nunc per ſimplicis proviſionis officium, nunc per miniſterium translationis accommode, prout locorum & temporum qualitas exigit eccleſiis ſingulis paſtor accedat idoneus, rector providus deputetur, ut ſuperni favoris cooperante ſuffragio eccleſie ipſe votive proſperitatis ſucceſſibus gratulentur. Eccleſia ſiquidem *Magunt.* per obitum bone memorie *Werneri Magunt.* archiepiſcopi ſolatio deſtituta paſtoris, dilecti filii *Petrus Baſilienſ.* electus, tunc eiuſdem eccleſie prepoſitus, & capitulum eiuſdem eccleſiæ certa die ad eligendum prefixa vocatis omnibus, qui voluerunt debuerunt & potuerunt commode

a) Vitæ eius breviarium dedimus in cod. epiſt. *Rudolphi* I. p. 35. n. 2. Ex hac vero bulla liquet, ſedem *Moguntinam* poſt mortem *Wernheri* archiep. an. 1284. 2. April. factam, tamdiu haud vacaſſe, quum mox altero anno 15. Maii *Henricus* iam fuerit a Papa *Honorio* IV. pariter 6. Maii primum conſecrato conſtitutus, quamvis forte ſerius a canonicis admiſſus.

Digitized by Google

modo intereſſe pro futuri ſubſtitutione paſtoris, prout eſt moris, in ſimul convenerunt, & tandem poſt diverſos tractatus ab eis habitos, qui non habuerunt effectum predictorum prepoſiti & capituli votis in diverſos diviſis, nonnulli eorum eundem prepoſitum, quidam vero dilectum filium *Gerardum* de *Eppeſteyn* archidiaconum *Treverenſ.* canonicum *Maguntinum* ad ipſius eccleſie regimen elegerunt, ſicque duabus electionibus ibidem in diſcordia celebratis & huiuſmodi negotio ad ſedem apoſtolicam legitime devoluto, felicis recordationis *Martinus* Papa IIII. prædeceſſor noſter prepoſito & canonico ſupradictis pro huiuſmodi electionum ſuarum proſequendo negotio, apud ſedem conſtitutis eandem, dilectum filium noſtrum B. ſancti *Nicolai* in carcere *Tullian.* diaconum cardinalem conceſſit in eodem negotio auditorem. Cumque coram eodem cardinali fuiſſet ad litis conteſtationem in negotio ipſo proceſſum & aliquamdiu litigatum, prepoſitus & canonicus memorati volentes pocius indempnitati eccleſie precavere predicte, quam commodis propriis providere, iuri ſi quod ipſis ex huiuſmodi eorum electionibus competebat, in noſtris manibus ſponte ac libere renuntiare curarint, quorum renuntiationem pro bono & tranquilo ſtatu eiuſdem eccleſie benigne duximus admittendam. Nos itaque ſollicita meditatione penſantes, quam ſit gravis, quamvis diſpendioſa eccleſiis earum vacatio diuturna, & propterea nolentes prefatam eccleſiam *Magunt.* honorabilem & devotam utique ſedis apoſtolice filiam longe vacationis incommoda ſuſtinere, conſiderantes quoque benignius tuam converſationem laudabilem honeſtatem morum, donum ſcientie, aliaque tue multiplicis probitatis merita grandia nobis & nonnullis ex noſtris fratribus non ignota, quibus perſonam tuam bonorum omnium dator omnipotens decoravit, & digne volentes te tunc epiſcopum *Baſilienſem*, tantis & tam claris meritis circumfultum per conſulte translationis providentiam ipſi *Maguntinæ* eccleſie preſidere, quanquam tanti oneris & honoris ſubire ſarcinam formidando noſtro in hac parte propoſito importune in quantum licuit reſtitiſſes, quia demum te noſtro ſuper hoc beneplacito in remiſſionem iniuncto peccaminum tanquam obedientie filius coaptaſti, te a vinculo, quo *Baſilienſis* eccleſie tenebaris, abſolvimus, & ad predictam *Magunt.* eccleſiam de fratrum noſtrorum conſilio transferentes, te ipſi *Maguntinæ* eccleſie in archiepiſcopum prefecimus & paſtorem, liberam tibi tribuentes licentiam ad eandem *Magunt.* eccleſiam tranſeundi, tibique poſtmodum palleum inſigne pontificalis officii cum ea qua decuit inſtantia poſtulatum, per dilectum filium noſtrum G. ſancti *Georgii* ad velum aureum diaconum cardinalem fecimus exhiberi. Quocirca fraternitati tue

 per

Digitized by Google

Seculum XIII. per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus in humilitatis ſpiritu promptaque devotione ſuſcipiens impoſitum a Domino tibi onus, & tanquam obedientie filius reverenter beneplacitis apoſtolicis te coaptans, predicte *Maguntina* ecclesie ſollicitam curam geras, gregem dominicum in ea tibi commiſſum doctrina verbi & operis iuxta datam tibi ex alto prudentiam informando, ita quod per tue diligentie ſtudium ecclesia ipſa votivis proficiat commodis & ſucceſſibus proſperis augeatur. Datum *Rome* apud ſanctam *Sabinam* idus Maii pontificatus noſtri anno primo.

N. CLXI.

Honorius IV. P. capitulo *Moguntino Henricum* ep. *Baſileenſem* ſe ad ſedem *Moguntinam* transferre denunciat.

Anno 1285. 15. Maii. Ex archiv. Mogunt. *T. II.* p. 34.

Honorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis capitulo ecclesie *Maguntinæ* ſalutem & apoſtolicam benedictionem. *Romani* pontificis &c. *ut in præcedente bulla, mutatis mutandis.* Quo circa diſcretioni veſtre per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus eidem archiepiſcopo tanquam patri & paſtori animarum veſtrarum plene ac humiliter intendentes obedientiam & reverentiam debitam ſibi exhibere curetis. Alioquin ſententiam, quam ipſe propter hoc rite tulerit in rebelles ratam habebimus & faciemus auctore domino uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Datum *Rome* apud ſanctam *Sabinam* idus Maii pontificatus noſtri anno primo.

N. CLXII.

Honorius IV. *Rudolpho* R. R. denunciat, ſe *Henricum*, ep. *Baſileenſem* ad ſedem *Moguntinam* tranſtuliſſe.

Anno 1285. 15. Maii. Ex eodem.

Honorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Cariſſimo in Chriſto filio *Rudulpho* regi *Romanorum* illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Romani pontificis. *Cætera ut in præcedentibus.* Quo circa ſerenitatem regiam paterno rogamus & hortamur affectu, quatinus eundem

Digitized by Google

SECULUM XIII.

eundem archiepiſcopum, quem ob ſuorum exigentiam meritorum benivolentia proſequimur ſpeciali, & commiſſam ſibi eccleſiam habens pro noſtra & apoſtolice ſedis reverentia propenſius commendatos, ſic te illi, & ſpecialiter in recuperandis & manutenendis bonis & iuribus ipſius eccleſie *Magunt.* benignum exhibeas, ſic favorabilem largiaris ipſum & eandem eccleſiam regalis benivolentie gratia proſequendo, quod idem archiepiſcopus tuis preſidiis circumfultus, commiſſum ſibi regimen facilius & efficacius cooperante Domino proſequatur, noſque proinde magnificentiam regiam dignis in Domino laudibus attollamus. Datum *Rome* apud ſanctam *Sabinam* idus Maii pontificatus noſtri anno primo.

N. CXLIII.

Compoſitio amicabilis facta inter *Henricum* de *Ramſtein* dictum Portarium ex S. *Gallo a*) & *Eligentam* abbatiſſam ſororum S. *Claræ* in *Friburgo Briſgawiæ.*

Anno 1285. 19. Oct. Ex autogr. S. Galli.

Univerſis præſentes viſuris. Ego ſoror *Eligenta* abbatiſſa ſororum ſanctæ *Claræ* in *Fryburgo Briſgauue*, totuſque conventus notitiam ſubſcriptorum. Noverint univerſi, quos noſſe fuerit oportunum. Quod nos dictæ ſorores ordinis antedicti, amicabiliter compoſuimus cum domino Præpoſito dicto portario de ſancto Gallo, videlicet domino ... de *Ramſtein*, ſuper cenſu bonorum in *Ebringen*, quæ frater *Nicolaus Reitich*, bonæ memoriæ, contulit clauſtro noſtro, & ſuper omni iure & conſuetudine, dictum dominum ... Præpoſitum ratione antedictorum bonorum noſtrorum in *Ebringen*, nomine cenſus vel honorarii, quod vulgariter dicitur *Erſchaz*, vel quocunque iure vel conſuetudine contingente. Tali conditione ex parte clauſtri noſtri, & ex parte ſæpedicti domini Præpoſiti libere & voluntarie acceptata, ut videlicet ſecundum arbitrium arbitrorum, ſcilicet fratris *Rudolfi* de *Grunberc*, domini *Edelmanni* militis *Friburgenſ. Heinrici* advocati de *Ebringen* & *Werenheri* procuratoris Præpoſiti ſæpe fati, in quos libere ex parte noſtra, & ex parte domini Præpoſiti eſt totum negotium compromiſſum, nos ante dictæ ſorores daremus XXX. ſolidos monetæ *Friburgenſ.* pro cenſu

a) *Henricus* II. de *Ramſtein* portæ San-Gallenſi præfectus poſtea circa a. 1300. ibi factus eſt abbas. *Ebringen* vicus eſt haud procul *Friburgo*, eidem monaſterio ſubditus.

 præſentis

Digitized by Google

SECULUM XIII.

præſentis anni & pro cenſu neglecto per incuriam vel oblivionem, & pro honorario & pro omni iure & conſuetudine ſæpe dictum Præpoſitum in dictis bonis in *Ebringen* contingente, & Præpoſitus prætaxatus fratrem noſtrum, converſum dictum *Volradum* omni iure & conſuetudine in dictis bonis noſtris in *Ebringen* infeodaret nomine clauſtri noſtri, ita ut quandocunque perſonam vel manum contingerit permutari, honorarium, ad æqualitatem cenſus bonorum noſtrorum cenſualium monaſterio ſancti *Galli* in *Ebringen*, qui cenſus eſt annuatim XVII. ſolidi minus uno den. & XV. den. clauſtrum noſtrum domino Præpoſito antedicto tantumdem perſolvat. Nos antedictæ ſorores omnia antedicta rata & firma ſervantes, XXX. ſolidos plenarie ſolvimus & dedimus Præpoſito ſæpedicto, dictos den. quodam cive dicto *Clingen*, cum filio ſuo recipiente in *Friburgo*, præſentibus domino *Hugone* de *Munzingen*, & domino *Hugone* de *Crozzingen* militibus, & *Iacobo* de *Falkenſtein* nobili, *Heinrico* advocato de *Ebringen* & *Wernhero* procuratore & aliis fide dignis. Hoc pacto adiecto, quod quando præſentes ſigillo clauſtri noſtri munitæ darentur, *Heinricus* advocatus in *Ebringen* poſſet & deberet *Volradum* converſum noſtrum, nomine clauſtri noſtri, omni iure & conſuetudine curiæ in *Ebringen*, in bonis noſtris cenſualibus infeodare. In horum omnium verum & firmum teſtimonium præſentes ſigillo conventus noſtri fecimus communiri. Datum *Friburgi* anno Domini M. CC. LXXXV. ſexta feria proxime poſt feſtum S. *Galli*.

N. CLXIV.

Rudolphus R. R. *Henrico* ep. *Baſilienſi* committit cum *Matthæo* card. tractare de vicariatu *Tuſciæ*.

Anno 1286. 1. Feb. Ex archiv. Mogunt.

Nos *Rudolfus* Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus tenore preſencium ad univerſorum ſacri Romani imperii fidelium notitiam volumus pervenire, quod nos de fide ſincera & devocione puriſſima reverendi patris *H.* a) *Baſilienſis* epiſcopi, principis & ſecretarii noſtri kariſſimi, quam in ipſo laudabilibus & preclaris operibus ſumus experti multociens fructuoſe, & cottidie experimur, pre ceteris gerentes fiduciam

a) Patet hinc, *Henricum* etſi iam anno præterito ad ſedem *Moguntinam* a Papa nominatum *Baſileenſem* epiſcopum adhuc fuiſſe dictum, donec ex Italia redux an. 1286. novæ ſedis poſſeſſionem adiret; certe in tabulis *Spirenſibus* demum eodem an. d. 27. Aug. archiepiſcopus dicitur.

Digitized by Google

ciam ampliorem ſibi damus auctoritatem plenariam & liberam poteſtatem ac ſpeciale mandatum tractandi, ordinandi, concordandi cum reverendo in Chriſto patre domino *Mathæo* divina providentia S. *Marie* in porticu cardinali diacono, amico noſtro kariſſimo ſuper terra *Tuſcie* vel vicariatu eiuſdem ac ipſum dominum *Matheum* nomine noſtro per *Tuſciam* vicarium conſtituendi, ac ipſum in poſſeſſionem civitatum oppidorum caſtrorum villarum & municionum quarumcunque tanquam noſtrum vicarium mittendi, nec non faciendi & acceptandi, & in animam noſtram iurandi ſi neceſſe fuerit, & firmandi ac ſtabiliendi omnia & ſingula, que circa dictam terram *Tuſcie*, vel vicariatum eiuſdem cum predicto domino *Matheo* fuerint facienda, ac etiam ordinanda, etiamſi mandatum exigant ſpeciale, ratum & gratum habituri, quicquid idem epiſcopus tractaverit ordinaverit, fecerit pepigerit, ac firmaverit in premiſſis. In cuius rei teſtimonium preſens ſcriptum exinde conſcribi & maieſtatis noſtre ſigillo fecimus communiri. Datum in *Auguſto* Kal. Februarii indictione XIIII. anno Domini MCCLXXXVI. regni vero noſtri anno tercio decimo.

SECULUM XIII.

N. CLXV.

Traditio areæ in *Blienſowe* ad S. *Blaſium* ab *Adelheida* de *Gundelſingen*.

Anno 1287. 13. Mart. Ex archiv. San-Blaſ.

Heinricus divina permiſſione abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, harum litterarum inſpectoribus univerſis veram in Domino charitatem cum notitia ſubſcriptorum. Ne ea, quæ geruntur in tempore, cum tempore dilabantur, ſcripturarum ſolent indiciis perhennari. Noverint igitur præſentes & poſteri, quos noſſe fuerit opportunum, quod honeſta matrona *Adelheidis* dicta de *Gundelvingen* aream apud *Blienſowe* ſibi titulo proprietatis, pertinentem, videlicet interſitam areæ *H.* dicti *Tuniger*, *in der Kirchgaſſen*, ab oriente, & areæ *Degehardi* carnificis, ab occidente quoque aream accedens ſtrata dividit ab uno latere ab aliis areis cum eiuſdem areæ ædificiis & ſeptis, præſentibus & futuris nobis & monaſterio noſtro prædicto donatione inter vivos intuitu Dei ſuorumque remiſſionis peccaminum libere contulit, tradidit, donavit, & ſimpliciter erogavit, & mittendo nos in poſſeſſionem prædictæ areæ corporalem

Digitized by Google

poralem renuntiavit vero dominio ac omni iuri, qui in donato ſibi competiit ante dicto, adhibita & peracta verborum ac geſtuum ſolempnitate debita & conſueta. Porro nos abbas & conventus penſantes, quod ſuadente gratitudine inter cætera charitatis opera ſeu virtutes eis debemus eſſe obnoxii, a quibus noſcimur beneficia recepiſſe, donata prædicta univerſa, quocunque nomine cenſeantur concordi conſilio, conſenſu parili & unanimi voluntate *Adelheidi* præfatæ donatrici ac eius pueris ſeu ſucceſſoribus univerſis cuiuſcunque ſexus, conditionis & profeſſionis exiſtant, conceſſimus & concedimus, contulimus & his ſcriptis conferimus in feodum emphitheotico titulo, ſcilicet ſub cenſu duarum librarum ceræ nobis & in præfato noſtro monaſterio in feſto S. *Martini* annis ſingulis in ſignum emphiteotis ſolvendarum perpetualiter obtinenda. Plerumque ipſis emphiteotis in argumentum gratitudinis habundantis liberam concedimus facultatem feudum prætactum donandi, legandi, vendendi vel obligandi quibuslibet perſonis quandocunque ipſis videbitur expedire, ita tamen, ut verum dominium & prætacti canonis utilitas nobis & monaſterio noſtro prædicto de ſæpefata area minime ſubtrahatur. In cuius rei ſeu conceſſionis ſufficiens teſtimonium hanc paginam exinde conſcriptam nos abbas prædictus noſtro ſigillo, ac ſigillis honorabilis viri *Hert.* Decani de *Eſſelingen*, & univerſitatis civium ibidem procuravimus communiri. Denique nos conventus & emphiteotæ prædicti confitentes omnia narrata præmiſſa veritate & bona fide fore ſubnixa cum ſigillis propriis careamus, in ſigilla pariter conſentimus teſtimonio talium videlicet, *Hugonis Kurzen* magiſtri civium, *H.* dicti *Steinbiz* ſculteti. *L.* dicti *im Stainhuſen. R.* dicti *Haſenzagel. H.* dicti de *Grueningen. Uolini* dicti *Zellar. Hugonis* dicti *Nallinger. S.* dicti de *Durnkain. Ruoperti* & *Cuonradi* dictorum *Ruoprecht* fratrum. *C.* & *Iohannis Kuorzonum* fratrum *F.* dicti de *Hallis*, & *Uolrici Kilſen*, de *Eſſelingen* civium ſeu Conſulum per manum publicam apud *Eſſelingen* ſubſcribentium ſuper præmiſſis invocato publice & dato. Acta ſunt hæc anno Domini MCCLXXXVII. X. Kal. Aprilis, indictione XV. præſentibus domino *Al.* abbate monaſterii in *Wibelingen* a), *Hermanno* cuſtode monaſterii S. *Blaſii*, magiſtro *R.* de *Tetinkon. Al.* rectore eccleſiæ in *Nallingen. H.* vicario ibidem. *B.* viceplebano in *Riut. H.* ſcolare dicto *Sydar.* clericis. *Wernhero* procuratore monaſterii prædicti. *L.* marſchalco de *Wirtenberg. Wal.* villico de *Horwe*, & *Dietrico* filio *Ekkehardi* laicis, & aliis quampluribus fide dignis.

N. CLXVI.

a) *Albertus* abbas in *Wiblingen* in *Gallia Chriſt.* abſque temporis nota ponitur, quod hac ex charta eruitur.

Digitized by Google

N. CLXVI.

Rheinhardus de *Waſſerſtelz* donat præpoſituræ in *Wislikoven* prædium in *Iucho*.

Seculum XIII.

Anno 1287. 28. Iun. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p. 58.*

Chriſti fideles univerſos præſentium perlectores ſeu auditores *Reinhardus* nobilis de *Wazzerſtelz* noſſe ſeriem ſubſcriptorum. Quia omnium malorum radix eſt cupiditas, de qua, ſicut quotidianus rerum pandit eventus, lites & diſcordiæ inter virum & proximum eius iugiter ſuſcitantur: venit enim hæc cum pediſſequa ſua, quæ eſt avaritia, ſeparare filios a parentibus & nurum a ſocru ſua, ideo omniformi liti ac diſcordiæ, quæ ſuper eis, quæ ſubſcripta præſentialiter patent, poſſent apud noſtros poſteros aliqualiter exoriri, viam & aditum volentes obſtruere diligenter, præſentium in tenore notum facimus univerſis, quod nos prædium noſtrum, quod nuncupatur vulgariter *Iucho*, agros videlicet & nemus cum ſuis attinentiis, cuius prædii proprietas ad nos hactenus pertinuit . . . . præpoſito & eccleſiæ in *Wiſſelinkon* libere tradimus & abſolute in remedium & memoriam æternam tam noſtri quam bonæ memoriæ uxoris noſtræ, & omnium parentum noſtrorum. Et quidem cum *Heinricus* villicus de *Stadeln* idem prædium a nobis in fœudum ſeu titulo fœudi hucuſque poſſediſſet, ob amorem & gratiam reverendorum in Chriſto abbatis & conventus S. *Blaſii* in *Nigra Silva*, quorum ſervus eſt, ipſum prædium nobis integraliter & libere ad manus noſtras per *Chuonradum* dictum *ime Tal* internuntium, quia infirmatus ipſe villicus perſonaliter venire ad nos non potuit, reſignavit, accedente ad hoc voluntate & conſenſu omnium filiorum ſuorum, ſcilicet *Bertholdi* fabri, qui in ſpem gratiæ pro gratia pie conſenſit, *Henrici* villici in *Stadlen*, qui pro plauſtro lignorum conſenſit, *Chuonradi* panificis, qui etiam pro plauſtro lignorum conſenſit, *Wernheri*, qui acceptis quinque ſolidis denariorum plene conſenſit, & *Iohannis* qui etiam receptis a prædicto præpoſito in *Wiſſelinkon* quinque ſolidis conſenſit, ſine dolo reſignavit dicta cernentibus & audientibus, ſcilicet *Ulrico*, *B*, & *Ruod.* dotariis, *Wernero* dicto *Nukome*, *C.* fabro dicto *Herzogen*, & aliis quampluribus. Nos igitur recepta una marca argenti a præpoſito in *Wiſſelinkon*, quam in utilitatem noſtram convertimus & redegimus, prout opus nobis fuit, reſignatum idem prædium ad manus noſtras, ceſſante, de qua dictum eſt, infeudatione inſtantibus & petentibus præfato *H.* villico & filiis ſuis tradimus & aſſignamus præpoſito & eccleſiæ

SECULUM XIII. in *Wiſſelinkon* cum omni iure, quo tam nos, quam prænominatus *H.* villicus potiti fuimus prædio in eodem, renuntiantes viva voce & actu pro nobis & noſtris heredibus omni iuri & actioni, quod & quæ nobis competere viſum eſt in illo. Et ſi prædicti, præpoſitus ſcilicet, aut eccleſia conventi aut forſitan evicti fuerint in quocunque iudicio, nos pro eis tenebimur conventioni, imo ſi evenerit, evictioni ſecundum legum & canonum ſanctiones. Et in huius rei evidentiam & robur ſempiternum præſentes ſigilli noſtri robore communimus. Datum & actum *Keiſersſtuol* præſentibus *Iohanne* hoſpite ibidem. *Chuonrado* de *Tanneke. Ottone* de *Balba. Chuonrado* de *Tal. C. Kuderer.* & *C. Raſore.* anno Domini. MCCLXXXVII. IV. Kalend. Iulii, indictione XV.

N. CLXVII.

Henricus abb. S. *Blaſii* concedit *Tottnowienſibus* proprium parochum *a*).

Anno 1288. 8. Dec. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 96.

Hainricus divina permiſſione abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis omnibus Chriſti fidelibus tam poſteris quam præſentibus notitiam ſubſcriptorum. Ad reſerandam poſteris calumpniandi materiam in negotiis fideliter conſummatis, expedit ea, quæ geruntur, ſcripturarum & teſtium robore perhennari. Cum itaque communitas dilectorum noſtrorum civium in *Tottnow*, vallis in *Schönowe* ſubditorumque eccleſiæ parochialis in *Schönowe*, quæ quidem eccleſia per aliquem de fratribus ab antiquo ſolita eſt officiari, petitiones inſtantes nobis direxerit, ut de conſenſu & mandato noſtro in loco capellæ ligneæ, quæ olim apud *Tottnowe*, noſtra voluntate conſtructa fuerat & conſenſu, quæque ſemel in ſeptimana a plebano eccleſiæ in *Schönowe*, ſuumve ſocium ſolita fuerat officiari, capella lapidea ædificaretur, ſacerdoſque unus de fratribus noſtris ibidem locaretur, qui officia divina in eadem capella iugiter celebraret. Nos cum iidem cives tanquam noſtri monaſterii fideles, nobiſque pertinentes iure proprietatis, voto & animo utilitatibus & beneplacitis noſtris

a) Lignea capella in *Tottnau* iam an. 1283. conſtructa fuerat, cui brevi ſucceſſit lapidea, ubi *Rudolphus* epiſcopus *Conſtantienſis* a. 1287. proprium cœmeterium conceſſit, cuius conceſſionis chartam ſiſtit P. *Herrgott* Geneal. Diplom. T. II. P. II. p. 534. Eodem epiſcopo permittente denique hoc anno proprium parochum ſeu plebanum regularem ex monaſterio acceperunt *Tottnavienſes*.

ſtris ſe applicent, & hactenus applicarint, preces eorum tenore præſentium duximus admittendas: volentes ut loco capellæ ligneæ ibidem, ut ſuperius expreſſum eſt, ædificatæ, capella lapidea conſtruatur, adiecto ſibi cimiterio competenti, unuſque de fratribus noſtris ſacerdos iuxta eandem capellam reſidens divina in prænominata capella iugiter adminiſtret. Verum cum iura parochialis eccleſiæ in *Schönowe* manutenere velimus, ut tenemur, ac cavere, ne in ſui præiudicium inpoſterum valeat aliquid attemptari, tractatu ſolempni præhabito & deliberatione diligenti ſtatuimus, & ordinamus ut dicti cives in *Tottnow*, nullum ſacerdotem vel ſacerdotes, nec religioſum ſeu religioſos cuiuſvis ordinis vel profeſſionis, ad celebrandum in iam dicta capella inducere debeant, vel aliquibus temporibus ſuperinducant, ſed in capella memorata in *Tottnow* officium miſſæ aliorumque divinorum tantum celebrabitur per plebanum, videlicet fratrem noſtri conventus, qui pro tempore fuerit, ibidem reſidentem, aut per ſocium ſocioſve ipſius, ſi quem vel ſi quos eundem plebanum habere contigerit in futurum. Item ut iidem cives baptiſma parvulorum, communionem corporis Domini noſtri Iheſu Chriſti, pœnitentiam, ſepulturam & alia eccleſiaſtica ſacramenta recipiant a plebano capellæ in *Tottnow* ſuperius memoratæ. Præterea cum cuſtodia vaſorum ſacrorum, indumentorum & librorum nulli potius quam ſacerdotibus ſit committenda, ordinamus & decernimus, ut cuſtodia calicis, librorum, indumentorum clavis ſeu clavium dictæ capellæ in *Tottnow* pertinentium, nec non aliorum omnium, quæ ad officium miſſæ divinorumque, ac opus ipſius capellæ debita & opportuna ſunt, undicunque ſive pietatis intuitu, vel aliunde provenerint, apud plebanum ſæpedictæ capellæ ſit, ſeu cui idem plebanus ea ad reſervandum duxerit committenda. Subiunctum eſt etiam per nos, ut occaſione capellæ lapideæ iam conſtructæ, vel divinorum ibidem indultorum, vel alterius occaſione iam dicta communitas in *Tottnowe*, aliqui, aliquiſve ex ea quicquam aggredi ſeu machinari non debeat, quod in noſtri monaſterii, eccleſiæ in *Schönowe*, plebani in *Tottnowe*, qui pro tempore fuerit, ac noſtrum præiudicium & incommodum poſſit vergere quoque modo, vel nos aliquo caſu fortuito commovere. Cum vero cappella præſcripta unacum cimiterio ſuo noſtro voto, voluptate & conſenſu accedente nihilominus conſenſu & aſſenſu reverendi in Chriſto Patris & Domini *R.* Dei gratia epiſcopi *Conſtantienſis*, totiuſque capituli eiuſdem *Conſtantienſis* eccleſiæ, a venerabili in Chriſto Domino *Ioanne* epiſcopo *Litouienſi* gerente vices prænotati domini *R.* epiſcopi *Conſtantienſis* ſit dedicata, ne plebanus qui nunc eidem capellæ præeſt, vel pro tem-

Digitized by Google

SECULUM XIII.

pore præfuerit, egeſtatis neceſſitate ingruente compelleretur a præfata capella declinare neglecto officio divinorum, præſentium tenore fuerat præcavendum, &c. (*hinc longo ordine ſequuntur proventus plebani*)... In cuius rei teſtimonium omnium & ſingulorum præmiſſorum, nos *H.* abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii* ſæpedicti præſens inſtrumentum ſigillorum munimine divina permiſſione abbatis monaſterii S. *Trudperti*, noſtri, nec non viri circumſpecti domini *Othonis* de *Stouphen* militis duximus roborandum. Nos divina permiſſione abbas S. *Trudperti* diœceſis prædictæ. Egoque *Otho* de *Stouphen* miles & advocatus vallis in *Schönowe* ad petitionem dilectorum in Chriſto *H.* divina permiſſione abbatis, & conventus monaſterii S. *Blaſii*, nec non communitatis civium in *Tottnowe*, omnium & ſingulorum de communitate, ſigilla noſtra præſentibus duximus appendenda. Acta ſunt hæc apud monaſterium S. *Blaſii* ſæpefatum anno Domini MCCLXXXVIII. VI. idus Septembris, indictione I. præſentibus *Wernhero* Priore, *Hermanno* cuſtode, *Berchtoldo* plebano in *Tottnowe*, *Udalrico* dicto de *Conſtantia* ſacerdotibus & monachis monaſterii S. *Blaſii* ſupraſcripti. *Heinrico* de *Stadegun* rectore eccleſiæ in *Stadegun*, magiſtro *Heinrico* notario de *Friburg*, *Conrado* dicto *Brender*, *Ioanne* & *Heinrico* fratribus dictis *Walthers*, *Conrado* dicto *Brandenburch*, *Walthero* de *Burgendou* civibus in *Tottnowe* vallis *Schönowe*, & aliis quampluribus fide dignis.

N. CLXVIII.

Hermanni Marchionis *Badenſis* diploma pro monaſterio *Alba Dominorum* a).

Anno 1289. 18. Ian. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 73.

Nos *Hermannus* Dei gratia *Marchio* de *Baden* tenore præſentium publice profitemur, quod vidimus, & audivimus litteras illuſtriſſimi Domini noſtri *Rudolphi Romanorum* regis datas clauſtro monachorum in *Alba Ciſtercienſis* ordinis, *Spirenſis* diœceſis, in quibus inter alias gratias

a) *Hermannus* VII. eſt marchio *Badenſis* & dominus in *Eberſtein*, qui comites ceu fundatores monaſterii eius protectionem habuerunt, non autem ius advocatiæ, ut teſtis eſt charta *Rudolphi* I. R.R. a. 1275. apud *Beſoldum* in Docum. rediv. monaſt. Wirtemb. T. I. p. 76. quæ ipſæ ſunt litteræ ab *Hermanno* marchione hic indicatæ, quarum ſenſum, non verba recitat. Quæ porro ſequuntur: *Verum quia prædicti noſtri progenitores* &c. eadem fere ſunt, quæ leguntur in charta *Ottonis* ſenioris comitis de *Eberſtein* an. 1276. apud cit. *Beſoldum* p. 79. unde etiam vocabulorum exoticorum explicatio petenda. Illa vero ad finem: *inſuper quoque in villa* &c. recens ab *Hermanno* marchione indulta ſunt.

Digitized by Google

gratias eis collatas, ſpecialiter continetur, quod cum grave ſit eis ſingulis vicibus ad conſilium & auxilium imperii pro defenſione recurſum habere, licitum ſit ipſis abbati, & conventui unum qui eis placuerit, de generatione dominorum de *Eberſtein*, a quibus ipſum monaſterium funditus eſt conſtructum, ſibi eligere defenſorem, qui eis vice & nomine imperii præſit, ut proſit. Verum quia prædicti noſtri progenitores ad hæc, & ad omnia obſervanda, quæ in eiſdem litteris continentur, ſe firmiter adſtrinxerunt. Nos eorum ſequentes veſtigia, ad prædicta omnia nos adſtringimus, & ad hæc nos & noſtros præſentibus obligamus. Primo conferimus ipſis fratribus, & colonis & pecoribus eorum plenariam auctoritatem utendi ſylvis, pratis, paſcuis, aquis, viis, inviis & almeindis, in omni noſtro dominio & diſtrictu, nec tamen occaſione huiuſmodi nobis, aut noſtris ad aliqua ſervitia tenebuntur. Præterea nos adſtringimus per præſentes, quod ipſos monachos cum ſuis in clauſtro grangiis, curiis, molendinis, vel poſſeſſionibus tam habitis, quam habendis, & villis ſpecialiter, nullo modo gravabimus in poſtulatione, ablatione, vel extorſione frumenti, vini, animalium, canum, pullorum, denariorum, feni, pabuli, *Houbetrecht*, *Hertrecht*, *Dübe*, *Frevel*, *Stüre*, *Bette*, *Vogethaber*, nec præcipue gravabimus venatoribus, canibus, aut vecturis, ſeu rebus etiam quibuſcunque. Item in *Woldanis*, & *Herbergen reüſarum* ad ipſos, ad villas, vel poſſeſſiones eorum nullatenus divertemus; ſed ſi ad clauſtrum vel grangias eorum nos cum noſtra familiari & domeſtica familia devenire contigerit, contenti erimus cibo, & potu, prout tunc ibidem habuerint, & ipſorum ordo requirit, adiicientes, quod de iudiciis faciendis & perficiendis niſi ſecundum nutum abbatis, & de ſcultetis aut officialibus eorum ſtatuendis, vel deſtituendis etiam ad nos nullo modo pertinebit, per quos ſi quid terminari non poterit, monachis a nobis auxilium implorantibus cooperari permittimus brachio ſeculari; nec tamen hac vel alia ratione querras, prælia, vel *vrluge* potentum inibimus, niſi ſuper hoc rogati fuerimus ab abbate ſpecialiter, & conventu. Ad hoc ſi neceſſe fuerit imperii auxilio invocato, nec ultra, quam ipſi clauſtro utile & expediens fuerit, fungemur dignitate, & nomine defenſoris. Inſuper quoque in villa, & marchia noſtra *Malsbe* omnimodam eis, & peccoribus eorum damus libertatem per omnia & in omnibus, in duobus curiis eorum, videlicet in *Ziegelhofen* & in *Malsbe*, utendi communitate & commoditate, ſicut villam noſtri ibidem tam in ſylvis, quam in almeindis & cæteris univerſis, non obſtante quacunque conſuetudine, vel allegatione aut iure publico, vel privato. Recognoſcentes quoque

SECULUM XIII.

 nichili

SECULUM XIII. nichili iuris advocatiæ nos in ſæpedicto clauſtro cum ſuis habuiſſe vel habere libertates, litteras, & gratias, quas habent ab ordine, a noſtris progenitoribus, & a nobis præſentibus confirmantes, bona fide permittimus obſervare. In cuius rei robur & evidentiam præſentem litteram præfatis monachis, ſigillo noſtro, tradidimus munitam. Datum anno Domini MCCLXXXIX. menſe Ianuario.

N. CLXIX.

Villa *Hiringesberch* confirmatur monaſterio in *Reichenbach*.

Anno 1289. 10. Ian. Ex archiv. mon. *T. II. p.* 65.

Nos *Ludowicus* comes palatinus de *Tuwingen*, unacum matertera noſtra *Eliſabeta* dicta de *Eberſtain a)*, notum eſſe volumus univerſis & ſingulis preſens ſcriptum intuentibus, quod honorabiles in Chriſto *C.* Prior & conventus monaſterii in *Richenbach Conſtantienſis* diæceſis iurisdictionem ville *Hiringesberg*, ad valorem reddituum annuatim trium librarum cum quatuordecim ſolidis *Tuwingenſis* monete pro *Conrado* dicto *Burcer*, pro triginta ſeptem libris, eiuſdem monete, iuſto eiuſdem iurisdictionis precio compararunt, quam quidem pecuniam dictus *T.* confitetur ſe preſentibus publice recepiſſe, ac in uſus ſuos convertiſſe. Nos quoque comes predictus una cum dicta *Elizabeta* matertera noſtra dictam venditionem ratam & confectam habentes ipſamque noſtri conſenſus munimine confirmamus, tam in proprietate quam in aliis quibuscunque, videlicet agris, paſcuis, ſilvis ſeu nemoribus, ac aliis omnibus iuribus, que progenitores noſtri in nos iure hereditario deduxerunt, ſancto *Gregorio* & ſancto *Remigio* patronis cœnobii in *Richenbach* in animarum noſtrarum remedium donavimus, & confitemur, nos preſentibus publice donaviſſe, noſtra Domino Deo dedicando. Renunciantes in hiis omni iuri, actioni, peticioni, proſecutioni, omnique iuri canonico & civili, ſi quid nobis contra dictum cœnobium competere videretur.

Teſtes huius rei ſunt *Hugo* notarius noſter dictus de *Beltringum*, *Diemo* de *Stanibul*, *Diemo* dictus *Thecheller*, *Eberhardus* de *Butelbrunne*, *Wernherus* dictus *Specinger*, ac alii quam plures fide digni. In horum omnium firmum robur & teſtimonium indubitatum, nos comes predictus

a) Vide ſupra N. CLII. alia citata.

Digitized by Google

prediɛtus unacum dicta matertera noſtra ſigilla noſtra duximus appendenda. Datum apud *Horwe* anno Dni. M. CC. LXXX. VIIII. proxima feria ſecunda poſt Epiphaniam Dni.

SECULUM XIII.

N. CLXX.

Altare dotatum monaſterii *Wilhelmitarum* in *Sion*.

Anno 1289. 13. Ian. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 83.

Omnibus Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis frater *N.* Prior in *Syon* prope *Clingenowe* ordinis S. *Wilhelmi* ſalutem in Domino cum ratione ſubſcriptorum. Ne geſtarum rerum notitia e memoria hominum labatur cum tempore, ſcripturarum iam indiget cautione. Noverint igitur tam præſentes quam futuri, quod dominus *R.* ſacerdos de *Rorboz a)*, qui piæ recordationis affectu in remedium ſuæ animæ, nec non & aliorum prædeceſſorum ſuorum altare quoddam apud nos in honorem S. *Michaelis* archangeli ac S. *Benedicti* abbatis iam dudum cum vinea ſita prope *Tetiugen* in *Rorbolz* ſecundum formam aliorum privilegiorum dotavit. Quod etiam per præſentes de prædio noſtro ibidem ſito cum V. & dimidio modiis ſiliginis ſingulis annis perſolvendis dicto altari appretiatus, ſive conatus eſt annumerare, ut ibidem eminentius Miſſarum ſolemnia celebrentur. Unde ſuæ providentiæ voluntatem pro eiſdem adimplere cupientes in quantum poſſumus & tenemur, promittimus in feſto B. *Verenæ* dictos V. modios cum dimidio taliter recepturos, quatenus nullis neceſſitatibus exigentibus a nobis vel ab aliquo ſucceſſore noſtro poſſint vel debeant alienari, niſi pro melioribus uſibus prænotato altari deſervientibus commutentur. Fatemur etiam dicto ſacerdoti, prædictorum bonorum proventus uſque ad terminum vitæ ſuæ, niſi voluntarie reſignare decreverit, eſſe percepturum. Et ut hæc rata & firma permaneant, præſentes diverſorum ſigillis, ſcilicet venerabilis Domini *H.* abbatis monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva, & honeſti viri Prioris in *Oberried* noſtri ordinis, noſtroque videlicet & conventus noſtri duximus confirmandas. Datæ in domo noſtra prædicta anno ab incarnatione Domini MCCLXXXIX. indictione II. in octava Epiphaniæ *b)*.

N. CLXXI.

a) Ipſa donatio, ut teſtantur litteræ germanico idiomate conſcriptæ & illæſæ, facta eſt an. 1270. feria VI. ante feſtum S. *Matthiæ* apoſtoli.

b) Extat apud P. *Herrgott* Geneal. Diplom. T. II. P. II p. 538. charta *Rudolphi* ep. *Conſtant.* data 12. Dec. a. 1288. qua ratam habet venditionem cuiusdam allodii ab eccleſia collegiata in *Zurzach*, huic *Sionenſi* monaſterio factam.

N. CLXXI.

Ludewicus comes de *Tuwingen* beneficus erga monaſtorium in *Richenbach*.

Seculum XIII.

Anno 1289. 13. Iul. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 65.

Nos *Ludewicus* comes palatinus de *Tuwingen*. Univerſis ac ſingulis preſens ſcriptum intuentibus ſalutem cum noticia ſubſcriptorum. Scire cupimus univerſos preſentem paginam inſpecturos, quod nos villas noſtras *Swarzenberge* & *Heſelnbach* & ius ad proprietatem noſtram pertinentes cum omnibus ſuis appendiciis & attinentiis, terris, fundis, aquis, paſcuis, nemoribus ſeu poſſeſſionibus quibuſcunque uſque ad extenſionem termini, qui *Sneslaiſt* vulgariter nuncupatur, unacum hominibus in *Röthe*, ad nos & noſtrum dominium pertinentibus omni iure, quod ad nos & noſtros progenitores cenſebatur pertinere, pure legitime ac liberaliter in teſtamento noſtro donavimus pro remedio anime noſtre & progenitorum noſtrorum monaſterio in *Richenbach*, renunciantes in hiis omnibus omni iuri, actioni, perſecutioni, peticioni, omnique iuris beneficio, ſi quod nobis vel noſtris heredibus contra dictam donationem lege vel canone foret licitum vel conceſſum. Item ſtatuimus, ut in predicto monaſterio ſtatuatur . . . . ſacerdos qui cottidie celebret miſſam pro anima patris noſtri & *Ottonis* fratris noſtri, & poſt obitum noſtrum pro ſalute noſtre anime ſpeciali. Teſtes qui huic facto interfuerunt ſunt iſti. *Fridericus* miles de *Ibelingen* dictus *Müller*. *B.* miles dictus *Salzvas*. *B.* dictus camerarius de *Uotingen*. Converſus frater *Crafto* de *Bebenhuſen*, *Bertholdus* ſchultetus de *Horwe*. *H.* villicus. *C.* dictus *Gemacb*, magiſter *Cuonradus* medicus. *Chono* dictus *an der Steige*... dictus *Vrilli*, de *Rothenburch*. & quam plures alii fide digni. Et ut hoc factum a nobis vel noſtris heredibus in futuro non valeat impediri, hanc paginam pro nobis & noſtris heredibus noſtri ſigilli munimine duximus roborandam. Datum & actum in *Horwe* anno Domini M. CC. LXXXIX. quarta feria proxima ante feſtum beate *Margarete*.

N. CLXXII.

N. CLXXII.

Egonis comitis de *Friburg* cum urbe *Friburg* reconciliatio.

SECULUM XIII.

Anno 1289. Ex Mſc. D. Wolleb. T. II. p. 22.

Wir Graff *Egon* von *Freyburg*, u. *Cuno* ſein ſohn thuen kundt allen denen, ſo dieſen brieff anſehen oder hörendt leſen, vorn oder hernach, das wir ein getreuliche, gantz, und lauttere ſöhne mit unſeren burgeren, und mit der ſtatt *Freyburg*, und mit allen irren helffeſren, für uns, und alle unſere helffer, umb alle die ſachen und miſſhelle, die wir uns an dem tag, da die ſöhne geſchah, wider einander hatten, von gericht, oder ohne gericht, haben geſchworen ſtett zu halten, und alle die ſatzungen, und alle die ſtuckh, die hiernach geſchriben ſtand, wie die geſetzt ſind, und an diſem brieff ſtanden, die haben wir auch geſchworen ſteth zu halten für uns und beede, und für alle unſre Erben und nachkommen, und wo unſer einer, eins, oder yedweders bricht, der iſt maynayd, rechtlos, und ehrlos, und ſollen ſeine lehen leedig ſein, und ſoll ſein von allem rechten, ohn aigen, und ohn erb, wie es gelegen iſt, und was wir rechtens darzu haben, wo wir bedæchtlichen kein urlage anfiengen wider die burger, und die ſtatt *Freyburg*, damit haben wir gebrochen. Wer auch, das wir ymandts helffen würden wider die vorgenanten Statt und Burger, ſo hetten wir gebrochen, wer auch, das wir yemandt enthüelten, in unſeren feſtinen, der den burgeren an ihrem leib oder guett griffe, ſo hetten wir gebrochen. Wer auch, das wir inen kein thunn nemendt, oder kein ir thor beſetzendt, hätten wir gebrochen. Schwürendt wir auch wider die burger zu yemandt, ſo hätten wir auch gebrochen. Wer auch, das wir einen burger oder ſoldner ſchlüegendt, oder fiengendt, oder ſeũn meten zu ſahen, gewurdet, geſchlagen, oder ier gut nemendt, oder ſchieſſendt genommen zu werden, in der Statt oder darvor, ſo hetten wir gebrochen.

Es ſollen auch alle die frid und freyheit haben burger und ſoldner, gäs komendt, und bleybendte Pfaffen und Layen, ſye ſeyen zu raach oder bann, und ſoll inen niemand allweys thun, noch ſie angreiffen in der Statt, ohn gericht nach der Stattrecht zu *Freyburch*, thun wir wider das, ſo hand wir gebrochen. Mit diſer Satzungen ſoll den Juden ier recht weder gebeſſeret noch geboſert ſein &c.

N. CLXXIII.

Rudolphus epiſcopus *Conſtantienſis* communit litteras, quibus *Heinricus* de *Krenkingen* S. *Blaſio* poſſeſſiones in *Betmaringen* venumdedit.

SECULUM XIII.

Anno 1290. 18. Maii. Ex archiv. San-Blaſ.

Univerſis Chriſti fidelibus hanc paginam inſpecturis nobilis vir *Heinricus* de *Krenkingen* miles ad æternam rei memoriam notitiam ſubſcriptorum. Ad cauendum rebus ſalubriter geſtis inſtrumentorum uſus ſalubriter & bene a pluribus inolevit. Cum itaque urgente nos debitorum noſtrorum onere ad alienationem aliquarum noſtrarum poſſeſſionum opportunum procedere nobis foret, honorabilibus in Chriſto divina permiſſione abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* ordinis S. *Benedicti Conſtant.* diœceſis, ipſorumque monaſterio omnes poſſeſſiones noſtras ſitas in villa, quæ dicitur *Betmaringen*, & banno & diſtrictu eiuſdem villæ, nobis hucuſque iure proprietatis pertinentes, in quibus uſque nunc ut cultor reſedit . . . dictus *Welter*, cum omnibus ſuis attinentiis, ſcoppozis, pratis, nemoribus, viis, inviis, cultis & incultis, aquæductibus, iuribus & iurisdictionibus, nec non omni alio eo iure, utilitate & commoditate, nullo excepto vendimus iure proprietatis iuſto venditionis titulo, in ipſosque abbatem & conventum, ac ipſorum monaſterium transferimus, pro certa ſumma pecuniæ, videlicet LIV. marcis, boni ponderis, uſualis argenti, de quibus quidem marcis proclamamus & confitemur, nobis ex cauſa prædicta integraliter ſatisfactum, verborum & geſtuum adhibita ſolempnitate debita & conſueta, accedente conſenſu expreſſo dominæ *Benedictæ* uxoris meæ legitimæ, ac interponentis iuramentum corporale de non veniendo contra alienationem ſeu alienationes prædictas; requiſitis nihilominus conſenſibus aliarum perſonarum, & adhibitis, quæ ſuper præmiſſis fuerant requirendæ. Verum ut præfato monaſterio S. *Blaſii* plus cautum eſſe poſſit, renuntiamus pro nobis hæredibuſque noſtris & liberis utriuſque ſexus tam procreatis, quam procreandis, litteris a ſede apoſtolica vel aliunde impetratis ſeu impetrandis, beneficio reſtitutionis in integrum, tam principaliter quam incidenter, exceptioni deceptionis ultra dimidiam iuſti pretii, doli mali, non adhibitæ ſolempnitatis, pecuniæ non numeratæ, vel ſummæ non ſolutæ, omnique beneficio iuris canonici, civilis, municipalis, ſeu conſuetudinarii, aliiſque remediis quibuscunque, quo vel quibus mediantibus venditio vel venditiones

præmiſſæ

Digitized by Google

præmiſſæ poſſent in toto vel in parte aliquatenus retractari; obligando nos nihilominus hæredeſque noſtros ad warandiam, & coram quocunque iudice, ſeu iudicibus eccleſiaſticis, ſeu ſecularibus de evictione teneri omnium ſupra contentorum, quæ iure veri dominii, & quo ad alias commoditates quascunque abſolute transferimus, ac tranſtuliſſe confitemur in monaſterium S. *Blaſii* prælibatum. In quorum teſtimonium præſentem litteram damus præfato abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii*, ſigillorum reverendi in Chriſto *Rudolphi* Dei gratia *Conſtant.* epiſcopi, ac noſtri munimine roboratam, & ad robur incommutabile omnium præmiſſorum. Nos vero coniux legitima, domina videlicet *Benedicta* nobilis viri domini *Heinrici* de *Krenkingen* militis prænotati confitemur omnia & ſingula præmiſſa fore vera, ac nos ad obſervationem eorundem aſtringimus utendo in præſentibus ſigillis ſuperius prænotatis. Nos vero *Rudolfus* Dei gratia epiſcopus *Conſtant.* ſigillum noſtrum huic chartæ appendimus ad rogatum nobilis viri domini *Heinrici* de *Krenkingen* militis, & ſpectabilis dominæ *Benedicta* coniugis legitimæ iam dicti *Heinrici* ad firmamentum omnium præmiſſorum. Acta ſunt hæc apud caſtrum noſtrum *Guotenburg* anno Dominicæ incarnationis MCCLXXXX. in octava aſcenſionis Domini indict. III. præſentibus *Hermanno* cuſtode S. *Blaſii*, *Gottfrido* præpoſito in *Berowe*. *Chuonrado* rectore eccleſiæ in *Noeggerswiler* dicto de *Stadgun*. *Heinrico* rectore eccleſiæ in *Tuengen*. *Petro* de *Munreckingen* milite. *Ruodolfo* nobili de *Hewen*. *Waltero* nobili de *Granhein*. *Eberhardo* de *Baldingen*. *Waltbero* de *Griesbain*. *Burchardo* de *Buggenriet*. *Gottfrido* de *Tuengen*. *Waltbero* advocato dicto *Strubi*. *Wernbero* & *Cuonrado* fratribus famulis domini abbatis, & aliis quam pluribus fide dignis.

Seculum XIII.

N. CLXXIV.

Collatio iuris patronatus facta ab illuſtri viro *Ludovico* comite palatino, monaſterio in *Richenbach*.

Conradus divina permiſſione Prior monaſterii in *Richenbach* totuſque conventus ibidem, univerſis præſentem paginam inſpecturis ſalutem, cum notitia rei geſtæ. Ea quæ geruntur in tempore, tranſeunt cum tempore. Neceſſe eſt igitur, ut acta hominum comprobentur teſtimoniis

Anno 1291. 15. Maii. Ex archiv. mon. *T. II. p.* 66.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

niis litterarum. Noſcant igitur univerſi ac ſinguli quibus noſſe fuerit opportunum, quod illuſtris vir *Ludovicus* comes palatinus de *Tüwingen* contulit & donavit noſtro monaſterio in *Richenbach* ius patronatus ortorum, ſitorum ante portas ſuperiores civitatis in *Horwe*, quos magiſter *Conradus* medicus morans ibidem iure feudi tenuit ab ipſo *Ludovico* comite, omnino eo iure, quoad ipſum comitem pertinebat, pro teſtamento, & ſalute animæ ſuæ, ac omnium ſuorum progenitorum, & reſignavit ipſum ius patronatus in manus noſtras, renuncians omni iuri, actioni, petitioni, perſecutioni, omnique iuris beneficio tam canonici, quam civilis, ſi quod ipſi *Ludovico* comiti, vel ſuis hæredibus in ipſos ortos ratione iuris patronatus competere videbatur, & hoc fecit ad inſtantiam magiſtri *Conradi* ſuperius prænotati. Nos autem *Conradus* Prior in *Richenbach* totuſque conventus ibidem prædictos ortos ad nos & noſtrum monaſterium iure donationis pertinentes contulimus prædicto magiſtro *Conrado*, & ſuis pueris iunioribus ex . . . uxore ſua de *Lare* generatis titulo cenſus annui, videlicet pro una libra ceræ noſtro monaſterio in *Richenbach* pro cenſu annuo perſolvenda. Si autem contingat, quod hæredes prædicti magiſtri *Conradi* uno anno, vel duobus, vel etiam annis pluribus prætermittant propter pauperiem, vel propter negligentiam vel quocunque caſu alio contingente, non propter hoc ſuo feudo ſunt privandi, ſed per cenſuram eccleſiaſticam vel etiam per iudicium ſæculare ſunt cogendi ad cenſum prætermiſſum plenarie perſolvendum. Teſtes, qui huic facto interfuerunt, ſunt iſti: *Bertholdus* cuſtos monaſterii in *Richenbach* dictus de *Gundrichingen*: frater *Henricus* converſus, dictus *Eſcherich*; magiſter *Hugo* ſcriba *Ludovici* comitis, exiſtens rector eccleſiæ in *Saleſtetten*, *Bertholdus* dictus iudex; *Waltherus* in curia, filius *Siffridi*; *Volmarus* dictus *Rutheler*; cives in *Horwe*, & quam plures alii fide digni. In cuius rei firmum robur & indubitatum teſtimonium hoc ſcriptum fecimus confirmari ſigillo reverendi Prioris in Chriſto, . . . abbatis monaſterii *Hirſaugienſis*, & ſigillo noſtro, videlicet . . . Prioris in *Richenbach*. Et nos conventus monaſterii in *Richenbach* cum proprio ſigillo careamus, ſigillo conventus monaſterii *Hirſaugienſis* ſumus uſi. Præterea ſigillum civitatis in *Horwe* duximus his litteris appendendum. Datum anno Dni. MCCLXXXXI, in idibus Maii.

N. CLXXV.

Digitized by Google

N. CLXXV.

Donatio villarum *Utelſpur* & *Volmarſpur*, facta 1293. monaſterio Albæ Dominorum.

Nos *Rudolphus* Dei gratia ſenior Marchio de *Baden* unacum collaterali noſtra domina *Adelheide* natione de *Ochſenſtein*, tenore præſentium publice profitemur, quod nos collecta manu, pari conſenſu, & unanimi voluntate ob reverentiam virginis glorioſæ, & in remedium animarum noſtrarum, & parentum noſtrorum contulimus donatione inter vivos libere, ſimpliciter & in toto duas villas noſtras, videlicet *Utelsbure*, & *Wolmarsbure* nobis iure proprietatis libere attinentes, clauſtro monachorum in *Alba Ciſtercienſis* ordinis, *Spirenſis* diœceſis, perpetuo poſſidendas, cum omni iure, ac utilitate, ſylvis, paſcuis, agris, pratis, almendis, viis, inviis, aquis & aquarum decurſibus, *Dube*, *Frevel*, *Sture*, *Bete*, *Vogetrecht*, cenſibus, redditibus, hominibus propriis, & attinentiis univerſis *beſuoht* & *unbeſuoht* quocunque nomine cenſeantur, ſine qualibet exceptione, hac conditione, quod ipſi monachi de iiſdem redditibus inſtaurent & adminiſtrent in clauſtro ipſorum ad altare S. *Catharinæ* lumen lampadis, & miſſam quotidianam; & in die Paſchæ aſſignent conventui decem libras hallenſes annis ſingulis pro ovis comparandis, & poſt deceſſum noſtrum anniverſarium noſtrum peragetur perpetuo in conventu cum albo pane, maiore menſura vini & piſcibus, cum miſſis & orationibus in ordine ipſorum conſuetis. Abrenunciamus igitur pro nobis & noſtris ſucceſſoribus univerſis omni actioni & iuri, quod nobis in huiuſmodi competebat, vel competere quommodolibet videbatur. In quorum omnium evidentiam, & robur prælibato clauſtro perpetuo valiturum, ſigillis noſtris præſens littera eſt munita. Datum anno Domini MCCLXXXXIII. menſe Septembri.

SECULUM XIII.

Anno 1293. menſe Sept. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 73.

N. CLXXVI.

Teſtimonium *Burchardi* comitis de *Hohenberg* ſuper bona ſita in *Grunemuetſtetten*, vendita magiſtro *Conrado* Sirurgico *a*) in *Horwe* a *Bertoldo* milite de *Heiterbach*.

Seculum XIII.

Anno 1293. 8. Sept. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 16. 66.

Nos *Burchardus* comes de *Hochenberg* *b*) notum facimus omnibus præſentes litteras inſpecturis, ſeu etiam audituris præſentibus vel futuris, quod *Bertholdus* miles de *Heitberbach* noſter miniſterialis, *Volmarus* filius eius, ac *Adelheidis* uxor eiuſdem *Volmari* vendiderunt bona, quæ colit ... dictus *Vettere*, & ... dicta *Cinsmeiſterin*, ſita in *Grünenmetſteten*, magiſtro *Conrado* Sirurgico in *Horwe* iuſto titulo venditionis, iure proprietatis perpetuo poſſidenda, ſine iure advocatiæ cuiuslibet, cum manu & voluntate noſtra, omnino eo iure, quo ad ipſos pertinebant, & renuntiaverunt omni iuri, actioni, repetitioni, omnique iuris beneficio tam canonici quam civilis, ſi quod ipſis in prædicta bona competeret, vel competere videbatur. Teſtis huius facti ſunt iſti: *Volmarus* de *Horenberg*, *Dietricus* de *Heitberbach* nobiles; *Heinricus* advocatus. *Bertholdus* ſchultetus. *Conradus* dictus *Gemach*, *Volmarus* dictus *Rutheler*, *Albertus* de *Thalnham*, *Albertus* dictus *Schurer*, *Waltherus Heibelwecke*, *Bertholdus* dictus raſor de *Dornheim*, *Reinhardus* balneator, *Albertus* dictus *der Mönch* cives in *Horwe*, & quam plures alii fide digni. Acta ſunt hæc *Horwe* ſuper foro, ſexta feria proxima ante nativitatem B. *Mariæ* virginis anno Dni. MCCLXXXXIII.

Præterea notum eſſe cupimus univerſis præſentium inſpectoribus ſeu auditoribus, quod cum *Adelheidis* uxor prædicti *Volmari*, filii *Bertholdi* de *Haiterbach* non eſſet præſens in *Horwe* eo tempore, quo prædictus *Bertholdus* & *Volmarus* filius eius reſignarunt prænotata bona, vocata fuit *Wiler*, & ibidem reſignavit bona ſæpius prænotata, & renuntiavit omni iuri, quod ſibi in prædicta bona competebat, & inter cætera dixit ſpecialiter ad prædictum magiſtrum *Conradum*: magiſter *Conrade*! ego reſigno

a) Legendum forte Cirurgico vel Chirurgico.

b) Hic videtur frater fuiſſe *Annæ* uxoris *Rudolphi* I. qui etiam teſtis ſubſcriptus legitur in inſtrumento pacis inter *Rudolphum* regem & *Eberhardum* comitem de *Wirtemberg* a. 1286. quod edituri eramus, niſi iam legeretur in *Steinhoveri* chronico P. II. p. 180. & *Sattleri* Hiſt. wirtemb. contin. I. addit. p. 10.

Digitized by Google

gno vobis hæc bona, & quidquid iuris mihi in ipſa bona competit, & peto Deum, ut in ipſis det vobis omnem fortunam & ſalutem. Acta ſunt hæc in *Wiler* in die B. *Mariæ* virginis nativitatis, anno prænotato, apud incluſam *Wiler*. Teſtes huius facti ſunt iſti: magiſter *Hugo*, ſcriba *Ludovici* comitis Palatini de *Tüwingen* & rector eccleſiæ in *Saleſtetten*, *Conradus* dictus *Gemach*, *Wernherus* de *Altham*, *Marquardus* frater *Bertholdi* ſchulteti, *Volmarus* dictus *Rutheler*, *Benckeli* filius *Alberti Dankolfi*, *Albertus* filius *Walpoti*, *Conradus* filius *Conradi Schorponis*, *Waltherus* de *Thalaham*, *Henricus* dictus *Buninch*, *Pencelinus* filius *Bertholdi Danckolfi*, *Bertholdus* raſor de *Dornheim*, *Waltherus* de *Thalvingen* ... dictus *Steinhart* inſtitor, & quam plures alii fide digni. Ad firmum robur & indubitatum teſtimonium omnium præſcriptorum, Nos *Burchardus* comes de *Hohenberg* noſtrum ſigillum duximus præſentibus litteris appendendum. Datum anno Dni. MCCLXXXXIII. in die nativitatis B. *Mariæ* virginis.

Seculum XIII.

N. CLXXVII.

Adolphus R. R. hortatur rectores urbium, ne S. *Blaſio* ſint impedimento in mortuariis ab hominibus ligiis percipiendis.

Adolfus Dei gratia Romanorum rex ſemper auguſtus univerſis ſcultetis, magiſtris civium, conſulibus & rectoribus civitatum & oppidorum præſentes litteras inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Cum honorabiles & religioſi viri abbas *a)* & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva *Conſtantienſis* diœceſis, prout ex eorum conqueſtione didicimus, in mortuariis & aliis iuribus monaſterii ſui ipſis ab hominibus ſuis cedentibus, qui iura civilia in civitatibus & oppidis ſibi contiguis receperunt, ab earumdem civitatum rectoribus & civibus impedimentum & defectus varios patiuntur, univerſitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus vobis nihilominus auctoritate regia firmiter inhibentes, ut dictos abbatem & conventum contra tenores privilegiorum ſuorum ipſis ab imperatoribus & Romanis regibus indultorum in mortuariis & aliis iuribus huiusmodi impedire nullatenus audeatis, ſed ipſos permittatis ob noſtram reverentiam de eiſdem iuribus pacifice congaudere, ſicut indig-

Anno 1294. 28. Ian. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 54.

nationem

a) Præerat adhucdum *Henricus* die 2. Nov. eodem anno mortuus.

Digitized by Google

SECULUM XIII. nationem regiam volueritis evitare. Datum in *Frankenvort* V. Kal. Februarii regni noſtri anno II. *b)*

b) Annus hic regni indicat annum 1294.

N. CLXXVIII.

Tranſactio inter *Ioannem* de *Tizzingen* & monaſterium in *Richenbach a)*.

Anno 1295. 18. Ian. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 66.

In dem namen Gotts amen. Kunt ſi allen, die diſen brief leſent, und in leſen hörent, daz den krieg, der zwiſchen dim Prior hren *Cunrad* von *Richenbach* une ſinen herwn was an aime taile, un dim hren *Iohanſe* von *Tizzingen*, und ſinen erben an dem anderen taile, daz den geſchaiden hant, die erbären hrn, hre *Eberhart* von der Gotts gnade der Abbt von *Zwiveltun*, un herre *Schwiger* der lange von *Gundelvingen*, und hant in geſchaiden in diſe wiſe, daz der hof ze *Tizzingen* dier herre von *Richenbach* ze vogtrechte ſol gen ze ſante Georgen dage ahzehen haller, und ze ſante Michels miſ ahzehen haller, ainn ſchoffel habern, und ain hun und diube, und fräveli. Darnach von ieder hube ze ſante Georgen dage niun haller, und ze ſante Michels miſ nüne und abr iede hube ainn ſchoffel habern, und ain hun und diube und fräveli. Darzu ſo iſt me gerett, daz die herren von *Richenbach* de kainn anderen Vogt uber din vorgenanten gut ſezzen ſuln, won hern *Iohanſen* den vorgeſchribenn, un ſin erben. Darnach iſt abr me gerett, daz di herren von *Richenbach* diu gut, diu davor geſchriben ſtant, ſullen weder verſezzen, noch verkoufen, noch in de kainer anderre wiſe verändern won mit herren *Iohannes* und ſiner erbe willen. Und alſam herwider ſule hre *Iohannes* un ſin erben diu ſelben gut weder verkoufen, noch verſezzen, noch anders verändern, won mit de herro willen von *Richenbach*. Darzu ſo iſt fürbaz me da geſprochen, daz herre *Iohannes*, und ſin erben, diu vorgerürten gut niezen ſuln am halptail, danach als da vor geſchriben ſtat al die wil, biz daz die herren von *Richenbach* uber koment mit hren *Balſam*, daz ſin ain gemain vogtrechte ſin, daz darnach niemer me getailet werden ſol. Darzu ſo iſt gerett, daz hre *Iohannes* und ſin erben de kainer

a) Vid. charta ſequens, in qua nova inter eoſdem tranſactio habetur.

Digitized by Google

kainer laige herberge niemer ſuln gehan uf den ſelben guten. Dirre dinge ſint geziugen herre *Hug* von *Münchingen*, hre *Heinrich* von *Magenecke*, bede Ritter. Herre *Cunrad* der iunge von *Gundelvingen*, *Ulrich* von *Zainingen*, *Hug* von *Boltringen*, *Bertold* der ebenze, *Walther* von *Horwe* en burger. *Albrecht* von *Nievren*, und ander gnuge erſame lüte. Diz dinc beſchach in dem iar, do man raite von Criſtes geburte zwelf hundert iar, und viunf und niunzig iar. Und wart geſchriben und geben dirre brief an ſante *Priſcen* dage einer magde. Daz diſiu ſchaidunge ſtäte und veſte belibe, als ſiu hie geſchriben ſtat, ſo ſint an diſen brief gehencket diſiu gegenwertigin ynſigel dis Graven *Gottfrides* von *Dowingen*, dis abbtes von *Hyrſowe*, dis abbtes von *Zwiveltun*, hren *Swiger* des langen von *Gundelvingen* der burger von *Ruthelingen*, hren *Hart.* dis vogtes von *Achalm*, und hren *Cunradis* ynſigel dis Prioris von *Richenbach*. Indict. VIII. SECULUM XIII.

N. CLXXIX.

Nova tranſactio inter Equites de *Tizzingen* & monaſterium in *Richenbach*.

In Gottes namen amen. Wir der .. Prior unde der Convente von *Richenbach* ain ſite, unde ich *Balſam* von *Tizzingen* ain Ritter, ich *Balſam* der iünger ain Ritter, *Reinhart*, *Wigant* gebrüder ſine ſune, für uns unde alle unſere erben ander ſite künden allen die diſen brief anſehent oder hörent leſen, daz wir umbe den krieg den wir mit ananderhaten uf dem gute ze *Tizzingen*, daz haizet der herren gut von *Richenbach*, uf houe unde uf huben, und ſwaz darzu höret, geſchaiden ſin als hienach geſchriben ſtat. Der hoff ze *Tizzingen* der herren von *Richenbach* ſol gen ze vogtrechte ierliches gemanlich den vogete, daz ſie ir ſchirmer uf den gute ſin, ze ſancte Georgien meſe nüwan ahzehen haller, und ze ſancte Micheles meſe och ahzehen haller, ain ſchofel habern, und ain hun, und duibi und freveli. Darnach von ieder hube ierliches ze ſancte Georien meſe nuiwan nuin haller, und ze ſancte Micheles meſe och nuin haller, und aber iede hube ain ſchofel habern, und ain hun und diubi und freveli. Diz vogetrechte ſol her *Balſam* und ſine ſune oder ſine erben gemainlich niezzen und han mit irem vetteren herrn *Iohannes* von *Tizzingen* oder ſine erben, unde un- Anno 1295. 5. Oct. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 66.

 getai-

Digitized by Google

SECULUM XIII.

getailet, alſo daz in und ſine ſüne oder ſine erben daz halptail des vorgeſchriben vogetrechtes nüwan angezühet. Her *Balſam* oder ſine erben ſuln och ſünderlingen han van des ſnuchen wegen uf dem vorgenanten hove järliches ain malter roggen, und eines habern, und ain hun, und von ieder hube ainen ſchoffel roggen, und ain ſchoffel habern, und ain hun, alſo daz ſie der herren von *Richenbach* ſchirmer ſin uf allem ir gute, und och alſo daz ſie dazſelbe ſünderbere vogetrechte niezzen und haben gemain und ungetailet hr *Balſam* und ſine erben. Sich hat och h. *Balſam* und ſine ſüne für ſich unde alle ir erben verzigen alles anderes rechtes, ob ſie dehain ander recht denne hie vorgeſchriben iſt, uf hove oder uf huben ſolten han oder ſwaz darzu höret. Und hant darumbe der . . Prior und de Convente von *Richenbach* inen gegeben und bewiſet uf ire huben ze *Tizzingen* drizzig ſchillinge haller geltes, und varn gelan alle die nuzze, die ſie in hant genomen, und hant inen darzu gegeben zehen ſchillinge und zwelf phund haller. Daz gut ich *Balſam* ain Ritter der vorgenande und mine ſüne von in emphangen han, und in unſern und unſer erben nuzze verkeret, und ſin och bewiſet der drizig ſchillingen haller geltes uf den huben ze *Tizzingen*. Ez iſt och umbe daz viertail des zehenden ze *Tizzingen* alſo geſchaiden, daz hr *Balſam* und ſine ſüne oder ſine erben nihze niht mit dem zehenden ſuln ze ſchafande han, wan daz hr *Balſam* der alte, und der iunge hr *Balſam* der elteſte unter ſinen ſünen, und *Wigant* ſine ſune in ſuln han zu ir libe oder die wile ſie lebent, und ſuln den hren von *Richenbach* dervon gen iedes iares zu unſerre Vrowen meſſe der iüngerin *a)* ſibenzehen malter roggen Lewenberger meſſes, und ſo ſie enſint oder abgant, ſo ſol inen ir zehende, der vorgeſchriben, ledig und lere ſin. Were och, daz Gott wende, daz von hagel oder von miſewehze oder von gemanen urluge von dem zehenden iht abgienge ane alle geuarde, ſo ſol den hren von *Richenbach* von den ſibenzehen malteren roggen abegan, ſwaz die huber des dorfes ze *Tizzingen* ertailent uf den ait, nach gemainer gewonhait des ſelben dorfes ane aller slahte geuerde. Ez iſt och geſchaiden umbe daz holz oder umbe den walt, der da heizzet der herren walt von *Richenbach*, und in den vorgenanten hof ze *Tizzingen* höret, daz hr *Balſam* und ſine ſüne oder ſine erben nihze nicht dermite ze ſchafene hant, wan daz ſie ir vogete und ir ſchirmer darüber ſuln ſin, und ſüln niemand darinne erlöben ze howende, wan mit der herren willen von *Richenbach*, und ſuln och ſelbe darrinne nicht howen noch von iren wegen haizzen howen,

a) Id eſt in Nativitate B. Mariæ Virg. *Haltbauſ.* Calend. p. 123.

wen, daz ſchiedelich oder unzimelich oder beſſerunge wert ſie, wan mit der herrn wille von *Richenbach.* hr. *Balſam* von *Tizzingen* und ſine ſüne oder ſine erben ſuln die hre von *Richenbach* an irme gute ez ſie an dem zehenden uf houe oder uf hube und ſwaz darzu höret, nicht irren noch beſweren, noch ſchaſten geirret werden noch beſweret, anders denne hie vor geſchriben ſtat one alle geuerde. Und daz gelopt mit guten trüwen für ſich und alle ir erben ſtete zehabende als hie vorgeſchriben iſt ane aller ſlathe geuerde. Were aber, daz Gott wende, daz ſie oder ir erben hiewider teten, und nicht ſtete heten als hie vorgeſchriben iſt, ſo ſolten ſie oder ir erben inernt ainem Manod darnach, ſo ſie von den herrn von *Richenbach* oder ir gewiſſen boten wurden gemant, ez wider tun ane alle geuerde, teten ſie des nicht und ſprechen, daz ſie nihzehnicht wider tun ſolten, und ain ſtotz und ain miſſehelli alſo wurde zwiſchen in und den hrn von *Richenbach*, daz ſol denne ſtan an hr *Hugo* dem keller von *Munchingen* ainem Ritter und an *Dietherich* der hieſen ainem burger von *Lewenberch*, die wir iegweder ſite darzu haben erwelt gemanlich: und ſprechend die zuene, ſo ſie der ſache erkennet, daz ſie ihzu ſuln widertun oder ir erben, daz ſulen ſie tun, als ſie die zwene haizzen ane alle geuerde. Teten ſie des nicht, ſo ſuln ſie ab allem irme rechte gevallen ſin, und verlorn han alles ir rechte daz hie vorgeſchriben iſt, und ſuln die hre von *Richenbach* ander vogete weln und nemen ſwen ſie wen über ir gute ze *Tizzingen*, und ſuln in ſelber heran beholfen ſin mit gerichte und ſwa mit ſie mügen. Were aber, daz Got wende, daz der zuaiger ainer oder ſie baide abgiengen oder enweren, ſo ſuln ſie iegwedir ſite mit ananander ainen ander an des ſtat weln und gen der gemain darzu ſie uf den ait ane alle geuerde, oder zwene ander ob ſie baide abgiengen. Der Prior und der convente von *Richenbach* und ir nachkomenne ſuln och die vorgeſchriben gut ze *Tizzingen* weder verſezzen noch verkufen noch anders verenderen, alſo daz ſie daz gut icht empfrümeden noch de kainen anderen Vogten weln alle die wile hr *Balſam* und ſine ſüne oder ir erben ab ir rechte nicht gevallen ſint, noch verlorn hant alſo hie vorgeſchriben ſtat, wan mit ir willen. Herwider ſol och her *Balſam* und ſine ſüne oder ſine erben daz Vogetrechte daz ſie da hant weder verſezzen noch verkufen noch anders verenderen wan mit der herrn willen von *Richenbach*, oder ſie ſuln ir rechte verlorn han, und gevallen ſin an ir rechte als hie vorgeſchriben ſtat. Die gezüge die heran waren ſint ... Phaf *Manze* von *Hauingen*, *Cunrat* von *Hauingen*, magiſter *Hainrich* von *Stutgarte.* Phaf *Dieſche* der lüte prieſter ze

SECULUM XIII.

Haringen, *Wernher* der Boppezer von *Blieningen*, *Albrecht* der brenner von *Haimertingen*, Phaf *Wigart* ain Kirchherre von *Rutmarsheim*, und ander erber lüte genuge. Daz aber dis ware und ſtete belibe als hie vorgeſchriben iſt, ſo bitten wir der ... Prior von *Richenbach* von unſern und unſeres conventes wegen, und ich *Balſam* von *Tizzingen* ein Ritter von minen und miner ſüne oder miner erben, und ich der iunge *Balſam* ſine ſune ain Ritter och von minen und miner brüder und aller miner erben wegen, unſern hrn von Gottes Gnaden Abbet *Gotfriden* von *Gengenbach b*), der an dirre ſach Richter waz von des Babeſtes gewalt, und unſern hrn von Gotes Gnaden abbet *Gotfriden* von *Hirſowe*, wan er hie bi waz, und ez alſo ſchict als hie vorgeſchriben iſt, daz ſie irin inſigel mit unſern inſigel an diſen brief hencken ze ainem offenen und ſteten urkunde dirre vorgeſchribenen Dinge. Wir abbet *Gotfride* von *Genginbach* wan wir heran waren Richter von des Babeſtes gewalt, und wir abbet *Gotfride* von *Hirſowe* wan wir hie bi waren, und ez alſo geſchaiden han, durch die bette ... des Priors von *Richenbach*, hrn *Balſames* von *Tizzingen*, und hrn *Balſames* des iungen ſines ſunes Rittern, hencken unſerin inſigel mit iren inſigelen an diſen brief ze ainem offenne und ſteten urkunde dirre vorgeſchribener dinge. Wir och der convente von *Richenbach*, wan wir aigen inſigel nicht enhaben, binden uns under unſers heren ... des Priors von *Richenbach* inſigel und och under der anderen hren inſigel. Und ich *Reinhart* und *Wigant* die vorgenanden mit andern unſern brüder allen ſament, wan wir aigener inſigel nicht enhaben, binden uns unde alle unſer erben under unſers Vater hren *Balſames* von *Tizzingen*, und under unſers bruder hrn *Balſames* des iungen Ritter inſigel, und och under der ander hern inſigel, war und ſtete zu habende diſin ding als hie vorgeſchriben iſt. Dirre brief wart gegeben und beſchach ze *Hounigen* an der nachſten Mittwoche nach ſancte Michaheles tage, da man zalte von Gotes geburte zwelf hundert iar, nünzig iar, in dem fünften iar.

b) Ergo eius anteceſſor *Bertholdus*, qui in *Gallia Chriſt.* T. V. p. 871. an. 1297. obiiſſe memoratur, abdicaverit, aut antea obierit, quum eius ſucceſſor iam an. 1295. hic abbas notetur.

N. CLXXX.

Digitized by Google

N. CLXXX.

Bertoldi II. abb. S. *Blaſii* donationes.

Seculum XIII.

Anno 1295. Ex archiv. S. Blaſ. T. II. p. 149.

Bertholdus divina permiſſione abbas monaſterii S. *Blaſii* huius nominis ſecundus natus de *Obrinhuſin* omnibus præſentium inſpectoribus notitiam ſubſcriptorum. Ne geſta modernorum prolixitate temporis labilique memoria hominum inficiari valeant, expedit ea ſcripturarum teſtimonio perhennari. Hinc eſt, quod cum nos cultum divinum & ea, quæ divini nominis gloriam ac venerationem ſanctorum, nec non commemorationem fidelium animarum pertinent, augeri deſideremus potius quam minui, prout noſtri officii debitum poſtulat & requirit. Et quia quædam altaria in noſtro monaſterio de novo conſtructa, & alias noſtrum monaſterium in luminaribus defectum non modicum invenimus ſuſtinere, nos huic defectui cupientes ſalubre remedium adhibere, cenſus infra conſcriptos & per nos conquiſitos ipſis luminibus præſentibus applicamus. Primo videlicet unam libram denariorum de decima fœni in *Bernowe*, quam homines ibidem reſidentes ſolvere tenentur ſine diminutione in feſto aſſumptionis S. *Mariæ* de XVII. fœudis antiquis ibidem ſitis, prout in inſtrumento deſuper confecto plenius continetur. Et de eadem libra X. ſolidos ad lampadem altaris confecti in honore corporis & ſanguinis Domini deputamus: reliquos vero X. ſolidos in die eiuſdem feſtivitatis ad candelas accendendas, prout etiam conſuetum fieri in maioribus feſtivitatibus ſimiliter deputamus. Idem ad capellam S. *Chriſtofori* X. ſolidos de curia *Haybach* debitos applicamus: & cum hoc lampadi capellæ S. *Iohannis Baptiſtæ*, quæ hucuſque noctibus ſingulis tantum ardere ſolebat, quod deinceps in perpetuum die noctuque valeat elucere, X. ſolidos de præfata curia *Haybach* conſimiliter adaptamus, & iſtam libram denariorum frater *Wernherus* de *Mettinberch* noſtro monaſterio legavit. Item quia a retroactis temporibus tres lampades duntaxat coram altari publico pendere conſueverunt, quarum una tantum in die, duæ vero in nocte ſolebant accendi hucuſque, nos ad habendam memoriam felicis recordationis quondam *Ruodolfi* ſacerdotis de *Rorboz* VII. fruſta de bonis ſitis in *Thoezrieden* quæ præfatus *Ruodolfus* noſtro monaſterio legavit, ſtatuimus volentes, ut tres lampades ſupraſcriptæ die noctuque continuatim in antea ardeant, & ut iſta commodius fieri poſſint, VII. fruſta ſupraſcripta luminibus prædictis inrevocabiliter adaptamus. Item cenſus X. ſolidorum, quorum

 V. ſolidi

SECULUM XIII.

V. ſolidi de fœudo dicti *dez Seiellen* de domibus, & III. ſolidi de novo fœudo *Wernheri* camerarii ibidem, & II. ſolidi de prato *Iohannis* de *Kuturowe* ibidem ſito dantur, lampadi pendenti ante fores monaſterii, quæ quidem lampas tantum ſolita fuit accendi hora matutinali, & ardere uſque ad finem eiusdem matutini ob commemorationem fidelium ibidem quieſcentium, ut deinceps totam noctem ibidem ardere poſſit præſentibus deputamus. Item ad lampadem poſitam in muro *Paradiſi* ut die noctuque in commemorationem fidelium ibidem quieſcentium luceat, unam libram hallenſium deputamus, quam libram quondam felicis recordationis *Fridericus* de *Hohenhaim* in remedium animæ ſuæ propter Dominum nobis dedit & legavit. Item ad lampadem pendentem in medio chori veteris monaſterii, ut in antea noctibus ſingulis ardeat, X. ſolidos de bonis in *Gurtwil* ſitis deputamus, quos quidem X. ſolidos quondam magiſter *Waltherus* miniſter in *Scœnowe* in ſuæ ſalutis remedium noſtro monaſterio comparavit. Item ad duas candelas, quæ in elevatione ſacræ hoſtiæ ad publicum altare ſolitæ ſunt accendi VIII. ſolidos de *Tillindorf* de bonis quondam *Arnoldi* dicti *Kurweli*, & IX. ſolidos de villa *Roetinbach*, quos quidem IX. ſolidos dictus de *Beringer* civis in *Vilingen* legavit noſtro monaſterio, perpetuo adaptamus. Item X. ſolidos de novo fœudo *Hainrici* de *Rikinbach* debitos in valle *Bernowe* ad unam candelam, quæ poni debet ad medietatem publici altaris, quæ quidem candela diebus ſingulis in miſſa publica perpetuo debet ardere, nihilominus deputamus. Item ad lampadem domus infirmariæ ut in antea perpetuo poſſit ardere in remedium animarum fratrum ibidem morientium novem ſolidos in *Enswiler* de bonis emptis per *C.* de *Grieshain*, & II. ſolidos de decima fœni *Heinrici* de *Rikinbach*, qui duo ſolidi dantur de novo fœudo, præſentibus applicamus. Item & candelam quæ in elevatione. (Reliqua in ipſo rotulo authographo deſunt).

N. CLXXXI.

Henricus & *Otto* comites *Gemini-pontis* vendunt *Albæ Dominorum* villam *Spilberg*.

Anno 1296. menſe Mart. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 73.

Noverint univerſi preſentem litteram inſpecturi, quod nos *Heinricus* Dei gratia comes *Gemini-pontis a*) tenore preſentium publice profi-

a) *Zweybrucken.*

profitemur, quod nos villam noſtram *Spillberc* nobis iure proprietatis attinentem cum marchia tota, & campis, ſilvis, agris, pratis, aquis, viis, inviis, almendis, communitatibus & commoditatibus univerſis *beſuebt & umbeſecbet b)*, & quæ iure advocatiæ *Dube*, *Frevel*, *Nivre*, *Bete*, *Enivage*, cum cenſibus, redditibus & hominibus propriis, qui eiſdem bonis attinent vel qui nobis attinebunt, & tunc temporis in eiſdem morabuntur, cum omnibus iuribus & utilitatibus ac attinentiis univerſis, quocunque nomine cenſeantur: hec inquam omnia vendidimus, & atteſtatione preſentium vendimus clauſtro monachorum in *Alba Cyſterc.* ordinis *Spirenſis* diecesis pro centum libris Hallenſium, quas nos integraliter recepiſſe profitemur per preſentes, renunciantes & abdicantes pro nobis & noſtris heredibus, coheredibus & ſucceſſoribus univerſis, omni actioni & iuri, quod nobis & noſtris in huiuſmodi competebat vel competere quomodolibet videbatur, & conferentes eadem omnia in monachos antedictos libere perpetuo poſſidenda, obligantes nos & noſtros ac noſtra ad veram & plenam Warandiam, & evictionem faciendam ſecundum viam iuris ſuper eiſdem bonis, ubicunque ſepedictis monachis viſum fuerit oportere. In cuius rei evidentiam & robur perpetuo valiturum preſentem litteram ſigillo noſtro unacum ſigillo *Ottonis* fratris noſtri ſepedictis monachis tradidimus communitam. Nos quoque *Otto* Dei gratia comes antedictus de *Geminoponte* profitemur, preſcripta omnia eſſe vera, & conſenſum noſtrum ac voluntatem plenariam huiuſmodi adhibentes, ſigillum noſtrum unacum ſigillo *H.* fratris noſtri predicti preſentibus duximus appendendum. Datum anno Dni MCCXCVI. menſe marcio. SECULUM XIII.

b) i. e. ſeminatas & non ſeminatas, cætera advocatiæ iura hic enumerata paſſim in huius ævi chartis notantur.

N. CLXXXII.

Concambium de hominibus ligiis inter Capitulum *Conſtantienſe*, & monaſterium S. *Georgii*.

Omnibus preſentium inſpectoribus *C.* de *Friburcb* præpoſitus *a)*, totumque capitulum eccleſie *Conſtantienſis* ... divina miſeratione .... abbas *b)* totuſque conventus monaſterii ſancti *Georgii* in Nigra Silva, orationes Anno 1297. 21. Mart. Ex archiv. San-Georgii. *T. II. p.* 60.

a) *Conradus*. b) *Bertholdus* abbas.

Digitized by Google

SECULUM XIII.

orationes in Domino cum notitia ſubſcriptorum. Notum facimus univerſis & tenore preſentium profitemur, quod nos *Adelhaidim* ſororem *Wer.* dicti ſub Filia, de *Huſen* prope *Luſſen*, ancillam præpoſituræ *Conſtantienſis* aſcriptitiam ſeu annexam curiæ in *Huſen*, pertinenti præpoſituræ *Conſtantienſi*, cum *Adelhaidi* filia *Ruod.* villici de *Obernvlath*, ancilla monaſterii ſancti *Georgii* predicti, permutavimus, & tenore preſentium permutamus, ita ut iam dicta *Adelh.* in prepoſiture *Conſtantienſis* ecclesie, reliqua vero *Adelhaid* de *Huſen* in monaſterii ſancti *Georgii* predicti ius, dominium & ſervitutem tranſeat libere & abſolute, adhibitis circa permutationem huiuſmodi debitis & legitimis ſolempnitatibus, que de iure, facto, ſeu conſuetudine debent vel ſunt ſolite adhiberi. In cuius rei teſtimonium ſigilla venerabilis Dni *H.* Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi, *C.* prepoſiti & capituli *Conſtantienſis* predictorum, . . . abbatis & conventus monaſterii predicti preſentibus ſunt appenſa. Nos magiſtri *Walth.* ſcholaſticus & *C. Pfefferh.* canonici eccleſie *Conſtantienſis*, gerentes vices venerabilis Dni *H.* Dei gratia eccleſie eiuſdem epiſcopi, agentis in remotis *c)* permutationi predicte vice & nomine dicti Dni noſtri epiſcopi eamque rite facere & legitime, conſentimus, preſertim cum in hoc tam prepoſiture *Conſtantienſis*, quam monaſterii predicti utilitas procuretur. Dat. *Conſtantiæ* a. Dni. M.CC. XCVII. XII. Kal. April. Indict. X.

c) *Henricus* II. ſæpius cum *Alberto Auſtriaco* morabatur, cui uti & patri *Rudolpho*, quorum cancellarius erat, acceptiſſimus fuit. Hic anno ſeq. 30. Mart. ratas habuit indulgentias S. *Blaſii* monaſterio conceſſas.

N. CLXXXIII.

Rudolphus de *Roſſewag* monaſterio *Albæ Dominorum* in marchia *Bruchſella* partem decimæ remittit.

Anno 1299. menſe April. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 74.

Nos *Rudolphus* de *Roſſewag* libere condicionis homo tenore preſentium publice profitemur, quod terciam partem decime utriuſque frumenti in marchia *Bruchſellen* habeamus ab illuſtri Dno noſtro *Wilhelmo* comite de *Katzinbelinbogen* titulo feodali, quam inquam partem decime *Gerhardus* miles de *Ubeſtat* & filii ſui dicti *Suikerus* & *Gerardus* ex conſequenti comitia a nobis habebant titulo feodali. quique dictam decimam abbati & conventui de *Alba Ciſterc.* ordinis *Spirenſ.* diœc. pro ducentis viginti libris

Digitized by Google

SECULUM XIII.

libris *Hallenſium* vendiderunt, & in recompenſam & reſtaurum predicte decime novem iugera prati, quæ dicuntur *Brüwel in Nidern-grünbach* & ſex iugera vinearum *ob der Steig.* Item curiam *Zeiſolfi* quondam antiqui ſculteti ibidem & duo iugera prati & unum iugerum vinearum ad manus noſtras reſignarunt, recipientes iterato equidem a nobis titulo feodali, & debitum nobis fidelitatis homagium preſtiterant ſicut prius. Unde nos pro nobis & noſtris heredibus & ſucceſſoribus univerſis profitemur, ſufficiens recepiſſe reſtaurum; & predictam partem decime cum omni iure & utilitate contulimus, & atteſtatione preſencium conferimus prefatis abbati & conventui de *Alba* iuſto proprietatis titulo perpetuo poſſidendam. Renunciantes propter reſtaurum predictum omni actioni, petitioni & iuri, quod nobis, vel noſtris in huiuſmodi competebat, vel competere quomodolibet videbatur. In cuius rei evidentiam ſigillum noſtrum preſentibus duximus appendendum. Nos igitur *Wilhelmus* Dei gratia comes de *Katzenbellenbogen a)* antedicte venditioni predicte decime factam a *Gerhardo* milite de *Ubeſtat* & filiis ſuis & reſtaurum ſive recompenſam acceptam a *Rudolfo* de *Roſſewag* fideli noſtro ratam & gratam habentes in nomine Dni confirmamus, & preſcriptam decimam cum omni iure & utilitate contulimus, & atteſtatione preſencium conferimus ſepedictis abbati & conventui de *Alba Ciſterc.* ordinis *Spirenſ.* dioec. iuſto proprietatis titulo perpetuo poſſidendam, abrenunciantes & abdicantes pro nobis & noſtris heredibus & ſucceſſoribus univerſis omni actioni & iuri, quod nobis vel noſtris in huiuſmodi competebat. In cuius rei teſtimonium & robur predictis monachis ſigillo noſtro unacum ſigillo *Rudolphi* de *Roſſewag* & *Gerhardi* militis de *Ubeſtat* ac filiorum ſuorum predictorum preſens littera eſt munita. Datum anno Dni MCCXCIX. menſe Aprili.

a) Monaſterium *Alba Dominorum* comites de *Katzenelnbogen* paſſim munificos expertum eſt hoc ſeculo, cuius rei varias chartas producit Cl. *Wenck* in nupera hiſtoria ſua *Haſſiaca* inter documenta, videlicet duas *Dietheri* a. 1257. de bonis in marchiis *Dordingen, Obracker & Bruchfell* (p. 23. ſeq.) & aliam eiuſdem a. 1267. qua conſentit in venditionem advocatiæ in *inferiori Tardingen* (p. 23.).

N. CLXXXIV.

Venditio eiuſdem decimæ dicto monaſterio facta.

Ego *Gerhardus* miles de *Ubeſtat* unacum filiis meis *Dietrico*, *Ruodolfo*, *Swikero* & *Gerhardo*, tenore preſentium profitemur, nos vendiſſe

Anno 1299. menſe Maio. Ex archiv. monaſt. *T. II. ſ.* 74.

Seculum XIII.

diſſe . . . abbati & conventui de *Alba Cyſterc.* ordinis, *Spirenſis* dyoceſis tertiam partem decime utriuſque frumenti in omnibus terminis & marchia *Bruchſellenſi* præter *Forſt*, *Nithart* & *Buechelnowe* pro quingentis quindecim libris *Hallenſium*, quas nos integraliter recepiſſe preſentibus profitemur. Hanc inquam decimam . . . & ſimpliciter unacum manu & conſenſu Dni noſtri *Ruodolphi* de *Roſſewag*, a quo predictam decimam tenebamus titulo feodali, reſignamus & aſſignamus ſepedictis abbati & conventui de *Alba*, abrenunciantes & abdicantes a nobis & noſtris heredibus & ſucceſſoribus univerſis omne ius, quod in predicta decima habuimus vel habere viſi ſumus, abrenunciantes etiam illi conſtitutioni, qua juvari ſolent decepti ultra dimidiam iuſti precii, & in reſtaurum predicte decime novem iugera prati in *Niderngrumbach*, que dicuntur *Bruwel*, & ſex iugera vinearum *ob der Steige.* Item curiam *Zeiſolfi* quondam antiqui ſculteti ibidem, & duo iugera prati, & unum iugerum vinearum ad manus predicti Dni *Ruodolfi* reſignavimus, recipientes ab eo iterato eadem bona titulo feodali. Nos quoque *Ruodolfus* de *Roſſewag* prenominatus profitentes per preſentes ſufficiens recepiſſe reſtaurum, contulimus, & atteſtatione preſentium conferimus prefatis . . . abbati & conventui de *Alba* predictam decimam iuſto proprietatis titulo perpetuo poſſidendam, renunciantes propter reſtaurum predictum omni actioni, impetitioni & iuri, quod nobis vel noſtris in huiuſmodi competebat, vel competere quomodolibet videbatur. In cuius rei evidentiam & predictis monachis robur perpetuo valiturum, ſigillum noſtrum unacum ſigillis predictorum de *Ubeſtat* preſentibus duximus appendendum. Datum anno Dni milleſimo, duceteſimo, nonageſimo nono, menſe Maio.

N. CLXXXV.

Bertoldus abbas S. *Blaſii Petro* epiſcopo *Baſilienſi* montem *Vollenberg* in feudum concedit.

Seculum XIV.

Anno 1301. 3. Sept. Ex archiv. San-Blaſ.

In nomine Domini amen. Nos *Berchtoldus* divina permiſſione abbas monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ *Conſt.* diœceſis O. S. B. notum facimus præſentium inſpectoribus univerſis, quod, cum futuris periculis prudenter ſit occurrendum, habito pluries diligenti tractatu & conſilio cum conventu noſtro, & evidenter recepto nemine diſcrepante infra ſcriptum

Digitized by Google

ſcriptum tractatum conſiderantes ad utilitatem divinæ domus redundare, medietatem apicis ſeu ſummitatis rupis ſeu montis, qui vulgariter *Vollenberg* nominatur, ſiti ſupra *Rhenum*, & ſupra villam *Chems*, ad dictum noſtrum monaſterium iure dominii ſpectantis, in ea parte tantum, ubi habilis eſt vel eſſe poteſt ad caſtri ædificationem, pro nobis noſtrisque ſucceſſoribus locavimus & locamus per præſentes in emphyteoſis perpetuum contractum R. Patri ac domino *Petro* Dei gratia *Baſilienſi* epiſcopo & eius ſucceſſoribus pro annua penſione trium librarum ceræ ponderis *Baſilienſis* in feſto Purificationis annis ſingulis dicto noſtro monaſterio exſolvenda, religioſo viro D. *Martino* præpoſito S. *Leonardi Baſilienſis* vicario prædicti Patris ac domini Epiſcopi in ſpiritualibus generali, & ſtrenuo milite domino *Iohanne Mazarelli* prædictam locationem ſeu emphyteoſim nomine ac vice domini Epiſcopi in remotis agentis *a*), & ſucceſſorum ipſius, & eccleſiæ *Baſilienſis* perpetuo a nobis recipientibus ſub penſione annua memorata: hoc videlicet modo & conditione, quod prædictus dominus Epiſcopus, & poſt eum eius ſucceſſores in perpetuum non poſſint, nec debeant in dicta rupe ſeu apice nec per ſe, nec per alios aliquod caſtrum conſtruere, vel conſtrui permittere, ſeu munitionem aliam quocunque nomine cenſeatur, nec etiam aliquem ſeu aliquos de ipſa medietate rupis infeodare. Et ſi forſan ſecus factum fuerit, prædictus contractus emphyteoſeos eatenus, quatenus præſcriptus eſt, penitus ſit diſſolutus, ut ipſa medietas rupis, quæ locata fuerat per nos, ut eſt præmiſſum, ad dictum noſtrum monaſterium totaliter & libere revertatur. Et promiſerunt præfati domini vicarii vice ac nomine domini Epiſcopi antefati prælibatam locationem ratam & firmam ſe habituros bona fide & ſine fraude. Et ſi prædictus dominus Epiſcopus reverſus ad eccleſiam *Baſilienſem* ipſum contractum, prout præſcriptus eſt, aliquo forte caſu ratum nollet habere, quod dictum inſtrumentum, ſeu litteras nobis & monaſterio noſtro bona fide reſtituant, maxime poſtquam a nobis fuerint requiſiti, & quod ex tunc proclament ipſum contractum eſſe penitus diſſolutum. Et ad prædictam reſtitutionem litterarum prædictus miles ſe & ſuos ſucceſſores ſpecialiter obligavit ſub pœna XX. marcarum, ſi ſecus fecerit, ipſi noſtro monaſterio ſolvendarum. Promiſit etiam præfatus miles bona fide ac ſub pœna prælibata ſe facturum & curaturum, quod ſæpe fatus dominus Epiſcopus, ſi ad eccleſiam *Baſilienſem* reverſus fuerit, ſi locationem prædictam ratam habere voluerit, aliquas poſſeſſiones ad ſolutionem

SECULUM XIV.

a) *Petrus* ab *Aſpelt* dein archiepiſcopus *Moguntinus* ubi hoc anno in remotis egerit, non reperi; forte apud *Henricum Lucelburgenſem* dein Imperatorem, cuius electionem ipſe maxime promovit.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

præfatæ penſionis bene ſufficientes ſibi ſpecialiter pertinentes, dabit & aſſignabit nobis, de quibus monaſterium S. *Blaſii* penſionem trium librarum ceræ ponderis antedicti poſſit recipere annuatim, quamque prædictam penſionem ſtatuto termino exſolvat, quamdiu dominus epiſcopus egerit in remotis, & poſſeſſiones, ut eſt præmiſſum, monaſterio non aſſignaverit. Ad hæc damus prædictis vicariis poteſtatem nanciſcendi & intrandi poſſeſſionem, quando voluerint, medietatem dictæ rupis dicto modo locatæ. Eſt etiam prænotata locatio a nobis facta ſic, ne iura ſive culturæ vinearum ſeu agrorum, ſeu etiam pratorum, ſiquis eas vel ea habuerit infra apicem ipſius montis ſive circa ſummitatem ad conſtructionem caſtri aptam ſive congruentem, ex prædicta conceſſione ſeu locatione ex parte prædicti domini epiſcopi contingantur modo aliquo, vel lædantur, quia circa illas partes vel iura nihil prædicto epiſcopo præſentibus locamus. Nos præpoſitus & *Ioannes Mazerelli* miles, vicarii prædicti fatemur, præfatam locationem ſeu emphyteoſis conceſſionem eo modo, quo prætactum eſt, factam, & ipſam vice & nomine prænotati domini epiſcopi & eccleſiæ *Baſilienſis*, & eius ſucceſſorum recipimus præſentibus ſub obligationibus, modis & conditionibus omnibus ſupra ſcriptis. In quorum evidentiam & robur perpetuum nos prædictus abbas ſigillum noſtrum præſentibus duximus appendendum. Et nos *Martinus* præpoſitus, & *Iohannes Mazerelli* vicarii prædicti ſigilla noſtro unacum ſigillo domini abbatis duximus præſentibus in teſtimonium præmiſſorum ſimiliter appendenda. Datum & actum *Baſileæ* anno Domini MCCCI. VIIII. Kal. Octobris indictione XIII. *b*).

b) Currebat tunc indictio XIIII.

N. CLXXXVI.

Wilhelmitis in *Mengen* ius patronatus capellæ in *Ruolfingen* concedunt nobiles de *Ruolfingen*.

Anno 1304. 10. Octob. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 82.

In nomine Domini amen. Omnibus præſentem litteram inſpecturis *Wernherus*, *Ulricus* filius eius, & *Ulricus* filius fratris ſui nobiles de *Ruolfingen*, cæteriſque quorum intereſt, vel intereſſe poterit, infra ſcriptorum notitiam & ſinceram in Domino charitatem. Religioſam vitam eligentibus diligenti conſideratione proſpicere & præſentis vitæ habetur ſubſidium & æternæ remunerationis procul dubio expectatur præmium.

mium. Ad ſubveniendum itaque neceſſitatibus multæ religionis virorum dilectorum ſcilicet in Chriſto Prioris & fratrum ordinis S. *Wilhelmi* domus in *Mengen Conſtantienſis* diœceſis, ut iidem liberius valeant divinis inſiſtere laudibus, ius patronatus capellæ in *Ruolſingen* ob noſtrarum & parentum noſtrorum animarum ſalutem donatione inter vivos pure & ſimpliciter ac irrevocabiliter donamus & tradimus ad tenendum, poſſidendum, ſeu quaſi poſſidendum, & ad faciendum de eodem iure, quidquid ipſis videatur eorum domui expedire, promittentes eandem donationem in perpetuum gratam & ratam habere, & nunquam contra ipſam venire quocunque modo ſeu ingenio. Renuntiamus etiam exceptioni doli mali, & omni alii iuri ſcripto vel non ſcripto, per quod noſtra prædicta donatio aliqualiter in toto vel in parte poſſit infirmari. In horum igitur evidentiam pleniorem & robur eorum perpetuum memoratis Priori & fratribus præſens inſtrumentum ſigillis advocati & civium de *Mengen* tradidimus inſignitum. Datum & actum in *Mengen* præſentibus D. *Ioanne* de *Hornſtein* milite tutore ſeu curatore puerorum prædictorum, *Henrico* de *Starza*. *Rudingero* de *Mogenbach*. *Arnoldo* miniſtro, *Wernero* cementario, *Ebelino* de *Diengen*. *Conrado Rolle*. *Walthero Humdübl*. *Walthero Hullſtetter*, & aliis quampluribus fide dignis, anno Domini MCCCIV. Feria III. poſt feſtum *S. Galli* confeſſoris.

SECULUM XIV.

N. CLXXXVII.

Statutum *Bertoldi* abb. S. *Blaſii*, ut ex fundatione *Agnetis Ungariæ* reginæ quotidie miſſa legatur in *Sizenkilch*.

Omnibus præſentium inſpectoribus *Bertoldus* divina permiſſione abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis charitatis affectum cum notitia ſubſcriptorum. Noverint quos noſſe fuerit opportunum, quod cum illuſtris domina in Chriſto devota *Agnes* ſereniſſimi domini *Alberti* Romanorum regis filia, ac magnifici Domini *Andreæ* quondam regis *Ungariæ* relicta, ſaluti ſuæ ac domini ſui præfati conſulere cupiens & ſuorum, altare novum in eccleſia cellæ in *Sizenkilch* nobis pleno iure ſubiectæ conſtrui fecerit, & inædificari ſalubriter procurarit, idemque altare ſuis

Anno 1305. 13. Nov. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 149. 154.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

ſumptibus & expenſis redditibus XL. modiorum ſiguli menſuræ *Briſgaugenſis* regali ſua munificentia dotaverit, ut divinus in eadem cella cultus iugiter augeretur. Nos ad petitionem dominæ Reginæ prædictæ in augmentum divini officii, quod augeri non minui toto cordis deſiderio affectamus, ſtatuimus & ordinavimus, tenoreque præſentium decernimus & ordinamus, ut in memorata cella ſeu cœnobio noſtro, quod per confratres noſtros, videlicet Priorem, præpoſitum & noſtros monachos cellæ in *Burgelon* nobis ſimiliter immediate ſubiectæ ſolitum eſt officiari, in perpetuum diebus ſingulis miſſa, quæ hucuſque ab eiſdem noſtris confratribus inibi interdum procurabatur, cantetur iugiter vel legatur, diſponentes & ordinantes, ut in prænotato cœnobio noſtro *Burgelon*, in quo uſque in hæc tempora tres conſueverunt de noſtris monachis propter expeditionem divini officii demorari, & reſidere, tribus prædictis quartus de noſtro conventu monachus adiungatur, qui ibidem reſidentiam habeat, ut miſſa prælibata per circulum anni ſingulis diebus commodius legi valeat vel cantari. Et quia dignum eſt, ut ei qui ſpiritualia ſeminat, temporalia miniſtrentur, quique altario ſervit, vivere debeat de altari, ſtatuimus, & ordinamus, ut XL. modii, intentionem & motum in his inclytæ dominæ Reginæ prænotatæ ac omnibus aliis ad nutum animi ſui exequi, in quantum poſſumus, efficaciter cupientes, per magiſtram de *Sizenkilch*, quæ pro tempore fuerit, quatuor vicibus in anno præpoſito in *Burgelon* præſententur integre & aſſignentur, ut de ipſis idem præpoſitus quarto ſocio victus & veſtitus ſicut aliis ſuis confratribus neceſſaria ſubminiſtret. Debet autem eadem magiſtra in omni quatuor temporum ieiunio X. modios prænominato præpoſito in cella *Burgelon* aſſignare. Et ſi in aliquo terminorum prædictorum in ſolutione, quod abſit, ſe exhibuerit negligentem, tunc pendente huiuſmodi negligentia a cottidiana miſſa confratres noſtros volumus abſtinere, ſalvo tamen, quod officio miſſæ ante hanc ordinationem antiquitus habito propter prælibatam negligentiam ſæpe nominatus conventus in *Sizenkilch* nullatenus defraudetur. Ad hæc ut omnis altercationis materia, quæ inter prænominatas cellas propter novitatem ordinationis præfatæ, quæ quidem novitas ubique plerumque diſcordiam parit, penitus, in quantum in futurum præcavere poſſumus, ſopiatur, ſtatuimus, iniungimus, & onus hoc imponimus præpoſito, qui pro tempore fuerit in *Burgelon*, ut tempore pluviali, lutoſo & tempeſtuoſo aliaſque neceſſario ſacerdotem, tunc ebdomadarium, in equo ſuo mittat, ad divinum officium peragendum dominarum conventui ſæpefato; diebus dominicis & feriatis per anni circulum nihilominus excluſis, in quibus

bus conventus præmiſſus ſanctimonialium ſacerdoti ebdomadario ex conſuetudine hactenus habita equum ad cellam *Burgelon* mittere debet & aſſignare. Noſque ac ſucceſſores noſtros ad obſervationem omnium & ſingulorum ſupra contentorum ſine dolo & fraude cum bona fide inviolabiliter manutenendorum præſentibus obligamus. In quorum teſtimonium præſentem chartam præfatis ſanctimonialibus damus ſigilli noſtri videlicet B. abbatis, quo & nos conventus utimur proprium non habentes, munimine roboratam. Datum in monaſterio noſtro anno Domini MCCCV. Idus Novembris, indictione V. *a*). SECULUM XIV.

a) Erat tunc indictio III.

N. CLXXXVIII.

Sanctimonialibus in *Sizenkilch* ſingulis diebus miſſa cantari aut legi præcipitur, nec unquam a divinis ceſſari.

B*erbtoldus* divina permiſſione abbas monaſterii S. *Blaſii Nigræ Silvæ* ordinis S. *Benedicti* diœceſis *Conſtantienſis* viro religioſo . . . Priori in *Burgelon* paternæ dilectionis affectum cum ſalute. Conqueſtæ ſunt nobis religioſæ in Chriſto . . . magiſtra & ſanctimoniales cellæ in *Siczenkilch* nobis noſtroque monaſterio ſubiectæ immediate, quod ipſæ in divinis officiis defectum non modicum patiantur, quod ſub diſſimulatione præterire non poſſumus nec debemus, quia noſtra, in quantum nobis eſt poſſibile, intereſt, præfatas ſanctimoniales, utpote nobis, ut præmittitur, ſubiectas in temporalibus & ſpiritualibus conſolari. Ergo ne id de cætero fiat diſtrictius inhibemus, iniungentes tibi tuiſque ſucceſſoribus, qui pro tempore fuerint, in virtute S. obedientiæ, volentes præciſe, ut per te ſeu tuos confratres prælibatis ſanctimonialibus cellæ in *Siczenkilch* prænotatæ ſaltim una miſſa diebus ſingulis cantetur iugiter vel legatur, impedimentis ſeu occupationibus quibuſcunque non obſtantibus, quare præmiſſis nullum velimus præiudicium generari, quin ipſa miſſa celebretur ſanctimonialibus memoratis, prout ſuperius eſt expreſſum. Volumus etiam & mandamus, ut per ſæpedictas ſanctimoniales cellæ in *Siczenkilch* diebus ſingulis, quando feſtum duodecim lectionum occurrit, miſſa ſolempniter decantetur. Inſuper volumus & mandamus, tibique in virtute, qua ſupra, iniungimus, ne quavis occaſione

Anno 1306. 16. Nov. Ex eodem.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

ſione in præfata cella *Siczenkilch* a divinis ceſſes, ſeu ceſſari facias vel procures ſine noſtra requiſitione & licentia ſpeciali. Vale. Datum in monaſterio noſtro S. *Blaſii* in die *B. Outhmari* anno Domini MCCCVI. Volumus etiam, ut poſtquam has litteras legeritis, de verbo ad verbum eas magiſtræ dictæ cellæ integraliter reſtituatis, quia te & Priores, qui ibidem pro tempore fuerint, ad omnia ſupradicta adimplenda alligatos determinamus per præſentes. Et in huius rei teſtimonium ſigillum noſtrum duximus præſentibus appendendum.

N. CLXXXIX.

Clemens V. Incorporationis eccleſiarum in *Nallingen* & *Holſtein* executores conſtituit abbates in *Einſidlen* & *Wiſenberg*.

Anno 1307. 8. Nov. Ex archiv. San-Blaſ.

Clemens epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis in *Wiſenberg* a) & *Heremitarum Spirenſis* & *Conſtantienſis* diœceſium monaſteriorum abbatibus, ac *Scholaſtico* eccleſiæ *Andegavenſis* ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Charitatem in dilectis filiis abbate & conventu monaſterii S. *Blaſii* de *Nigra Silva* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, prout accepimus, ſic virtutum Dominus ordinavit, quod & divino cultui ſub obſervantiæ ſtudio regularis frequenter intendunt, & hoſpitalitatis officio cum omni diligentia deſerviunt, benignæ receptionis ac opportunæ ſubventionis affectum nonnullis ad ipſum monaſterium confluentibus exhibendo. Habet ſiquidem eorundem & abbatis & conventus petitionis aſſertio, quod cum hoſpitalitatis obſervatio, quæ in ipſo monaſterio a longis retroactis temporibus viguit, & quam ad tranſeuntes per ipſum monaſterium devotis & continuatis ſtudiis pro reverentia divini nominis exercent, propter aſperitatem itineris & diſtantiam locorum, ad quæ tranſeuntes ipſi de facili non poſſunt accedere, eiſdem tranſeuntibus neceſſaria & opportuna non modicum fore noſcatur, nobis humiliter ſupplicarunt, ut in *Nallingen*, & in *Hœlenſtein* parochiales eccleſias *Conſtantienſis* diœceſis, in quibus, ut aſſerunt, ius patronatus habent, quarum reditus & proventus

a) Celeberrimi ſcilicet monaſterii in *Weiſſenburg*, cuius abbas tunc erat *Ægidius*, ſicut in *Einſidlenſi* Eremitarum cœnobio *Ioannes* I. Baro de *Swanden*.

Digitized by Google

ventus ſeptuaginta marcarum argenti ſummam iuxta taxationem decimæ in terræ ſanctæ ſubſidium deputatæ annis ſingulis non excedunt, in ſubſidium hoſpitalitatis huiuſmodi iiſdem abbati & conventui concedere dignaremur.

Nos igitur qui circa pietatis opera, prout ex debito paſtoralis tenemur officii, libenter intendimus, conſiderantes attentius, quod quanto prædictis abbati & conventui uberior aderit copia facultatum, tanto commodius & ferventius miniſterium hoſpitalitatis huiuſmodi poterunt exercere ipſorum ſupplicationibus inclinati eccleſias ipſas cum omnibus iuribus & pertinentiis ſuis, eorundem abbatis & conventus, & ſucceſſorum ipſorum uſibus pro hoſpitalitate huiuſmodi commodius obſervanda auctoritate apoſtolica perpetuo applicavimus, ita quod cedentibus, vel decedentibus ipſarum eccleſiarum rectoribus earum poſſeſſionem auctoritate propria ingredi, apprehendere & retinere libere valeant, diœceſani loci aſſenſu minime requiſito, eius tamen iuribus in omnibus ſemper ſalvis, ac reſervatis de ipſarum eccleſiarum proventibus congruis partitionibus pro vicariis in eis perpetuo ſervituris, ex quibus commode ſuſtentari valeant, ac epiſcopalia & alia eis incumbentia onera ſupportare. Decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus de dictis eccleſiis contingeret attemptari: non obſtante, ſi aliqui ſuper proviſione ſibi facienda de eccleſiis & beneficiis eccleſiaſticis ad eorundem abbatis & conventus collationem vel præſentationem ſpectantibus litteras apoſtolicas impetrarint. Quocirca diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, per vos vel per alium ſeu alios abbati & conventui ac ſucceſſoribus antedictis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes non permittatis eos eiſdem eccleſiis, poſtquam, ut præmittitur, fuerint ipſarum poſſeſſionem adepti, ab aliquibus indebite moleſtari: moleſtatores huiusmodi, nec non contradictores & rebelles, cuiuſcunque conditionis dignitatiſque fuerint aut ſtatus, per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo: non obſtantibus omnibus ſupradictis, aut ſi aliquibus ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras dictæ ſedis non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Dat. *Pictavis.* VI. Id. Nov. pontificatus noſtri anno II. *b*).

b) Annus pontificatus *Clementis* a. 1307. 8. Nov. iam tertius currebat, unde hæc bulla potius ad an. 1306. referri poſſet, quo tamen Papam *Pictavis* fuiſſe haud conſtat, bene vero an. 1307. ubi menſe Novembri & Decembri plures bullas edidit.

Digitized by Google

N. CXC.

Conradus abbas *Hirſaug.* & Prior in *Richenbach* piſcaturam vendunt *Hermanno* de *Hohenberc.*

Seculum XIV.

Anno 1307. 16. April. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 159.

In Gottes namen amen. Allen den die diſen brief anſehent, leſent, oder hörent leſen, den tun wir Apt *Cuonrat* von *Hirſowe*, Priol *Cuonrat* von *Richenbach* und der convente dez cloſters ze *Richenbach* kunt, das wir han gegeben ze koffenne, *Hermanne* von *Hochenberc*, der Meiger ze *Cemerkingen* waz, ein viſchenze ze *Sulzowe*, und waz darzu höret, und haben im die viſchenze gegeben umbe driſig phunde haller, die uns in unſern nuz worden ſint. Der vorgenannte Meiger, hat die vorbenemtün viſchezün, durch ſiner ſele willen, und durch aller ſiner vorderon ſele willen gegeben, bruder *Iohanſen* von *Trohteluingen* ze niſſenne, alſo daz er ſol an dem gutemtage *a*) ein Selemeſſe ſprechen ze ſant *Nicolaus* capelle ze *Richenbach*, und an dem ſamſtage och ein meſſe in unſerre Vröwen ere ze der vorgenannton capelle, dizo vorgeſchribene zewo meſſe die man alle wochen ewechlich ze ſant *Nicolaus* capelle ſprechen ſol, durch der vorbenemten ſele willen, hat er iemer gewidemt eweclich da, und ſol bruder *Iohanſen* die viſchenze dienon, damit der Meiger gewidemt hat diz meſſe, allü iar mit drin phunden hallern. Wa im die drü phunt haller geltes iergelich an der viſchenze abgant, ſo süllen wir ims geben us dem hove ze *Hyrslanden*, darus wir im an alle widerrede ſinü drü pfunt iergelich gerngeben ſün. We och daz, daz bruder *Iohannes* ze ſant *Nicolaus* capelle nit gedienon mohte vor ſiehtagen, oder daz er anderswahin, wolt, oder müſte varen, wem er denne daz vorgenant ſelgerete und den ſelben dienſt luhe oder gebe, daz ſol unſerer aller guter wille ſin, und habens mit unſerm ſteten willen erlobet und getan, und ſol dem unſerer deheiner noch dcheiner, der Apt oder Priol oder Conventbruder wirt und iſt, niemer gewern, wen er betet, haiſſet, lihet, oder erlobet, ze ſingenne ze ſant *Nicolaus* capelle, were och daz bruder *Iohannes* enwere, da Gott vor ſi, denne eniſt, ſo ſol die vorgeſchribene drü phunt geltes erdienon ze ſant *Nicolauſen* ie der elteſte Conventbruder der denne ze *Richenbach* iſt, mag es der nit verdienon ſo ſol es nachdem der elteſte verdienon ob ers wil, iſt dez nit

a) *Godenstag*, *Gudenstag*, vel *Gutentag* vocatur dies Mercurii ſeu Feria quarta. *Haltbauſ.* calend. med. xv. p. 8.

Digitized by Google

nit ſo ſol es ie der elteſte han der es verdienen mag, mit zewen meſſen der wochen ze ſprechenne, und wa dem vorgenanten bruder *Iohanſen*, die wile er lept, und darnach in dem elteſten der es denne verdienen mag oder wil, von uns oder von unſerm nachkommene wirt gebrochen, daz in ir drû phunt geltes iergelich nit emwirt von der viſchenze oder us dem hove, wenne es denne von dem der es denne verdienot, oder von dem vorgenanten Meiger oder von ſinen erben wirt geklaget, daz dem hren der es verdienot ſin gelt nit wirt, wenne es denne dem hren der vogt über die viſchenze, oder über den hof denne vogt iſt, im von in wirt gekläget, ſo ſol daz gelt dez vogtes an alle wider ... ſin. Wir Apt *Cunrat* von *Hirſowe*, Priol *Cunrat* von *Richenbach*, und der convente ze *Richenbach*, v'gehen mit gemainem munde offenlich alle an diſem briefe, daz von uns, noch von unſeren nachkommene er ſi Apt, Priol, oder Conventbruder, diz ſelgeret und dirre dienſt, niemer ſol abgebrochen werden, und mit unſeren aller erlopten willen beſchach und beſchehen iſt. Gezüge dirre dinge ſint bruder *Albrecht* von *Rudentl.*, bruder *Friderich* ein ſubpriol, bruder *Rudeger* von *Wiler*, bruder *Cunrat* von *Gerumingen*, bruder *Cunrat* von *Horwe*, bruder *Heinrich* von *Ienreſpach*, bruder *Gerung* von *Tottelingen*, bruder *Albrecht* von *Ergazingen*, bruder *Lupbrit* und andere biderber lüte vil geiſtlicher und weltlicher, die wolredelicher ſache mit eren gezüge ſint, daz diz war ſi und ſtote belibe bruder *Iohanſen* und als hievor geſchriben ſtat, darumbe ſo hencken wir Apt *Cunrat* von *Hirſowe* und Priol *Cunrat* von *Richenbach* iewederen ſin eigen inſigel an diſen berief ze einem ofenen urkunde und ze einer waren gezügnus. Dirre berief wart gegeben ze *Richenbach* und beſchach do man zalt von Chriſtus geburte tuſent iar, drühundert iar und darnach in dem ſübenden iar, an dem nechſten ſunnentage nach ſant *Tyburcien* und *Valerien* tag.

N. CXCI.

Ioannis de *Blumenberg* ſeu *Blumenegg* traditio hominum S. *Georgio*.

In Gottes namen amen. Ich *Iohans* von *Bluomenberg* tuon kunt allen, die dieſen brief ſehent, leſent, alder horrent leſen, daz ich *Hermannes* Anno 1308. 6. Febr. Ex archiv. S. Georgii. T. II. p. 159.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

nes des *Widemers* von *Slatte* zwai kint, *Hermannen*, und *Mechthilde*, gen han dem gotzhuſe ze ſant *Georgin* der abtaie in dem *Walde* friлch und aigenlich und mit guten willen, mit ſölichen gedinge, daz endru ſine kind mit den ſelben zwain ald die er hie nah gewinnet, nach ſinem tode ze rechten erbe unde ze rechtem ain weligem taile gan ſulen und beliben alles ſines guotes des er denne gelaſſen hat, bi im, umbe *Slate* in *Hegöwe*, alder ſwaz er hat ander güter ſwa du gelegen ſint, ſu ſigen von mit lehen alt niht. Und ſol och denne nach deſſelben *Hermans Widemers* tode aller ſiner kinde tail, die er den gelaſſen hat, beſchehen und beſtan ane kriege min halbe, ald' miner erben, und deſſelben gotzhus halbe, àun aller ſachen geverde. Ich der ſelbe *Iohans* von *Bluomenberg* vergih och an diſem brief daz ich ainen ſlehten val nemen ſol von *Itun*, deſſelben *Hermans* wirtenne die min iſt, alder min erben ob ich enbin, als och daz gotzhus tuon ſol, und val nemen von ſinem man demſelben *Hermanne* von *Slatte*, als deſſelben gotzhuſe eltu und rehtu gewonhait ſtat und von alt har komen iſt. Und ſol och ich der ſelbe *Iohans* deſſelben gotzhus wer ſin ze allen tagen und ze allen dingen an gaiſchtelichem und an weltlichem gerihte. Dis beſcah ze *Egebettingen a)* und wart dirre brief gen do von Gottes geburte waren trüzen hundert iar und aht iar, in dem ahtodem iar nach den vorgenanten iaren an dem nehſten zinſtag nach ſant *Ageten* tag.

a) *Ewatingen* olim ditionis dominorum de *Blumeneck* in *Alpegovia*.

N. CXCII.

Henricus VII. R. R. confirmat privilegia anteceſſorum imperatorum monaſterio S. *Blaſii*.

Anno 1309. 31. Maii. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 149.

H*einricus* Dei gratia Romanorum rex ſemper auguſtus. Univerſis S. Romani imperii fidelibus præſentes litteras inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Quanto nos altius exaltavit altiſſimus, tanto benignius inſpiravit in nobis ſpiritum voluntatis illius, qui ad zelum fidei chriſtianæ nos provocat, ad iuſtitiam dirigendam ſollicitat, & ad religioſa loca & monaſteria ac perſonas religioſas, in quibus & per quas pro noſtræ ſalutis augmento placabiliter exoratur, favorabiliter promovendas invitat, & afficit mentem noſtram. Hac igitur conſideratione ducti

ducti notum eſſe volumus tam præſentibus quam futuris, quod conſtituti in noſtræ maieſtatis præſentia honorabiles & religioſi viri .. abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis devoti noſtri dilecti nobis humiliter ſupplicaverunt, ut privilegium divæ recordationis *Heinrici* IV. Romanorum imperatoris, nec non omnia alia privilegia, iura, libertates, & gratias ipſis & ſuo monaſterio a claræ memoriæ imperatoribus & regibus Romanorum, prædeceſſoribus noſtris tradita & conceſſas approbare, innovare, & confirmare de benignitate regia dignaremur. Tenor autem præfati privilegii *Heinrici* IV. talis eſt. In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. *Heinricus* divina favente clementia quartus Romanorum imperator auguſtus &c. &c. Acta ſunt hæc anno dominicæ incarnationis MCXXV. Indictione III. Datum *Argentinæ* VI. idus Ianuarii amen *a*). Nos itaque dictorum abbatis & conventus precibus favorabiliter inclinati prædictum privilegium huic noſtræ confirmationi inſertum, nec non omnia alia privilegia, iura, gratias, & libertates ſicut ipſis & ſuo monaſterio a divis imperatoribus & Romanorum regibus noſtris prædeceſſoribus rite & provide ſunt tradita, innovamus, approbamus & præſentis ſcripti patrocinio confirmamus. Nulli ergo hominum liceat hanc noſtræ innovationis, approbationis & confirmationis paginam infringere, vel ei auſu temerario in aliquo contraire. Quod qui ſecus facere præſumpſerit, gravem noſtræ indignationis offenſam ſe noverit incurſurum. Huius rei teſtes ſunt venerabiles *Petrus* archiepiſcopus *Maguntinenſis* ſacri Imperii per Germaniam archicancellarius, *Gerhardus Conſtantienſis*, *Iohannes Argentinenſis*, *Otto Baſilienſis*, & *Philippus Eyſtetenſis* epiſcopi. Honorabiles viri *Heinricus* abbas *Villarienſis Cyſtercienſis* ordinis aulæ noſtræ cancellarius. Magiſter *Symon* theſaurarius *Metenſis* dictæ aulæ protonotarius. Nobiles viri *Walramus* de *Lutzelemburg* frater noſter. *Guido* de *Flandria* comes *Namurcenſis*. *Iohannes* comes de *Spanheim*. Strenui viri *Iohannes* de *Brunshorn* curiæ noſtræ magiſter. *Diethegeno* de *Kaſtel*, & quam plures alii fide digni. In cuius rei teſtimonium præſentes litteras conſcribi, & maieſtatis noſtræ ſigillo iuſſimus communiri. Signum domini *Heinrici* Romanorum regis invictiſſimi. Datum *Conſtantiæ* II. Kal. Iunii, indictione VII. Anno Domini MCCCIX. regni vero noſtri anno I.

SECULUM XIV.

a) Exhibet hoc *Heinrici* V. imp. diploma *Herrgottus* Geneal. Habsb. T. II. P. I. p. 139.

N. CXCIII.

Henricus VII. hortatur magiſtratus, ne S. *Blaſio* moræ ſint in reddendis mortuariis.

Seculum XIV.

Anno 1309. 1. Iun. Ex eodem. T. II. p. 149.

Heinricus Dei gratia Romanorum rex ſemper auguſtus univerſis ſcultetis, magiſtris civium, conſulibus & rectoribus civitatum ac oppidorum præſentes litteras inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Cum honorabiles & religioſi viri abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva *Conſtantienſis* diœceſis, prout ex eorum conqueſtione didicimus, in mortuariis & aliis iuribus monaſterii ſui ipſis ab hominibus ſuis cedentibus, qui iura civilia in civitatibus & oppidis ſibi contiguis receperunt, ab earumdem civitatum rectoribus & civibus impedimentum & defectus varios patiantur, univerſitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, vobis nihilominus auctoritate regia firmiter inhibentes, ut dictos abbatem& conventum contra tenores privilegiorum ſuorum ipſis ab imperatoribus, & Romanorum regibus indultorum in mortuariis & aliis iuribus huiuſmodi impedire nullatenus audeatis, ſed ipſos permittatis ob noſtram reverentiam de eiſdem iuribus pacifice congaudere, ſicut indignationem regiam volueritis evitare. Datum *Conſtantiæ* Kalendis Iunii indictione VII. Anno Domini MCCCIX. Regni vero noſtri anno I.

N. CXCIV.

Monaſterio in *Sizenkilch* indulgentias donat *Ioannes* epiſcopus *Decapoleos a*).

Anno 1309. 19. Iun. Ex eodem.

Nos frater *Iohannes* Dei gratia epiſcopus eccleſiæ S. *Mariæ Decapoleos* notum facimus præſentium inſpectoribus univerſis, quod cum in eccleſia de *Itzenkilch Conſtantienſis* diœceſis de permiſſione reverendi Patris domini *G.* Dei gratia *Conſtantienſis* epiſcopi loci diœceſani altare in honore decem millium Martyrum, & beati *Benedicti* abbatis conſecravimus, nos Chriſti fideles ad devotionis opera invitare volentes, ut ipſum altare a nobis ſpirituali decoretur munere, & a Chriſti fidelibus

a) Suffraganeus is erat *Gerardi* ep. *Conſtant.*

bus devotius frequentetur, omnibus vere confeſſis & contritis, qui dictum altare in feſtis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paſchæ, Pentecoſtes, purificationis, annuntiationis, aſſumptionis & nativitatis B. *Mariæ* V. prædictorum Sanctorum cauſa devotionis frequentaverint, quadraginta dierum indulgentias de iniunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer in Domino condonamus. In cuius rei teſtimonium & perpetuum memoriam ſigillum noſtrum præſentibus duximus appendendum. Datum anno Domini MCCCIX. feria V. proxima ante nativitatem B. *Ioannis Baptiſtæ*. SECULUM XIV.

N. CXCV.

Waltherus de *Minzenbach Ulrico* magiſtro infirmitorii monaſterii S. *Georgii* bona in *Huſerbach* vendit.

Univerſis preſentium inſpectoribus *Waltherus* dictus de *Minzenbach* ſubſcriptorum noticiam, cum ſincera in Domino caritate. Noverint igitur omnes, quos noſſe fuerit oportunum, quod ego de conſenſu unanimi & expreſſa voluntate omnium liberorum meorum, videlicet *Margarete*, *Hainrici*, *Dominici*, *Agnetis*, & *Claræ*, voluntate etiam & auctoritate reverendi in Chriſto Patris & Domini mei . . . Divina permiſſione abbatis monaſterii in *Gengenbach* accedente, bona inferius ſpecificata & decimas maiores & minutas bonorum etiam inferius ſpecificatorum, cum omnibus pertinentiis & iuribus iuſto & legitimo vendicionis titulo vendidi, tradidi, & donavi, & vendenda duxi preſentibus & donanda religioſo viro & in Chriſto dilecto domno *Ulrico* quondam Præpoſito, nunc autem magiſtro infirmitorii monaſterii ſancti *Georgii* in *Nigra Silva*, ſibi & dicto officio infirmitorii & ſuis ſucceſſoribus nomine ſoluti predii habenda & perpetuo poſſidenda pro viginti quinque marcis puri argenti & legalis ponderis, quas ab eodem domno *Ulrico* me recepiſſe, & in uſus meos fore converſas, confiteor publice per preſentes. Eſt autem ſpecificatio bonorum & decimarum hec, & ſita ſunt in valle *Huſerbach* predium quod colunt & in quo reſidentiam habent — dictus *Wolfran*, *Fridericus* & *Hainricus* filiaſtri ſui, & *Hainricus* dictus *Snellinger*, feodum *Alberti* dicti *Leckefer*, & redditus ſex kapponum de bono quod dicitur *zu den Stökken* — item decime horum feodorum, Anno 1318. 28. Mart. Ex archiv. San-Georg.

Digitized by Google

feodorum, videlicet feodi aput ſuperiorem curiam in *Huſerbach*, trium feodorum quæ colunt ... dicti *Lecbaler* dimidium feodi quod colit — dictus *Neſſeler*, feodi dicti *Winter* —, feodi dicti *Keſſeler*, trium feodorum ſitorum aput curiam dictam *der mittel hof*, duorum feodorum ſitorum in valle *Kurzenbach*, & feodi dicti *Kuler*, & ſic bona preſcripta & decimas feodorum preſcriptorum cum omnibus pertinentiis & iuribus, ut premiſſum eſt, in manus, in ius & proprietatem dicti emptoris & ſui officii, predicti reſignans libere & ſolute promitto bona fide dicte venditionis contractum ratum habere velle perpetuo atque firmum, nec contra ipſum verbo vel facto facere vel venire, nec contra venire volentibus aliqualiter conſentire. Item cavere de evictione rei vendite, & preſtare quocienscunque opus fuerit debitam & legitimam warandiam, ad ea, & eorumdem inviolabilem obſervanciam me & omnes heredes meos preſentibus adſtringendo, renuncians pro me meiſque heredibus univerſis litteris a ſede apoſtolica vel aliunde impetratis vel impetrandis, cunctiſque exceptionibus & defenſionibus tam iuris quam facti, quibus mediantibus dictus contractus in toto vel in parte caſſari poſſet impoſterum vel quomodolibet retractari. In cuius rei teſtimonium & robur perpetuum, preſentes litteras predicto emtori tradidi, ſigillorum prefati Domni mei ... abbatis in *Gengenbach* & mei munimine conſignatas. Noſque *Dietricus* permiſſione divina abbas monaſterii in *Gengenbach* predicti, in ſignum auctoritatis & conſenſus noſtri adhibiti, ſigillum noſtrum ad peticionem predicti *Waltheri* de *Minzenbach*, & ſuorum liberorum predictorum unacum ſigillo eiuſdem *Waltheri* duximus preſentibus appendendum. Nos etiam *Margareta*, *Hainricus*, *Dominicus*, *Agnes* & *Clara* liberi *Waltheri* predicti profitemur ſub iam dictis ſigillis, quia propria ſigilla non habemus, dictum venditionis contractum de noſtra voluntate & conſenſu unanimi proceſſiſſe in omnem modum prout ſuperius eſt expreſſum, & nos ſupradicta bona, & decimas ſupradictas cum omni iure quod nobis in eiſdem competebat vel competere potuit quoquo modo in manus ſepedicti emtoris libere reſignaſſe. Datum apud ſanctum *Georgium* anno Domini MCCC. duodecimo, feria tercia infra octavam paſchæ indict. X.

N. CXCVI.

Digitized by Google

N. CXCVI.

Henricus epiſc. *Tridentinus* indulgentias monaſterio in *Sizenkilch* elargitur.

Univerſis Chriſti fidelibus, ad quorum notitiam præſentes litteræ venerint, frater *Heinricus* Dei gratia *Tridentinenſis* epiſcopus ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus. Cum ad excitandam devotionem fidelium loca ſacra viſitare, æternæ vitæ contemplationis prætextu affectaverimus, ut ea contingeret devotius viſitari, altaria & eccleſiæ in honore ſanctorum conſecrata indulgentiarum largitione a ſanctis Patribus dotari conſueverunt. Nos ſanctorum Patrum veſtigiis inhærere, ac Chriſti fideles ad opera pietatis invitare volentes, omnibus Chriſti fidelibus altare ſitum in eccleſia monaſterii de *Sitzenkilch* ordinis S. *Benedicti* diœceſis *Conſtantienſis*, in honore ſanctorum decem millium Martyrum conſecratum, in feſtis Nativitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, & omnium ſanctorum, ac in quatuor feſtis beatæ & glorioſæ virginis *Mariæ*, dedicationis dicti altaris decem millium, in quorum honorem ipſum altare conſecratum eſt, & *beati Benedicti* ac per octavas eorumdem feſtorum cauſa devotionis accedentibus ac devote frequentantibus XL. dierum indulgentias de iniuncta eis pœnitentia miſericorditer in Domino condonamus, dummodo ad hoc conſenſus diœceſani accedat. In cuius rei memoriam & teſtimonium præmiſſorum ſigillum noſtrum præſentibus duximus appendendum. Datum *Baſileæ* anno Domini MCCCXIII. feria V. proxima poſt feſtum beati *Michaelis*.

SECULUM XIV.

Anno 1313. 4. Octob. Ex archiv. monaſt.

N. CXCVII.

Excerptum chartæ, qua *Ioannes* de *Münchingen* civis *Waldishutanus* vendidit ſua bona *uſſem Lindi a*), abbatiſſæ & conventui de *Künigsveld*.

Allen den — kund ich *Iohanns* von *Munchingen* burger ze *Waldshut*, das ich der Ebtiſchin und dem Convent — ze *Küngesveld*

Anno 1315. 10. Aug. Ex Biblioth. Zurlaub. *T. II.* p. 135.

a) *Lindi* hodie villa *Eindhof* in parochia *Windiſch* & diſtrictu *Eigen* prope *Kœnigsfelden* in ditione Reipublicæ *Bernenſis*. *Leu*. Lex. Helvet. T. XII. p. 154.

SECULUM XIV. han verkoufet das gut *Uffen Lindi* das min war, und hab darfür empfangen 27. marcs ſilbers ...... mit des erbern Ritters inſigel herren *Werners* von *Wolon*, wann ich eiges inſigels nicht hab — geben in *Brugga* MCCCXV. an S. Laurenzientag, da zegegen weren her *Wernher* von *Wolon* Ritter, *Rud.* der *Saſunwiler*, *Walther* der *Schröter*, *Hartmann Rinnako.* C. *Glunſinch. Rud.* der *Scherer. Ioh.* und *Hein. Bullin. Heinr. Wiener.* und ander biderben burger vil von *Brugga.*

N. CXCVIII.

Bertoldus epiſc. *Zibonenſis* indulgentias dat eccleſiæ in *Sizenkilch.*

Anno 1317. 11. Maii. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 154.

Frater *B.* Dei gratia *Zybonenſis* epiſcopus vicarius diœceſis *Conſtantienſis* in ſpiritualibus conſtitutus univerſis Chriſti fidelibus præſens ſcriptum intuentibus ſalutem in Domino ſempiternam. Cum fidelis populus per nos omnibus in locis merito, verbo, & opere, ad devotionem excitetur, tamen in iis eccleſiis, ubi ſervitus Chriſti die noctuque viget, ſeu exercetur, potius gratiam Dei nobis creditam largius impertiri tenemur. Hinc eſt, quod nos ad petitionem ſanctarum monialium dominæ magiſtræ, Prioriſſæ, nec non totius conventus eccleſiæ in *Sizenkilche* omnibus vere pœnitentibus & pure confeſſis, qui prædictam eccleſiam in diebus dedicationis, Nativitatis Domini, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, & in quatuor feſtivitatibus S. *Mariæ* ſemperque virginis, nec non omnium apoſtolorum, *Hilarii*, *Nicolai*, in diebus S. *Crucis*, *Blaſii*, *Benedicti*, X. millium martyrum, *Antonii*, *Caciliæ*, *Katherinæ*, *Ioannis Baptiſtæ*, cauſa devotionis acceſſerint, vel quotienſcunque manum adiutricem porrexerint: nec non tam viva voce, quam etiam in articulo mortis teſtamenta ſua prænotato conventui legaverint, autoritate omnipotentis Dei & B. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius meritis confiſi XL. dies criminalium & annum venialium in Domino miſericorditer relaxamus. In huius rei teſtimonium præſentes litteras ſigilli noſtri munimine duximus roborandas. Datum in *Sizenkilch* anno Domini MCCCXVII. V. Idus May. indict. XV.

N. CXCIX.

Digitized by Google

N. CXCIX.

Ioannes XXII. Præpoſito OO. SS. *Friburgi* mandat, ut bona a monaſterio *Burglenſi* ablata reſtitui faciat.

SECULUM XIV.

Anno 1318. 18. Oct. Ex archiv. monaſt.

I*ohannes* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio Præpoſito monaſterii Omnium Sanctorum in *Fryburg* per præpoſitum ſoliti gubernari ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Querelam dilectorum filiorum præpoſiti & conventus in *Burgelon* per Præpoſitum ſoliti gubernari ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis recepimus continentem, quod nonnulli clerici & eccleſiaſticæ perſonæ tam religioſæ quam ſeculares etiam in dignitatibus & perſonatibus conſtitutæ, nec non comites & barones, milites, & alii laici dictæ diœceſis, qui villas, domos, grangias, prata, nemora, molendina, paſcua, terras, poſſeſſiones, iura & iurisdictiones, & nonnulla alia bona immobilia ſub annuo cenſu ſeu redditu a monaſterio ipſo tenentes huiuſmodi cenſum ſeu redditum dictis Præpoſito & conventui exhibere non curant, quanquam villarum, domorum, terrarum, & aliorum bonorum prædictorum poſſeſſionem pacificam habeant, & fructus integre percipiant eorumdem, propter quod præfatis Præpoſito & conventui ac monaſterio non modicum imminet detrimentum. Cum autem pro parte dictorum Præpoſiti & conventus ad nos ſuper hoc habitus ſit recurſus, diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi eſt ita, dictas perſonas, clericos, comites, barones, milites & laicos ad exhibendum huiuſmodi cenſum ſeu redditum Præpoſito & conventui memoratis integre, ut tenentur, monitione præmiſſa per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione remota, compellas, proviſo, ne in terras dictorum comitum & baronum excommunicationis vel interdicti ſententiam proferas, niſi a nobis ſuper hoc mandatum receperis ſpeciale. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili appellatione ceſſante compellas veritati teſtimonium perhibere. Datum *Avinion.* XV. Kal. Novembris Pontificatus noſtri anno II.

Digitized by Google

N. CC.

Ulrici Landgravii *Alſatiæ* infer. conceſſio feudi.

Seculum XIV.

Anno 1318. 10. Nov. Ex archiv. Pfirt.

Wir Landgraf *Ulrich* von Nideren *Elſas* und herre zu *Werde* thund kund allen den, die dieſen brief ſehent oder hörent leſen, das wir verlyhen hand zue einem rechten Mannlehen *Ulrichen* von *Pfürt* eim Ritter geſeſſen zu *Sennheim* und ſinen lehenserben dreymarck ſilbers alle iahre zu ſende an ſante *Martinstage* uf unſer Statt und uf unſren leüten zu ſant *Püllte*, und daſ das wahre ſey und ſtette plib, ſo hand wir der vorgenant Landgraffe *Ulrich* unſer inſigele an diſen brief gehenckt zue einem offnen urkhunde, und einer warheit dere vorgeſchriben ding, der brief ward geben da man zalt von Gottesgeburt dreyzehn hundert iar, darnach in dem achzehenden iar, an ſant *Martins* abende.

N. CCI.

Monaſterium *Salemitanum* San-*Blaſiano* communicationem precum, bonorumque operum ſpondet.

Anno 1320. 2. Nov. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 155.

Reverendo in Xpo. Patri ac Domino ſuo gratioſo (*Uolrico*) divina permiſſione abbati de S. *Blaſio*, Frater *Cunradus* abbas, & totus conventus monaſterii in *Salem* orationum ſuffragium ſalutare. Sapientis eſt memoriter recognoſcere, a quibus ſibi obſequioſa beneficia exhibita fuerint & impenſa. Hinc eſt, quod veſtre reverende paternitati grates referimus multiplices & immenſas pro eo, quod oculo benigno nos ſemper reſpicere conſueviſtis, precipue autem in manumiſſione *Chounradi* dicti *Tragbold* quem nobis iure proprietatis titulo aſſignaſtis. Ne igitur tanto beneficio ingrati videamur, id velut optimum quod habemus; noſtra ſpiritualia communicamus, dantes vobis plenam participationem omnium bonorum que per nos ac ſucceſſores noſtros in miſſis, vigiliis, ieiuniis, orationibus, aliiſque regularibus obſervanciis operari dignabitur clemencia ſaluatoris, in vita pariter & in morte, ita, ut cum dies obitus veſtri aut alicuius de fratribus veſtri conventus noſtro fuerit capitulo nunciatus, tanquam unus ex noſtris confratribus abſolvi, ac omnibus bonis que ibidem pro defunctis iniungentur, debeatis in perpetuum ſociari. Datum anno Dni. M. CCC. XX. in commemoracione omnium fidelium defunctorum. Indictione tercia.

Digitized by Google

N. CCII.

Fridericus III. *a*) imp. donat S. *Blaſio* mediam partem navigii in *Tottingen* ad ſe & imperium pertinentem.

Fridericus Dei gratia Romanorum rex ſemper auguſtus univerſis S. Romani imperii fidelibus præſentes litteras inſpecturis gratiam ſuam & omne bonum. Apud æternum regem multipliciter promereri nos credimus, ſi circa religioſa & pia loca reddimur in regio favore benevoli, & in ipſorum opportunitatibus gratioſi. Cupientes itaque terrena in cæleſtia, & tranſitoria in æterna feliciter commutare, & conſiderantes ſacræ religionis merita & pietatis opera honorabilium & religioſorum virorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva *Conſtantienſis* diœceſis devotorum noſtrorum, dilectorum, per quæ in conſpectu altiſſimi ſe gratos & acceptos exhibere ſatagunt, ac volentes ipſos, propter hoc, favore proſequi gratioſo, proprietatem navigii dimidii in *Tottingen* iuxta *Chlingenowe*, nobis & imperio pertinentem, cum ſuis pertinentiis eiſdem abbati & conventui ac eidem monaſterio donamus & conferimus intuitu pietatis, transferentes perpetuo illam plenarie in eoſdem harum teſtimonio litterarum regalis noſtri ſigilli munimine ſignatarum. Datum in *Baden* V. Kalendas Aprilis anno Domini MCCCXXI. regni vero noſtri anno VII.

SECULUM XIV.

Anno 1321. 28. Mart. Ex archiv. monaſt.

a) Eſt hic *Fridericus* cognomento *pulcher* in diſcordia cum *Ludovico Bavaro* electus, anno ſequente ab eodem victus & captus.

N. CCIII.

Conradus comes de *Schalkingen* reſignat S. *Blaſio* ius patronatus in *Blochingen* *a*).

Honorabili Domino ſuo divina providentia honorando abbati monaſterii S. *Blaſii* C. comes de *Schalkingen* reverentiam debitam & devotam. Noverit paternitatis veſtræ providentia, quod ego deliberatione præhabita diligenti eccleſiam meam in *Blochingen*, quam a vobis

Anno 1321. 9. Nov. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 150. 170.

a) *Blochingen* filia eſt eccleſiæ matricis *Mengenſis*.

SECULUM XIV.

& monaſterio veſtro hucuſque tenui pacifice & poſſedi, renuntiavi, renuntio & cedo libere per præſentes ſupplicans reverentiæ veſtræ, quatinus renuntiationem huiuſmodi ratam & gratam habere dignemini mei ſervitii ob reſpectum. In cuius rei evidentiam ſigillum meum duxi præſentibus appendendum. Datum in *Sulgen* anno Domini MCCCXXI. V. Idus Novembris, indictione V.

N. CCIV.

Ioannes XXII. confirmat monaſterio *Mengenſi* eccleſiam S. *Martini* ibidem.

Anno 1321. 13. Nov. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 171.

Ioannes epiſcopus ſervus ſervorum Dei .... Priori & conventui monaſterii in *Mengen* ordinis S. *Wilhelmi Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iuſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis quam ordo exigit rationis, ut id per ſolicitudinem officii noſtri ad debitum producatur effectum. Sane petitio veſtra nobis exhibita continebat, quod nobiles viri *Fredericus* dux *Auſtriæ*, & *Rudolphus* ac *Lupoldus* dicti ducis fratres domicelli de ſalute propria cogitantes, & cupientes terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutare, ius patronatus eccleſiæ S. *Martini* in *Mengen Conſtantienſis* diœceſis tunc ad ipſos ducem & fratres communiter pertinens, vobis & monaſterio veſtro pro ſuæ & parentum ſuorum animarum remedio pia & provida liberalitate donarunt, etiam loci diœceſani ad id accedente conſenſu, prout in litteris inde confectis ipſius ducis ſigillo munitis plenius dicitur contineri. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati, quod ſuper hoc ab eiſdem duce & fratribus pie ac provide factum eſt, ratum & gratum habentes id auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Dat. *Avinionis* idibus Novembris, pontificatus noſtri anno VI.

N. CCV.

Digitized by Google

N. CCV.

Priori & conventui S. *Blaſii Ulricus* abbas proventus addicit ſeparatos ad menſam regularem.

Ulricus divina permiſſione abbas monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ ordinis S. *Benedicti* univerſis & ſingulis præſentes litteras inſpecturis ſalutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus. Quia Prælati cuiuslibet intereſt, ſibi ſubiectos pio ac paterno favore proſequi, illos autem potiſſime, qui ad obedientiæ exhibitionem ſe benivolos exhibent & paratos. Noverint igitur univerſi, quos noſſe fuerit opportunum, quod cum devoti noſtri Prior & conventus monaſterii S. *Blaſii* prælibati religioſe horis canonicis ac divinis officiis iugiter intendant, ac cum omni humilitate conformare ſe ſtudeant monaſticis diſciplinis; nos qui ex officii noſtri debito tenemur invigilare ſubditorum commodis & quieti, ut idem Prior & conventus commodius & ferventius Domino valeant deſervire, eiſdem præter præbendam ſolitam & conſuetam redditus infra ſcriptos refectorio eorumdem Prioris & conventus diligenti deliberatione præhabita deputamus. Primo videlicet eccleſiam parochialem in *Hœlenſtain* menſæ noſtræ auctoritate ſedis apoſtolicæ applicatam, quæ quidem applicatio auctoritate eſt ordinaria confirmata, prout in litteris deſuper confectis plenius continetur. Item oblationes in *Schœnowe* & in *Tottenowe* videlicet in feſto Nativitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, ac omnium Sanctorum, quas quidem oblationes abbates, qui pro tempore fuerunt, ab eiſdem plebanis in *Schoenowe* & in *Tottenowe* annis ſingulis integraliter hucuſque recipere conſueverunt. Item redditus duarum librarum *Baſilienſium* provenientium de vitibus ſitis in *Sunthaim*, & duarum *Vierncellarum* ſpeltæ provenientium de *Holzhain*, quos quidem redditus præfati Prior & conventus pro *Clienta* & *Margareta Beginis* de minori *Baſilea* comparaverunt de conſenſu noſtro expreſſo pro certa pecuniæ quantitate. Item decem marcas argenti, quas felicis recordationis quondam *Chuonradus* dictus *Schmid* de *Totenowe* nobis deputavit pro anniverſariis ipſius, & quondam *Guota* uxoris ſuæ in noſtro monaſterio annis ſingulis celebrandis. Item redditus decem ſolidorum denariorum uſualium provenientium de pratis ſitis in *Schœnowe*, quos quondam *Berchtoldus* dictus *Huore* nobis ſimiliter deputavit pro anniverſario ſuo celebrando. Item redditus XXXII. ſolidorum provenientium de prato ſito in *Uzenfeld* dicto vulgariter *Brandenbergs matte*, quos quondam *Chuonradus* dictus

SECULUM XIV.

Anno 1321. 12. Nov. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 176.

Branden-

Digitized by Google

SECULUM XIV.

Brandenberg pro anniverſario ſuo celebrando ſimiliter deputavit. Item quatuor fruſta provenientia de bonis ſitis in *Birbomstorf*, quæ *Hermannus* dictus de *Mulmatte* poſt ipſius obitum & deceſſum pro ſuo anniverſario celebrando nobis conſimiliter deputavit: renuntiantes pure ſimpliciter & ſine omni conditione omni iuri quod nobis in omnibus & ſingulis articulis competiit ſupra ſcriptis, volentes, ut memorati Prior & conventus deinceps poſſeſſione omnium præmiſſorum in ipſo refectorio gaudeant libere, pacifice, & quiete, obligantes nos, noſtroſque ſucceſſores, qui pro tempore fuerint, cum ſolempnitate debita ad obſerſervationem omnium præſcriptorum, & promittimus in his ſcriptis contra ſupraſcripta non venire, nec contra venire volentibus verbo vel facto, quovis ſtudio ſeu ingenio conſentire, ſed quod omnia & ſingula, prout præſcripta ſunt, rata permanere debeant & inviolabiliter obſervari. In cuius rei teſtimonium & firmitatem perpetuam ſigillum noſtrum duximus præſentibus appendendum. Datum & actum in monaſterio noſtro S. *Blaſii* prædicto anno Domini MCCCXXI. In die S. *Cæciliæ* virginis & martyris.

N. CCVI.

Teſtimonium *Ulrici* abbatis S. *Georgii*, quod *Burchardus* de *Triberg* bona legaverit pro altaribus apud S. *Georgium*.

Anno 1325. 23. Aug. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 159.

Wir Abte *Ulrich* von Gottes gnaden und der Convente gemainlich des gottshuſes ze ſant *Gerien* in dem Schwarzwalt ſant *Benedicten* ordens verzichen, und tun kunt allen den die diſen brieff anſehent, oder hörent leſen, das der erbar ritter hr. *Burchart* von *Triberg* dienſtmann des Römiſchen riches des ... von *Wartenberg* was lucerlich der gotte, durch ſiner ſele willen, und ſiner vorderen ſelen willen gegeben hat, an zwene altare ſant *Peters*, und ſant *Paules* die ſtant in unſerer Frawen capelle in unſerem cloſtere ze ſant *Gerien*, ſin vrie aigen gut lit ze *Düerhain* dem dorffe, deruffe ſaſſe *Burchardus* giltet iærlich zwaintzig ſcheffel kernen und zwaintzig ſcheffel habern Vilinger meſſes, finff ſchillinge phennig Briſg. drier phennige minre, und ain halp viertel aigere, und eb *Marcarus* von *Aſheim* ſim, ſinen aigene mann ze *Dürhaine*, und verglichen auch wir, das es ſelbe hr. *Burchart*

Burchart von *Triberg* mit unſerem willen und gunſte und mit aller der willen und gunſte, der es von unſerem Convente billich wille und gunſte weſen ſol geſtifftet und bewidmet hat, lucerlich der gotte, mit dem vorgeſchribenen gute und gelte, und mit dem aigenem manne, die vorgenanten zwene altaren ſant *Peters* und ſant *Paules*, mit ſolichem recht und gedinge, als hie nach geſchriben ſtat. alſo ſwenne die ſelben altare, die der vorgenante hr. *Burchart* von *Triberg*, hût dis tages mit unſerem willen und mit ſiner hant gelûhen hat, ſant *Peters* altare bruder *Ioh.* von *Mülbame* und ſant *Paules* altare bruder *Heinrich* Graman Bocwel, hinnan hin lidig werdent mit ainem willeclichen ufgebenne, oder mit ainem tode das wir der vorgenante Abte und wele denne Abte iſt ze ſant *Gerien* den altare der alſo lidig iſt .... Iſt es ſant *Peters* altare lihen ſunt gutelich und unverzogenliche dannach in vierzehen dagen den nechſten unſeres conventes Priore, ſwer der iſt. Wer aber das der Prior nit geſezt were, in unſerm Convente ſweler denne der elteſte iſt, an dem orden in unſerm Convente, der ſoll die meſſe die wile ſprechen und ufferchten, und ſol ouch von dem gelte des altars nammen, als im gezûhet gen dem iare an alle widerrede, untz das der Prior geſeztde wirt. Und iſt es ſant *Paules* altare, den ſont wir ouch lihen unverzogenliche, in denſelben vierzehen tagen ainem Prieſter von unſerem Convente. Und wa wir das nit endunt, ſo haben wir gelobte bi rechter gehorſam, vür uns und vür unſer nachkommene das wir der Abte, und weler denne Abte iſt, niemer danach ze ditz dienſte kommen ſont untz daſ der altare der lidig iſt gelûhen wirt göttelich in dem recht und gedinge als vorgeſchriben ſtat. Noch enſol ouch das lihen dem Prieſter an dchainer ſiner phrunde noch rechten enhain ſchade ſin ſûs noch ſo, noch enſol, dchainer meſſe die gwonlich in unſerem cloſter iſt enhain ſchade ſin, noch abgân, von den meſſen zwaiger altaren ſus noch ſo. Es ſint auch die Priſter hant gebunden, bi ir rechter gehorſam, ietweder ze ſprechenne zu ſinem altare zwo meſſe ieder wochen. In irre, denne ehaftw und redelichw ſache, das er es nit gerûn mag, oder das in der Abte ze ainem cloſter ſante, ſo ſol er ſchaffende ſin, das die meſſe mit ainem anderen Prieſter werdent uffegerichtet, und volleſûrte, dem er als liep tun ſol von dem gelte das der altar hat an alle widerrede. Und wa er das nit endut, das die meſſe mit ainem anderen Prieſter nit uffegerichtet werdent, ſo ſol er ane Gottesdienſte ſin, als er gelobt hat bi rechter gehorſami, iemer untz an die ſtunde, das die meſſe uffgerichtet werdent. Wir haben auch gelobte bi guten trûwen, und bi rechter gehorſami vûr uns

Digitized by Google

SECULUM XIV.

und vür alle unſere nachkomenne, das wir das vorgeſchribene gut ze *Dürrhaim* mit ſiner zugehörde niemer verſezzen, noch verkoffen ſunt noch enhainen weg verfarwen verwechſeln noch empfremden ſunt. Von das es den vorgenanten altaren, und iren phründener no ſtättelich dienen und beliben ſol ze ainem rechten almuſen iemer nie ewiclichen an ende. Und das dis war ſie und ſtäte belibe derume ſo hant wir unſer ingeſigele, ze des vorgenanten hrn *Burchart* von *Triberg* ingeſigeln an diſen brieff gehencket, und der unſer bette und willen ſo hant die erberen wolbeſchaidene lüte ... die burger von *Rotwil* ir ſtette inſigel von *Rotwil* an diſen brief gehencket, ze ainem urkunde. Wir der Schulthais .... der Burgermeiſter und der ſtat gmainlich ze *Rotwil* vergichen und tun kunt allen den die diſen brieff anſehent oder hörent leſen, das wir hie bi geweſen ſint, und derumme ſo hant wir durch der vorgenanten hren von ſant *Gerien* die unſer burger ſint, bette und willen unſere ſtette inſigel von *Rotwile* an diſen brieff gehenkt ze ainem gezügenuſe der vorgeſchribenen dinge. Der brieff iſt geben ze *Rotwil* an ſant *Barthol.* abendt, da man zält von Gottes Geburt dreyzehen hundert iare und zwainzig iare dernach in den fünfften iare.

N. CCVII.

Henrici & *Gottfridi* comitum de *Tubingen* ſponſio pro monaſterio *Bebenhuſano.*

Anno 1329. 3. Mart. Ex archiv. monaſt. San-Georgii.

Wir Graf *Heinrich* und Graf *Gottfried*, Grafen *Wilhelms* ſeeligen ſöhn, von *Tübingen*, verſicheren und thun kund an diſem brief allen denen die ihn ſehen, leſen, oder hören leſen, das wir unſeren lieben oheim Herzog *Kuzmann* von *Tegge*, und unſere liebe vettern Grafen *Albrecht* von *Hochenberg* korherren zu *Konſtanz*, Grafen *Rudolph* und Grafen *Hug* ſeine brüder, herren *Zwenigern* von *Liechtenſtein*, herren *Peter* von *Rüti*, herren *Marquard* von *Owe* Ritter, *Conrad* von *Ebingen*, *Heinrich* von *Haluingen* den man nennet den unbeſünten, und *Herman* von *Owe* zu bürgen geben, und verſezet haben gegen den ehrbaren geiſtlichen herrn dem ... Abt, und dem ... Convent zu *Bebenhauſen* und ihrem kloſter um alle gedinge, gelübde, freyheit, gülten, und um alle die ſtuck die geſchrieben ſtant an den briefen und handveſtinen die denſelben geiſtlichen herren von *Bebenhauſen* unſer,

ſer, des vorgenannten Grafens *Hainrichens* vatter Grafe *Gottfrid* ſeeligen von *Twingen*, Grafe *Wilhelm* ſeelig, Grafe *Gottfrid* ſeelig ſeine ſöhn, und wir die vorgeſchribene Grafen *Heinrich* und *Gottfried*, gegeben haben; und verſicheren auf unſere aide, die wir denen vorgenannten geiſtlichen herren von *Bebenhauſen* geſchworen haben, das wir die vorgeſchriebene bürgen von der vorgenannten bürgſchaft ledig ſollen machen an allen ihren ſchaden. Das aber in dis ſtette von uns und unſeren erben belibe, darum ſo haben wir ihn beſiegelt diſen brief mit unſeren eigenen inſigeln. Der ward gegeben zu *Rottenburg* da von Gottes Geburt waren MCCCXXIX. an dem achtenden tag des heiligen zwölfbotten tag ſanct *Mathias*. SECULUM XIV.

N. CCVIII.

Rudolphus de *Hohenberg* molendinum in feudum concedit civi *Horbenſi*.

Wir *Franz Rudolph* von *Hochenberg* vergeben, und thuen kundt mit dieſem briefe, allen denen die ihn ſehen oder hören leſen, das wir unſerem lieben burger *Albrecht* dem müller von *Horwe*, und allen ſeinen erben recht und redlich leihen, und geliehen haben unſer mühlen zu *Althain* mit allen rechten, und mit aller zugehörde zu einem ſteten ewigen lehen; und ſoll er uns von derſelben mühle iärglich geben vierthalb pfundt haller, und dem herrn von *Richenbach* iärglich ein pfundt haller geldts, das ſie auch in derſelben unſer mühlen haben, und hat er uns des vorgenannten zinſes drey iahr, die nägſten die nun kommen, gar und gänzlich für gegeben, und gewähret an paren pfenigen, damit uns unſer vogt ſchwein und ſtein gekauffet hat in unſer mühlen zu *Horwe*, und wenn dieſelben drey iahr izt werden, ſo ſoll er uns den vorgenannten zins von der vorgenannten mühle iärglich geben vor Weynachten nein tage, zu ſolcher zeit, als man ihn von altersher gegeben hat, und ſollen im fürbas weder wir, noch unſer vögte noch ieman von unſer an wegen nütes mutan, und ſollen wir ihn dazu ſchirmen mit guten truwen, und ſollen auch ſeine mahler von *Althain* nirgens andeswo fahren ze mahlen, es wäre dann, das er es verlühre mit redlichen ſachen, die man kundtlich und redlich von ihm fürbringen möchte. Und ſollen ihm auch die gebure zu *Alt-* Anno 1335. 5. Mart. Ex chartul. urb.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

heim kammerdienſte muten, es wäre denn, das er ſelbe mit dem haus zu *Altheim* ſitzhafft wäre. dar ſo geben wir ihm dieſen brieff mit unſerem eigenen inſigel, der gegeben war, da man von Chriſti Geburt zählte dreyzehen hundert iahr, dreyſſig iahr, und darnach in dem fünften iahr an dem nächſten Sonntag vor S. *Gregori* tag.

N. CCIX.

Excerptum chartæ, qua *Ioannes Wolen* vendit villam in *Togeren* abbatiſſæ in *Königsfelden*.

Anno 1335. 4. Sept. Ex Biblioth. Zur - Laub. T. II. p. 135. &c.

Allen den - Wir *Iohan* der Schultheiſſe und die burger gemeinlich von *Waldshut* - - das vür uns kommen in gericht *Iohans* von *Wolen* unſer burger ſeshafft ze *Loffenberg* und vrow *Methilde* ſein vrow zu einem teile, und *Dietrich* von *Lenzburg* an des convents ſtat von *Kungsveld* an dem andren teil - - und veriahen der vorgenant *Iohans* und ſin vrow, das ſi den hof ze *Togern*, den ſi ze erbe hant von dem hus ze *Klingnow* a) hant verkofet den egnanten Vrowen von *Kungsvelt*. - Gezüge her *Iohans* von *Weſenberg* Ritter, her *Iohans* Caplan unſer gnedige Vrowen von *Ungern* b). *Iohans Bilgrin* burger von *Zurich*, *Iohans* und *Peter* von *Munchingen*, *Iohans* von *Hönſtetten* - mit der burger von *Waldshut* inſigel ze *Waldshut* an dem nechſten montag vor uns Vrowen ze Herbſt c) MCCCXXXV.

a) Domus S. *Ioannis Melitenſis* in *Clingnan* unita cum commenda vicina in *Leuggeren*.
b) *Agnetis* filiæ *Alberti* I. imp. reginæ *Unguriæ*, quæ cœnobium iſtud inſigniter dotavit.
c) Eſt hoc feſtum Nativitatis B. Mariæ V. 8. Sept.

N. CCX.

Albertus & *Otto Auſtr.* dotem eccleſiæ S. *Martini* in *Mengen Wilhelmitis* ibidem confirmant.

Anno 1337. 27. April. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 172.

Nos *Albertus* & *Otto* Dei gratia duces *Auſtriæ*, *Styriæ* & *Carinthiæ* ad univerſorum notitiam cupimus pervenire, quod nos ob animarum progenitorum noſtrorum noſtrique ſalutem ad honorabilium ac

religioſorum

Digitized by Google

religioſorum virorum Prioris & conventus monaſterii in *Mengen* ordinis S. *Wilhelmi Conſtantienſis* diœceſis humilem ac votivam inſtantiam donationi bonorum eccleſiæ S. *Martini* in *Mengen*, in quibus ius patronatus eccleſiæ conſiſtit, unacum eiſdem eccleſia & iure patronatus per glorioſum Dominum *Fridericum* quondam Romanorum regem fratrem noſtrum chariſſimum præclaræ memoriæ de conſenſu Ducum *Rudolphi* & *Liupoldi* divæ memoriæ fratrum noſtrorum dilectorum factæ, & in dictos Priorem & conventum monaſterii in *Mengen* translatæ iuxta præmemorati Domini regis *Friderici* litterarum *a)* tenorem & continentiam, quarum tranſcriptum vidimus, benignius annuendum duximus, noſtrum conſenſum & favorem ex ſpeciali gratia præſentibus adhibendo, dantes præſentes noſtri ſigilli munimine roboratas in teſtimonium evidens ſuper eo. Datum *Viennæ* Dominica Quaſi modo geniti anno Domini MCCCXXXVII.

a) Vid. ſupra N. CCIV.

N. CCXI.

Diverſorum epiſcoporum indulgentiæ pro monaſterio S. *Blaſii a)*.

Anno 1339. 1. Dec. Ex archiv. monaſt.

Univerſis ſanctæ matris eccleſiæ filiis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, nos miſeratione divina *Nerces Manaſgardenſis* archiepiſcopus, *Bernardus Ganenſis* epiſcopus, *Salmanus Wormatienſis* epiſcopus, *Gracia Vulcinenſis* epiſcopus, *Thomas Tinivenſis* epiſcopus, *Petrus Acernenſis* epiſcopus, *Sergius Pollenſis* epiſcopus, *Petrus Callienſis* epiſcopus, & *Petrus Montismaranus* epiſcopus ſalutem in Domino ſempiternam. Quoniam, ut ait apoſtolus, omnes ſtabimus ante tribunal Chriſti recepturi prout in corpore geſſimus ſive bonum fuerit ſive malum, oportet nos igitur diem meſſionis extremæ operibus miſericordiæ prævenire, & æternorum intuitu id ſeminare in terris, quod cum multiplicato fructu recolligere valeamus in cœlis, firmam ſpem fiduciamque tenentes, quoniam qui parce ſeminat, parce & metet, & qui ſeminat in benedictionibus de benedictionibus & metet vitam æternam. Cupientes igitur ut monaſterium S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti*

a) Similes indulgentiarum formulas pro variis monaſterii noſtri eccleſiis ſervat archivium noſtrum, uti pro eccleſia parochiali in *Tillendorf* a. 1338. 25. April. pro monaſterio S. *Wilhelmi* domus in *Friburgo*, nunc in *Oberried* &c. quas hic indicaſſe ſufficiat, quum ad hiſtoriam, quam tractamus, parum faciant.

 Conſtantienſis

Digitized by Google

SECULUM XIV.

Conſtantienſis diœceſis, & eccleſia parochialis eiuſdem monaſterii, ac omnes & ſingulæ capellæ eidem monaſterio ſeu eccleſiæ ſubiectæ congruis honoribus frequententur, & a Chriſti fidelibus iugiter venerentur, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ad dictum monaſterium, eccleſiam & capellas in feſtis S. *Blaſii*, in feſtis quoque Natalis Domini, Circumciſionis, Epiphaniæ, Paraſceves, Paſchæ, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Trinitatis, Corporis Chriſti, inventionis & exaltationis S. Crucis, ac omnibus feſtis B. *Mariæ* V. SS. *Iohannis Baptiſtæ* & *Evangeliſtæ*, *Petri* & *Pauli* & omnium aliorum SS. Apoſtolorum & Evangeliſtarum, SS. *Stephani*, *Laurentii*, *Vincentii*, *Martini*, *Nicholai*, *Auguſtini*, *Ambroſii*, *Benedicti*, *Bernardi*, & ſanctarum *Mariæ Magdalenæ*, *Katerinæ*, *Margaretæ*, *Agnetis*, *Agathæ*, undecim millium virginum, omnium ſanctorum & animarum, ac omnibus diebus Dominicis cauſa devotionis, orationis, aut peregrinationis acceſſerint, ſeu qui miſſis, prædicationibus, matutinis, veſperis aut aliis quibuſcunque divinis officiis ibidem interfuerint, aut corpus Chriſti vel oleum ſanctum, cum infirmis portentur, ſecuti fuerint, ſive in ſerotina pulſatione genibus flexis ter *Ave Maria* dixerint, & qui ad fabricam, luminaria, ornamenta dictæ eccleſiæ neceſſaria manus porrexerint adiutrices, vel qui in eorum teſtamentis aut extra aurum, argentum, veſtimentum, librum, calicem, aut aliqua alia charitativa ſubſidia dictis monaſterio, eccleſiæ ſeu capellis donaverint, legaverint, ſeu donari vel legari procuraverint, aut cimiteria dictorum monaſterii ſeu eccleſiæ pro animabus omnium fidelium defunctorum exorando circumiverint, vel ſepulturam ibidem elegerint; & qui miſſis Prioris eiſdem loci de Nigra Silva interfuerint, vel ab eo confeſſi fuerint, ſeu ei manus adiutrices porrexerint, vel pro Deo ipſum ſpiritualiter exoraverint, quotienſcunque, quandocunque & ubicunque præmiſſa vel aliquid præmiſſorum devote fecerint, de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi ſinguli noſtrum XL. dies indulgentiarum de iniunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus dummodo diœceſani voluntas ad id acceſſerit, & conſenſus. In cuius rei teſtimonium ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda. Datum *Avinioni* prima die menſis Decembris anno Domini MCCCXXXIX. & pontificatus Domini *Benedicti* Papæ XII. anno V.

N. CCXII.

Digitized by Google

N. CCXII.

Bertoldus abbas S. *Petri* declarat parochias *in Zwing und Bahn* non eſſe ſuppoſitas interdicto.

Bertoldus divina permiſſione abbas monaſterii S. *Petri* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis executor ſeu commiſſarius a reverendo in Chriſto Patre ac Domino Domino *Gaucelino* miſeratione divina epiſcopo *Albanenſi* ſanctiſſimi in Chriſto Patris ac Domini Domini *Benedicti* Papæ XII. ſummo pœnitentiario ad infra ſcripta ſpecialiter deputatus omnibus præſentium inſpectoribus ſubſcriptorum notitiam cum ſalute. Noveritis nos litteras dicti Domini *Gaucelini* ſummi pœnitentiarii cum ſigillo cereo pendente filo ſerico, non abolitas, non abraſas, non cancellatas, nec in aliqua ſui parte vitiatas ac omni ſuſpicione carentes cum devotione, qua decuit, recepiſſe, tenorem, qui ſequitur, continentes. *Gaucelinus* miſeratione divina &c. Datum *Avinione* III. nonas Decembris, pontificatus Domini *Benedicti* Papæ XII. anno V. Volentes itaque mandatum dicti Domini *Gaucelini* reverenter exequi, ut tenemur, auctoritate nobis in hac parte commiſſa ſuper omnibus & ſingulis articulis in dictis litteris contentis ſolertem cum debita iuris & facti ſolempnitate habuimus inquiſitionem. Et quia ex depoſitionibus teſtium fide dignorum, quos ſuper hoc recepimus, & ex tenore privilegiorum tam ſedis apoſtolicæ quam Romanorum imperatorum, quæ diligenter inſpeximus, plenius informati fuimus, & invenimus, quod monaſterium S. *Blaſii* prædictum eſt in nemore & loco ſolitario ſituatum, & ab omni temporali Dominio *Ludewici* de *Bavaria* *a*) & fautorum eiuſdem exemptum: item quod dicti abbas & conventus proceſſus factos per felicis recordationis dominum *Iohannem* Papam XXII. contra prædictum *Ludewicum* & eius fautores firmiter obſervarunt, & ex quadam ſimplicitate timore proceſſuum prædictorum aliquo tempore, licet non tenerentur, a divinis ceſſabant, & omnia & ſingula in dictis litteris contenta vera eſſe, & eis aliud canonicum non obſtare, idcirco habito ſuper hoc peritorum conſilio auctoritate dicti Domini *Gaucelini* ſummi pœnitentiarii, nomine Domini invocato, decrevimus & decernimus per præſentes, dictos abbatem & conventum in monaſterio præfato poſſe licite divina officia celebrare, & in ipſius monaſterii cimiterio

SECULUM XIV.

Anno 1340. 4. Ian. Ex eodem. T. II. p. 164.

a) Eſt hic *Ludovicus* IV. *Bavarus* imp. quem *Ioannes* XXII. P. recipere noluit.

Digitized by Google

SECULUM XIV. terio defunctorum corpora ſepelire. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum in prædicto monaſterio S. *Petri* ſub anno Domini MCCCXXXX. II. Nonas Ianuarii.

N. CCXIII.

In eccleſia *Tottnavienſi* ſacra reſtituuntur intermiſſa ob factionem *Ludovici Bavari.*

Anno 1340. 12. Ian. Ex eodem. *T. II.* p. 164.

Petrus divina permiſſione abbas monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti*, *Conſtantienſis* diœceſis executor ſeu commiſſarius a reverendo in Chriſto Patre ac Domino Domino *Gaucelino* miſeratione divina epiſcopo *Albanenſi* ſanctiſſimi in Chriſto Patris ac Domini Domini *Benedicti* Papæ XII. ſummo pœnitentiario ad infra ſcripta ſpecialiter deputatus, omnibus præſentium inſpectoribus ſubſcriptorum notitiam cum ſalute. Noveritis, nos litteras dicti Domini *Gaucelini* ſummi pœnitentiarii cum ſigillo cereo pendente filo ſerico non abolitas, non abraſas, non cancellatas, non in aliqua ſui parte vitiatas, ac omni ſuſpicione carentes ea devotione, qua decuit, recepiſſe, tenorem, qui ſequitur, continentes. „*Gaucelinus* miſeratione divina epiſcopus *Albanenſis* religioſo viro abbati monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem in Domino. Ex parte omnium & ſingulorum parochianorum utriuſque ſexus parochialis eccleſiæ villæ in *Tottnowe* dictæ diœceſis nobis oblata petitio continebat, quod licet dicta villa ſub dominio excommunicati *Ludwici* de *Bawaria* vel fautorum aut ſequacium eiuſdem non exiſtat, ſed ſpiritualiter & temporaliter ſubeſt tibi tuiſque monaſterio & conventui, nec univerſitas dictæ villæ adhæſerit vel obediverit *Ludwico* præfato, ſeu eius ſequacibus & fautoribus contra proceſſus factos & promulgatos felicis recordationis Domini *Iohannis* XXII. PP. contra *Ludewicum* prædictum eiuſque fautores, tam rector ſive plebanus, & alii presbyteri ac clerici in dicta eccleſia in divinis officiis ſervientes ex quadam ſimplicitate timore dictorum proceſſuum aliquo tempore, quamvis minime tenerentur, in eccleſia prædicta ceſſaverint a divinis. Verum cum iidem parochiani tanquam catholici cupiant, quod in præfata eccleſia divina ad laudem divini nominis celebrentur officia, eiſque etiam ibidem eccleſiaſtica miniſtrentur ſacramenta, fecerunt humiliter ſupplicari eis & aliis ſupradictis in

hac

hac parte de optimo remedio per ſedem apoſtolicam miſericorditer provideri. Nos igitur auctoritate Domini Papæ, cuius primarie curam gerimus, diſcretioni tuæ committimus, quatenus ſi prædicta inveneris vera eſſe, aliudque canonicum non obſiſtat, decernas rectorem ſive plebanum, presbyteros & alios ſupradictos prædictis parochianis petentibus ex præmiſſis non debere impediri, quo minus in ſupradicta poſſint eccleſia divina officia licite celebrare, & in cimyterio eiuſdem eccleſiæ ipſorum parochianorum corpora ſepelire, eiſque etiam opportunis temporibus omnia miniſtrare eccleſiaſtica ſacramenta. Datum *Avinione* nonis Decembris pontificatus Domini *Benedicti* Papæ XII. anno V. Volentes itaque mandatum dicti Domini *Gaucelini* reverenter exequi, ut tenemur, auctoritate nobis in hac parte commiſſa ſuper omnibus & ſingulis articulis in dictis litteris contentis cum debita iuris & facti ſolempnitate inquiſitionem habuimus diligentiorem; & quia ex depoſitionibus teſtium idoneorum, quos ſuper hoc recepimus, plenius fuimus informati, quod dicta villa *Totenowe* & homines eiuſdem villæ ſubſunt monaſterio S. *Blaſii*, & in nullo obediverunt *Ludwico* de *Bawaria* ſeu eius ſequacibus. Item quod clerici & monachi in dicta eccleſia divina celebrantes officia timore proceſſuum prædictorum aliquo tempore, licet non tenerentur, ex quadam ſimplicitate a divinis in dicta eccleſia ceſſaverunt, ac omnia & ſingula in dictis litteris contenta, vera eſſe, & eis aliud canonicum non obſtare: idcirco habito ſuper his peritorum conſilio auctoritate dicti *Gaucelini* ſummi Pœnitentiarii, invocato nomine Domini decrevimus & decernimus per præſentes, plebanos & alios presbyteros in dicta eccleſia præſentibus parochianis poſſe divina officia celebrare, ſubditiſque eiuſdem eccleſiæ miniſtrare omnia ſacramenta eccleſiaſtica, & in cimiterio eccleſiæ defunctorum corpora ſepelire. In cuius rei teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum in prædicto monaſterio S. *Blaſii* anno Domini MCCCXL. II. Idus Ianuarii.

SECULUM XIV.

N. CCXIV.

Alberti comitis de *Hohenberg* arbitrium inter monaſterium *Reichenbacenſe* & cives *Horbenſes*.

Wir Grave *Albrecht* von *Hohenberg* kanzler des Römiſchen Kaiſers, und Landvogt im *Elſaz* kundin und veriehen offenlich mit dieſem

Anno 1340. 18. Dec. Ex chartulario Horbenſi. *T. II. p.* 125.

SECULUM XIV.

ſem brieve allen den, die ihn ſehend, leſend, oder hörend leſen, daz wir den edlen unſern lieben vettern Graven *Burkhard* von *Hohenberg* den iungen kaſtvogt der kirchen ze *Horwe* Graven *Ott* ſinem ſun kirchherrn ze *Horwe* im *Coſtanzer* biſtumb mit den ehrſamen und geiſtlichen herrn *Reymbotten* von *Rothenfels* Prior bi den ziten dez kloſters ze *Richenbach*, und mit dem convent gemeinlich dezſelben kloſters ſand *Benedičten* ordens auch in dem vorgenanten biſtum ze *Coſtanz*, und och mit den burgern von *Horwe* um ſolche miſshallung, als ſi daher gen ainander gehept hand von der kapelle wegen unſer Frouwen ze *Horwen* in des kloſters hof von *Richenbach* lieblich und gütlich gerichtet haben mit ihr aller guoten willen und gunſt um alle ſachen, wan ſi beidenthalb williglich hinter uns gangen warend uf ein lieblich richtung, davon ſo haben wir alſo gerichtet, daz ein Pior von *Richenbach* wer dene Prior iſt, wan es alſo herkomen iſt, ſechzig iar und mer die capelle in dem ehegenanten hofe beſetzen und entſezen ſoll iewer eweglich mit einem Prieſter, oder mer, wie und wen es in füget, oder ſelbe Prieſter oder mere ſond ſwören einem Lütprieſter ze *Horwe*, wer dene Lütprieſter iſt einen eid ze den heiligen mit ſolicher beſchaidenheit waz ime oder inen von der capelle wegen gegeben wird, daz er ime dez daz drittail geben ſoll ane alle geferde, waz inen aber gegeben wird durch Gott und durch der ſeelen willen, und nicht von der capelle wegen ze ſiner perſon, darum hat er in oder ſi der Lütprieſter nit ze ſtrafend noch anzeraichend: was aber opſers uf den altar kummet, daz ſoll alles gar und gänzlich folgen dem Lütprieſter ahne allein wachs das ſoll folgen unſer Frouwen ahne wiederred. Kein recht ſoll ouch der Lütprieſter han anders wen alls vorgeſchrieben ſtaht, er ſoll ouch den meſner ze der kapell nit irren an ſinen rechten als daher gewonlich iſt geweſen an alle gefehrde. Es ſoll ouch hinnenhin dekain Kaſtenvogt dekain Kirchherr dekain Lütprieſter iemermern weder den Prior noch den convent ze *Richenbach* noch die burger von *Horwe* iren noch ſinnen weder an ſtocke an buwe an Gottesdienſt, noch an keinen ſachen, wen alls vorgeſchrieben ſtaht, weder ſus noch ſo ahne alle geferde. Und darüber ze einem urkund aller der vorgeſchriebnen ſachen ſo haben wir Graf *Albrecht* canzler unſer inſigel gehenket an dieſen brief. Wir Grave *Burckhard* von *Hohenberg* der vorgeſchrieben Kaſtvogt und wir Grave *Ott* ein kirchherre ze *Horwe* und wir *Rainbold* der Prior der vorgenannt und der convent ze *Richenbach* gemeinlich veriehen offenlich mit dieſem brive daſz alle die ſtücke, und alle die artickel, die der vorgenannt Grave *Albrecht* canzler zwiſchen uns

beydent-

Digitized by Google

beydenthalb urkundet und uſgeſait hat, als ſi von worte ze worte hie-vor geſchrieben ſtand an dieſem briev mit unſerm wiſſen, willen und guotem gunſt geſchehen ſind - und geloben ſi baidenthalb ſtätte ze haltend mit guten truwen ahn alle geferde für uns und alle unſre nachkomend und des ze urkund und mer ſicherhait ſo wir Grav *Burkard* Grave *Ott* und der Prior die vorgeſchrieben unſer inſigel ze des vorgeſetzten Graven *Alberts* des kanzlers inſigel gehencket an dieſen briev der geben iſt ze *Horwe* an dem nechſten montag vor St. *Thomans* tag des zwölfbotten. In dem iahr do man zahlt von Chriſtus Geburt drizehen hundert iahr darnach in dem vierzigſten iahr. Seculum XIV.

N. CCXV.

Monaſterium in *Kniebus* a) ſe monaſterio *Alperſpacenſi* regulæque S. *Benedicti* ſubmittit.

Nos *Waltherus Ink* præpoſitus in *Kniebus* totusque conventus monaſterii in *Kniebüs* in *Nigra Silva* ſiti *Conſtantienſis* diœceſis notum facimus univerſis tam præſentibus quam poſteris præſentes litteras inſpecturis ſeu audituris, quod nos unanimes & concordes matura deliberatione præhabita, non dolo ſeducti, nec vi circumventi, ſed voluntate ſpontanea accedente ob divini amoris intuitum, noſtrarum quoque remedium ſalubre animarum, venerabilis patris S. *Benedicti* ordinem & regulam ſuſcepimus, & ſubintroivimus, ac monaſticæ religionis eiuſdem profeſſionem ſub venerabilibus in Chriſto viris, videlicet abbate & conventu monaſterii in *Alperſpach* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſubiugavimus & obligavimus nos & noſtros ſucceſſores venerabili in Chriſto Patri ac Dno div. providentia Dno *Brunoni* abbati & conventui præfati monaſterii nunc temporis in *Alperſpach*, ac eorum ſucceſſoribus, ac præfato monaſterio ad obediendum & parendum ipſis in omnibus cauſis ſecundum regulam & ordinem S. *Benedicti*, obedientiam & vitam monachalem ipſi ordini ſolitam & condecentem, de cætero inviolabiliter conſervare ſeu adimplere. Ne ergo diſcordiæ ſeu diſſenſiones in poſterum inter nos oriantur, neceſſe fuit, aliquos articulos in hiis litteris declarare, quos præfatus abbas & conventus nobiſcum ſtatuerunt

Anno 1341. 7. Sept. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 163.

a) Egimus iam ſeculo præcedente p. 68. de hac Nigræ Silvæ cella in *Kniebus*, quæ adeo antea ſui iuris erat.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

& ordinaverunt deinceps obſervandos; videlicet quod Prior unus monaſterium præfatum *Kniebus* regens in eo debet commorari habens ſecum presbyteros ſeptem, ita quod ipſe octavus exiſtat ſacerdos, qui ſervitium ibidem exerceant divinum, horas canonicas peragendo, quibus etiam victus & veſtitus neceſſaria, prout res & facultas ipſius monaſterii ſe extendit, miniſtrare debent ſeu elargiri; ſi vero ipſe Prior inſtitutus noſtro conventui ſeu ſucceſſoribus noſtris, ob rationabilem cauſam competere non videretur, vel ſi defectum Prioris ipſe conventus ſeu monaſterium pateretur, ex tunc præfatus abbas monaſterii in *Alperſpach* per nos debet convocari, quo præſente ipſe Dominus abbas una nobiſcum conſilium debet pertractare, quouſque ipſe & nos alium Priorem ſubſtituamus ſeu ponamus, quem ipſe etiam debet confirmare, ita quod maior vel ſanior pars noſtri conventus in ipſum Priorem electum conſentiat. Talis autem Prior monaſterii in *Kniebus* ſic ſubſtitutus vocem in capitulo monaſterii *Alperſpach*, quemadmodum alius presbyter ſeu conventualis debet percipere ſeu habere. Eſt autem ex condicto ſpeciali expreſſum, quod ſi Deo annuente res & poſſeſſiones præfati noſtri monaſterii in *Kniebus* augmentarentur ſeu dilatarentur modo aliquo apparente, vocato ad præſentiam noſtram eo tempore noſtro abbate prædicto conſilium ſanum ſuper huiuſmodi rerum diſpoſitionem eſt habendum. Si cultus divinus in noſtro monaſterio augeri poterit, vel ſi præbendulæ presbyterorum vel confratrum pinguiores reddi valeant, iſtud fiat prout conſonum rationi & conſilio habito videatur. Fatemur quoque nos præpoſitus & conventus præfati monaſterii, quod nullam nos deinceps præbendam noſtri monaſterii cuiquam conferre debemus ſeu donare abſque conſenſu præfati Domini abbatis monaſterii in *Alperſpach* ſeu eius ſucceſſoris. Nec ipſe apud noſtrum monaſterium cuiquam præbendam aliquam, niſi noſtra voluntas ad id acceſſerit, debet conferre. Inſuper declarando dicimus & fatemur, quod nullos contractus venditionis, emptionis ſeu aliarum mercationum litteris vel ſigillo noſtro firmare roborare debemus ſeu ſigillare, niſi ſigillum præfati Dni. N. abbatis unacum ſigillo noſtri conventus prædicti contractibus ſeu mercationibus ſuper hiis confectis litteris adhibeatur ſeu apponatur. Idem vero Dns abbas ſuper rebus noſtris inſtrumenta ſeu litteras confectas vendendis ſeu alienandis ſeu quocunque modo diſponendis ſuo ſigillo ſine conventus noſtri ſigillo appoſito non debet ſigillare ſeu roborare. Volumus etiam, & ex pacto expreſſo eſt ordinatum, quod præbendæ a nobis collatæ ſeu conceſſæ ſeu aliæ gratiæ perſonis aliquibus promiſſæ in ſuo robore permanentes non revocentur. Quapropter nos

Waltherus

Digitized by Google

Waltherus præpoſitus totuſque conventus monaſterii in *Kniebus* præfati promittimus in bona fide & ſub voto noſtræ religionis, omnia præmiſſa & ſingula pro nobis & noſtris ſucceſſoribus rata & grata tenere & conſervare illæſa, nos & noſtros ſucceſſores & noſtrum monaſterium *Kniebus* prædictum ad præmiſſa omnia & ſingula præſentibus litteris firmiter obligando. Renuntiamus inſuper ex certa ſcientia omnis iuris ſubſidio tam canonici quam civilis, actioni in futurum, litteris quibuslibet a ſede apoſtolica vel aliunde impetratis ſeu impetrandis, exceptioni doli mali, conſuetudinibus ſeu gratiis a quibuſcunque prælatis adinventæ ſeu indultæ, cæteriſque actionibus occaſionibus utriuſque iuris ſeu defenſionibus, per quæ prædicta revocari poſſent, quomodolibet caſſari vel annullari. In cuius rei evidens teſtimonium & robur firmum præſentem litteram noſtris ſigillis quibus iam utimur, duximus roborandam. Inſuper venerabilem in Chriſto virum videlicet Dominum *Brunonem* div. providentia abbatem præfati monaſterii in *Alperſpach* cum inſtantia rogavimus, quod ipſum ſuum ſigillum hiis litteris appendit, quod nos, præfatus abbas precibus ipſorum fatemur nos feciſſe. Datum & actum in *Kniebus* monaſterio prædicto anno Dni milleſimo trecenteſimo quadrageſimo primo in vigilia Nativitatis B. *Mariæ*.

SECULUM XIV.

N. CCXVI.

Conventio inter *Petrum* abbatem S. *Blaſii* & *Conr. Snewelin* circa homines ligios.

Ich *Cuonrat Dietherich Snewelin* ein Ritter ze *Friburg* tuon kunt allen die diſen brief ſehent oder hörent leſen das ich übereinkommen bin mit dem erwirdigen Fürſten *a)* und herren Abet *Petern* von Gotz genaden des Cloſters ze ſant *Blaeſien* in dem *Swarzwalde* ſant *Benedicten* ordens in *Coſtenzer* Biſtume, und er mit mir, ſwas kinde komment von ffro *Margareten Berhtoltz Kelnners* tochter dü in den hof höret ze *Kilchofen*. Und von *Martin Ruodolfs tagwans* ſun, der das vorgenante Gotzhus anhöret, das dü ſelben kint gemein ſont ſin, min und des vorgenanten Gotzhuſes, und das han wir einander gelobet ſtät ze habend bi gueten truwen an geuerd. Und des ze urkund han ich diſen

Anno 1341. 6. Sept. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 165.

a) Inſolitus hic *Principis* titulus ideo abbati S. *Blaſii* alias etiam tribui videtur, quod tunc temporis immediate Imperio fuerit ſubiectus.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

brief gegeben beſigelt mit minem ingeſigel. Dis beſchach und wart dirre brief gegeben des iares do man zalte von Gotzgeburte drüzehen hundert iar und zwei und ffierzig iar an dem nähſten ffritag vor unſer Frowen tage der iüngeren *b*).

b) Hoc nomine in pluribus documentis vernaculis notatur feſtum Nativitatis B. *Mariæ* V. 8. Sept. vel quod minore ſolemnitate celebretur, quam feſtum Aſſumtionis, quod vocatur *unſer Frowen tag der erſte*; vel quod ſerius inſtitutum fuerit. Vid. *Haltbaus* Cal. med. ævi p. 123.

N. CCXVII.

F. *Ioannes* delegatus S. *Blaſii* concordiam erigit inter Præpoſitum & conventum *Ochſenhuſanum*.

Anno 1345. 30. Sept. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 153.

In nomine Domini amen. Anno Domini MCCCXLV. Ego frater *Ioannes* conventualis ad S. *Blaſium* dictus magiſter coquinæ miſſus ex parte venerabilis in Chriſto Patris ac Domini Domini *Petri* Dei gratia abbatis monaſterii ad S. *Blaſium* ad deſecandam diſcordiam, quæ heu orta fuit inter Præpoſitum & conventum in *Ochſenhuſen* functus hac in parte plenaria auctoritate præfati Domini abbatis, uſus conſilio ſapientum, videlicet venerabilis D. abbatis eccleſiæ *Rottenſis*, omnem conventum monaſterii in *Ochſenhuſen* ad hoc induxi, quod iuramento ſuper textu evangelii præſtito ſe obedituros conſtrinxerunt venerabili in Chriſto Patri ac D. abbati præſcripti monaſterii ad S. *Blaſium*, & ſuo ſubſtituto Priori, quis vel qualis ille fuerit, prout ſe ſciunt teneri. Hoc completo extinctioni præfatæ diſcordiæ operam dare cœpi, receptiſque promiſſionibus, quæ fide data muniebantur, prædictam diſcordiam omnimodo deſecavi, & ad bonam concordiam & veram dilectionem prætactos Præpoſitum & conventum collegi, quæ dilectio licet corde teneatur ad iuſtitiam, & ore profiteatur ad ſalutem, ſcripto tamen commendandam duxi, quia ſecundum Salomonem funiculus triplex difficile rumpitur: & Pſalmiſtam: teſtimonium Domini fidele ſapientiam præſtans parvulis. Item præcepi auctoritate mihi commiſſa, quodſi aliqua in poſterum orietur diſcordia inter Præpoſitum & conventum, occultiſſime per Priorem eiuſdem monaſterii emendetur: ſi vero nimis grave fuerit vel enorme, per clauſas litteras auribus D. abbatis noſtri ad S. *Blaſium* manifeſtetur, cuius & emendam ſine omni contradictione & reſiſtentia recipere tenentur. Siquis vero ex prædicto conventu, qualiſcunque ſit, huius ſtatuti

tuti

Digitized by Google

tuti tranſgreſſor vel neglector fuerit tam Præpoſitus, quam etiam conventualis, vel ſi quis ipſorum circa advocatos vel alias qualeſcunque ſeculares perſonas huiuſmodi defectus, ut prædictum eſt, revelare præſumſerit, vel ſi quis infamationes confratrum vel conſpirationes aliquas habuerit, quod abſit, pœnam periurii ſe ſciat incurriſſe ipſo facto; verum etiam alias duriores pœnas ad libitum D. abbatis monaſterii ad S. *Blaſium* pati tenebitur. Huic deliberationi & compoſitioni venerabilis D. abbas eccleſiæ *Rottenſis* interfuit, nec non Dominus *Chuonradus* rector eccleſiæ *Iucellæ* & alii fide digni. In quorum omnium reale & evidens teſtimonium præſentem paginam ſigillis ſæpedictorum abbatum, & conventus ibidem in *Ochſenhuſen* ſtatui conſignandam. Datum in *Ochſenhuſen in die Ieronymi* ſub annis Domini ſupraſcriptis. SECULUM XIV.

N. CCXVIII.

Ludovicus imp. cavet, ne propter bellum cum *Hermanno* Marchione quiſquam monaſterium *Albæ Dominorum* turbet.

Wir *Ludowig* von Gotes genaden römiſcher Keiſer ze allen zeiten merer des reichs, bechennen offenlichen mit dieſem brief, daz der krieg der uferſtanden war, und ſich ergangen hat, zwiſchen uns, und Margraf *Herman* von *Baden*, umb die geiſtlichen luete ... den Abt, und ... den convent des Gotzhuſes ze *Alben*, des ordens von *Citel*, in *Speyrer* Byſtum gelegen, von des ſchirmes und der vogtei wegen, der ſich derſelbe Margraf *Herman* angenomen und unterwunden het, unſer und des reichs geweſen iſt, wan deſſelben Cloſters nieman anders ſchirmer und vogt ſein ſol, dannen wir und daz reiche, ... als wir daz mit dem rechten, gen den obgenanten Margraf *Herman* kuntlichen beweiſet und anzpracht haben, daz er ſich auch von uns und andern fürſten und heren ofenlichen bechant hat, und wann wir vernomen haben und auch beweiſet ſein, daz ettlich luete, edel, und unedel, von deſſelben kriegs wegen, angriffen ſind, und ſchaden davon genomen, und empfangen habent, und daz die ſelben luete ... dem Abt, und dem Gotzhus, umb den ſchaden zuo ſprechent, und begerent, daz ſi in den widerkeren und anzrichten, welien wir, daz ſi nieman ſwie der genant iſt, edel oder unedel, weder an iren lueten oder

Anno 1346. 14. Feb. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 167.

SECULUM XIV. oder guoten mit dem rechten oder ounrecht, noch mit cheinen ſachen, umb denſelben ſchaden, angreiffe, noch beſchedig, in chein weiſe. So er es darüber taete, de taet ſwerlichen wider unſer hulde, und wär uns und dem reiche darumb ſchuldig worden und vervallen hundert pfund goldes, die halbe in unſer und des reichs kamer gehörent, und die halbe ... dem vorgenanten Abt und ... dem convent, als dicke daz geſchicht, und darüber haben wir enpfolhen, enpfelhen auch mit dieſem brief unſern und des reichs landvögten und amptlüten, die ietzo ſind, oder für daz werdent, daz ſi die ſelben pen vordern und einnemen ſuellen von unſer, und des reichs wegen, von den die übervarent, und der pen ſchuldig worden ſind, und veruallen, .. Und darüber ze urchunde, geben wir mit unſerm keiſerlichen inſigel, verſigelten diſen brief, der geben iſt ze *Haydelberg* an ſant *Valentins* tag, nach Chriſtus geburde drintzehen hundert iar, darnach in dem ſechs und viertzigſten iar, in dem zwai und dreizzigſten iar unſers reiches, und in dem niwontzehenden des Kaiſertums &c. — —

N. CCXIX.

Conventui S. *Blaſii* annonam addicit *Petrus* abbas.

Anno 1347. 11. Mart. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 176.

Univerſis & ſingulis præſens ſcriptum intuentibus. Ego *Petrus* de *Teyningen* abbas monaſterii S. *Blaſii* notum facio, quod pro ſalute animæ meæ ordinavi, & irrevocabiliter ſtatui, quod ab iſto tempore in perpetuum Priori & conventui dicti monaſterii cedant & provenire debeant ſedecim modii annonæ, videlicet octo modii farris, & octo modii ſiliginis menſuræ uſualis de curia ſua in *Briſaugia Totinkoven* vulgariter dicta, & pro quadam honeſta muliere & matrona dicta *von Tuslingen* pro centum & decem & octo marcis per me noviter empta. Et ordino & ſtatuo, quod pretio eiuſdem annonæ piſces comparentur, & fratribus de conventu in die aſſumptionis *B. V.* piſces piperati annis ſingulis perpetuo, quanto lautius poteſt fieri, miniſtrentur, & dein fratres diem meum anniverſarium celebrent iuxta conſuetudinem loci perpetuo dicta die. Et ut dicti fratres ſecuritate gaudeant pleniori, eis præſens ſcriptum dedi, quo omnes abbates ſucceſſores meos obligo, & ſtatuo ad ratum habendum & firmum dictam meam ordinationem ſigillo meo conſignatum in evidentiam eorumdem. Datum & actum apud S. *Blaſium* ſub anno Domini MCCCXLVII. in vigilia B. *Gregorii* Papæ.

N. CCXX.

Digitized by Google

N. CCXX.

Henricus abbas *Engelbergenſis* S. *Blaſio* communionem bonorum operum & confraternitatem concedit.

Reverendo in Chriſto Patri ac Domino *Heinrico* Dei gratia abbati monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva *Heinricus* eadem permiſſione abbas totuſque utriuſque ſexus conventus monaſterii *montis Angelorum* ſuas orationes humiles cum obediendi & obſequendi paratiſſima voluntate. Beneficentiæ veſtræ multiplicis ac meritorum obſequia nobis per vos impenſa *a*), & in antea impendenda, grata viciſſitudine rependere cupientes, vobis confraternitatem in noſtris conventibus conceſſimus, & tenore præſentium damus & concedimus, ita, ut omnium miſſarum, orationum, ieiuniorum, vigiliarum, abſtinentiarum, aliorumque ſanctorum laborum, nec non omnium bonorum, quæ per nos nobiſque coniunctos omnipotens Deus fieri voluerit, vobis participationem plenam & communionem elargimur, & concedimus per præſentes. In cuius conceſſionis teſtimonium & evidentiam præmiſſorum nos abbas præfatus præſentem litteram noſtro ſigillo, quo & nos conventus præſcripti utimur in hac parte, dedimus roboratam. Datum in dicto monaſterio noſtro anno Domini MCCCXLVIII. VI. Idus Iulii indictione prima.

SECULUM XIV.

Anno 1348. 10. Iul. Ex eodem. *T. II. p.* 155.

a) Vid. quæ diximus T. I. p. 421. de primis abbatibus *Engelbergenſibus*.

N. CCXXI.

Markart de *Ehingen* frater conventualis monaſterii de *Reichenbach* teſtatur de vitalitio ſuo, curia in *Sulzowe*.

Wir der Schulthais, und die richter gemainlich ze *Horwe*, veriehen, und tun kunt mit diſem brieve allan den die in anſehent, leſent, oder hörent leſen, datz vor uns ſtuont, der erber und frume her *Markart* von *Ebingen*, der ain bruder iſt des conventes ze *Richenbach* in dem *Schwarzwalde* ſant *Benedicten* ordens, und da vor uns – kuntlich

Anno 1349. 4. Iul. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 157. 177.

SECULUM XIV.

und offenlich, mutwilliklich und unbezwungelich, veriach aller der ſachan, die hie an dieſem brieve geſchriben ſtant, und ſprach alſo, ich vergihe offenlich daz der hof, und daz gut ze *Sultzowe* min recht ungevarlich lipdinge iſt daz ich denſelben hof und gut ſol und mag han und nieſſen beſetzen und entſetzen, alle die wile ich lebe, alſo, wenne Got über mich gebütet, daz ich erſtirbe daz denne nach minem tode der ſelbe hof mit allan rechten dem vorgenannt kloſter ze *Richenbach* ſol wider ledig ſin und leere ane alle widerrede, unverkümert und unverändert, âne alle irrungen und ane geverde. Ich vergihe och mere, daz ich denſelben hof ze *Sultzowe* in den ziten, do ich Prior was wolte gelühen han minem bruder *Wernhern* von *Ebingen*, mit des conventes ze *Richenbach* willen und gunſt, des wolten ſiu mir nit günnen, und do ez nit geſin mohte, do lech ich doch denſelben hof do ich Prior was dem vorgenannt *Wernher* minem bruder, über des conventes willen und wiſſende und über irn danch frevellich, und erkenne mich des, und vergihe och, daz ich daran übel und unrecht getan han, und anders denne ich ſolte — Dieſer dinge ſint geziüge *Ruf* von *Haigerloch* bi diſen ziten ſchultheiſs ze *Horwe*, *Mark. Bockli*, *Matheus* der richter, *Hainrich* der gute, *Hainrich* der ſchiürer, *Heinrich* Bürznich, *Benz* der Tedtinger, *Dietrich* der ieger, *Benz* der hüller, *Benz* der behain, *Iohannes* der ſtaheler, und *Albrecht* der ſchinrer richter ze *Horwe*, und erber lüte vil, und ze merrem geziugniſſe ſo haben wir der Schulthais und die Richter ze *Horwe* unſerre ſtat aigen inſigel durch ernſtliche beth des vorgenant her *Mark.* von *Ebingen*, und umb daz wen dis vor uns beſchehen iſt, gehencket an diſen brief, der gegeben wart do man zalt von Chriſtus Geburte drüzehenhundert iar vierzig iar, und darnach in dem nünden iare an ſant *Uolrichs* tag.

N. CCXXII.

Gerardus ep. *Spirenſis* confirmat *Wyghardo* abb. *Hirſaug.* incorporationem eccleſiarum in *Pforzheim.*

Anno 1351. 1[illegible] Sept. Ex ar[illegible] mo[illegible] H. p. 156.

Gerhardus Dei & apoſtolice ſedis gratia epiſcopus eccleſie *Spirenſis* univerſis has litteras inſpecturis indubiam preſentium geſtorum notitiam cum ſalute — Cure paſtoralis nobis ab alto commiſſe officium exequentes, illis precipue intendimus que ſaluti animarum ac indempnitati eccleſia-

Digitized by Google

eccleſiarum nobis ſubiectarum novimus expedire. Hinc eſt, quod cum in ſancta Synodo *a*) clericorum noſtre dyoceſis ſub anno Domini M. C CC. L. die Martis poſt feſtum beati *Martini* epiſcopi, a nobis in eccleſia noſtra *Spirenſi*, convocatis ibidem & preſentibus omnibus tam Prelatis quam aliis nobis ſubiectis perſonis eccleſiaſticis celebrata, iuſtis & racionabilibus cauſis nos moventibus preceperimus omnibus monaſteriorum & eccleſiarum dicte noſtre dyoceſis Prelatis & eiſdem dederimus in mandatis, ut de unionibus eccleſiarum nobis ſubiectarum, quas uſibus ſuis incorporatas aſſeruerunt & aſſerunt, quarumque, ut ſic temporalia ſuis privatis commodis applicaſſent, ſola ſuſtentatione miniſtris eiſdem eccleſiis deſervientibus pro tempore reſervatis, infra certum terminum nos legitime informarent. — Religioſus in Chriſto nobis dilectus *Wygbardus* abbas monaſterii *Hirſauwenſis* noſtre dioceſis ſuo & monaſterii ſui nomine comparuit coram nobis aſſerens, eccleſias parochiales ſancti *Martini* veteris ville in *Pfortzbein*, ac in villis *Stambein* & in *Heſſenkein* noſtre dyoceſis, ſibi & dicto ſuo monaſterio eſſe & fuiſſe canonice unitas ab antiquo per nonnullos anteceſſores noſtros dicte eccleſie noſtre *Spirenſis* pontifices, de conſilio inſuper capituli eiuſdem eccleſie noſtre ac archydiaconorum dictarum eccleſiarum legitimo aſſenſu, & ut ſic etiam temporibus & per tempora de quorum contrario memoria non exiſteret, a dicto ſuo monaſterio publice & pacifice habitas & poſſeſſas, ac cum hoc eccleſias parochiales in oppido *Wyle* & *Kalwe* etiam noſtre dyoceſis ſituatas, per ſanctiſſimum in Chriſto Patrem & dominum noſtrum piiſſimum dominum *Clementem* ſacroſancte Romane ac univerſalis eccleſie Papam VI. eidem monaſterio ſuo & eius uſibus nuper annexas gratioſe. Ita videlicet, quod earumdem duarum eccleſiarum rectoribus nunc cedentibus vel decedentibus, ipſe abbas qui pro tempore fuerit in dicto monaſterio, & eius conventus fructus redditus & proventus earumdem eccleſiarum univerſos præfatis ſuis commodis dictorum miniſtrorum perpetuorum ipſarum eccleſiarum per eos pro tempore loci archydiacono dum vacarent preſentandorum, reſervata portione poſſint abſque contradictione qualibet & cuiuslibet applicare. Unde quia tam per litteras dicti domini *Clementis* Papæ, quam etiam quorumdam aliorum ſuorum anteceſſorum Romanorum pontificum ac inſuper nonnullorum predeceſſorum noſtrorum & dicti capituli noſtri nec non archidiaconorum requirendorum in premiſſis, veras integras & etiam debite conſignatas ex parte dicti abbatis & ſui monaſterii nobis oſtenſas & exhibitas, ac a no-

a) Supplenda eſt hæc ſynodus *Spirenſis* in *Harzheimii* conciliis *Germaniæ*, cuius nulla ibi mentio habetur, uti nec in *Tritbemii* annalibus.

SECULUM XIV.

bis diligentius viſas examinatas & perlectas, & cum hoc pretactas in *Stambeim* in *Heſſenkein* & veteris ville in *Pforzbein* eccleſias parochiales a dicto monaſterio in dictum modum abſque reclamatione qualibet anteceſſorum noſtrorum & quorumlibet aliorum habitas & poſſeſſas, quia ipſum monaſterium eaſdem eccleſias quoad premiſſorum temporalium perceptionem occaſione unionum premiſſarum eiſdem etiam ceſſantibus dudum conſtat ſufficientius preſcripſiſſe, dicti *Wygbardi* abbatis aſſercionem quoad dictas eccleſias omnes agnovimus fore veram. Idcirco ipſum & dictum ſuum monaſterium a dicto mandato noſtro ſynodali abſolvimus, prefataſque eccleſias parochiales ad dictum monaſterium in dictum modum ſpectantes & ipſi annexas in temporalibus & etiam quoad preſentationes miniſtrorum eiſdem deputandorum in futurum, ne premiſſa in recidivam venire valeant queſtionem, ſcripture preſentis oraculo declaramus --- Sic tamen quod miniſtri dictarum eccleſiarum nobis & ſucceſſoribus noſtris de iuribus epiſcopalibus & locorum archydiaconorum de archydiaconalibus pro tempore reſpondere debeant univerſis, prout etiam in premiſſis apoſtolicis & aliis premiſſorum litteris didicimus ordinatum. Dicto inſuper monaſterio has litteras in teſtimonium premiſſorum tradentes appenſione noſtri ſigilli roboratas. Quibus etiam plenius nos premiſſa cognoviſſe noſtris ſucceſſoribus ac aliis quibuslibet, quorum intereſſe poterit, appercius indicamus. Datum & actum *Spire* anno Domini M. CCC. L. primo feria ſecunda ante diem beati *Mathei* apoſtoli.

N. CCXXIII.

Carolus IV. approbat chartam *Henrici* imp. ſuper donationem prædii in *Schluchſe*.

Anno 1353. 18. Oct. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 152.

Karolus Dei gratia Romanorum rex ſemper auguſtus & *Boemiæ* rex. Notum facimus univerſis, quod pro parte religioſorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* dioeceſis nuper maieſtati noſtræ oblata ſupplicatio continebat, quatenus ipſis litteras quaſdam divi *Henrici* IV. Romanorum imperatoris auguſti approbare, ratificare & confirmare de benignitate regia dignaremur, quarum tenor ſequitur in hæc verba. In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, *Henricus* divina favente clementia quartus Romanorum imperator

tor

Digitized by Google

tor Auguſtus &c. &c. *a*). Nos igitur ad ipſorum devotam ſupplicationis inſtantiam, præſertim cum iuſte petentibus non ſit denegandus aſſenſus, ſupradictas litteras in omnibus ſuis punctis, ſententiis & clauſulis, de verbo ad verbum, prout exprimuntur ſuperius, ſicut rite proceſſerunt & provide, approbamus, ratificamus, & de ſolita benignitate regia confirmamus. Nulli ergo penitus hominum liceat hanc noſtræ approbationis, ratificationis, & confirmationis paginam infringere, ſeu ei quovis auſu temerario contraire ſub pœna indignationis regiæ, quia, qui ſecus attemptare præſumpſerit, ſe cognoſcat graviter incidiſſe, præſentium ſub noſtræ maieſtatis ſigillo teſtimonio litterarum. Datum in *Baſilea* anno Domini milleſimo trecenteſimo quinquageſimo tertio, indictione VI. XV. Kalendas Novembris regnorum noſtrorum anno octavo. SECULUM XIV.

a) Hanc *Henrici* V. imp. chartam ſiſtit *Herrgottus* Geneal. Habsb. T. II. P. I. p. 137.

N. CCXXIV.

Carolus IV. imp. ratum habet diploma *Conradi* R. pro libertate advocatiæ S. *Blaſii*.

Carolus Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus & *Boemiæ* rex notum facimus univerſis, quod nuper pro parte religioſorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis maieſtati noſtræ oblata ſupplicatio continebat, quatenus ipſis litteras quaſdam celebris recordationis divi *Conradi* Romanorum regis III. prædeceſſoris noſtri dilecti approbare, ratificare & confirmare de benignitate regia dignaremur. Quarum tenor ſequitur in hæc verba: In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, *Conradus* divina favente clementia rex Romanorum tertius &c. Data apud *Babemberg* anno Dominicæ incarnationis MCXXXVIII. Indictione I. Regnante *Conrado* Romanorum rege tertio, anno vero regni eius I. actum in Chriſto feliciter amen *a*). Nos igitur ad ſupradictorum abbatis & conventus devotam ſupplicationis inſtantiam, præſertim cum iuſte petentibus non ſit denegandus aſſenſus, prædictas litteras in omnibus ſuis punctis, ſententiis, & clauſulis de verbo ad verbum, prout ſcriptæ ſunt, & exprimuntur ſuperius, prout rite proceſſerunt, & provide, & non præiudicant iu- Anno 1353. 18. Oct. Ex eodem. T. II. p. 152.

a) Extat hoc diploma apud *Herrgott* l. c. p. 158.

ized by Google

SECULUM XIV.

ribus alienis, auctoritatate Romana regia approbamus, ratificamus, & de ſolitæ benignitatis clementia confirmamus. Nulli ergo penitus hominum liceat hanc noſtræ approbationis, ratificationis, & confirmationis paginam infringere, ſeu ei quovis auſu temerario contraire ſub pœna gravis indignationis regiæ, quam poſt pœnas expreſſas ſuperius eum, qui contra fecerit, quotiens contra factum fuerit, decernimus incurriſſe, præſentium ſub noſtræ maieſtatis ſigillo teſtimonio litterarum. Datum in *Baſilea* anno Domini milleſimo trecenteſimo quinquageſimo tertio indictione VI. XV. Kal. Novembris, regnorum noſtrorum anno VIII.

N. CCXXV.

Caroli IV. imp. confirmatio privilegiorum monaſterii S. *Georgii*, ab *Henrico* V. & *Friderico* II. imp. conceſſorum.

Anno 1354. 14. Maii. Ex archiv. San-Georgii.

Carolus Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus & *Bohemiæ* rex. Et ſi regiæ dignitatis circumſpecta benignitas univerſos fideles & devotos, quos Romanum ambit imperium, innatæ liberalitatis clementia pio favore proſequitur: ad illorum tamen utilitates & commoda promovenda ferventius aſpirare tenetur, qui divino dedicati obſequio per celebrem ipſorum vitam, ac honeſtæ religionis cultum ſe Deo & hominibus gratos & commendabiles multipliciter repræſentant. Sane religioſorum virorum abbatis & conventus S. *Georgii* monaſterii in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis devotorum noſtrorum dilectorum ſupplex petitio continebat, quod ipſis & eorum monaſterio quoddam privilegium eiſdem per divæ memoriæ *Henricum* Romanorum imperatorem quartum conceſſum, & ipſis denuo per divæ recordationis *Fridericum* Romanorum imperatorem ſecundum anteceſſores noſtros confirmatum, de benignitate regia confirmare, approbare & innovare dignaverint. Tenor vero litterarum prædictorum anteceſſorum noſtrorum ſequitur in hæc verba.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis amen. *Fridericus* ſecundus divina favente clementia Romanorum imperator, ſemper Auguſtus, *Jeruſalem* & *Siciliæ* rex. Imperialis excellentia tunc præcipue ſui nominis titulos

tulos

Digitized by Google

tulos ampliat, tunc officii ſui debitum reddit, cum favore Deo vivo, cum eius intuitu, per quem præeſt principibus orbis terræ, Dei eccleſias, & loca religioſa pio favore proſequitur, & iuſtis eorum precibus condeſcendit. Quapropter per præſens privilegium noverit tam præſens ætas quam futura poſteritas, quod *Henricus* Dei *a*) abbas monaſterii S. *Georgii* in Nigra Silva fidelis noſter quoddam privilegium dudum eidem monaſterio a divæ memoriæ quondam imperatore *Henrico* quarto clementer indultum, noſtro culmini præſentavit, ſupplicans humiliter & devote, ut monaſterium ipſum ſub noſtra & imperii protectione recipere, & idem privilegium innovare, ac omnia, quæ continentur in eo, confirmare de noſtra gratia dignaremur cuius tenor per omnia talis eſt *b*).

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis. *Heinricus* divina favente clementia quartus Romanorum imperator Auguſtus, & quintus rex. Quoniam imperialem decet dignitatem, iuſtitiam & pietatem, neceſſitatibus eccleſiarum ſuccurrere, profectibus gaudere, & utilitatibus conſulere, & favere. Ob hanc rem, quæ in litteris iſtis ſequuntur agenda, ob interventum *Moguntinenſis* archiepiſcopi *Adelberti*, *Colonienſis* archiepiſcopi *Friderici*, *Treverenſis* archiepiſcopi *Brunonis*, *Spirenſis* epiſcopi *Brunonis*, & aliorum quorundam noſtri regni principum, ſcilicet *Leopoldi*, *Odachori c*), & *Hermanni* de *Badun*, marchionum, comitum quoque *Wilhelmi* de *Luozzelmburg*, *Godefridi Calivin d*), *Bertholdi* de *Naeringis e*), miſericorditer ſuſcepimus, ordinando clementer diſpoſuimus, comprobando diligenter confirmavimus. Notum igitur fore volumus, & cupimus omnibus Chriſti fidelibus, tam futuris, quam modernis, quod duo illuſtres viri *Hezelo* & *Heſſo* cellulam condiderant in regno noſtro in *Conſtantienſi* epiſcopatu in pago nomine *Baræ* in comitatu *Aſenheim* in ſilva quæ dicitur nigra, iuxta fluvium *Brigana* in honorem Dei omnipotentis S. *Georgii* martyris, eamque ſatis pie & honeſte prædiorum ſuorum beneficiis initiaverunt ad neceſſitatem monachorum ſecundum regulam S. *Benedicti*, degentium in perpetuum favente miſericordia Dei ibi futurorum. Ut igitur id firmius & ſtabilius eſſe poſſet, placuit illis, eandem cellam beato *Petro* apoſtolo, & Romanæ ſedis antiſtiti mancipari, & ad eius palatium Lateranenſe ſingulis annis aureum quem dicunt biſantium præſentari ea intentione

a) Deeſt hic *permiſſione* vel ſimile quid.

b) Diploma hoc fere concordat cum eo, quod idem *Henricus* an. 1108. huic monaſterio conceſſit, datum a nobis ſupra p. 41.

c) Forte *Ottocari*. d) *Godefridi* de *Calwe*.

e) Videtur eſſe *Bertholdus* III. dux *Zaringenſis*.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

tione & pactione, ut ſub tanti pontificis mundiburdio & defenſione ab omni iniuſta læſione adverſariorum protegi poſſent, & defenſari; hoc revera, ut felices negotiatores prudenter fecerunt, primum propter ſpem vitæ æternæ, ob remiſſionem peccatorum omnium, ob ſalutem corporum, & ſempiternam requiem animarum & ob quotidianam memoriam ſui, ſuorumque parentum omnium, poſthumorum, conſanguineorum, propinquorum, amicorum, ſimulque omnium ad curam ſuam pertinentium; ob memoriam quoque regum, epiſcoporum, principum, ac omnium prædeceſſorum, cellæ ſtatum & honorem diligentium, & defendentium, atque omnium prorſus Chriſti fidelium, & prout poſſe ſuberit, ut cunctis Chriſti pauperibus beneficum illic patefiat receptaculum. Huius confirmationis a duobus apoſtolicis *Vrbano* ſcilicet ſecundo, & *Paſchale* ſecundo bina tenent privilegia, in quibus & hoc ſancitum eſt, ut quandocunque patre ſuo ſpirituali orbati fuerint, ipſi eiuſdem monaſterii fratres habeant liberam poteſtatem ſecundum regulam S. *Benedicti* inter ſe, & undecunque voluerint, abbatem ſibi non ſolum eligendi, ſed etiam conſtituendi. Præterea ut nulli ſacerdotum, regum, aut ducum, aut comitum, aut quarumlibet perſonarum liceat in eo loco aliquas ſibi proprietates, conditiones, non hæreditarii iuris, non advocatiæ, non cuiuslibet poteſtatis uſurpationes, quæ libertati monaſterii noceant, vindicare: advocatum ſibi conſtituendi ut abbas etiam cum ſuis fratribus habeat liberam poteſtatem, & ſi is poſtmodum monaſterio inutilis fuerit, remoto eo alium conſtituant. Decretum quoque ibi eſt, ut nulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ſubditos eius, poſſeſſiones auferre, imminuere, aut temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integre conſervent eorum, pro quorum ſuſtentatione ac gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. In fine additur, ut ſi quis in craſtinum archiepiſcopus aut epiſcopus, imperator, aut rex, dux, aut marchio, comes, aut vicecomes, aut perſona quælibet eccleſiaſtica aut ſæcularis huius conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonitus, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat; reumque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate agnoſcat; atque a ſacratiſſimo corpore Domini noſtri Ieſu Chriſti alienus fiat, & in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis, percipere, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniat. His decretis propter gratiam Dei nos annuimus; has conſtitutiones approbavimus, & con-

firmavi-

Digitized by Google

firmavimus. Inſuper & noſtras libenter benignitates, & miſericorditer adiungimus, & ſtatuimus, ut ſi quiſpiam, quod abſit, unum manſum, unum molendinum, aut ſaltem unam vineam, aut unum mancipium, aut tale quid a ſupradicto monaſterio iniuſte abſtulerit, is noſtri noſtrorumque ſucceſſorum regia poteſtate coactus, tria auri talenta ad imperatoris erarium perſolvat, primitus eccleſiæ reddito quod uſurpaverat. Si vero curtem aut aliquam villam inde violentus, ſive invaſor ipſius cellæ exſtiterit, ſive huius teſtamenti decreta, traditioneſque quocunque ingenio ſeu argumento legum ſecularium pervertere aut infringere attemptaverit, is triginta auri libras ad imperatoris perſolvat cameram, reddito prius eccleſiæ ſecundum legum iuſtitiam, quod abſtulerit, atque intentio illius omnino irrita fiat. Huic monaſterio, *Formarus f) Metenſis* urbis præfectus, & filius eius *Formarus* ſubdiderunt, delegaverunt, & in perpetuam proprietatem dederunt, quidquid in villis *Lucbesheim* & *Alba* habuerunt, in eccleſiis, in decimis, in mancipiis, in ſervitiis, in campis, in ſilvis, in pratis, in paſcuis, in aquis, aquarumque decurſibus, in molendinis, in piſcationibus, in venationibus, in decimationibus, & in omnibus redditibus, ea prorſus iuſtitia, qua ipſi illa hæreditario iure poſſederant. Quod ut verius credatur, in omni ævo ratum, & inconcuſſum permaneat, hanc cartam inde conſcribi, & manu propria corroborantes, impreſſione noſtri ſigilli, ut inferius apparet, inſigniri iuſſimus, ſignum Domini *Heinrici* quarti Romani imperatoris invictiſſimi.

Nos itaque, qui Deum habemus præ oculis, & Dei eccleſias, ac loca religioſa benigno favore reſpicimus, attendentes fidem puram, & devotionem ſinceram, quam prædictus abbas fidelis noſter ad maieſtatis noſtræ perſonam, & ſacrum imperium gerit, ſupplicationibus ſuis benignius inclinati, iam dictum monaſterium cum perſonis, & omnibus bonis ſuis, quæ iuſte tenet, & poſſidet, ſub noſtra & imperii protectione recepimus ſpeciali; ſubſcriptum vero privilegium prædicti quondam *Henrici* imperatoris memoriæ recolendæ. Huic vero privilegio de verbo ad verbum inſeri iuſſimus omnia, quæ continentur in eo, excepto, quod eidem abbati & ſucceſſoribus ſuis nullum alium advocatum, præterquam nos, & hæredes noſtros amodo liceat eligere, aut hoc iure advocatiæ monaſterii eiuſdem nobis & hæredibus noſtris perpetuo reſervato, excepta eadem clauſula illa, quæ in fine additur: *ut ſi quis in craſtinum archiepiſcopus* & cetera, uſque *in extremo examine*

f) In ſuperioribus *Folmarus*.

SECULUM XIV.

diſtrictæ ultioni ſubiaceat, de imperialis præeminentiæ noſtræ gratia confirmantes. Statuimus igitur, & imperiali ſancimus edicto, ut omnia, quæ in præfato noſtro privilegio continentur, eidem abbati, & ſucceſſoribus eius, nec non & ipſi monaſterio ſint perpetuo valitura, dummodo in noſtra, & imperii fidelitate, ac denuntiatione perſiſtentes, a noſtris, ac imperii ſervitiis non recedant; firmiter etiam prohibemus, quatenus nullus archiepiſcopus, nullus epiſcopus, nullus prælatus, nullus dux, nullus marchio, nullus comes, nullus baro, nullus advocatus, nulla denique perſona alta vel humilis, eccleſiaſtica vel mundana prædictum abbatem, & ſucceſſores eius, ſeu ipſum monaſterium contra præfati privilegii noſtri tenorem auſu temerario inquietare, moleſtare, ſeu perturbare præſumat; quod qui præſumſerit, indignationem noſtri culminis, & pœnam centum librarum auri optimi ſe noverit incurſurum, quarum medietas cameræ noſtræ, reliqua vero paſſis iniuriam applicetur. Ad huius igitur protectionis, innovationis & confirmationis noſtræ futuram memoriam & robur perpetuo valiturum præſens privilegium fieri, & maieſtatis noſtræ ſigillo iuſſimus communiri. Huius rei teſtes ſunt *Fridericus* filius quidem illuſtris regis Romani *Heinrici*, *Richardus* comes *Caſſertanus*, *Pandolfus* de *Faſſanella*, *Marquardus* de *Sueſſa*, magnæ imperialis curiæ iudex, *Petrus* de *Calabria*, *Nicolaus* de *Crayna*, *Nicolaus* de *Citala*, & alii quam plures. Signum Domini noſtri *Friderici* Dei gratia invictiſſimi Romanorum imperatoris ſemper Auguſti, *Ieruſalem*, & *Siciliæ* regis. Acta ſunt hæc anno divinæ incarnationis milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quinto menſe Decembri quartæ indictionis, imperante Domino noſtro *Friderico* Dei gratia glorioſiſſimo, Romanorum imperatore ſemper Auguſto, *Ieruſalem*, & *Siciliæ* rege, Romani imperii eius anno viceſimo ſecundo, regni *Ieruſalem* viceſimo ſexto, regni vero *Siciliæ* quadrageſimo ſeptimo feliciter amen. Datum *Croſſet* anno menſe & indictione præſcriptis.

Nos itaque dictorum religioſorum devotionis inſignia & alia multiplicia probitatum, & virtutum merita, quibus noſtram celſitudinem, & ſacrum imperium ſtuduerunt hactenus attenta diligentia venerari, clare noſtræ mentis oculis limpidius intuentes ipſorum ſupplicationibus ob omnipotentis Dei, glorioſæ & intemeratæ virginis *Mariæ* genitricis eius, ac S. *Georgii* patroni dicti monaſterii, ac etiam ſinceræ devotionis affectum, quem ad præfatum monaſterium geſſimus, & habere innovamus, inclinati benignius, præſertim cum iuſte petentibus non ſit denegandus aſſenſus, prædictis abbati & conventui privilegium *Heinrici*

præ-

Digitized by Google

præſcriptum, nec non omnia & ſingula privilegia, quæ a Dominis Romanorum imperatoribus, ſeu regibus prædeceſſoribus noſtris, libertatibus, iuribus, gratiis & immunitatibus obtinuerunt hactenus, in omnibus ſuis punctis, ſententiis, tenoribus, & clauſulis, ac ſi de verbo ad verbum eſſent inſerta, prout rite & rationabiliter proceſſerunt, & aliorum iuribus non præiudicant, approbamus, innovamus, & ex certa noſtra ſcientia, auctoritate regia confirmamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ approbationis, innovationis & confirmationis paginam infringere, vel ei auſu temerario quomodolibet contraire, ſub pœna quinquaginta marcarum puri auri, quas ab eo, qui contra venire præſumſerit, irremiſſibiliter exigi volumus, & earum medietatem noſtro fiſco, reſiduam partem vero iniuriam paſſorum uſibus applicari. Præſenti ſub noſtræ maieſtatis ſigillo, teſtimonio harum litterarum datarum in *Sleſtat* anno Domini MCCCLIV. indictione 7ma 2do idus Maii regnorum noſtrorum anno octavo.

N. CCXXVI.

Innocentius VI. *Philippo* ep. *Canalicenſi* committit viſitationem præcipuarum *Germaniæ* provinciarum.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei venerabili fratri *Philippo* epiſcopo *Canalicenſi* Apoſtolicæ ſedis nuntio ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Inter cætera, ad quæ nos obligat officium apoſtolicæ ſervitutis, illud inſidet ſpecialiter cordi nobis, ut Prælati & viri eccleſiaſtici, ſicut dignitate vel officio præeminent, ſic etiam moribus antecedant. Ipſi namque ducum in populo gerentes officia & vivendi normam in gentibus derivantes oportet exemplares eſſe, vita & virtutibus etiam renidentes, ut & doctrina erudiant ſubditos, & exemplo confirment operum eruditos. Ad compoſitionem etenim ſubditorum utrumque neceſſarium eſt, ut ſcilicet præſidentium lingua non torpeat ſilentio, nec manus dampnabili otio ab operum executione pigreſcat. Et quoniam ſicut Prælatos & viros eoſdem eſſe huiuſmodi ferventer appetimus, ſic etiam avide geſtimus, ut quod inſpicere nequimus corporalibus oculis, hoc per officium aurium relatione miniſtrorum fidelium ad noſtrum intuitum deferamus, frequenter aſſumptis in partem ſollicitudinis noſtrorum

Anno 1357. 8. Oct. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 146.

 onerum

Digitized by Google

SECULUM XIV.

onerum delegamus, quod perſonaliter non poſſumus agere, hoc eorum miniſterio exequentes. Cum itaque te ad *Trevirenſem*, *Maguntinenſem*, *Colonienſem*, *Bremenſem*, & *Magdeburgenſem* civitates & diœceſes ac provincias pro quibusdam negotiis per nos tibi commiſſis præſentialiter deſtinemus, nos ſperantes in Domino per te, cuius probata examinataque virtus in magnis & arduis clarior ſemper enituit, in ſubſcriptis ſic impleri & exequi votum noſtrum, ut per miniſterium tuum præſentes opere, abſentes tantum corpore videamur: fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus *Trevirenſem*, *Maguntinenſem*, *Colonienſem*, *Bremenſem*, & *Magdeburgenſem*, ac ſuffraganeas eis cathedrales & collegiatas eccleſias, ac monaſteria, decanatus, & alia loca religioſa, capitula, collegia & conventus, earumque perſonas tam in capitulo quam in membris auctoritate noſtra perſonaliter viſites, & qualiter omnia geruntur ſubiecta re oculis conſiderans & examinans diligenter ea, quæ approbata repereris, approbes, commendanda commendes, & confirmes etiam confirmanda, ſuperflua reſeces, abiicias nocitura, reformanda reformes, corrigenda corrigas, emendes etiam emendanda, & quæcunque ad viſitationis officium pertinent, agens & exequens iuxta datam tibi a Domino gratiam & virtutem ſtatuas & ordines omnia in eiſdem, quæ ad Dei laudem & gloriam & perſonarum ſalutem, & eccleſiarum prædictarum decorem & ſtatum ſtatuenda cognoveris, ac etiam ordinanda illa, quæ inveneris, & per te agi contigerit, nobis fideliter relaturus, non obſtantibus quibuscunque conſtitutionibus & privilegiis apoſtolicis, quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta effectus eorum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis; ſeu ſi aliquibus communiter vel diviſim a ſede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum *Avinione* VIII. Idus Octobris Pontificatus noſtri anno V.

N. CCXXVII.

Digitized by Google

N. CCXXVII.

Monaſterium *Albæ Dominorum* bona in *Mercklingen* emit.

SECULUM XIV.

Anno 1359. 24. Feb. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 167.

Ich *Erckenger* von *Merckelingen* ein edel kneht, und ich *Guote* von *Lichtenſtein* ſin ehlichen husfrowe, veriehen offenlich an diſem gegenwertigen brief, und tun kunt allen den die in iemer angeſehnd oder hörent leſen, daz wir einmutetlich, geſund, und vertig mit wol bedahtem muot, und mit geſamter band, für uns, und für alle unſer erben, und nachkomenne, willeclich, unbecwungenlich und unwiderrufenlich mit worten und mit werken, vollemehticliche reht und redelich haben verkouffet, und zuo kouffe gegeben den erbern geiſtlichen Herrn, dem -- Abt und dem Convente dez cloſters zuo *Albe*, dez ordens von *Cytels*, in *Spirer* byſtum gelegen unverſcheidelich alle die guot, die wir biz uf diſen hutigen tag haben gehabt, oder gehabet ſolten han, beſuoht, und unbeſuoht zuo *Merckelingen* in dem dorfe, und in dezſelben dorfes marcke gelegen, wie die genant ſint oder heiſzent, ez ſien ecker, wiſen, gulte, eigenlüte, reht, genieſze oder gwonheit, ſi ſien benennet, beſcheiden oder nit, in welich wiſe die an uns braht ſint, oder wir die bizher beſeſzen han, und mit namen unſern hüſer, beide in dem kirchhof und uzwendig mit aller unſre hofereit, umbe fünfhundert pfunt guoter und geber heller, die wir gentzelich, und gar von ſin empfangen haben, und in unſern beſzern nutz bewant. Und darumbe ſo ſullen und globen wir für uns, und für alle unſer erben und nachkommen, den vorgeſeiten herren von *Albe*, irem Cloſter und allen iren Nachkomenne die ſelben gut allen mit iren rechten und zuogehöreden zuo werenne und zuo vertigenne one allen iren ſchaden iare und tag nach reht und gwonheit des landes, für reht frie ledig geeigent eigen, an allen den ſtetden und von allen den lüten, da ſie bekümmert oder anſprechig werdent, wo oder in welche wiſe daz beſchehe.

Und zu einer veſten ſicherheit derſelben dinge ſo ſetzen wir in zu bürgen unverſcheidenlich hern *Wolfen* den eltern von dem *Stein*, einen Ritter, *Albrehten* von *Nippenburg* genant den Moren, *Wolfen* von *Nippenburg* genant den Brackenheimer, *Rymunden*, *Hugen*, und *Wernhern* gebrüder von *Münichingen* eün dez egerümten *Erckergs* ſweſter ſune, und *Conraten* und *Reinharten* gebrüder von *Stammcheim* ouch eün dez egerümten

SECULUM XIV.

Erckingers ſweſter ſune, mit ſollichem gedinge, wer daz die vorgenant guot alle gemeinlich, oder ir ein teil ſunderlich in dchein wiſe bekümmert oder angeſprochen werdent, wo, oder von wem daz beſchiht, wenne ſie denne von der egenanten hren wegen von *Albe* darumbe zu huſe oder zu hofe mit briefen oder mit gewiſſen botten ermant werdent, daz ſie denne unverſcheidelich ſullent uf ir eide in dem nehſten monat nach derſelben manunge in varen leiſten gen *Wile* in die Stat in eins offenne wirtes hus, oder der ſelber nit leiſten wil iegelicher mit eim kneht und mit eim pferid niemanden danne zuo komenne, biz daz den ſelben heren von *Albe*, irem Cloſter und aller iren nachkomenne die vorgen gut allü gar und gentzelich gevertiget und ufgerichtet werdent ane alle geverde, wer ouch daz der ſelbn burgen dcheiner abe gienge, da vor Got ſi, und die andern burgen dez ouch denne ermant werdent zuo huſe oder zuo hofe, ſo ſullent ſie aber denne zuo glicher wiſe unverſcheidenlich in dem nehſten monat nach der ſelben manunge in varen leiſten, gen *Wile* in die Stat, niemand dannen zu komenne, biz den vorgenanten heren von *Albe* und irem Cloſter alz gut bürgen geſetzet werdent, die ſie benament, alz die warent die denne abgegangen ſint ane aller ſaht geuerde und ane alle widerrede. Und darumbe ſo globen wir ouch ungeuerlich uf unſer eide die vorgenant unſer bürgen zu ledigenne und zu löſenne von der vorgen bürgſchafft ane alles rehten, und ane allen iren ſchaden ungeuerlich. Und zuo eim waren urkunde, und ſicherheit aller diſer dinge, ſo han wir unſern inſigel gehenket an diſen brief. Und wir die vorgenant bürgen, her *Wolf* der elter von dem *Stein* ein Ritter, *Albreht* von *Nippenburg* genant More, *Wolf* von *Nippenburg* genant Brackenheimer, *Rymund*, *Hug*, und *Wernher* von *Munichingen*, und *Cenrat* und *Reinhart* von *Stammeheim* Edelknecht veriehen unverſcheidenliche der vorgeſchribune burgſchaft, und aller ir artickel, und globen die ungeuerlich uf unſer eide ware, veſte und ſtete zu haltenne ane allen fürzug und ane alle widerrede, und zu einer ſicherheit aller der vorgeſchribene dinge, ſo hat unſer iegelicher ſunderlich ſin eigen ingeſigel ouch gehenket an diſen brief. Der gegeben wart an ſant *Mathis* tag, do man zalt von Gottez geburte drinzehenhundert iare, und darnach in dem nünden und fünfzigſten iare.

N. CCXXVIII.

Digitized by Google

N. CCXXVIII.

Confirmatio *Eberhardi* de *Sickingen* Præpoſiti eccleſiæ S. Trinitatis *Spirenſis* ſuper incorporatione parochialis eccleſiæ villæ *Wile* cœnobio *Hirſaw* facta.

SECULUM XIV.

Anno 1362. 14. Ian. Ex archiv. monaſterii S. Georgii.

Eberhardus de *Sickingen* Præpoſitus eccleſiæ ſanctæ Trinitatis *Spirenſis*. Recognoſcimus, & ad univerſorum notitiam, ad perpetuam rei memoriam cupimus pervenire, quod nos incorporationem & unionem per colendæ memoriæ Dominum *Clementem* Papam ſextum, religioſis viris abbati & conventui monaſterii in *Hirſſaw* ordinis S. *Benedicti Spirenſis* diœceſis & eidem monaſterio factas de eccleſia parochiali oppidi *Wile* dictæ diœceſis noſtri archidiaconatus, in quantum huiuſmodi incorporatio & unio rite & legitime celebratæ exiſtunt, pro nobis & noſtris ſucceſſoribus ratam & gratam ac acceptam habuimus, & habemus, & eoſdem quantum in nobis eſt, admittimus, & in Dei nomine præſentibus adprobamus, promittentes ſponte & ex certa ſcientia pro nobis & noſtris ſucceſſoribus univerſis, quod prædictos religioſos vel eorum monaſterium in prædicta eccleſia ſua *Wile*, vel ipſius eccleſiæ iuribus aut pertinentiis univerſis non turbabimus, non gravabimus, non moleſtabimus quovis modo contra formam & tenorem incorporationis & unionis ſupratactæ, ſalvis noſtris iuribus archidiaconalibus, nobis in dicta eccleſia *Wile* & cetera inſtitutioni & deſtitutioni vicarii ipſius eccleſiæ perpetui competentibus, quibus per præmiſſa non intendimus in aliquo derogare. Datum *Spiræ* noſtro ſub ſigillo præſentibus in præmiſſorum teſtimonium appenſo ſub anno Domini MCCCLXII. feria tertia proxima poſt Epiphaniam Domini.

N. CCXXIX.

Litteras reverſales PP. ord. S. *Pauli* ob donatum a S. *Blaſio* locum *Grunwald* ſigillo ſuo obſignat *Henricus* epiſc. *Conſtant.*

Anno 1362. 9. Febr. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 154.

In Chriſti nomine amen. Nos Fr. *Fridericus* provincialis fratrum S. *Pauli* primi heremitæ ordinis per *Theutoniam* totuſque conventus loci

SECULUM XIV.

loci ſeu cœnobii in *Wildenbab* ordinis & profeſſionis ipſius Fr. *Friderici* provincialis prædicti notum facimus univerſis Chriſti fidelibus tam præſentibus quam futuris, ad quos præſentes litteræ pervenerint, quod cum reverendus in Chriſto Pater & Dominus noſter Dominus *Heinricus* divina clementia favente abbas totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti* miſericordia & gratia divina inſpirante commoniti nobis pauperibus & vagabundis de poſſeſſionibus ſuis & monaſterio ſuo pertinentibus manſionem certam, videlicet locum dictum *ze der Wildenbab* ſitum in nemore dicto *der Gruonwald* Dei & totius cœleſtis curiæ intuitu donaverint, prout hæc & alia in litteris deſuper nobis traditis plenius eluceſcunt. Igitur ne nos vitio ingratitudinis erga dictos Dominos noſtros abbatem & conventum quoquo modo maculari contingat, nos Fr. *Fridericus* provincialis antedictus totuſque conventus eiuſdem fratris *Friderici* ordinis & etiam loci antedicti pro nobis & omnibus in dicto loco ſucceſſoribus noſtris fatemur & recognoſcimus per præſentes, ac etiam nos & ſucceſſores noſtros præſentibus aſtringimus & obligamus, quod nec nos, nec ipſi, nec etiam aliquis ex nobis aut etiam quiſquam alius nomine noſtro vel alicuius noſtrum ullo unquam tempore per quemcunque modum vel viam aut inventionem aliquam excedere debemus fines ſive terminos præfati loci, dicti *ze der Wildenbab*, nobis per præfatos Dominos abbatem & conventum donati, pro certo ſignaculo, prout in infra ſequitur, deſcripti. Eſt autem deſcriptio loci dicti *die Wildbab* nobis donati, primo incipiendo a proxima fago ſituata ſupra & prope fontem eiuſdem loci uſque infra ad quamdam aliam fagum ſitam prope viam, per quam itur verſus S. *Blaſium* vel in oppidum *Loeffingen*, ſignatam ſignaculo S. *Crucis*, & uno lapide magno pro demonſtratione finium ibidem prope poſito, inter quos eſt diſtantia XXI. virgæ, quibus menſurari conſueverunt pheoda fluvii dicti *der Ache*. Item abinde per viam infra uſque ad aliam fagum ſimiliter ſignaculo crucis ſignatam & cum lapide prope poſito, inter quos eſt diſtantia XXXIV. virgarum prædictarum, & ab illa fago & lapide redeundo ultra ripam ad aliam fagum & lapidem, ut ſupra, intra quos ſunt XVIII. virgæ, & ab inde redeundo & aſcendendo uſque ad ſupraſcriptum fontem & fagum ſunt XXXVII. virgæ, aſtringentes nos libera voluntate, & omnes noſtros ſucceſſores, quod ſive nos, ſive noſtri in eodem loco, vel alius aut alii quicunque noſtro nomine ſupra & infra præſcriptos fines exceſſerint, vel etiam ullo unquam tempore excedant, aut etiam quidquam de poſſeſſionibus vel hominibus ipſorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* præter ſcitum & conceſſum

ceſſum

Digitized by Google

ceſſum eorumdum uſurpando vel etiam quomodocunque poſſidendo attraxerimus vel attraxerint, quod illa attractio, uſurpatio ſive poſſeſſio etiam quantocunque tempore duraverit, nobis Fr. *Friderico* & etiam noſtro in dicto loco conventui vel etiam ſucceſſoribus noſtris aut etiam alicui eorum nullum ius acquirere, vel etiam ipſis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* antedicti aliquod præiudicium in ſupra vel infra ſcriptis generare vel afferre poſſit aut debeat etiam in perenne. Aſtringimus etiam nos & ſucceſſores noſtros, quod nullum unquam de hominibus iure ſervitutis monaſterio S. *Blaſii* quomodocunque pertinentem in confratrem, conventualem, vel etiam alias in converſum aut ſervitorem recipere vel receptum tenere debeamus contra voluntatem abbatis & conventus prædictorum: & quod ipſos alias in hominibus vel iuribus eorum, quæ vulgo dicuntur *Erbe*, *Velle und gelaeſſe*, nullatenus impediemus, nec ea per nos vel aliquos ex noſtris quoquomodo uſurpando attrahemus. Et quod etiam nunquam in perpetuum ultra numerum decem fratrum conventualium in eodem loco ponemus, vel tenebimus, omni alia fraude vel dolo circa omnia & ſingula præmiſſa & etiam ſubſequentia penitus remota, renuntiantes pro nobis & omnibus ſucceſſoribus noſtris quoad omnia præmiſſa & etiam ſubſequentia omnibus privilegiis, indulgentiis & conceſſionibus a ſede apoſtolica, imperatoribus, vel prælatis, aut baronibus ſive perſonis aliis quibuſcunque impetratis, obtentis, vel etiam impetrandis aut obtinendis in futurum, nec non præſcriptionibus, conſuetudinibus civitatum, monaſteriorum, provinciarum aut etiam locorum quorumcunque, & omni alio iuris auxilio tam canonici quam civilis; quo vel quibus mediantibus contra præmiſſa vel eorum aliquod venire, aut ea etiam vel ipſorum aliquod in toto vel etiam in parte quovis ingenio vel etiam quæſito colore infringere poſſemus. In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium & robur efficax nos Fr. *Fridericus* provincialis totuſque conventus loci *in der Wildenbab* prædicti ad maiorem firmitatem omnium præmiſſorum ſupplicavimus reverendo in Chriſto Patri & Domino *Heinrico* epiſcopo *Conſtantienſi*, ut ipſe ſigillum ſuum epiſcopale præſentibus appendere dignaretur. Nos vero *Heinricus* epiſcopus *Conſtantienſis* ad petitionem dictorum provincialis & fratrum prædictorum, & in teſtimonium & robur efficax omnium præmiſſorum ſigillum noſtrum epiſcopale unacum ſigillo dicti Domini provincialis & etiam communitatis dicti ordinis S. *Pauli* per *Theutoniam* præſentibus duximus appendendum. Nos vero Fr. *Fridericus* ordinis iam dicti fatemur ſigillum reverendi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Heinrici* epiſcopi

Digitized by Google

SECULUM XIV.

Conſtantienſis ad petitionem noſtram, & in robur & in teſtimonium omnium præmiſſorum unacum ſigillo communitatis noſtri ordinis, & noſtri *Friderici* provincialis antedicti præſentibus fore appenſum. Datum *Conſtantiæ* anno Domini MCCCLXII. Feria IV. poſt feſtum *Agathæ Virginis* proxima, indictione XV.

N. CCXXX.

Sententia arbitralis inter *Fridericum* ducem de *Teck* & *Beatricem* uxorem *Raynoldi* de *Urslingen* circa oppidum *Oberndorf* feudum monaſterii S. *Galli.*

Anno 1363. 19. Iun. Ex D. Wollében. Mſc. T. II. p. 162.

Wir *Ludwig* Graff zu *Ottingen* der älter, ich *Albrecht* der Hack, *Bruno* der Guſſe von *Brentz*, *Hainrich* von *Rechberg*, N: und ich *Ulrich* der Hack, in diſen nachgeſchribnen ſachen und rechten, ain gemainer man, veriehen alle fünff mit diſem brieff, umb ſollich ſtoſs, und aufflauff, die ſeind zwiſchen dem edlen herren Hertzog *Friderichen* von *Teeck* an einem teyl, und frauwen *Beatrix* Hertzog *Reinoltz* von *Vrslingen* eelichen wirtin, und *Conrad* ier beyder ſohn von dem anderen teyl von der Statt *Oberendorff*, und aller der guet, recht, und lehen, die darzu gehörendt, und die Herzog *Hermann* von *Teeck* ſeelig hat gelaſſen, das für, und mit fürſprechen, der ehegenant Herzog *Friderich* von *Teeck*, und ſprach die vorgenannt Statt *Oberndorff*, und die guet und lehen, die da gehörten in das Schencken Ampt des Gotthaus zu St. *Gallen*, und wärendt auch alſo herkommen, das niemands anders gedacht, dann das ein Herzog von *Teeckh* die lehen und ampt allweegen hergebracht hätten, und das ſelb ampt, und lehen der ehrwürdig herr *Geori* Apt deſſelben Gottshaus zu St. *Gallen* recht und reedlich verlyhen, und wiſ das mit ſeinen briuen daran irrte in des vorgenantes Hertzog *Reynoltz* wirtin und ſein ſohn, und bat, und ſprechen uns fünff, wan er ſeinen gnädigen Lehen Herren hätte, ob mann in nit billich an den vorgenanten guetteren und lehen ungeirret ſolte laſſen, des antwort der vorgenant Herzog *Reynolt*, alſs ein fürſprach für ſein vor genant hausfrauen und ſein ſohn, und ſprach die vorgenant Statt *Oberndorff*, und die lehen und die güetter, die darzu gehören waren von dem Apt, und dem Conuent zu St. *Gallen*, und der waren ſein hausfrau und ſein ſohn nägſte erben, und die hätte

ſein

Digitized by Google

ſein ſohn an den Apt zu S. *Gallen* ihm und ſeiner mutter zu dreyen mahlen geforderet, der hätte ihm die lehen verzogen zu leyhen, und dar nach ſo war er kommen an die herren deſſelben Conuentz zu St. *Gallen*, und hätte von wegen die lehen an ſie geforderet und die hätten ſie im auch recht und reedlich verlyhen zu rechten lehen, und beweyſet das auch mit ierem brieff, und bath uns urtheyl darumb ſprechen, ob der vorgenant Herzog *Friderich* ſie icht billichen an den vorgenanten gütteren und lehen ſolt ungeirret laſſen. Da wir alſo beyder theyl brieff fürlegung, rẽd und antwort verhorten, ſo ſeind wir alle fünff über ein kommen und haben gemaynlich erkant, das der vorgenant herr der Abbt zu St. *Gallen*, ſolle für ſich bayde thayll betagen, und ſolle die tag beſcheynen an die Statt da die herren von dem Conuent wol hinkommen mochten, ungefährlich, und ſolle dem niderſetzen ſeine mann, die von ihm und dem Gotzhauſen lehen haben, und helmes und wappens genoſſen, und ſoll uff die um die vorgenanten lehen gütter beſchehen was recht ſeyhe, da die herren vom Capitel entgegen ſeyen, und ſolle auf den ſelbigen tag ein end nemmen, und alſo darbey bleiben, eſ ſolle auch das recht in diſen nechſten dreyen vierzehen tagen ein end nemmen, und vollbracht werden, und ſoll ein tag ſein von morgen, daſs iſt affter montag nach *Viti*, über vierzehen tag, und darnach ob eintwederen thayl ehehafft noth ware, aber über vierzehen tag der ander tag, wurde der aber nit geſuecht, das einem thayl ehehaffte not wär, ſo ſoll der dritt tag ſein, von demſelben tag aber über vierzehen tag, und ſoll auf den ſelben tag ein end nemmen, welcher thayl auf den erſten tag nit geſuchen mag, der ſoll die ehehafft noth ſchreyben, die in geirret hat, und ſoll die auf den nechſten tag mit dem ayd beweyſen, ob es ● der ander thayl nit überheben will. Wer auch ein thaill den anderen tag nit geſuchen mocht vor ehehaffter not, der ſoll die ſelben ſach, die im geirret hat, uff den ſelben tag aber ſchreyben, und ſoll die ſelben ehehafft noth uff den anderen tag, ſo es in der ander theyll nit überheben will, weiſen und beſchaynen mit dem ayd, das in ehehaffte noth geirret hab, und welcher thayll den dritten tag nit ſucht der ſoll des entgelten, alſs dann das recht ſagt. Und des zu uhrkunt haben wür fünff unſer inſigel &c. der geben iſt anno Domini MCCCLXIII. Montag nach *Viti*.

Seculum XIV.

N. CCXXXI.

Urbanus V. abbati monaſterii S. *Trudperti* committit proſpicere rebus ac iuribus monaſterii S. *Blaſii*.

SECULUM XIV.

Anno 1363. 7. Oct. Ex archiv. monaſt.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio ... abbati monaſterii *S. Trudperti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Ad audientiam noſtram pervenit, quod tam dilecti filii abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, quam prædeceſſores eorum decimas, redditus, cenſus, terras, domos, vineas, poſſeſſiones, caſtra, caſalia, prata, paſcua, grangias, nemora, molendina, iura, iurisdictiones, & quædam alia bona ipſius monaſterii datis ſuper hoc litteris, confectis exinde publicis inſtrumentis, iuramentis interpoſitis, factis renuntiationibus & pœnis adiectis in gravem ipſius monaſterii læſionem nonnullis clericis & laicis aliquibus eorum ad vitam, quibuſdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo firmam, vel ſub cenſu annuo conceſſerunt, quorum aliqui dicuntur ſuper his confirmationis litteras in forma communi a ſede apoſtolica impetraſſe. Quia vero noſtra intereſt ſuper hoc de opportuno remedio providere, diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ea, quæ de bonis ipſius monaſterii per conceſſiones huiuſmodi alienata inveneris illicite vel diſtracta, non obſtantibus litteris, inſtrumentis, iuramentis, pœnis, renuntiationibus & confirmationibus ſupradictis, ad ius & proprietatem eiuſdem monaſterii legitime revocare procures. Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere. Data *Avinione* nonis Octobris pontificatus noſtri anno I.

N. CCXXXII.

Friburgenſes in *Brisgoia* a *Bernenſibus* opem petunt.

Anno 1366. Ex bibl. Baſileenſi civica. *T. II.* p. 132.

Den veſten beſcheidnen wyſen, unſern beſondern alten guoten fründen, dem Schultheiſſen, und der Statt *Bern* enpietent wir *Dietrich Schneweli* im hoff Ritter, Bürgermeiſter, und der Rhatt zu *Fryberg*

Digitized by Google

berg im *Bryſgöw* willige dienſt in allen ſachen, und was wir trüwen und fründſchaft mögen, wir kundendt und clagend uch ernſtlich alls unſern guoten fründen, das gros übel das ann uns und unſer ſtatt beſchehen ſin ſölte, und uns und den unſern beſchehen iſt, und noch alle tag beſchiehet, mit prand, mit roub, mit allen übel dingen, und laſſendt das ewer frundſchaft wüſſen, das, das unns der Graff *Eggon* gethan hatt, und thuot mitt vil herrn und walen von *Weſterrich*, von *Niderland*, und ouch uns unſer gegen unwiſſender und unwiderſeitter dingen zeo uns in unſer gegin gezogen iſt und uns und die unſern da gröſlich geſchädiget hatt, der über das wir kheins übels zuo ihm verſehent, und das wir nit anders wiſſende warendt, dann das wir einen gnädigen Herrn an im werdendt han, und das er ſyder dem mal das wir ine zuo eim Herrn nammen darzeo wir ine ouch mit unſerm groſſen coſten hulffen, wen ine dieſelb herrſchaft von erbs wegen nit ankam, nie klag, noch hinderung an uns hatt, ump kheine ſach, und da uns von unſern guoten fründen bottſchaft und warnung beſchehen von der ſammung wegen deſſelben volks, da beſandten wir inn trewer wys denſelben Graffen *Eggon* für uns in unſer Rhat, und battent inn, ob er wiſſe nitzit umb die ſammung des volks, da ſeitt er uns das er daze gepetten wer ze dienſt des landes, aber er wiſſe nit, war das wölte, wir by uns behept han, und erpott ſich oech darzeo, das er es theon wölt. Da würden wir zeo rhatt, das es beſſer wer, das erfüre, und ſandten zwen unſer diener mit im, ſo er empfunde, war ſich das volk barte, das er uns das by inen wiſſen lieſ, vernemm er aber das es über uns gieng, das er dann ſelber ſchnellichlich zeo uns fart: das gelopt er ouch uns ze thuonde und ſchied alſo von uns, do er nün zeo dem volk kam, da vieng er die ſelber und ander unſer diener, durch das wir nit gewarnet würdendt, und greifft an, und ſchädiget uns mit prandt, mit roub, und mit allen übeln dingen, und nachdem als das volk zeoſamen komen iſt, und ſych das ding erhept hatt, und ſo iſt vorſenlich und zeo förchten, das es ein bös ſamlung ſie geſin, die ſich meren werde, da von unſer und ewer gegin und ander landt geſchediget mögen werden, als mer beſchehen iſt, darumb ſo bitten wir ewer fründſchaft und truw, und rüffend üch an alls unſer guote fründt, das ir uns ewer hilff, ſonderlich thuon und ſchicken wöllendt, wann wir mit unſern eydgenoſſen von *Baſell*, von *Bryſach*, von *Neuwenburg*, und mit anderen guoten fründen, mit der hilff Gottes denſelben unſern vigenden meinent zeo widerſtandt, darumb theon har zeo als fürderlich als wir üch getrüwendt, durch das ob üch, oder die üwern

SECULUM XIV.

kheiner haned ſeürlich arbeitt oder kummer angieng, das wir darzeo gegen üch theon wellend mit lyb und guott, das wir getrewent das uch dankbar von uns wer, üwer früntlich anntwert entbiettent uns wider &c. Datum anno Domini M. CCC. LXVI.

N. CCXXXIII.

Emptio bonorum *Mechtildis* viduæ *Riethelmi a*) de *Mercklingen* ſub fideiuſſoria cautione pro monaſterio *Albæ Dominorum*.

Anno 1367. 1. Feb. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 167.

Ich *Mechtild* von *Oetlingen Richelms* ſeligen von *Merklingen* etwenne eheliche wirtin, *Konrad* des *Oetlingers* tochter vergib, und bekenne mich offentlich mit dieſem brief, daſs ich mit wohlbedachtem muth willentlich und unwiderkommlich für mich und alle meine erben, miterben und nachkommen recht und redlich, für recht frey ledig und zu eigen hab verkauft und zu kaufen gegeben dem ehrbaren geiſtlichen herrn Abt *Marquarden*, und dem Konvent gemeiniglich des Kloſters zu *Albe* graues ordens in *Speyer* biſtum gelegen neünthalb morgen ackers an den enden gelegen, und einen morgen wieſen minder oder mehr im *Mercklinger* marck gelegen, und auch damit alle meine eigene leuthe, die ich hab zu *Mercklingen*, zu *Hingſtetten*, und zu *Weilen*, als auch der brief beſagt, den ich inſonderlich darüber geben hab um 100 und 15 pfundt guter und gangbarer heller, derer ich von ihnen gänzlich und gar gewähret bin und ſie in meinen kommlichen nuzen verwendet hab. Und darum ſo ſoll und gelob ich für mich und für alle meine erben denen vorigen herren von *Albe*, und ihren nachkommen dieſelben leuth und gut zu zuwenden, und zu vereignen, ohne allen ihren ſchaden, iahr und tag nach des landes recht und gewohnheit für recht frey ledig eigen an allen ſtetten wie oder von wem ſie anſprächig oder bekümmert würden. Und zu einer mehreren ſicherheit, derſelben dingen, ſo ſeze ich ein zu bürgen unverſcheidentlich: herren *Wolfen* von *Stein*, den älteren ritter *Erkengum* von *Mercklingen*, *Wolfen* von *Stein* des vorigen herren *Wolfen* bruder, *Wolfen* von *Nyppenburg* Dracкenhand genant und *Erkengum* des vorigen *Erkengs* ſohn, mit ſolchen gedingen, wie das die vorige leuth oder gütter ſammthaft oder ſonderlich

a) Convenit hæc charta fere cum illa, quam ſupra dedimus. N. CCXXVII. p. 293.

Digitized by Google

derlich von iemand anſprächig oder bekümmert würden, wo oder von wem das beſchiehet, wenn ſie denn von der egenanten herren von *Albe* wegen darum zu haus oder zu hof mit briefen oder mit botten ermahnet würden, daſs ſie denn unverſcheidentlich ſollen auf ihren aide in dem nächſten monath nach der manung in farn leiſten gein *Wilen* in die Stadt in einem offenen wirthshaus, oder derſelben nit leiſten will ieglicher mit einem knecht und mit einem pferd nimmer dan zu kommen, bis daſs denen herren von *Albe* dieſelben leuth und gut gewertigt, und aufgericht werden ohne alle gnad. Wie auch daſs derſelben bürgen einer oder mehrer abgiengen, und die anderen bürgen deſſen auch dan ermahnet würden zu haus oder zu hof, ſo ſollen ſie alle den zu gleicher weiſe in dem nächſten monath in farn leiſten gein *Wilen* in die Statt, nimmer danen zu kommen, bis denen vorigen herren von *Albe* alſo gute bürgen geſezt werden, die ſie benammet, als die waren, die abgegangen ſeynd ohne alle gnad. Und darum ſo gelob ich auch ungeuerlich auf meinen aid, die vorigen meine bürgen zu ledigen, und zu löſen ohne allen ihren ſchaden ungeuerlich. Und zu einem wahren urkund und ſicherheit aller diren ding, ſo hab ich mein eigen inſigel gehenckt an diſen brief. Und auch wir die vorigen bürgen herr *Wolf* vom *Stein*, der ältere ritter *Erkeng* von *Mercklingen*, *Wolf* vom *Stein* des vorigen herren *Wolfen* bruder, *Wolf* von *Nyppenburg* Drackenhand genannt, und ich *Erkeng* des vorigen *Erkengs* ſohn vergehent unverſcheidentlich der vorgeſchriebenen bürgſchaft und aller ihrer artickel, und geloben die ungeverlich auf unſeren aid war veſte und ſtadt zu halten ohne all verzug und ohne alle widerred. Und zu einer ſicherheit aller dirre vorgeſchriebenen ding, ſo hat unſer ieglicher ſein eigen inſigel auch gehenckt an diſen brief, der geben ward in dem iahr, da man zählt von Chriſtus geburt dreyzehenhundert iahr und ſechzig iahr, darnach in dem ſiebenden iahr an unſerer Frauen abend der kerzwyhin. *b*).

b) Feſto ſcilicet Purificationis B. Mariæ virg, 2. Febr, Vid. *Haltbauſ.* Calend. med. ævi. p. 46.

N. CCXXXIV.

N. CCXXXIV.

Carolus IV. imp. *Eberhardo* comiti de *Wirtenberg* tuitionem cæſaream promittit contra comitem de *Eberſtein*.

Seculum XIV.

Anno 1368. 2. April. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 123.

Wir *Karl* von Gottes Gnaden Römiſcher Keiſer zu allen zeitten merer des Reichs und König zu *Böheim* bekennen und thun kund offenlich mit diſem brieve allen den, die ihn ſehend oder hörend leſen. Wann wir von Kaiſerlichen machte vollkomenheit und von angeporner gute unſer und des reichs lieben getreüen, und beſonder die uns als einem König *Böheim* und der kronen deſſelben Königreichs mit dienſte und manſchaft verbunden ſein billich ſullen in frides gnade und ſchirme behalten und behaben, do von ſo haben wir merklichen bedacht und angeſehen ſolches grozzes übel und unrecht, das *Wilhelm* von *Eberſtein* der alte und *Wolf* von *Eberſtein* ſein vetter und ir helffer an dem edlen *Eberharten* Graven zu *Würtemperg* und Graf *Ulrich* ſein ſohn unſern lieben getreüen iren weibern iren kindern und dienern vormals in dem *Wildpad* gethan haben, und darumb ſo haben wir uns als einem Römiſchen Kaiſer und einem König zu *Böheim* mit wolbedachtem mute und mit rechter wiſſen mit dem eegenanten Graf *Eberhart* verpunden und verpflicht, verpflichten und verbinden auch mit kraft ditz brieffs, zu ſülcher mazze, daz wir unſer Amptleüte und Pfleger dem egenanten Graven von *Würtenperg* mit unſern landen und lüten wider die vorgeſchriben von *Eberſtein* und iren helfer zu iren leiben und guten und auch wider alle die denſelben von *Eberſtein* und iren helfern wider den egenanten von *Würtenperg* helfen zu legen, ſchützen oder ſchirmen wollten, wer die weren, es weren herren oder ſtette, wollen getreülich helfen. Wir wollen auch denſelben von *Würtemperg* mit unſern landen und leüten und mit aller unſer macht getreülich beholfen ſein, und wieder alle die, es weren Fürſten, Graven, Freyen, Herrn oder Stette in welchen weſen oder würdin die weren der Amptleüte Diener, oder ſyn ſelber den vorgenanten Grauen von *Würtemperg* ſein land leüte oder diener oder güeter beſchedigen oder eingreifen wolten wieder recht oder bekriegen, wenne wir oder die unſern von in oder den ſeinen des ermanet werden, wir ſollen auch und wollen fünffzig ritter und knecht gewappnet oder mere

mit

Digitized by Google

mit unſern banieren beyde des reichs und der crone zu *Böheim* zu im ſenden in ſeine veſte und ſtette zu ſulchen zitten als er des wieder ſielche leütte bedarff und begehrt, alſo daſs die von unſern wegen bey im beleiben ſellen, und im auff ſein koſt wider die von *Eberſtein*, und ir helffer und wider all andern küte wer die weren, die in wider recht angriffen und betriegen wolten, als davor geſchrieben ſtat getrilich beholffen ſein mit angriffen und andern ſachen als im das füglich ſein werdt, auch ſollen wir und unſere Amptleüte und Hauptmanne wenn der egenante von *Würtemperg* des nottürftig wird und ſein begehrt mit unſern volke und unſern leüten zu ihm ziehen, und im helffen in raiſen und in geſetzen in guten treüen. Es ſoll auch der vorgenant Graff von *Würtemperg* kein täding und richtung ſune noch fride mit dem vorgenanten von *Eberſtein* und allen iren helffern als vorgeſchriben ſteet nicht halten noch aufnemmen heimlich oder offenlich on unſern wiſſen oder willen, on geuerde, wir ſollen auch noch wollen uns nicht beſundern mit denſelben von *Eberſtein* und iren helfern befriden noch ausſunen on des vorgenanten von *Würtemperg* willen, und wiſſen, und geloben auch die vorgeſchriben bundtnuſſe in allen ieren ſunnen, punkten und artickeln als do vor geſchriben ſteet ſtet unuerruckte und gantz zu haben und zehalten in guten trüwen mit urkundt ditz brieff verſigelt, der geben iſt zu *Prag* nach Chriſtus gepurte dreyzehen hundert iar darnach in dem acht und ſechtzigſten iar an dem Palmentag unſer reiche in dem zwey und zwentzigſten und des Kaiſerthumbs in dem dreyzehenden iare.

SECULUM XIV.

N. CCXXXV.

Caſtrum & dynaſtia *Badenwiler* civitati *Fryburg*. venditur.

Anno 1368. 13. April. Ex Autograph. *T. II. p.* 138.

Wir Grav *Cunrad* von *Fürſtenberg*, und Grav *Heinrich* herre zu *Fürſtenberg* ſin vetter thunt kunt allen den die diſen brief ſehent oder hörent leſen, daſs wir bede mit gemeinem einhelligen willen, und mit gutem wolbedachten muthe, ze den ziten, da wir es wohl getun mochtent, verkoufft hant reht und rethlich eins ſteten ewigen kouſes für uns und für alle unſer erben und nachkomen, und gebent ze khauſende mit diſem gegenwärtigen briefe den wiſen beſcheidenen dem burgermeiſter dem rathe, den burgeren, und der gemeinde gemeinlichen der Stadte

SECULUM XIV. ze *Friburg* in *Briſgau* an iren und derſelben ſtete *Baden* die burg mit aller irer zugehörde, die uns von unſerem vettern ſeel. Grav *Immer* von *Strazzberg* angefallen iſt, und dazu alle die lüte, dörffer, gerichte, kilchenſeze, zwinge und benne, ſtüren, bette, zinſs, nütze, und recht die zu derſelben burg ze *Baden* und der herrſchaft gehörent &c. - - - Geben zu *Fryburg* des iars da man zelt von Gottes geburte dryzehenhundert achtenen und ſechzig iar an dem nehſten dunrſtag nach dem heiligen Oſtertag.

N. CCXXXVI.

Societas inter nobiles cives *Friburgenſes* in gratiam *Alberti* & *Leopoldi Auſtriæ* ducum.

Anno 1370. 23. Aug. Ex Autogr. T. II. p. 132.

Wir *Heſſe Snewli* im Hof. *Cunrat Snewli* Schultheiſs ze *Friburg*. *Dietbrich Snewli* im Hof. *Heinrich Zurner* Burgermeiſter ze *Friburg*. *Heinrich* von *Munzingen*. *Iobans Ruf* von *Wiſwiler*. *Cunrat Snewli Bernlape*. *Peterman Snewli*. *Snewli* im Hof. *Iobans Meinwart*. *Cunrat Meinwart*. *Paulus Kotz*. *Ottman Snewli*. *Hug Trõſche*. *Rudolf Staze* Rittere. *Iobans Meyermeſſe*. *Wilbelm Hefenler*. *Cunrat* von *Kippenheim*. *Heſſe Snewli* im Hofe. *Heinrich Brechter*. *Andres Kotz*. *Henni Atſcher*. *Heinrich Blageben*. *Hennin Snewlin Kung*. *Hummel* von *Keppenbach*. *Werli* von *Ura*. *Hennin Meyermeſſe* der Iunge. *Heinrich Meyermeſſe*. *Hennin Lupe*. *Franz Lupe*. *Rudolf Snewli Bernlape* der iunge. *Gregorie Tegenli*, *Henin Tegenli*, *Ioſelins Sun*. *Cune* von *Wiggersbein*. *Hemman Steinmeyer*. *Heinrich Ruber*. *Cunrat Geben*. *Conrat Staze*. *Claus Staz*. *Burkli Staz*. *Heinrich* von *Kilchein* der iunge. *Thoman* von *Kilchein*. *Henin* von *Kilchein*. *Burkart* von *Kilchein*. *Peter* von *Fürſtenberg*. *Hemman Turner* der iunge. *Heinrich Lermundeli*. *Herman Lermundeli*. *Henin Lermundeli*. *Henin Sigſtein* der iunge. *Franz Sigſtein*. *Rudi* von *Canhein*. *Rudi Soler*. *Cunrat* von *Hagenow*. *Burkart* von *Hagenow*. *Cunrat* von *Richein*. *Paulus* von *Richein*. *Henin Beler*. *Henin Sigelman*. *Killi Sigelman*, und *Anthonie Baldinger*, tunt kunt allen den, die diſen brief ſehent oder hörent leſen, und veriehient offentlichen an diſem briefe. Daſs wir mit bedachtem gutem willen, durch wirdi, ere und nuze der durluhtigen hocherbornen Fürſten unſer gnedigen hrn,. hrn *Albr* und herren *Lupoltes*, gebruder, von Gottes gnaden

Digitized by Google

gnaden Herzogen ze *Oeſterrich*, ze *Styr*, ze *Kernden*, und ze *Crain*, Grafen ze *Tierol* &c. und ouch durch ſchürme, nuz und fromen unſer ſelbes, und ouch unſer güter, einer guten getruwen fruntſchafft und geſelleſchaft mitenander überein komen ſint. Und hant uns zuenander verbunden mit den eiden, ſo wir darumb hant geſworen mit uferhebten henden gelert gegen den Heiligen, mit den ſtucken, und in die wiſe, als hiennach an diſem brief geſchriben ſtant. Das iſt alſo, das wir alle enander fruntlichen und getruwelichen geraten und beholffen ſöllen ſin was uns alle oder deheinen under uns ſunderbar angat, oder angande wirt, hinnant untz zu ſant *Iohanstag* des *Touffers* ze ſungihten, ſo nu nehſt kunt, und von dannen uber ein ganz iar datz nehſte, und hant ouch herüber erwelt und gebetten funf Houptman, und ſint das, her *Heſſe Snewli* im Hof, her *Cunrat Snewli* der Schultheitz, her *Cunrat Meinwart*, Rittre, *Iohans Meyermeſſ* der elter, und *Heinrich* von *Kilchein* der iunger, vorgenent. Alſo were, datz dehein under uns üt beſchehe an libe, oder an gut von yeman, der zu diſer unſer geſellſchaft nit gehorte, und datz er daſs für die obgenante fünf Houptlüte brechte, und inen datz klagte, was denne dieſelben funfe, oder der merre teil under inen erkantent nach detz klage und fürlegunge, dem denne der ſchade, oder die ſmacheit widerfaren und beſchehen iſt, ob man in darzu beholffen ſolle ſin, oder wie man im beholffen ſole ſin, deſs ſöllen wir alle gemeinlichen gehorſam und gefölgig ſin, das ze tunde und im darzu ze helffende mit libe und mit gut, ane alle geverde. Doch ſo mogent die ſelben funf Houptlüte deſs, ab dem man denne klagat, antwurte und widerrede darum verhören, ob ſü wellent, und ob es ſi gut dunket; were ouch datz ieman under uns mit dem andern deheiner hande ſtöſſe, oder ſpan gewunne, daſs von dis bundetz und von dirre geſelleſchafft wegen dar rürte, es were von gefangenen wegen, oder von tottunge, oder von ander ſache wegen, datz ſol ouch uf den vorgenanten fünf Houptlüten ſtan, datz die das uſtragen ſollent, und was ouch denne die ſelben fünf, oder der merre teil under inen, darumb erkennent, und wie ſü es uſtragend, da mitte ſol ouch die bede teil begnügen. Die vorgenante fünf Houptman ſollent ouch deſs gewalt han, und ſol zu inen ſtan, were, ob wir, oder ein teil under uns, die denne von dirre geſellſchaft wegen uf dem velde werent, iemanden viergant, oder üt abbrechent, es weren hengſt oder harnaſch, oder ut anders, oder were, datz ieman under uns gefangen wurde, datz Got wende, was die ſelben fünfe danne, oder der merre teil under inen erkennent, oder damit heiſſent

Digitized by Google

SECULUM XIV.

tun, er were einen gefangenen villiht ze haltende, oder ein gefangenen gegen eim andern gefangen ze ſtoſſende, und lidig ze laſſende, oder tag ze gebende, oder die gewunnen habe ze teilende, datz ſollent wir alle gehorſam ſin, und ſollent dawider nit reden, noch tun, und doch nemlichen alſo: daſs wir deheinen under uns, der gefangen wurde, mit deheim gut nit gebunden ſollent ſin ze loſende. Were ouch, datz deheiner under uns üt gewunne uf dem velde, ſo man von dirre geſelleſchaft wegen uf dem velde iſt, der ſol es bi dem eide nit ab thun, noch verſwigen, denne das er es slehtiklich und ungeuarlich an den teil ſol legen, was an den teil gehöret, und wo es gewunnen wirt, und ſol ouch ſinen knechten, und die mit im uf dem velde ſint, ſolich haben, daſs ſü das ſelbe ouch tügen, und were, das iemer üt alſo gewunnen wurde, datz ze bütunge und ze teilunge keme, da ſol von der bütunge unſer geſelleſchaft gemeinlichen an der zal zwene teil werden, und das ander den, die das gut gewunnen hant, und die den teil billich nemen ſollent, und ſol man ouch die ſelben zwein teil, die der geſelleſchaft gemeinlichen zugehörent, und ouch anders, were, ob uns üt anders angefiele, den Houptluten antwurten, oder dem, dem ſü es heiſſent antwurten, es ſol ouch iederman under uns zem minſten einen hengeſt han in ſemlicher maſe, als ſinen eren wol an ſtat, und der geſelleſchaft nuz und ere iſt, were aber, das iemand under uns villiht einen ſemlich hengeſt hette, da die fünffe Houptlute, oder dem merren teil unter inen duchte, daſs er nach ſinen ſtatten und nach ſime gut ze kleine oder ze unmuthig were, wo ſy danne erkennent, daſs er einen beſſern haben ſolle, detz ſol er gefolgig ſin; wenne ouch die Houptlute, oder die geſelleſchaft ze rat wirt, daſs man ein riten tun ſölle, wer danne ſelber nit riten mag, der ſol aber ſinen hengeſt eim andern under uns lihen, deme man in danne heiſſet lihen, ane widerrede, und wurde ouch der hengeſt des ritendes gebresthaft oder verloren, da iſt man in im nit gebunden ze geltende. Wir hant ouch in diſem bunde und in dirre geſelleſchaft vorbehebt und uſsgenommen, die vorgenante unſer gnedigen herren, die Herzogen von *Oeſterrich*, den Rat und die Stat ze *Friburg*, und derſelben Stette Burgermeiſter, der ietz iſt, oder der in diſem vorbenanten zil da Burgermeiſter wirt, daſs ſü dirre bunde in deheinen weg rüren, noch an ſol gan, noch daſs wir wider ſü hie mitte nit tun ſollent, wand daſs wir inen getruwelichen halten und tun ſollent alles, datz wir inen globt und geſworen hant, und gebunden ſint ze tunde, slehtiklichen und ungevarlich, als ob diſe geſelleſchaft nit were. Dar zu ſo het ouch ſun-

derbar

Digitized by Google

derbar ieglicher under uns in diſer geſelleſchaft vorbehebt und uſsgenomen ſine herren, von den er lehen hat, daſs er von dirre geſellſchaft wegen nit gebunden ſol ſin, wider ſü ze tunde, doch ſollent die andern under uns von dirre geſelleſchaft wegen tun und gebunden ſin ze tunde, datz ſü billich tun ſöllent. Were ouch, daz ieman ander zu uns fürbas in diſe geſelleſchaft wurbe, wan denne die obgenanten fünf Houptlute, oder dem merre teil unter inen dunket, daſs er nutz und gut bi uns ſie, den mögent ſü her in nemen, alſo daſs er ſwere, und ouch daſs ſinen beſigelten brief gebe, daſs er diſe geſelleſchaft mit uns halte, und tüge nach diſs briefes bewiſunge, als ouch wir ſü glopt und geſworn hant. Were ouch, datz ſich deheiner under uns in ſemlichen uneren villiht hielte und truge, oder datz er als ungehorſam were, daſs die fünf Houptlute, oder den meren teil under in duchte, daſs er fridlicher und nuzer were unſer geſelleſchaft, denne bi uns, den mögent ſü wol von uns ſcheiden, und uſſer unſer geſelleſchaft laſſen, und wer ouch alſo uſsgelazzen, und von uns geſcheiden wurde, der ſol ouch bi ſinem eide da von ſin, ane alle widerrede. Were ouch, datz dehein ſtuck, das an diſen brief verſchriben iſt, alſo ſtunde und were, daſs die obgenanten funf Houptlute, oder dem merren teil under in hie nach duchte, oder dunkende wurde, daſs es villiht herte oder ze milte were, daſs ſöllent ſie gewalt han ze beſſerende und ze ſweren, oder ze lichterende, nach dem als es ſü denne, uns, und der geſelleſchaft nutz und gut dungket, und ſollent wir datz denne alſo halten und ſtett han. Were ouch, datz ſü üt anders gedechten, und ze rat wurden umb dehein ander ſtuck, daſs ſü getruweten, daſs uns und unſer geſelleſchaft nuz und gut were, das mogent ſü ouch wol ſezen und machen, und ſöllent ouch wir das denne bi unſern eiden alſo halten, ane alle widerrede und geuerde. Were ouch, daſs wir die vorgenanten unſer Houptlute enderen oder verkeren woltent, oder were, ob ie deheiner abgienge, datz Got wende, welche wir, danne an ir ſtat kieſen und ſezen, den ſollent wir alle gehorſam und gebunden ſin aller der dinge, die an diſem briefe geſchriben ſtant ze glicher wiſe, als wir iez diſen unſern vorgenanten Houptluten gelopt hant gehorſam ze ſinde, slehtiklichen ane alle geuerde. Herüber ze eime offen urkunde, und datz alle die vorgeſchriben ding war und ſtete bliben, darumb ſo iſt von unſer der vorgenanten geſellen aller wegen dirre brief beſiglt mit der obgenanten fünff Houptluten, und ouch darzu mit her *Diethrich Snewlinz* im Hof, her *Heinrich Turners*, her *Heinrichs* von *Munzingen*, her *Cunrat Snewlins* Bernlapen, her *Peterman Snewlins*,

SECULUM XIV.

lins, her *Iohans Rufen* von *Wiſswiler*, her *Hug Tröſchen*, her *Rudolf Stazen*, Ritter, *Cunrat Gebens*, und *Peter* von *Fürſtenberg* ingeſigeln. Und wir *Heſſe Snewli* im Hof, *Cunrat Snewli* der Schultheizz, *Curat Meinwart*, Ritter, *Iohans Meyermeſſe*, *Heinrich* von *Kilchein*, die Houptlute, *Diethrich Snewli* im Hof, *Heinrich Turner*, *Heinrich* von *Munzingen*, *Cunrat Snewli* Bernlape, *Peterman Snewli*, *Iohans Ruf* von *Wiſſwiler*, *Hug Tröſch*, *Rudolf Staz*, *Cunrat Geben*, und *Peter* von *Fürſtenberg*, die vorgenante vergehent, daſs wir für uns ſelber, und ouch durch bette der andern obgenanten unſerer geſellen, unſere ingeſigele ze eim offen waren urkunde dirre vorgeſchribn dinge, für uns und ouch für ſü gehengket hant an diſen brief. Diſs beſchah und wart dirre brief gegeben ze *Friburg* des iares, da man zalt von Gottes geburte drutzehenhundert und ſibenzig iar, an ſant *Bartholomeus* abent, des heiligen zwölf botten.

N. CCXXXVII.

Gregorius XI. *Henrico* abb. ad S. *Blaſium* uſum pontificalium ad dies vitæ permitit.

Anno 1373. 8. Nov. Ex archiv. monast. *T. II.* p. 149.

G*regorius* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio *Heinrico* abbati monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Sinceræ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam geris eccleſiam promeretur, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc eſt, quod nos tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, ut tu, quamdiu vixeris, & eidem monaſterio S. *Blaſii* in Nigra Silva præfueris, mitra, annulo, & aliis pontificalibus inſigniis libere poſſis uti, nec non, quod in dicto monaſterio & prioratibus eidem monaſterio ſubiectis, ac parochialibus & aliis eccleſiis ad te pertinentibus, quamvis tibi pleno iure non ſubſint, benedictionem ſolemnem poſt miſſarum, veſperarum & matutinorum ſolemnia, dummodo in benedictione huiuſmodi aliquis antiſtes vel apoſtolicæ ſedis legatus præſens non fuerit, elargiri poſſis, felicis recordationis *Alexandri* Papæ IV. prædeceſſoris noſtri quæ incipit: *Abbates;* & aliis quibuſcunque conſtitutionibus apoſtolicis in contrarium exortis nequaquam obſtantibus, tibi auctoritate apoſtolica de ſpeciali gratia tenore præſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam no-

ſtræ

ſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius, ſe noverit incurſurum. Data *Avinionæ* VI. Idus Novembris Pontificatus noſtri anno III. SECULUM XIV.

N. CCXXXVIII.

Abbas monaſterii *Portæ Cœli* ord. *Præmonſtratenſis* executionem litterarum apoſtol. committit *Friderico* præpoſito in *Denckendorf*.

Abbas monaſterii *Portæ Cœli* ordinis *Præmonſtratenſis Conſtantienſis* dioeceſis iudex unicus ſub forma ea, quæ de bonis a ſede apoſtolica delegatur, honorabili & religioſo in Chriſto Domino *Friderico* præpoſito monaſterii in *Denkendorf* ordinis *ſepulchri Dominici* dioeceſis antedictæ ſalutem in Domino, & mandatis noſtris, imo verius apoſtolicis firmiter obedire, & in commiſſis diligentiam circumſpectam. Noveritis, nos litteras ſanctiſſimi in Chriſto Patris ac Domini Domini *Gregorii* digna Dei providentia Papæ XI. ſanas & integras non raſas, non abolitas, nec in ulla ſui parte ſuſpectas, ſed omni prorſus vitio carentes, eius vera bulla plumbea cum filo canapis pendente bullatas nobis pro parte honorabilium & religioſorum in Chriſto Dominorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* dioeceſis antedictæ præſentatas, cum ea, qua decuit, reverentia recepiſſe. Poſt quarum quidem litterarum apoſtolicarum præſentationem & receptionem pro parte dictorum DD. abbatis & conventus nobis factam exſtitit ſupplicatum, ut ad executionem earumdem procedere dignaremur. Nos attendentes dictæ executioni commode intendere ac perſonaliter intereſſe non valere noſtris & noſtræ eccleſiæ negotiis præpeditus, vobis Domino *Friderico* præpoſito prædicto vices noſtras, donec eas ad nos duxerimus revocandas, de legalitate veſtra confidentes, quoad executionem litterarum apoſtolicarum prædictarum etiam contra perſonas quaſcunque unacum dependentibus emergentibus & connexis eiſdem & ab eiſdem committendas duximus & committimus per præſentes, mandantes vobis auctoritate, qua ſupra, nec non ſupplicantes, quatenus ad executionem prædictam & circa ipſam ſervatis ſervandis, prout iuſtum fuerit, procedatis ſervato iuris ordine, nec non iuxta traditam a dicta ſede apoſtolica

Anno 1374. 24. Oct. Ex archiv. monaſt.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

apoſtolica nobis formam. In cuius rei teſtimonium nos abbas prædictus ſigillum noſtrum, quo utimur, in cauſis pendi fecimus ad præſentes. Datum anno Domini MCCCLXIV. *a)* IX. Kal. Novembris.

a) In hac & ſequente charta perperam notatur annus 1364. quum ſit reponendus an. 1374. qui eſt annus IV. *Gregorii* XI.

N. CCXXXIX.

Fridericus Præpoſitus in *Denckendorf* exſequitur mandatum apoſtolicum contra moroſos ſolutores redituum præpoſituræ *Nallingenſis*.

Anno 1374. Ex cod. T. II. p. 187.

Fridericus permiſſione divina Præpoſitus monaſterii in *Denkendorf Conſtantienſis* dioeceſis iudex a venerabili Patre Domino .... Abbate monaſterii *Portæ Cœli* iudice, venerabilibus & religioſis Dominis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva dictæ dioeceſis ſub forma ea, quæ de bonis a ſede apoſtolica delegato ſubdelegatur, univerſis & ſingulis eccleſiarum parochialium rectoribus & vicariis cæteriſque clericis & presbyteris per civitatem & diœceſin *Conſtantienſem* conſtitutis, ad quos præſentes pervenerint, ſalutem in Domino, & mandatis noſtris, imo verius apoſtolicis firmiter obedire. Litteras ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Gregorii* divina providentia Papæ XI. vera ipſius bulla plumbea more Romanæ curiæ bullatas, nec non ſubdelegationis dicti Domini abbatis monaſterii *Portæ Cœli* vero ſuo ſigillo rotundo pendenti, quo ad cauſas utitur, prout prima facie apparuerunt, ſigillatas, ſanas & integras nobis per honorabilem & religioſum in Chriſto Dominum *Ioannem* præpoſitum curiæ in *Nallingen* ad dictum monaſterium S. *Blaſii* pertinentis pro executione earumdem coram notario publico, & teſtibus ſubſcriptis præſentatas, nos cum ea, qua decuit, reverentia noveritis recepiſſe. Harum igitur litterarum auctoritate vobis & veſtrum cuilibet ſub pœna ſuſpenſionis divinorum veſtrorum diſtricte præcipiendo mandamus, quatinus moneatis auctoritate noſtra imo verius apoſtolica, omnes & ſingulos notorios debitores cenſuum, decimarum, remediorum, anniverſariorum, mortuariorum, legatorum, teſtamentorum & aliorum iurium quorumcunque pertinentium & debitorum dicto Domino præpoſito in *Nallingen* nomine dictæ præpoſituræ ad monaſterium S. *Blaſii* prædictum, ut præmittitur, pertinentis, prout

vobis

Digitized by Google

vobis & veſtrum cuilibet pro parte dicti præpoſiti fuerint nominati, quos & nos præſentibus ammonemus, ut præfato præpoſito de præmiſſis ſatisfaciant cum effectu, vel alias amicabiliter componant cum eodem infra veſtræ monitionis proximos octo dies, vel coram nobis compareant, infra dictos octo dies, & cauſam rationabilem oſtendant, quare ad præmiſſa non teneantur, alioquin ipſos per vos nominatim monitos, canonica monitione octo dierum prædictorum præmiſſa, præſentibus excommunicamus, excommunicatos publice nuntietis veſtris in cancellis, nomina excommunicatorum & rebellium nobis veſtris litteris reſcribendo, ut contra eos per ſententias graviores, & quantum nobis a iure permittitur, procedere valeamus. In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium præſentes litteras per notarium publicum ſcribi & publicari mandavimus, & noſtri ſigilli appenſione communiri. Datum & actum in curia dictæ præpoſituræ in *Nallingen*, & in ſtupa maiori eiuſdem domus anno Domini MCCCLXIV. Indictione XII. Pontificatus dicti Domini noſtri Papæ anno IV. die XXIII. hora VI. vel circa, præſentibus honorabilibus & diſcretis viris Dominis *Iohanne Hegtbacher* Decano Decanatus in *Eſſelingen*, *Wolframo* fratre eiuſdem, presbyteris, & *Iohanne Muchting* notario publico *Conſtantienſis* diœceſis prædictæ, teſtibus ad præmiſſa vocatis pariter & rogatis. SECULUM XIV.

N. CCXL.

Vitalitium pro *Riperto* monacho iam abbate *Albæ Dominorum*, quod poſtea monaſterio cedat.

Nos frater *Marquardus* abbas, totuſque conventus monaſterii de *Alba* ordinis *Cyſtercienſis Spirenſis* dyoceſis, recognoſcimus per preſentes, quod ne aliqualiter per nos turbentur pia mens, voluntas & fides, quas devotus & nobis dilectus quondam *Walcherus* de *Gugelingen* incola & civis *Spirenſis*, circa nos & dictum noſtrum monaſterium hactenus geſſit, & fiducialiter gerere videbatur, in eo quod venerabili Domino, Domino *Ryperto* nunc abbati in *Pomerio a*), pro tunc tamen monacho, & monaſterii noſtri profeſſo, & nobis, centum viginti quinque florenos legavit, tradidit & aſſignavit, ut pro ipſis certos & perpetuos redditus, Anno 1375. 6. Ian. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 167-77.

a) Hic procul dubio eſt *Rupertus* abbas S. *Bernardi* in *Pomerio* ſeu *Baumgartenſi* olim *Ciſtercienſium* monaſterio in *Alſatia*, qui ad an. 1373. notatur in Gallia Chriſt. T. V. p. 851.

Digitized by Google

SECULUM XIV. cenſus, vel aliquorum immobilium bonorum proventus emere & comparare deberemus, quos quidem redditus, cenſus, vel proventus præfatus Dnus *Rypertus* abbas *Pomerii* ad vitam ſuam duntaxat in dicto regimine abbatiæ, vel non exiſtenti pro ſuis neceſſitatibus ſublevandis recipere debebit, nulla contradictione non obſtante, & poſt mortem eiuſdem ſeu deceſſum dicti redditus, cenſus, vel proventus, nobis & noſtro monaſterio perpetuis temporibus cedere debebunt, & pro larga elemoſina & ſalute fidelium animarum ſui patris & matris & omnium ſuorum progenitorum iugiter permanere. Quapropter quia nobis & noſtro monaſterio a nobili Domina dicta *Richelmin* de *Merckelingen* filia quondam dicti *Oettlinger* armigeri emimus & iure hæreditario comparavimus novem iugera agrorum in *Zelga* verſus *Malmotzheim* in marchia *Merckelingen* villæ noſtræ cum uno iugere prati ibidem *obenne uz in dem Riet* ſitis pro centum ſedecim libris *Hallenſium*, & etiam quatuor iugera agrorum in iam dicta *Zelga* eiuſdem villæ a *Mechtilde* Begina dicta *Convatin* de *Merckelingen* pro ſedecim libris *Hallenſium* comparatis, & nobis & noſtro monaſterio appropriatis, de quibus tamen ante & abinde nobis & dicto noſtro monaſterio unum malterum *Landaht* ſupercreſcentem ſecundum *Zelgam* præ omnibus aliis redditibus, cenſibus vel proventibus novis cedere debebit, quos quidem redditus, cenſus vel proventus novos de dictis agris & prato iam vel in poſterum nobis & noſtro monaſterio dandos vel aſſignandos, prædicto venerabili patri domno de *Pomerio* pro præfata ſui patris diſpoſitione & ordinatione totali ad ſuam vitam & non ultra pro ſuis neceſſariis, ut prædicitur, dedimus & aſſignavimus poſſidere; promittentes nihilominus, quia diſpoſitioni & ordinationi prædicti ſui patris ad ſuam voluntatem & nutum ſatisfecimus, quod eidem diſpoſitioni & ordinationi de cætero non reſiſtemus. In cuius rei teſtimonium ſigilla noſtra præſentibus ſunt appenſa. Datum in *Alba*, in Epiphania Domini anno Domini M. CCC. ſeptuageſimo quinto.

N. CCXLI.

Emptio bonorum in *Mercklingen Conradi Meiſſer* pro monaſterio *Albæ Dominorum. a*).

Anno 1376. 8. Iun. Ex archiv. S. Georgii *T. II. p.* 167-77.

Ich *Conrad Meiſer* der loſer genannt, ein Edelknecht zu *Melmotzheim* geſeſſen, und ich *Mechtild* von *Oetlingen* ſein eliche hausfrau, beken-

a) Vid. ſimilis argumenti chartæ ſupra N. CCXXVII. & CCXXXIII.

SECULUM XIV.

bekennen, und verſicheren uns offentlich mit diſem gegenwärtigen brief, und thun kund allen denen, die ihn immer angeſehen oder hö-ren leſen, daſs wir beede einmüthiglich geſinnt und fertig mit wohl-bedachtem muth und mit geſammter hand williglich und unwiderruf-fentlich, für uns und für alle unſere erben und nachkommen recht, und redlich, und als es billich und möglich, ſoll und mag kraft und macht haben, verkauft haben und zu kaufen gegeben denen ehrwürdi-gen geiſtlichen herren Abbt *Marquarden* und dem Convent gemeinig-lich des kloſters zu *Albe* des ordens von *Ciſterz* in *Spirer* biſtum gele-gen, alle die gütter unverſcheidentlich beſucht und unbeſucht, die wir bis auf diſen heutigen tag haben gehabt, und bis hieher gebracht, zu *Mercklingen* in dem dorf, und in deſſelben dorfes marcke gelegen, wie die genannt ſeynd oder heiſſen, es ſeyen äcker, wiſen, landaht, heiſer, hofſtätt, eigene leüth oder andere gütter und ding, ſie ſeyen benennt, beſcheiden oder nit, um 300. pfund guter und gemeiner heller, 20. pfund heller minder, die ſie uns darum gänzlich und gar bezahlt und gewährt haben, und die wir in unſeren kommtlichen guten nuzen verwendet haben. Und darum ſo ſollen und geloben wir ihnen für uns und alle unſere erben und nachkommene, dieſelben güter alle zufertigen ohne allen ihren ſchaden iahr und tag nach des landes recht und gewohnheit für recht frige ledig und geeigent eigen, an al-len denen ſtucken und gegen allen denen leüthen, da ſie bekümmert, anſprächig, irrig oder ſperrig würden, von wem, oder in welche weiſ das beſchihet. Und zu mehrerer ſicherheit derſelben ding, ſo ha-ben wir ihnen hierüber zu bürgen geſezt: Herren *Wolfen* den alten vom *Stein* Ritter; *Wolfen* herren *Swiggers* ſeeligen ſohn vom *Stein; Wolfen* und *Hanſen* vom *Stein*, gebrüder des alten herren *Wolfes* des Ritters ſohne; *Hanſen* den *Meiſer* Kirchherren zu *Malmozheim*, und *Wolfen* vom *Stein* den iungen, deſſen vatter man nennt von *Buten-kein*, alle Edelknecht, die alle unverſcheidentlich unſere bürgen wor-den ſeynd, mit ſolchem geding, wie daſs die vorigen gütter alle ge-meiniglich, oder ihr ein theil ſonderlich in dehaine weiſe von iemand bekümmert oder anſprächig würden, als digke das beſchiehet, wenn dieſelben bürgen dann von der vorgenannten Herren wegen von *Albe* darum zu haus, zu hof, oder unter eigenen, mit briefen, oder mit gewiſen botten ermahnt werden, ſo ſollen ſie alle unverſcheidentlich auf ihren eide in den nächſten 8. tagen nach ieglicher mahnung in bah-ren leiſten gegen *Wilen* in die ſtadt in offene würthshaüſer, oder ieg-licher mit 1. knecht, und mit 1. pferdt, der unter in ſelber nicht lei-

Digitized by Google

SECULUM XIV.

ſten will oder mag, und ſollen da recht geſellſchaft halten, und aus der leiſtung nimmer kommen, den mit ihrem willen, und bis daſs denen Herren von *Albe* die vorgenanten gütter ohne allen ihren ſchaden gar und gänzlich geledigt, gewehrtigt, und aufgerichtet werden, darum ſie deu anſprächig geweſen ſeynd, ohne alle gnad. Gienge auch der vorgenannten unſerer bürgen einer ab, oder mehrer, fuhren von land, verbrächen, oder würden unnuz, digge das beſchehe, als digge ſolten wir oder unſere erben, in andere als gute bürgen und als ſchidelich ſezen, und haft machen in allen denen rechten, und gedingen, als die abgegangen, von land gefahren, verbrochene, oder unnuze bürgen waren, in den nächſten 14. tägen, ſo wir deſſen ermahnt werden, oder wir anderen bürgen, die in libe, oder in lande unnuz ſeynd und nicht verbrochen haben, ſollen in bahrem leiſten zu gleicher weis, als beygeſchrieben iſt, ſo wir deſſen ermahnt ſeynd, bis das beſchiehet. Ich der vorgenannte *Conrad Meiſer* der loſer genannt, gelob auch auf meinen aide; und ich die vorgenannte *Mechtild* ſeine ehliche hausfrau gelob auf meine gute treu, die vorgeſchriebene unſere bürgen alle zu ledigen und zu löſen von dirre bürgſchafft, ohne allen ihren ſchaden, und ohne alles rechten ohne alle gnade. Und zu einem mehreren urkund, und ſicherheit aller dirren vorgeſchriebenen ding, ſo haben wir beyde unſer iegliches ſein eigen inſigel gehängt an diſen brief. Und auch wir die vorgeſchribene bürgen alle verſichern und bekennen uns offentlich mit diſem brief, daſs wir alſo bürgen worden ſeynd, in aller der maſs als vorgeſchrieben iſt; und geloben auch auf unſeren aide, dieſelbe bürgſchaft wahr, und ſtähte zu halten gar und gänzlich, und ohne alle gnad. Und zu mehrerer ſicherheit und auch gezeügnuſs derſelben, vorgeſchriebenen ding aller, ſo hat unſer ieglicher ſein eigen inſigel gehängt an dieſen brief, der gegeben ward des iahrs, do man zählt von Chriſtus geburt dreyzehenhundert iahr und ſechs und ſiebenzig iahr an dem nächſten ſamſtag nach dem heil. Pfingſttag.

N. CCXLII.

Agnes virgo, filia iuncker *Wolpolz* de *Nallingen* ſe cum poſteris S. *Blaſio* tradit.

Anno 1384. 3. Aug. Ex archiv. San-Blaſ.

Ich *Berchtold Herwart* ain Richter ze *Eſſelingen*. Und ich *Ruprecht Schilter* och äin Richter ze *Eſſelingen*. Veriehen offenlichen an diſem

diſem briefe. Daz wir gezüg und rechte Satzlüte ſien, daz diu erber iunkfrowe *Agnes* iunkherr *Wolpoltz* von *Nallingen* tohter ains edeln knehtes diu wol zu ieren tagen komen iſt. Vor uns veriehen hat, in allem dem rechten als ob ſiu ſeſſhaftu burgerin ze *Eſſelingen* ſie. daz ſiu mit verdachtem mute und mit guter vorbetrachtunge frilich und unbetrungenlich und och mit gutem willen haiſſen und gunſt. des vorgenanten iunkherr *Wolpoltz* irs vatter ſich nu zemal und uf diſen tag als dürre brief geben iſt, an daz Clóſter und an daz Gotzhus ze ſant *Plaeſin* daz in dem *Swartzwald* gelegen iſt ſant *Benedicten* ordens und och an ir phleger ze *Nallingen* luterlich und gentzlich ergeben hat. alſo daz ſiu und ellu ieru kint die iemer von ir kument des vorgenant Gotzhus ze ſant *Pläſin* und ir phleger ze *Nallingen* aigen lüt haiſſen und ſin ſuln iemerme ewklichen. und ſol och daz ſelbe Gotzhus ze ſant *Plaeſin* und ir phleger ze *Nallingen* ellu diu recht zu der obgenanten iunkfrowen *Agneſen* und zu allen ieren kinden die iemer von ir kument, han, die daz vorgenanten Gotzhus und ir phleger ze *Nallingen* hant zu andern ieren aigen lüten die ze *Nallingen* und ze *Scharnhuſen* geſeſſen ſint ân alle geſaerde. Und des alles zuo ainem waren und offen urkunde und gezugniſſe. haben wir die obgenanten zwen Richter und ſatzlute unſeru aigenu inſigel zu des vorgenanten iunkherr *Wolpoltz* von *Nallingen* inſigel gehenket an diſen offen brief. So vergich och ich der vorgenant *Wolpolt* von *Nallingen* der vorgenanten iunckfrowen *Agneſen* vatter, daz aller daz da vorgeſchriben ſtat, von der vorgenanten iunckfrowen *Agnes* miner tohter, mit minem guten willen, haiſſen, und gunſt geſchehen iſt. und daz och ſtäte haben wil. und dawider niemer tun wil noch ſchaffen getan in kaine wiſe an gefarde. und des alles ze merer ſicherhait. So han ich min aigen inſigel zu der vorgenant zwaier Richter inſigeln gehenket an diſen offen brief. der geben wart an dem nechſten guten tag vor ſant *Laurencien* tag do man zalt von Criſtes geburte. Druzen hundert iar und darnach in dem vier und achzigoſten iarer. SECULUM XIV.

N. CCXLIII.

Bonifacius IX. Prioratum *Ochſenhuſanum* S. *Blaſio* eripit, & in abbatiam evehit.

Bonifacius epiſcopus ſervus ſervorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sacræ religionis honeſtas, ſub qua dilecti filii conventus monaſterii S. *Geor-* Anno 1391. 14. Feb. Ex archiv. San. Blaſ. *T. II.* p. 153.

Digitized by Google

SECULUM XIV.

S. *Georgii* in *Ochſenhuſen* O. S. B. *Conſtant*. diœceſis devotum ac ſedulum reddunt altiſſimo famulatum, nec non magnæ devotionis affectus, quem iidem conventus & perſonæ in eodem monaſterio degentes ad nos & Romanam gerunt eccleſiam, merito promerentur, ut votis eorundem, illis præſertim, per quæ dicti monaſterii utilitati & ipſorum quieti ſalubriter conſulitur, favorabiliter annuamus. Exhibita ſiquidem nobis nuper ipſorum conventus petitio continebat, quod olim in fundatione dicti monaſterii extitit ordinatum, quod prædictum monaſterium in temporalibus duntaxat per unum præpoſitum, & in ſpiritualibus duntaxat per unum priorem regi & gubernari deberet; & quod prædictus conventus huiuſmodi præpoſitum de gremio eiuſdem monaſterii eligere tenerentur: Prior vero huiuſmodi, qui dictum monaſterium in ſpiritualibus regeret & gubernaret, de gremio monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis & diœceſis prædictorum, cui præfatum monaſterium S. *Georgii* ſubeſſe, & a quo dependere dinoſcitur, quotiens caſus vacationis eiuſdem monaſterii S. *Georgii* contingeret, per abbatem p. t. exiſtentem & conventum eiuſdem monaſterii S. *Blaſii* deputaretur, & eidem monaſterio S. *Georgii* præficeretur. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubiungebat, prædictum monaſterium S. *Georgii* divina gratia ſuffragante in bonis temporalibus ac redditibus ac proventibus adeo excreverit, quod præfati conventus eiſdem monaſterii S. *Georgii* hoſpitalitatem congruam tenere, & alia eis incumbentia onera commode ſupportare poſſint, cumque abſurdum quodammodo videatur, quod ipſum monaſterium S. *Georgii* per duos prælatos, ſive per duo capita raro etiam invicem concordantia, præmiſſo modo regatur, ac gubernetur; & prout magiſtra rerum experientia docet, gravia damna exinde præfato monaſterio S. *Georgii* hactenus ſint ſecuta, pro parte dictorum conventus ipſius monaſterii S. *Georgii* fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut, cum ille, qui ſe gerit pro abbate ipſius monaſterii S. *Blaſii*, & monachi, & aliæ perſonæ in eodem monaſterio S. *Blaſii* nunc degentes, iniquitatis alumno *Roberto*, olim baſilicæ XII. Apoſtolorum presbytero cardinali nunc antipapæ, qui ſe *Clementem* VII. auſu temerario nominare præſumit, etiam poſt & contra proceſſus apoſtolicos contra ipſum *Robertum*, ac eius ſequaces ac fautores & adhærentes eidem factos, & ſolenniter publicatos, notorie adhærere & favere præſumpſerint, ac præſumant, prædictum monaſterium S. *Georgii* ac perſonas in eo degentes pro tempore ab omni ſubiectione & dominio ac poteſtate præfati monaſterii S. *Blaſii* ac eius abbatis pro tempore exiſtentis, & ipſius conventus eximere, ac perpetuo liberare, & quod ſæpe dictum monaſterium S. *Georgii*, cum

illud

Digitized by Google

illud vacare contigerit, regatur & gubernetur de cætero per *abbatem eligendum undecunque* ex dicto ordine per eoſdem conventum monaſterii S. *Georgii* iuxta canonicas ſanctiones, & quod huiuſmodi electio per loci ordinarium debeat confirmari, ſtatuere ac ordinare de ſpeciali gratia dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati auctoritate apoſtolica præfatum monaſterium S. *Georgii ab omni ſubiectione & iurisdictione, dominio & poteſtate* prædicti monaſterii S. *Blaſii*, ac eius abbatis pro tempore exiſtentis & conventus eiuſdem ex certa ſcientia *eximimus*, & perpetuo *liberamus* tenore præſentium ſtatuentes & ordinantes, quod quotieſcunque præfatum monaſterium S. *Georgii* vacare contigerit, liceat præfatis conventui eiuſdem monaſterii S. *Georgii* eligere ſibi undecunque, ſecundum canonicas ſanctiones, & regularia inſtituta dicti ordinis ſive de ipſo monaſterio S. *Georgii*, ſive aliunde de dicto ordine perſonam idoneam in *abbatem* præfati monaſterii S. *Georgii*, & quod huiuſmodi electio per dictum loci ordinarium auctoritate ordinario confirmetur, conſtitutionibus ac ſtatutis & conſuetudinibus monaſteriorum & ordinis prædictorum contrariis, iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis non obſtantibus quibuſcunque: ac decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quocunque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ exemptionis, liberationis, ſtatuti, ordinationis & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præſumſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. *Petri & Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Dat. *Romæ* apud S. *Petrum* XVI. Kal. Martii pontificatus noſtri anno II. *a*).

Seculum XIV.

a) Hic annus II. pontificatus potius indicat annum 1391.

N. CCXLIV.

Charta electionis *Nicolai* I. abbatis *Ochſenhuſani.*

In nomine Domini amen. Reverendo in Chriſto Patri ac Domino *Burchardo* Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopo *Conſtant.* ſui humiles ac devoti oratores fratres *Conradus* dictus *Ranz*, *Conradus* dictus *Kroell*, *Ulricus* dictus *Stroeli*, *Ioannes* dictus *Walſe*, *Ioannes* dictus *Vorberzer*, *Ioannes* dictus *Huber*, & *Ioannes* dictus *Pfender* presbyteri totuſque conventus monaſterii S. *Georgii* in *Ochſenhuſen* O. S. B. veſtræ

Anno 1391. 19. April. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 153.

Conſtant.

Digitized by Google

Sæculum XIV.

Conſtant. diœceſis, quidquid poſſumus reverentiæ & honoris cum omni humilitate & ſubiectione. Cum ſanctiſſimus in Chriſto Pater ac Dominus noſter, Dominus *Bonifacius* digna Dei providentia Papa IX. modernus de ſua benigna miſericordia proceſſerit, fecerit, ordinaverit & ſtatuerit, prout in litteris apoſtolicis nobis per ipſum gratioſe conceſſis, & ſua plumbea bulla in filis ſericis more Romanæ curiæ bullatis, latius continetur, quarum tenor de verbo ad verbum fuit.

Bonifacius ſervus ſervorum Dei &c. *ut in bulla præcedente.* Cumque dictum noſtrum monaſterium vacare cœperit, & vacet ad præſens per mortem quondam fratris *Heinrici* de *Hocdorf* conventualis monaſterii S. *Blaſii*, ultimi prioris de conventu S. *Blaſii* nobis deputati, qui in eodem monaſterio S. *Blaſii* ante aliqua tempora diem ſuum clauſit extremum, & corpus ſuum in ipſo traditum eſt eccleſiaſticæ ſepulturæ, eo quod ſibi propter adhæſionem & fautoriam antipapæ, & de quibus in ſupra dictis litteris apoſtolicis cavetur, obedire in ſpiritualibus conſcientia nos accuſante recuſavimus, & per liberam & ſpontaneam reſignationem religioſi viri fratris *Nicolai Schmid* conventualis & noviſſimi præpoſiti dicti monaſterii noſtri in *Ochſenhuſen* in manus diſcreti viri *Ioannis Binder* notarii publici ſubſcripti authoritate ordinaria per veſtram reverentiam ſibi commiſſam, die XVIII. menſis Aprilis factam; & quia propter diuturnam vacationem eccleſiæ paſtoris ſolatio deſtitutæ grandia gravamina & diſpendia in ſpiritualibus & temporalibus pati ſolent, conditores canonum deliberatione provida ſtatuunt, quod ultra tres menſes cathedralis non vacet eccleſia, nec etiam regularis. Nos volentes uti privilegio exemptionis, ſtatutis & ordinationibus a ſede apoſtolica, ut præmittitur, nobis conceſſis, & ne noſtrum viduatum monaſterium S. *Georgii* ſuæ viduitatis incommoda diutius deploraret, fuit a nobis decima nona dies Aprilis præſentis ad electionem futuri paſtoris in dicto noſtro monaſterio S. *Georgii* celebrandam, & omnia & ſingula, quæ ipſius electionis negotium contingere dignoſcuntur, ad faciendum pro termino concorditer aſſignata & præfixa. Vocatis igitur vocandis, & præſentibus omnibus & ſingulis, qui electioni huiuſmodi debuerunt & potuerunt intereſſe, die anteſcripta poſt miſſam S. Spiritus in choro dicti monaſteri noſtri ſolemniter celebratam, nos in ſacriſtia dicti monaſterii noſtri per ſonitum campanæ more ſolito congregati ſtatim ſine omni tractatu omnes in ſimul nullo penitus diſcrepante, S. Spiritus gratia, ut firmiter credimus inſpirati, in Fr. *Nicolaum Schmid* prædictum dicti noſtri monaſterii expreſſe profeſſum, virum utique religioſum & honeſtum, providum &

Digitized by Google

& diſcretum, litterarum ſcientia, vitæ moribus & magnis virtutibus merito commendandum, caſtum, ſobrium, Deo & hominibus ſuper omnia placentem, in ſacerdotio & ætate legitima conſtitutum, ac de legitimo matrimonio procreatum, in ſpiritualibus & temporalibus circumſpectum & alias habilem & idoneum una voce & uno ſpiritu in noſtrum, & dicti monaſterii noſtri S. *Georgii* abbatem elegimus & paſtorem, ipſumque electum ſuper altare maius chori poſuimus, hymnum Dei glorioſiſſimum, *Te Deum laudamus*, alta voce decantantes, huiuſmodi electionem clero & populo fecimus publicari. Poſt hæc vero electione ipſi electo per nos unanimiter præſentata, & petito ab eo, ut ſuum eidem præberet aſſenſum, ipſe tandem nolens divinæ reſiſtere voluntati, ob honorem individuæ Trinitatis & B. *Georgii* M. in cuius nomine dictum monaſterium eſt fundatum & conſtructum, votis noſtris debite annuit electioni conſentiens. Eapropter reverentiæ veſtræ digne tam devote quam humiliter ſupplicamus, ut electionem ut ſic canonice celebratam dignemini miſericorditer confirmare, & eidem electo noſtro munus benedictionis impendere, ſeu facere impendi, ut Deo auctore nobis & dicto monaſterio noſtro velut Pater & Paſtor idoneus præeſſe valeat utiliter, & prodeſſe, noſque & alii ſub eius felici regimine coram Deo poſſimus ſalubriter militare. In quorum omnium teſtimonium præſentes litteras per notarium publicum ſubſcriptum ſcribi & publicari mandavimus, & ſigilli conventus noſtri, quo hactenus uſi ſumus, fecimus appenſione muniri. Actum & datum in dicto noſtro monaſterio S. *Georgii* in *Ochſenhuſen* in ſacriſtia anno a nativitate Domini MCCCXCII. Indictione XV. Pontificatus prædicti Domini noſtri *Bonifacii* Papæ anno tertio, menſis Aprilis die XIX. hora primarum vel quaſi, præſentibus honorabilibus & diſcretis viris Dominis *Ioanne Schagtegg* eccleſiæ rectore in *Lophaim*; *Ioanne Wisléderer* plebano eccleſiæ in *Warthauſen*, camerario decanatus ruralis in *Bibrach*, *Conrado* dicto *Ruſch* capellano presbyteris, & *Ioanne* de *Altdorf* doctore puerorum dicti monaſterii in *Ochſenhuſen* teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter & rogatis. Et ego *Ioannes* dictus *Bindor* de *Schaffhuſa* clericus *Conſtant.* diœceſis publicus imperiali auctoritate, & curiæ *Conſtant.* notarius iuratus, quia etiam prædictæ electioni ac omnibus & ſingulis præmiſſis, dum, ut præmittitur, loco & tempore præſcriptis agerentur & fierent, unacum fide dignis teſtibus præſcriptis interfui, & ea ſic fieri vidi & audivi, ideirco præſens electionis decretum manu mea propria ſcriptum publicavi, & in hanc formam publicam redegi, ſignoque meo ſolito & conſueto unacum appenſione ſigilli dicti monaſterii ſignavi in fidem & teſtimonium omnium præmiſſorum.

Digitized by Google

N. CCXLV.

Burkardus epiſcopus *Conſtantienſis*, cum iuxta conceſſionem Papæ monaſterium in *Ochſenhauſen* ad abbatiam evectum eſſet, *Nicolaum* primum abbatem confirmat.

SECULUM XIV.

Anno 1392. 26. April. *T. II. p.* 153.

Burkardus Dei gratia epiſcopus *Conſtant.* omnibus præſentium inſpectoribus ſubſcriptorum cum ſalute notitiam. Noveritis, quod pridem religioſo in Chriſto fratre *Nicolao Schmid* conventuali monaſterii S. *Georgii* in *Ochſenhuſen* O. S. B. noſtræ *Conſtant.* diœceſis in abbatem dicti monaſterii tunc vacantis electo coram nobis comparente, nobiſque huiuſmodi electionis decretum canonice factum & roboratum, ac ſanum & integrum, cuius tenor ſubſcribitur, præſentante, & a nobis humiliter petente, quatenus huiuſmodi ſuam electionem authoritate noſtra ordinaria confirmare, ſibique munus benedictionis impertiri, & alia ſibi in ea parte facienda & impendenda facere & impendere dignaremur. Nos autem iuxta doctrinam apoſtoli nemini cito manum imponere, vel in ſuo iure derogare, ſed in his iuris ordinem ſervare volentes, per noſtras litteras ſigillo noſtro epiſcopali pendenti ſigillatas tam in cancellis dicti monaſterii in *Ochſenhuſen*, quam alibi, ubi expediens foret, omnes & ſingulos, quorum intereſſet, & qui ſua quovis modo crederent intereſſe, quique ſe huiuſmodi electioni, & eidem electo opponere vellent, per modum proclamationis citari & vocari mandavimus, ut etiam citavimus & vocavimus, ut coram nobis in oppido *Engen* noſtræ dictæ diœceſis, & ibidem in capella glorioſæ V. *Mariæ* die hodierna, qua data præſentium conſcribitur, hora primarum comparerent ad dicendum & proponendum, quidquid contra dictam electionem de præfato fratre *Nicolao Schmid*, ut præſcribitur, factam & eius perſonam dicere & proponere vellent, & quare ad confirmationem ipſius electionis procedi non deberet, & hoc præciſe & peremptorie, & cum tali comminatione ſeu intimatione, ſi non comparerent, vel comparerent, nihil tamen rationabile in oppoſitum dicerent, allegarent, ſeu oſtenderent, quod ad huiuſmodi & alia per ipſum fratrem *Nicolaum* electum, ut præmittitur, petita, prout iuſtum foret, procul dubie procederetur. Et quia hodierna ipſa die in prædicta capella glorioſæ V. Mariæ præfatus frater *Nicolaus*

electus

Digitized by Google

electus coram nobis comparuit, & prædictæ noſtræ proclamationis litteras exhibuit & produxit, nobiſque de executione earumdem litterarum tempeſtive & alias debite facta plenam fidem fecit, & prout pridem a nobis petiit fieri, per nos inſtanter poſtulavit, quantum omnium & ſingulorum citatorum, in quantum legitime non comparerent, nec termino huiuſmodi ſatisfacerent accuſando. Nos demum poſt expectationem ſufficientem, ex quo in præmiſſis nullus oppoſitor ſeu contradictor prodiit ſeu comparuit, tam dictæ electionis decreto & proceſſu, quam ipſius fratris *Nicolai* electi perſona, aliiſque examinandis, conſiderandis & attendendis diligenter examinatis conſideratis & attentis, Chriſtique nomine invocato, iuriſque ordine in talibus obſervando obſervato, habitoque peritorum conſilio, & ſolo Deo præ oculis, electionem de præfato fratre *Nicolao Schmid*, ut præmittitur, celebratam tamquam canonicam, & ipſum fratrem *Nicolaum* in ipſius monaſterii abbatem confirmandum, ſibique munus benedictionis impertiendum fore decrevimus, & præſentibus confirmamus & decernimus; adminiſtrationem temporalium & ſpiritualium eiuſdem monaſterii ſibi tanquam ſuo abbati plenariam committentes, ipſumque fratrem *Nicolaum Schmid* electum in poſſeſſionem ipſius abbatiæ iuriumque & pertinentiarum eiuſdem miſimus, & in quantum noſtra ſinit abſentia, mittimus per præſentes, adhibitis in his & circa hæc ſolemnitatibus debitis & conſuetis. Inſuper etiam dilectis in Chriſto decano & camerario ſinguliſque confratribus decanatus in *Bibrach* dictæ noſtræ diœceſis præſentibus committimus, atque in virtute S. obedientiæ firmiter & diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus quilibet ipſorum, qui ſuper eo fuerit requiſitus, ipſum Fr. *Nicolaum* electum & confirmatum in poſſeſſionem dictæ abbatiæ iuriumque & pertinentiarum eiuſdem vice noſtra ducat corporalem, ſibique faciat ab omnibus & ſingulis ipſius monaſterii conventualibus & officiatis nec non vaſallis, emphiteutis, cenſitis, hominibus, colonis & debitoribus dicti monaſterii, & quibuslibet aliis, ſicut ad quemlibet ipſorum pertinet, obedientiam & reverentiam debitas exhiberi, ac homagia, ſeu fidelitatis iuramenta, prout ad eos pertinet, præſtari, atque de hominibus, bonis, iuribus, redditibus, cenſibus, decimis & obventionibus ad dictum monaſterium pertinentibus effectualiter reſponderi, tanquam vero & legitimo ipſius monaſterii abbati. Tenor itaque prædicti decreti præfatæ electionis, quod ſigillo conventus prædicti monaſterii pendenti fuit roboratum, & per diſcretum *Ioannem Binder* de *Schafhuſa* clericum dictæ noſtræ diœceſis, publicum imperiali auctoritate & curiæ noſtræ *Conſtant.* nota-

SECULUM XIV. rium in publicam formam redactum & ſuo ſigillo ſolito & conſueto ſignatum, ſequitur in hæc verba.

In nomine Domini &c. In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium ſigillum noſtrum epiſcopale præſentibus duximus appendendum. Datum & actum in capella glorioſæ V. Mariæ in *Engen* ſupradicta anno Domini MCCCXCII. fer. VI. poſt Dominicam, qua in eccleſia Dei cantabatur *quaſi modo geniti*, menſis Aprilis XXVI. hora primarum. Indict. quinta decima.

N. CCXLVI.

Anna Neſſin monialis ad S. *Agnetem Friburgi* cenſum annuum vendit.

Anno 1396. 18. Nov. Würdtwein.

Ich *Paulus* von *Richen* Schultheiſſe zu *Friburg* ſaſs zu gericht zu *Friburg* under der richt-louben und tun kunt menglichem mit diſem brieffe daz für mich kament in gericht *Aberli Turner* wiſſenthaft pfleger der geiſtlichen frowen ze ſant *Angneſen* ze eim teil und *Paulus Kotz* ze dem andern teil Edelknecht und offenet und veriath da vor mir offenlich in gericht der vorgenant *Aberlin Turner* ab die geiſtliche frow ſweſter *Anne Neſin* ze ſant *Angneſen* hette vier ſchilling pfennig geltz ab einr hofſtat eins huſs gelegen ze *Gottenhein* da der egenant *Paulus Kotz* uff gebuwen hette, da hette dieſelb ſweſter *Anne Neſin* ze ſant *Angneſen* und er an ir ſtatt dem egenanten *Paulus Kotzen* die vorgeſchriben vier ſchilling pfennig geltz ze kouffen gegeben einez rechten kouffes und alle die recht vorderung und anſprach die ſi an die hofſtatt hette oder haben moht von der vorgeſchriben vier ſchilling geltz wegen und gab ouch *Aberlin Turner* an der obgenanten ſweſter *Annen Neſin* ſtatt die vorgenante vier ſchilling pfennig geltz ire recht die ſi darzu und daran hatte in gericht uff mit mund und mit hand uſſer ſiner hand und gewalt dem egenanten *Paulus Kotzen* in ſin hand und gewalt und ze kouffen recht und redelich einez rechten ewigen kouffs umb funff und driſſig ſchilling pfennig guter und gewonlicher *Friburger* muntz und veriaht ouch daz er der pfennig von im gantzlich darumb bezalt und gewert were, ouch entzoh und begab ſich *Aberli Turner* an ſweſter *Annen Neſin* ſtatt, für ſich und alle ir erben und nachkomenden gegen dem egenanten *Paulus Kotzen* und allen ſinen erben

Digitized by Google

erben und nachkoñenden der vorgenanten vier ſchilling geltz zinſs und ſhaptgutz und der hofſtat da ſi den zins abhatte und aller vorderung und anſprach die ſi daran hatte von deſſelben geltz wegen hinnanthin iemerme eweklich slehtklich ane geuerd, und gelobt ouch damit dis kouffes recht weren ſin ungeuarlich und wart ouch erteilt mit gemeiner urteil daz ſin da mit gnug wer und dirre kouff gut krafft und hantfeſte hette und han ſolt und vorderen ouch des *Paulus Kotz* ein brieff beſigelt mit minem des obgenanten Schultheiſſen ze *Friburg* ingeſigel der im erteilt wart darumb ze gebende, darumb han ich derſelb Schultheiſſe min ingeſigel von des gerichtz wegen ze eim urkund aller vorgeſchriben ding gehenckt an diſen brieff und warent hie bie vor mir in gericht die urteil ſprachent *Bertli ſteffan Snewelin*, *Heſſe Snewelin*, *Rudin* von *Furſtenberg*, *Olewi* Brediger, *Herman* Camerer und *Hanman Degk* des gerichtz und burger ze *Friburg*. dis geſchach und wart dirre brieff gegeben ze *Friburg* under der richt louben vor offem gericht in dem iar do man zalt von Gottez geburt dritzehen hundert nuntzig und ſechs iar am nechſten zinſtag *a*) vor ſant *Andres* tag. SECULUM XIV.

a) *Dinſtag*. Quo die cauſæ cenſuum ventilabantur.

N. CCXLVII.

Rupertus R. R. confirmat S. *Blaſio* anteceſſorum ſuorum privilegia.

Rupertus Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus. Notum facimus præſentium tenore univerſis, quod pro parte religioſorum & devotorum noſtrorum dilectorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in *Nigra Silva* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis nobis humiliter exſtitit ſupplicatum, quatenus ipſis & dicto eorum monaſterio quaſdam litteras sereniſſimorum quondam *Adolffi*, *Heinrici*, & *Karoli* Romanorum auguſtorum prædeceſſorum noſtrorum de ſolitæ benignitatis clementia innovare, approbare, ratificare, & confirmare gratioſius dignaremur. Quarum quidem litterarum tenores ſequuntur in hæc verba. *Adolfus* Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus &c. Datum in *Franckenvort* V. Kal. Februarii regni noſtri anno ſecundo *a*). *Heinricus* Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus &c. Datum *Conſtan-*

SECULUM XV. Anno 1408. 1. April. Ex archiv. San-Blaſ. T. II. p. 241.

a) Vide ſupra p. 231.

Digitized by Google

SECULUM XV.

tiæ Kal. Iunii indictione VIII. anno dominicæ incarnationis MCCCIX. regni vero noſtri anno I. *b)* *Karolus* Dei gratia Romanorum rex ſemper Auguſtus & *Boëmiæ* rex &c. Datum in *Baſilea* anni Domini MCCCLIII. indictione VI. XV. Kal. Novembris, regnorum noſtrorum anno VIII. *c)* Nos igitur prædictorum abbatis & conventus petitionibus favorabiliter inclinati, attendentes etiam, quia iuſte petentibus non ſit denegandus aſſenſus, ad laudem omnipotentis Dei eiuſque genitricis intemeratæ virginis *Mariæ*, nec non omnium prædeceſſorum noſtrorum ſupradictas litteras in omnibus ſuis tenoribus, ſententiis, punctis & clauſulis, ſicut ſuperius expreſſantur; inſuper etiam omnia & ſingula privilegia, indulgentias, ſententias, conceſſiones, declarationes, exemptiones, libertates, donationes, litteras, & gratias præfatis abbati & conventui ac monaſterio eorum prædicto a divis Romanorum imperatoribus, aut regibus prædeceſſoribus noſtris ſeu quibuſvis aliis generaliter aut ſpecialiter ſub quacunque verborum forma ſeu tenore legitime conceſſas & conceſſa in omnibus & ſingulis ſuis articulis, continentiis, ſententiis, clauſulis, tenoribus, & punctis de verbo ad verbum, prout ſcriptæ ſeu ſcripta ſunt, ac ſi tenores omnium præſentibus ſpecifice forent inſerti, animo deliberato non per errorem aut improvide, ſed ſano Principum, Baronum, nobilium & aliorum noſtrorum & imperii ſacri fidelium accedente conſilio, de ſupradictæ benignitatis clementia innovamus, approbamus, ratificamus, & gratioſius confirmamus; noſtris tamen iuribus ſemper ſalvis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ innovationis, approbationis, ratificationis, & confirmationis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, gravem noſtræ celſitudinis indignationem ſe noverit incurſurum harum ſub noſtræ regiæ Maieſtatis ſigilli appenſione teſtimonio litterarum. Datum *Conſtantiæ* anno Domini MCCCCVIII. menſis Aprilis die prima: regni vero noſtri anno octavo.

Ad mandatum domini Regis
Iohannes Winheim.

b) Ibid. p. 252. ubi tamen ſubſcriptio variat. *c)* Ibid. p. 284.

N. CCXLVIII.

N. CCXLVIII.

Indulgentiæ pro viſitantibus eccleſias & capellas monaſterii S. *Blaſii.*

Nos *Hermannus* Dei gratia epiſcopus *Caſtorienſis* nec non ſuffraganeus reverendi in Chriſto Patris ac domini domini *Alberthi* electi & confirmati *Conſtantienſis* in pontificalibus generalis, univerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino. Quamquam piorum locorum commodis & profectibus ex officii noſtri debito vacare & intendere teneamur, præcipue ubi religioſa fidelitas laudibus præconiiſque divinis diligenter exercetur. Cupientes igitur, ut monaſterium S. *Blaſii* novum & vetus, ſive capellæ B. *Virginis* glorioſæ, S. *Iohannis Baptiſtæ*, S. *Benedicti*, S. *Michaelis*, S. *Nicolai*, & eccleſia S. *Stephani* ibidem *Conſtantienſis* diœceſis, nec non ſingula altaria, ſeu quæ annexa, dicti monaſterii nec non prædictarum eccleſiarum & capellarum congruis honoribus frequententur, & a Chriſti fidelibus iugiter venerentur, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis ad dicta monaſteria, capellas, altaria pariter & eis annexa, in dedicationibus, patrociniis, nec non in ſingulis feſtivitatibus, ſive diebus Dominicis & feſtivis cauſa devotionis, orationis, aut peregrinationis acceſſerint, nec non manus porrexerint adiutrices, auctoritate nobis in hac parte commiſſa quadraginta dies criminalium indulgentiarum de iniunctis eis pœnitentiis, & annum venialium in Domino relaxamus. In cuius rei teſtimonium ſeu robur ſigillum noſtrum præſentibus duximus appendendum. Datum & actum ipſa die S. *Leudagarii* martyris & epiſcopi anno Domini MCCCCVIII. Indictione I.

SECULUM XV.

Anno 1408. 2. Oct. Ex autogr. San-Blaſ. *T. II. p.* 240.

N. CCXLIX.

Annuus cenſus moniali in *Fridenwiler* venditus.

Ich *Kaſpar Suter* von *Betzingen* tun kunt allen den die diſen brief anſehent oder horent leſen und vergich offenlich, daz ich fur mich und alle min erben und nachkomen recht und redlich eines rechten koufes verkoufft und ze kouffende gegeben hab der erberen geiſtli-

Anno 1410. 7. Februar. Ex ſchedis Würdtwein. *T. II. p.* 255.

chen

SECULUM XV.

chen fröwen frow *Margarethen Sniderin* Kloſterfrow ze *Fridenwiler* ſant *Iergen* ordens *a)* ſehs ſchilling pfennig geltes guter und gewonlicher *Friburger* montze rehtes ierliches zinſes ze gebende ir und allen iren erben und nachkommen hinnanthin alle iare uf ſant *Martinstag* des heiligen Biſchoffs, und gant dieſelben ſehs ſchilling pfennig geltes von und ab minem huſe hoff, und hoffgeſeſſe mit allen begriffen und zugehorden gelegen zu *Betzingen* in dem dorff zwuſchen hern *Treplin* und *Cunrad Scherer* von *Ciſtat*, fur eigen nach vierdhalb ſchilling pfennigen und zwein rappen geltes ſo ze vor zinſe da von gat, ſo denne ab einer iuchart reben lit ze *Betzingen* in dem banne am altweg under *Michels* im hof reben fur eigen nach einem halben ſöme wingeltes, und einem rappen geltes ſo ze vor zinſe da von güt, und ab einer halben iuchart reben lit im *Schanbach* ouch in *Betzinger* banne under *Henni Scherers* reben und zuhet gegen *Hanman Kagers* gut fur eigen nach einem ſchilling pfennig und einem halben vierling wachs geltes ſo ze vor zinſe davon gat, und iſt dirre kouffe beſchehen umb ſiben guldin guter genger geber und gerechter an golde und an gewichte, und bin ouch ich derſelben guldin gar und gentzlich von ir bezalt und gewert und hab ſu in minen beſſern notz und fromen bewerd und bekert und glob auch ich der obgenant verkouffer fur mich und alle min erben und nachkommen dis kouffs und der vorgeſchriben ſechs ſchilling pfennig geltes zinſes der vorgenanten frow *Margarethen Sniderin* und aller ir erben und nachkommen rechte weren ſin ab den vorgeſchriben underpfanden fur eigen nach den vorgeſchriben zinſen hinnanthin gegen menglichem und an allen den ſtetten wa ſu des bedorffent als recht iſt ane alle geuerde, die egenant frow *Margaretha Sniderin* Kloſterfrowe ze *Fridenwiler* het aber mir die gnade und die fruntſchaft getan, in dieſem kouffe daz ich und alle min erben und nachkommen umb ſi und umb alle ir erben und nachkommen die vorgeſchriben ſechs ſchilling pfenig geltes mogent wider kouffen ouch ſamenthaft mit ſiben guldinen guter genger geber und gerechter an golde und an gewichte hinnanthin welches iar es wir wellent, vor unſer Frowen tag der Liehtmeſſe ane den nutze des kunfftigen iares und nach der Liehtmeſſe nit wand mit dem nutze des nachgenden kunfftigen iares ane geuerde. Warumber zu einem offen ſtetten waren urkunde ſo hab ich *Kaſpar Suter* von *Betzingen* der verkouffer obgenant gebetten den fromen veſten iuncher *Rudolff Turner* minen gnedigen Iuncherren das er ſin eigen ingeſigel zem urkunde und gezugniſſe het gehenket an dieſem brief, mich und alle min erben

a) Vocatur forte *Fridenwiler* ordinis S. *Georgii*, quod tunc huic monaſterio fuerit ſubiectum.

Digitized by Google

erben und nachkomen die ich ouch veſtenklich har zu verbinde da mit zu uberſagende aller vorgeſchriben dinge, ich *Rudolff Turner* vorgenant vergihe ouch daz min ingeſigel durch des obgenanten *Kaſpar Suters* mines armen mannes ernſtlicher bette willen zem urkunde hab gehencket an diſen brieff doch mir und allen minen erben und nachkommen zu allen unſern rechten unſchedlich. Diſs beſchach und wart dirre brief gegeben des iares da man zalte von Gottes geburt viertzehenhundert iare und zehen iare an dem nechſten Fritag vor der alten vaſtnacht.

N. CCL.

Ioannes abbas S. *Blaſii* pro anniverſario proventus legat infirmariæ & ſcholaribus.

Nos *Iohannes* divina permiſſione abbas monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis notum facimus & fatemur præſentium cum tenore univerſis & ſingulis, quos noſſe opportunum fuerit, quod nos ſoſpitate mentis & corporis deliberatione matura præhabita, perpendentes illud propheticum, peccata tua eleemoſynis redime: item & illud evangelicum, date eleemoſynam, & omnia munda ſunt vobis. Cupientes itaque & nos adimplere conſilia pietatis, unde & miſericordiam a Deo retributore omnium bonorum conſequi valeamus, adhibito generali conſilio & cenſenſu noſtri conventus, donavimus libere atque teſtavimus nomine teſtamenti perpetui univerſis confratribus prædicti noſtri conventus, & eorum futuris temporibus ſucceſſoribus ad infirmariam bona ſubſcripta cum ſuis redditibus, proventibus, ac iuribus perpetue ab eis tanquam ſua propria bona communiter, ut dictum eſt, poſſidenda. Primo prata ſeu bona, quæ poſſidebat quondam *Nicolaus* de *Rinfelden* ſita ſupra montem vallis *Todtnow* dictum *Zer Bach*, nunc autem poſſidentur a magiſtris argentifodinarum vulgo dictis *die Froner* nomine emphyteoſis, ſolventia annuo cenſu X. libras monetæ uſualis & conſuetæ, quæ nobis & noſtro monaſterio comparavimus iuſta & legitima emptione a diſcreto *Bertholdo Smid* noſtro miniſtro in *Schoenow*, & *Margareta* eius uxore legitima, ſecundum quæ ſonare videntur litteræ præfatæ emptionis a nobis de prædictis habitæ. Item unum pratum ſitum ſupra antedictum montem *Zer Bach*, appellatum *die Cruzmatten* a ſuperiori eius parte contiguum

Anno 1410. 6. Nov. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 298.

Digitized by Google

SECULUM XV.

domui quondam *Nicolai* de *Luterbachs*, a quo protenditur deorſum uſque ad ripam, & deinde a ripa ſurſum uſque dum attingit domum *Heinrici* dicti *Gudels* continens ſpacium operis duodecim dierum, ſolvens annuo redditu ſeptem libras denariorum de moneta uſuali, & conſueta, quod comparavimus nobis & noſtro monaſterio iuſta & legitima emptione a diſcreta *Elizabetha Sturlerin* relicta *Iohannis* quondam dicti *Bugglers*, ſecundum tenorem cautionis prædictæ emptionis a nobis habitæ. Prænominata itaque bona cum omnibus ſuis iuribus & proventibus donavimus atque teſtavimus præfatis confratribus noſtri conventus, & omnibus eorum ſucceſſoribus ad infirmariam, aſſignando eis cautiones, ſeu litteras prædictarum emptionum, tali tamen conditione adiuncta, quod prædicti confratres noſtri conventus, ſive eorum ſucceſſores poſtquam exſolverimus humanæ conditionis debitum, ſingulis annis ea die, qua carne ſoluti fuerimus, celebrare debent anniverſarium noſtræ depoſitionis diem ſecundum conſuetum morem, quo & celebrari ſolent aliorum prædeceſſorum noſtrorum abbatum anniverſaria. Debet autem magiſter infirmariæ ipſa anniverſaria die depoſitionis noſtræ univerſis confratribus noſtri conventus ſpecialiter adiunctis ſcholaribus miniſtrare refectionem bonam de carnibus *a*) vel de piſcibus ſecundum exigentiam temporum. Et magiſter coquinæ debet eis dare de meliori vino. Item diebus VI. Sabbatorum venientium in quadrageſima per ſingula ſabbata duntaxat debet præfatus magiſter infirmariæ dictis confratribus cum ſcholaribus miniſtrare refectionem, quæ in piſcibus conſtabit duas libras denariorum, quibus omnibus in unum computatis redundabit ſumma XII. librarum. De reſiduo autem, quod ſuperfuerit, de prænotatis redditibus procurabit prædictus magiſter infirmariæ refectionem in die anniverſaria noſtra, ut ſupra dictum eſt. Et hoc modo, ſecundum quod prædefinitum eſt, donavimus præfato noſtro conventui & eorum omnibus ſucceſſoribus prætacta bona perpetuis temporibus poſſidenda, & fructus ſeu redditus ex eis percipiendos tanquam ex eorum propriis bonis abſque omni contradictione ſeu impedimento noſtri atque omnium ſucceſſorum noſtrorum ſeu cuiuſcunque perſonæ vel quarumcunque perſonarum noſtro nomine. Et in huius rei evidens teſtimonium præſentes litteras appenſione noſtri abbatialis nec non & noſtri conventus ſigillorum tradidimus corroboratas ſeu communitas. Datum & actum anno ab incarnatione Domini MCCCCX. Ipſa die *Leonardi* confeſſoris, indictione III.

N. CCLI.

a) Hinc conſtat, iam tum certis diebus licitum fuiſſe carnium eſum in S. *Blaſio*: licet a. 1347. adhuc in aſſumtione S. *Mariæ* piſces piperatos comederint Vid. ſupra N. CCXIX.

N. CCLI.

Ioannes XXIII. *Ioanni* abbati S. *Blaſii* & ſucceſſoribus uſum mitræ & baculi &c. concedit.

SECULUM XV.

Anno 1413. 1. April. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 241.

I*ohannes* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Expoſcit veſtræ devotionis ſinceritas, & religionis promeretur honeſtas, ut tam vos, quos ſpeciali dilectione proſequimur, quam monaſterium veſtrum dignis honoribus attollamus. Hinc eſt, quod nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, ut tu fili abbas & ſucceſſores tui abbates dicti monaſterii, qui pro tempore fuerint, mitra, annulo, baculo paſtorali, & aliis pontificalibus inſigniis libere poſſitis uti, nec non quod in dicto monaſterio & prioratibus eidem monaſterio ſubiectis, ac parochialibus & aliis eccleſiis ad vos communiter vel diviſim pertinentibus, quamvis vobis pleno iure non ſubſint, benedictionem ſolemnem poſt miſſarum, veſperarum, & matutinarum ſolemnia, dummodo in benedictione huiuſmodi aliquis antiſtes, vel ſedis apoſtolicæ Legatus præſens non fuerit, elargiri poſſitis, felicis recordationis *Alexandri* Papæ IV. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit *Abbates*, & aliis quibuſcunque conſtitutionibus apoſtolicis in contrarium editis nequaquam obſtantibus, vobis & eiſdem ſucceſſoribus auctoritate apoſtolica de ſpeciali gratia tenore præſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Data *Romæ* apud S. *Petrum* Kal. Aprilis pontificatus noſtri anno III.

N. CCLII.

Ioannes XXIII. abbatibus S. *Blaſii* in perpetuum conferendi minores ordines, benedicendi calices &c. concedit facultatem.

Anno 1413. 1. April. Ex eod. *T. II.* p. 239.

I*ohannes* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis*

SECULUM XV.

tienſis diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem! Exigit veſtræ devotionis probata ſinceritas, qua nos & Romanam eccleſiam reveremini: religionis quoque veſtræ promeretur honeſtas, ut tam vos, quos ſingulari dilectione amplectimur, quam monaſterium veſtrum ſpecialibus favoribus & gratiis proſequamur. Hinc eſt, quod nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, ut tu fili abbas & ſucceſſores tui abbates dicti monaſterii, qui pro tempore fuerint, calices, veſtes, & alia ornamenta eccleſiaſtica dicti monaſterii, & prioratuum, & eccleſiarum eidem monaſterio ſubiectarum, non conſecrata conſecrare, nec non quibuſvis monachis ſive novitiis eiuſdem monaſterii præſentibus & futuris omnes minores ordines conferre libere & licite valeatis, quibuſcunque conſtitutionibus apoſtolicis ac ſtatutis & conſuetudinibus monaſterii & ordinis prædictorum, ac aliis contrariis nequaquam obſtantibus, vobis & eiſdem ſucceſſoribus auctoritate apoſtolica tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Dat. *Romæ* apud ſanctum *Petrum*. Kal. Aprilis pontificatus noſtri anno III.

N. CCLIII.

Ioannes XXIII. abbatibus S. *Blaſii* licentiam eccleſias & cœmeteria polluta reconciliandi dat facultatem.

Anno 1414. 1. Febr. Ex eodem. ibid.

Iohannes epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis *Iohanni* abbati & conventui monaſterii in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Veſtræ devotionis precibus benignum impertientes aſſenſum libenter ea vobis concedimus gratioſe, quæ veſtræ quietis commoda reſpicere dinoſcuntur. Cum itaque pro parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, ut ſæpe contingat eccleſias & cimiteria ac alia loca monaſterio in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſubiecta per effuſionem ſanguinis vel ſeminis violari, & ſicut aſſeritis tu abbas & ſucceſſores tui abbates eiuſdem monaſterii pro tempore exiſtentes pro ipſorum reconciliatione epiſcopum *Conſtantienſem* ſimiliter pro tempore exiſtentem, & præſertim yemali tempore propter nives in illis partibus tunc plerumque conſiſtentes

commodo

Digitized by Google

commodo accedere non valent, pro parte veſtra fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut vobis ſuper hoc providere de opportuno remedio dignaremur. Nos igitur veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, quod tu abbas & prædicti ſucceſſores eccleſias, cimiteria & loca huiuſmodi, aqua etiam per te aut eoſdem ſucceſſores prius benedicta reconciliare valeatis, quotiens fuerit opportunum, conſtitutione, quæ id præcipit per epiſcopos tantum fieri, & aliis conſtitutionibus apoſtolicis nequaquam obſtantibus, apoſtolica tibi abbati & eiſdem ſucceſſoribus auctoritate concedimus tenore præſentium facultatem. Data *Mantuæ* Kal. Februarii pontificatus noſtri anno IV. SECULUM XV.

N. CCLIV.

Ioannes abbas S. *Blaſii* ſui ex concilio *Conſtantienſi* diſceſſus rationes exponit Patribus, procuratoresque conſtituit.

Univerſis & ſingulis, quorum intereſt, vel intererit quomodolibet, in futurum; & præſertim reverendiſſimo in Chriſto Patri & Domino vice-camerario ſanctiſſimi in Chriſto Patris ac Domini Domini *Iohannis* digna Dei providentia ſummi pontificis, nec non reverendis in Chriſto Patribus ac Dominis Dominis archiepiſcopis, epiſcopis, prælatis ac doctoribus & aliis ſuppoſitis nationis Germaniæ in civitate *Conſtantienſi* occaſione generalis concilii conſtitutis, nos *Iohannes* humilis abbas monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti* diœceſis *Conſtantienſis* cum debita ſubiectione ad quæque omnium & ſingulorum veſtrorum genera mandatorum. Reverendiſſimi in Chriſto Patres & Domini generoſi. Cum ex edicto apoſtolici mandati ob concordiam & pacem univerſalis eccleſiæ ad celebrationem generalis concilii dudum evocati ad civitatem *Conſtantienſem* venerimus, ibidem aliquo tempore perſonaliter exiſtendo, ex tunc autem ob arduas & evidentes cauſas nobis ac dicto noſtro monaſterio graviter ingruentes abinde receſſimus, animo & intentione, ſtatim & in continenti illuc redeundi, nunc autem præliis, hoſtilitatibus ſævis & atrocibus, inter quæ & quas monaſterium noſtrum pene cum omnibus ſuis poſſeſſionibus, rebus & pertinentiis, ſituatum exiſtit, irrecuperabiliter quaſſatur, noſque ſine perículoſo metu corporis & rerum ad dictum ſacrum concilium redire nequimus. Hinc

Anno 1415. 27. Mart. Ex eodem. T. II. p. 241.

Digitized by Google

SECULUM XV.

eſt, ne videamur tranſgreſſores apoſtolici mandati, ſeu generalis concilii contemptores in antea, quod matura præhabita deliberatione venerabiles & religioſos Patres Dominos *Iohannem* in *Petri domo* extra muros *Conſtantienſes* ordinis ſupradicti, nec non *Gotefridum* abbatem monaſterii *Rutinenſis Præmonſtratenſis* ordinis diœceſis *Conſtantienſis* prædictæ monaſteriorum abbates, abſentes tanquam præſentes noſtros veros & legitimos in ſolidum præſentibus conſtituimus, ordinamus, & facimus procuratores, ita, quod non ſit melior conditio occupantis ſeu deterior ſubſequentis, ad reſpondendum pro nobis in prædicto ſacro generali concilio etiam in natione germanica, ſeu ubicunque, aut coram quocunque opus fuerit, nec non ad obligandum, ſed vice & nomine noſtri ad omnia & ſingula tam in genere quam in ſpecie, quæ in memorato ſacro concilio generali, aut in iam dicta natione ſunt vel fuerint tractata, vel tractanda, & conſentiendum vice & nomine noſtri in omnes & ſingulos tractatus dicti generalis concilii aut nationis prætactæ, non minus ſe etiam ad obligandum nomine & vice noſtris ad omnia ad expeditionem tractatuum prætacti ſacri generalis concilii neceſſaria aut opportuna, ratum & gratum per fidem noſtram, quantum ad nos pertinet, fideliter habituri, quidquid per eoſdem ſeu alterum ipſorum in præmiſſis geſtum fuerit, ſive actum. Dantes nihilominus prædictis noſtris procuratoribus ac alteri ipſorum plenariam & omnimodam poteſtatem, ſi neceſſe viſum fuerit, in animam noſtram ſacramentum præſtandi, ac omnia alia & ſingula faciendi, gerendi, & tractandi, quæ nos ipſi in ſupradicto ſacro concilio facere poſſemus & exercere, ſi perſonaliter præſentes eſſemus. In horum igitur omnium & ſingulolorum teſtimonium & robur nos *Iohannes* abbas monaſterii S. *Blaſii* ſupradictus ſigillum noſtrum abbatiale præſentibus duximus appendendum. Datum in monaſterio noſtro prædicto ſub anno Domini MCCCCXV. Feria IV. proxima ante cœnam Domini.

N. CCLV.

Reverſales Fr. *Andreæ Winterling* apud S. *Blaſium*.

Anno 1417. 12. April. Ex eodem.

Ich brueder *Andreas Winterling Hainrich Winterlingers* ſune von *Rottwil* Convent brueder zu ſant *Bläſy* vergich offentlich an diſen brieff.. und begib mich deſs mit krafft diſs gegenwirtigen briefeſs wär es dass ich in dem egenanten Gotzhuſs ze ſant *Bleſsi* nüt gelernen möchti, das ich prieſterlich

prieſterlich ampt empfieng, daſs ich denn in demſelben Gotzhuſs dchein pfrund haben ſoll, dan daſs ich ain bruder kutten anleggen *a*), und in dem brüder huſse ſin, und mich der bruder prund daſelbs benügen ſoll . . . . . . vnd hab ich verhaiſſen all vor beſchriben ſtuck und iegliches beſunder ſo von mir dem erwürdigen und geiſtlichen Fürſten minem gnedigen hern abbt *Ibohanſen* an diſem brieff verſchriben ſtond, by miner tru an aides ſtatt war undt ſtät ze haben und ze halten, und dawider niemer zu tuond noch ſchaffen geton, haimlich noch offenlich ungeuarlich, und hirumb ze waren vrkunde daſs deren alles daſs war undt ſtatt belib, ſo hievor geſchriben ſtat, ſo han ich gebetten den vorgenanten *Hainrich Winterlinger* minen lieben vatter daſs er diſen brieff beſigelt hant mit ſinem anhangenden inſigel, doch im unſchädlich, der geben iſt an dem Oſter Montag nach Chriſtus geburt vierzechen hundert vnd dar nach im ſibenzehenden iar. SECULUM XV.

a) Patet hinc, diverſam tunc adhucdum apud nos fuiſſe converſorum habitationem & habitum.

N. CCLVI.

Martinus V. eccleſiæ in *Tottmos* indulgentias concedit.

Martinus epiſcopus ſervus ſervorum Dei univerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Dum excelſa meritorum inſignia, quibus regina cœlorum virgo Dei genitrix glorioſa ſedibus prælata ſidireis quaſi ſtella matutina prærutilat, devotæ conſiderationis indagine perſcrutamur, dum etiam intra pectoris arcana revolvimus, quod ipſa utpote mater miſericordiæ, mater gratiæ & pietatis, amica humani generis conſolatrix, pro ſalute fidelium, qui debitorum onere prægravantur, ſedula exoratrix, & pervigil ad regem, quem genuit, intercedit; dignum quin potius debitum arbitramur, ut capellas & loca in honore ſui nominis dedicata gratioſis remiſſionum proſequamur impendiis, & gratiarum muneribus honoremus. Cupientes igitur, ut capella B. *Mariæ* virginis *im Todmoſs Conſtantienſis* diœceſis, quæ, ſicut accepimus, reparatione indigere dinoſcitur, ac in libris & ornamentis eccleſiaſticis defectum patitur, & ad quam Chriſti fidelium illarum partium cauſa devotionis illic conſequendæ multitudo confluit copioſa, congruis honoribus frequentetur, & etiam reparetur, ac fideles ipſi eo libentius cauſa devotionis confluant ad eandem, & ad reparatio- Anno 1423. 11. Dec. Ex eodem. *T. II. p.* 206.

nem

Digitized by Google

SECULUM XV.

nem huiuſmodi ac ipſius capellæ fabricam manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri & Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui in feſto B. *Annæ* matris dictæ *Mariæ* virginis dictam capellam devote viſitaverint, & ad reparationem ſeu fabricam huiuſmodi manus adiutrices porrexerint, ut præfertur, quinque annos & quadragenas totidem de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxamus. Volumus autem quod dictæ indulgentiæ tractu temporis non expirent, quodque ſi alias viſitantibus capellam ſeu ad reparationem ſeu fabricam huiuſmodi, aut ipſius capellæ conſervationem manus porrigentibus adiutrices, aut alias inibi pias elemoſinas erogantibus, ſeu alias aliqua alia indulgentia in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapſum duratura per nos conceſſa fuerit, huiuſmodi præſentes litteræ nullius exiſtant roboris vel momenti. Datum *Romæ* apud S. Mariam maiorem III. Idus. Decembris Pontificatus noſtri anno VI.

N. CCLVII.

Martinus V. confirmat S. *Blaſio* privilegia, unacum capella in *Nallingen.*

Anno 1424. 17. Febr. Ex eodem. *T. II. p.* 241.

M*artinus* epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis . . . . abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iuſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis quam ordo exigit rationis, ut id per ſolicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu omnes libertates, immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis pontificibus ſive per privilegia ſive alias indulgentias vobis & monaſterio veſtro indultas, unacum capella S. *Blaſii* in *Nellingen* præpoſitura nuncupata, eidem monaſterio veſtro canonice unita, nec non libertates & exemptiones ſecularium exactionum a regibus & principibus ac aliis Chriſti fidelibus vobis & dicto monaſterio veſtro conceſſas, ſicut eas iuſte poſſidetis, & quiete, vobis & per vos eidem monaſterio auctoritate apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi-

Digitized by Google

paginam noſtræ confirmationis & communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Dat. *Romæ* apud S. Petrum XIII. Kal. Martii Pontificatus noſtri anno VII.

SECULUM XV.

N. CCLVIII.

Eleemoſynæ pro monaſterio ſanctimonialium in *Guttnau* combuſto.

Anno 1426. 14. Aug. Ex Autogr. San-Blaſ. *T. II.* p. 248.

Ioannes Dei gratia abbas monaſterii S. *Blaſii* in *Nigra Sylva* ordinis S. *Benedicti* univerſis & ſingulis diœceſis *Conſtantienſis* decanis, camerariis, eccleſiarum parochialium rectoribus, plebanis, viceplebanis & aliis incuratis cæteris presbyteris & ſacerdotibus per civitates & diœceſin *Conſtantienſem* ubilibet conſtitutis, ad quos præſentes meæ litteræ pervenerint, orationes in Chriſto devotas. In omnibus cum deſiderio complacendi gratum Deo pariter & acceptum credimus impendere famulatum, dum Chriſti fideles quoslibet ad devotionis & pietatis opera incitamus, per quæ divinæ gratiæ illos reddi ſperamus acceptiores. Inter cuncta autem pietatis opera eleemoſynarum largitio longe præponderat abolitionem omnimodam peccatorum, ſcriptura teſtante, ſicut aqua ignem, ita eleemoſyna peccatum extinguit. Fiducia itaque magna erit coram omnipotenti Deo omnibus puro animo & ſincero corde facientibus illam. Cum itaque honorabiles in Chriſto dilecti monaſterii ſanctimonialium in *Guottnow* ordinis noſtri ac diœceſis *Conſtantienſis* exiſtentes noſtro ſub regimine, in quo hucuſque magiſtra & ſorores in numero copioſo diu noctuque divinis laudibus inceſſanter vigilaſſe viſæ ſunt, iam tribus annis elapſis in omnibus ſuis ædificiis ſtructuris & ornamentis eccleſiaſticis ad divinum cultum ſpectantibus per ignis incendium, quod dolenter referimus, ad plenum ſit combuſtum & deſolatum, & adeo, quod ibidem penitus nihil ſuperfluit, nec remanſit, ſicque magiſtra & ſorores præfatæ ipſum monaſterium vice verſa cœperunt reformare & ædificare opere ſumptuoſo, ut poſt tempus inibi cohabitare, ac divinis laudibus inſiſtere valeant atque poſſint. Et quia ipſis ſororibus propriæ non ſuppetunt facultates, nec ipſum monaſterium tantum habet in redditibus, ut poſſit reformari, niſi Chriſti fideles ad hoc ſua pietatis ſubſidia & eleemoſynas

 largian-

Seculum XV.

largiantur. Ne ergo ipſæ ſorores ab invicem cogantur ſeparari, & divinus cultus hucuſque in dicto monaſterio tentus pereat & decreſcat, dilectiones veſtras in Domino exoramus ac humiliter petimus, quatenus nuntios dicti monaſterii aut ipſaſmet ſorores has noſtras litteras deferentes, cum ad vos venerint, Chriſti fidelium eleemoſynas ad reſtaurationem & reformationem dicti monaſterii & aliorum præmiſſorum petitas benigne, reverenter, favorabiliterque pertractetis, ac ipſos ſeu ipſas ecclesiis veſtris ad petendas huiuſmodi eleemoſynas pie admittatis, & pro ipſis, ſi petierint, verbum exhortationis apud veſtros ſubditos fideliter proponatis eoſdem ſerioſius incitantes, ut ad tam pium opus ſuas pias eleemoſynas largiantur, ut hæc & alia bona, quæ Domino feceritis, inſpirantibus vobis & ipſis in ſalvationis remedium convertantur, præſentibus litteris a ſui data ad biennium & non ultra valituris. Datum in noſtro monaſterio vigilia Aſſumptionis *Mariæ* a. Dom. MCCCCXXVI. ſub ſigillo noſtro abbatiali præſentibus appenſo.

N. CCLIX.

Ioannes ep. *Baſileenſis* indulgentias XL. dierum concedit iis, qui pro reparatione monaſterii in *Guttnau* ſubſidia contulerint.

Anno 1426. 23. Aug. Ex eodem. Ibid.

Ioannes Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopus *Baſilienſis* univerſis & ſingulis decanis & camerariis, eccleſiarumque parochialium rectoribus, vicariis perpetuis, plebanis, viceplebanis, & incuratis, cæteriſque presbyteris & ſacerdotibus per civitatem & diœceſim noſtram *Baſilienſem* ubilibet conſtitutis, ad quos præſentes noſtræ litteræ pervenerint, ſalutem in eo, cuius initio diriguntur univerſa condita atque creata. Quoniam inter cætera, in quibus famulamus altiſſimo, præcipuum non ambigimus divini cultus exaltationem & fidelium animarum ſalutem crebrius audagere, cum per hoc ſalus in terra viventium proſperius dilatetur. Cum igitur monaſterium *Guotnow* ordidinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſuis ſtructuris, muris, tecturis, ornamentis non modica indigeat reformatione, ad quam difficulter devenire poterit abſque Chriſti fidelium elemoſyna & adiutorio: ea propter dilectiones veſtras in Domino attentius exhortamur, requirrimus, & monemus, & vobis ac cuilibet veſtrum ſupradictis in virtute S. obedientiæ

tiæ

tiæ firmiter & diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus nuntios dicti monaſterii *Guotenow*, dum ad vos vel alium ex vobis petendi fidelium elemoſynas ad præmiſſa cum præſentibus noſtris litteris venerint, benigne recipiatis, & favorabiliter pertractetis in eccleſiis veſtris ipſos ad petendas huiuſmodi elemoſynas ſemel duntaxat in anno admittentes, & pro eis plebes vobis commiſſas, ut elemoſynas ſuas ipſis erogent, libentius incitantes, ut vos & ipſi per hoc & alia bona, quæ Domino feceritis inſpirante, æternæ beatitudinis præmia mereamini feliciter adipiſci. Nos enim de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ſua pia charitatis ſubſidia ad dictum monaſterium & eius fabricam elargiti fuerint, XL. dies criminalium, & unum annum venialium peccatorum de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus. Præſentibus noſtris litteris poſt anni ſpatium ab eorum data computando minime valituris. Datum ſub ſigillo curiæ noſtræ *Baſilienſis*, quo utimur in hac parte, præſentibus appenſo, anno Domini MCCCCXXVI. die Veneris, quæ fuit & eſt XXIII. menſis Auguſti indictione IV. SECULUM XV.

N. CCLX.

Præpoſitus *Stutgardiæ* debitores *Novæ cellæ* ad ſolutionem impellit auctoritate apoſtolica.

Præpoſitus eccleſiæ collegiatæ in *Stutgardia* diœceſis *Conſtantienſis* iudex, ad infra ſcripta a ſede apoſtolica ſpecialiter delegatus plebanis ac rectoribus, nec non viceplebanis eccleſiarum in *Gerwil*, in *Hochſel*, in *Hener*, in *Loffenberg*, in *Waltzhut*, in *Sekkingen*, *Alaphen*, *Waltkilch*, *Byrdorff*, in *Vilingen*, in *Amptenhuſen*, in *Zell*, & in *Schopffen*, diœceſis præfatæ, cæteriſque, ad quos præſentes pervenerint, ſalutem in Domino, & mandatis noſtris, imo univerſis apoſtolicis firmiter obedire. Vobis & cuilibet veſtrum firmiter & diſtricte, apoſtolica, qua in hac parte fungimur, authoritate mandamus, quatenus omnes & ſingulos notorum debitorum, cenſuum, decimarum, remediorum, anniverſariorum, legatorum, teſtamentorum, mortuariorum, honorariorum, & aliorum iurium, & debitorum, quorumcunque honorabili & religioſo in Chriſto Domino Præpoſito domus *Nova Cella* in Nigra Silva, ordinis S. *Benedicti*, dictæ diœceſis *Conſtantienſis* pertinentium, dili- Anno 1430. 6. Iun. Ex eodem.

genter

Digitized by Google

SECULUM XV. genter moneatis, in genere, & prout vobis nominatim; ſeu in ſcriptis dati fuerunt in ſpecie, quos & nos præſentibus monemus, ut eidem Domino Præpoſito domus *Novæ Cellæ* de præmiſſis debitis & iuribus condigne ſatisfaciant, vel ſe cum eodem deſuper amice componant infra veſtræ, & cuilibet veſtrum mortuorum proximos decem dies, alioquin ipſos propter hoc, per nos tamen nominatim monitos, ſi præmiſſa non coram nobis diffitebuntur, præfata apoſtolica authoritate præſentibus excommunicamus, excommunicatos, uxoreſque, famulos, colonos, inquilinos ipſorum, quos a divinis excludimus, excluſis, publicatis; & ſi huiuſmodi ſententias ut rebelles inciderint, & in eis per alios decem dies præfatos decem dies immediate ſequentes, animis, quod abſit, ſorduerint induratis, tunc inhibeatis omnibus veſtris ſubditis, & aliis Chriſti fidelibus, ne quis eiſdem communicet cibo, potu, furno, foro, molendino, loquela, ſeu quavis alia communione a canonibus non conceſſa: nomina quoque rebellium, ſeu excommunicatorum huiuſmodi fideliter reſcribantur, ut contra ipſos ſententias per graviores procedere valeamus, præſentibus poſt terminum a dato præſentium immediate ſecuturum minime valituris. Datum *Stutgardiæ* noſtro ſub ſigillo præſentibus appenſo anno MCCCCXXX. tertia feria hebdomadæ Pentecoſtes.

N. CCLXI.

Conſtituti viſitatores monaſteriorum a capitulo provinciali ordinis S. *Bened.* apud SS. *Udalr.* & *Afram Auguſtæ.*

Anno 1432. 11. Maii Ex eodem. *T. II. p.* 241.

In nomine Domini amen. Anno a nativitate eiuſdem MCCCCXXXII. indictione X. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri *Eugenii* divina providentia Papæ IV. anno ſecundo, die vero ſolis XI. menſis Maii, quæ erat dominica tertia poſt paſcha, qua cantabatur in Dei eccleſia *Iubilate*, *Ortwinus* montis S. *Petri Erfurdenſis*, *Ioannes* S. *Georgii* in *Stain*, & *Hainricus* in *Ammerbach* monaſteriorum ordinis S. *Benedicti Maguntinenſis*, *Conſtantienſis*, & *Herbipolenſis* diœceſis abbates, præſidentes ſacri capituli provincialis nigrorum monachorum provinciæ *Maguntinenſis* & diœceſis *Bambergenſis* unacum patribus abbatibus præſentibus & procuratoribus abſentium, quorum nomina habentur in actis dicti capituli

Digitized by Google

capituli diligenter conſcripta, præfatum capitulum inchoavimus, & continuatis diebus ſequentibus celebravimus in monaſterio SS. *Udalrici & Affræ Auguſtenſis* ordinis & diœceſis eiuſdem, ac in eodem habitis debitis tractatibus ſacro approbante capitulo omnibus inclinationibus modo, & forma, quibus debuimus & potuimus, ſtatuimus, & ordinamus, & ſtricte obſervanda mandamus infra ſcripta. Primo de communi approbatione totius ſacri capituli approbamus, ratificamus, innovamus & laudamus omnia & ſingula ſtatuta in celebratis iam capitulis *Maguntinenſi*, *Fuldenſi*, *Seligenstadenſi*, *Herbipolenſi*, *Erfurdenſi* & *Bambergenſi* alias legitime & rite facta edita ſtatuta & concluſa. Item volumus, quod futurum capitulum celebretur anno MCCCCXXXV. in Dominica, qua cantatur in Dei eccleſia *Iubilate*, quæ erit tertia Dominica poſt paſcha, in monaſterio S. *Ægidii* in *Nurnberga Bambergenſis* diœceſis a), & in eo præſidebunt abbates S. *Ægidii* in *Nurnberga*, S. *Georii* in *Stain Conſtantienſis*, S. *Michaëlis* in *Luneberg Verdenſis*, & in *Ammerbach Herbipolenſis* diœceſis. Miſſam celebrabit in eodem D. abbas S. *Michaëlis montis Monachorum*: ſermonem faciet per ſe vel per alium Dominus de *Caſtello*; Theſaurarii erunt S. *Ægidii* in *Nurnberga*, S. *Michaëlis montis Monachorum*, ac in *Wilzburg* monaſteriorum abbates. Item ordinamus, quod per illud triduum advenientes ad capitulum futurum ſimul reficientur, & miniſtrari debebunt duntaxat duo fercula de piſcibus, & unum de ovis vel de frixis, & duo bona pulmentaria adiuncto caſeo vel aliquibus fructibus. Item viſitatoribus; diœceſin *Conſtantienſem* & *Curienſem* excepto monaſterio in *Mure* viſitabunt communiter vel diviſim abbates monaſteriorum, abbas *montis Angelorum*, quem viſitabit abbas in *Mure*, & abbas in *Zwifalden*, quem viſitabit abbas in *Neyrisheim*, & monaſterium in *Mure* viſitabit abbas S. *Blaſii*. Diœceſin *Spirenſem* viſitabit abbas in *Odenheim*, quem viſitabit abbas in *Camberg*. Diœceſin *Argentinenſem* viſitabit abbas in *Schutteren*, quem viſitabit abbas S. *Trudperti*. Diœceſin *Herbipolenſem* viſitabit abbas in *Newenſtat* & in *Swarzach*, quos viſitabit abbas in *Sunshaim*. Diœceſin *Eyſtettenſem* & *Bambergenſem* viſitabit abbas in *Wilzburg*, quem viſitabit abbas in *Brenzahuſen*. Diœceſin *Auguſtenſem* viſitabit abbas in *Faucibus*, & in *Ottenburen*, quos viſitabit abbas in *Ochſenhuſen*. Diœceſin *Hildeshemenſem* & *Paderburenſem* viſitabit abbas S. *Gothardi* in *Hildeshaim*. Diœceſin *Maguntinenſem* in partibus rheni viſitabunt abbas in *Uraw* & prior in *Schlutteren*; in partibus *Haſſiæ* viſitabit decanus monaſterii *Herſfeldenſis*; in parti-

SECULUM XV.

a) Celebratum dein fuit *Baſileæ* a. 1435. ſub aliis Præſidentibus. Trithem. annal. Hirſ. T. II. p. 391.

SECULUM XV.

partibus *Thuringiæ* viſitabunt abbates *Cellæ Paulini* & in *Renſpurm*, quos viſitabit abbas in *Panz*. Qui quidem viſitatores ſic ordinati primo & ante omnia ſe, ſua monaſteria, & ſibi ſubiectos viſitabunt, & reforment, & dein monaſteria alia ſibi commiſſa tam monachorum quam monialium, relationes fideles deſuper faciant in capitulo, ſuper quibus omnibus & ſingulis conſcientias eorum oneramus, & volumus, quod ſine exactione iuramenti, propoſito primo verbo Dei, viſitationes eorum compleant iuxta formam a nobis eis præfixam. Et mandamus, quod ipſi viſitatores ſingula monaſteria per eos viſitanda antequam exeant de eiſdem quantum in eis fuerit, effectualiter reforment ſecundum regulam S. *Benedicti*, canonicas ſanctiones & ſtatuta ordinis noſtri, & præſertim in tribus ſubſtantialibus religionis, videlicet, paupertate, obedientia & caſtitate, ac ubi non repererint diſciplinas & cerimonias antiquas valentes, per capitulum cottidianum celebrandum ibidem tractare debeant & per actionem inſtituere cerymonias & diſciplinas a nobis traditas. Eiſdem inſuper mandamus, quod quilibet abbas poſt inſinuationem præſentium in monaſterio ſuo ſe & ſuos monachos ſecundum regulam S. *Benedicti*, canonicas ſanctiones, & ſtatuta ordinis, præſertim in tribus ſubſtantialibus præmiſſis, in eſu & abſtinentia carnium, in cultu divino, & in aliis monaſticis diſciplinis pro omni poſſe atque noſſe ſtudeant reformare. Item volumus, ordinamus, & ſtatuimus, ut quilibet præſidentium habeat plenam poteſtatem & auctoritatem in ſolidum faciendi executionem, & ad procedendum iuxta conſtitutiones Benedictinas contra eos & ſingulos utriuſque ſexus homines, qui viſitatoribus ſe opponent, & ad viſitandum non admittent, vel impedient, vel alias reformationi contrarientur, & qui monaſteria offendunt in rebus vel perſonis quovis modo. Volumus etiam, ut præſidentes, & eorum quilibet, abbates & alios, qui ad dictum capitulum noſtrum provinciale non venerint, nec procuratores idoneos cum ſufficienti mandato tranſmiſerint, ad ſolvendum duplum, & etiam contributiones iuxta taxationes per taxatores a capitulo deputatos factas per cenſuram eccleſiaſticam ſecundum conſtitutiones *Benedicti* XII. appellatione remota compellant. Item mandamus ipſis viſitatoribus, & ſub pœna excommunicationis præcipimus, ut infra annum officium viſitationis eis iniunctum fideliter & effectualiter compleant, & relationem citius, quam commode poſſunt, proximo præſidenti fideliter faciant; qui quidem præſidens ex relatione facta ordinet & diſponat de uno vel duobus monaſteriis unum vel duos, ſecundum quod ei videbitur expedire, qui accedant ad ſtudia generalia. Item mandamus, ut ſi aliquæ perſonæ, monaſteriorum, quod abſit, viſitato-

Digitized by Google

viſitatoribus qualitercunque ſe oppoſuerint, ſive ipſi viſitatores huiuſmodi mandatis non obtemperaverint; præſidens vicinior ad relationem viſitatorum contra tales rebelles, nec non contra ipſos viſitatores non obtemperantes auctoritate apoſtolica per cenſuram eccleſiaſticam & alias, prout rebellio & inobedientia eorum exigit, procedere non obmittant. Item volumus & mandamus omnibus abbatibus, & ſub pœna excommunicationum præcipimus, quod de cætero nullum de ordine Mendicantium recipiant in obedientiarios, & iam receptos dimittant. Item ſub eadem obedientia & pœna præcipimus omnibus abbatibus, quod monachos ſuos fugitivos recolligant, & de cætero nulli licentiam dent in parochiis commorandi vel regendi, niſi ſint ipſis monaſteriis annexæ. Item præcipimus omnibus abbatibus, quod monachos ſuos & ſibi ſubditos benigne & paterne foveant, & ſi aliquis monachorum exceſſerit, ſecundum ſtatuta regularia eum corrigant, nulli ultra licentiam dantes evagandi de monaſterio ad aliud, & ſi eum corrigere non poſſit, vicino abbati dirigat ad corrigendum. Item volumus, quod de cætero nullus abbatum aliquem monachum fugitivum ſine litteris commendatitiis ſui abbatis, vel vicinorum præſidentium in obedientiam, vel etiam in monaſterio ſuo ſtandum recipiat. Item volumus, quod viſitatores in omnibus monaſteriis per eos viſitatis dimittant cuilibet monaſterio proceſſum. Acta ſunt hæc in ſupradicto monaſterio SS. *Udalrici* & *Affræ* nobis inibi unacum dominis abbatibus & cæteris religioſis procuratoribus abbatum abſentium capitulariter congregatis anno, die, menſe, indictione, & pontificatu ſupra deſcriptis. In quorum omnium & ſingulorum robur & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras litteras exinde factas nos *Ioannes* abbas monaſterii in *Stain* prædicti nomine noſtri & aliorum præſidentium præfatorum inſtantius rogatus ſigillo noſtro abbatiali fecimus communiri.

SECULUM XV.

N. CCLXII.

Eglolfus ex S. *Blaſii* monacho abbas S. *Galli* prædeceſſori ſuo *Heinrico* in S. *Blaſio* ſepulto anniverſarium conſtituit.

Wir *Eglolff* von Gottes gnaden Abbt des Gotzhus ze ſant *Gallen*, das ohn mittel dem ſtuole ze *Rome* zuogehoert ſant *Benedicten* ordens

Anno 1438. 23. Febr. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 245.

ordens in *Coſtenzer* biſtume gelegen, tuont kund aller menglichem und verichen offenlich mit diſem briefe, als *Cuonrat* von *Tanhain* von *Vilingen*, und *Ruodolf* von *Tanhain* von *Friburg* ſin veter ſeligen, und ir erben, und *Cuonrat Staebelli* von *Villingen*, etwa vil zit und bisher unſers Gotzhus zehenden ze *Emmingen* genamt der Portzehend, in pfandswiſe inne gehabt hant, und wir ald ain portner unſers Gotzhus denſelben zehenden mit vierzig guldin von inen ledigen und loeſen mugent nach des wiederbriefs, ſo wir von inen darum inne hänt, lut und ſag: do haben wir in ſtatt und namen eins portners unſers Gotzhus dem ehrwirdigen unſerm lieben herren und fründe herren *Niclauſen* Abbte des Gotzhus ze ſant *Blaeſien* im *Swarzenwalde* entpfolhen, und in des frundlich erbetten, das er den vorbenanten zehenten mit allen rechten und gewonhaiten, als die vorbenanten *Cuonrat* und *Ruodolf* von *Tanhain* und ir erben, und *Cuonrat Staebelli* den bisher inngehebt hänt, von derſelben *Cuonrats* und *Ruodolfs* von *Tanhain* erben, und *Cuonraten Staebelli* loeſen ſoll und mag mit der obgeſchriben ſumm nach innhalt des briefs daruber gegeben, und geben och darüber demſelben herren von ſant *Blaeſien* ganzen und vollen gewalt mit diſem briefe, den obgenanten zehenden mit allen ſinen rechten und zuogehoerden alſo zu loeſen von unſern und unſers Gotzhus wegen in aller wiſe und maſs, als wir ald ein portner unſers Gotzhus ſelber tuon mochtend, und das ouch der ſelb herre Abbt *Niclaus* und ſin nachkomen und das Gotzhus zu ſant *Blaeſien* denſelben zehenden mit ſinen zuogehoerdi, wenn ſy denn alſo erloest hant, dannenhin innehaben, nützen und nieſſen ſand one unſer und unſer nachkomen, und menglichs von unſern und unſers Gotzhus wegen ſumen und irren, als lang und bis uff die zit, das wir ald unſer nachkomen den mit der obgenanten ſumm vierzig guldin von inen zuo unſers Gotzhus handen ganzlichen ledigen und erloeſen, derſelben loſung ouch ſy uns allwegen geſtatten ſond, wen und welches iars wir ald unſer nachkomen die tuon wellent, doch das die loſung beſchaech vor ſant *Iohans* tag des touffers ze ſunwendi. Taetint aber wir die loſung nach demſelben ſant *Iohanstag*, ſo ſolt inen deſſelben iars der nutz von dem obgenanten zehenden, und nit furo volgen und werden. Und als ouch wir und unſer Gotzhus bisher von dem obgenanten zehenden noch iaerlich gehebt haben zwai pfund haller *Coſtenzer* werung iaerlichs zinſes, die unverkumbert und nit verſezt geweſen ſind, ſo ſollen der obgenant herre Abbt *Niclaus* und ſin nachkomen Aebbte zuo ſant *Blaeſien* dieſelben zwai pfund haller gelts einem ſiechmaiſter zuo ſant *Blaeſien* zu gemeiner Convent herren daſelbs handen

Digitized by Google

SECULUM XV.

den iaerlichen geben und richten umb des willen, das dieſelben Convent herren unſers vorfarn Abbt *Hainrichs* ſaeliges gedaechtnüſs, der zuo ſant *Blaeſien* raſtet und begraben iſt, iarzit iaerlichen begangent, mit vigilien und ſelmeſs, und ouch unſer in irem gebett gedenkent, und Gott fur uns bittent, wan ouch wir dieſelben zwai pfund haller durch gedaechtnuſs willen deſſelben unſers vorfarn an ſin iarzit, und das och die obgenanten herren geordnet und gefügt haben und ordnen und fuegen die alſo daran in kraft und urkund dies briefs. Und ze warem offen urkund aller vorgeſchribner dinge haben wir obgenanter Abbt *Eglolff* unſer abtlich inſigel laſſen hengen an dieſen brief, der geben iſt an ſant *Matthias* abend des hailigen zwoelfbotten nach der geburt Chriſti vierzehnhundert iar, und darnach in dem zwai und driſſigoſten iare.

N. CCLXIII.

Synodus *Baſileenſis* ex monaſterio virginum eccleſiam collegiatam conſtituit in *Waldkyrch*.

Anno 1437. 19. Iul. Ex chart. Colleg. *T. II. p.* 260.

Sacroſancta generalis ſynodus *Baſilienſis* in Spiritu ſancto ſanctiſſime congregata univerſalem eccleſiam repræſentans ad perpetuam rei memoriam. Inter curas multiplices, quibus plurimorum pro univerſalis eccleſiæ acceptabili complectendo regimine negotiorum diſtrahi videmur aſſiduo, illa non immerito perpenſius excitamur, per quam eccleſiis, & eccleſiaſticis perſonis ſingulis, earumque commoditatibus uberius provideri valeat, & quæ propterea provide proceſſiſſe comperimus, ut illibata perſiſtant, cum a nobis petitur, uberioris confirmationis adminiculo roboramus. Dudum ſiquidem dilectiſſimo eccleſiæ filio *Iuliano* tit. S. *Sabinæ* S. *Romanæ* eccleſiæ presbitero, tunc ſancti Angeli diacono cardinali in Germania apoſtolicæ ſedis legato, pro parte nonnullorum dilectorum eccleſiæ filiorum nobilium virorum, ac aliarum perſonarum, qui zelo divini cultus ad hoc permoti eſſe videbantur, expoſito, quod monaſterium monialium prope villam *Waldkirch Conſtantienſis* diœceſis, in honore beatæ *Margarethæ* virginis ſub regula ſancti *Benedicti* dedicatum, quod olim, notabile eſſe conſueverat, ac in perſonis, & bonis temporalibus ſufficienter opulentum, habens feuda, honoratos vaſallos, & alia bona, & iura quam plurima, ab aliquibus temporibus citra culpam ad tantam perſonarum, & rerum devenerit carentiam, & inopiam, quod

Digitized by Google

SECULUM XV.

quod abbatiſſa illius, quæ ultimo remanſerat, poſtquam in amara paupertate duxerat tempora vitæ ſuæ, defuncta, nulla remanſerat, nec poſtmodum effecta erat ibidem monialis, ſed tres viri dicti canonici de perſonis eiuſdem monaſterii remanſerant, nec veriſimiliter ſperabatur attento ipſius monaſterii ſtatu miſerabili, ad quem devenerat, quod illud de cætero in ſtatu priſtino unquam reparari, & quod illic conventus monialium ſuſtentari poſſit, ſed niſi aliquo remedio celeriter occurreretur, illis paucis bonis dicti monaſterii ſuperextantibus deperditis, monaſterium ipſum deveniret funditus ad ruinam: & cum illud in ſtatu monialium reparari non poſſet, non videbatur aliud propicium eſſe remedium, quam quod ipſum monaſterium ad canonicorum ſecularium collegium transferretur, quoniam illud poſſet ex proventibus minoribus ſuſtentari, & virilis induſtria plus quam mulierum proficere poſſet ad reparationem ipſius loci collapſi, præfatus cardinalis legatus ſupplicationibus eorundem nobilium inclinatus, quia præmiſſa ſuper his recepta per eum informatione ſufficienti veritate ſubnitti reperit, monaſterium præfatum in collegiatam eccleſiam ſecularem ſub titulo, & vocabulo ſanctæ *Margaretha* tranſtulit, & erexit, & creavit, ſex canonicorum numero inibi tunc inſtituto, ac voluit, & ordinavit, quod primum ipſius eccleſiæ caput, & principalem dignitatem obtinens Præpoſitus nominaretur, & ratione ipſius præpoſituræ duplicem perciperet tam in præbenda, quam in quotidianis diſtributionibus portionem: ſecundus vero eſſet Decanus, qui unam & mediam, tertius autem Theſaurarius, qui unam portionem, & quartam partem unius portionis perciperent tam de portione præbendali, quam de quotidianis diſtributionibus, prout de Præpoſito eſt præmiſſum, cæteri vero canonici ſingulas perciperent portiones. Ac inſuper voluit, & ſtatuit, quod una portio præbendalis ultra viginti florenos rhenanos in valore aliquatinus non excederet, ſed per diſtributiones quotidianas intereſſentibus divinis officiis largiendas, iuxta rationabilem ordinationem ſuper his tunc fiendam proventus pro ipſorum canonicorum vice ſuſtentationis deputandi, iuxta facultates collegii penſatis aliis oneribus, & neceſſitatibus eccleſiæ diſponerentur, quodque etiam ipſi Præpoſitus, Decanus, theſaurarius, & tres canonici eſſent, & facerent capitulum, ſeu collegium, cui etiam commune ſigillum, archam, & alia univerſa, & ſingula inſignia, & iura collegii pertinere decrevit, ac locum, & ædificia, univerſaque feuda, beneficiorum collationes, & præſentationes, nec non dominia, clinodia, bona, iura, & actiones, quæcunque eſſent, & quovis nomine cenſerentur præfati monaſterii taliter in collegium in eodem loco erecti, & fundati in ipſum collegium tran-

Digitized by Google

ſeculum XV.

tranſtulit cum omni plenitudine iuris, & poteſtatis, & exercitio actionum dans, & concedens ipſi collegio plenam, & liberam facultatem ipſum locum, ædificia, dominia, feuda, beneficiorum collationes, & putationes, poteſtates, clinodia, bona, iura, & actiones tam in iudicio, quam extra petendi, habendi, regendi, & adminiſtrandi, ac generaliter illam poteſtatem, quam abbatiſſa, & moniales in eodem loco pro tempore exiſtentes habebant, dictum collegium in loco, & iure ad hoc plenarie ſurrogando; præterea etiam ut collegium ſupradictum peramplius in Dei cultu augmentari, ac perſonæ illius congruentius ſuſtentari valerent, S. *Martini*, & S. *Petri*, ac S. *Walpurgis* prope *Waldkilch Conſtantienſis* diœceſis parochiales eccleſias eidem collegia perpetuo univit, annexuit, & incorporavit, ita quod cedentibus, vel ſecedentibus eorum rectoribus, qui tunc erant, fructus, redditus, & proventus earundem, & cuiuslibet ipſarum ſuo cedente, vel decedente rectore ipſi collegio pertinerent, reſervata de illis congrua portione ſingulis eorum vicariis perpetuis ab ipſo collegio loci ordinario præſentandis. Statuit etiam inſuper præfatus *Iulianus* Legatus, quod ex tunc deinceps quotiens præpoſituram, decanatum, theſaurariam, aut locum canonicalem dictæ eccleſiæ, ſive collegii erecti vacare contingeret, ad illos electio perſonæ idoneæ in locum defuncti, vel cedentis ſurrogandæ eidem collegio pertineret: nec non alia fecit, & ordinavit, prout in ipſius *Iuliani* Legati diverſis ſuper hoc confectis litteris eius ſigillo munitis plenius continetur. Cum autem ſicut eadem petitio ſubiungebat, perſonæ, quibus idem *Iulianus* Legatus præpoſituram, decanatum, theſaurariam, ac ſingulas ex canonicalibus portionibus huiuſmodi contulerat, ſingulæ videlicet earundem collationum huiuſmodi & promiſſionum inde ſecutarum obtentu ſingularum ex præpoſitura, decanatu, theſauraria, & portionibus poſſeſſionem apprehendentes, ſeque ad eandem eccleſiam conferentes, inibi in huiuſmodi horis canonicis, & aliis divinis officiis Altiſſimo virtutum deſervierint, prout deſerviunt, ſpereturque divina cooperante gratia, quod divinus cultus inibi ſucceſſu temporis cum multorum fidelium ſalute, devotione ipſarum perſonarum adaucta ſuſcipiat non mediocriter incrementum; pro parte dilecti eccleſiæ filii *Ioannis* præpoſiti eccleſiæ noviter electi, ac decani, & capituli, nec non nobilium prædictorum nobis humiliter fuit ſupplicatum, ut translationi, erectioni, creationi, inſtitutioni, ſtatuto, & ordinationi, nec non omnibus aliis, & ſingulis in præfatis ipſius *Iuliani* Legati litteris contentis, ac inde ſecutis pro eorum ſubſiſtentia firmiori robur noſtræ confirmationis adiicere de benignitate noſtra dignaremur.

 Nos

SECULUM XV.

Nos itaque huiuſmodi ſupplicationibus in hac parte inclinati translationem, erectionem, creationem, inſtitutionem, ordinationem, ſtatuta, conceſſionem, unionem, annexionem, & incorporationem, nec non litteras, prædicta, & omnia alia in eis & inde ſecuta rata habentes, & grata, ea auctoritate univerſalis eccleſiæ ex certa ſcientia, tenore præſentium confirmamus, approbamus, & ratificamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, approbationis, ratificationis, & communitionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & univerſalis eccleſiæ ſe noverit incurſurum. Datum *Baſileæ* XIIII. Kal. Auguſti anno a Nativitate Domini milleſimo quadringenteſimo triceſimo ſeptimo.

N. CCLXIV.

Patres concilii *Baſileenſis* monaſterium S. *Blaſii* contra invaſores tutum præſtant datis defenſoribus.

Anno 1435. 16. Dec. Ex eodem. *T. II. p.* 241.

Sacroſancta generalis *Synodus Baſilienſis* in Spiritu ſancto legitime congregata univerſalem eccleſiam repreſentans ad futuram rei memoriam. Tranſgreſſorum ſic expedit notoria exceſſus & crimina punire per debitam executionem iuſtitiæ, quod interdicatur impoſterum audacia delinquendi. Sane licet divæ memoriæ *Carolus* IV. Imperator Romanorum pie conſiderans quorumdam perverſorum iniquitatem pronuntiaſſet & decreviſſet, quod quicunque, cuiuſcunque ſtatus exiſteret, auſu ſacrilego & propriæ temeritatis audacia ſacerdotem vel clericum, religioſum aut ſæcularem diffidaret, proſcriberet, captivaret, ſpoliaret, occideret, mutilaret, aut in carcere detineret, vel huiuſmodi maleficia perpetrantes ſcienter receptaret, ſeu eis favorem præſtaret, præter pœnas a ſacris canonibus & legalibus ſanctionibus in tales inflictas eo ipſo redderetur infamis, & omni honore privatus, nec ad placita vel conſilia nobilium admitteretur quovis modo, prout in conſtitutione ab eodem *Carolo* imperatore in favorem cleri edita, *Carolina* nuncupata, & in generali concilio *Conſtantienſi* acceptata plenius continetur. Tamen ut lamentabilis querela dilecti eccleſiæ filii *Nicolai* abbatis monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis *in vinea Domini nobiſcum aſſidue laborantis* noſtrum amaricavit auditum, quod *Iohannes* de *Kren-*

Digitized by Google

Krenkingen alias de *Wiſenburg* baro ſeu liber, *Nicolaus Gerung*, *Iohannes Burger*, alias *Grosbans*, *Iohannes Bruol*, *Iohannes Ruch*, *Fridericus Renz*, *Iohannes Biſchoff*, *Conradus Tufel*, *Heinricus Rineckgheim*, *Rutſchmannus Meyger*, *Conradus Rineckgheim* cognominatus *Sutterly*, *Iohannes Vogt*, *Iohannes Senne*, *Iohannes Benz*, *Ienni Kilchherre*, cum eorum complicibus eundem abbatem ſuosque conventum & ſubditos bellicis actibus ſe minime immiſcentes diffidarunt, dampna gravia, incendia, ſpolia, depredationes & alia nephanda intulerunt, qui in partibus illis ac vicinis receptantur in gravem etiam divinæ maieſtatis offenſam, animarum ſuarum periculum, eccleſiaſticæ libertatis, nec non pronuntiationis & decreti imperatorum prædictorum contemptum & ſcandalum plurimorum. Cum itaque præmiſſa adeo ſint notoria, & in conſpectu noſtro perpetrata, quod nequeant occultari: nos tranſgreſſores præfatos ſuadente iuſtitia puniri volentes, in illos, quoſcunque ſimilia in futurum perpetrantes, tanquam excommunicatos a canone præfatas pœnas in eadem conſtitutione contentas decernimus, & auctoritate univerſalis eccleſiæ declaramus pro tempore & temporibus incidiſſe, nec non loca, in quibus moram fecerint, ſeu ad quæ declinaverint, niſi ſubito expellantur, donec de commiſſis ſatisfactionem impendant, eccleſiaſtico ſupponimus interdicto, & etiam quoſcunque, qui futuris temporibus & contra abbatem & monaſterium talia præſumunt, ut eiſdem pœnis & ſententiis ſubiaceant, exhortantes & commonentes dilectos eccleſiæ filios nobiles viros *Ludovicum* comitem Palatinum, & *Stephanum* eius germanum *Bavariæ*, ac *Fridericum* Auſtriæ *Duces*, *Ludovicum* & *Ulricum* de *Wirtenberg* comites, marchionem de *Baden*, marchionem de *Hochberg* alias de *Rotelen*. comites de *Lupfen*, de *Nellenburg*, de *Furſtenberg*, alioſque comites, barones, & dominos, & eorum balivos, advocatos, & officiales, & armigeros *Klingenberg* & *Schellenberg*, cæteroſque duces, barones, milites ac nobiles per totam Sueviam, nec non *Baſilienſem*, *Argentinenſem*, *Conſtantienſem* civitates, *Schaffbuſen*, *Zurich*, *Bern*, *Zolatron*, *Friburg*, *Baden*, *Brugg*, *Bremgarten*, *Rapolczwiler*, *Wintertur*, *Zofinghm*, *Arouw*, *Lenzburg*, *Briſach*, *Nuwenburg*, *Vilingen* & alia oppida & loca partium earumdem, & diſtricte eis mandamus, ne ſacrilegos & tranſgreſſores præfatos, & qui ſimilia peregerint in futurum, in eorum dominiis, ditionibus, civitatibus, oppidis, caſtris, terris aut villis receptent, ſeu ipſis concilium vel favorem præſtent, ſed eos vitent, ac advenientes turpiter reiiciant & expellant, alioquin ex nunc prout ex tunc in omnes & ſingulos ſecus facientes excommunicationis, ac in univerſitates & communitates,

Digitized by Google

SECULUM XV. civitates, oppida, caſtra, terras, villas, & loca interdicti, quod poſt dictorum ſacrilegorum non expulſorum ſeu eiectorum receſſum per triduum ſervari volumus, generales ſententias ferimus in his ſcriptis, & nihilominus abſolutionem ab excommunicationis ſententia, & relaxationis interdicti huiuſmodi nobis vel apoſtolicæ ſedi tantummodo reſervamus, ita videlicet, quod nullus præterquam in mortis articulo quemquam a ſententiis huiuſmodi abſolvere poſſit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ monitionis ac mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & univerſalis eccleſiæ ſe noverit incurſurum. Dat. *Baſileæ* XVI. Kal. Ianuarii a. Dom. MCCCCXXXV.

A. de *Panigalis.*

N. CCLXV.

Heinricus epiſcopus *Conſtant.* confirmat tranſactionem & libertatem monaſterio *Ochſenhuſano* per *Marquardum* epiſcopum factam, ſimulque monaſt. *Ochſenhuſanum* ab omni obedientia monaſterii S. *Blaſii* liberum eſſe pronuntiat.

Anno 1441. 12. Iul. Ex archiv. monaſt. T. II. p. 147.

Nos *Heinricus* Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopus *Conſtantienſis* notum facimus univerſis & ſingulis, quorum intereſt, vel intererit, quomodolibet in futurum, ac recognoſcimus publice per præſentes, quod quemadmodum dudum R. in Chriſto Pater Dnus *Marquardus* recolendæ memoriæ epiſcopus *Conſtant.* noſter prædeceſſor, de & ſuper controverſiis diſcordiis & diſſenſionibus inter monaſterium S. *Blaſii* in Silva Nigra ordinis S. *Benedicti Conſt.* diœceſis ex una, & monaſterium S. *Georgii* in *Ochſenhuſen* diœceſis & ordinis prædictorum ex altera parte, tunc exercitatis & ſuſcitatis, eaſdem terminando certam tulit & promulgavit ſententiam iuxta continentiam litterarum ſuper ea confectarum, quæ nobis die datæ præſentium exhibitæ & oſtenſæ fuerunt, quarum tenor de verbo ad verbum ſequitur:

Nos Marquardus Dei gratia epiſcopus *Conſtant.* Arbiter, arbitrator, ac amicabilis compoſitor &c.

Quam

Digitized by Google

Quam ſententiam & pronuntiationem *Heinricus* epiſcopus *Conſtant.* confirmavit & pronuntiavit tali modo. Quia inter venerabilis & religioſos nobis in Chriſto dilectos, *Nicolaum* abbatem monaſterii S. *Blaſii* in Silva Nigra ex una, & *Michaelem* abbatem monaſterii in *Ochſenhuſen* ord. prædicti diſſenſionis materia ſuper eo, quod quælibet dictarum partium alteram fines dictæ ſententiæ exceſſiſſe, & eandem minime ſervaſſe percontetur, ſuborta exiſtit, & quærelas, quæ alias in quadam dieta amicabili die datæ præſentium ſuper huiuſmodi controverſiis coram nobis habita, tenta & ſervata depoſuit. Nos itaque auditis partium hinc inde propoſitis & allegatis, ad ipſarum pacem & concordiam tendentes, de earundem partium ſcitu & conſenſu ipſas ſuper huiuſmodi diſcordiis ac quæſtionum materiis inter eos exortis ad concordiam reduximus, ac per præſentem noſtram pronuntiationem reducimus, comportavimus & comportamus in hunc utique modum. Primo, ut prædicta littera ſententiæ latæ, per divæ memoriæ D. *Marquardum* epiſcopum *Conſtant.* præſentibus inſerta, integra, illæſa, & in ſuo robore permanſura, & in antea perpetuis temporibus eadem licita ſententiæ dictæ, partibus & eorum ſucceſſoribus hinc inde inviolabiliter ſine dolo & fraude ſervare debet, utque poena, quam quælibet dictarum partium ab altera propter non obſervantiam dictæ ſententiæ coram nobis petivit, ſublata & extincta ſit, & partes prædictæ de & ſuper omnibus ac ſingulis inter eas, ut præfertur, ſubortis diſcordiis & diſſenſionibus complanatæ & compoſitæ, & amicabiliter comportatæ ſint, & eſſe debeant cum effectu, dolo & fraude penitus ſervatis & circumſcriptis. In quorum quidem præmiſſorum omnium & ſingulorum fidem, & evidens teſtimonium præſentes litteras ad inſtantem earundem partium petitionem iuſſimus & fecimus noſtri ſigilli appenſione communiri. Datum & actum in civitate noſtra *Conſtant.* & ibidem in aula epiſcopali maiori, ſub anno a nativitate Domini milleſimo quadringenteſimo, quadrageſimo primo, die vero duodecima menſis Iulii, indictione quarta.

SECULUM XV.

N. CCLXVI.

Wolfonis ſeu *Wolframmi* abb. *Hirſaug.* dotatio capellæ in *Horb.*

Nos *Wolfo* dictus *Mayſer* divina annuente gratia abbas monaſterii in *Hirſouw* ordinis S. *Benedicti* ſiti in dioeceſi *Spirenſi*, nec non gubernator

Anno 1442. 21. Nov. Ex archiv. Horbenſi. *T. II.* p. 251.

SECULUM XV.

bernator ac proviſor generalis monaſterii eiuſdem ordinis præconcepti ſcilicet in *Richenbach* ſiti in dyoceſi *Conſtantienſi*. Ego frater *Iohannes* de *Malmſsheym* in anteſcripto monaſterio *Richenbach*: inſuper nos ſcultetus magiſter civium conſules in oppido *Horwa* univerſis & ſingulis preſencium inſpectoribus ſubſcriptorum noticiam cum ſalute &c.

In quorum omnium ac ſingulorum evidentiam ſigilla præſertim mei dni abbatis, abbacie meæ, mei Prioris, prioratus mei, nec non noſtrorum ſculteti magiſtrorum civium ac conſulum &c. Datum & actum ſub anno a nativitate dni MCCCCXLII. 21. die menſis Novembris indictione quinta.

N. CCLXVII.

Sermo habitus in concilio *Baſileenſi* a monacho San-Blaſiano, qui *Nicolaum* huius monaſterii abbatem, legatione *Friderici* III. R. R. fungentem illuc comitabatur.

Anno 1444. 3. Oct. Ex biblioth. Cæſ. Vindob. *T. II.* p. 141.

Reverendus in Chriſto pater domnus abbas ſancti Blaſii in præſentiarum conſtitutus, & ego tantillus ſibi in hac parte adiunctus, venimus ad hunc ſacrum veſtrum cœtum, Reverendiſſimi Reverendique in Chriſto Patres! miſſi ab invictiſſimo principe Domino noſtro *Friderico* Romanorum Rege, qui & veſtras reverendiſſimas paternitates ſuis regiis epiſtolis viſitare decrevit, quas humiliter & devote offerimus, exhortantes earum paternitates, & circa eas explicanda attentius memoriæ commendare, & celerius gratam Maieſtati Regiæ nobis dare reſponſionem, & votivam omnimodam geſtat fiduciam eadem Maieſtas expeditionem.

Explicaturi ea, quæ a Regia Maieſtate alias in mandatis recepimus, huic ſacroſanctæ ſynodo, Reverendiſſimi Reverendique in Chriſto Patres! quatenus dicenda gratius audiantur, clarius intelligantur, latius perpendantur, & iuxta illorum dignitatem etiam profundius diſcutiantur, in perſona Regiæ Celſitudinis nos humiles ipſius oratores exordientes in primis Evangelicum illud Salvatoris verbum offerimus: *omnia parata ſunt, venite ad nuptias.* Ita Origines ſcribit in Matth. XXII. capitulum, & tranſumta lectio in præſentis Dominicæ Evangelio *a*).

Conſi-

a) Hinc patet, orationem iſtam dictam fuiſſe die XI. Oct. ſeu Dominica XIX. poſt Pentecoſten, ubi legitur citatum Evangelium.

Digitized by Google

Conſiderat non ſine multa cordis anxietate a ſuæ aſſumtionis ad Regale faſtigium exordio *b*) ſereniſſimus Dominus noſter Rex prænominatus mala omnia, ac pericula quidem innumera, quæ proh dolor! uſque prodierunt in præſenti eccleſia, iam quidem adoleſcenti & in robur coaleſcenti ſchiſmate, & quæ dietim vergunt in peiora: in quo nedum hoſtes veteres Chriſti hoc permoti diſſidio in eccleſiam bella inſtaurant; (verum etiam) fideles omnem barbarorum rabiem demonſtrantur excedere, a ſuorum progenitorum laude indignis operibus degenerantes a ſolita devotione torpeſcunt, obvia debita in utroque ſtatu negliguntur, peregrina dogmata emergunt, bellis laceſſuntur ferme omnes chriſtianitatis anguli, profluvio Chriſtiani ſanguinis cuncta manant regna terrarum, & omnium virtutum aquas hoc noſtro infauſtiſſimo ævo iam ſiccaſſe videtur ariditas. Et unde hæc omnia malorum initia . . . . . . in ſupremis reſidens ſedibus obvolvit taciturnitas, invexit diſſimulatio priſtinæ correctionis, cupiditatis flamma vorat; unde quidem in gyrum rotata procellis intumeſcentibus ſancta mater quaſſatur eccleſia, dum ipſa, quæ in Chriſto petra poſuit fundamentum, quaſi proprio ſenſu orbata, indubitato ſuo remigio viduata navigat in ambiguo, & a quo iure patris exſpectaſſet dulcedinem, inde ſenſit ſubiiſſe pericula tempeſtatum, quibus fidelium oculi, qui ſpinis ſcandalorum configuntur, ac corda, quæ fidei norma conſolidat, a vera ac fraterna disiunguntur charitate. Horum occaſione chriſtiana diſciplina negligitur, tumultuantur altrinſecus reges & regna, chriſtiani orbis regnum ſuis enervatur viribus, ſacerdotium profanatur & omnis religio, quæ ſolotenus calcata langueſcit, palpitans in devio.

Quibus & aliis innumeris malis iuxta ſuæ vocationis dignitatem pro viribus cupiens occurrere ſereniſſimus Dominus noſter, Rex prænominatus, clara luce deprehendens, quod tot tabidis vulneribus, tantiſque mortiferis cicatricibus ſalutis malagma adhiberi non poſſit, niſi per unum indubitatum generale concilium, per quod & ſacerdotium glorificari, & diſcerptum lacerum ac pene collapſum regnum poſſe confidit relevari, ac omnia & ſingula præmiſſa in melius dirigi. Hinc & ab anno ſecundo circiter apud hoc ſacrum concilium ſuas partes interponendas cenſuit, ut ſecundum ſua vota conferret, quatenus ad generalis concilii indubitati ab omnibus congregationem perveniretur infra unius anni ſpatium in loco ſuæ Maieſtati grato, & rebus gerendis accommodo. Reſponſio vero ſuper præmiſſis bullæ & ſchedulæ huius ſacri concilii deſuper confectæ clarius

b) *Fridericus* III. 2. Febr. an. 1440. Rom. Rex electus.

SECULUM XV.

noſcitur aperire, quod in proſecutione præmiſſorum ſine Maieſtatis ſuæ culpa aliqualis mora intercedit. Initio videns ſuæ opinioni tempus [illegible]ere, optima erga ſacroſanctum concilium fretus fiducia, itidem repetere cenſuit verbis præaſſumtis: *omnia parata ſunt, venite ad nuptias.*

Venite itaque Patres optimi corde iuſto, ſæpe nominati ſereniſſimi Principis voluntati ex nunc ſicuti pro tunc ſinceriter conſentiendo: venite ore ſancto, deſideriis applicationem diu affectantem conformando: venite denique opere & executione affectum effectui laudabiliter mancipando. Venite itaque tam greſſibus corporis, quam avidis & anhelis mentis conatibus, ſatagite corde, voce & opere, quatenus ad indubitati ab omnibus Concilii congregationem in loco & tempore per nos nominando iuſtis mediis perveniatur, ad quod celebrandum omnia parata ſunt, & locus congruus, ordo debitus, & a ſingulis initio accepta, tempus quod & efflagitat, iuſta cauſa omnibus patula, uſque in cœlum oppreſſorum clamitantium iniuria, mores tetri & vita corrupta, fides erroribus fœdata, & ineffabilibus calamitatibus laceſſita in ſuis membris, & quod omnibus flebilius, ſchiſmate nefando ſubacta ipſa ſancta mater eccleſia, & niſi celerius occurratur, in peiora prolapſura. Perſaudet etiam generalis & indubitati concilii congregationem & ratio, matris videlicet eccleſiæ directio, filialis conſolatio, nec non & caſta dilectio, ſchiſmatis præſentis contagioſa infectio, inhumana chriſtianitatis harum partium oppreſſio, omnium angulorum chriſtiani orbis ad eliciendum ſanguinem tumultuatio, cleri undique oppreſſio, & vulgata communis omnium non paſſionatorum opinio, pro qua & alios apud hunc ſacrum cœtum memini quaſdam rationes induxiſſe, quas & brevitatis gratia volo habere pro repetitis.

Quoniam ergo, Patres conſcripti! omnia, ut præmittitur, parata ſunt, venite ad nuptias, ad unius videlicet indubitati concilii ad modum reipublicæ Chriſtianæ novam congregationem. Sed neque abs re ſub typo generale indubitatum, quod expetitur celebrari concilium, nuptiarum nomine cenſemus comprehendi; nam ſicuti ſponſus & ſponſa nuptiis intereſſentes abiectis exuviis ornantur indumentis pretioſe, ibi apparatus ferculorum varius ordinatur ſplendide, tripudiant convivæ in unitatis mentium hilaritate, ſonant organa, & variæ concinnæ ſymphoniæ, per quas & ſponſa ad thalamum inducitur ſubarrhata glorioſe: ita & in hoc, de quo nobis ſermo, indubitato concilio Dei gratia adunando vetus noſter homo iuxta apoſtolum ſpoliandus veniet, & novus homo, qui ſecundum Deum in iuſtitia & veritate creatus eſt, ſuper veſtiendus

per

Digitized by Google

per ſanctam, ac diu a ſeculis expetitam, Deo gratam, & hominibus neceſſariam, eccleſiæ videlicet generalem, realem, novam & exemplarem reformationem; ſolent enim exemplis optimis credentium arva condiri, & ſterile animarum ſolum pingueſcere, inquit Hieronymus ad Ruſticum monachum. Et veluti in nuptiis varius fulget apparatus ciborum, guſtum delinientium corporis, ita in hoc concilio, de quo nobis ſermo, digne præſtolanda eſt neceſſaria credendorum catholicorum (dogmatum) explicatio, & explicatorum elucidatio, ſtabilitio & confortatio, ac obtrectatorum confutatio, quæ cibus ſunt ſpiritualis & intima refectio mentis, animæ fidelis ferculum digniſſimum.

Rurſus in nuptiis foras mittuntur diſcordantes, ut convivæ epulentur in pacis dulcedine: ita Spiritus ſanctus & in hoc congregando concilio omnis periculoſæ ſimultatis ac ſchiſmatis deflendi (fautores) longe a finibus eiiciet. Profligenda etiam (diſcordiarum) materia, & Deo auxiliante per ſanctam ipſius (gratiam) unio procuranda uno ſub rectore & principe feliciter in pace in antea ſtabiliter gubernanda: quam principis unitatem quidem & inſtinctus naturæ, & phyſica pluralitatem principum deteſtans clamat ſententia, ſacra docet ſcriptura, & quotidiana rerum magiſtra ſentit experientia: quæ diſerte proſequitur Hieronymus *c*) ad Ruſticum monachum: „ in apibus, inquit, princeps unus, „ grues unam ſequuntur ordine litterato, imperator unus, iudex unus „ provinciæ, Roma mox condita duos ſcilicet fratres habere (reges) non „ potuit, & parricidio eſt dedicata Romuli. In Rebeccæ utero Eſau „ & Iacob bella geſſerunt. Singuli eccleſiarum epiſcopi, & omnis „ ordo eccleſiaſticus ſuis innititur rectoribus; in navi unus gubernator, „ in domo unus dominus, & in quovis grandi exercitu unius ſignum ex„ ſpectatur", ut bellum provide adoriatur, & potita victoria in pacis amœnitate votive reſpirant ſubiecti in re ſua publica.

Cuius quidem unionis & pacis quatenus inceſſanter anheli ſectatores eſſemus pariter & fervidi zelatores, ſalvator nos multifarie verbo docuit, & firmando animavit exemplo, pacem quippe angelis canentibus nobis attulit in ſua nativitate, Lucæ 2. Ipſam vero his, qui longe erant, evangelizavit in ſua prædicatione, Epheſ. 2. Pacificus etiam cum his, qui ipſum oderant, extitit in ſua converſatione Pſ. 119. ſuis hanc etiam diſcipulis induxit ſecreta monitione, Marc. 9. Ipſam effecit utrumque unum faciendo in ſua ſanctiſſima paſſione, Epheſ. 2. Et ſuis credentibus obtulit in ſua glorioſa reſurrectione, Ioh. 20. Ipſam ſpopondit ſe daturum in

c) Opp. T. IV. ep. 95. p. 775.

SECULUM XV.

ſuo de mundo tranſitu, & in cœlos aſſumtione, Ioh. 14. Ipſam pacem quærit pro ſua quiete & repauſatione, teſte propheta regio: *in pace in idipſum dormiam & requieſcam*, Pſ. 4. & rurſus *in pace factus eſt locus eius.*

Venite igitur Patres optimi! venite & omnem degenerem inanite excuſationem & inertiæ incuriam, omnem moræ negligentiam ſolerter excutite, ne forte, quod abſit, diſſimulantes, aut ob veſtrum torporem (dum) nuptiæ vacuæ diſcumbentibus remanent, ſilentes effecti, digna ſimili animadverſione feriri contingant veſtræ paternitates reverendiſſimæ, in deprædicationem autem ſanctorum generalium conciliorum & eccleſiæ, pro qua uſque decertari cognovimus nimia fortificatione, aut fortaſſis noſtro ævo perpetua, in fomentum periculorum indicibilium in noſtra Germanica natione.

Venite ergo ad has, quas præfati ſumus, nuptias, hoc enim, ut verbis utar 2. Cor. 8. vobis utile eſt, qui non ſolum facere, ſed & velle cœpiſtis ab anno priore, nunc facto perficite, ut quemadmodum promtus eſt animus voluntatis, ita & ſit proficiendi ex eo, quod hactenus (factum eſt) conatus. Multa enim ſollicitudine huic ſchiſmatis peſti tanquam flagranti communi incendio occurrendum, non ignorat omnis doctus in lege, ne innumera mala producat, & Dominus ſolita beneficia abſtrahat ab eccleſia; ſicut vivente leproſo rege Ozia, & quantum in ſe fuit, ſacerdotium diſſipante, propheta Iſaias viſionem videre non poterat, & quamdiu ille in Iudæa regnum tenuit, propheta oculos ſuos ad cœlum non levavit, nec ei ſunt revelata ſecreta cœleſtia, non apparuit in ſolito excelſo Dominus Sabbaoth, nec in myſterio fidei ter ſancti nomen auditum eſt, ut deducit Hieronymus in epiſtola ad Damaſum Papam.

Sed forte obiiciet e regione hæc ſancta ſynodus, quæ me invitat ad imperatorem: numquid vides hunc *a*), qui ſponſus a nonnullis prætenditur, inſolentem, rebellem, pertinacem, monita materna contemnentem, & quod peius, inhumaniter verenda materna detegentem, & venire contumaciter recuſantem, numquid fruſtratorie veniam? & dum hinc abſcedo, illinc multa cum iactata auctoritate conciliorum obedientiam & fructum non reperio. Abſit utique: ſed & libeat attendere, quod nedum ſolus David aut Mithridates Ponti rex, aut Severus imperator Romanus, ſed & frequenter generalia concilia aut Romani pontifices huiuſmodi habuere filios, qui ſuos in parentes concitavere rebelliones,

a) Sermo hic eſt de *Eugenio* IV. per ſynodum exauctorato.

finali-

Digitized by Google

finaliter tamen ſcrutantes ſcrutinio deficientes. Sed neque excidit, quod Africanus vir ille clariſſimus diſſimilem ſibi filium longeque degenerem tenerrime dilexit. Profecto & talismodi maior debetur miſeratio; nam ſicut virtutes ſuos divites efficiunt poſſeſſores, ſic earum egeſtas & abſentia miſeros ac proinde egentiſſimos facit.

Tu ergo ſancta ſynode! etſi non virtutem in filio (vides), ſaltem quia filius eſt, quia homo, quia Chriſti ſacramento initiatus, quia in ſede Petri ſedere a nonnullis profitetur cum aliis optimatibus, hac ſaltem vice viam unionis præmiſſam amoroſe proſequere, ipſumque rebellem ad veniendum invita. Sic fortaſſis ipſius pertinaciam curabis, aut ſaltem maternos affectus ex ſuperabundanti, & omne quod in te faciendo, & ipſius incurabilitatem toti Chriſtiano orbi evidentius demonſtrabis pro tua gloria ſempiterna: certificata, quod etſi hac via conſulte Dei eccleſiæ, ipſo deficiente, opportune providere non poteris, utique ſcriptura teſte alia via Deus, qui ſecundum Auguſtini ſententiam ex malis novit bona elicere, opportune providebit, & ipſe cum ſuis domo & ſectatoribus peribit in finem.

Multis etiam fortaſſis dubiis circa præmiſſa occurrentibus plures ſibimet ſatisfieri (cupient), quæ, quia ſine fictione, pura mente deſtinati venimus, ad partem, quantum in mandatis ſuſcepimus, quæſiti ſinceriter aperiemus. Satagite igitur Patres colendiſſimi! quatenus quantocyus fieri poterit, Regia Celſitudo gratam & votivum habeat reſponſum, ut & alia poſſit conducere, quæ his viſa ſunt neceſſaria, vel quomodolibet opportuna ad Dei gloriam, fidei exaltationem, eccleſiæ Dei conſolationem & unionem, auctoritatis ſacrorum conciliorum ad confirmationem, & ſuæ Maieſtatis ad honorem, & cunctis fidelibus ad ſummum gaudium, ſalutem & ſolamen. Amen.

Dignentur ergo veſtræ Reverendiſſimæ Paternitates ad inſtantiam Sereniſſimi Domini noſtri Friderici Romanorum Regis & ſua vota conferre, quatenus modis congruis ad generalis concilii ab omnibus indubitati congregationem perveniatur in loco & tempore ſuæ Maieſtati grato, & per nos de præſenti, vice & nomine eiuſdem Maieſtatis, præfatis veſtris paternitatibus, nominandis, inſinuandis & exprimendis, prout alias hoc ſacrum concilium ſe videt in ſuis bullis obtuliſſe.

Aviſamentum Regium Baſileæ exhibitum VIII. Octobris. Noſtræ advocationis debitum ſanctæ matris eccleſiæ neceſſitatibus perſolvere cupientes, auditis variis ſententiis per optimates noſtræ Germanicæ natio-

 nis

SECULUM XV.

nis in præſenti conventione expoſitis, infraſcriptam viam tanquam medium pro pace eccleſiæ procuranda, noſtræ etiam nationis unitatem conſervantem duximus explicandam.

Et in primis congruere rebus agendis arbitrati ſumus, quod proteſtatio, quam noſtra natio aliquamdiu bonis & æquis reſpectibus tenuit, a data præſentium uſque ad Kalendas Octobris proxime futuras abſque declaratione quacunque continuetur.

Item quod multorum magnorum & timoratorum ſententia eſt, præſens ſchiſma commodius tolli non poſſe, niſi per unum indubitatum concilium generale. Idcirco cum totius regni principum virorum Electorum (conſenſu) tam apud Baſileenſe concilium, quam apud dictum Eugenium adhibemus, ut concilium generale ad Kalendas Octobris proxime futuras in Conſtantia habeatur, quem quidem locum eximium tamquam Romanorum Rex & Advocatus eccleſiæ pro huiuſmodi concilio generali celebrando nominamus: qui ſi ex legitimis cauſis aut impediretur ad id, aut incommodaretur, hoc caſu nominata ſit Auguſta, vel alius locus inſignis in Riparia Danubii, cui quidem concilio largiente Domino intendimus intereſſe.

Item inſtabimus, ut idem Dominus Eugenius ſe in propria perſona illuc conferat, aut ſolemnem & ſufficientem legationem tranſmittat.

Item ſimiliter inſtabimus apud dictum Baſileenſe concilium, ut illuc in præfato tempore ſe conferat.

Inſuper inſtabimus, ut cæterarum nationum Reges & principes ſuos oratores cum pleno mandato illic mittant, curentque, ut Prælati regnorum & dominiorum ſuorum ad prædictum concilium etiam accedant.

Item Prælatos, univerſitates, collegia & capitula, cæteroſque nationis noſtræ, qui de iure vel conſuetudine generalibus conciliis intereſſe debent, omnibus melioribus & efficacioribus, quibus poterimus, modis requiremus, ut ſimiliter illuc veniant, aut ſufficientes mandationes illuc tranſmittant, quodque taliter mittendi præbendarum & eccleſiarum ſuarum proventibus & emolumentis gaudeant & utantur, tanquam præſentes & reſidentes.

Item quod per illos, qui in dicto termino & loco comparuerint, auctore Deo generale & indubitatum concilium celebretur, & quæ ibi deliberata, ordinata & ſtatuta fuerint, hæc a nobis & noſtris & Imperii ſacri ſubditis tanquam a generali & indubitato concilio geſta amplectentur.

De

Digitized by Google

SECULUM XV.

De modo vero procedendi in dicto concilio celebrando, & admittendorum qualificationibus, ac de Præſidentibus in eodem, ipſius concilii determinationi relinquitur: ita tamen, quod poſt Kalendas Octobris prædictas infra viginti dies immediate ſequentes ad actus conciliares nullatenus procedatur. Ut autem præmiſſa debitum ſortiantur effectum, omnia quæ noſtri officii fuerint, faciemus & agemus, quæ ad hæc neceſſaria vel quomodolibet opportuna fuerint, pro viribus nobis ab alto conceſſis, & præſertim, ut ſanctæ ſedi apoſtolicæ reverentia & honor impendantur debiti, & auctoritas generalium conciliorum iuxta decreta ſacri Conſtantienſis concilii Baſileæ innovata ſervetur.

Quod ſi idem Baſileenſe concilium ante prædictas Kalendas Octobris ad præfatum locum ſe transferre decreverit, hoc facere poterit; ipſum ante prædictum tempus ſic translatum tenebimus & reputabimus, ſicut Baſileæ proteſtatione nationis noſtræ durante tentum & reputatum fuit, ſibique omnem humanitatem & ſecuritatem ſalva proteſtatione antedicta impertiemur.

Dignentur ergo &c. ut ſupra.

N. CCLXVIII.

Comites de *Lupſen* condonant S. *Blaſio* ius feudale advocatiæ & prædii in *Ottwangen*.

Anno 1449. 23. Apr. Ex archiv. San-Blaſ.

Wir Grauff *Hainrich* von *Lupſen* Lantgrauf zuo *Stülingen* als der elteſt in namen und anſtatt der wolgebornen grauff *Sigmunds*, und grave *Iohans* ouch graven von *Lupſen* und Landgraven zuo *Stülingen*, unſer lieben brueder, tuond kunt menglichem mit diſem briefe; als wir von angeborner guetigkait, die uns harzuo bewegt, darzuo mit ernſtlichen fliſs empslichen genaigt ſind, unſer vorfarn vater und muter loblicher gedaechtnuſſe, ouch unſer ſelen haile daby ze betrachten, dadurch unſer Schöpfer gelobt werden möchte, haben wir angeſehen, wie die erwirdigen gaiſtlichen herren der Abbt und Convent des Gotzhus zuo ſant *Blaeſien* O. S. B. uf dem *Swarzwalde Coſtenzer* biſtums uns und unſern vorfarn manigvaltige tugent erzoget, und beſunder yezo getan und bewieſen havnd, des uns von inen wol benueget, und wir ſü des mit unſer fürdrung billichen ergetzen ſollen, wan

Digitized by Google

SECULUM XV.

wan uns die zuo groſſer dankbarkeit von in uſzenemen erſtend: harumb ſo haben wir ſollichs gnedentlichen betrachtet, und mit wolbedachtem muot, guotem raute, und rechter wiſſenn den vorgenanten Abbte, Convente, und Gotzhus zuo ſant *Blaeſien*, und allen iren nachkomen die gnade und früntſchaft getan, das wir koffen unſer vordern und unſer ſelen haile daby gedacht werden ſolle, und haben inen die vogtye zuo *Ottwangen* mit allen raechten und zugehoerden und ouch das guot zuo *Ottwangen*, das *Henni* und *Peter* von *Ottwangen* ſeligen vor ziten gebuwen hand, dieſelbe vogtye und ouch das guot zuo *Ottwangen* von uns lehen iſt, und der veſt *Epp* von *Eppenſtain* von uns ze lehen gehept, und aber den obgenanten herren zuo ſant *Blaeſien* und irem Gotzhus mit unſerm gunſt und willen zuo kouffenn geben haut, zu rechter urtät, und mit kraft dies briefes für uns und alle unſer erben und nachkomen, alſo das ain ieglicher Abbte und Convent zuo ſant *Blaeſien* nuo hinfür ewenklich und yemer mere die vorgenanten vogtye und guot zuo *Ottwangen* mit aller gewaltſami, nutzen, rechten und zuogehoerden, als für ir recht aigen gout nutzen, nieſſen, beſetzen und entſetzen, und gebruchen, und damit tuon und lauſſen ſöllen und mügen, als mit anderem irem aigenem gout, unſer aller, unſer erben und nachkomen, und menglichs von unſer wegen widerſprechen, ſumen, und irren, und an alle inntrag und geuaerde, mit urkunde dis briefs geben, und mit unſerm anhangenden inſigel vor unſer aller dryer und unſer erben wegen verſigelt, uff ſant *Georgen* tag des hailigen marterers, des iaurs do man zalt von der geburt Chriſti vierzehenhundert vierzig, und in dem nünden iaure.

N. CCLXIX.

Alberti ducis *Auſtriæ* donatio alicuius cenſus ad ecclеſiam *Todmos*.

Anno 1450. 28. Sept. Ex archiv. San-Blaſ. T. II. p. 106.

Wir *Albrecht* von Gottes gnaden Herzog zu *Oſterreich* zu *Steyr*, zu *Kernden*, und zu *Krain*, Graff zu *Tirol* &c. bekennen für uns, unſer erben und nachkomen, das wir von der lieb wegen, ſo wir zu dem Gotzhaus der hochgebornen Iungfrauen Mariæ der gebererin Gottes zu *Todmos* im *Swarzwald*, da ſie gnadenreich iſt, inſunderhait tragen, unſer ierlich gilt, als bey dreiſſig ſchilling ſtebler gelts, die

Digitized by Google

die uns untzher haben zugehort, und gangen ſein auſſer der matten, velden, und waiden, gelegen zwiſchen der *Werr* und dem wege, der da gat durch den fryen wald bis an den *Haſelbach*, mit ſambt der viſchenz von dem urſprung der gemelten *Werr*, und geht auch bitz in den genanten *Haſelbach*, zu demſelben Gotzhaus lidiglich ergeben und nachgelaſſen haben wiſſentlich mit dem brief, und verzeihen uns damit aller unſerer rechten eweklich für uns, und das haus *Oſterreich*, die wir bisher an allem dem gehept haben, alſo das ain yeder Leûtprieſter doſelbs zuo *Todmos* dieſelben gülte nu hinfürmer niemands pflichtig ſein ſoll zegeben, und mag auch mit deſſelben matten, holz, velden, wun, waiden und vichenz tun und laſſen nach des egenanten Gotzhaus nutz und notdurft, als mit anderem deſſelben Gotzhauſes aigen gut von uns und menglichen ungehindert an geuerde: doch uns und der herrſchaft von *Oſterreich* ye zu gewonlichen zeiten in der kirchen geen dem volk und ſunſt andechtiglich zugedenken. Mit urkund des briefs gebn zu ſant *Blaſien* im *Swarzwald* am montag vor ſant *Michels* tag nach Chriſts geburt vierzehenhundert und im funfzigſten iaren.

SECULUM XV.

N. CCLXX.

Nicolaus V. P. abbati S. *Blaſii* committit executionem collationis beneficiorum eccleſ. *Alberto* archiduci *Auſtriæ* conceſſæ.

Anno 1450. 30. Dec. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 144.

Nicolaus epiſc. ſervus ſervorum Dei dilecto filio abbati monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva *Conſtantienſis* dioeceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Eximiæ devotionis affectus, quo dilectus filius nobilis vir *Albertus* dux *Auſtriæ* nos & Romanam eccleſiam aſſiduo fervore proſequitur, præcelſaque virtutum merita, quibus ipſum divina clementia decoravit, nos inducunt, ut illa ſibi libenter concedamus, per quæ ſuæ perſonæ honor proveniat, ſuaque contemplatione acceptis ſibi perſonis eccleſiaſticis congruæ proviſionis ſubſidium valeat provenire. Horum igitur conſideratione inducti motu proprio non ad præfati ducis vel alterius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate diſcretioni tuæ reſervandi auctoritate noſtra hac vice duntaxat, donationi tuæ pro XX. perſonis idoneis, etiam quæcunque, quotcunque, & qualiacunque eccleſiaſtica cum cura vel ſine cura beneficia obtinentibus, & alias

SECULUM XV.

expectantibus, ad hoc per præfatum ducem nominandis XX. eccleſiaſtica beneficia cum cura vel ſine cura, etiamſi canonicatus, dignitatis, perſonatus, perpetuæ adminiſtrationis, vel officia in cathedralibus etiam metropolitanis vel collegiatis eccleſiis fuerint, & ad dignitates perſonatus, adminiſtrationes vel officia huiuſmodi conſueverint, qui per electionem aſſumi, eiſque cura immineat animarum, dummodo dignitates ipſæ in cathedralibus poſt pontificales maiores ſeu in collegiatis eccleſiis prædictis principales non exiſtant, cuiuſcunque taxæ ſeu annui valoris illorum fructus, redditus & proventus fuerint, ad collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum, ſeu quarumcunque collatricum, aut talium mixtim ſæcularium vel regularium ordinum quorumcunque infra *Maguntinenſem* & *Biſuntinam* provincias conſiſtentium etiam ratione dignitatum, perſonatuum, adminiſtrationum & officiorum, quæ in quibuſvis eccleſiis ſive locis illarum partium obtinent, communiter vel diviſim pertinentia, ſi quæ tempore huiuſmodi reſervationis vacabunt, vel cum ſimul aut ſucceſſive vacaverint, quæ dictæ perſonæ, prout ad hoc nominatæ per eundem ducem fuerint, per ſe vel procuratores ſuos ad hoc legitime conſtitutos infra unius menſis ſpatium, poſtquam ſibi vel eiſdem procuratoribus vacatio illorum innotuerit, duxerint acceptanda, conferenda eiſdem perſonis poſt acceptationem huiuſmodi cum omnibus iuribus & pertinentiis ſuis, ac etiam illas ex perſonis prædictis, quas ad canonicatus aliquarum eccleſiarum huiuſmodi, ut pro eis præbendæ ac dignitates, perſonatus, adminiſtrationes vel officia reſerventur, & quas ſeu quos vel quæ pro unico beneficio volumus; ibidem per ipſum ducem nominari contigerit, de dictis canonicatibus cum plenitudine iuris canonici auctoritate præfata providendi ac faciendi eas vel procuratores ſuos ipſarum nominibus in canonicos & in fratres dictarum eccleſiarum recipi, ſtallo eis in choro, & loco in capitulo cuiuslibet ipſorum eccleſiarum ad quas, ut præmittitur, nominatæ fuerint, cum dicti iuris plenitudine aſſignatis, inhibendi quoque diſtrictius locorum, in quibus beneficia huiuſmodi fuerint, ordinariis, ac illi vel illis, ad quem vel ad quos beneficiorum huiuſmodi collatio, proviſio, præſentatio, electio, ſeu quævis alia diſpoſitio communiter vel diviſim pertinet, ne de beneficiis huiuſmodi interim etiam ante acceptationem eandem, niſi poſtquam eis conſtitit, quod perſonæ vel procuratores prædicti illa noluerint acceptare, diſponere quoquo modo præſumant. Et nihilominus beneficia huiuſmodi, quæ reſervabis, ſi vacent, vel cum vacaverint, ut præfertur, cum omnibus iuribus & pertinentiis ſupradictis eiſdem perſonis poſt acceptationem huiuſmodi dicta

aucto-

Digitized by Google

auctoritate conferendi, & de illis etiam providendi, inducendi quoque per te vel alium ſeu alios ipſas perſonas vel ſuos earum nominibus procuratores in corporalem poſſeſſionem beneficiorum, iuriumque & pertinentiarum prædictorum & defendendi inductas, nec non faciendi perſonas vel pro eis procuratores prædictos ad beneficia huiuſmodi, ut eſt moris admitti, ſibique de illorum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus & obventionibus univerſis integre reſponderi, contradictores auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita compeſcendo, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac de certo numero canonicorum & aliis eccleſiarum, in quibus beneficia huiuſmodi forſan fuerant iuramento, confirmatione apoſtolica vel quacunque firmitate alia roboratæ, ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcunque: aut ſi aliqui apoſtolica vel quavis alia auctoritate in dictis eccleſiis in canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant, ſeu ſit ſuper proviſionibus ſibi faciendis de huiuſmodi vel aliis beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales vel generales apoſtolicæ ſedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiam ſi per eos ad inhibitionem, reſervationem & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: aut ſi ordinariis præfatis & dilectis filiis capitulis eccleſiarum huiuſmodi vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit ſede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicuius minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de huiuſmodi vel aliis beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem coniunctim vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, & alia qualibet dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua eiuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis: aut ſi dictæ perſonæ præſentes non fuerint ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus eccleſiarum, in quibus beneficia huiuſmodi fuerint, ut præfertur, ſolita iuramento, dummodo in abſentia ſua per procuratores idoneos, & cum ad eccleſias huiuſmodi acceſſerint, corporaliter illa præſtent, ſeu ſi hodie pro alio vel aliis ſuper æquali vel æqualibus gratia ſeu gratiis in eiſdem provinciis ac earum civitatibus & diœceſi litteras noſtras duxerimus concedendas. Nos enim tam illas quam præſentes effectum ſortiri volumus quacunque conſtitutione apoſtolica contraria non obſtante. Et inſuper volumus ac

SECULUM XV.

Digitized by Google

SECULUM XV.

ſimili motu præfatis nominandis perſonis concedimus, quod ipſæ nominandæ perſonæ quibuſvis exſpectantibus ſub quibuſcunque datis ac proceſſibus, & cum quibuſcunque antelationum prærogativis, privilegiis, unionum mandatis, & indultu etiam motu proprio, ac ſub quibuſvis verborum formis & decretis irritantibus, ac reductionis ad ius commune, nec non aliis favorabilibus & derogatoriis clauſulis, quorum omnium tenores præſentibus pro expreſſis haberi volumus, conceſſis & concedendis gratias expectativas habentibus in aſſecutione beneficiorum huiuſmodi anteferri poſſint, & debeant, quarumcunque gratiarum expectativarum privilegiorum, antelationum, prærogativarum, unionum & indultorum totalem effectum quoad reſervanda beneficia huiuſmodi prorſus & omnino ſuſpendentes. Præterea volumus, quod tu de nominibus & cognominibus perſonarum prædictarum, quibus beneficia huiuſmodi conferentur, gentes cameræ apoſtolicæ ſeu collectores fructuum & proventuum cameræ apoſtolicæ debitorum, in illis partibus deputatas pro tempore quantocius certificare procures. Verum quia difficile foret huiuſmodi præſentes litteras ad ſingula, in quibus de eis forſan mentio facienda fuerit, loca deferre, auctoritate præſentium decernimus, quod earum tranſumpto manu publica & ſigillo tuo aut alicuius temporalis vel alterius ſuperioris eccleſiaſticæ curiæ munito tanquam præfatis, ſi originales exhiberentur, litteris plena fides adhibeatur, & perinde ſtetur, ac ſi dictæ litteræ originales forent exhibitæ vel oſtenſæ, irritum quoque & inane declarantes, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Dat. *Romæ* apud S. *Petrum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCL. III. Kal. Ianuarii pontificatus noſtri anno IV.

N. CCLXXI.

Confirmatio privilegiorum monaſterii S. *Blaſii*.

Anno 1451. 23. Nov. Ex autogr. *T. II. p.* 142.

N*icolaus* miſeratione divina tituli S. *Petri* ad *vincula* ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ presbyter cardinalis apoſtolicæ ſedis per *Alemanniam* Legatus, univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus ſalutem in Domino ſempiternam. Cum a nobis petitur quod iuſtum eſt, & honeſtum, tam rigor æquitatis quam ordo exigit rationis, ut id confirmationis noſtræ munimine roboremus. Sane nuper nobis pro parte venerabilis *Nicolai* abbatis

Digitized by Google

abbatis ac dilectorum nobis in Chriſto conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut omnia & ſingula privilegia & indulta dicto monaſterio hactenus qualitercunque conceſſa & facta per quoſcunque etiam archiepiſcopos vel epiſcopos, nec non Romanorum imperatores, reges, & principes, & alios ſæculares vel eccleſiaſticos dominos & prælatos, prout in litteris inde confectis dicitur plenius contineri, rata & grata habere & confirmare dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, privilegia & indulta eadem, ac ipſi monaſterio conceſſorum & factorum privilegiorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illa prout rite proceſſerunt, auctoritate legationis noſtræ, qua fungimur, confirmamus & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Datum *Maguncia* ſub noſtro ſigillo die Martis XXIII. menſis Novembris anno a nativitate Domini MCCCCLI. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Nicolai* divina providentia Papæ V. anno quinto. SECULUM XV.

N. CCLXXII.

Conſervatores iurium monaſterii S. *Blaſii* conſtituti.

N*icolaus* miſeratione divina tituli S. *Petri* ad *vincula* ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ presbyter cardinalis apoſtolicæ ſedis per *Alamanniam* Legatus, dilectis nobis in Chriſto *Conſtantienſis Baſilienſis* & *Argentinenſis* eccleſiarum decanis ſalutem in Domino. Significavit nobis venerabilis in Chriſto dilectus *Nicolaus* abbas monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, quod nonnulli principes, comites, barones, milites, capitanei, & alii tam eccleſiaſtici quam ſæculares dictum monaſterium S. *Blaſii* in diverſis ſuis poſſeſſionibus rebuſque & bonis nec non iuribus & privilegiis dietim minus iuſte, & de facto occupare & perturbare nituntur, occupantque & perturbant, atque de eo iura & privilegia, atque bona & redditus attemtant alienare. Quare pro parte dicti abbatis nobis fuit humiliter ſupplicatum, ſibi ſuper his per nos opportune provideri. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati vobis auctoritate legationis noſtræ, qua fungimur, per hæc ſcripta committimus & mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum dicto abbati debitæ defenſionis ſubſidio aſſiſten- Anno 1451. 23. Nov. Ex eodem. T. II. p. 242.

Digitized by Google

SECULUM XV.

tes non permittatis ipſum & dictum eius monaſterium contra iuris diſpoſitionem, ac privilegia & indulta ipſis conceſſa per quoſcunque etiam principes eccleſiaſticos vel ſæculares in ſuis iuribus & privilegiis ac rebus, bonis & poſſeſſionibus perturbari ſeu inquietari, & ea quæ de bonis dicti monaſterii alienata inveneritis ſeu diſtracta, ad ius & proprietatem monaſterii eiuſdem legitime revocetis, contradictores per cenſuram eccleſiaſticam compeſcendo. Teſtes autem qui vocati fuerint, ſi ſe gratia, odio, vel amore ſubtraxerint, cenſura ſimili compellatis veritati teſtimonium perhibere non obſtantibus in contrarium facientibus quibuſcunque. Datum *Maguncia* ſub noſtro ſigillo die Martis XXIII. menſis Novembris anno a nativitate Domini MCCCCLI. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Nicolai* providentia Papæ V. anno V.

N. CCLXXIII.

Licentia utendi altari portatili.

Anno 1451. 23. Nov. Ex autogr. *T. II. p.* 242.

Nicolaus miſeratione divina tituli S. *Petri* ad *vincula* presbyter cardinalia apoſtolicæ ſedis per *Alamanniam* Legatus venerabili nobis in Chriſto dilecto *Nicolao* abbati monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem in Domino. Sinceræ devotionis affectus, quem ad Romanam eccleſiam & nos gerere comprobaris non indigne promeretur, ut petitiones tuas, illas præſertim, quas ex devotionis fervore provenire conſpicimus, quantum cum Deo poſſumus, favorabiliter admittamus. Hinc eſt, quod nos tuis ſupplicationibus inclinati, ut liceat tibi in loco reſidentiæ tuæ habere altare portatile cum debitis reverentia & honore, ſuper quo in dicto loco reſidentiæ tuæ, ſine tamen alieni iuris præiudicio per te vel aliquem ſacerdotem regularem idoneum & diſcretum in tua & tuorum, nec non etiam ſupervenientium præſentia, neceſſitatis tempore celebrare, aut celebrari facere poſſis & valeas, devotioni tuæ auctoritate legationis noſtræ, qua fungimur, tenore præſentium & de ſpeciali gratia concedimus facultatem. Datum *Maguncia* ſub noſtro ſigillo die Martis XXIII. menſis Novembris anno a nativitate Domini MCCCCLI. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Nicolai* Papæ V. anno quinto.

N. CCLXXIV.

Digitized by Google

N. CCLXXIV.

Indulgentiæ pro eccleſia monaſterii S. *Blaſii*.

SECULUM XV.

Anno 1451. 25. Nov. Ex autogr. S. Blaſ.

Nicolaus miſeratione divina tituli S. *Petri* ad *vincula* ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ presbyter cardinalis apoſtolicæ ſedis per *Alamanniam* Legatus univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus ſalutem in Domino ſempiternam. Splendor paternæ gloriæ, qui ſua mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de ipſius clementiſſima maieſtate & miſericordia ſperantium tunc præcipue benigno favore proſequitur, cum devota ipſorum humilitas ſanctorum meritis & precibus adiuvatur. Cupientes igitur, ut eccleſia monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, quæ in honore S. *Blaſii* conſecrata eſt, congruis honoribus frequentetur, fideleſque ipſi eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, quo inibi dono cæleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia ac BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius meritis & auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui in nativitatis, circumciſionis, epiphaniæ, reſurrectionis, aſcenſionis & corporis Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, ac Pentecoſtes, nec non Nativitatis, Purificationis, annuntiationis, aſſumptioniſque B. *Mariæ* V. & nativitatis B. *Iohannis Baptiſtæ*, dictorumque *Petri* & *Pauli* apoſtolorum, ac ipſius eccleſiæ dedicationis & patroni feſtivitatibus, celebritate quoque omnium ſanctorum, eandem eccleſiam devoti viſitaverint, & divinis interfuerint ibidem, atque de bonis ſibi a Deo collatis pro eiuſdem eccleſiæ ſtructura, & ipſius ornamentorum augmento & reparatione manus porrexerint adiutrices, centum dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuo duraturis. Datum *Maguntiæ* ſub noſtro vero ſigillo die Iovis XXV. menſis Novembris anno a Nativitate Domini MCCCCLI. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Nicolai* divina providentia Papæ V. anno V.

N. CCLXXV.

Indulgentiæ pro eccleſia in *Tottmos*.

Anno 1451. 25. Nov. Ex autogr. *T. II.* p. 206.

Nicolaus miſeratione divina tituli S. *Petri* ad *vincula* S. R. E. presbyter cardinalis apoſtolicæ ſedis per *Alamanniam* Legatus univerſis & ſingulis

SAECULUM XV.

gulis Chriſti fidelibus ſalutem in Domino ſempiternam. Splendor paternæ gloriæ, qua ſua mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de ipſius clementiſſima maieſtate & miſericordia ſperantium tunc præcipue benigno favore proſequitur, cum devota ipſorum humilitas beatæ & glorioſæ virginis *Mariæ* ac omnium ſanctorum precibus & meritis adiuvatur. Cupientes igitur, ut ecclefia parochialis in *Todemos Conſtantienſis* diœceſis, quæ in honore B. *Mariæ* virginis & S. *Annæ* fundata exiſtit, congruis honoribus frequentetur, fideleſque Chriſti eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, quo inibi dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius meritis & auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui in nativitatis, purificationis, annuntiationis, aſſumptionis B. *Mariæ* V. & nativitate B. *Ioannis Baptiſtæ*, dictorumque *Petri* & *Pauli* apoſtolorum, ac ipſius dedicationis eccleſiæ, & patronorum feſtivitatibus, celebritate quoque omnium ſanctorum eandem eccleſiam devote viſitaverint, & divinis interfuerint ibidem, atque de bonis ſibi a Deo collatis pro eiuſdem eccleſiæ ſtructura & ipſius ornamentorum augmento & reparatione manus porrexerint adiutrices, centum dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuo duraturis. Datum *Maguntiæ* ſub noſtro ſigillo die Iovis XXV. menſis Novembris a nativitate Domini MCCCCLI. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Nicolai* divina providentia Papæ V. anno V.

N. CCLXXVI.

Albertus dux *Auſtriæ* S. *Blaſium* in terris Auſtriacis a telonio eximit.

Anno 1455. 18. Oct. Ex archiv. San-Blaſ.

Wir *Albrecht* von Gottes gnaden Erzherzog ze *Oſterreich*, ze *Steir*, ze *Kernden* und ze *Krain*, graue zu *Tyrol* bekennen, daz für uns kam der ehrſam gaiſtlich unſer lieber andaechtiger und getrewer *Niclaus* Abbt des Gotzhaus ze ſant *Bleſin* im Swarzwald unſer Rate, und gab uns zuerkennen, wie in den vergangen kriegen daſſelb ſein Gotzhaus zu merklichen verderben und abgang kommen, und noch ſey, und uns als ſeinen Landsfürſten diemittiglich angeruft und gebeten, in und daſſelb ſein Gotzhaus gnediglich darinn fürzuſehen, damit darinn

ettlichen

ettlichen wege widerumb gebeſſert, und zu aufnemen bracht werde. Alſo haben wir ſelb ſein diemitig gebet angeſehen, auch betrachtet, daz derſelb Abbt und Gotzhaus uns alltzeit willig und gehorſam ſein, und habent dadurch, und von ſundern gnaden demſelben Abbt und Gotzhaus, auch allen iren nachkommen dieſe gnad und freyhait getan, und tun in die wiſſenlich mit dem brief, daz ſy nw hinfür in allen unſern landen und gebieten an allen unſern zollen mit deſſelben Gotzhaus wegen und gut, daz ſy zu demſelben Gotzhaus füren werden, zollfrey und ganz ohn irrung fürfuren mugen und ſullen unbekumert, von meniklichem. Dauon ſo gebieten wir den edlen, und unſern lieben getreun, allen unſern Hauptleuten, Landvogten, Grauen, Freyen, Rittern und Knechten, Vogten, Schulthaiſſen, Burgermaiſtern, Richtern, Raeten, und Gemainden, auch unſern Amtlewten, Zollnern und allen unſern Undertanen, und getrewn, daz ſy das benant Gotzhaus und ir nachkomen bey dieſer unſer gnad und Freyhait beleiben laſſen, und dawider nicht tun. Daran tut ir unſer ernſtlich maynung, mit urkund des briefs. Geben zu *Freyburg* im *Breisgew* am ſand *Laucas* tag nach Criſti geburt vierzehenhundert und in dem funff und funfftzigſten iaren. SECULUM XV.

N. CCLXXVII.

Comitiſſa *Urſula* de *Habsburg* monaſterio S. *Blaſii* ligiam tradit.

Wir *Urſel* von Sultz gräfin ze *Balm* geborn von *Habſpurg* veriehnt und tünd ze wiſſen demenklich in krafft dis brieffs: als *Anna Gerunggin* von *Tettikoven* ietz *Hanſen Meygers* von *Schneiſang* Ewirtin den man gewelichen nempt Greten Häns von eygenſchafft ires libs mir als von der gräfſchafft wegen gen *Balm* zuo gehöret und eygen geweſen iſt, ſol man wiſſen das ich dieſelben fröwen und alle ire kind die ſy ietz hett oder fürbaſſer yemer gewint, dem vil erwirdigen geiſtlichen herren herr *Niclauſen* Abbt unſerm gnädigen lieben herren und dem Gotzhus zuo ſant *Blaeſien* und ir nachkomen gib und öch geben hän in crafft dis brieffs alſo das die vorgenant frow und die vorgenant ire kind und alle die kind ſo von inen nun hinathin geborn werdent dem egenantem Abbt und Gotzhus von eygenſchafft ir libs zuogehoerent und werden ſont än all widerred, und ſont öch die egenant frow und die Anno 1455. 25. Mart. Ex archiv. monaſt.

SECULUM XV. vorgenanten kind dem obgenanten Abbt und Gotzhus gehorſam und gewertig ſin als ander deſſelben Gotzhus eyen lüt ān alle widerred und geverd : wir obgenante Gräffin verſprechent öch für uns und unſer erben das wir an die ietz genanten fröwen noch an die vorgeſchriben ire kind und alle die von inen yemerme geborn werdent von eygenſchafft ir libs wegen kein anſprach niemerme habent ſollent noch wellent in dehein wis ān all widerred und geuerd. Und ze urkönd ſo hand wir vorgenant Gräfin unſer eygen inſigel offenlich gehenkt an diſen brieff der geben iſt uff unſer *Fröwen* tag als ira verkundet wart nach geburt Criſti vierzehen hundert fünftig und funff iar.

N. CCLXXVIII.

Conventio inter monaſterium in *Richenbach* & magiſtratum in *Horb*.

Anno 1457. Ex archiv. Horbenſi.

Ich *Pfoſt* von *Nuweneck* vogt zu *Horw* bekenn offenbar und tun kund allermenglichen mit diſem brief als von ſolicher zwitracht und ſpenne wegen ſo die erſamen gaiſtlichen herren herr *Iohannes* von *Münchingen* der zyte Prior und der Convent gemainlich des Cloſters zu *Richenbach* ſant *Benedicten* ordens und der erſamen und wyſen Schulthaiſſe Burgermaiſter und Ratt der ſtat zu *Horw* mit einander gehebt haben von etwievil geſetzter ſtuwen wachten und auch etlichen der ſtat *Horw* gelet wegen. S. an. MCCCCLVII. tria ſigilla de *Nuwneck*, *Raichenbach*, *Horb*.

N. CCLXXIX.

Conſervatorium pro monaſterio S. *Blaſii*.

Anno 1460. 16. Iun. Ex archiv. monaſt. *T. II. p.* 106.

Beſſarion miſeratione divina epiſcopus *Thuſculanus* S. R. E. Cardinalis *Nicenus* vulgariter nuncupatus, & in partibus *Germaniæ* ſeu *Alemaniæ* & locis omnibus adiacentibus S. R. I. ſubiectis apoſtolicæ ſedis Legatus, dilecto nobis in Chriſto *Conſtantienſi* & *Baſilienſi* maiorum Decanis, ac S. *Petri* etiam *Baſilienſis* Præpoſito eccleſiarum, ſalutem in Domino ſempiternam. Ad audientiam noſtram pervenit, quod nonnulli abbates & aliæ ſingulares perſonæ ex dilectis nobis in Chriſto conventu

mona-

gitized by Google

monaſterii S. *Blaſii* ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, qui fuerunt pro tempore, decimas, cenſus, redditus, terras, poſſeſſiones, vineas, domos, caſalia, prata, paſcua, ſilvas, nemoria, molendina, iura, iuriſdictiones & nonnulla alia bona mobilia & immobilia ad dictum monaſterium ſpectantia datis ſuper hoc litteris, confectis inde publicis inſtrumentis, interpoſitis iuramentis, factis renuntiationibus ac pœnis adiectis in gravem ipſius monaſterii læſionem nonnullis clericis & laicis, aliquibus eorum ad vitam, quibuſdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam vel ſub cenſu annuo conceſſerunt. Quia vero noſtra intereſt ſuper hoc de opportuno remedio providere, diſcretioni veſtræ auctoritate legationis noſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ea, quæ de bonis dicti monaſterii per conceſſiones alienata inveneritis illicite diſtracta, non obſtantibus litteris, inſtrumentis, iuramentis, renuntiationibus & pœnis ſupradictis, ad ius & proprietatem eiuſdem monaſterii legitime revocare procuretis, contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellatis veritati teſtimonium perhibere. Quod ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe, duo aut unus veſtrum ea nihilominus exequantur, conſtitutionibus & ordinationibus ac ſtatutis & conſuetudinibus quibuſcunque in contrarium facientibus non obſtantibus. In quorum fidem & teſtimonium præſentes noſtras litteras fieri iuſſimus, & noſtri ſigilli appenſione muniri. Datum *Viennæ Patavienſis* diœceſis die XVI. Iunii anno a nativitate Domini MCCCCLX. Indictione VIII. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini *Pii* divina providentia Papæ II. anno ſecundo.

SECULUM XV.

N. CCLXXX.

Indulgentiæ pro eccleſia S. *Blaſii* a *Beſſarione* Card. datæ.

Anno 1460. 27. Iun. Ex eodem. *T. II.* p. 206.

Beſſarion miſeratione divina epiſcopus *Tuſculanus* S. R. E. cardinalis *Nicenus* vulgariter nuncupatus, in partibus *Alemaniæ* & *Germaniæ* locisque omnibus in eiſdem Romano imperio ſubiectis apoſtolicæ ſedis de latere Legatus univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Splendor paternæ gloriæ,

SECULUM XV.

qui ſua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de ipſius clementiſſima maieſtate ſperantium tunc benigno favore proſequitur, cum devota ipſorum humilitas ſanctorum precibus & meritis adiuvatur. Cupientes igitur, ut eccleſia monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ſituata ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœcefis congruis frequentetur honoribus, fideleſque ipſi eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, quo ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refertos, a Chriſti quoque fidelibus iugiter veneretur, de omnipotentis Dei miſericordia, & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus & ſingulis vere pœnitentibus & confeſſis, qui dictam eccleſiam in nativitatis, reſurrectionis Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, Pentecoſtes, aſſumptionis glorioſæ virginis *Mariæ*, & ipſius eccleſiæ patronorum & dedicationis feſtivitatibus devote & celebritate huiuſmodi viſitaverint annuatim, & ad reparationem & conſervationem calicum, librorum & aliorum ornamentorum pro divino cultu inibi neceſſariorum quotienſcunque manus porrexerint adiutrices, nos Cardinalis & Legatus præfatus pro quolibet die ipſarum feſtivitatum de celebritate eius centum dies indulgentiarum de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus; iuraque, libertates, privilegia & indulta a quibuſcunque hactenus dicto monaſterio conceſſa auctoritate legationis noſtræ, & qua fungimur in hac parte, tenore præſentium confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; præſentibus vero perpetuis temporibus duraturis. In quorum omnium & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras litteras fieri, noſtrique maioris ſigilli iuſſimus & fecimus appenſione muniri. Datum *Wiennæ Patavienſis* diœceſis die XXVII. menſis Iunii anno Domini MCCCCLX. Indictione VIII. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Pii* divina providentia Papæ II. anno II.

N. CCLXXXI.

Indulgentiæ pro eccleſia in *Tottmos*.

Anno 1460. 27. Iun. Ex eodem.

Beſſarion miſeratione divina epiſcopus *Tuſculanus* S. R. E. Cardinalis *Nicenus* vulgariter nuncupatus, in partibus *Alemaniæ* & *Germaniæ* lociſque omnibus in eiſdem S. R. I. ſubiectis apoſtolicæ ſedis de latere Legatus, univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus præſentes noſtras litteras

inſpecturis

Digitized by Google

inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Splendor paternæ gloriæ, qui ſua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de ipſius clementiſſima maieſtate ſperantium tunc præcipue benigno favore proſequitur, cum devota ipſorum humilitas ſanctorum precibus & meritis adiuvatur. Cupientes igitur ut parochialis eccleſia glorioſæ virginis *Mariæ* in *Totmos Conſtantienſis* diœceſis, in qua beata virgo, ut percepimus, plurimum claret miraculis, congruis frequentetur honoribus, fideleſque ipſi eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, quo ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius ſe conſpexerint refectos, a Chriſti quoque fidelibus iugiter veneretur, de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus & ſingulis vere pœnitentibus & confeſſis, qui dictam eccleſiam in nativitatis, reſurrectionis Domini noſtri *Ieſu Chriſti*, Pentecoſtes, aſſumptionis glorioſæ virginis *Mariæ*, & ipſius eccleſiæ patrociniorum & dedicationis feſtivitatibus & celebritate huiuſmodi devote viſitaverint annuatim, & ad reparationem, conſervationem calicum, librorum & aliorum ornamentorum pro divino cultu inibi neceſſariorum, quotienſcunque manus porrexerint adiutrices, nos Cardinalis & Legatus præfatus ſupplicationibus dilecti nobis in Chriſto nobilis viri Domini *Wilhelmi* marchionis de *Rottel*, qui ad eandem eccleſiam ſpecialem gerit devotionem, inclinati pro qualibet die ipſarum feſtivitatum & celebritate eius centum dies indulgentiarum de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus vero perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras litteras fieri, noſtrique maioris ſigilli iuſſimus & fecimus appenſione muniri. Datum *Wiennæ Patavienſis* diœceſis ſub anno Domini MCCCCLX. Indictione VIII. die vero XXVII. menſis Iunii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Pii* divina providentia Papæ II. anno II. SECULUM XV.

N. CCLXXXII.

Committitur epiſc. *Conſtantienſi*, ut ſubditis S. *Blaſii* tempore quadrageſimæ lacticinia permittat.

Venerabili in Chriſto Patri ... Dei gratia epiſcopo *Conſtantienſi*, vel eius vicario in ſpiritualibus, *Philippus* miſeratione divina titulo S. *Lauren-* Anno 1467. 8. Dec. Ex eodem. *T. II.* p. 242. 287.

SECULUM XV. *Laurentii* in *Lucina* presbyter cardinalis ſalutem & ſinceram in Domino charitatem. Ex parte abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti* ac eiuſdem monaſterii ſubditorum, vaſallorum, & iuriſdictioni ſubiectorum, veſtræ diœceſis, nobis oblata petitio continebat, quod cum dictum monaſterium in vaſta ſolitudine & loco alto infertili, nemoroſo, & frigido, ubi propter frigora & terræ altitudinem nives per tres anni partes ſedent, ſituatum ſit, ac propterea ibi vinum, oleum olivarum, granum & alii fructus humano uſui neceſſarii creſcere non poſſint, neque etiam piſces, nec dictum oleum olivarum temporibus quadrageſimalibus ſine gravibus expenſis commode vitam ducere non poſſunt. Quare ſupplicari fecerunt humiliter iidem exponentes, ut in dictis diebus ipſi ſubditi, vaſalli, & eiuſdem monaſterii iuriſdictioni ſubiecti lacticiniorum cibis uti & veſci poſſint, ſedes apoſtolica cum ipſis diſpenſare miſericorditer dignaretur. Nos igitur attendentes, quod neceſſitas non eſt ſub lege, auctoritate Domini Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam gerimus, & de ſpeciali eius mandato ſuper hoc vivæ vocis oraculo nobis facto circumſpectioni veſtræ committimus, quatinus præmiſſis diligenter conſideratis, ſuper quibus veſtram conſcientiam oneramus, ſi eſt ita, ut dicti ſubditi & vaſalli, & ipſius monaſterii iuriſdictioni ſubiecti in dictis diebus quadrageſimalibus, & aliis, quibus ieiunium fidelibus Chriſtianis indictum eſt, ſani butiro tantum, debiles & infirmi lacticiniis dempto caſeo uti poſſint, diſpenſetis miſericorditer cum eiſdem, prout ſecundum Deum animarum ſuarum ſaluti videritis expedire. Datum *Romæ* apud S. *Petrum* ſub ſigillo officii Pœnitentiariæ VI. Idus Decembris Pontificatus Domini *Pauli* Papæ II. anno III.

N. CCLXXXIII.

Paulus II. Præpoſito *Turicenſi* demandat, ut bona S. *Blaſii* alienata reſtitui faciat ab iniuſtis detentoribus.

Anno 1467. 1. Febr. Ex eodem. *T. II. p.* 142.

Paulus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis Præpoſito eccleſiæ SS. *Felicis* & *Regulæ* Præpoſituræ nuncupatæ *Thuricenſis Conſtantienſis* diœceſis, & *Baſilienſibus* ac *Argentinenſibus* officialibus ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Ad audientiam noſtram pervenit, quod tam dilecti filii *Chriſtoforus* abbas & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis *Magontinenſis* provin-

provinciæ, quam nonnulli eorum inibi prædeceſſores, qui fuerunt pro tempore, decimas, fructus, redditus, terras, domos, grangias, caſalia, hortos, campos, vineas, poſſeſſiones, prata, paſcua, nemora, ſilvas, molendina, caſtra, villas, dominia, iura, iuriſdictiones & quædam alia bona, ad dictum monaſterium legitime ſpectantia datis ſuper hoc litteris, confectis inde publicis inſtrumentis, interpoſitis iuramentis, factis renuntiationibus & pœnis adiectis in gravem eiuſdem monaſterii læſionem nonnullis clericis & laicis, aliquibus eorum ad vitam, quibuſdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam, vel ſub annuo cenſu conceſſerunt, quorum aliqui dicuntur ſuper his confirmationum litteras in forma communi a ſede apoſtolica impetraſſe. Quia vero noſtra intereſt ſuper hoc de opportuno remedio providere, diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ea, quæ de bonis prædicti monaſterii per conceſſiones huiuſmodi alienata inveneritis illicite vel diſtracta, non obſtantibus litteris, inſtrumentis, iuramentis, renuntiationibus, pœnis & confirmationibus ſupradictis, ad ius & proprietatem eiuſdem monaſterii legitime revocare curetis: contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellatis veritati teſtimonium perhibere. Quod ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe, duo aut unus veſtrum ea nihilominus exequantur. Dat. *Romæ* apud S. *Marcum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXVII. VI. Idus Februarii Pontificatus noſtri anno IV.

SECULUM XV.

N. CCLXXXIV.

Paulus II. S. *Blaſium* in protectionem apoſtolicam ſuſcipit &c.

Paulus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* dioeceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iuſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis quam ordo exigit rationis, ut id per ſolicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Ea propter dilecti in Domino filii, veſtris iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, perſonas veſtras & locum, in quo divino

Anno 1467. 20. Ian. Ex eodem. *T. II.* p. 241.

eſtis

SECULUM XV.

eſtis obſequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum iuſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, ſub B. *Petri* protectione ſuſcipimus atque noſtra; omnes quoque libertates & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis pontificibus ſive per privilegia vel alia indulta vobis & monaſterio veſtro conceſſas, nec non libertates & exemptiones ſæcularium exactionum a regibus & principibus ac aliis Chriſti fidelibus vobis & eidem monaſterio rationabiliter indultas, ſpecialiter autem decimas, primitias, cenſus, fructus, redditus, agros, terras, prata, paſcua, molendina, domos, grangias, piſcarias, iura, iuriſdictiones, aliaque mobilia & immobilia bona, ad dictum monaſterium legitime ſpectantia, ſicuti ea omnia iuſte & pacifice poſſidetis, vobis & per vos eidem monaſterio apoſtolica auctoritate confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſalva in prædictis decimis moderatione concilii generalis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ſuſceptionis, confirmationis & communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum ſe noverit incurſurum. Dat. *Romæ* apud S. *Marcum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXVII. XIII. Kal. Februarii Pontificatus noſtri anno IV.

N. CCLXXV.

Paulus II. mandat abbati in *Rutti*, ut bona S. *Blaſio* ablata reſtitui curet.

Anno 1469. 25. Maii. Ex eod. Ibidem.

Paulus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilecto filio abbati monaſterii in *Ruti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Dilectorum filiorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis *Maguntinæ* provinciæ precibus inclinati præſentium tibi auctoritate mandamus, quatinus ea, quæ de bonis ipſius monaſterii alienata inveneris illicite vel diſtracta, ad ius & proprietatem ipſius monaſterii legitime revocare procures: contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili appellatione ceſſante compellas veritati teſtimonium perhibere. Dat. *Romæ* apud S. *Petrum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXIX. VIII. Kal. Iunii Pontificatus noſtri anno V.

N. CCLXXXVI.

Digitized by Google

N. CCLXXXVI.

Eberhardo de *Riſchach* abbati poſtea S. *Blaſii*, conceditur redire ad inſtitutum *Benedictinum* ex *Carthuſiano*.

SECULUM XV.

Anno 1471. 22. Iul. Ex eodem. T. II. p. 242.

Franciſcus miſeratione divina S. *Euſtachii* ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconus cardinalis *Senenſis* in partibus *Alamanniæ* ac *Germaniæ* & terris ſacro Romano Imperio ſubiectis apoſtolicæ ſedis Legatus religioſo ac dilecto nobis in Chriſto *Eberhardo* de *Riſchach* ſalutem in Domino ſempiternam. Religionis zelus, vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis ac virtutum merita, quibus fide dignorum teſtimonio commendaris, nos inducunt, ut & tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque, ſicut tua nuper oblata nobis petitio continebat, licet alias dudum in monaſterio S. *Blaſii* Nigræ Silvæ *Conſtantienſis* diœceſis fuiſſes ordinem S. *Benedicti* profeſſus expreſſe, ductus tamen zelo maioris devotionis ad ordinem *Carthuſienſium* te transtuliſti, quem in monaſterio in *Friburgo* dictæ diœceſis dimiſſo tuo primo ordine etiam profeſſus fuiſti expreſſe, poſtquam illud etiam per annum probationis expertus fueras. Verum quia poſtea dictum *Carthuſienſium* ordinem etiam reliquiſti ad dictum ordinem S. *Benedicti* denuo revertendo, non potes in mente tua devotum ac debitum Altiſſimo reddere famulatum. Quare cum in aliquo monaſterio ordinis S. *Benedicti* in poſterum Deo ſervire deſideres, humiliter ſupplicaſti, ut tibi de abſolutione a præmiſſis, ac de opportuno remedio providere dignaremur. Nos igitur, qui ſingulorum commodis, quantum cum Domino poſſumus, intendimus & quieti, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, cum iam de pluribus probatis, quid tibi magis expediat, elegiſſe debueris, auctoritate noſtræ legationis concedimus tibi, non obſtantibus præmiſſis profeſſionibus a te factis, in dicto monaſterio S. *Blaſii* vel alio dicti ordinis S. *Benedicti*, ubi vigeat obſervantia regularis, de cætero ſecundum regulam dicti ordinis vivendo, libere & licite ſtare poſſis & valeas, ex ſpecialis dono gratiæ indulgemus, in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque. In quorum omnium fidem & teſtimonium præſentes has noſtras litteras fieri, noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum *Ratiſponæ* in domibus noſtræ reſidentiæ anno incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, undecimo Kal.

SECULUM XV.

Auguſti, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Pauli* divina providentia Papæ II. anno ſeptimo.

***Io.* de *Carpo*.**

N. CCLXXXVII.

Sixti IV. indulgentiæ in tribus diebus Pentecoſtes pro eccleſia in *Tottmos*.

Anno 1475. 19. Oct. Ex eodem.

Sixtus epiſcopus ſervus ſervorum Dei univerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Licet is, de cuius munere venit, ut ſibi a fidelibus ſuis digne & laudabiliter ſerviatur, de abundantia ſuæ pietatis, quæ merita ſupplicum excedit & vota, bene ſervientibus ſibi multo maiora retribuat, quam valeant promereri, nihilominus tamen deſiderantes Domino populum reddere acceptabilem & bonorum operum ſectatorem, fideles ipſos ad complacendum ei, quaſi quibuſdam allectivis muneribus, indulgentiis videlicet & remiſſionibus invitamus, ut exinde reddantur divinæ gratiæ aptiores. Cum itaque, ſicut accepimus, ad eccleſiam B. *Mariæ* in *Todmos Conſtantienſis* diœceſis *Maguntinæ* provinciæ monaſterio S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti* eiuſdem diœceſis ſubiectam, ob plurima, quæ eiuſdem B. *Mariæ* meritis Altiſſimus inibi dignatus eſt operari miracula, ſingularis cauſa devotionis & pro conſequendis indulgentiis in ipſa eccleſia in die Martis immediate poſt feſtum Pentecoſtes a ſede apoſtolica conceſſis in dicta die ingens Chriſti fidelium confluat multitudo, dictumque monaſterium propter querras, quibus partes illæ diutius afflictæ fuerunt, & incendia inde ſecuta varia damna & detrimenta ſit perpeſſum, & dilecti filii abbas & conventus prædicti monaſterii, quod inter montes aſperos conſiſtit, in quibus nives omni tempore anni defluunt, pro diſcooperiendis viis ad hoc, ut monaſterium & eccleſia huiuſmodi ab ipſis fidelibus viſitari poſſint, multa ſubeant onera expenſarum, ad quæ & alia ipſius monaſterii, illius longe non ſuppetunt facultates, ſintque propterea fidelium eorumdem pia ſuffragia plurimum opportuna. Nos cupientes ut eccleſia ipſa congruis honoribus frequentetur, & onera huiuſmodi facilius perferantur, ac præfatum monaſterium in dictis ſtructuris & ædificiis manuteneatur, & reſtauretur, & fideles ipſi eo libentius cauſa devotionis ad eandem eccleſiam confluant, & ad perferenda

renda

Digitized by Google

renda onera ac manutentionem & reſtaurationem huiuſmodi manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia & BB. *Petri & Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui prædictam eccleſiam a primis veſperis dicti feſti Pentecoſtes uſque ad ſecundas veſperas dictæ diei Martis devote viſitaverint annuatim, & ad perferenda onera ac manutentionem & reſtaurationem huiuſmodi manus porrexerint adiutrices, ſingulis duobus feſtis huiuſmodi ſeptem annos & totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxamus. Et nihilominus ut iidem fideles ad eccleſiam prædictam, ut præfertur, confluentes conſcientiæ pacem & animarum ſalutem Deo propitio conſequantur, & ut indulgentiæ huiuſmodi melius participes eſſe poſſint, benignius agere volentes, abbati monaſterii & rectori eccleſiæ huiuſmodi pro tempore exiſtentibus, quod quatuor presbyteros idoneos ſæculares vel religioſos etiam de dicto monaſterio confeſſores in dicta eccleſia deputare poſſint, qui confeſſiones quarumcunque perſonarum eandem eccleſiam cauſa huiuſmodi indulgentiæ conſequendæ annuatim viſitantium, & manus adiutrices huiuſmodi porrigentium, ut præfertur, a primis veſperis feſti Pentecoſtes uſque ad ſecundas veſperas diei Martis huiuſmodi duntaxat audire, & ipſorum confeſſionibus diligenter auditis, eiſdem perſonis pro commiſſis debita abſolutione in forma eccleſiæ conſueta impendere valeant, ac iniungere pœnitentiam ſalutarem, niſi forſan talia forent, propter quæ ſedes prædicta ſit merito conſulenda, auctoritate apoſtolica de uberioris dono gratiæ tenore præſentium indulgemus, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus autem, quod ſi alias viſitantibus dictam eccleſiam, aut ad perferenda onera ac manutentionem & reſtaurationem huiuſmodi ſeu fabricam dictæ eccleſiæ manus porrexerint adiutrices, aut alias inibi pias elemoſinas erogantibus, ſeu alias aliqua alia indulgentia in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapſum duratura per nos conceſſa fuerit, præſentes litteræ nullius exiſtant roboris vel momenti. Dat. *Romæ* apud S. *Petrum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXXV. XIV. Kal. Novembris Pontificatus noſtri anno V.

 N. CCLXXXVIII.

Digitized by Google

N. CCLXXXVIII.

Ludovici ep. *Conſtant.* indulgentiæ pro *Tottmos*.

SECULUM XV.

Anno 1476. 15. Maii. Ex eodem.

Ludwicus Dei & apoſtolicæ ſedis gratia proviſus & confirmatus eccleſiæ *Conſtantienſis* univerſis Chriſti fidelibus præſentibus & poſteris ſubſcriptorum notitiam cum ſalute in Domino ſempiterna. Ineffabilia glorioſæ virginis Dei genitricis *Mariæ* meritorum inſignia devotæ conſiderationis indagine perſcrutantes, & intra noſtræ mentis arcana revolventes quod ipſa caſtiſſimo eius utero, prout noſtri ſtatus exigebat neceſſitas, humanæ ſalutis auctorem pertulit, & apud eum, quem maternis lactavit uberibus, ſedulas pro noſtræ fragilitatis expiatione preces effundit, dignum quin potius debitum reputamus, ut in honore ſui nominis dedicatas eccleſias gratioſis proſequamur impendiis, & indulgentiarum muneribus decoremus. Cupientes itaque ut eccleſia parochialis in *Totmos* noſtræ diœceſis in honore ipſius glorioſæ virginis dedicata & conſecrata congruis honoribus frequentetur, ac Chriſti fideles ad illam & eius fabricam, calices quoque, libros & ornamenta alia eccleſiaſtica manus promptius porrigant adiutrices, omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, qui prælibatam eccleſiam B. virginis *im Totmos* in die S. Pentecoſtes, vel diebus immediate ſequentibus & quolibet eorum, in quorum ultimo celebritas ſeu anniverſarium dedicationis eiuſdem eccleſiæ celebratur & peragitur, devotionis, orationis, aut peregrinationis cauſa viſitaverint, aut ad fabricæ reparationem & conſervationem vel libros, calices aut ornamenta alia eccleſiaſtica inibi neceſſaria manus porrexerint adiutrices, vel aliquod horum ſive aliud pietatis aut charitatis operum exercuerint, de omnipotentis Dei miſericordia, ipſius glorioſæ virginis *Mariæ*, beatorumque *Petri* & *Pauli* apoſtolorum & omnium ſanctorum eius meritis & interceſſionibus confiſi quadraginta dies criminalium peccatorum de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus ipſis perpetuo duraturis temporibus. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum litteras præſentes inde fieri, & ſigilli noſtri ſecreti iuſſimus & fecimus appenſione communiri. Dat. in oppido *Cellæ Ratolfi* anno Domini MCCCCLXXVI. die XV. menſis Maii, indictione IX.

N. CCLXXXIX.

SECULUM XV.

N. CCLXXXIX.

Sixtus IV. Clericos regulares ab *Eberhardo Wirtenbergenſi* in communi viventes, inſtitutos in eccleſia B. *Mariæ* in *Herrenberg* diœceſis *Conſtantienſis* approbat, eiſque redditus unit.

. . . Nuper præpoſitura eccleſiæ B. *Mariæ* oppidi in *Herrenberg Conſtantienſis* diœceſis, quæ inibi dignitas principalis & curata exiſtit, & quam quondam *Leonhardus Notlich* ipſius eccleſiæ Præpoſitus, dum viveret, obtinebat per obitum eiuſdem *Leonardi*, qui extra Romanam curiam diem clauſit extremum, vacante, nos de illa vacante & antea diſpoſitioni apoſtolicæ reſervata, dilecto filio *Venzoni Melio* canonico eccleſiæ SS. *Andreæ* & *Amandi* in *Urach*, clericorum ſecularium in communi viventium, dictæ diœceſeos ſub dato videlicet ſexto decimo Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno XI. conceſſimus provideri. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dicti *Ventzonis* & dilecti filii nobilis viri *Eberhardi* ſenioris comitis de *Würtenberg* & montis *Peligardi*, dictæ diœceſeos, petitio continebat ex laudabili vita & exemplari converſatione canonicorum, presbyterorum & clericorum ſecularium, & collegiatarum eccleſiarum in dominio dicti *Eberhardi* comitis & aliis partium illarum locis exiſtentium, qui in communi ſub uno dormitorio & refectorio, ac obedientia cuiuslibet dictarum eccleſiarum præpoſiti ad nutum ipſorum canonicorum, presbyterorum & clericorum amovibilis vivunt, divinus cultus augeatur, & ab iiſdem presbyteris, canonicis & clericis evagandi & diſolutionis materia & occaſio auferatur, ac partium earundem populi ſalus procuretur, ſi dicta eccleſia B. *Mariæ* in collegiatam eccleſiam canonicorum, presbyterorum & clericorum in communi viventium ad inſtar prædictæ in *Urach*, & aliarum ſimilium, partium earundem, eccleſiarum, canonicorum, presbyterorum & clericorum ſic in communi viventium reduceretur, & reformata & reducta, illius titulo & nomine remanentibus, eidem in *Urach*, & aliis collegiatis eccleſiis prædictis &c. ipſius vero præpoſituræ fructus, redditus & proventus, nec non XI. Canonicatus & totidem præbendæ ac perpetuæ capellaniæ eiuſdem eccleſiæ B. *Mariæ*, qui de iure patronatus ipſius comitis exiſtunt, nomine & titulo canonicatuum & præbendarum ac capellaniarum huiuſmodi inibi penitus & omnino ſuppreſſis & extinctis,

Anno 1481. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 266.

 tinctis,

Digitized by Google

SECULUM XV.

tinctis, menſæ capitulari dictæ eccleſiæ B. *Mariæ* ſic reductæ & reformatæ perpetuo unirentur, annecterentur, & incorperarentur, profecto ex hoc inibi frequentius collaudaretur altiſſimus, & ſalubres fructus, qui ex vita laudabili & converſatione aliorum presbyterorum & clericorum ſic in communi viventium proveniunt, ex canonicis, presbyteris & clericis in eadem eccleſia B. *Mariæ* ſic in communi viventibus provenirent. Quare pro parte *Ventzonis* & comitis prædictorum aſſerentium, quod præpoſituræ decem & octo, ac quorumlibet canonicatuum & præbendarum ſex, nec non cuiuslibet capellaniarum huiuſmodi quatuor marcharum argenti fructus, reditus & proventus ſecundum communem exiſtimationem, valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut dictam eccleſiam B. *Mariæ* ad inſtar in *Urach* & aliarum collegiatarum eccleſiarum prædictarum canonicorum, presbyterorum, & clericorum ſecularium ſic in communi ſub uno dormitorio & refectorio, ac unius præpoſiti ad eorum nutum amovibilis obedientia viventium, ipſius eccleſiæ B. Mariæ titulo & nomine remanentibus, reducere, ac nomen & titulum canonicatuum & præbendarum ac capellaniarum huiuſmodi in eadem penitus & omnino ſupprimere & extinguere, ipſam ſic reductam in *Urach*, & aliis ſimilibus partium earundem collegiatis eccleſiis, nec non præpoſituræ, ac canonicatuum & præbendarum ac capellaniarum prædictarum fructus, reditus, & proventus cum omnibus iuribus & pertinentiis ſuis, ad præpoſituram, canonicatus & præbendas ac capellanias huiuſmodi quomodolibet pertinentibus, menſæ capitulari dictæ eccleſiæ B. *Mariæ* perpetuo unire & annectere & incorporare, alioſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur &c.

N. CCXC.

Innocentius VIII. electionem *Eberhardi* abb. S. *Blaſii* contra *Petrum* de *Kettenhaim* Præpoſitum in *Vettbach* confirmat.

Anno 1485. 18. Mart. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 243.

Innocentius epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis Augiæ maioris in *Augia maiori* & de S. *Ruperto a*) *Conſtantienſis* diœceſis monaſteriorum abbatibus ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Humilibus ſupplicum

a) Leg. S. *Trudperto.*

Digitized by Google

plicum votis libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii *Eberhardi* de *Ryſchatz* abbatis S. *Blaſii* Nigræ Silvæ ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis provinciæ *Maguntinæ*, petitio continebat, quod licet ipſe in abbatem dicti monaſterii tunc certo modo vacantis canonice electus & confirmatus, ac electionis & confirmationis huiuſmodi vigore regimen & adminiſtrationem ipſius monaſterii aſſecutus fuiſſet, illique præeſſet canonice, nihilominus per felicis recordationis *Sixtum* Papam IV. prædeceſſorem noſtrum accepto, quod monaſterium ipſum tunc certo modo vacabat, quodque dictus *Eberhardus* in regimine & adminiſtratione ipſius monaſterii de facto ſe ingeſſerat, illaque per certum tempus etiam tunc expreſſum detinuerat, prout tunc detinebat, indebite occupata, idem *Sixtus* Prædeceſſor Præpoſito eccleſiæ SS. *Felicis* & *Regulæ Thuricenſis* dictæ diœceſis, eius proprio nomine non expreſſo, per ſuas litteras mandavit, ut ſi vocatis dicto *Eberhardo* & aliis, qui forent evocandi, monaſterium prædictum, ut præmittitur, vel alias quovis modo vacare reperiret, & tempore dati ipſarum litterarum non eſſet eidem monaſterio de abbate canonice proviſum, eidem monaſterio de perſona dilecti filii *Petri* de *Kettenbain* Præpoſiti monaſterii per Præpoſitum ſoliti gubernari in *Vetpach* dicti ordinis *Baſilienſis* diœceſis provideret, ipſumque illi præficeret in abbatem. Quarum prætextu dictus *Petrus* falſo aſſerens dictum monaſterium S. *Blaſii* tunc vacare, quodque dictus *Eberhardus* illud detineret indebite occupatum, præfatum *Eberhardum* ſuper hoc inter alia petendo de perſona ſua eidem monaſterio S. *Blaſii* provideri, ſeque in illius abbatem præfici, & in poſſeſſionem illius regiminis & adminiſtrationis induci, & præfatum *Eberhardum* ab eis amoveri coram dilecto filio *Iacobo* de *Chan* Præpoſito dictæ eccleſiæ litterarum earumdem prætextu traxit in cauſam, & licet pro parte dicti *Eberhardi* certæ legitimæ cauſæ ſuſpicionis contra perſonam ipſius *Iacobi* coram eo allegatæ fuiſſent, & ut arbitri iuris, qui de cauſis ſuſpicionis huiuſmodi cognoſcerent, eligerentur, & ne interim in cauſa principalis negotii huiuſmodi procederet, ab eodem *Iacobo* petitum eſſet, quia tamen idem *Iacobus* hoc facere contra iuſtitiam denegavit, & cauſis ſuſpicionis huiuſmodi indiſcuſſis ad ulteriora procedens ſe in huiuſmodi cauſa iudicem competentem fore declaravit, præfatus *Eberhardus* ſentiens exinde indebite ſe gravari, ad ſedem apoſtolicam appellavit, & deinde nobis humiliter ſupplicavit, ut appellationis ac poſt & contra eam forſan attemptatorum & innovatorum nullitatiſque proceſſus & ſurreptionis litterarum ac negotii principalis huiuſmodi cauſas aliquibus probis

viris

SECULUM XV.

viris in partibus illis committere, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos vel alter veſtrum vocatis dicto *Petro* & aliis, qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propoſitis, etiam de negotio principali huiuſmodi cognoſcentes legitime, quod iuſtum fuerit, appellatione remota decernatis, facientes, quod decreveritis, per cenſuram eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellatis veritati teſtimonium perhibere, non obſtantibus piæ memoriæ *Bonifacii* Papæ VIII. etiam prædeceſſoris noſtri, qua inter alia cavetur, ne quis extra ſuam civitatem vel diœceſin, niſi in certis exceptis caſibus & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ diœceſis ad iudicium evocetur, ſeu ne iudices a ſede præfata deputati extra civitatem vel diœceſin, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunque procedere, & alii vel aliis vices ſuas committere præſumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate præſentium non trahatur, & aliis apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcunque. Aut ſi præfato *Petro* vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Dat. *Romæ* apud S. *Petrum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIV. *b*) XV. Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno I.

b) Subſtituendus hic eſt annus 1485. quum Innocentius primus 29. Aug. an. 1484. fuerit electus.

N. CCXCI.

Otto epiſc. *Conſtantienſis*, *Petro* abbati monaſterii ad S. *Petrum* in Silva Nigra facultatem concedit, ſe almutio veſtiendi.

Anno 1487. 16. Dec. Ex archiv. monaſt. *T. II.* p. 259.

Nos *Otto* Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopus *Conſtantienſis*, univerſis & ſingulis, ad quos hæ litteræ noſtræ pervenerint, ſubſcriptorum notitiam cum ſalute. Nemini dubium videri debet, quin dignum ſit, ac congruum, ut qui de nobis ac eccleſia noſtra *Conſtantienſi* in primis

Digitized by Google

primis bene meriti fuerint, hii benevolentiam noſtram præ cæteris experiantur: alioquin enim, ſi nulla apud nos haberetur meritorum ratio, & ingratitudinis omnium vitiorum fontis recte argueremur, & qui noſtra cauſa labores ſuſciperent, non facile invenirentur. Cum autem venerabilis conſiliarius & devotus noſter dominus *Petrus* abbas monaſterii S. *Petri* in Nigra Silva, ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis de nobis & noſtra eccleſia multipliciter bene meritus exiſtat: nobiſque & conſilio & obſequiis ſæpenumero multum profuerit, noſtrique cauſa diverſos plurimoſque labores non minus impigre quam libenter ſubierit: nemini mirum videri debet, ſi non (modo) ipſum, ſed etiam eius ſucceſſores, ipſius cauſa ſpecialibus favoribus proſequamur. Itaque, ut aliquid gratitudinis noſtræ argumentum eluceat, eidem abbati & conſiliario noſtro, atque omnibus & ſingulis ſucceſſoribus eius abbatibus dicti monaſterii, ut *Almutia* de vario vulgo *Feeh*, *Kutzhut* nuncupata, inſtar venerabilium fratrum noſtrorum canonicorum eccleſiæ noſtræ *Conſtantienſis* deferre: eiſque tam in dicto monaſterio, quam extra ipſum, ad divina obſequia libere & licite uti valeant & poſſint: præſentibus liberam concedimus facultatem, ac in ſignum ſpecialis favoris, auctoritate noſtra ordinaria indulgemus. In cuius rei teſtimonium præſentes noſtras litteras fieri & ſigilli noſtri appenſione iuſſimus communiri. Datum in aula noſtra *Conſtantienſi* ſedecima die Decembris anni a natali chriſtiano milleſimo quadringenteſimo octuageſimi ſeptimi. SECULUM XV.

N. CCXCII.

Mendicantes, ut videtur *Dominicani*, convent. *Baſil.* & *Friburg.* tranſigunt circa terminos collectionum.

Notum ſit omnibus præſentem paginam inſpecturis, quod quædam differentia ſuborta ſit inter conventus *Baſilienſem* & *Friburgenſem* ratione quorumdam terminorum in Nigra Silva ſitorum. Nos Priores & fratres prædictorum conventuum nolentes turbare aures iudicum in capitulo, ſed amicabili in unum fœdere convenire maluimus; tum placuit partibus utriſque inviolabili decernere ſtatuto & pacto, ut de cetero conventus *Friburgenſis* habere debeat in Nigra Silva parochias, ſc. *Bernowe*, *Thotnowe* ac etiam *Schönowe*, quæ prius ad conventum *Baſilienſem* pertinebat cum omnibus curiis & val... us ad ſe pertinentibus, Anno 1488. 29. Ian. Ex Mſc. Frib. *T. II. p.* 191.

SECULUM XV.

amodo ad prædictum conventum *Friburgenſem* pertineant. In cuius recompenſam nos Prior & conventus *Friburgenſis* infra ſcriptas parochias ſcil. *Buckingen*, *Detburch*, *Louſen* & eam quæ ad ſanctum *Lilium* nuncupatur, quæ ad hanc uſque horam pro iure ad noſtrum conventum *Friburgenſem* pertinuerant, præfato conventui *Baſilienſi* in poſterum colligendas cum omnibus villis ac domibus ad ipſas pertinentibus reſignavimus & contulimus, ac præſentium in vigore irrevocabiliter donamus non obſtantibus quibuſc.... antiquioribus limitacionum litteris facientibus in contrarium, niſi quo ad alia loca hic non expreſſa, in quibus antiquas limitacionum litteras in ſuo robore decernimus permanendas. In quorum omnium fidem & teſtimonium præſentes litteras ...... ſigilli .... MCCCCLXXXVIII. die XXIX. Ianuarii.

N. CCXCIII.

Confirmatio congregationis S. *Stephani ad* S. *Blaſium* cum indulgentiis.

Anno 1491. 26. Mart. Ex archiv. S. Blaſii.

Raymundus electus & confirmatus eccleſiæ *Gurcenſis* ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ Referendarius, eiuſdemque & apoſtolicæ ſedis ad *Alamanniam* univerſasque & ſingulas provincias, civitates, terras, & loca *Germaniæ* S. R. I. illiuſque electoribus & ſubditis &c. ſubiecta cum plena poteſtate Legati de latere Nuntius & orator ad perpetuam rei memoriam. Ex iniuncto nobis ab apoſtolicæ ſedis beneplacito legationis munere ad ea libenter intendimus, per quæ divinus cultus in eccleſiis ſingulis & locis eccleſiaſticis maxime infra limites noſtræ legationis conſiſtentibus continuum ſuſcipere valeat incrementum, & his, quæ propterea comperimus proceſſiſſe, ut firma quidem & illibata perſiſtant, cum a nobis petitur, libenter noſtri adiicimus roboris firmitatem. Cum itaque, ſicut accepimus, in eccleſia S. *Stephani* monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis eſt quædam confraternitas S. *Stephani* nuncupata, laudabiliter inſtituta, cuius anniverſaria quater in anno peraguntur; & ſicut exhibita nuper pro parte confratrum dictæ confraternitatis petitio continebat, prædicta inſtitutio in dictæ eccleſiæ venuſtatem & decorem, & divini cultus augmentum cedit. Quare pro parte eorumdem confratrum nobis humiliter fuit ſupplicatum, ut inſtitutioni prædictæ pro illius ſubſiſtentia firmiori robur noſtræ confirmationis adiicere,

Digitized by Google

cere, atque eis opportune providere benigne dignaremur. Nos igitur, qui divini cultus augmentum ſupremis deſideramus affectibus, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati inſtitutionem confraternitatis huiuſmodi, ac prout illam concernunt, omnia & ſingula rite proceſſa auctoritate legationis, qua fungimur, approbamus & confirmamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decrevimus. Et nihilominus ut eccleſia ipſa debitis frequentetur honoribus, ac in ſuis ſtructuris & ædificiis reparetur, ipſaque & fraternitas huiuſmodi luminariis ac aliis ornamentis eccleſiaſticis decoretur, conſervetur, ac manuteneatur, nec non Chriſti fideles eo libentius devotionis cauſa ad eandem confluant eccleſiam, ac ad præmiſſa manus porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, auctoritate litterarum SS. in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Innocentii* divina providentia Papæ VIII. nobis ſuper hoc conceſſarum, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus perſonis vere pœnitentibus & confeſſis dictam eccleſiam vel aliam vicinam, in qua dicta fraternitas celebrata fuerit, in quatuor diebus, in quibus huiuſmodi anniverſaria peraguntur, devote annuatim viſitantibus, & ad præmiſſa manus adiutrices porrigentibus, ſingulis diebus huiuſmodi centum dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem præſentes litteras fieri, noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione muniri. Datum *Neurenbergæ*, *Bambergenſis* diœceſis, anno incarnationis Domini MCCCCXCI. VII. Kal. Maii, Pontificatus eiuſdem Domini Papæ an. VII. SECULUM XV.

N. CCXCIV.

Indulgentiæ, & licentia abſolvendi a caſibus reſervatis in *Tottmos*.

L*eonellus* de *Chieregatis* decretorum doctor, Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopus *Concordienſis*, ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Alexandri* divina providentia Papæ VI. Referendarius domeſticus, & ipſius ac apoſtolicæ ſedis ad ſereniſſimum Dominum Dominum *Maximilianum* Romanorum regem illuſtriſſimum ac univerſas & ſingulas provincias, terras, & loca *Germaniæ* S. R. I. ſubiecta cum plena poteſtate Legati de latere orator deſtinatus univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Splendor Anno 1496. 6. Ian. Ex eodem.

Digitized by Google

SECULUM XV.

paternæ gloriæ, qui ſua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de clementia ipſius maieſtatis ſperantium tunc præcipue benigno favore proſequitur, cum devota ipſorum humilitas ſanctorum precibus & meritis adiuvatur. Cupientes igitur, ut eccleſia glorioſiſſimæ virginis *Mariæ* in *Tottmos Conſtantienſis* diœceſis *Maguntinæ* provinciæ, monaſterio S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti* dictæ diœceſis ſubiecta in ſuis ſtructuris & ædificiis debitis reparetur, conſervetur, & manuteneatur, ac libris, calicibus, luminaribus & aliis ornamentis eccleſiaſticis pro divino cultu magis decenter muniatur, & a Chriſti fidelibus iugiter veneretur, congruis quoque frequentetur honoribus, & ut Chriſti fideles eo libentius cauſa devotionis confluant ad eandem, & ad reparationem, conſervationem, manutentionem prædictas, promptius manus porrigant adiutrices, quo ex hoc dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, pro parte dilectorum nobis in Chriſto abbatis & conventus monaſterii prædicti porrectis humilibus ſupplicationibus inclinati omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui eccleſiam præfatam in reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, Pentecoſtes, ac etiam ſingularum glorioſæ virginis *Mariæ* & eius S. *Matris Annæ*, ac ipſius eccleſiæ Patronorum, & dedicationis feſtivitatum diebus a primis veſperis uſque ad ſecundas veſperas incluſive devote viſitaverint annuatim, pro ſingulis diebus feſtivitatum earumdem, quibus id fecerint, de omnipotentis Dei miſericordia ac BB. apoſtolorum *Petri* & *Pauli* auctoritate confiſi omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus præfatis quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis auctoritate legationis noſtræ, qua per litteras præfati ſanctiſſimi Domini Papæ nobis tributas fungimur, miſericorditer in Domino relaxamus. Et nihilominus, ut liceat ipſis abbati & conventui in eccleſia præfata tot, quot ſufficiant pro multitudine confluentium & peccata ſua confiteri volentium, idoneos ſacerdotes ſæculares vel regulares deputare, qui omnes & ſingulos utriuſque ſexus Chriſti fideles in viſitationis, aſſumptionis & nativitatis glorioſiſſimæ virginis *Mariæ* & S. *Annæ* duntaxat feſtivitatum diebus ad eccleſiam ſæpenominatam pro adipiſcendis indulgentiis huiuſmodi declinantes, ſi id humiliter petierint, in ipſis feſtivitatibus, & uno die immediate prædictas quatuor viſitationis, aſſumptionis, & nativitatis glorioſiſſimæ virginis *Mariæ*, ac S. *Matris* eius beatæ *Annæ* duntaxat feſtivitates præcedente, & uno die immediate ſequente confeſſionibus eorum prius diligenter auditis ab omnibus eorum peccatis, illis tamen exceptis, propter quæ ſedes apoſtolica foret merito conſulenda, abſolvere valeant, iniuncta eis & eorum cuilibet ſic confiten-

Digitized by Google

confitentibus pro modo culpæ pœnitentia ſalutari, licentiam & faculta- SECULUM XV.
tem concedimus, pariterque indulgemus, proviſo tamen, quod præfati Chriſti fideles propter hoc non deſiſtant iuxta mandatum ſacri concilii generalis ſaltem ſemel in anno omnia peccata ſua tunc confitenda proprio ſacerdoti confiteri, quod ultra præſentium litterarum publicationem etiam per dictos deputatos ſacerdotes ipſis Chriſti fidelibus auditis eorum confeſſionibus intimari curabunt, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem præſentes litteras fieri noſtrique ſigilli iuſſimus & fecimus appenſione communiri. Datum *Conſtantiæ Maguntinæ* provinciæ in domibus habitationis noſtræ anno incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. VIII. Idus Iunii, Pontificatus præfati ſanctiſſimi Domini noſtri Domini *Alexandri* Papæ VI. anno IV.

N. CCXCV.

Conſervatorium monaſterii S. *Blaſii* contra iniuſtos invaſores & perturbatores.

Anno 1498. 16. Febr. Ex eodem.

Alexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis *Conſtantienſi* & *Baſilienſi* Decanis, ac Præpoſito SS. *Felicis* & *Regulæ Torreggii Conſtantienſis* diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Militanti eccleſiæ licet immeriti diſponente Domino præſidentes circa curam eccleſiarum & monaſteriorum omnium ſolertia reddimur indefeſſa ſolliciti, ut iuxta debitum paſtoralis officii eorum occurramus diſpendiis & profectibus divina cooperante clementia ſalubriter intendamus. Sane dilectorum filiorum abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* epiſcopi & martyris in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis provinciæ *Maguntinæ* conqueſtione percepimus, quod nonnulli archiepiſcopi, epiſcopi, aliique eccleſiarum prælati & clerici ac eccleſiaſticæ perſonæ tam religioſæ quam ſæculares, nec non duces, marchiones, comites, barones, nobiles, milites & laici, communia civitatum, univerſitates oppidorum, caſtrorum, villarum & aliorum locorum, & aliæ ſingulares perſonæ civitatum & diœceſium & aliarum partium diverſarum occuparunt, & occupari fecerunt caſtra, villas & alia loca, terras, domos, poſſeſſiones, iura, & iuriſdictiones, nec non fructus, cenſus, redditus, & proventus dicti monaſterii ac nonnulla alia bona mobilia & immobilia ſpiritualia & temporalia, ad abbatem & conventum ac monaſte-

SECULUM XV.

rium huiuſmodi legitime ſpectantia, & ea detinent indebite occupata, ſeu ea detinentibus præſtant auxilium, conſilium, & favorem: nonnulli etiam civitatum & diœceſium ac partium prædictarum, qui nomen dominii in vacuum recipere non formidant, eiſdem abbati & conventui ſuper prædictis caſtris, villis, & locis aliis, terris, domibus, poſſeſſionibus, iuribus, iuriſdictionibus, fructibus, cenſibus, redditibus & proventibus eorumdem, & quibuſdam aliis bonis mobilibus & immobilibus, ſpiritualibus & temporalibus & aliis rebus ad abbatem & conventum ac monaſterium huiuſmodi ſpectantibus multiplices moleſtias & iniurias inferunt & iacturas. Quare dicti abbas & conventus nobis humiliter ſupplicarunt, ut, cum eiſdem valde reddatur difficile pro ſingulis querelis ad apoſtolicam ſedem habere recurſum, providere ſibi ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur adverſus occupatores, detentores, præſumptores, moleſtatores, & iniuriatores huiuſmodi illo volentes eiſdem abbati & conventui remedio ſubvenire, per quod ipſorum compeſcatur temeritas, & aliis aditus, committendi ſimilia, præcludatur, diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos vel duo aut unus veſtrum per vos vel alium ſeu alios, etiam ſi ſint extra loca, in quibus deputati eſtis conſervatores & iudices, præfatis abbati & conventui efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes non permittatis, eos ſuper his & quibuslibet aliis bonis & iuribus ad abbatem & conventum ac monaſterium huiuſmodi ſpectantibus ab eiſdem vel quibuſvis aliis indebite moleſtari, vel eiſdem gravamina ſeu damna vel iniurias irrogari, facturi dictis abbati & conventui, cum ab eis vel procuratoribus ſuis aut eorum aliquo fueritis requiſiti, de prædictis & aliis perſonis quibuslibet ſuper reſtitutione huiuſmodi caſtrorum, villarum, terrarum, & aliorum locorum, iuriſdictionum, hominum, iurium & bonorum mobilium & immobilium, reddituum quoque & proventuum & aliorum quorumcunque bonorum, nec non & de quibuslibet moleſtiis, iniuriis, atque damnis præſentibus & futuris, in illis videlicet, quæ iudicialem requirunt indaginem, ſummarie & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicii, in aliis vero, prout qualitas eorum exegerit, iuſtitiæ complementum. Occupatores ſeu detentores, præſumptores, moleſtatores & iniuriatores huiuſmodi, nec non contradictores quoslibet, & rebelles cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis extiterint, quandocunque & quotieſcunque expedierit, anctoritate noſtra per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis: non obſtantibus tunc felicis recordationis *Bonifacii* Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, in quibus cavetur, ne

Digitized by Google

ne aliquis extra ſuam civitatem & diœceſin, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ diœceſis ad iudicium evocetur: ſeu ne iudices & conſervatores a ſede apoſtolica deputati prædicta extra civitatem & diœceſin, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunque procedere, ſive alii vel aliis vices ſuas committere, aut aliquos ultra unam dietam a fine diœceſis earumdem trahere præſumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate præſentium non trahatur; ſeu quod de aliis, quam manifeſtis iniuriis & moleſtiis, & aliis, quæ iudicialem requirunt indaginem, pœnis in eos, ſi ſecus egerint, & in id procurantes adiectis, conſervatores ſe nullatenus intromittant, quam aliis quibuſcunque conſtitutionibus a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, tam de iudicibus delegatis & conſervatoribus quam perſonis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, aut aliis editis, quæ noſtræ poſſent in hac parte iuriſdictioni aut poteſtati eiuſque libero exercitio quomodolibet obviare. Seu ſi aliquibus communiter vel diviſim a prædicta ſit ſede indultum, quod excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, ſeu extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi & eorum perſonis, locis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali, cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam noſtræ iuriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua eiuſque toto tenore de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Cæterum volumus & apoſtolica auctoritate decernimus, quod quilibet veſtrum proſequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico præpeditus, quodque a data præſentium ſit vobis & unicuique veſtrum in præmiſſis omnibus & eorum ſingulis cœptis & non cœptis, præſentibus & futuris, perpetuata poteſtas & iuriſdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate poſſitis in præmiſſis omnibus cœptis & non cœptis, præſentibus & futuris, & pro prædictis procedere, ac ſi prædicta omnia ſingula coram vobis cœpta fuiſſent, & iuriſdictio veſtra & cuiuslibet veſtrum in prædictis omnibus & ſingulis per citationem vel modum alium perpetuata legitime extitiſſet, conſtitutione prædicta ſuper conſervatoribus & alia quolibet in contrarium edita non obſtante, præſentibus, perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. *Romæ* apud S. *Petrum* anno incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. XIV. Kal. Martii, Pontificatus noſtri anno VII.

N. CCXCVI.

Digitized by Google

N. CCXCVI.

Raymundi Card. *Gurcenſis* confirmatio privilegiorum S. *Blaſii*.

SECULUM XVI.

Anno 1503. 1. Iul. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II. p.* 357.

R*aymundus* miſeratione divina S. R. E. tituli S. *Mariæ novæ* presbyter cardinalis *Gurcenſis* ad univerſam *Germaniam*, *Daciam*, *Sueciam*, *Norwegiam*, *Friſiam*, *Pruſſiam*, omneſque & ſingulas illarum provincias, civitates, terras, & loca etiam ſacro Romano Imperio in ipſa *Germania* ſubiecta ac eis adiacentia apoſtolicæ ſedis de latere Legatus ad perpetuam rei memoriam. Sanctæ Romanæ eccleſiæ, quæ incommutabili divinæ providentiæ diſpoſitioni omnium orbis eccleſiarum primatum obtinet, Legationis officium inter alia in terris & locis S. R. I. per inclitam nationem *Germanicam* licet imparibus meritis exercentes curis ſollicitamur continuis, ut ſubditorum commodis, quibus pia quævis loca proſperari poſſint, ſolerter intendamus, & his quæ rite facta ſunt, ut illibata & firmiora perſiſtant, apoſtolici muniminis adiiciamus firmitatem. Sane quidem pro parte dilectorum nobis in Chriſto abbatis & conventus monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod idem monaſterium quamplurimis ſanctæ ſedis apoſtolicæ, & diverſorum Romanorum Imperatorum, Romanique & aliorum regnorum regum & principum, & prælatorum, terrarum, civitatum, & oppidorum iuribus, immunitatibus & exemptionibus dotatum & decoratum exiſtit, prout in deſuper autenticis confectis litteris plenius dicitur contineri; & ſicut eadem ſubiungebat petitio, ſi omnia & ſingula huiuſmodi privilegia, immunitates, exemptiones & iura unacum eorumdem dependentibus & connexis etiam noſtræ legationis auctoritate cum opportuna defectuum ſuppletione pro firmiori eorumdem ſubſiſtentia confirmarentur, ratificarentur, & approbarentur, ac aliqui ad ipſorum manutentionem deputarentur aſſiſtentes, profecto commoditati ipſius monaſterii & perſonarum religioſorum paci & tranquillitati plurimum conſuleretur, ideo pro parte abbatis & conventus prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus eis in præmiſſis opportune conſulere auctoritate noſtræ legationis miſericorditer dignaremur. Nos qui piorum locorum commoditatem & perſonarum religioſarum pacem, quantum nobis ex alto conceditur, indefeſſa ſollicitudine procurare ſatagimus, dictorum abbatis & conventus ſupplicationibus in hac parte inclinati omnia & ſingula privi-

privilegia, immunitates, exemptiones & iura prædicta quavis auctoritate iuſte tamen conceſſa & poſſeſſa, eorumdem omnium tenores præſentibus pro expreſſis haberi cum opportuna tam iuris quam facti per nos reparabilium defectuum ſuppletione, auctoritate noſtræ legationis, qua fungimur, in hac parte confirmamus, ratificamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. Et nihilominus dilectis nobis in Chriſto abbati monaſterii in *Adelberg* ordinis *Præmonſtratenſis*, & Decano collegiatæ eccleſiæ *Stutgardienſis Conſtantienſis* diœceſis, ac officiali *Conſtantienſi* per hæc ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus veſtrum, per vos vel alium ſeu alios præfatis abbati & conventui efficacis defenſionis auxilio in præmiſſis aſſiſtentes non permittatis, eos contra confirmationem ac approbationem & ratificationem huiuſmodi impediri: contradictores dicta auctoritate per cenſuram eccleſiaſticam compeſcendo, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, in ſynodalibus & provincialibus editis, conciliis generalibus & ſpecialibus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam nobis inferiori quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. In quorum fidem præſentes litteras fieri, noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum in monaſterio *Eberbach* ordinis *Ciſtercienſis Maguntinæ* diœceſis, anno incarnationis Dominicæ MDIII. Kal. Iulii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Alexandri* divina providentia Papæ VI. anno XI.

N. CCXCVII.

Eiuſdem licentia pro monachis & ſubditis S. *Blaſii*, utendi butyro, caſeo & lacticinio.

Raymundus miſeratione divina ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli S. *Mariæ novæ* presbyter Cardinalis *Gurcenſis* ad univerſam *Germaniam*, *Daciam*, *Sueciam*, *Norwegiam*, *Friſiam*, *Pruſſiam*, omneſque & ſingulas illarum provincias, civitates, terras, & loca etiam S. R. I. in ipſa *Germania* ſubiecta ac eis adiacentia apoſtolicæ ſedis de latere Legatus, dilectis nobis in Chriſto abbati & conventui conventus S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem in Domino.

Anno 1503. 1. Iul. Ex archiv. San-Blaſ.

SECULUM XVI.

mino. Ad ea ex iniuncto nobis ab apoſtolica ſede Legationis officio libenter intendimus, per quæ catholicorum Chriſti fidelium quorumlibet, præſertim religioſorum ſub regularis vitæ diſciplina degentium, & Altiſſimo perpetuo famulantium corporum ſoſpitati & conſcientiæ puritati ſalubriter valeat provideri. Cum itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, in partibus *Germaniæ* oleum olivarum non creſcat, & oleum huiuſmodi non niſi maximis impenſis habere poteſtis; nos ut vos eo erga S. ſedem apoſtolicam reddamus devotiores, quo vos magis illius gratiæ cognoveritis ubertate foveri, veſtris in hac parte devotis ſupplicationibus inclinati, ut vos veſtrique ſucceſſores ipſius monaſterii veſtri abbates & religioſi, ac veſtri & ipſius monaſterii familiares pro tempore exiſtentes, etiam quoties vos & ipſos aut aliquos ex vobis vel ipſis ad ſingula loca extra dictum monaſterium, pro negotiis tamen illius, declinare contigerit, quadrageſimalibus & adventus ac ſingulis aliis temporibus & diebus, quibus butiri, caſei & aliorum lacticiniorum eſus de iure vel conſuetudine patriæ, aut alias ex præcepto eccleſiæ eſt prohibitus, butiro, caſeo & aliis lacticiniis loco olei olivarum abſque alicuius conſcientiæ ſcrupulo perpetuo uti & veſci libere & licite poſſitis & valeatis, veſtrique ſucceſſores & familiares poſſint & valeant auctoritate legationis noſtræ, qua fungimur, in hac parte tenore præſentium concedimus & indulgemus, ac vobiſcum & ſucceſſoribus veſtris & familiaribus prædictis eadem auctoritate diſpenſamus, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus in ſynodalibus & provincialibus editis, conciliis generalibus vel ſpecialibus, ac monaſterii & ordinis prædictorum iuramento, confirmatione apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. In quorum fidem præſentes litteras fieri, noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum in monaſterio *Eberbach Maguntinenſis* diœceſis anno incarnationis Dominicæ MDIII. Kalendis Iulii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Alexandri* divina providentia Papæ VI. anno XI.

N. CCXCVIII.

Digitized by Google

N. CCXCVIII.

Eiuſd. indulg. pro diverſis feſtis in S. *Blaſio* celebrandis.

SECULUM XVI.

Anno 1503. 1. Iul. Ex archiv. San-Blaſ.

Raymundus miſeratione divina ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli S. *Mariæ novæ* presbyter Cardinalis *Gurcenſis* ad univerſam *Germaniam*, *Daciam*, *Sueciam*, *Norwegiam*, *Friſiam*, *Bruſſiam*, omneſque & ſingulas illarum provincias, civitates, terras, & loca etiam S. R. I. in ipſa *Germania* ſubiecta ac eis adiacentia apoſtolicæ ſedis de latere Legatus, univerſis & ſingulis præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Quanto frequentius fidelium mentes ad opera charitatis inducimus, tanto ſalubrius animarum ſaluti providemus. Cupientes igitur, ut eccleſia monaſterii S. *Blaſii* prope Nigram Silvam ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis, ad quam, ſicut accepimus, dilectus nobis in Chriſto *Caſparus Lenger* de *Stutgardia*, presbyter dictæ diœceſis, ſingularem gerit devotionis affectum, congruis frequentetur honoribus, & a Chriſti fidelibus iugiter veneretur, ac in ſuis ſtructuris & ædificiis debite reparetur, conſervetur, & manuteneatur, libriſque, calicibus, luminaribus, & aliis ornamentis eccleſiaſticis pro divino cultu neceſſariis decenter fulciatur & muniatur, in ea quoque cultus augmentetur divinus, & ut Chriſti fideles eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, ac ad illius reparationem, conſervationem, & manutentionem aliaque præmiſſa manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, dicti *Caſpari* devotis in hac parte ſupplicationibus inclinati de omnipotentis Dei miſericordia ac BB. *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui dictam eccleſiam in ſingulis Nativitatis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, Pentecoſtes, omnibus beatiſſimæ virginis *Mariæ*, S. *Annæ* eius genitricis, omnium apoſtolorum & evangeliſtarum, Trinitatis, inventionis & exaltationis S. *Crucis*, omnium Sanctorum, & commemorationis omnium animarum, ſanctorum *Iohannis Baptiſtæ*, & *Michaelis* archangeli, nec non patronorum & dedicationis dictæ eccleſiæ feſtivitatibus & diebus a primis veſperis uſque ad ſecundas veſperas incluſive devote viſitaverint, aut qui ſub decantatione antiphonarum *Salve Regina*, vel o *ſacrum convivium*, quotiens eaſdem in dicta eccleſia decantari contigerit, devote interfuerint, & ter orationem Dominicam, & totiens ſalutationem angelicam devote

SECULUM XVI. dixerint, ac ad præmiſſa manus, ut præfertur, porrexerint adiutrices, pro ſingulis diebus, quibus id fecerint, centum dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem præſentes litteras fieri, noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum in monaſterio *Ebirbach Maguntinenſis* diœceſis anno incarnationis Dominicæ MDIII. Kalendis Iulii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Alexandri* divina providentia Papæ VI. anno XI.

N. CCXCIX.

Idem concedit, monachos 21. 22. 23. annorum ad SS. Ordines promoveri.

Anno 1504. 29. April. Ex eodem.

Raymundus miſeratione divina S. R. E. tituli S. *Mariæ novæ* presbyter Cardinalis *Gurcenſis*, ad univerſam *Germaniam*, *Daciam*, *Sueciam*, *Norwegiam*, *Friſiam*, *Pruſſiam*, omneſque & ſingulas earum provincias, civitates, terras & loca, etiam S. R. I. in ipſa *Germania* ſubiecta, ac eis adiacentia apoſtolicæ ſedis de latere Legatus, dilecto nobis in Chriſto abbati & conventui monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem in Domino. Iniunctum nobis ab apoſtolica ſede legationis officium tunc debite peragere non ambigimus, cum perſonis quibuſvis, illis præſertim, quæ religioni adſcriptæ ſunt, favoris noſtri dona impertimur, & ea, per quæ ſemotis conſcientiarum ſcrupulis, ipſis conſuli valeat, favorabiliter concedamus. Exhibita ſiquidem nobis pro parte tua petitio continebat, quod alias mortalitate nimia ibidem invaleſcente tredecim fratres conventuales, ſicut Altiſſimo, rerum omnium diſpenſatori, placuit, diem ſuum clauſerunt extremum, adeo quod propter presbyterorum carentiam divina officia cum maxima difficultate perſolvuntur. Et ſicut eadem ſubiungebat petitio, ſi in præmiſſis per opportunum ſubventionis remedium tibi & tuo conventui non ſuccurratur, divinum cultum detrimenta & imminorationem exinde ſuſtinere poſſe vehementer formidas. Quare nobis humiliter ſupplicari feciſti, quatenus tibi ſuper præmiſſis de opportuno remedio providere dignaremur. Nos ea, quæ in divini cultus augmentum tendunt, vigili cura promovere ſatagentes, huiuſmodi ſupplicationibus tuis inclinati tibi quotiens evidens neceſſitas occurrerit, ut tui conventus monachi

Digitized by Google

nachi profeſſi, etiam ſi in viceſimo primo, ſecundo aut tertio ſuæ ætatis anno fuerint conſtituti, quotiens per te tanquam habiles & idonei ad hoc præſentati fuerint, a ſuo ordinario vel de ipſius licentia a quocunque catholico antiſtite gratiam & communionem apoſtolicæ ſedis habente etiam extra tempora a iure ſtatuta aliquibus tribus Dominicis vel feſtivis diebus ad omnes, etiam ſacros & presbyteratus, ordines ſe promoveri facere poſſint & valeant, auctoritate legationis noſtræ, qua per ſpecialis facultatis litteras fungimur, in hac parte tenore præſentium diſpenſamus, ipſisque clericis ſeu monachis ordines prædictos recipiendi, ac dicto antiſtiti illos conferendi licentiam concedimus pariter & facultatem præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem præſentes litteras fieri noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum *Baſileæ* anno incarnationis Dominicæ MDIV. III. Kal. Maii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Iulii* divina providentia Papæ II. anno I. SECULUM XVI.

N. CCC.

Eiuſdem indulgentiæ pro diverſis feſtis & quando abbas S. *Blaſii* in pontificalibus celebrat.

R*aymundus* miſeratione divina ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tit. ſanctæ *Mariæ novæ* presbyter Cardinalis *Gurcenſis* ad univerſam *Germaniam*, *Daciam*, *Sueciam*, *Norwegiam*, *Friſiam*, *Pruſſiam*, omneſque & ſingulas illarum provincias, civitates, terras & loca etiam ſacro Romano Imperio in ipſa *Germania* ſubiecta ac eis adiacentia apoſtolicæ ſedis de latere Legatus, univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Ante thronum divinæ maieſtatis fideles Chriſti, ſanctorum piis adducti ſuffragiis, ad eorum feſtiva ſolemnia eo debent ferventius incitari, quo talium patronorum fulciti præſidiis potiora retributionis præmia & munera valeant promereri. Unde nos more paſtoris vigilis Chriſti fideles ſingulos, quos cupimus in ſuperna patria collocari, ad ipſorum ſanctorum trahimus libenter obſequia, ut eos in conſpectu Domini devota veneratione collaudent. Cupientes igitur ut eccleſia monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva *Conſtantienſis* diœceſis congruis frequentetur honoribus, & a Chriſti fidelibus iugiter veneretur ac in ſuis ſtructuris & ædificiis debite reparetur & conſervetur & manuteneatur, Anno 1504. 29. April. Ex archiv. San-Blaſ.

 libriſ-

SECULUM XVI.

libriſque, calicibus, luminaribus & aliis ornamentis eccleſiaſticis pro divino cultu neceſſariis decenter fulciatur & muniatur, in ea quoque cultus augmentetur divinus, & ut Chriſti fideles eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, & ad illius reparationem, conſervationem, manutentionem, & fulcimentum aliaque præmiſſa manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, dilectorum nobis in Chriſto abbatis & conventus monaſterii præfati devotis in hac parte ſupplicationibus inclinati de omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui præfatam eccleſiam S. *Blaſii* in ſingulis Nativitatis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis & Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Trinitatis, Corporis Chriſti, Aſſumptionis, Nativitatis, Præſentationis, Conceptionis, Purificationis, Annuntiationis, & viſitationis beatiſſimæ & glorioſiſſimæ virginis *Mariæ*, eiuſque matris S. *Annæ*, S. *Michaelis* archangeli, ſanctorum *Ioannis Baptiſtæ* & *Evangeliſtæ*, *Petri* & *Pauli*, aliorumque omnium Apoſtolorum, ſanctorum *Georgii*, *Eraſmi*, *Chriſtophori*, *Sebaſtiani*, *Blaſii*, patroni præfatæ eccleſiæ, ſanctarum *Mariæ Magdalenæ*, *Catharinæ*, *Barbaræ*, *Agnetis*, *Margaritæ*, *Appolloniæ* virginum, omnium Sanctorum, commemorationis *omnium animarum*, ipſiuſque eccleſiæ patronorum & dedicationis feſtivitatibus & diebus a primis veſperis uſque ad ſecundas veſperas incluſive devote viſitaverint, aut qui ſingulis feſtivitatibus prædictis ſeu quibuſcunque feſtivitatibus prædictis ſeu quibuſcunque feſtivis vel dominicis diebus, in quibus abbas pro tempore exiſtens vel ſucceſſores ſui dicti monaſterii abbates in dignitate & infula abbatiali miſſam & divina officia celebraverint, eiſdem miſſarum ſolenniis devote interfuerint, pro ſingulis diebus prædictis, quibus id vel aliquod præmiſſorum fecerint, centum dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem præſentes litteras fieri noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum *Baſileæ* anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quarto, tertio Calendas Maii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Iulii* divina providentia Papæ ſecundi, anno primo.

N. CCCI.

Digitized by Google

N. CCCI.

Idem SS. Reliquias monaſterio S. *Blaſii* donat.

R*aymundus* miſeratione divina ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli S. *Mariæ novæ* presbyter Cardinalis ad univerſam *Germaniam*, *Daciam*, *Sueciam*, *Norwegiam*, *Friſiam*, *Pruſſiam*, omneſque & ſingulas illarum provincias, civitates terras & loca etiam S. R. I. in ipſa *Germania* ſubiecta & eis adiacentia apoſtolicæ ſedis de latere Legatus, univerſis & ſingulis præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Sanctorum reliquias, quorum animas non dubitamus in cœlo regnare cum Chriſto, nos univerſi & ſinguli Chriſtiani pio amore venerari debemus in terra, ut Dei honorandos amicos divinis nos beneplacitis confoveamus, & illorum nobis propterea vendicantes patrocinium apud eum, quod noſtris meritis non valemus, eorum interceſſionibus mereamur. Cum itaque nos alias certas venerabiles ſanctorum & ſanctarum reliquias in urbe & extra eam in vim Brevis apoſtolici nobis deſuper a felicis recordationis *Alexandro* Papa VI. conceſſo tranſtulerimus & collegerimus, volentes enim eiſdem venerabilibus reliquiis monaſterium S. *Blaſii* in Nigra Silva *Conſtantienſis* diœceſis, ordinis S. *Benedicti*, ad quod ſingularem gerimus devotionis affectum, honorifice decorare, hac de cauſa nonnullas SS. *Chriſtianæ*, *Kunigundis*, *Methundis*, & *Wibrandis* virginum de ſocietate undecim millium virginum in *Agripinenſi* civitate martyrium paſſarum exiſtentium, quarum corpora XVI. Kal. Iulii, prope civitatem *Baſilienſem* cum ea, qua potuimus, reverentia, in plurimorum prælatorum nobis in divino aſſiſtentium (præſentia) noſtræ legationis auctoritate levavimus & tranſtulimus *a*) ad dictum monaſterium honorifice collocandas & obſervandas miſimus & conceſſimus. Ut igitur hæ ſacratiſſimæ reliquiæ in dicta eccleſia, in qua collocabuntur, in debita veneratione habeantur, ac Chriſti fideles ipſi eo ad illam eccleſiam viſitandam ardentiores reddantur, quo ex hoc ſe magis dictarum ſanctarum, quarum reliquiæ in eadem requieſcunt, patrociniis & interceſſionibus apud Deum noverint eſſe adiutos, de omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, qui dictam eccleſiam in ſingulis dictarum ſanctarum, quarum reliquiæ ibidem ſunt reconditæ, feſtivitatum & præſentationum earumdem diebus a primis veſperis uſque ad ſecundas devote viſitaverint, pro ſingulis diebus, quibus id fecerint, centum,

SECULUM XVI.

Anno 1504. 13. Iul. Ex eodem. T. II. p. 357.

(*a* Deſcribitur hæc elevatio a ſociis Bollandianis die XVI. Iunii.

SECULUM XVI.

centum, qui vero ante reſervaculum dictarum reliquiarum præfatis diebus in memoriam paſſionis earumdem ſanctarum ter orationem Dominicam, & totiens ſalutationem angelicam devote dixerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem præſentes litteras fieri, noſtrique ſigilli iuſſimus appenſione communiri. Datum *Baſileæ*, anno incarnationis Dominicæ MDIV. III. Idus Iulii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Iulii* divina providentia Papæ II. anno I.

N. CCCII.

Cardinalium complurium indulgentiæ pro eccleſia & confraternitate *Tottmoſiana*.

Anno 1504. 16. Maii. Ex archiv. San-Blaſ.

Oliverius Oſtienſis, *Georgius Portuenſis*, & *Raphael Albanenſis* epiſcopi, *Ludovicus Iohannes* tituli SS. *quatuor coronatorum*, *Guillermus* tituli S. *Pudentianæ*, *Dominicus* tituli S. *Marci*, *Iohannes* tituli S. *Priſcæ*, *Franciſcus* tituli S. *Cæciliæ*, & *Hadrianus* tituli S. *Griſogoni*, presbyteri, *Iohannes S. Mariæ* in *Dompnica*, *Federicus S. Theodori*, & *Alexander S. Euſtachii*, diaconi, miſeratione divina ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinales, univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam. Quanto frequentius fidelium mentes ad opera charitatis inducimus, tanto ſalubrius animarum ſuarum ſaluti providemus. Cupientes igitur ut parochialis eccleſia, prioratus nuncupata *B. Mariæ* de *Totmos* in Nigra Silva *Conſtantienſis* diœceſis, in qua quædam laudabilis *confraternitas* Chriſti fidelium devote inſtituta exiſtit, congruis frequentetur honoribus, & a Chriſti fidelibus iugiter veneretur, ac in ſuis ſtructuris & ædificiis debite reparetur, conſervetur, & manuteneatur, nec non libris, calicibus, luminaribus, ornamentis eccleſiaſticis, & aliis rebus divino cultui inibi neceſſariis decenter muniatur, utque Chriſti fideles ipſi eo libentius devotionis cauſa confluant ad eandem, & ad reparationem, conſervationem, manutentionem & munitionem huiuſmodi manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos. Nos cardinales præfati, videlicet quilibet noſtrum per ſe, ſupplicationibus dilectorum nobis in Chriſto confratrum dictæ *Confraternitatis* nobis ſuper hoc humiliter porrectis

Digitized by Google

rectis inclinati de omnipotentis Dei miſericordia ac beatorum *Petri* & *Pauli* apoſtolorum eius auctoritate confiſi omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus utriuſque ſexus vere pœnitentibus & confeſſis, qui dictam eccleſiam in ſingulis videlicet aſſumptionis & nativitatis B. *Mariæ* virginis, ac Pentecoſtes, nec non certi unius diei menſis Auguſti, in quo dicta confraternitas cum vigiliarum, miſſarum, & aliorum divinorum officiorum celebratione ſolenniter peragitur, ipſiuſque eccleſiæ dedicationis feſtivitatibus & diebus a primis veſperis uſque ad ſecundas veſperas incluſive devote viſitaverint annuatim, & ad præmiſſa manus porrexerint adiutrices, pro ſingulis feſtivitatibus ſive diebus prædictis, quibus id fecerint, centum dies de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. In quorum fidem litteras noſtras huiuſmodi fieri, noſtrorumque ſigillorum fecimus appenſione muniri. Datum *Romæ* in domibus noſtris anno a nativitate Domini MDIV. die vero XXVI. menſis Maii, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini *Iulii* divina providentia Papæ II. anno I.

N. CCCIII.

Georgio abb. S. *Blaſii* homines ligii ſe dant.

Ich *Michel Schlecker* von *Ebingen*, und *Engela Bülin* ſin eliche Husfrow, bekennent offenlich und tund kund aller mancklichem mit diſem brieff, für uns alle unſre kind die wir yezo habent, oder noch überkomend und gewinnen möchtent umbe ſölich gut zuverſicht die wir habent zuo dem hochwirdigen Fürſten und herren, herren *Jörgen* Abbt des Gotzhuſes ſant *Bläyſien* im *Schwartzwald*, unſerm gnädigen heren, beſonder och umbe des willen als wir uns und unſre kind dem genanten unſerm gnädigen heren und ſiner gnaden Gotzhus zuo eygen ergäben habent umbe ſölichs ſin gnad uns den hoff zü *Oberhoffen* mit aller zuogehört zü einem ſtätten Erblechen gelichen hat, und an den alten reſtantzen ſo uſſerloſſen gewäſen ſind by *Heintzen Meyer* ein nachlaſs gethan, namlich hundert ſtuck, nach lutt zweyer zedlen. Darumb mit guottem willen und wolbedachtem muot frylich willenklich, und unbezwungenlich, ſo haben wir uns und unſere kind die wir yetzo habent ald uns Gott der her füro gitt mit lib und guott an den ege- Anno 1507. 1. Febr. Ex archiv. San-Blaſ.

Digitized by Google

SECULUM XVI.

nanten unſern gnadigen heren Abtt *Iörgen*, ſine nachkomen und an das genant Gotzhus, mit diſem brieff yetzo rächt und redlich zuo eygen ergäbent, allſo das der vorgenant Abtt *Iörg* und ſine nachkomen uns und unſere kind die wir yetzo habent und die uns Gott noch füro git mit lib und guott nun furbas mer geruowenklich inhaben, ſchirmen, und verſprächen ſöllend als ander ir eylütt, wan wir inn daruff by unſern gütten truwen gelopt und verheiſſen habent, verſprächent und verheiſſent mit diſem brieff, allſo das wir wäder unſer lib, unſer guott, nach unſere kind als vorgeſchriben ſtätt von Im, ſinen nachkomen, noch von dem genanten irem Gotzhus niemer mer enpſliechen noch fluchtſam wärden wyder iren willen hinder dehein ander heren, hinder dehein ander Gotzhus, noch Cloſter, noch in deheiner Statt nit Burger wärden, noch ſuſt darinne ſitzen, noch ziechen, noch ſuſt gemeinlich hinder nieman andre wye die genant oder gehaiſſen wärdent, durch dehein nott, nach ſach ſüſt noch ſo heimlich noch offenlich noch in deheinen wäg, dann wir ſöllent und wöllent inn by pene ungehorſamikayt und überuarens ſölcher ſach gehorſam undertaenig und gewärtig ſin, als ander ir eygen lüt äne alle geuerd, wir ſöllen inn öch by ſölcher penne, als vor gelut hatt, alle und yetliche unſere kind, die wir yetzo habent, oder die uns Gott noch füro gäbe, unfluchtſam halten, und mit der yetlichem wen es zü ſinen tagen komet, ſchaffen und beſtellen, als vern wir vermogend, ungeuarlich, das ſy inn öch unfluchtſam vertröſtent unfluchtſam und gehorſam zu ſin, als dan umb eygen lüt billich iſt one geuerd. Urkund ſo habent wir beyde mit ernſtlichem flis erbätten den edlen und veſten Iünckher *Cuonraten Heggezer* Vogt zü *Keyſerſtul* unſern gnädigen Iünkheren das er ſin eygen inſigel für uns und unſere kind offenlich gehenckt hat an diſen brieff, das ich *Cunrat Heggezer* bekenn gethan hab von ernſtlicher gebätte wägen doch mir und minen erben in all wäg unſchädlich, gäben uff Mentag vor ſantt *Thorothea* der helgen Iumpffrowen und marterin tag als man zalt von der gepurt Criſti unſers heren tuſend fünffhundert und ſiben iar.

N. CCCIV.

Digitized by Google

N. CCCIV.

Capellæ & altaria dedicata apud S. *Blaſium.*

Frater *Telamonius* Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopus *Tripolitanus* Reverendi in Chriſto Patris Domini *Chriſtophori* eadem gratia epiſcopi *Baſilienſis* in Pontificalibus Vicarius generalis, ordinis heremitarum S. *Auguſtini*, ad univerſorum Chriſti fidelium notitiam deducimus per præſentes, quod anno Domini MDIX. ad inſtantiam reverendi in Chriſto Patris & Domini Domini *Georgii* abbatis monaſterii S. *Blaſii* in Nigra Silva ordinis S. *Benedicti*, nec non ex ſpeciali commiſſione Reverendiſſimi *D. Hugonis* epiſcopi *Conſtantienſis*, die videlicet XXII. menſis Iulii, nobis exiſtentibus in dicto monaſterio conſecravimus altare B. *Mariæ* ſemper virginis in latere aquilonari eccleſiæ parochialis S. *Stephani* intra muros eiuſdem monaſterii, in honore eiuſdem glorioſæ virginis ac matris *Hieſu Chriſti*, atque in memoriam SS. *Blaſii* epiſcopi, *Stephani* Protomartyris, *Chriſtophori*, *Sebaſtiani*, *Catherinæ*, *Barbaræ*, *Margarethæ*, ſanctæque *Verenæ*, eodem quoque die conſecravimus in magna frequentia cleri & populi capellam & altare S. *Nicolai* prope eccleſiam parochialem præfatam in honore ipſius S. *Nicolai*, atque SS *Blaſii* & *Martini* epiſcoporum, deinde ad ſequentem diem quæ fuit XXIII. præfati menſis conſecravimus ſolemniter capellam curiæ abbatialis cum altari in ea conſtructo, in honore *beatiſſimæ Trinitatis*, nec non B. *Mariæ* ſemper virginis, S. *Crucis*, S. *Ioannis Baptiſtæ*, qui eſt & ſemper extitit principalis patronus eiuſdem altaris, S. *Ioannis Evangeliſtæ*, S. *Ægidii* confeſſoris, atque in honore omnium Sanctorum. Cuius dedicatio ſingulis annis III. Kalendas Ianuarii celebratur. Cupientes igitur, ut omnia & ſingula, ut præmittitur, per nos conſecrata in perenni ac iugi veneratione a Chriſti fidelibus habeantur, nos de omnipotentis Dei miſericordia, nec non beatorum apoſtolorum *Petri* & *Pauli*, ſanctique *Blaſii* epiſcopi & martyris meritis & auctoritate confiſi, omnibus ſupradictis vere pœnitentibus, qui in diebus patronorum eorumdem, nec non Nativitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, Trinitatis, Corporis Chriſti, atque in ſingulis B. *Mariæ* ſemper virginis, S. *Crucis*, S. *Michaelis*, & omnium Angelorum, omnium Apoſtolorum, S. *Blaſii*, S. *Vincentii*, S, *Benedicti*, *Chriſtophori*, *Nicolai*, *Galli*, *Felicis* & *Regulæ*, ſanctique *Stephani* Protomartyris loca ac altaria præfata cauſa devotionis acceſſerint, manuſque pro fabrica porrexerint adiutrices, XL. dies de iniunctis

SECULUM XVI.

Anno 1509. 22. Iul. Ex archiv. San-Blaſ.

 ſibi

SECULUM XVI. ſibi pœnitentiis miſericorditer relaxamus. In quorum fidem ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum in S. *Blaſio* anno & die quibus ſupra.

N. CCCV.

Leo X. PP. ſororibus in *Herrenberg* diœceſis *Conſtantienſis* in ducatu *Wirtenbergico* ſine certis legibus in communi viventibus, Regulam S. *Franciſci* tertii ordinis præſcribit.

Anno 1517. 6. Aug. Dilectæ in Domino filiæ ſalutem & apoſtolicam benedictionem: cum ſicut nobis exponi feciſtis, vos hactenus in domo veſtra oppidi *Herrenberg Conſtantienſis* diœceſis, ſub quadam laudabili & quodammodo regulari obſervantia, certo modo collegialiter & in communi nihil proprii habentes, ex laboribus manuum veſtrarum & Chriſti fidelium eleemoſynis vixeritis, ac in receptionibus veſtris ibidem tria religionis vota in manibus rectoris pro tempore exiſtentis parochialis eccleſiæ dicti oppidi emittere conſueveritis, cupiatiſque deinceps in dicta domo ſub emiſſione trium votorum huiuſmodi, religionis videlicet, caſtitatis & obedientiæ nihil in propriis vel in particulari retinendo; ſed quicquid habueritis communiter poſſidendo, in manibus miniſtræ ſeu matris eiuſdem domus pro tempore exiſtentis facienda, nec non ſub regula tertii ordinis S. *Franciſci* de pœnitentia nuncupati Altiſſimo famulari. Nos qui piis deſideriis perſonarum quarumlibet, præſertim feminei ſexus, quæ mundanis propulſatis illecebris, ut divinis obſequiis quietius vacare poſſint, ſe ſuavi religionis iugo ſubmittunt, libenter annuimus. Veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vobis & pro tempore exiſtentibus ſororibus dictæ domus, ut in illa ſub regula tertii ordinis S. *Franciſci* & emiſſione trium votorum huiuſmodi vivere, ac vota ipſa in manibus miniſtræ ſeu matris dictæ domus pro tempore exiſtentis emittere, nec non quaſcunque mulieres ſæculum fugientes & vobiſcum communiter degere & huiuſmodi vota emittere volentes, in ſorores dictæ domus, dummodo aliud canonicum non obſiſtat, & ſine alicuius præiudicio admittere, atque fratres ordinis minorum regularis obſervantiæ confeſſiones veſtras audire, vobiſque eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrant &c. Datum

Romæ

Digitized by Google

Romæ apud *S. Petrum* ſub annulo piſcatoris die VI. Auguſti, MDXVII. Pontificatus noſtri anno quinto. SECULUM XVI.

Io. Ant. Batiferrus.

Dilectis in Chriſto filiabus matri & ſororibus domus oppidi *Herrenberg Conſtantienſis* diœceſis provinciæ *Maguntinæ*.

N. CCCVI.

Sigmund de *Falckenſtein* vendit *Wilhelmo* & *Friderico* de *Fürſtenberg* caſtrum *Haydburg*.

Ich *Sigmund* von *Valkenſtein* Freyherr &c. Bekenn offenlich vnd thun kundt aller meingklich für mich vnd all mein erben mit diſem brieue, als min liber her vnd Vater ſelig die veſte *Heidtberg* mit irem begriffen, auch mit gericht, leüt, ſteür, zünſs, gült, nutze vnd gut genants vnd vngenants vnd mit aller zugehördte nichts vſgenomen von her *Iacoben* von *Staufen* inhalt des brieffs darüber ſagendt, erkaufft hatt, vnd demnach die grauen von *Fürſtenberg* &c. ein widerkof und loſung zu gemelter veſte und der zugehördt gehept habent, ſeitmals aber die wolgebornen *Wilhelm* vnd *Fridrich* grauen zu *Fürſtenberg* &c. gebrüder ſich der loſung der marcken vnd anders mit mir nit haben vereinen mögen, deshalb wir uns eins freien vffrechten kauffs vereint, nemlich alſo, daſs ich *Sigmund* obgenannt den bemelten Grauen von *Fürſtenberg* gebrüder &c. die veſte *Heidtberg* mit aller ſeiner zugehördte, wie obſtat, vnd wie mein her vnd vater ſelig das erkoufft vnd bisher ingehept genutzt vnd genoſſen haben ...... zu koſen gegeben --- vnd iſt der kauff beſchehen vm acht vnd zweinzigk hundert vnd zwen vnd zwainzig guldin hauptguts guter und genemer guldin ...... vnd des alles zu waren und veſten vrkund ſo hab ich *Sigmund* von *Valkenſtein* obgenant mein eigen inſigel zu gezügnus aller obgeſchriebener ſachen offenlich an diſen brief gehenckt, vnd darzu erbetten den veſten *Daniel* von *Baden* daſs er auch ſein aigen inſigel zu den meinen an diſen brief gehenckt hatt doch Im vnd ſeinen erben in allweg vnſchedlich, der geben iſt vff Mentag nach dem Sontag Lettare als man von der Geburtt Criſti unſers lieben Herrn fünffzehenhundert und darnach in dem neünzehenden iare gezalt hatt.

Anno 1519. 4. April. Ex archiv. Furſtenb. T. II. p. 328.

N. CCCVII.

Digitized by Google

N. CCCVII.

Iuramentum *Ioannis Schulteti* ſeu *Schultheiſs* ex Priore in *Reichenbach* abbatis *Hirſaugienſis Spirenſi* epiſcopo factum.

SECULUM XVI.

Anno 1524. 23. Iul. Ex archiv. *T.II. p.* 355.

Ego Frater *Ioannes* in abbatem monaſterii in *Hirſchaw* electus iuro, quod ab hac hora & in antea fidelis ero Reverendo in Chriſto Patri & illuſtri Principi & Domino Domino *Georgio* epiſcopo *Spirenſi*, ſuiſque ſucceſſoribus canonice intrantibus, atque matri eccleſiæ ſuæ. Nec non debitam ſubiectionem & obedientiam rite & legitime ſervabo. Item quod non ero in concilio vel facto, quod dictum D. Epiſcopum aut ſuos ſucceſſores in corpore vel in rebus moleſtare valeat atque poſſit. Item conſilia ſua ſecreta, nec non litteras & nuntios ſuos nulli pandam in præiudicium ipſius. Item iura ſua & eccleſiæ *Spirenſis* pro poſſe & noſſe defendam & manu tenebo. Item nuntios ſuos certo in veniendo, ſtando & redeundo honorifice tractabo. Item regulam S. *Benedicti* ſervabo, & ſecundum eam vivam, & fratres meos eam ſervare, & ſecundum eamdem vivere faciam pro poſſe & noſſe. Item bona monaſterii in *Hirſaw* illicite & indebite alienata pro poſſe recuperabo. Item bona & res eiuſdem monaſterii mobilia & immobilia non alienabo contra ſacrorum canonum prohibitiones & licentiam dicti Domini *Spirenſis* & eius ſucceſſorum. Item quidem amodo ero diligens circa divinum officium diurnum & nocturnum, & fratrum correctionem, diſciplinam, honeſtatem & decentiam. Quæ omnia & ſingula conſueta licita & honeſta pro poſſe & noſſe iuro fideliter obſervare. Sic me Deus adiuvet & conditores ſanctorum Dei evangeliorum.

N. CCCVIII.

Commiſſarius archiducis *Auſtr.* transigit inter monaſterium S. *Blaſii* & rebelles ſubditos.

Anno 1525. 13. Nov. Ex archiv. *T.II. p.* 348.

Ich *Chriſtoph Fuchs* von *Fuchsberg*, zu *Zauſenburg* Ritter fürſtl. Durchleüchtigkeit von *Oeſterreich* meines gnädigen herrnRath, Hauptmann

zue

Digitized by Google

zue *Kueſſtein*, und Commiſſari. Bekenn als ſich die acht Einungsmeiſter ſampt allen anderen meines gnädigſten herren vnterthanen auf dem hinderen wald zu der herrſchafft *Hochenſtain* gehörig, mit dem böſen aufrürigen Pauren im *Klegaw* und an anderen orten verbrüdert, auch über ir gethan pflichtner, und mit meines gnädigſten herren ſchloſſe und ſtett belegeren, beſchieſſen, einnemmen, zerprechen, plünderen, desgleichen dem ehrwürdigen herrn *Iohann* Abbt des Gottshaus zu S. *Blaſy* ſein Gottshaus und ſonſt auch viel andere geporer edlen und unedlen perſohnen in ſollichem und mererm alleswegs übels und bös zufügen helffen: alſo haben ſie auf heüt dato durch güetlichen unterred des edlen und veſten Eydelegken von *Reyſchachs* zu *Weyler* ſich mit mir als Commiſſarien in nammen meines gnedigſten herren wiederum verſönt, geaint, und vertragen auf vorm mainung, auch gleichermaſſen und geſtalt wie die im *Elſaſſ*, *Sungaw*, und *Breyſigaw* den vertrag zwiſchen meinem gedachten gnedigſten herrn und derſelben abgefallen gepurſami aufgericht, angenommen, und geſchworen haben, welcher vertrag ihnen allen in ganzer verſamlung zu *Guttenberg* unter dem Schloſs durch die edlen und veſten *Adamen* von *Honburg*, desgleichen bemelten von *Reiſchach*, und *Hans Iacoben* von *Heydeck* vogt zu *Kiſenberg* als mein in dieſer ſach verordneten fürgehalten und offentlich fürgeleſen worden iſt, ſo von wort zu wort in der ſubſtanz und den haubt artigklen alſo lautend. Zum erſten ſollen ſie die vnderthanen ihre verträg und bündtnusbrieff, ſo ſie einander aufgericht, und gegen einander geben haben, wo dero ainich vorhanden, ſeiner Lieb und fürſtl. Durchleüchtigkeit überantwurten, dergleichen irer pflicht obberürter bündtnus und vereinigung endlich und genzlich einander ledig zehlen und erlaſſen, wie ſie auch allſambt, und ſonders hiemit derſelben pflichten ledig gezehlt und einander erlaſſen, und keiner in krafft derſelben den anderen weiter ze forderen oder ze ermahnen haben, und ob ainicher noch vermög ſollicher pflicht ermant wurde, der ſoll doch denſelben manen als zu wieder der obrigkeit und irer pflicht damit ſie ihrer oberkeit verpunden, zu gehorſamen nit ſchuldig ſein, ob ſie auch in der verſchinnen empörungen iemands zu pflichten in verburgter oder unverburgter ſchazung oder derohalb verſchreibung zu geben genedigt, dieſelben alle tod und abſein, auch ire Vendle, ſo ſie noch ainnichs hetten, heraus zu ſeiner Lieb und fürſtl. Durchleuchtigkeit handen ſtellen. Zum anderen ſollen alle und iede abgefallen oder ungehorſame paursleuth ir harniſch, büchſen und wör, doch uſsgenommen degen und ſchwerdt zu zeidten als ſie ire herrn, wie hernach volgt, ſwören, von inen legen, vnd zu handen ſeiner Lieb und fürſtl. Durchleuch-

SECULUM XVI.

leüchtigkeit oder deren Commiſſarien überantwurten und frey übergeben, und ſo ſie wieder geſworen und ſein Liebe und fürſtl. Durchleuchtigkeit oder ir Commiſſarien unterthänigſt bitten wurden, ihnen ſolche wöre aus gnaden wieder zu geben, daſs ſein Lieb und fürſtl. Durchleüchtigkeit, oder ire Commiſſarien aus ſondern gnaden inen die wör vnd harniſch, ſo die unterthanen übergeben, wieder zuſtellen, doch mit geding, daſs den unterthanen in ihren eyd eingebunden werd, ſolich wör uud harniſch in ewigkeit nicht wieder ſein Lieb und fürſtl. Durchleüchtigkeit oder ir erben und nachkommen, auch nicht wieder ir oberkeiten und herrſchafften, ſonder allein zu rettung landt vnd leuth, und wieder die ihenen die brauchen wöllen, die ſie von ihren neügeſchwohrnen ayden abtringen wöllen, oder wieder die ihre dahin ſie von ſiner Lieb und fürſtl. Durchleüchtigkeit oder ihrer oberkait beſchaiden worden, und inſonderheit ſöll nun hinfüran kein paurſam ainicherley büchſen über feld tragen bey einer nemlich ſtraff zehen gulden reiniſch, die ein ieder auſſerhalb krigsläuffen, ſo offt er damit betretten wird dem Landsfürſten on nachlaſs zu bezahlen ſchuldig ſein ſoll. Zum dritten ſollen ſie iren herrn von newen ſchweren, inen trüw vnd gehorſam ſein, iren nuzen fürdern, ſchaden wenden und alles das thun, ſo ſie ihnen hievor der aufruhr gethan haben, und ſoll iedes Dorff ſich mit ſeinem Herrn oder Iunckern um den zugefügten ſchaden von ihnen beſchehen nach zimlichen dingen uf das fürderlichſt vertragen. Gleicherweiſs ob ſie nit irem ſonder einem fremdeu Herrn oder Nachpauren ainichen ſchaden zugefüegt, ſo ſoll derſelb her, des der vnterthan iſt, bey ime darab ſein, und verfüegen, daſs dem beleidigten wiederkehrung geſcheh, wie ſich gepürt, wo aber das gütlich nicht ſin möchte, ſo ſoll es zu vilgemeltes vnſers herrn Vetters, und ſeiner fürſtl. Durchleüchtigkeit oder derſelben darzu unpartheylich verordneten Räthen, ſo dem beſchädigten nicht verwandt ſeind, entſchaid ſteen und dabey ungewögert bleiben, und ſoll keiner der unterthanen bey geſchwohrnen ayd zuvor vnd ee er, wie iezt gemeldt, geſchworen aus der herrſchafft oder landſchafft, darunter er geſeſſen, nit abziehen, er habe dann zuvor das ſtraffgeld, ſo ihme, wie hernach volgt, aufgelegt, bezalt, auch die beſchädigungen, ſo er gethan oder helfen thun, obberührter maſs wiederlegt, und vergnügt, ſie ſollen in ihren Kirchen alle chriſtenl. ordnung, wie die von alters her gehalten werden, auch halten bis auf ein weitere ordnung und fürſehung und darvon kein änderung beſchehen laſſen. Dargegen ſoll die Prieſterſchafft ſich auch geſchickt halten, wann ſie aber anders erfunden, und betretten wurden, alsdann der ordinari

oberkeit

oberkeit angezaigt, wo aber von der gaiſtl. oder ordinari-oberkeit kein einſehung oder ſtraff erfolgte, alsdann durch die weltl. oberkeit wendung beſchehen, was auch von den kilchen oder kilchenpflegern genommen worden, daſs ſollen die ſolliches gethan, wiederum bezahlen, ob ſie ſich aber ſollicher bezahlung halben nit vereinen oder vertragen möchten, ſoll es gleiche weis zu ſeiner Liebe und fürſtl. Durchleüchtigkeit oder derſelben verordneten Räten entſchaid ſteen, und dabey ungewegert bleiben, die Redlinführer oder Haubtſächer ſollen geſtrafft werden nach ein ieden verſchulden, und verdinnen, doch daſs der ihene, ſo für ein Redlinführer oder Haubtſacher angeben oder angenomen wurdet, zu vor und er geſtrafft von ſeiner Liebe und fürſtl. Durchleüchtigkeit oder denen ſo des von ir befelch haben, genuegſamlich erhört werden, und vermutlich eigentliche erkundigung ſeiner verhandlung beſchehen, ſo aber die verantwortung des für ein Rädlinführer angenommene zweifenlich ſo ſoll ſein Liebe und fürſtl. Durchleüchtigkeit iuriſdiction für malefizgericht durch ſein Lieb und fürſtl. Durchleüchtigkeit mit landſaſſen beſezt fürſtellen, und was erkant, daſſelb ſtracks an ihn vollzogen werden. Sie ſöllen auch hinfüran kein bruderſchafft noch verſamlung wider ir oberkeit haben, noch ſich ſunſt rotten, auch kein kirchweyhin weiter halten, noch verhieten bey verliehrung ihres lebens. Ain iedes Dorf, Weiler oder Hoof ſoll nur gedachten unſeren lieben herrn und vetter und ſeiner fürſtl. Durchleuchtigkeit zu ſtraff für brand- und blünderſchazung von iedem hus ſechs guldin geben nemlich drey guldin in monatsfriſt den nechſten dato folgend und die andere drey guldin uf nechſt St. *Martinstag*, aber die ſtraff gegen den Stetten will ſein Liebe und fürſtl. Durchleüchtigkeit derſelben einer iederen verhandlung noch vorbehalten haben, die wittwen und wayſen, und den ihenen, ſo von iren oberkeiten zu ſtraff irer häuſer verprent, und ir veeh genommen, ſollen in diſen beſchwerden nit angelegt, ob aber wittwen erfunden wurden, daſs ſie ſich in den ſchwebenden vfruren mit worten, rat, hilf oder that ungeſchickt gehalten haben, deren ſoll hierin nit geſchont, ſonder gegen ihnen gleicher weis wie andere ungehorſamen nach gelegenheit vollfahren werden, die ſo den pauren nit anhängig geweſt, ſonder bey iren herrſchafften oder oberkeiten beſtendig pliben, die ſollen nit beſchwehrt, ſonder auch der ſchäden, ſo inen zugefügt worden ſeyn möchten von denen ihenigen, ſo ſolliche gethon, wiederum erlegt werden, welcher an ſeinem leben geſtrafft wird, dem ſoll von ſeinem verlaſſen guet nit mehr dan der coſt genommen, und die übermaas ſeinen erben pleiben. Den abgewichnen, ſo ſich in obver-

 melte

SECULUM XVI.

melte ſtraff und begnadigung nit begeben, denen ſoll weib und kind hinnach geſchickt, und all ir gut genommen werden, von denſelben güttern ſollen dem Fürſten ſechs guldin, den Herrn oder Juncker drey guldin, und von der übermaas den gehorſamen unterthanen denen ſchaden zugefüegt, ergenzung geſchehen. Wo aber ein abgewichner gefangen wurde, der ſoll uf der hern coſten ſeiner ordentlichen oberkeit geantwurt, und daſelbſt nach geſtalt ſeiner verhandlung geſtrafft werden: wo er aber den uncoſten nit leiden wolt, alsdann ſoll ſolliche überantwortung an dem ort, wo er begrifen, beſchehen, dahin ſollicher ſtraffen die maſs wie oben von den Redlinführeren vnd Haubtſecheren geuelt auch gehalten werden, und daſs ſeiner Liebe, und fürſtl. Durchleüchtigkeit den abgewichenen gnad mitzutheilen vorbehalten ſey. Die unterthanen ſollen auch bey iren ayden ſchuldig ſein die abgetrettenen in keinen weeg inenthalten behauſen oder unterſchlöffen, ſonder wo ſie die ankomen mügen ſeiner Liebe und fürſtl. Durchleüchtigkeit oberkeiten und landtſchafften dieſelben wo ſie dero mochtig ſein, fänglich annemmen, und in das nächſt ambt oder gericht antwürten, doch ſoll ein vatter ſeinen ſohn, oder ein bruder den anderen, oder ein ſohn ſeinen vatter, oder ein ſchwager den anderen alſo fänglich anzunehmen nit verbunden ſein, doch auch denſelben, wie oben gemelt nit enthalten, der unterſchlöffen, dergleichen ſollen auch die unterthanen keinen frömbden, der von anderen orten entlauſen iſt, weder hauſen, herbergen, noch in kein weeg enthalten, und ob die vnterthanen aincherley klag oder beſchwerung hetten wider ir ambtleüt, herrſchafften, oder oberkeiten, die mögen ſie unſerm hern und vetter und fürſtl. Durchleüchtigkeit fürbringen, will ſein Liebe, und fürſtl. Durchleütigkeit oder derſelben verordneten Räten die nothtürfftiglich verhören, und ſobald die unterthanen wieder geſchworen, zum fürderlichiſten ſollichs ſein mag, nach zimlichen und billich ſachen darin einſchung thuen vnd haben, und ſie unbillicher weiſs ze tringen nit geſtatten. Auf verleſſung bemelter artigkel haben inen die geſamten von adel aus meinem befelch weiter eröffnet, ſo ſie diſen vertrag annemmen vnd zu halten ſchworen, werd ir ieder bey dem ayd, ſo er in annemmung dieſs vertrags thue, ſich verbinden ſo mein gnädigſter Herr ie wider ir Durchleüchtigkeit ungehorſamen zu *Waldshut* zu ziehen oder inen ander nachtheil als leids zuzufüegen begern, als verbott ihnen nichts zuzuführen oder zuzutragen alls anderes pflegen wurde, daſs er das halten, desgleichen dis on anſprach an den redlen und veſten *Cunraden* von *Reiſchach* von wegen des Breyſiſchen

zuge

zugs zu haben vermeinen in vor vilgemelten meinem gnädigſten Hern bey recht beleiben laſſen wollen, das alles die ermelten perſohnen als ich von den verordneten bricht bin, bis an etlich Redlinführer angenommen, ir Vendlin überantwurt, harniſch büchſen vnd wör von in gelegt, und darauf daſs alles im vertrag ermelt, und wie angezeigt iſt, zu halten mit uſgehebten vingeren und gelehrten ayden geſchworen; auch nach dem die geſanten um gebung ihrer wöhren wiederum unterthäniglich gebetten, die inen die in nammen meines gnädigſten Hern und mein laut angeregten vertrags zu gebrauchen wiederum volgen laſſen. Darum und ſo nun mein her von ſant *Blaſi* vorgenant etlich ſeins Gottshus verwanten unter gemeldten gehuldigten auch gehabt hat, ſo hab ich ime auf ſein erforderen diſem vertrag geben. Der zu urkund mit meiner aigenen hand unterſchrieben und angehenckten inſigel, doch meinem gnädigſten Hern mir und meinen erben in allweeg ohne ſchaden offentlich beſieglet iſt zu *Küſenberg* am dreyzehenden tag des monats Novembris nach Chriſti gepurt als man zalt tauſend fünfhundert, und fünf vnd zwanzig iahr. SECULUM XVI.

N. CCCIX.

Archidux *Auſtriæ* tutelam promittit contra rebelles ruſticos.

Ferdinand von Gottes Gnaden Prinz und Infant in *Hiſpanien* Erzherzog zu *Oeſterreich*, Herzog zu *Burgund* &c. Ehrſammer Geiſtlicher Lieber andächtiger, welchermaſſen dir und deinem Gottshaus und deſſelben Probſteyen und ander ſeiner zugehörung über vielfältig dem erlich und überflüſſig recht erbieten von der aufrürigen Paurſchafft am *Schwarzwald* verſchiener zeiten gewaltig und ungeſchickt handlungen zugefüegt ſeyen, des haben wir aus deinem ſchrifftlichen anzeig nach langs nicht mit clainer beſchwehrd, ſonder auch mit gnädigen gros mitleyden vernommen, und wiewohl wir um dir um deinem Gottzhaus als unſerm und unſers haus *Oeſterreichs* Schirmsverwandt in anſehung der getrewen und viel bewieſen und erzeigte dienſtbarkeit in ſolcher deiner wiederwärtigkeit gnädige hilf und beyſtand erzeigen wolten; ſo ſein wir doch bey gegenwärtig aufrürigen weeſen mit ſolchen groſſen treffennlicher geſchäfften, damit wir unſer land und herrſchafften vor Anno 1525. 18. Iun. Ex archiv. San-Blaſ. *T. II.* p. 248.

 abfall

Digitized by Google

SECULUM XVI.

abfall verhüeten, dermaſſen beladen, darauf wir auch einer treffenlichen groſſen koſten wenden müſen, daſs wir diſer zeit dir und deinem Gotzhuſs, wie gern und mit gnädigem willen wir ſolches thäten, mit einer ſonderen hilf nit zu ſtatten kommen mugen. Darumb wolleſt, wie unſer gnädig und güetlich begeren an dich iſt, iezmahlen mit uns gedult tragen, und dich leiden wie du magſt, bis die empörungen in anderer unſerer herrſchafften, darinn wir zu abſtellung ſolcher täglich groſſen vleiſs ankeren nach Gottes willen zu peſſeren friden und rue gebracht werden, was wir dann dir und gedachten deinen Gotzhus, in dem das billich und recht iſt mit unſer fürdrung erſchieſſen, und zu guetem handlen mugen, darinn wollen wir dich, und dein Gotzhaus und deſſelben verwandten nit verlaſſen, ſondern dich, und berührt dein Gotzhaus in dem und anderen allzeit gnedicklich und wohl bevolchen haben, daſs ſolt du dich zu uns entlich getröſten und verſehen. Geben zu Insbrugg, am XII. Iunii MDXXV.

N. CCCX.

Idem ex commiſſione Archiducis promittunt eius ſatrapæ.

Anno 1526. 1. Octob. Ex archiv San-Blaſ. T. II. f. 343.

Wir des durchleüchtigſten grosmächtigen Fürſten und herrn herrn *Ferdinanden* Prinzen und Infanten in *Hiſpanien*, Erzherzogen zu *Oeſterreich*, Herzogen zu *Burgundi*, zu *Steir*, *Kärnten*, und *Crain* &c. Graven zu *Tyrol* &c. unſers gnädigſten Herrn Landtvogt, Regenten und Räte im obern *Elſaſſ* und nach gemelter ſachen vor ihrer fürſtl. Durchleüchtigkeit verordneter Commiſſarien bekennen vns offentlich und thun kund allermäniglich als uns die hochgemelt fürſtl. Durchleüchtigkeit ein Commiſſion und beuelh zugeſchickt hat von wort zu wort alſo luten.

Ferdinand von Gottes Gnaden Prinz und Infant in *Hiſpanien* Erzherzog zu *Oeſterreich* Herzog zu *Burgundi* &c. den edlen, erſammen gelehrten, und unſern lieben getrüwen vnſerm Obriſten Haubtmann und Landtvogt, auch Statthaltern Regenten, und Räten unſers Regiments zu *Enſisheim* im oberen *Elſaſſ*. Edel ehrſam gelehrt liebe getrewe. Wir ſenden vch hierin verſchloſſen ain ſupplication, ſo uns der erſam' gaiſtlich unſer lieber andächtiger *Iohannes* Abbt des Gotzhus

Digitized by Google

zu ſant *Blaſien* uf dem *Schwarzwald* fürbracht, darinnen er ſich wider die Einwoner und Landſaſſen des *Schwarzwalds* von wegen des Noms und zugefügten ſchaden ime in nächſt vergangener puriſchen vfrur begegnet beſchwerdt, und darinnen unterthänigſt angeruffen und gebetten hat. Wie ihr ſehen und darus clärlichen vernemmen werdet; diewyl wir nun gemeltem Abbt als unſerm Schirmsverwandten mit unſer hilf zu erſcheinnen gnädiglich geneigt vnd ſchuldig ſein. Demnach empfehlen wir vch ernſtlich das ir vf ſein oder ſeins Anwaldts anruffen, was ſich gepührt fürderlich handlet, und dermaſſen einſehens habet, daſs er ſich wieder billichkeit verer nicht zu beſchweren hab, daran thut ir unſer ernſtlich meinung geben zu *Speier* am ſechs und zwanzigſten tag Iulii &c. &c. im ſechs und zwanzigſten, und ſtot ir fürſtl. Durchleüchtigkeit mit eigner hand *Ferdinandus.* Ad Mandatum Sereniſſimi Dni principis Archiducis pprium, *Harrach* Canzler, und *Ferenberger* unterſchriben &c. SECULUM XVI.

Vnd zu vrkund mit unſer *Wilhelms* herrn zu *Rappoltenſteins* zu *Hochenagkh* und *Geroldegks* am *Waſichin* Landvogts vorgenant anhangenden inſigel verſiglet. Geben iſt zu *Freyburg* im Priſgau am erſten tag des monats Octobris nach Chriſti unſers lieben herrn Geburth gezahlt fünfzehen hundert zwanzig und ſechs iar.

N. CCCXI.

Ferdinandi I. R. R. litteræ convocatoriæ ad Prælatos *Wurtembergiæ.*

Wir *Ferdinand* von Gottes gnaden römiſcher zu *Hungern* unnd *Böheim* König, Infant in *Hiſpanien*, Erzherzog zu *Oeſterreich*, Hertzog zu *Burgundi*, *Steyr*, *Kernten*, *Crain* und *Würtenberg* &c. Grave zu *Tyrol* &c. Füegen den Erſamen unſern lieben andächtigen und getrewen unnſern Prælaten unſers Fürſtenthums *Württenberg* der nachbenenten Gottsheüſer, mit nahmen: *Bebenhuſen*, *Adelberg*, *Denckendorff*, *Lorch*, *Hirſaw*, *Herrenalb*, *Mulbronn*, *Plawbeüren*, *Allperspach*, *Murhart*, *Zwifalten* und *Sanct Iörgen* mit diſem offenen beſigelten brieff und bevelch zu vernemmen. Wiewohl wir uns verſehen, Ihr all gemeinlich unnd ſonderlich ſollen uff unſer iüngſt geſchehen rechtlich betagen, gegen unſerm getrewen lieben *Iohann Löblin* un- Anno 1532. 2. Octob. Ex archiv. S. Georgii.

 ſerm

Digitized by Google

Seculum XVI.

ſerm Rath unnd Burgvogt zu *Enns*, und ſeinem volmächtigen Anwald vor unnſer *Württenbergiſcher* Regierung, durch eüch ſelbs oder ewer volmächtig anwald und gewalthaber erſchinen ſein, ſo ſeyen doch allein etlich mit gewalt, unnd die andere weder durch ſich ſelbs noch mit gewalt durch andere volmechtig erſchinen, ſonder uſpliben. Darumb den bemelts unſers Raths und Burgvogts vollmechtiger procurator unnd anwald gut rechtmeſſig urſach gehabt, gegen und wider dieſelben uſplibne Prælaten, ſo nit erſchinen, ſich der ungehorſami zu beklagen (wie auch beſchehen). Nachdem aber unnſer Regierung bewegen: wölchermaſen Ir von Prælaten ain gemein alls ain corpus ohne unnderſchidlich mit gemeiner unſer Landtſchafft in ein klag verfaſst beclagt ſind, das Ir die Prælaten eüch ordenlicher und formlicher zum rechten nitt taugenlicher unnd geſchickter machen mögen, dann durch ain gemainen ainigen ſchrifftlichen gewalt, der von eüch allen gemeinlich unnd ſonderlich beſigelt und überantwort &c. So haben ſie daruff gemelten anwalt dahin vermögt, das er ſollichs zu geſchehen guetlich gewilliget hatt, unnd für guot angeſehen, in namen und von wegen ewer aller Prælaten in gemain ein gemainen ſchrifftlichen gewalt uff den Erſamen unſern getrewen lieben *Iohann Künigſpach* Licentiaten gemeiner unſerer Landtſchafft advocaten, ſamt und ſonder zu ſtellen, und eüch allen denſelbigen zu verſiglen zu zuſchicken, als wir hiemit diſem unſerm geſchwornen potten thun, ernſtlich begehrende, Ewer ieder wolle denſelbigen von ſeinetwegen beſigeln, und bemeltem unſerm botten wider überantworten, damit ſich der Cläger oder ſein Anwald ainicher weiter ungehorſami oder geverlichen verzugs der rechten nit zu beclagen hab, ſonder uff unſer verner betagen darin formlich und ordenlich procedirt und gehandelt werd wie ſich gebürt. Des wöllen wir unns zu eüch allen und ieden inſonderheit zu geſchehen verſehen, und ir thund daranne unſer ernſtlich mainung. Geben in unſer ſtatt *Stutgarten* den andern tag des monats Octobris von Chriſti gepurt fünffzehen hundert dreyſig und zway, unſers Reichs des Römiſchen im andern, und aller andern im ſechſten iare.

N. CCCXII.

Digitized by Google

N. CCCXII.

Reſponſoriæ Prælatorum ad præcedentes.

Wir nachbenanten Prælaten gemeinlich unnd ſonderlich des Fürſtenthumbs *Württenberg* mit nahmen *Iohannes* Abbt des Gottshaus *Bebenhuſen*, *Leonhart* Abbt des Gottshaus *Adelberg*, *Ulrich* Probſt zu *Denckendorff*, *Laurentz* Abbt des Gottshus *Lorch*, *Iohann* Abbt des Gottshaus *Hirſaw*, *Lucas* Abbt des Gottshus *Herrenalb*, *Iohann* Abbt des Gottshus *Mulpronn*, *Ambroſius* Abbt des Gottshus *Plawbyren*, *Ulrich* Abbt des Gottshus *Alperſpach*, *Martin* Abbt des Gottshus *Murhart*, *Sebaſtian* Abbt des Gottshus *Zwyfalten*, und *Iohann* Abbt des Gottshus *Sanct-Iörgen* bekennen offentlich mit diſem brieff &c. Alls der Ehrenveſt *Iohann Loblin* &c. umb etlich vermaint ſprüch und vorderung unns obgenanten Prælaten mitt und neben gemeiner Landtſchafft vor der hochgedachten königlichen Maieſtät Regierung zu *Württenberg* rechtlich fürgenommen und beclagt hatt, wölchen rechten wir aber in aignen perſonen uſs redlichen ehrenhafften urſachen nit uſwarten könten noch mögen, das wir gemeinlich und unverſcheidenlich dem erſamen hochgelehrten herrn *Iohann Künigſpach* der rechten Licentiaten, gemainer Landtſchafft Advocaten in beſter beſtendigſter form, mas und geſtallt, ſollichs von recht oder gewohnheit wegen geſchehen ſoll, kan und mag &c. SECULUM XVI. Anno 1532. 2. Octob. Ex eodem.

Unnd des zu veſtem urkundt hatt unſer yeder ſeiner Prælatur innſigel offentlich getruckt zu end dis brieffs, der geben iſt den andern tag des monats Octobris nach Chriſti gepurt funffzehen hundert im zway und dreyſſigſten iahr.

N. CCCXIII.

Confirmatio venditionis a Præpoſitura in *Wislikon* nomine *Galli* abb. S. *Blaſii*.

Ich *Benedict Schütz* borger der Statt *Bern*, und der zit miner gnädigen herren der 8. alten Orthen einer loblichen Eydtgnoſsſchafft Landvogt zu *Baden* im Ergöw, bekenn offentlich mit diſem brieff, das uff hüt dato für mich als einen Landvogt kommen ſind, die ehrwürdigen edlen und geiſt- Anno 1536. 20. Nov. Ex archiv. San-Blaſ.

SECULUM XVI.

geiſtlichen herren herr *Burckhart* von *Riſchach* ze *Wislikon*, und *Ioannes Wagner* ze *Clingnow* Pröbſte, in nahmen des hochwürdigen Fürſten und herren herr *Galluſen* Abbte des Gottshus S. *Bläſe* Irs gnädigen herren, des einen und *Thoman Morren* von *Wislikon* anders theils, und offneten bemelt beyd Pröbſt in nahmen wie obſtat, wie das ſie eines uffrechten und ewigen kouffs verkoufft und zu kouffen geben dem vorgenanten *Toman Morren* und ſinen erben, genants Irs gnädigen herren Schürr ſo zu der Probſtie *Wislikon* gehörig gſin, zu *Wislikon* im Dorff gelegen ſtieſſe einhalb an des *Meders* garten, und anderſyeth an wiſen, mit grund, greith, ſtegg, wegg und aller rechtung, fryhen, eehaffty und zugehörd gantz für fry ledig eygen. Und alſo wäre diſer kouff geben und beſchehen um zwennztig guldin, ie ſechzehen batzen für ein guldin, dere ſy von dem bemelten *Thoman Morren* gentzlich gwehrt und bezahlt wäre, des ſy von mir anred und bekantlich warend, und ſinn erben dero gentzlich quit ledig und loos ſagten in krafft dis brieffs. Und darum ſo ſölte und möchte bemelter *Thoman Morr* und ſyn erben nun hinfür ewiglich ſoliche ſchürr mit aller rechtung und zugehörd, wie obſtatt innhaben, beſitzen, beſetzen, entſetzen, die nutzen, müſſen, verkouffen, vertuſchen, bewerben, und damit handlen, wandlen, ſchaffen, thuen und laſſen, als mit anderen ihren eygnen und fryen gutte, von ihnen und ihren nachkomenden Pröbſten und mänglichs von ihretwegen ſimnus, irrung, intrag und widerred, dan ſy ſich hiemit aller forderung und anſprach gantzlichen verzigen und begeben haben wolten, lobten und verſprachen auch by ihren Ehren dem vorgenanten *Thoman Morren* und ſinen erben dis kouffs und verkoufften ſchürr mit innfart und usfart und aller rechtung und zugehörd, wie ſie bisher inngehöbt genutzt und genoſſen haben, recht wärend zu ſind, und ihnen darum gute ſichere warſchafft ze thuende und ze tragen an allen enden und ſtetten, da ſy des währſchafft betörffend, oder nothtürffig wärdent, als recht wär, und nach den rechten in ihrem coſten, und ohne ihren ſchaden. Und begehrten haruf an mir als einen Landvogt zu erfahren, wie ſy die vorgemeldt Schürr mit aller zugehörd und inmaſſen als obſtuhnde uffgeben, und zu des obgenanten *Thoman Morren* und ſinner erben handen bringen ſolten, damit es krafft und macht haben möchte, und als ſy einanderen ze beyder ſyth aller obgeſchribnen Articklen luter anred und bekantlich warend, ward dis alles mit uffgab, entziehen, und befelchen mit hand, mund, worten und werckhen, und allen dem ſo darzu gehörig dermaſs vollfertiget, das es billich nun und hernach gut krafft und macht hätte und haben ſolte, fur allen gepräſten und

and innfälle. Und des zu urkunde, ſo hab Ich diſeren brieff mit minem anhangenden Inſigel verwahret, und genanten *Thoman Morren* geben laſſen, uff Montag nach S. *Othmars* tag von Chriſtus Purt gezehlt thuſend finffhundert triſſig und ſechs iahre. SECULUM XVI.

N. CCCXIV.

Epiſcopus *Spirenſis* certiores facit abbates *Maulbrunnenſem*, *Hirſaugienſem* & *Herrenalbenſem* de miſſione ſuffraganei ſui ad concilium Tridentinum.

Von Gots gnaden *Philips* Biſchof zu *Speier* und Probſt zu *Weiſſenburg* &c. Unſeren freindelich grus zuvor. Würdigen, lieben, andechtigen. Wür geben eüch gnedig freundelicher meinung zu erkennen, wiewol uf eüweren herren *Heinrichs* Abts des Gotshaus *Maulbrunn* zu mermalen mit unns von ewer ſelbs unnd dann der zweien ewrer mitprælaten unnd Aebten der Gozheüſer *Hirſaw* unnd *Herrenalb* wegen hiebevor gepflogne beratſchlagung unnd geſprech des reducirten Tridentiniſchen Concilii beſuchung belangende, Wir ayniſt uf ſchickung unnſers Suffraganien wie euch bewiſt, ein gedenckens gehapt, unnd aber doch nachgehends aus allerhandt bewegnuſſen ſolche ſchickung gedachtes unſeres Suffraganien einſtehen zu laſſen verurſacht, ir auch deſſen wiederum ſchrifftlichen von unns verſtendigt worden ſeien. So iſt aber unns jüngſt verſchinenes Sontags omnium Sanctorum, als wir damals eben bey unſerer Thomkirchen zu *Speier* aigner perſon geweſen, vonn der keyſerlichen Maieſtat unnſerem allergnedigſten herren ein allergnedigſt ſchreiben zu kommen, darinnen wir von höchſtermelter Irer Maieſtat mit allem ernſtlichem fleiſs von newem höchlichen vermant werden, angeregt concilium ſelb zubeſuchen, demſelben beizuwonen, unnd alles das darumb ſolch verſamblung furgenomen unnd angeſezt hanndelen unnd ſchlieſſen zu helffen. Di aber wir in aigner perſon uf obgemeltem concili nit erſcheinen könnten, als dann unſeren Suffraganeum, unnd wa müglich ſolch perſonen dahien zuſchicken und abzufertigen, die in den ſeſſionibus unſeren ſtandt unnd ſtimm vertreten können. Wan nun uf ſolch der keyſerlichen Maieſtat anderwerts beſchehen allergnedigſt unnd ernſtlich erforderen wir an unſerem ampt unnd dem ſchuldigen

Anno 1551. 19. Nov. Ex chartulario Hirſ. *T. II.* p. 356.

Digitized by Google

SECULUM XVI.

gehorſam ohngern etwas wolten erwinden laſſen, ob dann gleichwol wier hievorlangeſt an die Bapſtlich Heyligkeit unſeres ausbleibens unnderthenigſt ſchrifftliche entſchuldigung gelangen, auch folgends auf Irer Heyligkeit anzeig unnd verweiſung derſelben Legaten unnd Preſidenten des Concilii gleicher geſtalt unnſer excuſation zuſchreiben laſſen, des verhoffens dieſelbig auch alſo fur genugſam angeſehen unnd erkennt werden ſollte. Iedoch, on angeſehen izermelter unnſerer hiefuerigen beyde bey Bapſtlicher Hailigkeit ſelbs unnd auch deren Preſident Legaten furprachter wahrhafften rechtmeſſiger entſchuldigungen, ſo ſeien wir der keyſerlichen Maieſtat erwiedertem allergnedigſten erſuchen unnd begeren underthenigſte folg zu thun dannoch endlichen entſchloſſen, mehrgedachtem unnſerem Suffraganien nach verſcheinung nechſtkünſtiger angarien, und alsdann verrichten ordinationen furderlich hinein geen *Triedent* abzufertigen unnd zuverſchicken. Ob wir nun gleichwol bericht ſeien worden, welcher maſſen Ir iüngſtlich zu ewerer entſchuldigung, unnd damit Ir eüch des perſönlichen erſcheinens verhoffenlich erweren mögen, anſtellung gethan haben ſollen; dieweil aber doch ein ſolches, unns nit eygendlich wiſſendt, unnd dann aus hievor gepflegnen handlungen wir ſo vil vermercket, das eüch ſamptlich unnſer erſt gethanene furſchlag vilgedachtes Weibiſchofs ſchickung betreffendt, dennen wir izundes zu wurcklichem furgang auſs oberzelten urſachen zurichten gennzlich bedacht, auch nit miſsfallen. Wir auch darfur achten, das ſein im concilio gegenwertigkeit ewren perſonen und Gozheüſeren, ſo ime etwas deren halb befolhen, woll erſprieſslich werde ſein mögen: ſo haben wir euch dieſe unnſer furhabend abfertigung offternenntes unſers Weibiſchoffs gnediger freündlicher meinung nit pergen wöllen, damit Ir euwer verner gelegenheyt daruf zu bedencken unnd uns deren bei zeiten auch hienwieder ſchriftlichen oder mundlichen zuverſtendigen hetten, unnd ſeien euch zu gnedigem freundtlichen willen ganz wol geneigt. Datum *Udeheim* Freitags poſt *Eliſabeth* den 19. Novembris anno MDLI.

N. CCCXV.

gitized by Google

N. CCCXV.

Ioannis abbatis *Hirſaug.* ad *Henricum Maulbrunnenſem* epiſtola in eadem cauſa.

Mein andächtig gebett, freuntlichen willen, und alles guts zuvor Erwürdiger andächtiger geiſtlicher lieber Her und Freundt. Es hat verſchiues Sontags den XXII. des Novembris E. E. Burſierer zu *Maulbrunnen* in abweſen E. E. mir ein ſchreiben zugeſchickt, welches von dem hochwurdigen Furſten und hern Biſchoff zu *Speier* ann mich, E. E. und den hern zu *Herrenalb* gewiſſen, belangend das concilium. Solich ſchreiben hab ich ſeins inhalts vernumen, und verleſen, und darauf zaigern diſen meinen diener geen *Speier* geſchickt zu erfarn wie es umb die endtſchuldigungen ſtandt, ſo wier all drei miteinander verordnet geen *Trienth* inn das concilium zu ſchicken, damit ich kinde hochgedachtem meinem gnedigen Hern auf das obgemelt ſeiner F. G. ſchreiben mit antwort begegnen. So kann ich aber nit anders erfaren unnd hören, dan das die gemelten unſer endtſchuldigungen abgefertiget in das concilium unnd one allen zweivel überantwurt, und der hoffnung fur gnugſame endtſchuldigung angenomen werden.

SECULUM XVI.

Anno 1551. 1. Dec. Ex chartul. Hirſ.

Derhalben bin ich entſchloſſen und bedacht mich auf meins gnedigen Hern von *Speirs* ſchreiben alſo laut beiligender copei ungevär zu endtſchuldigen. Sover dann E. E. das auch gevellig mögen E. E. die entſchuldigung verbitſchieren unnd dem hern von *Alb* auch zu ververtigen zuſchicken damit meinem gnedigen hern von *Speier* ſeiner F. G. beger nach wider antwurt widerfare. Solichs hab ich E. E. als meinem lieben hern unnd Bruoder was mein furhaben unnd entſchuldigung nit wellen pergen, thun auch E. E. in denn ſchirm des Almechtigen bevelhend. Ich hab zaigern diſem meinem diener bevolhen etwas weiters mit E. E. zu reden, wie dan E. E. von ime verniemen werden. Dathum *Hirſaw* den erſten Decembris anno MDLI. *Iohann* Abt zu *Hirſaw* p. m. propriam.

N. CCCXVI.

Utriuſque abbatis reſponſio ad epiſcopum *Spirenſem.*

SECULUM XVI.

Anno 1551. 8. Octob. Ex eodem.

Hochwürdiger Fürſt E. F. G. ſeyen unnſer andächtig gebett unnd underthänige dienſt allzeit zuvoran berait. Gnediger Her. Als wir von der Bäpſtlichen Hayligkeit uff das concilium ſo yezo zu *Trient* gehalten, wurdet erfordert, were vnns nichts anmütigers, dann Irer Hayligkeit in ſollichem alle gehorſame zu layſten. So ſind wir aber mit alter zum thayl, und dann leybs plödigkeit auch tegiichen werenden und zufallenden kranckhayten und darüber aus andern urſachen beladen und verhindert. Alſo das unns nit müglich zu erſcheinen, und werden derwegen getrungen ſollich unnſer ehehafft urſach und verhinderungen Irer Hayligkayt oder angeregt concilio zu unſer entſchuldigung zuzuſchicken. Damit auch die weyl unſern ſchlechten worten und anzaygen one zweyfel nit ſtatt gegebeu wurdet, glaublich ſchein und urkhundt mit zuüberſchicken. Wie wir dann des vorhabens ſeind, deſſehalb ettlich gezeugen furzuſtellen, unnd verhören zu laſſen. Nachdem aber dieſelbigen zeügen, inſonders ſo unſers alters wiſſen haben mögen, mit alter und ſchwachayt gleich alls wol alls wir und anderen zufallenden urſachen auch verhindert werden, und alſo unns allen mitt ainander ganz ſchwer und zum thayl nit wol müglich ſein will, zu und fur E. F. G. oder dero geordnete Richter oder Official ſelbs aygner perſon zu khomen. Damitt nun durch ſollichs alles wir an unſer notturfft nit geſaumt oder zum hochſten vernachthaylt, ſonders die warhayt deshalb nichts deſtweniger an tag gepracht werden möge, ſo iſt unſer demüttige unnderthänig pitt E. F. G. wollen in bey verwartem zettel verzaychnet perſonen gnedigen bevelich und commiſſion thun, die zeügen ſo wir ernennen und furſtellen werden, zu verhören, und den actum unſer excuſation vor inen laut eines concepts darüber zu fürderung der ſachen begriffen, als were ſollicher actus vor E. F. G. gaiſtlichen Richter geſchehen, und celebriert, und under E. F. G. gaiſtlichen gerichts zu *Speyr* inſigel verfertigt, gnedig zuſtellen laſſen.

Das um E. F. G. unterthäniglich zu verdienen, ſollen und wollen wir yederzeit gehorſam und gantz willig befunden werden. E. F. G. thue der Allmechtig in langwiriger geſundheit und glücklicher Regierung friſten, wolle unns demuttig bevelhende auch uff unſer unterthanig bitt und werbung gnedige wilfarige antwort pittende. Datum den VIII. Octobris MDLI. E. F. G. unterthänige Caplän.

Heinrich Abbt zu *Maulpron.* und *Iohann* Abbt zu *Hirſchaw.*

Digitized by Google

N. CCCXVII.

Epiſcopi *Spirenſis* commiſſio in hac cauſa.

Von Gotts gnaden *Philips* Biſchoff zu *Speyr* und Probſt zu *Weiſſenburg* &c. Unſern gruſs zuvor, erſamen, lieben andechtigen. Wes uns die wurdigen unſere lieben andechtigen her *Heinrich* zu *Maulpronn* und her *Iohann* zu *Hirſchaw* äbbte in ſchrifften erſucht und gebetten, das habt ir aus beyliegender abſchrifft zu vernemen. Ob wir nun ſollich ir bittlich begeren nach gſtallt der ſachen und zu furderung irer entſchuldigung zimblich und dienſtlich achten, haben wir inen daſſelbig zu irem anzaygten furhaben gnediglich nit weigern wollen. Und iſt demnach unſer begeren, euch und ewer yeden inſonderhait mit vorderung und zuſtellung zu ſollicher ſachen unſers volkhomnen gewalts hiemitt und in craft dis brieffs gnediglich bevelhende, ir wollendt zu furderlichſter gelegenhait, wie es von bayden hern äpten in irem beiligenden ſchreiben begert worden, und es ſich fügen will, ſolliche commiſſion fur handt nemen, an ſtatt und von wegen unſers Richters oder officials in der gayſtlichayt, die perſonen ſo euch von inen gedachten bayden äpten zu zeugen benennt und furgeſtellt, auff den begriff ſie euch übergeben werden, verhören, und daruff ſollichen actum und proceſs begerter maſſen nach rechtlicher ordnung der gebür verfertigen, in dem beſchicht uns zuſampt unſer meinung gut gefallens in gnaden hinwider zuerkhennen. Datum *Udenheim* Sambſtags nach *Dioniſi* anno MDLI.

SECULUM XVI.

Anno 1551. 10. Oct. Ex eodem.

Den Erſamen unſern lieben andechtigen hern *Benedict Herman* Pfarhern zu *Baurbach*, auch Magiſter *Antonien Braun* bayden Dechanten der Capitel *Brettheim* und *Weil*; und *Dominico*. U. cappellan zu *Liebenzell*, und ir yedem inſonderheit.

N. CCCXVIII.

Excuſatio dictorum abbatum ad concilium.

Reverendiſſimi ac Reverendi in Chriſto Patres ac Domini Domini colendiſſimi. Poſt humillimam noſtrorum cum orationibus devotis commendationem. Excuſationes noſtras quominus in concilio œcomenico

Anno 1551. 20. Oct. Ex eodem.

Digitized by Google

SECULUM XVI.

nico & univerſali apud civitatem Tridentinam in Spiritu ſancto celebrando & continuando dudum indicto perſonaliter comparere poſſimus, neque ex cauſis in litteris excuſationum noſtrarum (quas R. P. V. unacum preſentibus tranſmittimus) allegatis & deductis nobis & cuilibet noſtrum poſſibile non ſit, ea qua in veſtras reverendiſſimas paternitates confidimus benignitate gratioſiſſime acceptare, noſque & quemlibet noſtrum excuſatos habere dignemini. Nos enim omnia & ſingula, quæ in huiuſmodi concilio œconomico & univerſali tractata atque concluſa fuerint, tanquam obedientiſſimi catholicæ & Romanæ eccleſiæ filii rata & grata habere, & illis in omnibus obtemperare: denique omnipotentem, ut omnia in dicto concilio tractata & concluſa ad optatum exitum & finem perducantur & ſuum ſortiantur effectum (etiam ut ipſe omnipotens Reverendiſſimas P. V. ad quecunque vota incolumes conſervet) tum noſtris tum conventuum per nos Dei gratia de novo inſtauratorum orationibus devotis aſſidue & indeſinenter precari volumus & ſtudebimus, noſque hiis Rvmis P. V. humillime commendantes. Datum ſub noſtrorum ſecretorum appreſſione die Martis viceſima menſis Octobris anno a Nativitate Chriſti ſalvatoris noſtri milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo

Rmarum P. V.

obedientiſſimi humillimi filii & ſervitores.

Heinricus in *Mullbronn.*
Georgius in *Alba Dnorum.*
Iohannes in *Hirſchaw.*

N. CCCXIX.

Melchioris Prioris in *Munchroth* litteræ ad abbatem ſuum *Ioannem Hirſaugienſem*, quum eſſet reſignaturus.

Anno 1555. chartulario Hirſ. *T. II.* p. 359.

Ehrwürdiger unnd andechtiger, mein gebett unnd freundtlich willig dienſt ſeyen E. E. mit vleyſs voran berayt, beſonders lieber herr unnd freund. Nachdem E. E. mir auf mein iüngſtes an ſy gethan ſchreyben meiner reſignierung unnd volgennder eligierung halben beſchehen, den benennten tag, ſo nunmer verſchinen, inn irer widerantwurt, aus ehafften urſachen, unnd glauplichen verhinderungen abgeſchryben,

aber

Digitized by Google

aber daneben ainen anderen tag, ſo E. E. zu erſcheinen fugelich wer, ernennet, welchen ich allsbaldt denn ordinariis anzayen laſſen hab, der aber inen von lennge der zeyt, auch aus etlichen iren obligenden geſcheffften wegen etwas ungelegen, und derwegen ainen anderen Inen bequemen unnd fugſamen tag, namlich auf Sonntag den 22. Septembris ſchieriſt künftigen inn meinem Gottshaus *Minchsroth* anzukomen, volgenden Monntag die eligierung für die handt zu nemen, angeſezt haben. Dieweil dann ſollcher tag meinem gnedigen herren Graf *Ludwigen* dem allten, auch den anderen ordinariis unnd mir gannz fugſam unnd eben iſt, im ſonderlichen bedencken, das wolgemellter mein gnediger herr ſollicher zeit anhaimiſch gelangen, unnd wie zu vermuten, aus ſeiner Gnaden habenden geſchäfften widerumb verreitten werde. So iſt an E. E. mein ſonder freundtlich unnd vleiſſig bitt, ſie wöllen zu merer befürderung der ſachen, auch in betrachtung meines erlangten alters, unnd ſchwachayt leybs, das nit etwa durch zufallender kranckhayt ain hindernus darzwiſchen komme, auf ſollchen ernannten tag, wo aus verhinderung nicht perſonlich, iedoch zum wenigſten durch ainen volkommen anwald erſcheinen, damit allſo die ſachen nit verkürzet, ſonder vilmer darynnen fürgeſchritten werde. Unnd ſoll E. E. nicht gedencken, noch in ainichen zweyffel ſtellen, wa ſy ie nicht perſonnlich, ſonder durch ainen anwalde erſcheinen wurden, das etwas annders dann vermög des vertrags gehandelt werden ſoll. Will auch ſelber daran ſein, das demſelbigen inn allweg nachgeſchritten werde, unnd E. E. nichzin ſoll benomen noch entzogen werden. Vnnd wiewol ich mich abſchlags nicht verſihe, noch dannacht pitt ich E. E. bey diſem allain darumb geſannten potten umb ſchrifftliche antwurt. Das beger unnd will ich umb E. E. mit meinem gepett gegen Gott, unnd hie in zeyt angenembſs vleys verdienen. Datum den 25. Auguſti anno MDLV. *Melchior* Probſte des Gottshaus *Minchsroth*.

N. CCCXX.

Ioannis abbatis *Hirſaugienſis* litteræ ad *Matthiam* Præpoſitum in *Munchsroth*.

Anno 1556. 2. April. Ex eodem.

Iohann Abte zu *Hirſaw*. Unſer gebæt zuvor, würdiger andächtiger, lieber beſundern. Euer zuſchreiben haben wir verleſen. Und darauff euwern geſanten *Samuel Hueblein* ſelbs eigner perſon (wiewol kranckheit halb)

Digitized by Google

SECULUM XVI.

halb) etwas beſchwerlich angehört, auch als uff verhörte beſchwerden euch begegnen ime *Samuel* unſer maynung und gut beduncken derhalben muntlichen, euch deſſe widerumb hab zu berichten, zu verſtan geben, wie ir dann diſes alles von ime zu vernemen haben. Wollten gern, die ſachen weren der klöſter halb allenthalben beſſer beſchaffen. Dieweil es aber dieſer zeitt nit anderſt ſein will, müſſen wir gedult tragen, und zu Gott beſſerung verhoffen. Haben wir euch zu widerantwurt nicht verhalten wollen. Datum den 2. Aprilis anno MDLVI.

N. CCCXXI.

Iacobi monachi S. *Blaſii* electio in abbatem S. *Trudperti*.

Anno 1573. ex archiv. S. Blaſii *T. II.* p. 346.

Invocata S. Spiritus gratia ego *Chriſtophorus* abbas monaſterii *Petridomus* extra muros civitatis *Conſtantienſis* ordinis S. *Benedicti* de voluntate & conſenſu reverendi & religioſi viri D. *Caſpari* abbatis monaſterii S. *Blaſii* collegæ mei, & totius conventus huius monaſterii S. *Trudperti*, ac vice eorumdem ex compromiſſo, poteſtate & facultate eidem collegæ meo & mihi conceſſa, venerabilem & religioſum virum Dominum *Iacobum Watentingern* conventualem monaſterii S. *Blaſii* prædicti ordinis S. *Benedicti* (in quem nos compromiſſarii ſimul, & concorditer convenimus) in veſtrum & monaſterii veſtri eligo ſeu poſtulo paſtorem, & eidem monaſterio de ipſius perſona provideo, ipſumque pronuntio electum ſeu poſtulatum, & electionem ſeu poſtulationem huiuſmodi ſolemniter publico in his ſcriptis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti amen.

N. CCCXXII.

Heinrici comitis de *Furſtenberg* litteræ monaſterium in *Fridenwiler* ad inſtitutum *Ciſtercienſe* e *Benedictino* transformatum attinentes.

Anno 1576. Ex archiv. San-Georgii *T. II.* p. 371.

Mein freündtlich nachbarlich dienſt und grues zuvor. Ehrwürdiger Geiſtlicher lieber herr und Nachbar, ihr habt vs meinem iungſten ſchreiben

ſchreiben ohne zweiffel vernomen, wie daſs ich vorhabens nechſt komenden Sontag, etwelche Cloſterfrawen alhie weylen zu laſſen, weyl ich, und die fraw Apptiſſin alhie, aber eüch dabey ſonders gern haben und ſehen wolten, gelanget unſer beder ſonder freündlichs und gepürlichs pitt, ir wellet morgen abents auch allhier erſcheinen, und ſolchem Chriſtlichen werckh, neben andern beywohnen helffen, auch den Pfarrer bey eüch zu *Villingen a)*, dahin vermögen ob er auch mit herein gezogen were, daſs ſtehet mir vmb eüch hinwider freündlich zu erwideren und zu beſchulden. Datum *Fridenweyler* den XXIV. Auguſti, anno MDLXXVI. SECULUM XVI.

Heinrich Graff zu *Fürſtenberg*, *Hayligenberg*, und *Werdtenberg*.

a) Patet hinc, epiſtolam ad abbatem S. *Georgii* in *Villingen* eſſe datam.

Welcher geſtalt ich daſs Gottshaus *Fridenweyler*, mit andern Frauwen St. *Bernharts* ordens beſezt, und vorhabens ſelbig Gottshaus genuzlich vff ſolchen orden zu verwenden und confirmiren zu laſſen, deſſen werdt ihr eüch gnugſam haben zu erinnern, wie ihr dan ewers theils beherig vrkhund beſchaffenheit der ſachen, und wil brieff hierzue nottürfftig übergeben, alls ich nur iezo die ſach mit der confirmation ins werckh zu ſtellen fürmeynen würd ich bericht, ich mues ewers ordens Generalem auch darunder erſuchen, nachbarlich bittendt mir ewer guttmeinendt bedenckhen deshalb mitzutheilen, und daneben auch zu berichten, ob ſolcher ewers ordens General zu *Rom*, oder wo er ſein möge, ich mich in allweg deſt beſſer darnach zu verhalten habe, daſs ſtehet mir ihn anderweg nachbarlich und ſonders wolgeneigt zu erwidern und zu beſchulden göttlichen Gnaden befehlendt. Datum *Thonawöſchingen*, in meiner Canzley den XXII. Aug. a. MDLXXXIII. Anno 1583.

Heinrich Graue zu *Fürſtenberg* und *Werdtenberg*.

Demnach ich über meine zwey Clöſter *Fridenweyler*, und *Hoff* bey *Neidingen*, von der Pöbſtlichen Hailigkeit die Römiſchen Bullen und conſens ausgebracht, die weyl mir aber gebüren will ſolchen Pöbſtlichen beuelch nachzukommen, und ſolches nit länger einſtellen, hab ich nit unterlaſſen khünden den herren umb deren Prælatur-Stab, dieweyl ich keinen alhie bekomen weis, nachbarlich anzuſuchen, iſt derwegen mein nachbarlichs pitten, mir ſolchen nur daſs ober ſilberin thail, durch zaigern diſs meinem abgeſandten diener zukomen zue Anno 1585.

Digitized by Google

SECULUM XVI. laſſen, ſoll ſolcher dem herren nach heuth, oder morgens unverſehrt wider nachbarlich zugeſchickht werden. Bin dem herren ſunſten allen nachbarlichen willen und gutwillige dienſt, neben vergleichung andederen zu erweiſſen genaigt, göttlichen gnaden damit befehlende. Datum *Thonawöſchingen* den 20. Auguſti, anno MDLXXXV.

Heinrich Graff zu *Fürſtenberg Heyligenberg* und *Werdtenberg*.

N. CCCXIII.

Tranſactio inter monaſterium S. *Blaſii* eiuſque ſubditos utriuſque vallis *Bernau* & *Menzenſchwand*.

Anno 1581. 12. Iun. Ex archiv. San-Blaſ.

Wir *Caſpar* von Gottes Gnaden Abbte, Prior, und gemeinlich der Convent des Gottshaus St. *Blaſien* uffm *Schwarzwald* ſanct *Benedicten* Ordens, *Conſtanzer* Biſtumbs &c. und wir des iezt beſagten Gottshauſes unterthanen baider thäler *Bernau* und *Menzenſchwand*, wie wir heut zu tag darinnen geſeſſen, ſonders vnd vnuerſcheidenlich, bekhennen und thun kund hier mit dieſem brieff für uns unſere Nachkommen vnd Gottshaus, auch wir die unterthonen ehebemelter Thäler für uns alle vnſere erben, und Nachkommen, die wir hiezu veſtenlich verbunden haben wellen, als ſich dann nun ein gute zeit häro enntzwiſchen vnns obgedachtem Abbte und Convent eins-, ſodann unns den vnterterthonen ehebemelt baider Thäler *Bernaw* und *Menzenſchwand* anders theils, was ſpanns und miſsverſtands, gefallender zünſs und zehenden von allem demienigen, ſo wir die vnterhanen ſeidher tauſend zweyhundert, neünzigſten vnd achten iahr gereitet, uffgeprochen, geſchwendt und zum veldbauw, gleich acker matten, oder weid gepflanzet zu haben vnd einzuziehen vermeindt, derohalben wir uns dann uff einen verſigelten unverſerten lateiniſchen in obbeſtimpten 1298. iahr vnder weyland Abbt *Berchtolden*, und damals geweſenen Convent gedachtes vnnſeres Gottshaus uffgerichteten vertrags-brieff gezogen, welcher von wort zu wort alſo lautet:

Berchtoldus divina permiſſione abbas, totuſque conventus monaſterii S. *Blaſii* Nigræ Silvæ *Conſtant.* diœceſis, omnibus præſentibus inſpectoribus notitiam ſuſcriptorum, noverint, quos noſſe fuerit opportunum, quod

cum

Digitized by Google

cum inter nos ex una & *homines ſeu ſervos* monaſterii univerſos in villa noſtra *Bernowa* reſidentes, ex parte altera, quæſtio ſuper ſolutione decimæ fæni eſſet aliquantulum agitata, quam nos iure communi nobis eſſe debitam dicebamus, ipſis in contrarium aſſerentibus ſe ad ſolutionem decimæ huiuſmodi non teneri, ex eo, quod olim noſtri prædeceſſores cum ſuis ante multa tempora progenitoribus ſua feuda conceſſerunt, pro cenſu & decima certam ſummam pecuniæ noſtris in rodalibus conſcriptam annis ſingulis monaſterio S. *Blaſii* perſolvendam ſingulorum feudis imponebant, ad cuius ſummæ ſolutionem ſe duntaxat obligatos fore, & non amplius allegabant, maxime cum a ſexaginta annis citra decimam fæni ſeu iura alia non ſolviſſent. Tandem eadem diſſenſio proborum virorum ſtrenui viri Domini *Sigefridi* de *Plumpenbach* militis & . . . . ſculteti de *Waldshuot* arbitrio in hunc modum amicabiliter eſt deciſa. Quod videlicet ſingulis annis feſto aſſumptionis virginis glorioſæ *iidem noſtri ſervi* nobis noſtroque monaſterio unam libram denariorum uſualis monetæ nomine decimæ fæni ſolvere tenerentur, antiquo cenſu nobis de feudis ſuis debito, in debitæ ſolutionis robore nihilominus duraturo, noſque ipſos ad ſolutionem vlteriorem de feudis ſuis iam habitis compellere minime deberemus, niſi eos antiquos ſuos limites ſeu terminos egredi contingeret. *Sylvam noſtram* in pratorum ſeu agrorum cultaturam ſuis laboribus redigendo, quod tamen ſine noſtra non debent facere licentia ſpeciali. Tunc enim de his pratis ſive agris quæ de novo ibidem fierent, *cenſum novum* deberent ſolvere, & decimam de eiſdem univerſis, quia prædictam deciſionem acceptavimus, approbavimus, & præſentibus approbamus, ut eos amplius quam ſuperius eſt expreſſum, in ſolutione aliqua in poſterum non gravemus, pro nobis, & ſucceſſoribus noſtris præſentes litteras prædictis noſtris hominibus damus. Sigilli noſtri videlicet abbatis quo & nos conventus utimur proprium non habentes munimine roboratas. Datum in monaſterio noſtro anno Domini M. CC. XC. VIII. XII. Calendas Iunii, indictione XI.

Wir vorbenannte unterthonen aber entgegen vermeindt, daſs wir für dieſe unſere gnedigen und günſtigen Herrn anſprach, mehrers und weiters, dann wie von altem herkommen, namblich wir die unterthanen des thals *Bernau* für den heuzehenden iährlichs uff unſer lieben *Frauen Himmelfartstag* ein pfund heller, und wir die unterthanen des Thaals *Menzenſchwand* für unſeren heüzehenden gar nichts, und aber die zins aus baiden diſen Thäleren innhalt der zinsrädlen und bereinen füro wie bishär zu geben, auch den Martinzehenden, wie von altem

 hero

Digitized by Google

SECULUM XVI.

hero zu erſtatten verbunden, mehrers aber nit ſchuldig ſein ſollen, vnd alſo ein gute zeit gegen einandern diſer irrungen halber vnendtſcheiden geſtanden, daſs wir uns demnach um verhüetung allerhand weitleüffigkeiten willen, ſonderlichen aber wir obberürte baide Thäler auch darumben, daſs ſich uns wieder vnſere ordentliche Obrigkeit in andern dann ſchleinige gütliche mittel einzulaſſen nit gebüren wellen, mit zu baiderſeits vnnſeren gueten wiſſen, zu thuen und willen, dahin vereinbaret, und in der güete verglichen wie voigt: nämblichen und des erſten, dieweil vorbeſagter lateiniſcher brieff (welcher in gegenwärtiger handlung nit uffgehoben, oder annulliret, ſonder inn ſeiner würkung und crefftig pleiben ſolle) ynnder anderen mitbringt, das für den heuzehenden des *Bernauer* Thals iärlichen uff unſer *lieben Frauen Himmelfartstag* ein pfund heller erlegt werden ſolle. Wie dann ein ſolches bishero in vbung geweſen, das wir die unterthanen des bemelten *Bernauer* Thals ſollich pfund heller hinfüro wie bishero uff obbeſtimte zeit gehorſamlichen erſtatten und geben ſollen. Vnd dann zum anderen ſeitenmal vorangezogener brieff vermag, wouern von uffgerichtem ſelbigen vertrags-brieff an unſer der unterthonen zu *Bernau* veld durch ſchweinen, reüten, vffbrechen &c. geuffnet, und erweitert werde (welche üffnung oder erweiterung doch umb eines iewesſenden Herren und Prælaten, auch des convents zu S. *Blaſien* vorwiſſen, willen und erlaupnüſs nit beſchehen ſolle) vnnd dann wir geſtändig auch augenſcheinlich abzunemmen, das vil newes velds geſchweindt, gereüt, und umgebrochen worden, das wir die unterthonen des Thals *Bernau* namblichen erſtlich die zu des Keiſershaus im *Tübach*, und dem oberen Leen geſtracks gegen des Keiſershaus oder *Tübach* über die Alb hinüber gelegen, ſiben pfundt heller, vnnd dann die ſo zu *Rickenbach* uff dem *Schindelhoff* auch in dem Leen ſtracks gegen dem *Rickenbach* über die Alb gelegen ſechs pfund, deſsgleichen die zum Dorff uno Goldbach geſeſſen ſechs pfund und die zum Hof zu *Bernau* drey pfund. Sodann wir die vnterthonen *Menzenſchwander* Thaals namblichen die zum Dorff geſeſſen zwölf pfund, und die zum Hof geſeſſen drey pfund acht ſchil. iedes pfund per zehen Coſtanzer bazen, und ieden ſchil. für einen halben Coſtanzer bazen gereit, für ſolchen heuzehenden iärlichen und vne alle uszüg und fürwort, an iedem dieſer ehe benanten Orten ſamenthafft vſſer einer hand und innen zeit der rechnungen gewislich erlegen und liferen ſollen. Was dann den früchten oder groſſen zehenden belangt, ſollen wir die vnterthonen baider Thäler denſelben was wir an korn, haber, und gerſten, und dergleichen pauen, allwegen davon die zehende

hende

Digitized by Google

SECULUM XVI.

hende garb &c. ſo wir anderſt mit vnnſeren gnedigen Herrn oder Irer Gnaden Ambtsleuten um ein benants nit über kommen möchten) oder ſo es nicht allweg zehen garben geben, oder ertragen möcht, den zehenden theil mit threwen erſtatten.

Betreffend dann den hanff- und flaxzehenden ſeyen wir mit einandern dahin betragen, das vſſer iedem hauſe baider diſer Thäleren, es werde gleich in einem und dem anderen nit auch wenig oder vil gepauwen, für diſen zehenden (darinnen auch rüben gereit) fünff Coſtanzer kreüzer gereicht, darumen aber der haus- und garnpfenning auch der gartenzehenden, nit uffgehoben, ſondern hinfüro wie bishöro gehorſamblichen erlegt werden: es ſollen auch wir die unterthonen baider Thäler *Bernau* und *Menzenſchwand*, oder auch unſern erben alls nachkommen, vnn unſers gnedigen Herren zu St. *Blaſien* oder Irer Gnaden Amtleüten, ſondern gunſt wiſſen, vnd willen, nichtzit weiter ſchweinen, reüten, *uffbrechen*, noch *einſchlagen*, auch *die heeg der Matten nit erweiteren oder verrucken*, ſonder dieſelben in irer refier alls ſie in zeit diſs uffgerichten vertrags geweſen, genzlichen verpleiben laſſen. Was aber aniezo geſchmönt, gereit, umgebrochen, und eingeſchlagen, das mögen wir vnnſere erben, und nachkommen, offen und zu ehren behalten und daſſelbig beſtem vnnſerem nuz und frommen noch genieſſen, doch daſs, wie obgemelt, *die weiden nit zu mattenveldt* gepflanzt werden.

Wo wir aber mit gnedigen vrlaub, vorwiſſen, vnd vergunſtigung mehr hochernants unſers gnedigen Herren zu St. *Blaſien* Irer Gnaden nachkommen, oder Amtleuten obbenant, weiters ſchweinen, reüten, uffbrechen, einſchlagen, oder die heeg erweiteren wolten, ſollen wir innhalt und vermög obgeſezts lateiniſchen briefs, auch weitere zins und zehenden zu geben ſchuldig ſeyn.

Was dann leztlichen obbeſagten zinſs, ſo wir Abbte vnnd Conuent von diſem ſeithero des uffgerichten lateiniſchen brieffs *new gepflanzten veldt*, an oftermelte unſere vnterthanen geuordert &c. belangt, deshalben ſolle hiemit in diſer vergleichung noch nichzit gehandelt, gemeindt, oder verabſchiedet, ſonder diſe anſprach hiemit uff weitere handlung eingeſtellt ſeyn.

Wann dann wir oft gedachter Abbte und Conuent, auch wir die unterthanen mehr benanten Thäler *Bernau* und *Menzenſchwand* vorberürte vergleichung, wie die hierinnen vnnderſchiedlich erzelt würdet,

 mit

Digitized by Google

SECULUM XVI.

mit gutem unſerem wiſſen, willen, unnd baiderſaits annemben allſo abgeret, vnd einhelliglich beſchloſſen; ſo gereden und verſprechen wir hierauff bey unſeren würden, auch waren und gueten trewen, diſe vertrags-handlung in allen iren worten, verſteinden, meinungen, clauſulen, articulen, begreiffungen, und allem irem innhalt, war, veſt, ſteet, und unuerweigerlich, und unuerbrechenlich zu halten, und zu vollziehen, darwider nimmermehr zu thuen, noch ſchaffen gethan werden, in kein weis noch weg. Derowegen uns auch hinwider einicht gnad freyheit, geleitt, gebott, verbott, indult, diſpenſationen, weder bäpſtlich, kayſerlich, königlich, der Fürſten, Stetten, Landen &c. weder gericht noch recht geiſtlichs noch weltlichs, noch auch ſonſten nichtzit überal ſo hierwider zu vermeinten ſchirmen, vszug, fürwort, oder exception immer erdacht, usgebracht, unnd fürgewendt werden möchte gar und ganz nit friden, freyen, retten, enndtheben, noch ſchirmen mag. Dann wir vnns derer aller vnd ieder exceptionen und fürzüglich benannter und vnbenanter ſonderlichen aber der exception doli mali oder der betrüglichkeit mit ſamt dem rechten gemeiner verzeihung widerſprechende gar und ganz verzigen vnd begeben haben, thuen das auch hiemit wiſſentlich, mit und in krafft dis Brieffs. Vnd das alles zu warem und offenen vrkundt, haben wir *Caſpar* Abbte offtermelts Gottshaus St. *Blaſien* vnſer ſecret, und wir der Conuent daſelbs vnſers Convents gemein inſigel gehenckt an diſen und noch einen gleichlautenden brieff, deren zween gleich lauts verfertigt mit einer hand geſchriben, und iedem theill einer zugeſtellt worden. Vnd dann ſo haben wir vorermelte vnterthonen baider Thäler *Bernau* und *Menzenſchwand*, durch unſer abgeordnete bottſchafft mit ernſt und fleis gebeten und erbetten denn edlen und veſten *Hans Chriſtoffen* von *Heidegg* fr. dt. Erzherzog *Ferdinanden* zu Oeſterrich Rath, Schultheiſſen zu *Waldshut*, und Waldvogten der Graueſchaft *Howenſtein*, vnſeren günſtigen Iunkheren, das er ſeinen peſt aigenen angebornen inſigel (doch ihnen ſeinen erben, und nachkommen in allweeg vne ſchaden) offenlichen auch gehenckht hat an ſolche beide brieff, die geben ſeynd uff Montag negſt nach Sanct *Medardien* tag denn zwölften monats Iunii, nach Chriſti vnnſers lieben Herrn und Heylandts geburdt gezalt fünffzehen hundert achtzig, und ein iahr.

N. CCCXXIV.

Digitized by Google

N. CCCXXIV.

Teſtimonium pro *Ioanne Higelio* Priore *Reichenbacenſi* exulante.

Bonæ conſcientiæ teſtimonium apud mortales omnes omniumque authorem Deum ter opt. ac max. laude commendationeque digniſſimum duci, & quæ extra ipſum hominem conſuetudo & actiones verſantur, cæteris quoque perſpecta ſi eſſe queant, magni referre nemo dubitat. Atqui cum apud eos, quibuſcum egimus, quibuſque anteactæ vitæ ratio, honeſtas, & morum noſtrorum integritas perſpecta ſunt, degere non omnibus ſemper liceat, ſed ignotas in oras ignotos etiam inter homines, multi caſus rerumque viciſſitudines inſtar tempeſtatis nos iactent, revolvant, ac pertrahant; ne ignoti plane ac vagabundi errones peregrini videantur, laudabili receptaque conſuetudine obſervatum videmus, ut litteris ac publico aliquo notorum teſtimonio inſigniantur. Ne qua ergo parte reverendo, pio, docto atque integerrimo viro *Iohanni Higelio* ſacerdoti inſtituti S. *Benedicti* & Priori cœnobii Sylvæ Herciniæ *Reichenbachenſis* nuper a duce *Wirtenbergico* occupati, a multis iam annis mihi non alio nomine, quam morum integritate pietateque notiſſimo deeſſem, publice his litteris teſtari volui, non ut apoſtatam vel profugum, aut ultro vagabundum hominem, ſed temporum iniuria in exilium actum, ſeu verius furori infortunii cedere volentem ultro ſeceſſiſſe, pacatiorem ſibi atque eccleſiæ Catholicæ vitam agere, & pluribus alibi ſtudere & prodeſſe poſſet. Cuiuſcunque itaque ſtatus atque dignitatis, qui haſce patentes meas lecturi auditurive ſunt, quemvis eorum, inquam, pro ſtatus ſui atque dignitatis authoritate officioſe precor, ut R. D. *Higelium* officiis & humanitate foveant iuventque: facturi dubio procul Deo remuneratori omnium bonorum, tum *Higelio* rem imprimis acceptiſſimam & chriſtianis animis atque pectoribus dignam. Ego pro mea virili præter eius gratitudinem, & meam ſi non officiis parem remunerationem, indignas meas & qualeſcunque preces offero. *Marchio-Badenis* ipſo S. *Luciæ* virginis atque martyris feſto, anno a Salvatoris noſtri nativitate, & virgineo partu nonageſimo quinto ſupra ſeſqui milleſimum. *Franciſcus Bornius* a *Madrigal* SS. The. D. Præpoſitus eccleſiæ collegiatæ *Marchio-Badenſis*, Illuſtriſſimi Marchionis conſiliarius, Reverendiſſimi *Spirenſis* commiſſarius, nec non rector eccleſiæ *Otterſchweirenſis* indignus.

SECULUM XVI.

Anno 1595. 13. Dec. Ex originali. *T. II. p.* 358.

N. CCCXXV.

N. CCCXXV.

Rudolphi II. Imp. litteræ ad Regimen *Oenipontanum* in cauſa monaſterii *Reichenbacenſis* contra cives *Horbenſes*.

SECULUM XVI.

Anno 1596. 7. Iun Ex originali. T. II. p. 358.

Rudolff der ander von Gottes genaden erwelter Romiſcher Kaiſer, zu allen zeiten mehrer des Reichs. Edl. erſam gelert und liebe getrewen, hierneben werdet ir ſub litteris A. B. und C. vernemen, was von wegen des Gottshauſes und Priors zu *Reichenbach* wider den Herzog zu *Wirtenberg*, baide des Cardinals und Biſchoven zu *Coſtantz* L. als auch der vertribne Prior, clagen, unnd inſonderheit der Statt *Horben* halb fürgelauffen zu ſein ſich beſchweren, desgleichen was wir darauf gedachtem Herzog zu *Wirtemberg* bevohlen. Wann unns dann nachdencklich und frembd fürkhombt, das yeztgemelte Statt *Horb* wider vorgenenntes Gottshaus und Prior gleichſam dem Herzog zu *Wirtemberg* beyfall gethan haben ſoll; als wollet euch der ſachen recht gegrundten verlauffs fürderlich erkhundigen, und wofern geclagter maſen die ſach beſchaffen, dem Rath der Statt *Horb* ir ungebür ernſtlich verweiſen, auch unns, was ir in erfahrung bringt, ſambt widerſendung obberürter einſchluſs darüber eüeren ausfürlichen bericht und rathſames gutachten zuefertigen. An dem thut ir unſern gefelligen willen unnd mainung, und ſeind euch mit kaiſerlichen gnaden wohl genaigt. Geben auf unſerm küniglichen Schloſs zu *Prag* den ſibenten tag Iunii, anno MD. im ſechs und neunzigiſten, unſerer Reiche des Römiſchen im ain und zwainzigiſten, des Hungeriſchen im vier und zwainzigiſten unnd des Behemiſchen auch im ain und zwainzigiſten.

N. CCCXXVI.

Regiminis *Oenipontani* litteræ in eadem cauſa ad *Horbenſes*.

Anno 1596. 8. Aug. Ex originali. T. II. p. 358.

Edler veſter lieber Freundt, unſer freundtlich dienſt und grues zuvor. Was wir euch noch hievor vom neunten Decembris negſt verſchines 95. iars von wegen des Gottshaus *Reichenbach* zu *Horb* habenden hofs,

Digitized by Google

hofs, wellichen der Hertzog zu *Wierttenberg* Ime einzuraumen begert haben ſolle, auferlegt und bevolen, das werdet Ir noch guet inngedenck ſein. Wiewol wir unns nun deren von euch unnderſchidlich einkhomnen berichtſchreiben, auch unnſers darüber an euch Verwalter und Rath ausgefertigten bevelchs noch guetermaſſen zu erinneren haben. Dieweil Ir aber aus beyligendem der Röm. Kay. M. unnſers allergnedigiſten herrn vom 7. Iunii iüngſthin an unns ausgangnen bevelch, und denen darauf referierenden beylagen und anderem zu vernemen, das Ir bey Irer Maie. durch berüerts Gotshaus vertribnen Prior herrn *Iohann Hegl* eingetragen worden, als ob Ir gedachtem Hertzogen zu *Wiertenberg* wider Ine etwas beyfall gethan haben ſollet: ſo iſt demnach inn Irer Kay. May. namen hiemit unnſer bevelch an euch, das Ir unns hierüber eweren lautteren aigentlichen und grundtlichen beſtendigen bericht ſambt angehencktem eweren ausfüerlichen gutbedunckhen, und widerſendung des einſchluſs hieher zu unnſern der regierung hannden unverzogenlich zuekhomen laſſet, und auch hinfüro in dergleichen fällen die ſachen ſamentlichen miteinander beratſchlaget, und handlet, und ain thail ohne des andern vorwiſſen nichts fürnemet. An dem beſchicht anſtatt Irer Kay. M. unnſer endtliche mainung. Datum *Inſprugg* den VIII. tag monats Auguſti anno MDXCLVI. Preſident und Regiments-Räthe Oberöſterreichiſchen Lande.

SECULUM XVI.

Dem Edlen veſten *Chriſtoffen Windler* von *Pregenrot* Statthalter der herrſchafft *Hochenberg*, und N. den Ambtleüthen daſelbs, auch *Iohann Linſeman* verwalter des obervogtambts zu *Horb*, und N. Schuldhaiſſen, Burgermaiſter und Rath alda, unnſern lieben und gueten Freundten.

N. CCCXXVIII.

Civium *Horbenſium* purgatoriæ in eadem cauſa.

Edel ernveſt hoch und wolgelert unnd fürneme, euch E. V. und gunſten ſeyen unnſer freundtlich auch geneigte willige dienſt zuvor, liebe gute freünd, günſtige Iunggern und Herrn. Was nun vor guter zeit von der hochloblichen Regierung zu *Ynſprugg* unſern gn. herren von wegen der verloſner *Reichenbachiſchen* handlung unns bederſeits an befelch zukhomen, das haben Ir E. V. und gunſten ſich

Anno 1596. 13. Nov. Ex original. *T. II. p.* 358.

Digitized by Google

SECULUM XVI.

freindtlich unnd günſtige zuerinneren, allſo das wir vnnſers theils gern geſtehen, das der begert bericht vor dem hete mögen uberſchickt werden, und umb ſo vil deſto mehr, weil unns in geheim angedeidet würdt, das nit allein unnſer gn. Fürſt und herr Herzog zue *Wirtenberg* &c. dem kayſſerlichen Mandat noch bishero nicht pariert, ſonder es ſeye auch der Schafner zu *Richenbach* (ſeiner art nach) uf ein neues widerumb unrieig, undvilleicht noch weiter nach gelegenheit drachten möchte, wie er ſich in allhieſigen *Reichenbachiſchen* hof eindringen khönde. Weil Ir dann gut wiſſens tragen, was für befelch E. V. und gunſten unns deswegen zuekhomen, ſo wirdt nochmallen bedenckhlich fallen zu erhaltung der Kay. M. unnd den anderen mit intereſirenden Erzherzogen zue Oeſterreich &c. unnſer allergnedigſten und gnedigſten herrſchafft hochait, reputation, unnd landtsfürſtliche oberkheit ime einen ſollichen einzug ohne erlangte bewilligung zu geſtatten. Darmit dann dem lezſten empfangnen befelch gemäs kheni theil ohne den andern hierinen weiters nichts fürneme, ſo ſeind wir euer E. V. und gunſten endtlicher reſolution unnd ercleruug hierumben gewertig, ob wir ime ſchafner das einziehen geſtaten, und wan es beſchehen, ſolliches zuvor widerumb an die hochlobliche regierung zueruckh gelangen, oder widerumb wie zuvor uffieren laſſen ſollen, wie wir dan daſſelbige mitel für das notwendigſt erachten, das wir auch nun mehr unſer zuſamenkhunft mit verfertigung des berichts verner nit mehr einſtellen. Seind eüch E. V. und gunſten darneben iede zeit alle angeneme freundtliche gutwilligkhait und dienſt zu erzaigen genaigt, biten bey zaigern deren ſchrifftlichen widerantwurt. Datum *Horb* den XIII. Novembris anno MDXCVI. Eüch E. V. und gunſten freindt- und geneigtwillige Obervogt, Schultheiſſen, Ambtverweſer, Burgermeiſter und Rath daſelbſten.

Den Edlen Erenveſten hoch- und wolgelerten auch fürnemen N. Statthaltern und Ambtleiten in *Hohenberg*, zu *Rottenburg* am Neckar, unnſern lieben guten freinden, günſtigen Iunggern unnd Herrn.

N. CCCXXVIII.

Obligatio pro accepto mutuo cum pacto retrovendendi pro Priore *Reichenbacenſi.*

Anno 1597. 6. Mart. Ex originali. T. II. p. 358.

Vicarius Reverendiſſimi in Chriſti Patris Illuſtriſſimi Principis ac Domini Domini *Andreæ*, miſeratione divina S. R. E. tit. S. *Mariæ Novæ* Diaconi

Digitized by Google

Diaconi Cardinalis ab *Auſtria* epiſcopi *Conſtantienſis*, *Marchionis Burgoiæ* & Landtgravii *Nellenburgi* &c. in ſpiritualibus generalis, venerabili & religioſo nobis in Chriſto dilecto fratri *Iohanni Hugelio* Priori monaſterii *Reichenbach* in *Hercinia* ſylva ordinis ſancti *Benedicti Conſtantienſis* diœceſis ſalutem in Domino. Tuæ nobis factæ ſupplicationi favorabiliter annuentes, ut de & ſuper omnibus & ſingulis tam mobilibus quam immobilibus bonis dicti monaſterii centum florenos Rhenenſes pro conſueto quinque florenorum Rhenenſium annuo cenſu de & ſuper & eiſdem conſtituendo, ſub conditione & cum expreſſo pacto de retrovendendo & reluendo; item creditum ſive ſummam capitalem ab honeſta ac virtuoſa matrona *Anna* quondam *Ioannis Wernheri Lieſchen* relicta vidua in *Gengenbach Argentoratenſis* diœceſis recipere & bona & fundos, una cum fructibus & proventibus ex eiſdem annuatim provenientibus & cedentibus oppignorare poſſis & valeas, tibi auctoritate ordinaria ex cauſis coram nobis propoſitis, & nos ad hoc moventibus, licentiam concedimus, & liberam in Domino facultatem. In cuius rei fidem ac teſtimonium præſentes litteras manu noſtra ſubſignatas ſigilli officii noſtri vicariatus appenſione communiri iuſſimus. Datum *Conſtantiæ* anno Domini milleſimo, quingenteſimo, nonageſimo ſeptimo, die vero ſexta menſis Martii, indictione decima. *Franz Iacobus Virgilius* vicarius generalis. SECULUM XVI.

N. CCCXXIX.

Andreas Auſtriacus Card. Epiſcopus *Conſtantienſis* concedit *Reichenbacenſibus* proventus ex bonis in *Horba*.

Andreas von Gottes Genaden Cardinal von *Oeſterreich*, Biſchove zue *Coſtanz* und *Brixen*, Marggraff zue *Burgaw*. Erſame, liebe, beſondere. Was Ir unns under dato den 9. dis abermallen wegen des Gotshaus *Reichenbach* hoff undertheniglich angefuegt, das haben wür merern inhalts wol verſtanden, nemen es auch von euch, neben dem es ie ein billiches und Gott wolgefelliges werckh iſt, zu ſondern genedigem belieben auf und an. So laſſen wir uns auch nit entgegen ſein, den Conventualen zue *Reichenbach* aus der ſchaffney gefellen zu nothwendiger Irer underhaltung was gefolgt worden ſey, dan wir unſern angelegten

Anno 1597. 23. Ian. Ex apographo. *T. II. p.* 358.

Digitized by Google

SECULUM XVI.

angelegten arreſt dahin niemalen, wol aber uf *Würtenberg* oder andere, ſo dis orts unbefüegten eingriff thun möchten, verſtanden haben. Vnd demnach dan wür der gannzen ſachen verlauff ſchon allbereit der Röm. Kay. M. unnſerm allergnedigſten herrn und vettern allerunterthenigſt fürbringen, und umb allergnedigſte hilff und einſehen anhalten laſſen: alls verhoffen wür, ir Maieſtät aus Chriſtlichem Catholiſchem eiffer die ſachen dahin zu richten geſint ſein werden, damit wür unnd Ir auch ſonnſt meniglichs dis orts zu rohe und gewünſchtem endt gelangen mögen. Wollten wir euch zu gnediger antwort pro recepiſſe ohn verhalten nit laſſen, unnd bleiben euch mit gnaden woll gewogen. Datum in unſer Statt *Mörſpurg* den XXIII. Ianuarii, anno MDXCVII. *Andreas.*

N. CCCXXX.

Mandatum eiuſdem pro extorri *Iohanne Higelio* Priore *Reichenbacenſi.*

Anno 1597. 5. Mart. Ex apographo. *T. II. p.* 258.

WIr *Andreas* von Gottes Gnaden der heil. Röm. Kirchen Cardinal von *Oeſterreich*, Biſchoff zue *Coſtenz* und *Brixen*, herr zue *Reichenaw*, adminiſtrator der Stifft *Murbach* und *Luders*, Marggraf des heiligen Röm. Reichs zue *Burgaw*, Landgraf zue *Nellenburg*, unnd Gubernator der vorder Oeſterreichiſchen Landen in obern *Elſaſs* &c. thun khundt allmeniglichen in crafft diſes offenen patent, das wir ſo woll zue volziehung der Röm. Kay. Mt. unnſers allergnedigſten hern und Vetters allergnedigſten befelchs, alls vor unns ſelbſten, inmaſſen wir des orts ungezweiffleter Ordinarius allein ſein, dem Erwürdigen Erſamen unnſerem lieben getrewen *Iohann Hügelin* Priorn des Gotshaus *Reichenbach* auferlegt haben, ſich mit eheiſtem alls Im miglich iſt, zue *Horb* in des bemelten Gotshaus Schaffney hoff einzuſetzen, unnd nit allein alle deſſen gefäll, rent, und gilten an allen orten getrewlich einzuziehen laſſen, ſondern auch des ganzen Gotshaus perſohn und ſachen, was er bey ietziger gelegenheit inn unnd uſſerhalb des Cloſters thun kan, wegen Irer Maieſtæt unnd unnſer in ſeinem bevelch zu haben, und damit wie er ſolches gegen Gott, Irer Maieſtæt und unns verantworten kan, als ein rechter Prior allermaſſen, wie er vor ſeinem abzug aus dem Cloſter gethan, zue des Gotshaus nuzen zu handlen,

Digitized by Google

len. Derwegen wir anſtat Irer Maieſtæt unnd vor uns ſelbſt an meniglich geſinnen und begeren, Ime *Iohann Hügelin* dafor zuerkhennen, unnd an aller verrichtung nicht allein nit zuhindern, ſondern auch zu befürdern, unnd ohne einichs ſperen Im und ſonſt niemandt annderſt die gefäll volgen zu laſſen. Mit vorbehalt, das er Prior, dem es hiemit zum ſterckſten bevohlen wirdt, Irer Maieſtæt und unns über alle verrichtung, auch empfang und usgab ordenliche rechnung thun, unnd ſich der gebür verhalten ſoll. Hieran geſchicht zuvörderſt Irer Maieſtæt allergnedigſten und dann unnſern gnedigſten willen ein geniegen, unnd erkhennen wir es hinwiderumb gegen den gehorſamen mit gnaden. Zue urkhund wir diſes Patent vor unnſerm rayſen unſern Coſtanziſchen geiſtlichen Räthen under unnſerm Innſigel auszufertigen befohlen. Actum *Coſtanz* den fünfften Martii anno MDXCVII. Irer hochfr. Gn. herrn Cardinals von *Oeſterreich* verordnete geiſtliche Præſident und Räth.

SECULUM XVI.

N. CCCXXXI.

Idem *Matthiam Eberhart* conſtituit curatorem *Reichenbacenſem* in *Horb.*

Anno 1597. 31. Oct. Ex originali. T. II. f. 358.

Wir *Andreas* von Gottes genaden der heil. Röm. Kirchen Cardinal von Oeſterreich, Biſchove zuë *Coſtanz* unnd *Brixen*, Marggrave zue *Burgaw* Landtgraff zue *Nellenburg*, Adminiſtrator beeder fürſtlichen Stifft *Murbach* und *Luders*, Gubernator der vorder Oeſterreichiſchen Lande &c. Bekhennen und thun khunt meniglichen. Demnach wegen einſamblung der *Reichenbachiſchen* klöſterlichen gefäll ſich miſverſtandt zwiſchen unns, unnd dem hochgebornen Fürſten unnſrem freündtlichen lieben herrn Vettern herren *Friderichen* Herzogen zue *Würtemberg* unnd *Tegg* Graven zue *Mümpelgart* &c. zuegetragen, das wir demnach anſtatt der Röm. Kay. Mt. unnd von unns ſelbſt als Ordinarius unnd in diſer ſachen kayſerlicher Commiſſarius zue einem Schaff- und einſambler uber beſagte gefell unnſern lieben getreuwen *Mattbiaſen Eberbarten* confirmirt unnd continuirt haben, confirmiren auch unnd continuiren In in crafft diſes brüefs, das er obgemelter maſſen, unnd bis zue austrag der ſachen Schaffner unnd einſambler wie er bishero geweſen, alſo khunfftig bleiben ſoll. Dariber er unns auch alſobaldt die

SECULUM XVI.

pflicht, beineben ſeinem vorigen aydt erſtattet, und nunmer auch unnſer geſchworner Schaffner unnd dienner iſt, unnd bis zu endung der ſachen ſein ſoll. Geſunnen auch an meniglichen Ine darfür zuehalten, unnd unſertwegen in guetem ſchutz und befelch zue haben. Daran beſchicht was pillich iſt. Unnd ſoll von unns gegen meniglich der gebüer erwideret unnd erkhennt werden. Zue mehrer urkhunt wir diſe Patenten underſchriben unnd mit unſerm groſſen Secret beſiglen laſſen. Datum in unſerm Schloſs *Hegnew* den letſten Octobris anno MDXCVII. *Andreas. a).*

a) Idem iiſdem ferme verbis in aliis patentibus eiuſdem Cardinalis litteris d. d. 22. Aug. a. 1598. curator confirmatur, quas adeo hic omittimus.

N. CCCXXXII.

Litteræ regiminis epiſcopalis *Conſtantienſis* ad memoratum curatorem.

Anno 1598. 12. Dec. Ex originali. T. II. p. 358.

Unſern gnedigen freindtwilligen gruos zuvor Ehrenveſter ſonders lieber herr unnd guoter freindt. Das Ir iüngſthin under dato denn fünfften dis an den hochwürdigen herrn herrn *Ioann Iacob* Biſchoffen zue *Sebaſtien*, auch Dht. Card. *Coſtanziſchen* Räth &c. wegen des Gottshaus *Reichenbach* unnd deſſelben gefellen, ſo noch uffm Oeſterreichiſchen boden gelegen, unnd durch *Würtemberg* &c. Ewer ſchaffney entzogen, unnd dem bemelten Gottshaus ſelbſten widerumben zugeaignet wöllen werden, weſſen Ir eüch auch in diſer Ewerer ſchaffney verwaltung umb allerhands beſorgenden gefahren willen erclagen unnd beſchweren, das alles haben wir ſamenthafft ableſſendt mit mererem vernomen. Wöllen hieraufen vermittelſt göttlicher gnaden nit umbgehen, die ſachen firderlich dahin zuo dirigiren, damit ſy an Ir Maieſtæt hoff ferners mit ernſt angetriben, unnd wider ſölchen gewalt die gebürende miteln vor die handt genommen, unnd ſo vil möglich ohnverzöglich zuo erwinſchtem endt gebracht, unnd ainiſt usfindig gemacht werden.

Wir wöllen aber inmittelſt anſtatt Irer Hochfürſtl. Dht. unſers gnedigiſten Fürſten unnd herrens &c. euch hiemit gnedig erſuocht haben, unnd gegen eüch unns entlichen verſehen, Ir werdent wie bishero beſchechen, alſo fürterhin auch unnd noch ferner ſolcher ſchaffney mit allem

Digitized by Google

allem getrewem fleyſs uſs- unnd abwarten, unnd hierinen euch weiters prauchen laſſen, das gereicht ime bey Gott zuo ſonderm verdienſt, höchſtermelter Ir Hochfürſtl. Durchleucht &c. aber zu gnedigiſten wolgefallen, dero wir es zum höchſten zuo rhüemen eingedenckh ſein werden; unnd dis für ains.

Zum andern hat unns *Martin Gerber a)* burger zuo *Horb* durch fürweiſung ainer rechnung, ſo mit aignen handen des vorigen Priors ſeeliger zuo *Reichenbach* underſchriben, zuerkennen geben, was maſſen gedachter Prior ſeeliger Ime unnd ſeinem bruoder wegen aberkaufter etwelcher wahren 70 fl. 5 b. 2⅓ kh. ſchuldig worden, mit underthenigem piten euch als *Reichenbachiſchen* Schaffnern in bevelch zuo geben, benamte gelt- oder ſchuldtſumme abzurichten. Wann dann wir befinden, das die beſagte ſchuldſuma richtig unnd unſtreitbar, alſo haben wir unns hierinnen nit zu verwaigern gewüſst. Iſt demnach unſer bevelch, Ine *Gerbern* umb bemelte haubtſuma laut obgemelter unnd hiebei gefüegter underſchribner rechnung zuo contentieren unnd zei vergnuegen.

Was dann auch die bewüſste fiſcaliſche noch ausſtendige ſchuldt belangt, werden Ir ſelbige ebenmeſſig auch fürderlich abzurichten wol wiſſen, des wir euch zur widerantwurt und richtlicher nachrichtung hiemit anfüegen ſollen, unnd pleiben euch vor unſer perſon allen gn. und guoten willen zuo erzaigen genaigt. Datum *Coſtentz* den XII. Decembris, anno MDXCVIII. Irer Hochfürſtl. Dht. hinderlaſsne Præſident unnd gaiſtliche Räth.

a) Eſt hic *Martinus Gerber* proavus meus paternus, cuius familia poſtmodum a *Ferdinando* II. Imp. nobilitata appellatur de *Gerbert & Hornau* ex prædio ad *Nicrum* prope *Horb*, quod nomen etiamnum retinet.

N. CCCXXXIII.

Epiſtolæ *Andreæ Auſtriaci* & *Friderici* Ducis *Wirtembergiæ* in cauſa monaſterii *Reichenbach*.

Vnnſer fründtlich willig dinſt, auch was wir liebs unnd guets vermögen zuvor, hochgeborner Fürſt, freündtlicher lieber herr Vetter. E. L. wird verhoffentlich unnd ohne zweiffel noch ohentfallen ſein, weſſen

Anno 1598. 6. Mart. Ex apogr. *T. II. p.* 358.

Digitized by Google

SECULUM XVI.

weſſen ſie ſich iungſten zu *Stutgarten* mit unſerm Canzlern des Gottshaus *Reichenbach*, und fürnemblich deſſelben Priors *F. Iohann Hügelins*, wie auch der verarreſtierten rennt und gülten wegen erſprachet, unnd nemblichen dahin erclert: uff denn fall er *Hügelin* der enden abgeſchafft, unnd an ſtatt ſeiner ein anderer de novo eligiert unnd verordnet werde, das ſie alsdan auf ſolchen fall nit allein ihren Schaffner unnd andere weltliche perſonen, welche ſie bishero zu des gemelten Gotshaus unnd deſſelbigen einkhommens adminiſtration deputiert, genzlichen abſchaffen, ſonder auch die bishero verarreſtierdte güetter lediglichen widerumb relaxieren und folgen laſſen, unnd daſelbige allerdings widerumb in integrum reſtituiren, und hinfiro bey dem alten herkhommen riewiglichen unnd ohne moleſtiert verpleiben laſſen wöllen.

Nun ſeyen wir hierauf endtlichen des vorhabens geweſen, E. L. des gemelten Priors reſtitution zu erſuchen, unnd darauf über Ine ordenliche gebirende inquiſition anzuſtellen, und Ihne nach beſchaffenheit befundener ſachen nit allein gebirendt abzuſtraffen, ſonder auch nach uſweiſung der Rechten ordentlicher weiſs genzlichen zu privieren unnd zu entſezen. Nachdem er aber inmitelſt unnd kurz verruckter tagen todts verfaren, ſo haben wir albereit unſerm Vicario unnd anderen darzu inſonderheit deputierten Räthen ustruckenlich zu bevelch gegeben, vor allen dingen unnd zuvorderſt an des verſtorbnen ſtatt einen anderen unnd newen Prioren zu verordnen unnd eligieren zu helffen, unnd demnach vihlbeſagtes Gottshaus *Reichenbach* dergeſtalt zu reformieren, damit hinfiro demſelbigen wol gehauſet, es auch allerdings widerumb in ſein altes voriges unnd klöſterliches weſen möge gebracht unnd gerichtet werden. Wollen uns demnach gegen E. L. freundt. und vetterlich auch nachbaurlich verſehen, es werde ſelbige nit allein an ſolchem wohlbeniegig unnd zufrieden ſein, ſonder auch irem guetwilligen ercleren gemes obberirten weltlichen Schaffner unnd andere dergleichen perſonen von gedachtem Gottshaus *Reichenbach* genzlichen unnd als balldt abſchaffen, auch deſelbig allerdings widerumb in priſtinum ſtatum reſtituieren, unnd obvermelten unſern abgeſandten Räthen an vorhabender reformation einiche verhinderung nit, ſonder vihlmehr alle miglichſte befirderung thun, das neben dem es an ime ſelbſten pillich, ſo erweiſen uns E. L. ein freundt- unnd vetterliches wolgefallen, unnd bleiben derſelben hinwiderumb zu vetter- unnd freündt. dinſten iederzeit beharrlich beygethan. Datum in unſerm Schloſs *Hägnaw* den VI. Martii, anno MDXCVIII. *Andreas* von Gottes Gnaden Cardinal von Oeſterreich, Biſchoff zu *Coſtniz* und *Brixen*, Marggraf zu *Burgaw*.

Reſponſio

Digitized by Google

Reſponſio *Friderici* Ducis *Wirtambergiæ* ad præcedentes. Freindtlicher lieber herr Vetter. Wir haben E. L. ſchreyben das Priorat *Reichenbach* betreffendt ſeines inhalts nottürfftig verſtanden, darauf wir E. L. nit verhalten mögen, das wir uns nit zu erinnern wiſſen, E. L. iungſt allhie geweſnem Canzlern der *Reichenbachiſchen* ſach halben einige anzaig gethan zu haben, wie auch unſer mainung niemals geweſen und noch nit iſt, unſern dahin geordneten Schaffnern wider abzuſchaffen, unnd uns der adminiſtration daſelbſt zu entſchlagen, ſonder wir bleiben hingegen endtlich gemeint, uns dis orts unſers Cloſters *Hirſaw* habenden gerechtigkhait wirckhlich zu gebrauchen. Unnd weil wir E. L. ſub dato den 11. Decembris nechſt abgeloffnen iars ausfierlichen bericht der ſachen beſchaffenhait frundlich zugeſchriben, ſo wöllen wir uns zu E. L. umb ſo vil deſto mehr vetterlich verſehen, das dieſelben uns hierin einigen eintrag, er habe einen namen wie er wölle, zuzufiegen nit begeren werden. Es iſt uns auch aniezo etwas fremdt vorkommen, das in E. L. iezigem ſchreyben, gemelten unſers überſchickten berichts, unnd darbey gethonen fr. ercleruug kein einige anregung geſchehen, dahero wir ſchier in zweiffel ſezen mieſen, ob E. L. ſolch unſer ſchreyben werde firgebracht worden ſein, dan wir nit wol darfür halten khönden, das E. L. da dieſelben angedeüten unſern wahrhafften bericht ſolten vernommen haben, etwas dergleichen ohnbefüegtes bey uns zu ſuchen ſich hetten bewegen laſſen.

Nachdem es auch einmal an dem iſt, das wir E. L. die iezt angeregte election eines Priors unnd anderer verordnungen in beſagtem unſerm Cloſter *Hirſaw*, berichtermaſen, incorporierten Priorat *Reichenbach*, zu mercklichem abbruch unnd ſchmelerung unſerer habenden Gerechtigkheiten nit bewilligen könden, ſonder uns dagegen uff mehr berierrt unſer iengſtes ſchreyben nochmals referieren, als thun wir E. L. hiemit fr. erſuchen, unſer mit ſolchem vorhaben (ſo wir zu abwendung unſers offenbaren præiudicii nit khönden firgehen laſſen) zu verſchonen, dabey wir auch E. L. zu mehrerm bericht nit verhalten mögen, was maſen in anno 1438. bey damals zu *Baſel* gehaltnen Concilio decerniert, unnd den 1473. vor dem Biſchof zu *Speyr* vergleichung getroffen worden, wie E. L. aus beyliegendem extract eigentlich zu ſehen.

Unnd wollen uns hiemit zuo E. L. vetterlich verſehen, das dieſelben ſich dis orts fr. zu rhue begeben, unnd dardurch die mit uns iüngſt gemachte vertrauliche freundtſchafft zu erhalten unnd fortzupflanzen, als

Digitized by Google

SECULUM XVI.

etwan aus ungleichem einbilden weiterungen unnd ohnrichtigkheiten erweckhen zu laſſen, gemeint ſein werden. Inmaſen wir dan zu E. L. unſer fr. vertrawen nochmals dahin ſtellen, das ſie gegen uns dero vilfeltigen guetherzigen ercleruug gemes, in beſtendiger guetter affection nit weniger zu bleiben geneigt ſeyen, als wir mit derſelben wolmainende vertrauwlichkheit zu continuiren begeren.

Wolten wir E. L. zu unſerer notwendiger ercleruug fr. nit verhalten. Deme wir ſonſten zu angenemen vetterlichen dinſten alzeit ganz gutwillig bleiben. Datum *Stutgarten* den VIII. Martii, anno MDXCVIII.

N. CCCXXXIX.

Iacobi epiſcopi *Conſtantienſis* certificatum de poſſeſſione bonorum *Reichenbacenſium* in *Horb*.

SECULUM XVII.

Anno 1612. Ex originali.

Wir *Iacob* von Gottes genaden Biſchoue zue *Coſtanz*, Herr der *Reichenaue* und *Oening*. &c. Bekehennen ofentlichen mit diſem brieue, als und demnach auf abſterben weylandt unnſerer beeden geerten herrn vorfahren, als des herrn Cardinals von Oeſterreich und herrn Biſchoffs von *Hallweyl* &c. ſeeligen angedenkhens, dieienige noch übergeblibne Schaffnei zue *Horb* deſſen von dem Herzog zue *Wirtemberg* &c. hievor eignes gewalts eingenomenen Cloſters *Reychenbach*, in unſerm Biſtumb gelegen, auf uns als auch rechten Ordinarium dergeſtalt erwachſen, daſs es ir nit allein ins zeit unnſerer Biſchofflichen Regierung unns derſelben Schaffnei geblibnen gefellen, und einnehmunen, wie gleichſam unnſere vorbemelte Herrn Vorfahren, annemmen, ſonder auch iæhrlich deruber geburende rechnung einziechen auch berurte gefell beeſtes verwahren laſſen ſollen. Wann aber inmitelſt unlangſten auſer ſonderbaren erheblichen urſachen, von der Bæbſt. Haylichkeit *Paulo* dis namens dem funften unnſerm aller geiſtl. Herren &c. unns, und unnſern Stuft vorgedachte *Reychenbachiſche* Schaffneigefell zue *Horb* der geſtallt aller gnedigiſt ubergeben und eingeraumbt, das wir derſelben ganzes ertrag, fur unns und unnſern Stuft zum beſten als ein recht aigenthumbliches incorperirtes gueth, hinfiro unnſers gefallens gebrauchen nuzen und nieſen ſollen und mœgen. Alſo und zue mehrer handthabung ſo wol vilberürter *Reychenbachiſchen* gefellen und anderer angehœrigen gerechtigs-

rechtigkait, als auch nothwendiger verſechung dickbemelter ambtsverwaltung, haben wir unnſern lieben und getreuen *Mathiam Eberharten* als vor diſem angenommenen und hierzu beſtelten Schaffnern und burgern zu *Horb*, hiemit in kraft dis von neuem genedig beſtellen und beſtetigen laſſen, dergeſtalt das er dieſelben an iezo unns ubergebne und zuegehœrige gefell (ſo uil dern noch vorhanden und überig gebliben, auch der inskhunftig noch zue erlangen ſein mœchten) ſowol an gelt, frichten, wein, hienner, ayer, wax, kes und andern ſo von alters in diſer Schaffnei gehœrt, und derſelben noch geburen mœchte, ſeiner zeiten zueſamt den hievor noch ſind erſtelligen exſtanzen (vor welcher fernerer aufschwellung er Schaffner ſich mœglicheſt verhieten ſolle), getreulichen einziechen, und in der Schaffneihaus zu *Horb* ſo lang aufschithen, und verwahrlichen ohne ſchaden aufhalten ſolle, bis wir beuelch geben, oder ſonſten ohne daſſelbig rechte zeit erſcheinen wurdet, dieſelben mit guetem nuzen zu uerſilbern. Und wann nun diſe gefell eingezogen und zueſamen gebracht worden ſeyen, ſoll er nit allein iahrlichen zue unnſerer Renntcammer geen *Merſpurg* ein ſpecification des ertrags, und ieder ſort anzhal uberſchickhen, ſonder auch den preis und khauff neben ſeinem guetachten, ob mit verckhauffung der gefellen lengers einzuhalten, oder rathſamer und nuzlicher dieſelben kheufflichen abzuegeben, ausfirlichen und underthenigen bericht thain ſolle, wann nun unnſer bevelch, wie auch ſein des Schaffners rætliches guetbedunckhen ſein wirt, das darmit lengers nit eingehalten werde, ſoll er alsdann nit allein mit allen treuen unnſern und unnſers Stiffts *Coſtanz* nuzen und fromen herinen befurdern, ſonder auch hernacher und iedes iahrs alwegen auf *Martini* epiſcopi wie bishero beſchehen umbberurt ſein einnemben und ausgeben unns guete erbare aufrichtige rechnung, wie auch dabey vœllige bezahlung ſeines verplibnen geltreſtes alſo baar zu erſtathen ſchuldig pflichtig und verbunden ſein, was er Schaffner auch inmitelſt und vor übergebung ſeiner rechnung die er allwegen ain monat vor *Martini* zue vorbemelter unſerer Renntcammer uberſchicken ſolle, auf vorgebenden beuelch oder für ſich ſelbſten am gellt in abſchlag was liſern würdet, das ſolle ihme hernacher an ſeinem remanet, der gebür nach defalciert und abgezogen werden.

Sonſten und innsgemain ſoll er Schaffner unns getrew und in billichen ſachen, ſo ſein anbeuolchne amtsverwaltung betreffen thuet, gehorſam gewertig unnd verbunden ſein, inmaſſen er dann bey aufrichtung diſer beſtallung diſes alles zuelaiſten unns ſowol als unnſern vorfahren,

SECULUM XVII.

ren, vor diſer zeit, zuegeſagt und verſprochen auch daruber geburende ambtspflicht und aidt erſtathet und wurkhlichen geburenden reuers ubergeben hat.

Für ſöllichen ſeinen diennſt und verwalthung, ſollen wir ihme *Mathia Eberharten* des iahrs zue beſoldung widerfahren laſſen *Horbermeſs* an Roggen funffzechen malter, Veeſen zwainzig malter, Habern dreyſſig malter, vnnd dann die hellerzüns ſo der Schaffnei noch zue empfachen und ſich auf gulden belauffen thain. Item für ein gemeſtes Schwein ſechs gulden, für den fuether haber auf die zünsleuth zway malther, und für die pauren oder der zünſer æzung zwen gulden, ſo dann ſoll er auch in der Schaffueicoſten das gewohnliche allmueſen ausrichten, wie bishero und von alten herkhumen und ihnen brauch geweſen iſt. Ferners ſo wellen wir ihme auch von iedem hundert malter frichten, ſo auf den caſten khumen fünff malter, auch von zwainzig ſaum eingelegten weins ain ſaum für die ſchwonnung paſſieren laſſen. So wur auch uber kurz oder lang ihne zu ainem Schaffner nit mehr haben, oder er lenger unns bey ſeiner verwaltung nit diennen wolte, ſoll ieder thail den andern drey monat zuevor ſelbig aufkhinden, auch wir auf ſein abkhumen dieienigen und in zeit ſeiner ambtung aufgeſchwolne extanzen (deren er aber wenig oder khaine nach mœglichen hinderlaſſen ſolle) anzuenemben ſchuldig, er aber ſelbige richtig angieltig und bekhandtlichen zue übergeben pflichtig ſein.

Ob auch wir von unnſern Stuft khumen oder todts verſchaiden wurden zue zeit er Schaffner noch bey diſer ſeiner verwalthung wehre, ſolle er niemandt andern, dann unnſern Thumbcapittel *Coſtanz*, oder dem mehrern thail under ihnen bis an ainen khunffigen regierenden Herrn und Biſchoffen gewertig ſein. Da ſich auch in zeit ſeiner ambtung ſtrith und misverſtandtnus zwiſchen unns und ihme zuetragen oder begeben ſolten, deren wir unns guetlich nit verainigen mœchten, darumben ſollen wir zue baiden thailen vor unnſern Hofmaiſter Statthalter und Räthen ain andern rechtens ſein, und geſtathen, welliche auch irer gelibt und aiden, darmit ſie unns verwandt, zue ſprechen erlaſſen ſein, und was ſie alſo ſprechen werden, bey dem ſollen wir baider ſeits ohne ainicher verwaigern ziechen und appellieren bleiben denſelben geleben und getrewlichen nachkhumen ausgeſchloſſen, unnd deſſen zue wahrem urkhundt haben wir unnſerm Ambtman der Schaffnei *Horb* diſen beſtallungsbrieff under unſerm firgetruckhtem ſecret inſigel beſiglet geben, und dagegen von ihme ain neuers brieff empfangen,

auf

Digitized by Google

auf Montag nach *Martini* des heiligen Biſchoffs tag den zwelfften monatstag Novembris nach Chriſti unnſers lieben herrn und ſeligmachers geburth gezahlt ſechzehenhundert und zwelff iahr. SECULUM XVII.

N. CCCXL.

Epiſtola Cardinalis *Ludoviſii* ad abbates S. *Petri* Hercyniæ Silvæ, S. *Georgii*, & S. *Trudperti*.

Admodum reverende Pater. Inter cæteras ſanctiſſimi Domini noſtri & ſacræ de propaganda fide congregationis curas præcipua illa eſt, ut *Benedictini Germaniæ* illi diſciplinæ monaſtericæ, quam S. Patriarcha *Benedictus*, cum in occidente antiquiſſimam illorum religionem inſtituit, ſuos diſcipulos edocuit, ſeſe ſubiiciant; cum vero nullum opportunius aut facilius huius negotii exequendi medium ſanctitas ſua, eademque congregatio perſpexerint, quam illud S. *Concilii Tridentini* Patribus in Spiritu ſancto inſpiratum, videlicet in *Congregationem* reductionem, unanimi conſenſu decreverunt, paternitatem tuam admonendam eſſe, ſicut ego ipſorum nomine per præſentes litteras omni, quo poſſum, affectu non admoneo ſolum, ſed etiam oro, ut in *Congregationem* te tuoſque monachos ſub cura & vigilantia abbatis S. *Blaſii ſilvæ Herciniæ* redigere non differas, quia cum de virtutibus iſtius abbatis, ac regulari diſciplina certiſſima habeantur teſtimonia, ſperandum eſt, ut priſtina vita monaſtica in regulis eiuſdem S. Patriarchæ præſcripta (ſi paternitas tua ſanctis & paternis eiuſdem ſanctiſſimi & ſacræ congregationis monitis obtemperare voluerit), in iſto tuo monaſterio brevi reſtituatur. Nec ab ipſo optimo conſilio difficultates, quas initio regularis & reformata vita habere ſolet, paternitatem tuam removere debent, quia ante oculos habes recentia monaſteriorum *Campidonenſis* & *Fuldenſis* exempla, in quibus non ſine magna Dei & hominum approbatione reformatio iam eſt incepta. Hoc igitur opus ordini tuo & catholicæ religioni valde proficuum libenti animo amplectere, tibique perſuade, nihil Deo optimo maximo gratius, nihil Sanctitati ſuæ & eidem congregationi acceptius paternitatem tuam hiſce temporibus facere poſſe. Vale. *Romæ* die XII. Decembris anno MDCXXVI. Anno 1626.

Lud. Cardinalis *Ludoviſius.*

Digitized by Google

N. CCCXLI.

Epiſtola eiuſdem ad abbatem S. *Blaſii*.

Seculum XVII.

Anno 1626.

Admodum Reverende Pater. Cum ſanctiſſimus Dominus noſter, & ſacra de propoganda fide congregatio antiquam monachorum diſciplinam, qua S. Patriarcha *Benedictus* in his occidentalibus provinciis ſuos diſcipulos inſtruxit, inter *Germaniæ* Benedictinos reſtitutam videre mirum in modum exoptent, cumque id nulla faciliori ratione fieri poſſe proſpiciant, quam illa a Patribus S. *Concilii Tridentini* ſpiritu ſancto plenis ſuppeditata forma, ut ſcilicet ſolidaria monaſteria in congregationem redigantur, Sanctitas ſua & illuſtriſſimi eiuſdem congregationis cardinales paternitatem tuam hortantur, imo expreſſe tibi præcipiunt, ut monaſteriorum S. *Trudperti*, S. *Petri*, & S. *Georgii* Silvæ Hercyniæ in in congregationem reducendorum curam omnino ſuſcipias, & in eis extirpatis, quæ temporum iniuria & hæreticorum vicinitate irrepſerunt, abuſibus, monaſticam iuxta eiuſdem Patriarchæ regulas reſtituas diſciplinam. Quæ ut legitime præſtare poſſis, beatitudo ſua & eadem S. Congregatio neceſſarias facultates tibi per has litteras impartiuntur, & ſimul cum hoc veredario Nuntium apud Helvetios admonent, ut cum opus fuerit, non ſolum tibi ſua auctoritate aſſiſtat, ſed etiam conſilio & opere conatus tuos adiuvet. Negotium hoc graviſſimum eſt, & idcirco præcipuum ſtudium & diligentiam, imprimiſque firmiſſimam animi conſtantiam requirit, ut innumeræ difficultates, quæ operibus Dei gloriam & animarum ſalutem ſpectantibus ſemper occurrere ſolent, ſuperentur, quæ omnia idem Sanctiſſimus & S. Congregatio paternitati tuæ minime defutura eſſe ſperant, cui interea omnia bona fauſtaque a divino numine exopto. *Romæ* XII. Decembris, MDCXXVI.

Lud. Cardinalis *Ludoviſius*.

Franciſcus Ingolus Secretarius.

N. CCCXLII.

Digitized by Google

N. CCCXLII.

Urbanus PP. VIII. ad abbates S. *Trudperti*, S. *Georgii*, & S. *Petri*.

Dilecti filii ſalutem. Religioſorum ſacerdotum cœnobia ſunt religionis ortodoxæ arces, & pietatis officinæ, ubi in fideli defenſione debent aſſidue conflari arma huius vitæ, auſteritate fortia, & ſplendoribus ſanctorum fulgurantia. Quare nos, quos licet immerentes militiæ ſuæ in terris præeſſe voluit Deus exercituum, has piæ fortitudinis turres identidem anxia ſollicitudine luſtramus. Nec ſolum urbanos chriſtianarum delitiarum hortos contuemur, ſed etiam paternæ mentis acie penetramus deſertos ſylvarum horrores, veterem ſanctorum anochoretarum virtutem adhuc redolentes. Neque enim nos latet, quam non raro adnitentibus tenebrarum filiis ſpelæa venenatorum aſpidum efficiantur templa illa, quæ carent ordinarii viſitatoris excubiis. Quare cum in ſacras Hercynii nemoris paleſtras animum nuper contulerimus, timuimus valde, ne oppugnentur arietibus inferni monaſteria iſta, quæ eſſe debent gymnaſium virtutum. Docuerunt iam pridem *Tridentini Concilii* decreta, quo potiſſimum præſidio contra diaboli inſidias eiuſmodi propugnacula uniri poſſint. Id vero fiet, ſi uni capiti adhærentes in unam quaſi familiam coeatis. Proinde cum D. *Blaſii* abbatem dignum eſſe intellexerimus, cui tam grave onus mandemus, Nuncio noſtro apud Helvetios commoranti præcipimus, ut eum ſeligat, qui iuxta S. illius concilii formam vos in congregationem redigat, eique deinde præſit. Quare dilecti filii apoſtolicæ vocis eiuſdemque Nuncii noſtri monitis hilariter obſequentes, oſtendite vos ea mente eſſe, ut ſalutaria eccleſiaſticæ auctoritatis vincula arbitremini eſſe illuſtria miſerentis divinitatis beneficia. Id ſi perfeceritis manna cœli & divinarum gratiarum. (*Reliqua deſunt in noſtro exemplari*).

Seculum XVII.

Anno 1627.

N. CCCXLIII.

Promotoriales *Ferdinandi* II. in cauſa monaſterii S. *Georgii* ad archiepiſcopum *Trevirenſem* Imp. cameræ iudicem.

Ehrwürdiger lieber Neue vnd Churfurſt, wir haben noch den ſechs und zwainzigſten Ianuarii diſs zue endt lauffenden 1627. iahrs, auf vnder-

Anno 1627. Ex archiv. monaſt. S. Georgii.

SECULUM XVII. underthenigiſtes anrueffen vnd ſuechen des Ehrſamen vnſers lieben andächtigen *Melchiorn* Abbten des Gottshaus zue St. *Georgen* auf dem Schwarzwaldt, *Benedictiner* ordens, zue befürderung und erledigung der geclagten Spoliſachen, wegen der von weylandt Herzog *Chriſtoffen* zue *Würtenberg*, noch im fünffzehenhundert ſechs vnd ſechzigſten iahr, denn Rechten Reichsſazungen vnd hochverpœnten Religion- und Prophanfriden zuewider, vorgenomner gewaltthätiger Occupation gedachtes Cloſters vnnd anderen darzue gehörigen Pertinentien nit allein vnſer beweglich Promotorialſchreiben, an d. L. Præſidenten, Räth vnd Beyſizer vnſers vnd des heiligen Reichs Cammergericht zu *Speyr* abgehen laſſen, ſonder auch vnder heütigem dato, auf widerholtes des Abbten anſuochen, anderwerts beweg: vnd ernſtlich zuegeſchriben, wie d. L. aus mitkommenden beeden copien zuuernemmen habt.

Nuhn wiſſen wir vns verſichert, daſs d. L. aus dero wolbekhandten, zue befürderung der lieben Iuſtiz, ſonderlich in denienigen ſachen, da die Ehr Gottes vnd vnſer allein Seeligmachende Catholiſche Religion intereſſiert iſt, tragenden ruemlichen Eyffer (welchen wir auch newlich aus der vnd anderer dero Catholiſchen mit Churfürſten L. L. L. L. an vns denn 20. negſtverwichnen monats Septembris abgangnen, ausfürlich, wolberatſchlagten vnd gegründten Schreiben, zue nicht geringem troſt vnſer ſchwerer obligender Kayſ. Regierung, genuegſamb verſpürt haben) diſs werckh zue ſchleiniger erledigung zuebringen, ſelbſten geneigt ſein, ſtellen auch in keinen zweifel, da dieſelbe ſteets in loco bei vnſerm Kay. Cammergericht geweſen, daſs ſolches allbereit geſchehen wäre.

Demnach aber vorbenennter Abbt, als welcher des ſeinigen entſezt, vnd im Ellendt herumb ziehen mueſs, vmb gerichtliche Deciſion, weil albereit vor nein vnd zwanzig iahren beederſeits ſubmittirt, ſo innſtendig anhalten thuet: Alls haben wir nit allein vorgedeutermaſſen vnſeren vnd des hailigen Reichs geſambten Cammergericht beweg. vnd ernſtlich anderwerts zuſchreiben, ſondern auch hiemit d. L. als Cammerrichtern ad partem ſchrifftlich diſe ſach commendiren wollen, mit dem freüudt. gnedigen geſinnen, dieſelbe wolle in erwegung der angezognen vnd anderen deroſelbſt beyfallenden vrſachen, die verfüegung thuen, damit die in diſer ſach ergangene Acta referiert vnd was die Iuſtiz erfordert vnd mit ſich bringt, erkhenndt vnd ausgeſprochen werde, hieran befürdern d. L. ein ruemlich Gott wolgefelliges vnd nuzliches werckh, erzeigen vns auch ſonderlich angenemmes genedigiſtes gefal-

len,

Digitized by Google

len, gegen deroſelben in freündtſchafft, Kay. genaden vnd allen gueten (damit wir deroſelben ohne daſs vorderiſt und beſtendig zuegethan) anderwerts zuerkhennen. Geben auf vnſern Königlichen Schloſs zue *Prag* den XXII. Decembris, anno MDCXXVII. SECULUM XVII.

N. CCCXLIV.

Executoriales *Ferdinandi* II. pro reſtitutione monaſterii S. *Georgii* a Duce *Württembergiæ Lud. Friderico* facienda.

Anno 1630. Ex archiv. S. Georgii.

Wür *Ferdinandt* der ander von Gottes gnaden erwelter Röm. Kayſer, zue allen zeiten, mehrer des Reichs, in *Germanien*, zue *Hungaren*, *Böheimb*, *Dalmatien*, *Croatien*, vnd *Sclavonien* König, Erzherzog zue *Oeſterreich*. Hertzog zue *Burgundt*, *Steür*, *Kerndten*, *Crain*, vnd *Würtenberg*, Graue zue *Habſpurg* vnd *Tyrol* &c. embieten dem hochgebornen *Ludwig Friderich* Hörtzog zue *Württenberg* vnd *Teeck*, Graffen zu *Mümpelgart*, vnſerm lieben Vetter, vnd Fürſten vnſer gnadt, vnd alles guets. Hochgeborner lieber Vetter, vnd Fürſt, als in der nahe vnſerm Kayſ. Cammergericht, im iahr der weniger zahl, achzig eins, zwiſchen d. L. vorfahren dem Hörtzog zue *Württenberg* beklagten eines, vnd der zeit geweſenen, auch ſucceſſive gefolgten Abbten zue St. *Georgen* auffm *Schwartzwaldt* Clägeren anderen theils, angebracht, vnd bishero continuirter rechtfertigung, und ſachen ſimplicis querelæ oder denegatæ iuſtitiæ intitulirt heüt endts benanten dato volgenden inhalts vrthel eröffnet, vermitteſt deren zue Recht erkhendt, das ermelten beklagten nit gezimmet, noch gepühret, Clägere ihrer habender poſſeſſion vel quaſi berürtes Gottshaus, vnd dazue gehörigen Thäleren, Dörfferen, Weileren, Renten, Gülten, Zinſen, Oberherrlig- vnd Gerechtigkeiten, hieklagter maſſen zuentſetzen, ſundern daran zueuill, vnd vnrecht gethon, derohalben mehr beſagtes Gottshaus deſſen güettere Oberherrlich vnd Gerechtigkeiten, inmaſſen Sie Klägere ſolche zeit der entſetzung innen gehabt, ſampt allen daruon vffgehabnen nutzungen oder ſouill deren auffgehaben werden mögen, neben deſswegen erlittenen ſchaden, vnd intereſſe würkhlich abzuetretten, wider einzuewenden, vnd einzueraumen, vnd zue reſtituirn ſchuldig, auch zue ſolchen allem zu condemniren vnd verdamen ſeyen, als ſie darzue, wie auch in die Gerichtskoſten, derwegen auffgeloffen, gedachter klägern nach rechtlicher ermeſſigung, zu entrichten, vnd zue bezahlen, damit condemnirt, vnd verdammet, vnd wür hüerauff vmb

Digitized by Google

SECULUM XVII.

diſſe vnſere Kayſ. zwangs-brieff ahn dero Liebden zu ertheilen in vnderthenigkeit demietiglich angelangt worden, will vns nun als einem gerechten Röm. Kayſ. veſtiglich gemeint, auch ohne das der billigkeit ainlich vnd gemäs iſt, daſs wan alſo mit ordentlichen rechten erkant, gehandthabt, vnd obſigenden thail deſſelben würckhlich genug empfunden, ingleichem die liebe Iuſtitia angelegenen ernſts befürdert, vortgepflantzet, vnd erhalten werden ſoll. Hierumb ſo gebietten wür dero Liebden von Röm. Kayſ. macht, vnnd bey Poen, zehen marck lettigs goldts, halb in vnſer Kayſ. Cammer, vnd zum anderen halben theil mehrgedachtem Gottshaus zue St. *Georgen* vnnachläſſig zue bezahlen, hiemit ernſtlich, vnd wollen das ſie den nechſten nach überantwort, oder verkündung diſs brüeffs ohne verneren verzug, vnd einredt obangezogener vrthel, vnd rechtlichen erkandtnuſs, ſchuldigen gehorſamb obligendt gnügen vnd rechtſchaffene vollziehung leiſte, hierinnen lenger nit ſeümig, oder vngehorſamb ſeyn, als lieb Ihro fallen mag obangetrauete pöen zue vermeiden, daran geſchicht vnſer ernſtliche mainung. Wür haiſchen vnd laden dieſelbe dr. L. v. berürter vnſer Kayſ. macht auch hiemit auff den dreyſigſten tag den nechſten nach beſchehener inſinuation diſſes, deren wür zehen vor den erſten, zehen vor den anderen, vnd zehen vor den dritten letſten, vnd endtlichen rechtstag ſetzen, vnd benemben peremptorie, oder ob derſelbe nit ein gerichtsag ſein würdt, dem nechſten gerichtstag darnach ſelbſt, oder durch vollmechtigen Anw. an demſelben vnſerem Kayſ. Cammergericht zu erſcheinen, glaubliche anzeig, vnd beweiſs zuethuen, das diſſen vnſerm Kayſ. gebott alles ſeines inhalts gehorſamblich gelebt ſeye, oder wa nit als dan zueſehen, vnd hören, dero Libden vmb dero vngehorſamb willen in vorgemelte poen gefallen ſein mit vrthell vnd rechtſprechen erkennen, vnd erklären, oder aber beſtendige erhebliche vrſachen ob ſie einige hetten, warumb ſolche erklärung nit geſchehen ſoll fürzuebringen, vnd endtlich endtſchüdts dariber zuegewarten, wann de. L. khummen vnd erſcheinen als dan alſo oder nit, ſo würdt doch nicht deſtoweniger vff des gehorſamen theils, oder ſeines Anwaldts anrueffen mit gemelter erklerung, vnd anderen gehandlet, vnd procedirt; wie ſich das ſeiner ordnung nach gepürt, darnach ſich dr. L. ſich zurichten. Geben in vnſer und des heyligen Reichs ſtatt *Speür* den eilfften tag monats Martii, nach Chriſti vnſers lieben Herrn Gepurth im ſechzehenhundert vnd dreyſſigſten vnſerer Reiche des *Römiſchen* im eilfften, des *Hungareſchen* im zwelfften, vnd des *Bömiſchen* im dreizehenden iahr.

INDEX

INDEX RERUM.

PRIMI, SECUNDI ET TERTII TOMI.

Littera *ſ.* numeris præmiſſa ſecundum Tomum indicat, *t.* tertium, ubi nulla littera præfigitur, Tomus primus indicatur.

A.

A*bbates* ut ſacerdotalem honorem ſint adepti, in concilio Rom. ſub Eugenio I ordinatur, 99. Conciliis magno numero interſunt, & poſt Epiſcopos ſententiam dicunt. ibid.

Abnoba, Abnova, Albona, Arbona, mons, 5. *ſ.* 5. & 474. Inde Danubius oritur. 5. eius ſitus, ib. 12.

Acacii (S.) oratio, *ſ.* 17.

Academica ſtudia Sec. XII. 489. Secul. XIII. *ſ.* 93. Secul. XIV. *ſ.* 180.

Achalm (de) comit. Cuno. Lutold. fundatores monaſt. Zwifalt. 211. arx. 288.

Achara prædium. *t.* 73.

Achen, *Aquiſgranum*, urbs coronationis Rom. Reg. *t.* 190.

Actum & *Datum* in diplomatibus diſcernenda. 182.

Adelbertus fundator monaſt. Ochſenhuſani. *t.* 38.

. . . (S.) Ep. Pragenſ. Sclavorum apoſtolus, 152.

Adelberg Abbatia Ord. Præm. *t.* 393.

Adelgotus Epiſc. Curienſ. *t.* 80.

Adelhauſen cœnobium, *ſ.* 22. & 107. *t.* 133. n.

Adelhaida, Adelheid, de Gundelfingen Benefact. S. Blaſii, *ſ.* 55. & 57. *t.* 215. ib. ſepulta, 233.

Adelheidis de Reinfeld. S. Ladislai Reg. Hung. uxor. *t.* 127. n. benefactrix S. Blaſii.

Adelhildis Friderici de Fürſtenberg coniux. *ſ.* 68.

Adelphi (S.) Novillar. prioratus Philippus præpoſ. *t.* 95.

Admontenſis cœnobii Abbas poſtulatus, Gottfridus de Venningen, ex Priore S. Georgii. 455.

Adolphi R. R. diploma pro monaſterio S. Blaſii, *t.* 231. Occumbit. *ſ.* 10.

Adoratio Auguſtiſſimi Sacramenti perpetua. *ſ* 548.

Adriani IV. P. Bullæ pro monaſt. S. Blaſii, *t.* 82. 88. Engelbergenſi. 85. Murenſi. 91.

Advocatorum in monaſteriis officium, *t.* 13. & 25.

Aegomotingas, Aimeldingen. 71.

Agathias Scholaſticus Alemannorum mores deſcribit. 15 ſeq.

Ageltrudis regina Rudolphi III. Burgundiæ regis uxor, *t.* 20.

Agnes auſtriaca benefactrix Sizenkilch. *ſ.* 15.

. . Hung. Regin. fundatrix Sizenkilch Cellæ, *t.* 245. dotatrix monaſt. Künigsfeld. 268. n.

. . . filia Guilielmi Pictavienſ. Ducis uxor Henrici III. 215.

. . . recluſa in monaſt. Berau, 497.

Aichheim (Eberhard nobilis de) t. 162.

Aimericus Cardinalis, & Cancellarius Honorii II. & Innocentii II. PP. *t.* 62. 65. 69. 74.

Alb, origo nominis, 5.

Alba (Equeſtris familiæ de) *ſ.* 482. n.

. . . amnis, 9. *t.* 16. 28.

. . . fluvius in Francia Teutonica. *t.* 43.

Albbrug, Pons Albæ, numi Romani ibi eruti, 9.

Alba Cella primordia, 73. 142. Eius ſitus 184 – 87. *t.* 8. 16. n. Primus Fratrum ad Albam Conventus ſub regula S. Benedicti. 73 – 75. A quonam Epiſcopo regulam S. B. acceperint, 75. Monaſterio Rhenaugienſi a Sigemaro traditur, 105 – 140. A Ludovico Germanico eidem confirmatur, 140. ſeqq. Reliquiæ S. Blaſii a S. Fintano illuc deferuntur, 141. ſeqq. inde monaſterium poſtea extructum nomen accepit, 142. Rhenaugienſes ob Hungarorum irruptiones Sec. X. huc confugiunt, 176. A monaſterio Rhenaugienſi ſeparatur, 177. Alba Cella 226. a ruina conſervat monaſterium Rhenaug. *t.* 2. n.

Alba, villa, *t.* 43. 289.

. . . *Dominarum*, (Frauenalb) monaſterium, 471. Sec. XIII. *ſ.* 71. Sec. XIV. *ſ.* 166. Sec. XV. *ſ.* 260. Sec. XVI. *ſ.* 366. Sec. XVII. *ſ.* 437. Sec. XVIII. *ſ.* 544. Res & Abbatiſſæ, *ſ.* 542.

. . . *Dominorum* (Herrenalb) monaſt. 472. *ſ.* 405. fundatur Sec. XIII. *t.* 231. Privilegia immun. 220. Eius ius advocatiæ in Nuiſaz, 170. in Terdinge, 182. Sec. XIV. Bona Uteſpar & Wolmatſpar, 238. in M. Bruckſella, 240. Merkelingen, 293. 302. 314. Sec. XIII. *ſ.* 71. Sec. XIV. *ſ.* 166. Sec. XV. *ſ.* 261. Abbates & fata Sec. XVI. 367. Sec. XVII. 438. Co-

Digitized by Google

mitum ibid. ſepultorum epitaphiis, 263. Sec. XVIII. extincta, ſ. 540. A Ruſticis vaſtatur, ſ. 319.
Albeko (Beringer de) t. 78.
Albeneſpara pagus t. 52.
Albertus Rudolphi filius. ſ. 9. Rom. rex eligitur ibid. 10. 41.
. . . III. Contractus fundator Carthuſ. Gemnic. ſ. 171.
. . . dux Auſtriæ diploma pro Eccl. S. Martini in Mengen expedit, t. 268. 306. collationem benefic. ei concedit. t. 361. Benef. Todmos. t. 360. S. Blaſii mon. t. 368.
Albertus Cancellarius Henrici V. Imp. t. 47.
. . . Magnus. ſ. 41.
Alcuinus (B.) a Carolo M. ex Anglia in Germaniam accitur, 91. Filiorum Caroli M. magiſter conſtituitur, ibid. Relicta aula Abbatiæ S. Martini Turonenſ. præficitur, ibid. & ſeq. Eius epiſtola ad monachos Fuldenſes, ibid.
Aldenburg. vic. t. 23.
Alemannia fines verſus Franciam orientalem, 10. Duces in ordinem redacti, 59. rei Chriſtianæ origo & progreſſus, 16. Alemanniæ ducatus, t. 23. fata Sec. X. 151. Duces Burchardus ex comitibus de Buchhorn, Erchanger, Bertholdus frater eius, Burchardus alius, Luitolfus, 151. Theobaldus, Gothefridus, Wileharius, & Lantfridus, ſ. 59. 60. Francorum Regibus rebelles, ibid. Variæ adverſus eos expeditiones, ibid.
Alemanni, eorumque confines 6. 10. nomen eorum Seculo primum III. celebre factum, 13. Alemanni Romanorum terror, 6. ſuperſtitionis gentilium tenaciſſimi, 14. Eorum mores, ib. Vandalis iuncti Moguntiacam civitatem ſubvertunt, multoſque in Eccleſia trucidant, ibid. A Clodoveo Francorum R. ad Tolpiacum victi & ſubacti. 15.
Alexandri III. P. Bullæ pro M. S. Blaſii, t. 102. 108. 109. Alex. IV. pr. S. Blaſii, t. 163. 169. pr. M. Guttnau, t. 163. Alex. VI. pr. M. S. Blaſii, t. 387. & 389.
Algeu, origo nominis, 5.
Alicbingen, Elchlingen. t. 90.
Alidorf, (de) Udalricus. t. 126.
Almut, caſtellum & ſedes familiæ nobil. de Reiſchach. 364.
. . . arx, Comitum de Stuhlingen. ſ. 76.
Alpegovia, ſ. 32. Alpegove, Alpegowe, pagus, 137. & ſeq. t. 1. 3. 8. 23. 43 Ordo iudicii, ſ. 228. Eius termini, ſ. 32. Familiæ nobiles. ibid. & ſeq.
Alphen, Maphin, Alolfum villa 137. ſeqq. ſuperior & inferior, t. 2. ſeq. 23. parochia, t. 339.
Alphen (de) nobiles 362.
Alperſpach monaſt. fundat. Sec. XI. 357. res & abbat. Sec. XII 425 ſeq. Sec XIII. ſ. 67. bona t. 194. Sec XIV. ſ. 160. Cella Kniebis ampliatur t. 275. Sec XV. ſ. 256. Sec. XVI. ſ. 362. abbates Luther. ſ. 364. Sec. XVII. ſ. 434 ſeq. Sec XVIII. abolitum ſ. 540. Abbates. Bruno t. 275. Ulricus t. 415.
Alſatia ducatus inter Adelbertum & Ethiconem II. dividitur, 58. ab Alemannia ſeparatur, ibid. 59. in Gallorum poteſtatem venit, ſ. 412. Alſatiæ Landgravii Ulrici charta t. 260.
Altaichenſes monaſterii ſuperioris Chriſtianus Abbas reformationis zelo clarus, ſ. 375.
Altericberdorff, villa, t. 47.
Altheim præd. t. 73.
Altinchoven (Rodolphus de) 359.
Alto (B.) Cellam in Bavaria ædificat fundatore Ethicone, 64. ſeq. Eadem Pipini munificentia aucta, 65. eiuſd. Abbas efficitur, ibid. Monachis Altorfium translatis moniales introducuntur, 65. ſeq. 210.
Altenmunſter, vid. Altonis Cellam.
Altorf (de) Henricus. t. 40.
Altorfium O. S. B. Abbatia ſ. 346.
Altſtauffen, caſtr. 352.
Altrichbrietb. t. 83. n.
Amervelt, vic. t. 91.
Amparingen ſeu Antparinga marca olim, hodie Ambringen, pag. in Briſgoia, 137. eccleſia 361. nobiles. 359.
Amptenhuſen monaſt. condit. 287. Cella S. Georgii 458. ſ. 36. 361. t. 73. Parochia, t. 339.
Anabaptiſtarum origo & fata, ſ. 314. ſeq.
Ancencimbra, villa, t. 318.
Andlau monaſterium, 132.
Andreas Epiſc. Asloenſis, t. 208 ſeq.
. . . de Auſtria Ep. Conſtant. ſ. 332. 338. 427. Cardin. t. 434. ſeq. eius charta pro Ioanne Higelio Priore Reichenbacenſi, ib. 436. conſtituit curatorem Reichenbac. in Horb, 437. Eius Epiſtola ad Fridericum Ducem Würtenberg. 439.
Anewiler (de) Bertholdus t. 153.
Anna Ruſſ. Imperatr. ſ. 462.
Anno Advocatus. t. 1.
Annonæ caritas Sec. XVIII. ſ. 465.
Anſcharius (S.) monachus Corbeienſis ad Danos, Suecos, & Sclavos ad prædicandum Evang. mittitur. 100. Archiepiſc. Hamburg poſtea Bremenſ. ib. eius ſocii, ibid.

Anſel.

Anſelmus Lucenſis Epiſcopus ſub nomine Alexandri II. Rom. Epiſc. eligitur, eidem Henricus IV. Imp. Cadolaum Parmenſem Ep. opponit, 207.
Antonius (S.) de Padua Gerſenii diſciplinæ traditus, *ſ.* 105.
Apoſtoli Benedictini Sec. X. 151. ſeq.
Apoſtolicorum ſecta *ſ.* 111.
Aquipertus monaſt. S. Blaſii Bürgilum donat. *t.* 66.
Aquilgranenſis Conventus ſub Ludovico Pio celebrati, Capitularia, Res monaſticæ in iiſdem ordinatæ, 103. ſeq.
Ara flaviæ, 3. *ſ.* 3.
Araberge, Arberg, vicus, 138.
Aralingen præd. *t.* 77.
Araris fluv. *t.* 143. 180.
Arbon, *ſ.* 4.
Arcynii montes, vid. Silva Nigra.
Argentoratenſe caſtrum ab Hunnis vaſtatur, 14. urbs argentoratenſis in Gallorum poteſtatem venit. *ſ.* 198.
t. . . Templum. *ſ.* 43. ſeq. turris conſummatio. *ſ.* 235.
t. . . Epiſcopi. Eorum ſeries uſque ad Sec. VI. incerta. 16. Amandus an. 346. Concilio Colonienſi intereſt. 16. ſæpe cum II. huius nominis confunditur, ibid. S. Amandus II. ib. Iuſtus, ſeu Iuſtinus, ibid. S. Arbogaſtus, 43. S. Florentius, ib. Heddo a Carolo Martello Epiſ. renunciatur, 57. Antea a S. Pirminio Augienſis & Schwarzacenſis Abbas conſtitutus, 77. monaſterium Ettenheimenſe reſtaurat, ibid. 57. Reginhardus, 98. Baldramus, 98. Eius Amœbea, 105. Rachio ſeu Ratho, ex Abbate monaſt. S. Gregorii Ep. 98. Utho II. 98. Erlehardus, ſeu Herlevaldus, 98. Adalochus 98. Bernaldus ex monacho Augienſi, 98. mon. Schwarzacenſe reſtaurat, 98. Ratoldus, ſeu Rataldus, 98. Alewicus ex Abbate Augienſ. 153. 221. Otbertus, qui falſo Richvini ſucceſſoris conſilio fertur occiſus, 153. Richvinus 153. Eius cauſa in concilio Altheimenſi diſcuſſa, 153. Godefridus, 153. Ruthardus, 153. Utto III. & Erchembaldus, 153. Wernherus ab Henrico IV. comitatum Briſgowe obtinet, 213. Habsburgum condit, 221. eius geſta, ibid. Alewicus ibid. Wilhelmus I. ibid. Herrandus ſeu Hetzelo vel Hetzelinus, ibid. Otho, ib. Theobaldus ib. ſeq. Sec. XI. 220. ſeq. Sec. XII 375. Sec. XIII. *ſ.* 39. Conradus, Bertholdus de Tecke, Heinricus de Stalecke, ib. Walterus de Geroldſeck, *ſ.* 40. Heinricus de Geroldſeck, *ſ.* 41. Conradus, ib. Udalricus de Geroldſeck, *ſ.* 48. Eccleſia Arg. Sec. XIV. *ſ.* 142. Res Sec. XV. *ſ.* 233. 235. motus religionis cauſa Sec. XVI. 338. ſeq. fata Sec. XVII. *ſ* 412. Epiſc. Sec. XVIII. *ſ.* 489. Guilielmus Ego, & Franciſcus Ego de Fürſtenberg, Armandus Gaſto Rohaneus de Soubis. 489. Burckhardus, *t* 94. Bertholdus de Bugeke, *ſ.* 142. Bruno, *t.* 55. Conradus de Liechtenberg, *t.* 202. Ioannes. *t.* 253. Franciſcus Egon de Fürſtenberg, *ſ.* 412. Fridericus de Liechtenberg, *ſ.* 142. Heinricus, *t.* 106. Heinricus III. de Stalleck, *t.* 168. Ioannes I. *ſ.* 142. Lambertus de Buren, *ſ.* 143. Leopoldus Archidux Auſtr. *ſ.* 143. Ludovicus, *ſ.* 144. Havalo ſeu Hanau (Fridericus de) præpoſitus Eccl. Argentinenſis, *ſ.* 41. Rudolphus de Tengen fundat. Oberriedt, *t.* 141. & 157. Frico Decanus Eccl. Argent. *t.* 107. Bertholdus Eccl. Argent. Cantor, Ioannes de Alba can. Arg. *ſ.* 41. Conradus de Stœphelen can. Arg. *t.* 197. 107. Waleramus Eccl. Arg. Cantor, *t.* 168. Heinricus de Veringen Eccl. Arg. Cuſtos. *t.* 107. Fridericus S. Thomæ præp. *t.* 107. Auguſtiniani Argentinenſes, *ſ.* 41.
Arla, Eccl. *t.* 82.
Armaniaci, ſeu die arme Iæken, *ſ.* 212. Ioannes Armaniacus dux bellic. *ſ.* 212.
Arnaldus Dominican. Prior Friburg. *ſ.* 23.
Arnoldesbach, prædium, *t.* 73.
Arnoldus. ſeu Arnulphus, Abbas in Lauriſſa, Weiſſenburgi, Limburgi, & Corbeiæ, 219.
. . . Cancellarius Conradi II. R. *t.* 80.
. . . miniſterialis Friderici Imp. *t.* 95.
Arnulfus Caroli Craſſi loco Imperator proclamatur. 96.
Arzinga, vicus *t.* 23.
Aſibach, Eccl. *t.* 40.
Aſcenzacha, villa. 149.
Aſcheim, comitatus. *t.* 41. 73.
Aſolvingas, villa. 97.
Athanaſius (S.) monacho Dracontio, ut epiſcopatum ſuſcipiat, ſuadet. 18.
Attila Germaniam vaſtat, 14. Caſtra Rauracenſe, Vindoniſſenſe, & Argentoratenſe, ſilvæ hercyniæ adiacentia penitus diruit. 14.
Audebertus, Ieſuita. *ſ.* 393.
Augia inſula, dynaſtia, traditur S. Pirminio. 76.
. . monaſt. initia, 77. ſtatuta, 107 poſſeſſiones, *t.* 52. res Sec. XV. *ſ.* 245. Abbates S. Pirminius, 77. Alewicus, 221. *t.* 14. Folcwinus, 105. Fridericus de Zollern, *ſ.* 245. Fridericus de Wartenberg, *ſ.* 18. 245 Fridilo, *t.* 77. 80. Heinricus de Calwe, *ſ.* 61. Udalricus II. *t.* 51. Monachi Grimaldus, Tatto, 180. Berno, 117. Magiſtri ſcholæ, 118.

Auguſta Vindelicorum *t.* 51. Epiſcopi, S. Udalricus Epiſc. Auguſt. 188. Hartwinus, *t.* 117. Wiggo, 79. Ulricus Eccl. Auguſt. Archidiaconus, *t.* 118. Waltherus Eccl. Auguſt. Cuſtos, *t.* 118. Albertus Diac. Aug. *t.* 118. Sifridus Schol. Aug. ibid. Auguſtani SS. Udalrici & Afræ Abbates, Manegoldus 420. *t.* 80. Eginonis Udalriciani Auguſt. fata, 429. ibi capitulum provinciale O. S. B. celebratur *t.* 341. Synodus Auguſtana, 156. varia diſciplinæ Eccleſiaſticæ & monaſticæ capita in ea ſancita, ibid.
Augſt, Auguſta Rauracorum, 4. *ſ.* 4.
Auguſtinus (S.) monaſticum inſtitutum adverſus detrectatores defendit, 19.
Aurach, oppidum, 350. Eccleſia Collegiata ibid. *ſ.* 266.
Aurelius (S.) Redician. in Armen. Ep. 125. ſeq. eius reliquiæ Vercellas, demum Hirſaug. translatæ, 126.
Auſtria Archidux Fridericus, *ſ.* 201. bonis exuitur, *ſ.* 214. eius ditiones Nigraſilvanæ, *ſ.* 216. Lupoldus, *t.* 306. Auſtriæ Anterioris res Sec. XVII. *ſ.* 399. cum Gallia fœdere iuncta, *ſ.* 464. Auſtriacæ domus Sec. XVIII. ſucceſſionis ſanctio pragmatica, *ſ.* 461. ſeq. Bellum cum Bavaris, *ſ.* 462. cum Boruſſis, *ſ.* 464.
Autbertus Corbeiæ novæ monachus, 100. S. Anſcharii ſocius, ibid.
Aysberg, 138.
Azenheim, Eccl. *t.* 95.

B.

B*achheim*, Eccl. *t.* 83. n.
Bachthal, *t.* 196.
Baden, Ergoviæ civit. *t.* 415.
Badenſium Marchionum famil. Hermanniana ſtirps Zaringo-Badenſis. Sec. XI. 213. Sec. XII. 357. res & ditiones. Sec. XIII. *ſ.* 7. Sec. XIV. *ſ.* 131. Sec. XV. *ſ.* 217. ſeq. Sec. XVI. *ſ.* 324. Sec. XVII. *ſ.* 405. Sec. XVIII. *ſ.* 470. religion. mutatio. *ſ.* 324. aliis lineis extinctis res ad Durlacenſ. deveniunt *ſ.* 476. Marchiones. Bernardus *ſ.* 166. B. Bernardus. *ſ.* 217. 406. Bernardus. I. *ſ.* 324. Carolus. *ſ.* 366. Carolus Fridericus. *ſ.* 476. Chriſtophorus. *ſ.* 326. Erneſtus. *ſ.* 325. 365. Erneſt. Fridericus. *ſ.* 405. Fridericus. *ſ.* 143. 167. Fridericus. *ſ.* 314. Fridericus V. *ſ.* 408. Georgius. *ſ.* 217. Guſtavus Adolphus. *ſ.* 406. Hermannus I. 213. *t.* 80. 134. Herrmannus II. V. VI. *ſ.* 7. Heſſo. *ſ.* 167. Iacobus. *ſ.* 217. Ludovicus. *ſ.* 398. 460. Philippus. *ſ.* 324. Rudolphus. *ſ.* 66. *t.* 229. Wernherus comes *t.* 80. Wilhelmus. *ſ.* 218. 438.
Baden nob. fam. 359. 361. *ſ.* 332. 478. Nobiles. Burkardus mil. *t.* 111. Conradus. *t.* 99. Daniel. *ſ.* 328. Gottfridus mil. 173. Heinricus. 359. Rudolphus. 361. Rudolphus O. Mellit. Prior. *ſ.* 478.
. . . Eccl. collegiata. *t.* 431.
Badenweiler, caſtel. & dynaſtia. *ſ.* 218. 470. *t.* 305. Thermæ *ſ.* 470.
Barenfels (de) nob. Fridericus. *ſ.* 476.
Bahrt, (Carol. Fridericus.) eius Fidei confeſſ. Sociniana. *ſ.* 507.
Baioaria duces Theod. I. & II. an etiam tertius admittendus. 52. alii ibid. vid. Bauaria.
Balba vic. *t.* 23.
. . . (de) Otto. *t.* 218.
Balbo (de) nob. Adilbertus. *t.* 115. Volricus. *t.* 133.
Baldegg (de) Marquard can. Beron. *t.* 174.
Baldesbuſin (de) Conradus. *t.* 4. Rapoto. *t.* 40.
Baldingen (de) nob. Conradus mil. *t.* 130.
Baldisheim (de) nob. Chuono. *t.* 48.
Balinholz, Banholz. 139.
Balm comitat. *t.* 369.
Balmenſis ſeu S. Romani de Rupe parthenon. 26. n.
Balrechten vic. *ſ.* 409.
Baltherus Secking. mon. vitæ S. Frid. Scriptor. 25.
Baltrameshoven præd. *t.* 73.
Bambergenſ. Epiſcopatus. 233.
Baunheim Eccl. *t.* 82.
Bara, pagus. *ſ.* 26. *t.* 41.
Barchuſen, villa. *t.* 47.
Bare Comitatus. *t.* 203. n.
Barille (de) equ. f. *ſ.* 482. n.
Barro (de) Waltherus mil. *t.* 147.
Bartholomæus Ep. Silvenſ. *t.* 208.
Baſilea urbs, *t.* 301. Parthenon S. Magdalenes. deſtructus *t.* 160. n. Terræ motu ſubvertitur. *ſ.* 143.
Baſileenſ. Epiſcopatus attenuatus locupletatur abbatiis *t.* 20. Epiſcopi advocati S. Blaſii 222. 224. *t.* 57. ſeq. advocatiam dimittunt. 380. Concilium. *ſ.* 205. *t.* 345. in eo ſermo dicitur a monacho S. Blaſ. *t.* 352. Epiſcopi. Adalbero. *ſ.* 222. ſeq. 227. Baldebertus, 77. Beringerus. 231. Bertholdus. *t.* 55. 57. Bertholdus de Pfurt. *t.* 160. n. 168. n. Burkardus 218. 222. Guilielmus. 86. Heinricus. *t.* 129. Heinricus *t.* 180. 210. ſeq. Heinricus de Noco caſtro. *ſ.* 8. 27. Heito v. Hatto. 77. Ioannes de Flekenſtein. 206. ſeq. Iringus 105. Iuſtinianus Sec. IV. 17. Lutoldus. *t.* 121. Ortliebus. *t.* 80. Petrus ab Aſpelt, *t.* 242. ſeq. n. Ragonacharius. Sec. VII. 16. Rodolphus. *t.* 96. Rudolphus de Habsburg *t.* 166. Theodericus, 227. A

827. *t.* 28. Walanus, 77. Canonici Conradus Decan. *t.* 166. Heinricus archid. can. Baſ. *t.* 168. Petrus præpoſ. eius ad ſed. Mogunt. elect. irrita. *t.* 210. S. Leonardi Præpoſ. Martinus. 243.
Ba tion (a) nobil. *ſ.* 332.
Baumgartenſe (Pomarium) monaſt. Rupertus Abb. *t.* 313. n.
Bavariæ comit. Adelbertus Guelpho. M. Tegernſee, 66. Heinricus dux Advocat. Aug. M. *t.* 52. 59. Ioſephus Ferdinandus. *ſ.* 469. Ludovicus d. *t.* 162. Maximilianus Elect. *ſ.* 463. vid. *Baioaria.*
Bazmundinga, villa. *t.* 10.
Beata, uxor. Hein. Welf. S. Conradi, E. C. mater. 210.
Bebenhauſen, monaſt. *t.* 266. Abb. Conradus. *t.* 131. n. Ioannes. *t.* 415.
Bechmſtein, (de) equ. f. *ſ.* 482. n.
Bechtoldus Hæreſiarcha. *ſ.* 141.
Beghardorum ſectæ varia genera. *ſ.* 111. 189.
Beguinarum ſecta. *ſ.* 111. 189.
Beinſtraß, in monte Angel. *t.* 75.
Beinwilare, monaſt. *t.* 121. Heinricus Abb. ib.
Bela I. Hung. R. *t.* 127. n.
Bella Religionis, Sec. XVI. *ſ.* 312. Sec. XVII. *ſ.* 393. *Tricennale*, *ſ.* 395. alia Sec. XVII. *ſ.* 396. *Ruſticum*. *ſ.* 316. Bavarica. *ſ.* 462. *Boruſſicum*, *ſ.* 364.
Bellinenſis Epiſcop. Daniel, 186.
Benedictus III. P. inaug. *t.* 2.
. . . . . XII. P. ex O. Ciſt. *ſ.* 180. *t.* 271.
. . . . . XIII, P. *ſ.* 503.
. . . . . (S.) Monach. in occid. Parens. 21. ſeq. eius inſtitutum propagatum. 60. Regula ubique obſervata, 82. in Germania unica, etiam in ſynodis præſcripta, 105. ſeq. Congregationes, *ſ.* 269. 374. 376. 441. earum in Germania unio urgetur. *ſ.* 446. S. Spiritus Congreg. *ſ.* 445. Suevica, *ſ.* 376. SS. Vitonis & Hydulphi, 447. Reformatio & reformatores. *ſ.* 378. 339. 447. Capitula celebrata *ſ.* 341. ſeq. 275. 441. *t.* 341. diſciplina reg. *ſ.* 377. ſeq. 447. Cura Religionis, & animarum, *ſ.* 380. 448. Studia Litt. *ſ.* 382. 450. Miſſiones apoſtolicæ, 351. *ſ.* 449. ſeq.
. . . . . Anianenſis. 108. 111.
Bennaw, mons Helvet. 194.
Benno, (S.) 194.
Benwile (de) Heinricus. *t.* 147.
Benzenowe vicus. *ſ.* 52.
Berchorius. Petrus, O. S. B. *ſ.* 184.
Berg (de) f. n. *ſ.* 482.
Berga (de) f. n. *ſ.* 482. n.
Bergheim (de) f. n. *ſ.* 8. n.
Bergin, f. comit. Dupoldus. *t.* 78. Oudalricus &c. 113.
Berichem, Eccl. *t.* 82.
Beringen, Caſtel. *t.* 126.
Beriwilare (de) n. Gerungus. *t.* 111.
Bern, civit. confœd. Friburg. Briſg. *t.* 300.
Bernaldus, nob. Pater S. Udalrici mon. *t.* 29.
Bernardi Claravall. Abb. res geſtæ. 350. 371. 485.
Bernardus, Gacenſ. Ep. *t.* 269. indulg. dat S. Blaſ. mon.
. . . . Humanatenſ. ep. *t.* 208. ſeq.
. . . . Peruſinus Ep. *t.* 208. ſeq.
. . . . Portuenſ. Ep. *t.* 92.
Bernſol, villa *t.* 47.
Berno, Abb. Cluniacenſis. 169.
Bernoldus Conſtantienſis, S. Blaſii monachus continuator chronici Hermanni contracti. 240.
Bernow, vallis. *t.* 237. 385. 426.
Bernowa, Eccl. *t.* 83. n. ſolis monachis committitur. *t.* 89.
Berowe, Caſtrum. 363.
Beroldingen, f. n. *ſ.* 481. ſeq.
Berowe, monaſt. 304. 394. ſeq. magiſt. & præbendariæ. *ſ.* 57. *ſ.* 248. 422. 537. adorat. perpet. Sanctiſſimi *ſ.* 549. *t.* 82. 103. 254. Præpoſitura, *ſ.* 57. 422. Gottfridus Pr. 394. *t.* 100. Conradus *t.* 129. Wicmannus, *t.* 174. Ecc. regularis 394. S. Pancratii Ecc. 218.
Berowe (de) Udalricus mil. *t.* 62.
Bertha, Car. craſſ. Sor. Seking. & Turicenſ. antiſtita. 132.
. . . . Hung. R. fil. *t.* 127. n.
Bertholdus, Abb. Garſtenſis. 414. ſeq.
Bertholdespara pagus. 61. 72. 150. *ſ.* 169. comites. 72. 97. 137.
Betechoven, præd. *t.* 73.
Betmaringen, villa. *t.* 226. Eccleſia, *ſ.* 35. Parochia regular. *t.* 49. 83. 103. 127. Conradus plebanus *t.* 116. *nobilis familia* 364. *ſ.* 127.
Beuren, opp. 3. *ſ.* 3.
Bezingen, vic. *t.* 328.
Biberaba, fluv. *t.* 10.
Bickelsberg, Cella. *ſ.* 362.
Bilſtein (a) Elewinus, *t.* 166.
Binninga, villa. 4.
Binzen, 71.
Birbonmiſtorf, Eccl. *t.* 83. n.
Birchitorf, villa 363. ſeq. nob. f. Heinricus 362. 364. Erlawinus. 364.
Birchtilo, vel Berchtilo comes Sator Zaring. ducum. 201.
Birdorf, vicus. 138. *t.* 186. Ecc. *t.* 339.
Birellus, Ioannes, Generalis carthuſ. *ſ.* 114.

Bir-

Digitized by Google

Birckinboon vicus. *t.* 23.
Biſchoffizell, villa. t. 137.
Biſſingen (de) com. f. *ſ.* 482.
Biſwang (de) c. f. *ſ.* 482. n.
Biurron, villa. *t.* 40.
Biurvelt, paroch. *t.* 93.
Blaburanum, monaſt. *t.* 177. n. 208. Eberhardus Abb. *t.* 177. ſeq.
Blanfingen, Eccl. *t* 83. n. 103.
Blanchenberg, ſeu Blankenburch, f. nob. Egilolfus, 359. ſeq. Udalricus Herrmannus. *t.* 118.
Blankilsboven (de) D. *t.* 137.
Blarer, (Ambroſius) *ſ.* 315. 323. 364.
Blaſii (S.) *reliquiæ* ex Cella Alba ad S. Reginberti Cellam tranlatæ dant nomen *t.* 49. n. per eas firmatur contractus *t.* 112.
Blaſii (S.) Cella 178-181. ſeq. in monaſterium a Reginberto erigitur, ac fundatur, 178. ſeqq. Eius fundatio ab Ottone imp. confirmatur & poſſeſſionibus augetur, 179 186. Eius diploma vindicatur, 180. & ſeq. Ab Heinricis IV. & V. Impp. confirmatur, ibid. Nuperrime Friburgi Briſgoiæ approbatum fuit, 181-82. Ab Henrico V. libera advocati electio conceditur adverſus Baſilienſes Epiſcopos, 180. Novum monaſterium a B. Reginberto extructum a Gaminoldo Ep. Conſtantienſ. dedicatur, 183. A Cella Alba diſtinctum, 183. ſeq. 88. Eidem Henricus civis Baſileenſis ſuas tradit facultates, 186. Beringerus ex Priore Abbas I. eligitur, 187-89. Eius mors, ibid. Ipſo, ſeu Yzo Abbas a fratribus reiectus & ab eo ad medium uſque Sec. XI. nullus in inſtrumentis vel hiſtoria occurrit, ibid. & ſeq.
. . . monaſt. origo nominis, 141. *t.* 16. n. Fata eius & abbates quolibet Sec. I. II. *Advocatia* 222. *ſ.* 18. *Libertas advoc. t.* 59. 62. 84. 285. Termini & poſſeſſiones traditæ & confirmatæ. *t.* a. p. 15. deinceps paſſim. Protect. & privilegia ſed. Apoſt. *t.* a. p. 27. Cæſarum protect. & privilegia. *t.* 27. &c. *Parochia incorporata t.* 82. 248. *Patronatus iura t.* 188. 112. 117. 261. diſciplina 242. eadem ad alia monaſt tranſplantata, 246. 248. ſeq. 281. ſeq. *Colonia & Cella*, 389. 392. *ſ.* 54. 153. 247. 422. 536. *Confœderationes*. 268. ſeq. *t.* 26. 267. 260. 281. *Abbates* Arnoldus. I. *ſ.* 51. 57. *t.* 42. 45. Arnoldus II. *ſ.* 52. ſeq. *t.* 148. ſeq. 156. 174. 177. ſeq. 181. 185. ſeq. 188. 191. Beringerus primus Abb. 187. 211. 237. Bertholdus I. 385. *t.* 59. 62. 70. 127. n. Bertholdus II. *t.* 237. 242. 245. 247. Blaſius II. 420. Blaſius III. *ſ.* 532. Caſparus I. *ſ.* 152. 349. *t.* 424. 426. Chriſtophorus. *ſ.* 242. ſeq. *t.* 374. Eberhardus. *t.* 377. 282. Georgius. *ſ.* 347. *t.* 401. 403. Giſelbertus. 231. Guntherus. 385. *t.* 78. 81. ſeq. 88. Heinricus *t.* 142. ſeq. n. Heinricus II. *ſ.* 53. *t.* 195. 206. 215. 218. ſeq. 231. 295. 310. Heinricus IV. *ſ.* 152. Hermannus. *t.* 122. n. ſeq. Hermannus II. *t.* 128. ſeq. 134 ſeq. Ioannes. *ſ.* 140. *t.* 329. 333. Manegoldus. *t.* 112. 115. ſeq. Martinus I. *ſ.* 419. Otto. *t.* 126. Petrus. *ſ.* 151. *t.* 262. 277. 280. Ruſtenus. 384. 394. *t.* 48. ſeq. n. 89. Theodepertus. *t.* 102. 108. Ulricus. *t.* 260. 263. Utto. 257. *t.* 27. n. 39. ſeq. 90. Wernherus. 237. ſeq. 250. 392. *t.* 99 *Priores & varii officiales.* Arnoldus Prior. *t.* 123. 135. Bernardus & Bernoldus Scholarchæ. 240. 184. Burkardus Capellanus *t.* 129. Conradus Prior. *t.* 100. Conradus Cuſtos. *t* 144 Hartmannus Prior. *t.* 144. Heinricus Cuſt. *t.* 129. Heinricus Camerarius *t.* 126. ſeq. n. Hermannus. Capell, & Cuſt. *t.* 145. 174. 216. 220. Io. Bapt. Elverenz mag. novit. Fuld. *ſ.* 532. *Congregatio ſ.* 54. 442. 445. *Abbates poſtulati ex hac Congregatione.* 434. *ſ.* 154. 351. 421. viri pietate & doctrina conſpicui. 238. ſeq. 278. *ſ.* 551. incendium *ſ.* 149. 348. 533. Cura animarum. *ſ.* 538. novæ Eccl. Dedicatio Sec. XVIII. *ſ.* 534.
Blavus, mons. *ſ.* 474.
Bleicha, fluv. *ſ.* 474.
Blidenſtat, abbatia, Bernoldus Abb. 173. Adelbero. 174.
Blienſowe, vic. *t.* 215.
Blochingen, vicus. *t.* 177. Eccl. *t.* 103. 261.
Blomberg. dynaſt. *ſ.* 326.
Bloſius, Ludovic. Abb. Lætienſ. *ſ.* 377.
Blumenegg (de) f. n. 364. 212. *ſ.* 332. Ioannes *t.* 251. Conradus. *ſ.* 18.
Boaſingen, ſeu Bieſſingen villa. 97.
Bochheim (de) Rudolphus. 359.
Bocbeli. Wilhelmus mil. 172.
Bodmann, caſtr. 64.
Bœhmius, Iacobus, *ſ.* 523.
Bogen, comit. fam. Adelbertus II. comes. 403. ſeq. *t.* 75. n. Albertus I. Albertus II. Hartwicus *t.* 127.
Boleſweiler Parthen. Cluniac. 469. *t.* 69.
Boll, caſtr. 360. 364.
Bollingen, vic. *t.* 54.
Bollſweil, (de) nob. fam. 212. *ſ.* 165. 229. 479. de Cranznau. *ſ.* 322. vid. Snewlin.
Bonndorf, caſtrum, & illuſtres 360 364. Hugo. *t.* 145. oppidum, ruſtici ibi conſocrati. *ſ.* 118. Monaſterium S. Pauli Erem. fundat. *ſ.* 239.

S. Bo-

S. Bonifacius M. Apoſt. German. *ſ.* 76. ſeq.
Bonifacius IX. P. *t.* 317.
Boruſſiæ Rex Frideric. Wilhelmus. *ſ.* 462. bellum Boruſſicum. *ſ.* 464.
Boſinga, villa. *t.* 18.
Boſo, Card. presbyt. *t.* 50.
Boſſuet, Iac. Benig. Ep. Meldenſ. 202. ſeq. *ſ.* 395.
Boucb, V. 138. *t.* 186.
Boucber, Eccl. *t.* 86. 92. fam. n. Gerungus, *t.* 135.
Bozberg, mons. 193.
Bózmundisbnſis (de) Thieto. *t.* 40.
Bozwitre (de) Albertus. *t.* 111.
Bozze, comitat. *t.* 38. 71. Hartmannus, *t.* 38.
Braitenbach (de) e. f. *ſ.* 482. n.
Brambacb, v. *t.* 85. 105.
Brandeck, caſt. *ſ.* 162.
Brandenſtein, n. f. *ſ.* 482.
Brega, fluv. *ſ.* 21.
Bregenz, opp. 36. ſeq. *ſ.* 4.
Bregenzo (nob. de) Udalricus *t.* 48.
Breitintal (de) Sigefridus, *t.* 40.
Breitinwurt, Breitebene. 10.
Brekalow, *ſ.* 482.
Brentius, Ioſephus. *ſ.* 309.
Brigana, fluv. *t.* 41.
Brigen fluv. *ſ.* 21.
Brigobanne, Beyren, opp. 5.
Briſach, caſtell. 148. oppid. imperiale. *ſ.* 6. urbs. *ſ.* 400. ſeq.
Briſgoia pagus. 48. 148. comitat. 213. *t.* 4. 81. Landgraviatus. *ſ.* 131. Comites. Bobo. 48. Canchro, Allartus, Uodalricus, Berchtoldus, 72. Guntramnus dives. 149. ſtatuum conſociatio. *ſ.* 228.
Briſbowe, præpoſitura. *t.* 327. ſeq.
Briulingen (de) Reginhaldus. 359.
Bromeke, vicus, *t.* 47.
Bruchſella, Marchia. *t.* 240.
Brugga, civit. *t.* 258.
Brunaderon vic. *t.* 28. 154.
Bruno Abb. Hersfeld. 122.
Brus, fluv. 148.
Brutiſſelen (de) nob *t.* 135.
Bubenboſen (de) e. f. *ſ.* 482. n.
Bubingbauſen, e f. *ſ.* 482. n.
Bucca, Mat. S. Udalr. mon. *t.* 29.
Bucerus, Martinus, *ſ.* 308.
Buchholz (de) Beyer. f. eq. villa equ. *ſ.* 481.
Buckenruth, caſtell. in Briſgov. *ſ.* 21.
Buckwinsbauſen. (de) Iac. Frider. *ſ.* 485.
Bugelsberg, domus FF. S. Georgii Mart. *ſ.* 255.
Burbonica domus *ſ.* 484.
Burda, vic. *t.* 47.
Burgheim, villa. 149.
Burgilun capella, & Cella S. Blaſii, 408. 480. *ſ.* 56. 248. *t.* 66. 70. 81. 83. 88. 103. 181. 246. 259. Priores, Eberhardus, *t.* 109. 113. Heinricus, *t.* 142. Burkardus, *t.* 174. Heinricus, *t.* 174.
Burgundia, regnum. 28. Gundebadus, & Sigiſmundus. 30.
. . . Duces, Berchtoldus & Conradus. *t.* 18. 80.
Burkardus dux Alleman. 198. 199. *t.* 11.
. . . . dux de monte Duello. 223.
. . . . Turgoviæ dux. 149.
. . . . advoc. M. Peterhuſ. *t.* 14.
Burkbach villa, *ſ.* 71.
Burkheim, opp. 196.
Burprunnen, prædium. *t.* 128.
Burſfeldenſis, Congreg. *ſ.* 249. 374. 444.
Burtan, vic. *t.* 47.
Burlat, vinea in Franc. Teuton. *t.* 47.
Butenheim, præd. *t.* 73. Heinricus (de) *t.* 133.
Butincbovem (de) Egelolfus. *t.* 111.

C.

Cabilionenſis Synodus. 106.
Cacbinga villa, 66.
Caſarius (S.) Arelat. Ep. eius regula. 40.
Calendarii reformatio, *ſ.* 320. 457.
Calixtus II. P. Bullæ p. S. Blaſ. mon. *t.* 48. pro M. Engelberg, *t.* 52.
. . . III. P. *t.* 102.
Calvinus, Hæreſ. incentor turbarum circa religionem. *ſ.* 307.
Calw oppid. 46. *ſ.* 324. *t.* 283. familia Comitum. 46. 126. ſeq. 171. ſeq. 212. *ſ.* 7. Adalbertus, 172. Ewardus Leupoldus. 46. Iuditha. 212.
Cambacb villa. 10.
Cambit; præd. *t.* 75.
Campidonenſ. Abb. Hartmannus. 256. Ioannes Eucharius, *ſ.* 431. Adelbertus, *t.* 77. n.
Candel (de) com. f. *ſ.* 482. n.
Cander, fluv. *t.* 81.
Canonici, Sec. IX. plerumque vitam regularem ducunt, 98. 105. ſeq. 154. ſeq.
Canonicorum Regularium inſtitutum. Sec. XI. 304. 308. 476.
Capelle, abbatia, *ſ.* 314. *t.* 133. Guido abb. ib.
Capitula, generalia monaſt. 109. *ſ.* 275.
Capri mons, caſtellum. 148.
Capucinorum, ordo. *ſ.* 303.
Carleſtadius, Andreas, *ſ.* 308.
Carolina conſtitutio, *t.* 348.
Carolus Magnus, R. I. eius geſta. 85. 89. ſeq. felix ſtatus reipublicæ ſub illo 94. Carolingæ ſtir-

Stirpis fata, 94. ſeq. *Carolus Calvus* ibid.
Carolus Craſſus, 96. 132.
Carolus IV. R. R. diplomata, pro M. S. Blaſii ſ. 152. t. 284. ſeq. S. Georg. M. t. 286. comit. de Wirtenberg, t. 304.
. . . V. R. Imp. ſ. 311.
. . . VI. R. Imp. ſ. 461.
. . . VII. Imp. ſ. 462.
. . . II. Hiſp. R. ſ. 459.
Carthuſia Friburg. ſ. 171. 265. de Eccleſia & literato orbe bene merita ſ. 373. 441. abolita ſ. 547.
Caſſinenſe monaſt. 84. ſeq. conventus celebrati, 109. *Congregatio*, ſ. 371. 376. Petrus Paulus de Benallis Abbas reformator in Germaniam miſſus, ſ. 447.
Caſtella, Romanorum. 13.
Caſtelberg, caſtellum rom. 9.
. . . mons, ſ. 474. Dynaſtia, ſ. 229.
Caſtellenſis Congreg. O. S. B. ſ. 374. 445.
Cazenellenbogen Haſſ. princeps Einhardus. 220.
Cella Alba, vid. *Alba Cella.*
Cella S. Reginberti, vid. *Reginberti cella.*
. . locus in pago Briſ. 280.
Celtes, Conradus, Scriptor Sec. XIV. 160.
Chadalobus, comes Alpegoviæ. 137.
Chaisheim, ſeu *Keyſersheim*, monaſt. t. 118.
Chalcheim, curtis. t. 99.
Charta Theotiſcæ, earum uſus quando invaluerit. t. 152.
Cheinbach fons. t. 16. 28.
Chems, villa. t. 243.
Chernis, Eccleſ. t. 83.
Chervelmos, præd. t. 55.
Chevalier vox quid? 130.
Chienberg (de) nob. Hartmannus. t. 111.
Childebertus II. Franc. Rex regnum inter filios dividit. 36.
Chincidorf, vicus. 199.
Chodrun, vicus, t. 23.
Chorepiſcopi, 78.
Chriſtiana (S.) reliquiæ elev. ſ. 346. t. 399.
Chroderdus, com. Briſgov. 70. ſeq.
Chrodegangi, regula Canonicorum. 82. ſeq.
Chunigunda (S.) reliquiæ elevat. ſ. 336. t. 399.
Chunihilt, matertera S. Lulli. 81. ſeq.
Chunitrud (Beata), 86.
Ciliogou (de) Oulricus, t. 111.
Cimbri, in vicinia nigræ Silvæ habitant. 211.
Ciſtercienſis ordo, 330. in Germania & nigra Silva. 473.
Ciſtillare Heinr. civis Tureg. benef. S. Blaſ. t. 115.
Clara (S.) monaſt. Friburgi, ſ. 24. Villingæ, ſ. 27.
Clemens V. Pap. Bull. p. S. Blaſ. mon. t. 248.
. . . VI. P. ſ. 113. 148. 179. t. 283.
Clemens VII. Antip. t. 318.
. . . XII. pp. ſ. 503.
. . . XIII. pp. ſ. 502.
. . . XIV. pp. ſ. 502.
Clingen, fam. nob. 113. Heinricus t. 147. Udalricus, 113. Ulricus, 112. 142. ſ. 51. ſeq. t. 142. ſeq. Waltherus fundat. Syon. monaſt. cum uxore Sophia, t. 179. 183. 198.
Clingenberg (de) Ulricus, mil. nob. t. 144.
Clingnau, oppid. ſuburbia in cinerem redacta. ſ. 133. 466. *præpoſitura*, ſ. 147. t. 143. Ioannes Wagner præpoſitus t. 416.
Clodoveus I. Rex Francor. 15. 28.
. . . II. Rex Francor. 28 – 33.
Cloſen, (Georg Stephan.) ſ. 483.
Cluniacenſis Congregat. reformationis initia. 168. diſciplina & conſuetudines, 275. Amplitudo Sec. XII. 467. ſeq. ſ. 376. 447.
Cochlæus, theologus. ſ. 309.
Codices Mſſ. Sec. X. eleganter exarati. 162.
Cœleſtini nova plantatio O. S. B. ſ. 87.
Cœleſtinus III. P. Bull. p. S. Blaſ. M. t. 119.
Cobelinchon, Eccl. t. 92.
Colomannus, Hung. Rex. t. 127.
Colonienſ. Archiep. S. Engelbertus, ſ. 33. Fridericus t. 41. 287. Gebhard de Truchſeſſ. elect. ſ. 314.
Columba (S.) monaſt. 31.
Columbanus (S.) varia fundat monaſteria, 35. ſeq. eius regula Benedictina diverſa. 38. ſeq.
Comitia religionis cauſa. ſ. 311.
Commemoratio omnium fidel. defunct. 133.
Condateſcenſe monaſt 26.
Congregationes O. S. B. Sec. XV. inſtit. ſ. 269. Sec. XVII. ſ. 441. ſeq.
Conradinus Conradi IV. fil. ſ. 7.
Conradus, Imp. t. 160.
. . . . II. Salicus Imperat. 206. 219. 223. ſeq. 354. Advocat. Elchling. monaſt. t. 77. *diplomata* pro monaſt. Tiezelheim t. 79. huius diploma apogryphum, t. 21. iudicialiter refutatum. t. 58. 90.
Conſtantia civitas. ſ. 410. t. 14. varii Conventus ibidem celebrati, ſ. 233. ſeq. Concilia. 35. ſ. 200. 233. *Sedes Epiſcopalis.* Limites diœceſis. 11. Mogunt. Metrop. ſubiicitur. 72. Status & Epiſc. Sec. X. 153. Sec. XI. 214. Sec. XII. 367. Sec. XIII. ſ. 35. Sec. XIV. ſ. 138. Sec. XV. ſ. 233. Sec. XVI. ſ. 351. Sec. XVII. ſ. 410. Sec. XVIII. ſ. 485. *Epiſcopi* Adelhardus ex mon. S. Gallenſ. 158. Bertholdus t. 108. 119. Bubulcus, 16. S. Conradus. 66. 153. 159. Capellam in Eremo conſecrat. 196. t. 54. Conradus II. ſ. 35. t. 123. 130. 134. ſeq. 137.

137. Diethelmus de Wiſenburg, ſ. 35. Diethelmus de Krenchingen, ſ. 5. t. 112. 114. 116. 119. Eberhardus, 214. ſeq. Eberhardus II. ſ. 64. t. 152. ſeq. 174. 176. 183. 185. ſeq. Erenfridus 72. 77. Franciſcus Conradus de Roth Cardinalis. ſ. 486. Fridericus de Zollern, ſ. 37. Gaminolfus, ſeu Gaminoldus. 153. 183. 230. t. 19. n. Gaudentius, 17. Gebhardus prim. 97. S. Gebhardus ſec. 223. 232. t. 11. ſeq. 14. 18. 120. Gebhardus tert. Zaringicus, 214. ſeq. 368. ſeq. t. 33. n. 68. 73. Heinricus prim. ſ. 159. t. 145. ſeq. 153. 297. 350. Hermannus prim. t. 75. 77. 80. ſeq. 83. 86. 88. ſeq. 97. 103. Herman. ſecund. t. 108. 110. Iacobus com. de Fugger ſ. 410. Ioannes diſcip. S. Galli, 38. Ioannes Windloch, ſ. 123. Ioannes de Lupfen, 337. Ioannes de Wolfegg ſ. 410. Ioan. Georgius de Halweil ſ. 410. Lambertus ex Monacho Peterſhuſ. Ep. 214. Ludovicus t. 380. Marcus Sitticus ſ. 337. Baltaſar. Chriſtophorus, 337. Otto t. 95. 384. Otto de Hachberg ſ. 233. Otto de Habspurg, 372. Rudolphus de Montfort, ſ. 138. t. 226. Udalricus prim. de Tilingin, t. 54. 81. Udalricus ſec. ex monaſt. S. Blaſ. 370. Warmannus e mon. Einſidl. 214. *Suffraganei.* Bertoldi Ep. Zybonenſ. indulgent. pro Sizenkilch. t. 258. Hermannus Ep. Caſtor. ſ. 327. Incelerius Ep. Buduenſ conſecrat altaria in Sizenkilch. t. 194. n. Ioan. Iacobus Ep. Sebaſt. t. 438. Ioannes Ep. Letov. t. 219. Ioan. Ep. Decapoleos Charta indulg. pro Sizenkilch. t. 254. *Præpoſiti & Canonici.* Olricus præpoſ. t. 110. Heinricus de Clingenberg præpoſ. ſ. 138. Oudalricus cuſt. t. 113. Decan. ib. 117. Oudalricus præp. maior. t. 113. Bilgerinus præp. t. 152. Burkhardus præpoſ. t. 100. Burchard. Decan. t. 152. Conradus præp. maior t. 116. Conradus de Friburc, præpoſ. t. 239. Conradus decan. t. 109. 113. Franciſcus Iac. Virgilius Vic. gen. t. 435. Io. Fabri Vic. gen. ſ. 309. Hikibaldus archidiac. t. 15. Heſſo canon. t. 109. Fridericus canonic. & archidiac. t. 98. Adilbero magiſt. t. 113. Henricus de Werdenberg can. ſ. 138. Hugo canon. & celler. t. 113. 117.

Conſtantienſis ſynodus. 214. 218.

Conſtitutiones monaſticæ olim frequenter in ſynodis præcipue Sueſſionenſi, ac regum Francorum Capitularibus hierarchicis conectebantur. 83.

Cozzo, vicus t. 1.

Cranzacberborn, apex nigræ ſilvæ. 13.

Craſingeraſi, villa, t. 47.

Crenzach opp. ſ. 474. 476.

Crequius, dux Gallorum incendiarius. ſ. 397.

Creſcentius, Sabinenſ. Ep. t. 61.

Creuzlingen, Crucelin, monaſt. fundatur, reſtauratur & transfertur, t. 54. Adelbertus abb. t. 100.

Crezingen, oppid. ſ. 8.

Crozingen (de) Ioannes. 361. Hugo mil. t. 214.

Cruciata, 205. ſ. 3.

Crumbach, f. nob. Rodetpertus, t. 75.

Cucullæ monaſt. earum origo. 86.

Cuiringen Ecc. t. 83. n.

Cuno (S.) Eremita S. Pauli. ſ. 154.

. . Com. Palat. Burgund. t. 20.

Cunringen (de) f. nob. t. 78.

Curia Rhætorum urbs. Sedes Epiſcopalis. 30. 33. Epiſcopi Adelgottus, t. 80. Baldebertus. 77. ſeq. Puritius, 26. monaſt. a S. Fridolino extructum. 30 -- 33.

Curtenoua, vicus t. 23.

Cuſa (de) cardinalis, ſ. 457.

Cyrillus (S.) cum S. Methodio Bulgarorum Apoſtolus. 100.

D.

Dæmonurgia, ſ. 519.

Dagemareſdunk, Dagimariſdung, t. 47.

Dagobertus I. Francorum Rex eccleſiam S. Dionyſii Pariſiis ditat. 32. ſanctorum exuviis plurimum eamdem illuſtrat, ibid. Corpus S. Hilarii Pictav. in eamdem Baſilicam eius iuſſu transfertur, ibid. Urbem Pictavienſem expugnat, atque ſubvertit, ibid.

Damienus, ſicarius, ſ. 465.

Dangſtetten, vic. t. 454.

Danubii ad pedem montis Abnobæ ortus, 5.

Dazenheim, vic. t. 95.

Degenaw (de) familia equeſtr. ſ. 482. n.

Degernaw, vill. t. 73.

Degewingen, vill. t. 73.

Degginbuſin (de) Luipoldus, t. 75.

Denckendorf, monaſt. t. 311. Fridericus præpoſ. ibid.

Deſiderius, ultimus Longobardorum rex, a Carolo M. devictus, atque ex Italia pulſus, 92.

Detburch, paroch. t. 386.

Dettingen, ſ. 482.

Diana, vel Deana Abnoba, 7. Eidem a Caſſiano Caſſat. & Attiano Sec. II. exeunte ara poſita, ibid. ſeqq.

Didinisheim, Titensheim, hod. Deydesheim, t. 34. & not.

Diepelzhoſen, t. 77.

Diethmarus, ex monacho San-Gallenſi Abbas Hirſaugienſis. 158.

Dietlicbon (de) Chonradus mil. t. 142.

Dieth-

Dietterich (Fr. Georg.) Profeſſor Argent. Iuſtini Febronii adverſarius, *ſ.* 490.
Dionyſius (S.) Epſc. Mediolan. 125. Eius exilium & obitus, ibid. Eius reliquiæ Mediolanum translatæ, ibid. & *ſ.* 425. ſeq.
Dionyſii (S.) monaſt. Clodoveus ſecund. privilegia concedit. 31.
Diplomati non ſemper obſunt raſuræ & correctiones temerariæ. 181. & not.
Dirbeheim (de) Conradus miles, *t.* 122. ſervitia curiæ Blaſianæ remittit, ibid. 123.
Diſciplina regularis a prima infantia, 81. ſeq. Sec. X. 156. ſeq. Sec. XI. 336. ſeq. Sec. XII. 503. ſeq. Reſtauratur, *ſ.* 172. ſeq. Sec. XV. *ſ.* 266. ſeq. ex ea litterarum ſtudium, 294. Sec. XVI. 377. Sec. XVII. 447. Sec. XVIII. 547. Eius neglectus monaſteriorum peſtis ac interitus, 168. ſeq.
Diſputationes religionis cauſa Sec. XVI. *ſ.* 108. ſeq.
Diſſidia Sacerdotium inter ac imperium Germanicum Sec. XI. Henrico IV. auctore exorta. 206. ſeq. Eorum initia, ibid. religioni æque ac imperio maximopere nociva, ibid.
Ditmarus, Sec. X. ſcriptor. 162.
Dmalſtein. *ſ.* 482.
Dogmata fidei, ad ea ſubvertenda molimina Sec. XVIII. *ſ.* 506. ſeq.
Donatus (S.) ex monacho Luxovienſi fit archiepiſcopus Veſontinus, 40. Eius regula, ibid.
Dorlinbach, villa, 199.
Dornheim, oppid. *ſ.* 67.
Dornſtetten, *ſ.* 14.
Drauſchwiz, *ſ.* 482.
Drudenheim, prædium, *t.* 73.
Düerheim, vic. *t.* 264.
Duisbergenſis Synodus, 194. in ea S. Bennonis excæcatores excommunicantur, ibid.
Dulciniſtæ, *ſ.* 190.
Duncenheim, vic. *t.* 95.
Dunſiſperg, Sifridus de *t.* 118.
Duran, Franciſcus Ioſephus Com. de, *ſ.* 479.
Durlach, opp. *ſ.* 8. & 217.
Dürrmenz, *ſ.* 482.
Durroheim, Dürheim, 97. n.
Dutlinga, oppid. *ſ.* 3.

E.

Eberbach, cœnobium Ciſterc. *t.* 393. 394. 396.
Eberhardus (S.) incola cellæ S. Meinradi. 195.
. . . . Arnolphi ducis Bavariæ filius, ab Ottone M. in exilium pulſus. 140.
Eberſpach (de) famil. nob. 364.
Eberſtein, com. fam. Sec. XIII. Eliſabeth. *ſ.* 65. Otto fund. M. Albæ Dominarum. *ſ.* 71. Bertholdus. Conradus Ep. Spirenſ. 71. Wilhelmus, 123. Wolf, ibid. & 166.
. . . . Comites in alt und neu Eberſtein diviſ. *ſ.* 166. Eberſteinii Comites Othmannus, Heinricus, Berthold. Wilhelmus advocatiam & protectionem Reichenbaci ſuſcipiunt, *ſ.* 157. Philippus *ſ.* 333. Otto *ſ.* 64. Otto de Eberſtein conr. benef. Alb. Domin. *t.* 171. not.
Eberſtein fam. illuſt. *ſ.* 219.
Ebringenſis dynaſtia, *ſ.* 327.
Ebringen vicus. *t.* 213. & not.
Eccleſiarum inſtitutio 16. Eccleſiarum paſtores, ac hierarchæ Sec. IX. ex monaſteriis plerumque aſſumpti, aut in ſcholis monaſticis formati. 99. ſeq. Cauſæ ſtatus eccleſiaſtici & monaſtici Sec. XI. in Synodis & conventibus generalibus tractatæ. 103. ſeq. ordo ibidem obſervatus. ib. Eccleſiæ Romanæ ſtatus Sec. XIII. *ſ.* 1. Hierarchia monaſtica Sec. XIV. *ſ.* 113. Sec. XV. *ſ.* 196. Sec. XVI. *ſ.* 305. Auctoritas abiecta, *ſ.* 309. ſeq. Incrementa Sec. XVII. *ſ.* 390. Status Sec. XVIII. *ſ.* 457.
Eckba, villa, *t.* 73.
Eckius (Io.) *ſ.* 308.
Edillozus, Edilleoz, comes, & advocatus monaſterii S. Trudperti, *t.* 5. & n.
Eggeboldesheim, præd. *t.* 73.
Eggenheim, Eccl. paroch. *t.* 66. & not. b. & d. 83. 103.
Egiſheim, caſtr. *ſ.* 61.
Egwardus, ex monacho Hirſaugienſi fit Epiſc. Sleſwicenſis. 173.
Ehingen, Georgius de *ſ.* 230. & 483. Ioannes, Georgius alius, ibid.
Eichen, Dietericus ſacerdos de, *t.* 148.
Eichilberg, Wernherus cleric. de *t.* 127.
Eichſel, vicus. SS. Virginum corpora ibi elevata. *t.* 346.
Eigoltesboven. vic. *t.* 54.
Einheim, opp. *t.* 202.
Einſidlenſis monaſterii primordia, 119. 1. ab Eberhardo extruitur. 195. Variæ chartæ eidem conceſſæ. Ib. ſeq. Abbates, Eberhardus primus abbas. 195. Gregorius, 196. Wirandus, Thietlandus vel Dietlandus, ibid. Capella B. M. a S. Conrado conſecratur. ibid. Wirandus, 196. Einſidlenſis eremus ſacra Nigræ Silvæ adſcripta, 193. ſeq. Eremus B. V. M. proceſſiones tempore concilii Baſil *ſ.* 206. Ludovicus de Blarer Abb. Einſidl. relig. cath. zelo illuſtris. *ſ.* 381.
Ekkebertus S. Emmerami monachus, 165. Peculium ei conceſſum. ibid.
Elchlingenſe monaſterium, 427. concambium cum monaſt. S. Blaſii, *t.* 76. 83. not. & 90.

Elem-

Digitized by Google

Elimnincbova, ſeu Elickhen. *t.* 8. & not.
Eliſabetha (B.) bona *ſ.* 487.
Elſaſſ (de) Nicolaus, *ſ.* 150.
Elſtra ſeu Elyſtrus fluvius. 208.
Elwangen Elchenwanc, Clehenwanc, monaſterium, 130. in Canonicorum collegium mutatum. ibid. Milo Elwangenſis Abbas. 166. Eius de carnium eſu ſenſus. ibid.
Elzach, fluv. *ſ.* 21. Elzach oppid. *ſ.* 479.
Emanriotb, loc. *t.* 7.
Embach, præd. *t.* 73.
Embrach, Imbriacum, præpoſitura *t.* 128. & not. Conradus præp. Imbriacenſ. ibid. Iudex delegatus *t.* 135. & 170.
Emmerami (S.) monaſt. *t.* 17. not.
Encauſtica ars feneſtras pingendi deperdita reſtituitur, *ſ.* 327.
Endinga, Endingen pagus 149.
Endingen, præd. *t* 73. Endingen villa *t.* 186. *t.* 134. Endingen (de) H. mil. *t.* 156.
Engelbergenſe, monaſt. fundat. *t.* 52. In ius & protect. B. Petri ſuſcipitur *t.* 53. Libertas eligendi Patrem Spirit. & Advocat. ibid. Dotatio confirmata *t.* 75. Bona & privilegia confirmata *t.* 85. Engelbergenſe monaſt. fundatur. 229. Frowinus abb. Engelberg. *t.* 76. 85. eius chronicon. 390. Adelhelmus Prior Engelberg. *t.* 52.
Engen pagus, alter in Hegovia, alter in Chlechgovia. 94. Engen, oppidum. *t.* 152. & not.
Engerwilare, eccl. *t.* 92.
Enidorfenſis colonia e S. Blaſio, 423.
Enſisheim Alſat. Regimen. *t.* 412.
Entiliboreb eccl. *t.* 83. 103.
Eperolfinigga, Eberfingen, villa 151.
Epfindorf, *t.* 17. n. a. 18 Epfindorf, villa in pago Para, 150. monaſterio Petershuſano traditur, ibid.
Eppanincbova, Oetlingen. 71.
Eraſmus Roterodamus. *ſ.* 321.
Eredingen, Arnoldus præco de, *t.* 172.
Eremitici ordines ſub regula S. Benedicti Sec. XI. 328. Eremitæ Sec. XII. 496.
Erlacenſis monaſterii diſciplina e St. Blaſio tranſplantata. 248.
Erlebaldus Augienſis monachus S. Pirminii inſtitutor. 118. Item B Meinradi, ib. & not. b.
Erneſtus Alemanniæ dux Conrado Salico rebellis ducatu privatur. 208. ſeq. in prælio occiſus Conſtantiæ terræ mandatur. ibid.
Eſchbach, villa. *t.* 94.
Eſcbenz (de) Burchardus. *ſ.* 150.
Eſcblikon (ab) Heinricus *t.* 166.
Eſſinum villa, *t.* 80.
Eßlinga oppidum, *ſ.* 469. Eſslinganum fœdus civitatum ſilveſtrium 211. Hechtbacher Io. Decan Eſsling. *t.* 313.
Ettenniberch, Eccl. *t.* 101.
Etbico Senior, etiam Attico, ſeu Atticus Dux Alſatiæ, 58. Ethico iunior, Pater S. Odiliæ, comes Alſatiæ, 58. eius filii Ethico, Haddo & Albericus, comites. ibid.
Ettenheim, Marcha 199. Cella monachorum Ettenheim, 56. 58. ortum ſuum debet cultui S. Landelini 59. primi incolæ fuere eremitæ ibid. 56. 57. a Widegerno Argent. ep monachis traditur. ibid 56. Uto, ſeu Heddo &c. primus huius monaſterii abbas, poſtea epiſc. Argentinenſ. qui delapſum reſtauravit. ibid 57. eius Teſtamentum. ib. 56. 57. Hildolfum, ſeu Hildulfum poſt ſe abbatem inſtituit. ib. 57. 58. Ettenheim monaſterii initia. 56. & ſeq. primus abbas 57. monaſterium ab Ethone dictum, 58. ex familia ducum Alſatiæ ib. & ſeq. & 132. Abbates Sec. X. 198. Abbates Sec. XI. 300. Sec. XII. Abbates duo e S. Blaſio, 433. Abbates Sec. XII. 461. Sec. XIII. *ſ.* 48. Sec. XIV. *ſ.* 147. Sec. XV. *ſ.* 237. Sec. XVI. *ſ* 344. Sec. XVII. *ſ.* 415. Sec. XVIII. *ſ.* 530. Ettenheimenſe monaſterium comburitur. *ſ.* 319. Fridericus San-Blaſianus abbas in Ettonis monaſterio 433.
Ettlingen (de) Cunzmannus. *ſ.* 168.
Everingen, *Everingin*, *Effringen*, ecc. *t.* 83. 99. 103. ius patronat. *t.* 112.
Eugenius IV. pap. *t.* 340.
. . . Sabaudiæ princeps, *ſ.* 461.
Euſebius (S.) Vercellis monaſterium extruit, 18. primus monaſticam vitam in Occidente cum clericali coniunxit. ib.
Ewatingen, *Egebettingen*, & *Eglotingen* antiquitus, fam. nob. 364 *t.* 252 & n.
Eyſtettenſes ep. Conradus, eius charta. *t.* 93. Ulricus præpoſitus Eyſtet. eccl. *t.* 94. Walbrun decan. *t.* 94. Arnoldus archipresbyt *t.* 94. Otto cuſtos *t.* 94. Heinricus plebanus, 94.
Eyſtetten, villa *t.* 73.
Eyſtat, fam. nob. Burkardus, *t.* 96. Eberhardus, 96. Egino Henricus, 96. Eyſtat (de) Eberhardus Sec. XII. 359. Burkardus, *t.* 96. Eiſtat, (de) Sec. XII. nob. fam. Eberhardus, Burkardus mon. S. Blaſ. bona conferunt S. Blaſ. monaſt. 360. varii ex hac familia, ibid.

F.

Faber (Ioannes) epiſc. Viennenſ. *ſ.* 315.
Falckenſtaig, rup. alta. *ſ.* 59. arx *ſ.* 329. vallis, *ſ.* 481.
Falckenſtein, *Valckenſtein*, caſtra varia *ſ.* 59. arx ſuperior & inferior, ibid. 328. 481. Falckenſtein comites & equites, *ſ.* 332. fam. nob, Sec. XIV. *ſ.* 128. Sec. XV. 227. Erhart legationibus celeber ibid. Falckenſtein fam. nobil. Sec. XVI. *ſ.* 327. Sec. XVIII. *ſ.* 480. ſeq. Falckenſtein fam. c. & nob. diverſa. *ſ.* 20. Bertholdus, Egilolfus, Heinricus, Waltherus, Hermanus. 21. 59. Falckenſtein (de) Albertus benefactor Oberried. *ſ.* 81. Erckengerus, Engelhart, *ſ.* 161. Berchtoldus, *t.* 195. Iacobus, *t.* 214 Sigmund. *t.* 405. Io. Chriſtoph. *ſ.* 332. Fr. Marquardus, *ſ.* 328. Sigiſmundus, *ſ.* 320. Nuwen Falckenſtein, nob. Waltherus. 361.
Febroniana cauſa, *ſ.* 490. retractata, *ſ.* 491.
Felicis Urgelitani & Claudii Taurinenſis errores. 101. A Iona Aurelianenſi aliiſque Benedictinis refutati. ibid.
Fenelonius, eius liber, *ſ.* 512.
Ferdinandus, Archid. Auſtr. *t.* 411. 412. Ferd. I. R. R. convocat abb. Würtenbergiæ, *t.* 413. Ferd. II. imp. *ſ.* 394. 412. favet mon. S. Georgii in cauſa cum duce Würtembergico, *t.* 447. ſeq. avitam religionem tuetur. *ſ.* 399.
Fides chriſtiana Sec. IX. in variis provinciis propagata, 100. Sec. X. a monachis Benedictinis in Ruſſia, Bohemia &c. propagata, 152. ſeq.
Fidelis, (S.) Capuc. *ſ.* 395.
Fides (S.) Cloſter. monaſt. *ſ.* 70.
Fietzen, villa *t.* 73.
Fintanus (S.) Scotus Rhenaugiam venit, 141. ibique moritur. ib. ſeq.
Flagellatores, Sec. XIII. *ſ.* 109. Sec. XIV. *ſ.* 192.
Flauſingen, præd. *t.* 73.
Fleurius (Claud.) ſtudia litterarum Sec. X. vindicat. 161. ſeq.
Fluenburg (de) Heinricus epiſc. Baſil. *ſ.* 40.
Folmarus, urbis Metenſis præfectus cum Folmaro filio mon. S. Georgii benefactor. *t.* 43. 289. & n.
Franciæ ducatus, qualis olim fuit. 11.
Francia Teutonica, quouſque olim ſeſe extendit. 11. Francia Teutonica, provincia. *t.* 43.
Franciſcanorum in Germaniam miſſio. *ſ.* 101. Diſſidia Sec. XIV. *ſ.* 187. conventus Friburgi, *ſ.* 24. Villingæ *ſ.* 45. ſeq.
Franciſco S. ædicula S. Mariæ in Portiuncula tradita, *ſ.* 104.
Franciſcus card. Legat. German. eius charta, *t.* 377.
. . . . , Xaverius S. *ſ.* 390.
. . . . , imperator eligitur. *ſ.* 463.
Franconofurt, Francofurdum, villa regia. *t.* 9. & not.
Fratricellorum ſecta. *ſ.* 111. 187. ſeq.
Freiberg (de) Ludovic. Georgius, *ſ.* 483.
Friburgi, S. Claræ monaſt. *ſ.* 104. *t.* 213. S. Agnet. monaſt. *t.* 324. Dominicani Friburg. Sec. XIII. *ſ.* 23. Ioannes de Friburgo Dominic. *ſ.* 184. Franciſcani ib. *ſ.* 24. S. Martini eccl. Friburg. *t.* 149.
Friburgum (Briſgoiæ, *ſ.* 14. 21. caſtrum, ibid. 75. Academia *ſ.* 229. 320. 402. Societas equitum inſtituta. *ſ.* 321. Ordo Capucinorum in urbem ſuſceptus. *ſ.* 322. Friburgum obſidetur. *ſ.* 401. Deditio, *ſ.* 467. vexatur ab Egone comite. *t.* 301. Cives a Bernenſ. opem petunt. ibid. Emit Badenwiler, *t.* 305 ſeq. Cives nob. *t.* 306. Societas civium in gratiam ducum Auſtriæ *t.* 306. Cives. *t.* 325. urbs ſe ſubmittit Auſtriæ. *ſ.* 133. A Suecis occupatur, *ſ.* 400. Sec. XVII. capitur a Gallis. *ſ.* 461. Friburgum Briſgoiæ Sec. XVI. *ſ.* 320. ſeq. Academiæ ſtatus. ibid. Friburgi res Sec. XVIII. *ſ.* 467. Friburgenſia comitia. *ſ.* 211. comites inde dicti. *ſ.* 21. a. Rudolpho R. R. ſubiugata, in eius gratiam redit. ibid. 22. Friburgenſes comites. *ſ.* 144. Friburg (de) comit. Sec. XIII. materna ſtirps. *ſ.* 11. Egino, Conradus ſator com. de Friburg. *ſ.* 11. Friburg. comitum Sec XIV. res & genealogia. *ſ.* 105. Friburg. comit. fam. Conradus. *t.* 162. Egon. *t.* 245. 361. Friburg (de) com. Conradus, 360. Conradus præp. can. Conſtant. 239. Egino com. de Friburg. *ſ.* 21. Egon, comes de Friburg reconciliatur cum urbe Friburg. *t.* 225. Nova diſſidia ibid. 301.
Fridenwilare, Fridenweyler, villa *t.* 52. cella. *t.* 73. parthenon. *t.* 328. & n. cella S. Georgii 458. reſtituta, *ſ.* 361. Sec. XV. *ſ.* 255. Sec. XVI. *ſ.* 370. ſeq. Sec. XVII. *ſ.* 440. Sec. XVIII. *ſ.* 546. Margaretha monial. Fridenwil. *t.* 328.
Fridericus I. Rex. *t.* 91. 94. Imperat. 94. 95. & not. 102. 111. 126.
. . . . , II. imperat. *ſ.* 4. 6. *t.* 160.
. . . . , II. perſonatus. *ſ.* 9.
. . . . III. imp. dip. p. M. S. Blaſ. *t.* 261. & n.
. . . . dux Suevorum *t.* 52. 75. & n. c. 80.
. . . . provinc. S. Pauli eremit. dat litteras reverſ. *t.* 295.
Fridesheim, vicus. *t.* 95.

Fridlinga,

Fridlinga, prælium ibid. ſ. 460.
Fridolinus (S.) primus Rauracorum apoſtolus, 24. Num Germanus vel Scotus fuerit? 25. Ex Hibernia in Galliam appulſus. 25. Eius in Germania & Francia apoſtolici labores. 25. 33. Variæ eccleſiæ & monaſteria ab eo extructa. ibid. 26. 33. Seckingam pervenit, quam inſulam a Clodoveo II. ut videtur obtinet. 26. 27. ſeq. ibid. monaſterium monialium fundavit. ib. 27. ſeq. Canonicam ſanctimonialium vitam conſtituit, 28. virorum monaſteria ædificat. 33. geſta alia præclara huius ſancti. ibid. 26 33. eius mors. 33. Eius templum conflagr. ſ. 134. & reædificatur ſ. 135. eius reliquiæ ſ. 29. 134. eius reliquiarum pars ad S. Blaſium translata. ſ. 135.
Frikingen, eccl. t. 103.
Friſchling quid? 164.
Fructuarienſe monaſt. a S. Wilhelmo fundatum. 169. t. ſeq. huius monaſterii reformatio. 69.
Fuchs de Fuchsberg nob. Chriſtoph. t. 406.
Fuldenſe, monaſterium a S. Bonifacio inſtitutum 87. Normam vitæ monaſticæ aliis monaſteriis tradens, 84. In ſilva Buchoniana fundatur 83. A Zacharia P. confirmatur. ibid. 87. eidem ſanctus Sturmius primus abbas præficitur, 83. 84. Fuldenſium monachorum libellus ſupplex Carolo M. porrectus contra Ratgarium abbatem 107. conſtitutiones ſingulares Fuldenſis monaſterii ab eo contextæ ibid. controverſia a Richolfo Mogunt. archiepiſcopo diremta. ib. monaſt. Fuldenſis ſchola a S. Bonifacio optime inſtituta. 89. & 119. ſeq. Magiſtri celebres. 122. Conventus annui a Rhabano Mauro in monaſterio Fuldenſi præcepti 109. Baltaſſar I. abbas Fuldenſis zelo religionis clarus. ſ. 180. Candidus Fuldenſis monachus vitæ S. Eigilis abbatis ſcriptor. 120. S. Eigilis quartus monaſt. Fuldenſis abbas 83. 120. vitæ S. Sturmii ſcriptor. ibid. 84. Heinricus abbas Fuldenſ. ſ. 87. Hugo, alias etiam Herigerus Fuldenſis abbas. 105. Radgarius Fuldenſis abbas tert. 107. Scholæ Fuldenſis inſtitutor. ibid. 119. Eius cum ſuis fratribus controverſia. 107. Deponitur. ib.
Fulradus Alſata, abbas S. Dionyſii. 70. prædia in Briſgovia & Mortenavia a Chrodardo comite emit. 70. 71. Cellæ ac Monaſteria in ſua patria ab eo extructa ibid. variæ eius legationes. ibid. 70. 71. 140. S. Fulradi poſſeſſiones. 70.
Fultenbacenſe monaſterium e D. Blaſii reſtitutum. 428.
Furebach (de) Eberhardus mil. t. 148.
Furſtenberg, arx. 354. comburitur. ſ. 319. Furſtenbergenſis domus diviſio, & ditiones Sec. XIV. ſ. 131. Furſtenberg comitum variæ lineæ Sec. XV. ſ. 218. ſeq. & ditiones ibid. ſeq. comit. f. Sec. XIII. Heinricus I. conditor. ſ. 14. 16. 18. 26. 27. 28. 68. Fridericus ſ. 17. Conradus pleb. Villing. Egon, Gebhardus. ſ. 26. Margaretha, Eliſabetha, ſ. 27. poſſeſſiones ſ. 26. ſeq. diviſio terrarum ſ. 27. Fridericus, ſ. 68. ſeq. Egon, t. 76. comit. Sec. XVI. Wolfgangus ſ. 325. ſeq. varii comites ſ. 326. ſeq. Wolfgangus de Furſtenberg, Fridericus, Wilhelmus, Wolfgangus ſ. 326. Heinricus, Ioachimus, variæ lineæ Kinzingana, Mœskirchica, Donauäſchingica Sec. XVI. ſ. 327. Sec. XVII. ſ. 406. ſeq. varii princip & comit. ex hac familia Furſtenberg, 406. ſeq. variæ lineæ, 407. Sec. XVIII. ſ. 477. lineæ variæ & ditiones. ib. Ferdinandus de Furſtenberg, Comiſſ. Princip. Ratisbon. Comit. ſ. 462. Egon III. de Furſtenberg ſator lineæ Haslacenſis, ſ. 131. Fridericus com. de Furſtenberg, ſ. 161. Henricus com. de Furſtenberg. t. 161. ſeq. 202. & not. 204. monaſt. Fridenweiler redintegrat. ſ. 371. Furſtenberg, comit. Heinricus & Conradus benef. S. Blaſii, ſ. 151. de Furſtenberg, com. Heinricus, Gottfridus. 160. Hermannus Egon Furſtenberg. principum axiomate ornatur ſ. 406. Iacobus Ludovicus Furſtenb. ſator lineæ Donaueſching. ſ. 407. comit. Udelhilt, Heinrich, ſ. 161. Wilhelmus de Furſtenberg, comit. ſ. 341. ſeq. Wolfgangus de Furſtenberg Cæſ. Mareſchallus ſ. 362. Wilhelmus de Furſtenb. a catholica religione deflectens, monaſteriis inhiat. ſ. 371.
Furtwangenſe monaſt. 39. 130. ſeq. an a Feuchtwangenſi in Franconia diverſum ibid.
Fuſt, Ioannes Carmelita, ibid. ſ. 143.

G.

Gæfingen, al. Gæſikon (de) Gerardus, t. 160.
Gail (de) Franc. Egon, ſ. 483.
Galliæ rex Franciſcus, ſ. 311. Ludov. XIV. ſ. 397.
Gallus (S.) Hibernus cum S. Columbano Brigantium venit, eius geſta, 37. oratorium ſeu monaſt. conſtruit, ibid. 38. monaſterii incunabula 38. Etiam Gallonis cella a ſuo conditore dictum ibid. Quam regulam primi monachi ibid. tenuerint? ibid. primus ibi abbas 60. bona in Silva Nigra 27. 71. 136. S. Galli monaſt. Sec. XIII. poſſeſſ. t. 195. ſeq. S. Gallenſes facultatem eligendi abbatem in conventu Ulmenſi impetrant, 96. De annuo cenſu epiſcopis præſtando cum epiſcopo Conſtantienſi conveniunt ibid. 97. Dudonis charta pro monaſterio S. Galli ibid. n. alia Chadaloh filii Perachtoldi comitis ibid. n.

S. Gal-

S. Gallenſes falſo tamquam irregulares incuſati, 159. S. Gallenſium monachorum Capitula 107. & 198. Diviſio bonorum in monaſt. S. Galli ſublata, 166. ſeq. Todo poſſeſſiones ſuas in Briſgoia monaſt. S. Galli cedit 116. ſeq. Schola S. Gallenſis Sec. IX. & X. percelebris 117. 158. eius magiſtri ibid. 158. Marcellus & Iſo ſcholæ San-Gallenſis magiſtri Sec. IX. illuſtres 117. Ekkehardi ſenior & iunior Sec. X. ſcholæ S. Galli magiſtri percelebres 158. Bertholdus de Falkenſtein abbas S. Galli ſ. 21. 36. 59. Conradus de Buſnang abb. t. 141. Diethelmus de Blarer abb. hæreticis ſe opponit ſ. 381. Georgius abbas t. 195. Grimaldus abbas 116. eius tranſactio cum Todone comite ibid. Heinricus IV. abbas ſ. 245. Heinricus de Ramſtein, t. 213. n. Heinricus abbas t. 343. Ioachimus abb. ſ. 381. Othmarus primus abb. S. Galli, 60. Rumaldus abb. t. 195. Wernherus S. Galli, t. 77. Hilpericus monachus, 158.

Galterius Albanenſis ep. t. 92.

Gamelincboven (de) Egelolfus, t. 33.

Gangoldweil, præfect. t. 147. n. d.

Gaſſner exorciſta Sec. XVIII. ſ. 521.

Gebhardus (B.) ep. Conſtant. prædium Epfindorf, ab Hadiwich accipit 150. eiuſdem concambium cum Pezelino abbate Petershuſano, 150.

Geiſingen, ſ. 319.

Gemmingen (de) Fridericus, ſ. 483. Io. Dietricus ibid.

Gemuicenſis, Carthuſia, ſ. 171.

Genev. epiſc. Hugo, t. 20. & n.

Gengenbach, opp. ſ. 145. item ibid. 198.

Gengenbacenſe monaſterium a S. Pirminio extruitur fundatore Ruthardo, 61. 63. 133. primi abbates uſque ad Gerwardum ſeu Germundum incerti, ibid. 62 – 63. Kuſternus primus huius loci abbas ibid. 62. eius ſucceſſores ibid. oppidum eiuſdem nominis acquirit. 198. Adalhelm ſeu Anſelmus abbas, ibid. eiuſdem monaſterii privilegia a Carolo Craſſo firmantur 134. A Luitfrido & Luithardo Habsburg. comitibus poſſeſſionibus idem monaſt. augetur ibid. eius abbates Sec. IX. Emilo, ſeu Ammilo, Alframus, Ligido, Germunt, ſeu Gerwardus ibid 133. & ſeq. abbates Sec. X. 198. Sec. XI. 297. ſeq. Sec. XII. 462. ſeq. Sec. XIII. ſ. 47. Sec. XIV. ibid. 145. Sec. XV. ibid. 236 ſeq. Sec. XVI. reformatio, ibid. 341. Sec. XVII. ibid. 414. Sec. XVIII. ibid. 529. ſeq. Dietricus abbas Gengenb. t. 256. Gottfridus abb. Gengenb. t. 236. & n. Lambertus de Burn, ſ. 146.

Georgii (S.) Cella 47. Dubia eius origo, ibid. & 128. Heinricus primus S. Georgii abbas ibid. 47. Willhelmi abbatis electio & mors, ibid. S. Theogeri abbatis electio & obitus ibid. ab Hezilone & Heſſone vel fundatum, vel reſtauratum eſt monaſterium ibid. 128. Variæ de huius monaſterii fundatione opiniones ibid. & ſeq. eius ſitus ibid. eidem monaſterio eccleſia Furtwangen unita ibid. 129. Wigericus monachus fit epiſcopus Metenſis ibid. 191. Sec. X. 191. Fundatio, 284. a. S. Wilhelmo conſtructum. 285. & 450. cellæ. 457. ſeq. Sec. XIII. ſ. 58. cellæ, ſ. 60. Sec. XIV. ſ. 159. Permutationes, ib incendium, ibid. abbates Sec. XV. ſ. 254. cellæ. ſ. 255. abbates & fata Sec. XVI. ſ. 360. ſeq. cellæ, ibid. abbates & fata Sec XVII. ſ. 431. ſeq. Sec. XVIII. ſ. 541. privilegium Cæſaris, S. ſedis protectionem acquirit, bona fundationis, t. 41. 43. res & privilegia confirm. t. 72. ſeq annuus cenſus ſed. Rom. t. 74. uſus pontifical. conceſſ. t. 109. S. Eduart miles quædam bona ad conſtruendum monaſterium hoc tradit. 129. Sec. XIII. privilegia cæſar. t. 201. bona profeſſorum t. 208. Sec. XIV. traduntur homines, t. 251. Bona pro infirm. t. 255. legata pro altaribus, t. 264. privilegia cæſ. Sec. XVIII. t. 286. Bona occup. a duce Wirt. t. 448. Villingam tranſlatum ſ. 433. & t. 425. Bertholdus abbas t. 239. Blaſius Schœnlin abbas ſ. 431. litteræ Henrici de Furſtenberg ad abbatem S. Georgii in Villingen datæ, t. 424. ſeq. Georgius Geiſſer abb. ſtudii Rottwillani præſes ſ. 453. Heinricus abb. t. 287. Ioannes abbas t. 72. Ioannes abb. t. 215. Manegoldus abbas t. 109. & 113. Melchior abb. t. 448. Theodericus abb. t. 113. Ulricus abb. t. 264. Wernherus abb. t. 51. Ulricus monaſt. S. Georgii infirm. mag. t. 255. Ioannes de Mulhame monaſt. S. Georg. t. 265.

Görgen (S.) Schild, ſ. 230.

Gephingen, nob. fam. Heinricus, t. 130.

Gerber, Martinus civ. Horbenſ. t. 439. & not.

Geraldus Ratisbonenſis magiſter poſt Oſtienſis epiſ. t. 32 & not. l.

Gerispach, eccl. t. 83. n. f.

Gerweil, ecc. t. 339.

Gerlinth, vic. t. 1.

Germania eccl. iam Sec. II. a S. Irenæo memoratæ, 1 4.

. . . . provinciæ viſitantur t. 29.

Germanicum imperium Sec. XV. ſ. 210.

Germani (S.) cœnobium, 17. eius abbatia. t. 20.

Geroldeck, t. 413.

Geroldſek (de) advocati Schutterani Sec. XV. ſ. 236. & Ethenheimmünſter, ibid. 237.

Geroldſ.

Geroldtek (de) Borkardus *t.* 168. arx *ſ.* 48. nob. fam. *ſ.* 129. Sec. XV. *ſ.* 222. ſeq. Caſtellum. *ſ.* 223. comites perſequuntur monaſteria varia *ſ.* 341. ſeq. Gandolfus *ſ.* 344. ſeq. Heinricus can. reg. Arg. feuda accipit a S. Blaſ. monaſt. *t.* 167. 200. Heinricus *ſ.* 16. 65. *t.* 167. fam. nob. Sec. XIII. Hermannus, Udalricus, Walterus comites, *ſ.* 15. 40. 41. 48. Hohengeroldsek. caſt. *ſ.* 40. eiuſdem caſtrum & familia *ſ.* 222. ſeq. 331. ſeq. eadem Sec. XVII. exſpirat. *ſ.* 408. Iacobus ultimus. Anna Maria ibid.

Geroſhuſen (de) Hartmannus comes *t.* 39.

Gervaſii & Protaſii (SS.) reliquiæ *ſ.* 535. & not. a.

Gerwiler (Hugo vicar. de) *t.* 145.

Gibellina factio. *ſ.* 5.

Ginnenheim vill. *t.* 43.

Giſela uxor Conrad. imp. *t.* 81.

Giſelbertus Lotharingiæ dux, 148. Othoni rebellis Rheno ſubmerſus, ibid. 149.

Giſenbach fluv. *t.* 178.

Giſingen (de) Conradus benef. S. Blaſii *ſ.* 151.

Glemſe villa. *t.* 162.

Gloria in Excelſ. conced. in ſolennit. monaſt. S. Blaſii. *t.* 113.

Gnadenzell, parthenon fundat. *ſ.* 15.

Gnudelingen vic. *t.* 47.

Goldhagen Hermannus, eius opus contra Iſenbiel, *ſ.* 485.

Gorzenſis monaſt. reformatio, 169. Guibertus eiuſdem monaſt. monachus & Gemblacenſis cœnobii fundator, 152. Hungaris fidem prædicat ib.

Goſſove (de) Ulricus, *ſ.* 150.

Gotoneſvilare, Kuz olim Kutzenweiler. 71.

Gotheſcalci monachi fortuna, 101. eius doctrina de prædeſt. in ſynodo Moguntina damnat. ibid. duplex eius fidei profeſſio. ib. 102. eius defenſores ibid. & mors ibid.

Gottenheim vic. *t.* 324.

Gotteshowa villa, vel vicus, *t.* 46. Gotteshova ſeu Gottesaugienſe monaſterium, fundatores eiuſdem ibid. *ſ.* 43. ſeq. ab omni terrenæ perſonæ vel poteſtatis iugo liberum, ibid. ius eligendi advocatum quemcumque 45. privilegium apoſtolicum 46. bona 47. termini ibid. Bertholdus cum familia ſua conditor mon. Gotteſaug. 44. & n. Carolus II. Marchio Badenſis huius monaſt. reſtaurator, *ſ.* 429. Gottesau monaſterium, *ſ.* 66. 158. 253. Sec. XV. *ſ.* 257. ſeq. Sec. XVI. 359. Sec. XVII. *ſ.* 429. ſeq. Benedictus abb. *ſ.* 444. Wolpatonus abbas, *t.* 44.

Gottwicenſe monaſt. 253. & ſeq. ad idem Hartmannus San-Blaſianus miſſus ibid. & ſeq.

Gozirſhuſin (de) Hoholdus, *t.* 40.

Græci a Carolo M. in Galliam addocendam linguam græcam adſciti, 116. Græcorum ab eccleſia Romana ſeparatio auctore Photio, 101. eorum error de proceſſione Spiritus S. refutatus ibid. eorumdem unio in concilio Florentino facta cito dilabitur, *ſ.* 207. ſeq.

Grandis vallis abbatia *t.* 20.

Granichun (de) Seligerus *t.* 96.

Gratiani decreta. 492.

Gravenhuſen oppid. *ſ.* 19. cella *ſ.* 57. S. Fidis in Gravenhuſen monaſt. 262. monaſt. & oppid. *ſ.* 127.

Gregorius (S.) M. S. Auguſtinum alioſque monachos in Angliam dirigit 23. ſeq. monaſterium S. Andreæ Romæ conſtruit, ibid. 24.

. . . II. Infantium vota legitima declarat. 83.

. . . III. Epiſtola ad Bavariæ & Alemanniæ epiſcopos, qua eos ad ſynodum a S. Bonifacio indicendam invitat. 79.

. . . IV. P. Baſilicæ S. Mariæ trans Tiberim monaſt. pro monachis canonicis adiunxit. 98. 99.

. . . VII. P. Henrici IV conatibus fortiter ſeſe opponit. 207. ſeq. ab Henrico. IV. in concilio Wormatienſi deponitur, ibid. eumdem deponit, ibid. clericos Simoniacos ſtrenue perſequitur, ibid. & ſeq. eius mors ibid. 205. & ſeq. eius factum deponendo Henricum IV. a poſteris perperam intellectum, ibid. 207. & ſeq.

. . . IX. P. *t.* 136. Bullæ pro Prioratu Ochſenhuſ. ibid. 139.

. . . XI. B. p. S. Blaſ. monaſt. *t.* 310. & 312.

. . . cardinalis leg. Calixti II. *t.* 49. not. a.

. . . Sabinenſis epiſc. *t.* 85. 87. 92.

Greſſekon (de) Bertholdus, *ſ.* 18.

Grezingen villa, *t.* 47.

Griezheim vic. *t.* 80. 103. 154. 156.

Groſſwiler (de) nob. *ſ.* 166.

Granberc (de) Rudolphus. *t.* 213.

Grunemuetſtetten vic. 230.

Gruningen præd. *t.* 37.

. . . . (de) fam. nob. 364. *t.* 162. Conradus pleb. de Grueningen, *t.* 130.

Gruenwald, monaſt. *ſ.* 154. nemus S. Pauli eremitis donatur, *t.* 295. & ſeq.

Guelphica gentis origo ante ſuſceptam fidem chriſtian. obſcura. 67. quando in Alemannia rerum potiti? ibid. num Guelphorum, & Agilolphorum eadem ſit ſtirps? 68. item Ethiconum Alſatiæ ducum & Guelphorum. ib. 68 – 69. an Guelphicæ gentis origo in Bavaria ſit quærenda? 64. 65. Guelphi in Alemannia, Bavaria, & Italia, potentes ib. & ſeq. 210. monaſt. Altdorfenſis conditores ibid. 65. a quo nomen Guelphois inditum? ib. & not. eorum ſtirps in duos

ramos diviſa ibid. 66. Stemma in Germania a Welfone Azonis Liguriæ marchionis filio propagatum ibid. 211. Rudolphus Guelpho P. Wolfhardi comitis 64. Irmengarda Welphonis comitis vidua, 65. Guelphicæ & Gibellinæ familiæ conditores duæ famoſæ ſui temporis familiæ ib. 64. & ſeq. 210. 63. & ſeq. factiones ibid. 210. ſeq. 352. Guelphica gens. ſ. 5. Guelphi in vicinis Nigræ ſilvæ terris 66. ſeq. de eis ceu Rhenaugiæ conditoribus varia iudicia 143. ſeq.

Gugelingen (de) Walcherus Spirenſ. civ. legat. *t.* 313.

Guggelsberg, fam. nob. 364.

Guggenwaldt, præd. *t.* 73.

Guido Farfenſis monaſt. abbas 170. ſui monaſt. reformator, ibid.

Guidonis (S.) abb. corpus Spiræ. 219.

. . . . Tiburtinus, epiſc. *t.* 64.

Guilielmus, epiſc. Aretin. *t.* 208.

. . . . . Præneſt. ep. *t.* 61. 64. 69.

Guldelwanc eccl. *t.* 83. & not. f. it. 103.

Gundelfingen (de) Schwiger. *t.* 40. 232. Conrad. 233.

Gundisbuſin (de) Ulricus. *t.* 148.

Gunterſtal parthenon, *t.* 141. poſſeſſiones. ib. Sec. XIII. fundatores ſ. 78. ſeceſſus in vallem Oberried & reditus ib. Sec. XIV. ſ. 169. Sec. XV. ſ. 264. crucifixi imago mirabiliter ex aquis ſervata, ibi. Sec. XVI. ſ. 370. ubi & ſeries abbatiſſarum. Sec. XVII. ſ. 439. Sec. XVIII. ſ. 545. B. Heintrudis abbat. Guntersthal. ſ. 79.

Guntramnus comes ab Ottone M. proſcriptus 149.

Gunzo Alemaniæ dux, 38. Conſtantiam ſynodum indicit. ibid.

Gurtwile villa. 138. *t.* 129. 238. Gurtwila villa. mallum publicum. 362. Gurtwile (de) nob. Sec. XII. 362. *t.* 129.

Guttenau monaſt. S. XIII. immunit pontif. *t* 163. moniales de Sizenkilch huc commigrantes ſubiiciuntur abbati S. Blaſii *t.* 174. Sec. XV. pro combuſto petuntur eleemoſynæ *t.* 337. indulgentiæ pro reparatione ib. 338. Guttenau cella S. Blaſii 410. Guttenau monaſt. Sec. XIII. fund. ſ. 56. cella Sec. XV. ſ. 247.

Guttenburg caſt. 363. ſ. 127. *t.* 156. 227. 407.

. . . . . fam. nob. Eberhardus, Ulricus, 363. item H. *t.* 156. & 179. & ſ. 127. Hugo benef. S. Blaſ. ſ. 151. n. f. S. XII. Rudolph. 362. it. *t.* 62.

Gylen (S.) præpoſ. 165.

H.

H*abecbilchsberg* (de) Bertholdus miles cedit S. Blaſ. ius patronatus in Loppenhuſen, 360. *t.* 117.

Habendenſe monaſt. a S. Amato extructum, viror. 34. aliud fem. ibid.

Habiſpach, præd. *t.* 96.

Habitus monachorum olim erat duplex, alter ad laborem, alter in eccleſia uſitatus. 86.

Habsburgici cultus euchariſtici teſtamentum ſ. 465. Habsburgo auſtriacorum principum corpora ad monaſt. S. Blaſ. tranſlata ſ. 534. Habsburgo-auſtriaca familia Hiſpaniam amittit. ſ. 459. Habsburg (de) comites Guntramus, Luithardus, Bezzo. 55. Habsburg comit. f. Rudolph. R. *t.* 189. ſeq. Urſula *t.* 369. Habsburg. comit. Sec. XIII. ſ. 7. ſeq. Albertus' advocatus Seccon. ſ. 30. Albertus III. ſ. 31. Albertus ſapiens, ſ. 32. Albertus canonicus Argent. & Baſil. ſ. 32. Rudolphus Conſtant. epiſ. ſ. 34. Albertus de Habsburg com. *t.* 133. eius liberi ibid. Rudolphus com. de Habsburg. eius charta *t.* 132. ſeq. Sekingen in feudum accipit *t.* 134. Rudolphus com. de Habsburg lin. Lauf. ſator *t.* 133. Habsburg (de) Ioannes ult. lin. Lauf ſ. 216. Bertha de Habsburg *t.* 133. Habsburg (de) com. Eliſabetha *t.* 133. Heilwigis uxor Alberti Habsburg. ibid. Martha de Habsburg. ibid. Urſula de Habsburg benef. S. Blaſ. *t.* 369.

Hachberg comit. fam. ſ. 168. Hachberg marchionat. Heinricus ſ. 27. 166. Hermannus. ſ. 165. Heſſo. ſ. 217. 225. Otto & Rudolphus benef. Sizenkilch ſ. 154.

Hachinſwanda eccl. *t.* 83. n. ſolis committitur monachis ibid. 90. Hachinſwanda Hechenſchw. Hochenſchw. villa ibid. n.

Hack. Albertus, & Ulricus. *t.* 298.

Hadebertus ſeu Hadelbertus ſubdiac. *t.* 9. n.

Hadiwich, Hadwigis, & Hedwigis Henrici Bavariæ ducis filia *t.* 17. n. ſecunda uxor Burchardi II. Alemannorum, ibid. relicta vidua B. Gebhardo nepoti ſuo abbati Petrohuſano prædium Epſindorf tradit, 150. & *t.* 17. not. eius donationem Otto III. imp. confirmat, ib. eius obitus, *t.* 18. n.

Halenſtein eccl. par. menſæ abb. S. Blaſ. applicata *t.* 263.

. . . . . (de) Tengenhardus *t.* 78.

Hagenau eccl. *t.* 95. Godefridus ſac. de Hagenaw. ibid.

Hagenbach (de) Petrus ſatrapa. Helvetos crudelitate laceſſit. ſ. 213.

Haginilo eccl. *t.* 83. n. Hogenilo, ibid. 103.

Habaltingen villa *t.* 28.

Hakelinbach. *t.* 12.

Hala Sueviæ oppid. ſ. 469 conflagrat. ibid

Haller Bertholdus. *ſ.* 109.
Halwil (de) Thuringus. *ſ.* 127.
Haoltingas , Hauingen. 71.
Hapch (de) H. marchio , *t.* 202.
Harrach cancellar. Ferdin. archid. *t.* 413.
Harthuſa villa. *t.* 18.
Haſelaha vic. *t.* 23.
Haſelbrunnon , *t.* 7.
Haslach , dynaſtia *ſ.* 14.
Haſſia Landgr. Philippus. *ſ.* 313.
Haßlach op. feud. Fürſtenb. com. *t.* 204.
Hatto abbas Augienſis , cum alio Hattone ſeu Heitone abbate non confundendus. 96. Waldonis ſucceſſor. ibid. cellam & Baſilicam S. Georgii in inſula Augia Sec. VIII. conſtruxit. ibid. fit epiſc. Baſileenſis ibid. 118. & n. ſcholæ Augienſis promotor. ibid. Ludovici pii privilegium eidem datum. ibid. 96. eius mors. ibid.
Haueſtein Howenſtein (de) nobiles *ſ.* 134. caſtr. ibid.
Haueuſteinii ruſtici rebelles. Sec. XVI. *ſ.* 348. 400. ad officium revocantur , ibid. 467.
Hauſen dynaſtia , in vall. Kinz. *ſ.* 14 & 326.
Hauſen villa. *ſ.* 218.
Hawinus fundator Ochſenhuſ. mon *t.* 3.
Haybach v. *t.* 237.
Haydburg caſtr. *ſ.* 328. *t.* 405.
Hechinga opp. *ſ.* 468.
Hebtelinga vicus *t.* 23.
Heer Ruſtenus , S. Blaſ. monachus , hiſtoriographus cæſ. *ſ.* 533.
Heggezer Conradus , nob. præf. Keyſerſtul , *t.* 402.
Hegnew arx epiſc. Conſtant. *t.* 438.
Heibenſwanda villa , *t.* 16. 28.
Heideck , (de) nobil. fam. 358. *ſ.* 18. arx , eorumdem nobilium , ibid. Sec. XIII. in ſilvam nigram commigrat. *ſ.* 18.
Heidecho (de) Heinricus . *t.* 111. 147.
Heidegg (de) Ioh. Chriſtoph. præfectus Haueſtein, comit. *t.* 430.
Heidelberg univerſ. *ſ.* 182.
Heidenheimenſi cænobio S. Walburgis præficitur. 81.
Heidenkeller , 10. nummi Romani ibidem olim eruti. ibid.
Heideſtat vic. *t.* 23.
Heigirnbuch (de) Oggoz ſeu Adelgoz , promiſſio S. Blaſ. *t.* 48.
Heiligenberg comitatus , *ſ.* 230.
Heilwigis mater Rudolphi Habsb. *ſ.* 7.
Heimsheim opp. *ſ.* 231.
Heiterbach (de) Bertholdus miles vendit bona. *t.* 230. Volmarus filius , Adelheid uxor. ibid.
Heitersheim comend. *ſ.* 229. comburitur , *ſ.* 319.
Helbling de Hirzfeld , Io. Caſparus medicinæ , & Iac. Chriſtoph. SS. Theologiæ Friburgi profeſſores , *ſ.* 481.
Helchenbova vic. *t.* 23.
Helerenſe ſeu S. Hilarii monaſt. ad Moſellam , 28. & n. ſeq. a S. Fridolino fundatum. 25. 33.
Helfenſtein ſ. n. *ſ.* 219. Georgius (de) ib. 332. comites (de) ibid. 328.
Helmoltesheim (de) Luitfridus *t.* 182.
Helvetica turbæ Sec. XIV. *ſ.* 121. exortum in hac republica Sec. XVIII. bellum Catholicos inter & Proteſtantes , *ſ.* 466.
Helvetiorum eremus , olim pars Marcianæ ſilvæ. 4. rei chriſtianæ Sec. III. in hocce tractu veſtigia. ibid. 14.
Hener eccl. *t.* 339.
Hengart (de) Lutoldus. *t.* 133.
Henricus rex Rom. fil. Conrad. *ſ.* 21.
. . . . . II. imp. fundat epiſcopatum Bamberg , 223.
. . . . . III. imp. coronat. rex deſig. imp. ſuccedit patri *t.* 24 n. chartæ & diplom. ibid. 22. ſynodo Conſtant. an. 1044. adfuit. 214. eius uxor Agnes. ibid. 215. conventum Ulmæ celebrat. ibid. 215. corpus S. Guidonis Spiram transfert. 219.
. . . . . IV. imp. an. 1065. *t.* 27. diplomata. ibid. 27. & 28. n. 106. n. b. traditionem Ottonis M. S. Blaſii factam confirmat. 181. idem Wernhero Argent. ep. comitatum Briſgowe concedit. 113. Sueviam devaſtat , ibid. atque abbatias vendit. 220. diſſidiorum ſacerdotium inter & imperium auctor 206. ſeq. Alexandro II. P. Cadolaum opponit. ibid 207. eccleſiaſticas dignitates venales habet ibid. ſeq. Gregorium VII. deponit. ibid. ab eodem ſimiliter depoſitus. ibid.
. . . . . V. imp. eius charta immunitatis pro monaſt. S. Blaſ. 180. liberam advocati electionem concedit. ibid. illius diplomata pro monaſt. S. Georgii *t.* 41. ſeq. pro monaſt. Gottesaug. 43. pro mon. in Creuzlingen 54. pro Engelberg. A quo tempore ordinationis eius anni computari debeant ? *ſ.* 47. n. ab iniuſta oppreſſ. advoc. Baſileenſ. vindicat mon. S. Blaſii ib. 59.
. . . . . VII. R. R. dipl. pro S. Blaſ. monaſt. *t.* 132. n. item ibid. 252. & 254.
. . . . . Noricorum dux , frater Ottonis M. 149.
. . . . . abbas Villarienſ. cancell. Henr. VII. *t.* 253.
. . . . . præpoſitus S. Stephani. *t.* 100.
. . . . . L. B. *t.* 51.
. . . . . advoc. Tegernau. *t.* 97.

Henricus civis Baſileenſ. erga S. Blaſ. beneficus 186. in S. Blaſ. mortuus. ibid.
. . . . . de Seldenburen. *t.* 227.
Herbipolenſes & Bambergenſes comites olim potentes. 11. Herbipoli in mon. S. Stephani capitulum Benedictin. celebratur. 375. Bernwardus Hirſaug. monachus epiſc. Herbipolenſis creatus. 173.
Hercynia ſilva varia nomina, 1. latitudo 1. ſeq. longitudo ibid. 2. ſitus ibid. tractus ibid.
Heremannus comes palatinus. 217. ib.
Hermenſtwilare eccl. *t.* 92.
Herrenberg opp. *ſ.* 403. item *t.* 381. 404. ſeq.
. . . . . cœnobium adprobatur. *ſ.* 266. Herrenberg, eccl. clerici in communi viventes inſtituti. *t.* 381. virgines in communi viventes ſub reg. S. Franc. 404. Notlich, Leonard. præpoſ. *t.* 381.
Herrgott P. Marquardus hiſtoriographus cæſareus monach. S. Blaſ. eius opera. *ſ.* 533.
Herrieden Nazaruda olim, ſeu Hararada, Benedict. monaſt. hodie canonicorum collegium. 130. ſeq.
Herten (de) Ulricus mil. *t.* 142.
Herzogenbuch præpoſitura *ſ.* 365.
Heſſenkein vill. eccl. *t.* 283.
Heſſo nob. fundat. monaſt. S. Georgii, *t.* 41.
Heudorf (de) Bilgeris, civis Schaffhuſ. *ſ.* 214.
Hewen (de) Rudolph. benef. Beraw *ſ.* 154. advoc. S. Blaſ. monaſt. charta *t.* 156. Hewen. nob. Rudolph. & Rudolphus ibid. 156. 227.
Heydeck nob. Io. Iacob *t.* 407.
Hezer Ludov. Anabapt. *ſ.* 315.
Hezilo & *Heſſo* fundatores monaſt. S. Georg. 128. ſeq. & *t.* 41.
Hiebelingowa vic. *t.* 47.
Hiemericus card. & cancell. Honor. ſec. *t.* 57.
Hierarchia eccleſ. in Alemannia & Nigra ſilva reſtituta 72.
Hildegardis S. abbatiſſa. 486.
Hildesheim S. Gotthardi abbatia *t.* 341. Meginwardus abb. 220.
Hildesheimenſis epiſc. S. Bernwardus. 162.
Hildiboldus, & Hildiboldus epiſc. & cancellarius Ottonis II. *t.* 17. & 18.
Hingſtetten v. *t.* 302.
Hiringesbercb villa. 221.
Hirſaugienſis monaſt. initia. 46. 122. ſeq. primi abbates, 124. patrocinium S. Aurelii, 125. ſeq. eius celebritas, 127. ſeq. abbates Sec. X. 170. diſciplin. ibid. viri inſignes & abbates inde poſtulati, 172. ſeq. magiſtri ſcholarum, ſcientia præſtantes, 174. reſtauratio Sec. XI. 260. florentiſſimus ſtatus, 271. ſchola, bibliotheca, virique docti, 273. coloniæ in ſilva Nigra, 281. epiſcopi & abbates Sec. XI. 296. ſtatus Sec. XII. 441. abbates. 442. abbates ad alia monaſteria poſtulati, 446. coloniæ ac cellæ Sec. XII. 448. ſeq. Sec. XIII. *ſ.* 61. Sec. XIV. *ſ.* 155. abbates Sec. XV. *ſ.* 248. cellæ *ſ.* 251. abbates Sec. XVI. *ſ.* 352. ſeq. fata Sec. XVII. *ſ.* 423. cellæ Sec. XVII. *ſ.* 427. ſeq. Heliſena comitiſſa Calwenſis, monaſt. S. Aurelii, ſeu Hirſaugienſis fundatrix. 46. not. a) Hirſaugienſis eccl. conſecrata. 220. eius celebritas Sec. XI. 232. Hirſaugienſe monaſt. vendit bona. *t.* 111. 125. 139. eiuſdem reſtitutio. *ſ.* 442. Sec. XIV. parochiæ incorporatæ *t.* 282. ſeq. 295. abbates Crafto *t.* 199. n. Conradus ibid. 250. Wighardus 282. Wolfo, 351. Ioannes Scultet 406. 415. eius litteræ in cauſa conc. Trid. 419. reſponſ. ad Spirenſ. epiſc. 420. excuſatoriæ ad conc. Trid. 421. 423.
Hiſpanica ſucceſſio bellum movet. *ſ.* 459.
Hiſtoria patriæ illuſtrata Sec. XVIII. *ſ.* 552.
Hochemmingen eccl. vide Omingen.
Hochenberg caſtrum fam. dat nomen *ſ.* 16. Hochenb. arcis, & familiæ huius fata. Sec. XV. ib. 221.
. . . . . fam. n. Sec. XIII. ditiones *ſ.* 16. Anna, Gertrudis, variique comites. ibid.
. . . . . dynaſt. *t.* 434. Hochenberg comit. Gertrudis, uxor Rudolph. Habsb. R. R. *t.* 190. n. Albertus, Burckardus *t.* 202. 210. n. Hermannus. *t.* 250. Albertus can. Conſt. Rudolph Hugo 266. Rudolph. 267. Albertus 273. Burkard, 274.
. . . . . (de) familia. 211. nobiles, Agnes. ibid. ſeq.
. . . . . com. fam. 357. ſeq. *ſ.* 65. 168. 124. ſeq. Burkardus com. 65. Albertus, Heinricus, Conradus &c. *ſ.* 125. ſeq. Rudolphus *ſ.* 138. 143. Agnes. *ſ.* 168. Sec. XV. extincta *ſ.* 224. ſeq. *t.* 230.
Hochenſtein ſeu Hauenſtein comit. *t.* 405. ruſtici rebelles. ibid. 505.
Hochſchilz (de) nobiles. *ſ.* 163.
Hochſel eccl. *t.* 339.
Hochſtadium, prælium. *ſ.* 460.
Hœrdtenſis præpoſitura. *ſ.* 159.
Hœfingen, (ab) Io. Conrad. *ſ.* 483.
Hohenegg (de) fam. nob. *ſ.* 17. Io. Adolph. abbas Hirſaug. & Fuldenſ. *ſ.* 423.
Hohenhaim (de) Fridericus legat S. Blaſ. monaſt. *t.* 238.
Hohenloch (de) Chrafto *ſ.* 143.
Hohenſtauffen (de) Fridericus dux Sueviæ. fund. Laureac. monaſt. *ſ.* 422.

Hoben-

Hohenwart (de) Heinricus. nob. fam. t. 48.
Hohenzollerana comit. fam. ſ. 219. comes Carolus ſ. 332. Georgius, præſes conſ. imper. ibid. 411.
Holiſtein eccl. t. 151.
Holzheim. t. 8. 23.
Holzſchue Theodericus Fridericus perſonatus. ſ. 9.
Honburg nob. Adamus. t. 407. Petrus fideiuſſor. t. 154.
Honorius IV. P. Bullæ ad Henr. ep. Baſil. t. 210. ad capit. Mogunt. ibid. 212. ad Rudolph. R. R. eiuſdem tenoris. ibid.
Honſtetten nob. ſ. 135. Bertoldus (de) benef. S. Blaſ. ibid. 151. Ioannes. t. 268.
Hontheim (de) Nicolaus epiſc. Myriophyt. ſuff. Trevir. ſ. 492. 503. 510.
Hopffow villa. ſ. 68. it. t. 194.
Horba urbs. Sec. XVII. ſ. 403. eadem urbs Sec. XVIII. terribile incendium perpeſſa, ſ. 469. ibi eccl. collegiata ſ. 126. nec non capella B. M. V. ibid. 251. & t. 273. dotatur 351. illius cives. t. 224. 228. 230. it. 432. ſeq. cives iudices 281. Eberhardus de Horwe capellanus. t. 123. ſeq.
Herburg (de) nob. Burkardus. t. 78.
Horingen. vic. t. 54.
Hornbacenſe monaſt. a S. Pirminio fundatum. 76-77. Rabingandus abbas an. 757. ſynodo Compendienſi interfuit. ibid. 78.
Hornberg f. n. Sec. XVIII. Fridericus Bruno, & varii ex hac fam. nob. ſ. 17. Heinricus ib. 161.
Horneck f. n. Sec. XIII. ſ. 17.
Horſenhuſen eccl. t. 82.
Hornſtein (de) Mangoldus, Hermannus, & Bertholdus benef. S. Blaſ. ſ. 151. Ioannes t. 245.
Hoſpitales fratres. ſ. 118.
Honeſtadt vic. t. 23.
Howidorf. eccl. t. 83. n.
Hubaldus Oſtienſ. ep. t. 92. 105.
Hubertus Genuenſ. ep. t. 55.
Hubmeierus, Balthaſar, infert anabaptiſm. Silvæ Nigræ, ſ. 314. ſeq.
Hügelheim villa. t. 82. eccl. ibid. 83. 103. eidem ius patronatus denuo adſeritur. t. 148. ſeq.
. . . . (de) can. Beron. t. 173. Burthardus cleric. de Friburg. benef. Hügelheim reſignat. t. 149.
Hugonis Flaviniacenſis chronicon Virdunenſe. 95.
Hugo (S.) abb. Cluniac. ad S. Blaſ. venit. t. 26. 27. n. de eo conſ. quoque 204. idem a Gregorio VII. Romam evocatus. ibid. ab Alexandro II. in Germaniam miſſus. ibid. 207.
Hugoldisbovin (de) Chuonradus t. 109. Wecil. ibid.
Humaniorum ſtudia Sec. XV. ſ. 300. S. XVI. ib. 385.
Humbertus comes. t. 80.
Hume, Dav. ſ. 310.
Humilcon nob. t. 172.
Hunni ſeu Hungari Sec. X. varias Germaniæ provincias devaſtant, uſque ad Nigram Silvam penetrantes. 146. 176. Baſileam evertunt. ib. 147. Seckingam obſident. ibid. a Luitfrido viro potenti inde pulſi. ibid. monaſt. S. Galli, & Schutterenſe igne conflagrant. ibid. 148. A Boioariis & Alemannis ad Oenum flumen primo, poſtea ab Ottone magno in campo prope Auguſtam devicti. ibid. 147-48. a Conrado Lotharingiæ duce in Germaniam vocati. ibid.
Hunoberg (de) Waltherus. t. 111.
Huſen (de) miles Conradus molend. dictus, eius charta. t. 200.
. . . villa. t. 52.
Huſerbach vallis. ſ. 145. it. t. 255.
Huſſitæ ſ. 193. 204. Sec. XV. ibid. 203. illorum motus patriæ infeſti. ibid.
Hyrmeſinda, aliis Wiſegardis, uxor Ruthardi comitis. 61.

I.

Iacobus card. S. Euſtach. ad reformationem religioſam mittitur. Roma. ſ. 267.
. . . epiſc. Caſtellanus, t. 208.
Ianſenius, Cornelius, Iprenſ. epiſc. eius opus. ſ. 392. Ianſeniſticæ controverſiæ ibid. S. XVIII. ſ. 499.
Ieſuitæ. ſ. 388. monachos ob monaſteria recuperanda laceſſentes. ibid. 454. eorum res, & doctrina Sec. XVIII. ſ. 501. ordo illorum extinctus. ibid. 502.
Ignatius (S.) Loiola. ſ. 388.
Iliſperg, villa. ſ. 65.
Illuminatorum ſocietas. ſ. 524. ſeq.
Imeli, Iacobus. ſ. 309.
Imitatione de Chriſti, opus. ſ. 106.
Imindingin eccl. t. 83. n. 103.
Immo. t. 4.
Immunitates eccl. a regibus Carolingis auctæ. 93.
Imperium Sec. VIII. in Occidente a regibus Carolingis reſtitutum. 92. res eccleſiæ adauctæ. ibid. 92-93. eccleſiæ præſules inter miſſos regios aſſumti ibid.
Imperium Germaniæ, ſub Conrado Salico II. regno Burgundico auctum. 206.
Imperii ſtatus Sec. XII. 349. Sec. XIII. ſ. 4. Sec. XIV. ibid. 116. Sec. XV. ſ. 210. Sec. XVI. ib. 311.

Digitized by Google

Infantium profeſſio olim rata habita. 85. 115. ſeq. a Gregorio II. P. legitima declarata. ibid. 85. Sec. XI. 322.
Ingeldingen, villa *t.* 73.
Ingelheimenſis conventus. 100. in eo miſſio prima S. Anſcharii in Daniam decreta. ibid.
Innocentius II. P. Bulla pro monaſt. S. Blaſ. *t.* 62. 66. ad Berthold abb. S Blaſ. ibid. 67. pro monaſt. Werdenſi. 68. pro S. Blaſ. 70. pro mon. S. Georgii. 72. in Gallia commorans eccleſiam Cluniacenſem dedicat. 65. n.
. . . III. P. *t.* 120. electus ibid. 121. n. Bullæ pro mon. Urſinenſi. ibid. ad abb. S. Trudpert. 122.
. . . . IV. S. P. Bulla exemt. pro S. Blaſ. tempore interdicti. *t.* 150. ſeq. n. eiuſdem Bull. protect. pro S. Blaſ. monaſt. ibid. 158. pro Ochſenh. priorat. 159. Bulla excom. 160. n.
. . . . VI. P. viſitationem Germaniæ provinc. committit. *t.* 291.
. . . . VIII. Bulla confirm. Eberhardi abb. S Blaſ. *t.* 382.
Interim, conſtitutio, eius authores, & motus. *ſ.* 312.
Inzlingen, eccl. *t.* 151.
Ioannes XXII. Bull. pr. M. Bürgl. *t.* 259.
. . . XXIII. *ſ.* 201. eiuſdem dipl. pro mon. S. Blaſ. *t.* 331. ſeq.
. . . S. Galli diſcipulus, natione Rhætus. 37. in pleno concil. Conſtantienſis epiſc. eligitur ibid. ſermo S. Galli in eius electione habitus. ibid.
Ioannes Oſtienſ. epiſc. *t.* 164.
. . . epiſc. Avelinus. *t.* 208.
. . . cardinalis diac. *t.* 34. 36. 37.
. . . capellan. Agn. R. H. *t.* 268.
. . . Briſgoius, theol. Frib. *ſ.* 320. ſeq.
Ioannis diaconi Caſſinens. monachi, chronicon epiſcoporum Neapolit. *ſ.* 88.
. . . (S.) cella. *t.* 73. 457.
Ionun (de) miniſter. Conradus. *t.* 147.
Ioſephus II. Auguſtus. eius cultus Euchariſt. *ſ.* 465. itinera. 466.
Irenæi (S.) de eccleſiis in Germania ſuo tempore teſtimonium. 14.
Irgeſingen. *t.* 107.
Iſenbiel Io. Laurent. Mogunt. profeſſ. *ſ.* 485. eius liber de Emmanuel. ibid.
Iſenegge (de) f. n. 364. & 192.
Iſinburc (de) Hiltiboldus. *ſ.* 65.
Iudith, Welphonis filia, Ludovici Pii uxor. 64. 66. ſeq. a filiis Ludovici capitur, velumque eidem imponitur, ibid. eius mors. ibid.
Iulianus card. S. Sedis legatus, ſynod. Baſil. præſes. *t.* 345.
Iuliomagum, Pfullendorf, aliis Dutlinga. oppidum Sueviæ. 3. *ſ.* 3.
Iulius II. P. *t.* 397.
Iunterburgius, Iacob. vir clarus Sec. XV. *ſ.* 268.
Iuraſſi montis ſitus. 12. 56.
Iurenberg (de) Burchardus nob. 212.
Iurenſe monaſt. 26. eius fundatores. ibid.
Iuſtina (S.) congreg. O. S. B. *ſ.* 377.

K.

K*adelburc*. *t.* 186.
Kagenek (de) f. n. *ſ.* 479. comit. axiomate auct. *ſ.* 480.
Kalpſo (de) nob. Berthold. *t.* 113.
Kaltenbach eccl. eius cura priori Bürglen commiſſa *t.* 81. 83. 103. fam. nob. Quarnerius ſrs Wernherus, Aquipertus ſeu Wipertus monach. S. Blaſ. fundat. Bürgilon. *ſ.* 66. 79.
Kaltenbrunna villa. 149.
Kanderen vicus. *t.* 81.
Kaunizius S. R. I. princeps. Gallici fœderis cum domo Auſtriaca auctor. *ſ.* 464. & ſeq.
Kayſersheim abbatia Ciſterc. ius parochianum in Biurvelt accipit. *t.* 93.
Katzenelenbogen, comit. liberales erga mon. Albæ Dom. *t.* 240. ſeq. n. Haſſ. prin. 220.
Kehl munimentum. *ſ.* 461.
Keiſerſtuhl oppid. *ſ.* 466.
Kelmunz, caſtr. *t.* 48. n.
Kenzingen *t.* 5. fortiter obſidionem ſuſtinet. *ſ.* 401.
Kettenhain (de) Petrus præpoſ. Vetpach. abbatiam S. Blaſ. occupare nititur. *t.* 383.
Kichlinſperg vicus. *ſ.* 263.
Kienberch (de) Heinricus nob. *t.* 160. Eberhardus ib. 162.
Kilchberg ſeu Chilchberg (de) Berthold. S. XII. benef. S. Blaſ. *t.* 40.
Kilchein (de) Heinr. Capitan. *t.* 306. & ſeq.
Kilchoven eccl. Sec. XII. 361.
Kinaberc præd. 96.
Kinzechen. *ſ.* 21.
Kirchberg com. fam. Otto. *t.* 34. 40. Eberhardus *t.* 78. & 162. Hartmannus ibid. 34. & 40.
Kirchdorf eccl. *t.* 83. traditur S. Blaſio. ibid. 90. ſtabilitur. Chilotorf aut Chilchdorf. ib. 103.
Kizzingenſe cœnobium a S. Bonifacio fundat. 80. Tecla a S. Bonifacio cœnobio Kizzing. præficit. 80.
Klegovia Chleggowe, Kleggovia olim pag. 21. 138. *ſ.* 3. Cleggov. Landgrav. ad fam. Schwar-

zenberg

zenberg defertur Sec. XVII. ſ. 408. Cleggoviæ ruſtici. ſ. 317.
Kleinbroth fam. nob. ſ. 481.
Kleinenkembs ius patronatus. ſ. 362.
Klingenberg (de) fam. nob. Sec. XIII. Heinricus t. 37. Ulricus ibid. 52. t. 143.
Kniebis cella Alpirſpacenſis ſ. 68. Sec. XIV. ſ. 163. Sec. XV. ſ. 256. Sec. XVI. ſ. 363. eadem ſeſe regulæ S. Bened. addicit. t. 275. Waltherus præp. ibid.
Kniestedt (de) B. Eberh. ſ. 483.
Kocher fluv. 352.
Kœnigseck fam. nob. Scholaſtica ſ. 328. Marquard. ſ. 332.
Kœnigsfelden regalis abbatia acquirit Dogern. ſ. 135. ius patron. in Waltshut. ibid. 136. Kœnigsfeld. monaſterii bona t. 257. villa Togern 268. corpora Habsburgo-Auſtriacorum principum inde ad S. Blaſium translata. ſ. 534.
Kœnigſtahl, Kunigeſtahl t. 75. n. locus proclamat. cæſarum ibid.
Kotz, Paulus nob. 324.
Krenckingen vic. t. 192. Krenckingen caſtra varia 363. Krenckingen nob. familia. ſ. 221. ex Suev. oriunda, 363. Sec. XVII. 358. & ſeq. item t. 47. Conradus 155. n. Wernherus 156. Heinricus vendit bona S. Blaſ. ibid. 191. & t. 226. idem ſ. 52. Conradus item vendit bona eidem ibid. 195. Ioannes excom. ob iniuriam S. Blaſ. illatam ibid. 349. item Heinricus. t. 62. & 144. Conradus advocatus Tiezelheim 80. 99. 117. 155. n. Lutholdus, ſeu Lutoldus 116. & 117. Burkardus mil. & miniſterial ibid. Conradus 359. Sec. XII. Heinricus ſec. item XII 362. Benedicta uxor Heinrici de Krencking. ibid. 227. Diethelmus benef. S. Blaſii ſ. 151. Sec. XIII. Idem & alii plures ſ. 18. Hammann. ſ. 127. Lutoldus benefactor. Berau. ſ. 154.
Krondingen paroch. eccl. ſ. 145.
Kuebling. nobil. Egenolf & Rudolf. ſ. 263.
Kunigſpach Ioan. cauſidicus. t. 414.
Kurze, Hugo. t. 216.
Kurneck (de) Heinricus poſſeſſiones vendit. monaſt. S. Georg. ſ. 60. Kürnegg fam. nob. Eberhardus, & Ioannes ſ. 18.
Kurzenbach vall. t. 256.
Küſenberg caſtr. ſ. 36. t. 411.
Kuſſaberc caſtr. t. 153. fam. nob. Volricus com. t. 133. Heinricus ſ. 23. 51. t. 99. 133. 144. 152. n. Ulricus. ſ. 23.
Kutturowe, villa t. 238.
Kyburg caſtrum 65. eius conditor Ruthardus com. ibid. Hartmannus. t. 161. & 162.
Kyburg comitat. ad gent. Habſ. deven. ſ. 32. Eberhardus ſator comit. ſ. ibid. & Ulricus. ſ. 7.
. . (de) famil. 209. Sec. XI. comites, an Guelficæ proſapiæ cenſendi? ibid. Wernherus ibid.

L.

Ladislaus S. rex Hung. t. 127. n.
Laicorum converſorum inſtitutum. 319.
Lambertus Oſtienſ. ep. t. 50.
Landeck nob. ex ſtirpe Schnewel. ſ. 229. Fridericus, Stoffel. ſ. 332. Landoldus eccleſiam in villa Walda extruit. 129.
Lanfrith. Lanhfridus, Lanthfredus. t. 3.
Landſtale arx. ſ. 313.
Lapis honori Dianæ Abnobæ dicatus 7. ſeq.
. . Neptuno dicatus. 9.
Latobrigi. 4.
Lauchdorf. Lovctorf. vic. t. 51. n.
Lauffenburgum arx, ſedes lineæ ſtirpis Habsburg. Sec. XIV. extinctæ. ſ. 11. Rudolphus ſator lineæ Lauffenburgico-Habsburg. ibid. oppidum, Rheno inundatur ſ. 133. dynaſtia ſ. 134. ſ. 166. 339.
Lauconenſe monaſt. 26.
Laureshemenſe, ſeu S. Nazarii monaſt. fundatur. 46. eius initia ac fundatores. ibid. 71.
Laureacenſ. monaſt. in Wirtenberg. ſ. 422. Henricus e S. Blaſio abbas. 439.
Lauſanenſ. epiſcopatus Geroldus t. 55. Henric. ep. ibid. 20. n.
Leffingen op. t. 52. ibid. 296.
Legerum (de) Arnoldus. t. 172.
Leibenberc (de) Ulric miles t. 142.
Leibnitius, Gottfrid. Wilhelmus. ſ. 393.
Leidinchovin villa. t. 97.
Leidringen præd. t. 73.
Lengenawe (de) Conradus. mil. t. 144.
Lenzburg (de) fam. nob. t. 78. Dietrich ib. 268. Udalricus. ibid. 78. 80.
Lenzkirch dynaſt. ſ. 13.
Leo IX. (S.) P. ſ. 61. antea Bruno dictus, ex ep. Metenſi ſummus pontifex creatur. eius geſta 203. ſeq. Werden monaſt. virg. ordinat, dedicat. a Mogunt. ſynod. Rom. redux. t. 25.
. . . X. P. FF. ad Herrenberg reg. S. Franc. 3. ord. præſcribit. t. 404.
Leonardi (S.) abb. Berkerus San Blaſianus abb. 434.
Leonellus de Chieregatis. Legatus Germ. t. 387.
Leſſingius, Gottlob Ephraim. eius liber ſ. 512.

Lautrum (de) Erneſt. Ludov. *ſ.* 483. Erneſt. Fridericus.
Libin præd. *t.* 77.
Lichtenberg (de) Ludovicus. *ſ.* 143.
Lici campus. *t.* 51.
Liebinhere (de) Udalricus. *t.* 147.
Liechtenſtein nob. *t.* 266. Guta. *t.* 293.
Liel, caſtrum. 149.
Liela (de) Waltherus, mil. *t.* 147.
Limagus, fluv. *t.* 170. n.
Limburg, Limper, caſt. *ſ.* 8. n. ibid. 28. Limburg abbat. Einhardus abb. 219.
Linach, vall. *ſ.* 218.
Lindhof, villa. *t.* 257. n.
Lioba, Biſchofsheimenſis monaſterii abbatiſſa 80. in S. litteris apprime edocta. ibid. 81. 88.
Liudgerus (S.) Pauli diaconi diſcipulus ſcriptor vitæ S. Gregorii abbat. & rectoris Traiect. eccl. 88.
Liuthere monach. *t.* 2.
Lobhein (de) Landoldus. *t.* 48.
Lochringen vill. *ſ.* 52. *t.* 23.
Lollardi. *ſ.* 192.
Longobardi a Carolo M. devicti, eorumque regnum penitus deſtructum. 92.
Loningin (de) Bernardus *t.*, 117.
Lophaim eccl. *t.* 321.
Loppenhauſen eccl. ius patronatus. S. Blaſ. ceditur. 360. *t.* 83. n. 117.
Lorch, monaſt. *ſ.* 422. ſeq.
Lorgius Gall. exerc. dux. *ſ.* 399.
Lorichius, Iodocus doctor & profeſſor Friburg. *ſ.* 441.
Lotharing. dux Carolus *ſ.* 397. exercitum per Nigram ſilvam ducit. ibid. 421. Lotharing. dux Conradus Hungaros in Germaniam vocat. 148.
Lotharius a Ludovico Pio patre in imperii conſortium adſcitus. 95. imperio mulctatus nova adverſus patrem molitur ibid.
. . . . III. electus R. R. ſcribit papæ in favorem M. S. Blaſ. *t.* 56.
Loucheringen, villa. *t.* 3.
Louſen, parochia in march. Bad. *t.* 385.
Louſin (de) Conradus *t.* 137.
Lucenburg (de) Regenoldus com. benef. abb. Mauri monaſt. *t.* 94.
Lucius III. P. eius Bullæ pro monaſt. S. Georgii. *t.* 109. 111.
Luchesheim, Cella a B. Theogero conſtructa 286. Cella S. Georgii M. 457. *t.* 43. 73. villa. *t.* 289.
Ludi litterarii in monaſteriis Sec. XII. 288.
Ludolphus, prior Carthuſ. Argentorat. varia eius opera. *ſ.* 142.
Ludovicus Pius mortuis fratribus Pippino & Carolo totum occidentale imperium obtinet. varia eius geſta. 94. ſeq..
Ludovici Germanici charta pro monaſt. S. Gallenſi. 94. a patre Baioariæ præficitur. ibid. 95. eiuſdem variæ regiminis epochæ. ibid. 136. 140. eius diplomata pro monaſt. Rhenaug. 138. *t.* 2. 4. 7. chartæ recognitæ ibid. 9.
Ludovicus IV. dux Bavar. imp. fact. *t.* 271. ſeq. dipl. pro ſecuritate M. Albæ dom. ibid. 279.
Ludoviſius cardin. ep. dat. ad quoſdam abbates. *t.* 445. ad S. Blaſ. abbatem. ibid. 446.
Ludulfus Ottonis M. filius Briſgoiæ dux patri rebellis eidem reconciliatur. 148. ſeq.
Luiterstorf, vicus. *t.* 12.
Luitfridus, Landgraf. Alſat. tertius monaſt. S. Trudpert. fundator, ſeu reſtaurator. 50. 192. ſeq. *t.* 193. eius filii Hundfridus, Luitfridus, & Hugo, frat. ibid. 193.
Luitgardis Auſtriac. frat. Leop. pulchri. *t.* 127. n.
Luitgarda de Windenberg (non de Wirtemberg) benefactrix S. Blaſ. & monialis Berov. 395. ſeq. eius Genealogia illuſtratur. *t.* 127. n.
Luneburg abbat. S. Michaelis. *t.* 341. Anno ſeu Hunno San-Blaſianus abbas. 434.
Lupfen caſtrum *ſ.* 126. 223. occupatur a rebellibus ruſticis. ibid. 319. comitum familia: Sec. XII. 360. Sec. XIII. fam. nob. Sec. XV. ibid. 223. ſeq. familia hæc Sec. XVI. exſpirat, *ſ.* 330. comites: Berthold. Conrad. ibid. 126. Eberhard. 360. *ſ.* 14. ſeq. 76. can. Argent. ibid. 126. Hugo 360. duo hi poſteriores benef. S. Blaſ. *ſ.* 151. Heinricus. *ſ.* 36. 76. 126. 161. *t.* 152. 155. n. idem S. Blaſ. benef. ibid. 359. Ioannes. *ſ.* 215. idem benef. S. Blaſ. 359. Sigiſmundus. 360. illius ſubditi rebelles. *ſ.* 317. n. plures alii comites *ſ.* 14. ſeq.
Lupodunum. 13.
Lupus Ferrarienſis abb. 102. Gotheſcalco favet. ib.
Luthart, vel Luzhart. *t.* 43. 47.
Lußhaim villa. *t.* 196.
Lutgartha, Luca, vel Lucia, uxor. Berth. comit. fundat. monaſt. Gotteſaug. *t.* 44. n.
Lutherus Martin. incentor turbarum circa religionem. *ſ.* 306. eius ſecretum peſſimum. ib. 308. ſeq. Lutherana eccl. cum Græca ſchiſmatica unionem tentat. ibid. 324.
Lutwango villa Albegowie, aut Algoviæ pago 151.
Luwingin eccl. *t.* 83. 103.
Luxovienſe monaſt. 32. Clodovei privilegium pro eo. ibid.
Luxelemburg com. f. Walramus. *t.* 253.
Luzzilinor vic. *t.* 7.

M.

M.

Madilberch (de) Rudolphus benef. Bürgl. *t.* 79.
Magenek (de) Heinrich. *t.* 233.
Magdeburgenſis archiep. B. Adelbertus Ruſſis, Bohemis &c. evang. prædicat. 152.
Magoſophi Sec. XVIII. eorum deſcriptio & auctor. *ſ.* 523.
Maiolus (S.) IV. Cluniacenſ. abbas 169.
Malmotzheim vic. *t.* 114.
Manegoldus com. fundator. monaſt. S. Georgii, 129. 209. *t.* 39.
Manichæorum hæreſis reſuſcitata, damnata. 203.
Marcdorf, fam. nob. Herimannus. *t.* 57.
Marciana ſilva. origo nominis 3. ſeq. veſtigia Romanorum. 7. ſeq. receptaculum Allemanorum. 13. limites *ſ.* 3. ſeq.
Marci (S.) mon. a B. Theogero conſtructum. 287.
Marckſtein vicus. *t.* 7.
Marcomanni primi ſilvæ Nigræ incolæ. 4.
Mareſalt locus. *t.* 95.
Maria (S.) cella, abbatia. 477. *ſ.* 84. *t.* 20. Wernherus abb. *t.* 193.
Marienhof. monaſt. vide Neidingen.
Marinianus Ravennatenſis epiſc. 24. n.
Marlen, Marcell, Marley, villa. 71.
Marſula villa. *t.* 43.
Martella, Martelen, vic. *t.* 8. 23.
Marthela (de) Godefridus. 159.
Martinus IV. P. B. pro S. Georgii monaſt. *t.* 207.
. . . V. Bulla indulgentiæ. P. Todmos *t.* 335. pro S. Blaſ. monaſt. ibid. 336.
Maſch vic. *ſ.* 167.
Mathæus Albanenſ ep. *t.* 64.
. . . . card. S. Mariæ in porticu *t.* 215.
Mathias rex Hung. & Bohem. *ſ.* 394.
Mathildis, Thuſciæ duciſſa, erga monaſteria liberalis 211. eius donatio S. Blaſ. *t.* 33. & ſeq.
. . . . reg. Heinr. V. uxor *t.* 54.
Maulbrunn abbatia. abbates: Ioannes *t.* 415. Heinricus 417. eius ad epiſc. Spirenſ. reſponſ. *t.* 420. excuſat. ad conc. Tridenc. *t.* 421.
Maurus (S.) in Gallias miſſus Benedict. inſtitut. introducit. 23. eius congregatio *ſ.* 447.
Maurimonaſterienſis abbatia cella S. Leopardi olim dicta 437. abbatum ſeries & in ea difficultas. ibid & ſeq *t.* 94. n. *t.* 106. n. bona & poſſeſſ. *t.* 94. 100 ſeq abbat. Maurus reſtaurator a quo & nomen. 488. Wernherus e S. Blaſ. 438. *t.* 94. *ſ.* 100. Reinhardus ſeu Meinhardus *t.* 106. n. Burkardus. advocatus. *t.* 101.
Maximianus monaſterii S. Andreæ abbas, poſt epiſ. Syracuſ. 24.
Maximilianus I. R. R. *ſ.* 216. 311. idem Friburgi & Villingæ præſens. *ſ.* 320. 322. *t.* 387.
Mazarelli, Ioannes, miles *t.* 243.
Mechtunda (S.) reliquiæ elevatæ 346. *t.* 399.
Medianenſe monaſterium. Heinricus abb. *t.* 106. n.
Meginfridi monachi Fuldenſ. chronicon, 122.
Meginradi (S.) cellæ (Einſidlen) bona in Briſgovia traduntur. 149.
Melia, ſeu Meilbach fluvius. 137.
Meinradus (B.) Augienſis monachus. 118. eius fata ibid. 119.
Meizingen (de) nob. *t.* 48. & 52.
Melanchton, Ioannes *ſ.* 309.
Mellicenſ. congregat. O. S. B. Sec. XVI. *ſ.* 374. eadem Sec. XVII. *ſ.* 445.
Melit. (S. Ioannis) domus Klingnoviæ *t.* 268. n.
Melitis, Melcesheim ſeu Melceshem pagus. 75.
Memmingen villa. 103. n.
Mendicantium ordinum cura animarum Sec. XIII. *ſ.* 95. Sec. XIV. *ſ.* 185. Baſilenſes & Friburgenſ. circa terminos collect. tranſigunt. *t.* 185.
Mengen, civitas FF. S. Wilhelmi aream donat. *t.* 201. S. Martini parochialis eccleſ. *ſ.* 538. *t.* 268. ſeq. monaſt. S. Wilhelmi fit cella S. Blaſii. *ſ.* 537.
Mengenhelmeſwilare præd. *t.* 73.
Menoltesheim vic. *t.* 95.
Menzenſchwand vallis *t.* 426.
Merckelingen vic. *t.* 293. fam. nob. *ſ.* 167. Conradus, Erkengerus. *t.* 302. Richelmina, Mechtildis. *t.* 314.
Merckenberg (de) Diepolt. *t.* 162.
Mershuſen eccleſia. *ſ.* 78.
Merz P. Aloyſ. controverſ. Auguſtanus. *ſ.* 522.
Meſſinga vic. *t.* 18.
Metenſis epiſcopat. S. Benno cellæ S. Meginradi eremita creatur epiſc. 194. ſeq. Dietericus. 166. Petrus 29. Stephanus. *t.* 55.
Mettinberg præd. hodie vicus. *t.* 237.
Mettingen pagus, *t.* 1. villa. 139. 165.
Meyers - capell. paroch. *t.* 147. n.
Milenbach fluv. *ſ.* 21.
Minnewirle vicus. *ſ.* 147.
Mintrieden eccl. *t.* 83. n.
Minzenbach (de) Walterus. *ſ.* 145. idem & eius liberi *t.* 255.
Mitelhaus (de) Dolmarus mil. *t.* 95.
Mitilbuc Mitilbuoch, eccl. *t.* 82. & 103.
Moguntia urbs ſedes epiſcopalis ei antiquatum ius metropoliticum reſtituitur 72. ſuffraganei, qui curam in ſilvam Nigram protendunt. 104. archiepiſcopi ex Fuld. monaſt. aſſumpti. 154. devaſtatio, ſchiſma ac res aliæ Sec. XII. 365 ſeq. concilia varia & archiep. Sec. XIII *ſ.* 53. ſeq. ſtatus perturbatus Sec. XIV. unacum cum ſerie archie-

archiepiſc. ſ. 136. ſeq. cura & vigilantia paſtoralis huius eccleſiæ Sec. XV. contentiones ſanguinolentæ de ſede. ſ. 231. ſeq. inconcuſſa fides Sec. XVI. ſ. 333. res Sec. XVII. ſ. 409. Sec. XVIII. ſ. 483. Concilia 103. ſeq. 106. 139. 156. Archiepiſcopi. Adelbertus intercedit pro monaſt. S. Blaſ. t. 57. idem cancell. Heinrici V. t. 55. 81. 287. Adelbertus Brandenburg. archiep. Mog. & Magdeburg. ſ. 334. Bardo archicancell. Heinric. R. I. t. 24. Bertholdus reformationi O.S.B. intentus Sec. XVI. ſ. 374. Fridericus 158. Ottoni Mag. perſuadere nitebatur, ut numerum monachorum minueret. ibid. Erthal (de) Frid. Car. Ioſeph. ſ. 484. & ſeq. Gerardus de Eppeſtein archiep. Trevirenſ. elect. ad ſedem Mogunt. t. 211. Hatto II. abbas Augienſis, Rudolphi ſucceſſor 96. factus archiep. Mogunt. abbatiam Augienſem ſimul cum aliis retinet ibid. & 158. Hatto, qui aliis Bonoſus, Waldo Rhabani ſucceſſor 122. Heinricus archiep. & archicancel. t. 80. Ioannes Philipp. ſ. 409. Lotharius ſ. 484. Ludovicus com. palat. Rheni coadiutor Mog. ſ. 484. Mathias de Buchecke ſ. 137. Petrus t. 253. Philipp. Carol. de Elz, ſ. 484. Rodhardus t. 41. Wernherus cavet Rudolph. R. R. de mutuis pecuniis t. 189. promovet electionem Rudolphi t. 191. Willigiſus. t. 17. 19.

Möhringen villa 145. ſ. 319. dynaſtia ſ. 326.

Molina, Ludovicus, eius liber ſ. 392. controverſiæ Moliniſticæ ſ. 391.

Molsbemium Sec. XVII. ſedes capit. cath. Argentorat. ſ. 412.

Monachi in partes curarum eccleſiæ aſſumti 17. ſeq. monaſt. inſtitutum a S. Benedicto eiuſque diſcipulis in occidente propagatum quam proficuum fuerit fidei ac Reipublicæ 20. ſeq. Regula S. Bened. in ſynodis etiam præſcripta 105. clerici, hierarchæ, apoſtoli 99. ſeq. hierarchæ ſummi 311. ſeq. res eccleſiæ in oriente & occidente ſtudioſe agunt 313. 485. eorum cura animarum per cuncta ſecula 42. 309. 477. ſeq. ſ. 95. 185. 290. 380. 448. 550. Lites eos inter & parochos. 478. ſine conſenſu epiſc. prohibentur adminiſtrare parochias. 99. officii divini ratio 110. ſeq. horrida & inculta loca ab ipſis exculta 43. 87. eorum monaſteria olim in tres claſſes diſtincta 129. ſeq. occupationes Sec. IX. 111. ſtudia litterarum. 88. 158. 316. 489. facultates academicæ eis vetitæ 492. victus 112. 164. 339. 508. ſ. 89. 175. 281. controverſia de eſu volatilium 112. ſeq. 14. Tonſura & habitus 167. 340. 505. ſ. 88. 175. 281. a Bonifacio IV. myſtice deſcriptus. 14. pro ratione loci varius 111. eorum res temporales. 510. bonorum diviſio Sec. X. in monaſteriis 164. ſeq. eadem eis interdicta. ſ. 288. laicorum converſorum inſtitutum 319. illiterati ſeu barbati 493. capitula 109. 504. confœderationes 109. 330. calumniæ contra eos 20. cauſa contra Ieſuitas ſ. 454. *Vide S. Benedicti ord.*

Monialium cœnobia inſtituta. 81.

Mons vicus t. 162.

. . . monachorum S. Michael. abbatia, t. 341.

Monſeenſe monaſt. 130.

Montecuculi, dux Belli. ſ. 397.

Montfort (de) com. Ulricus ſ. 332.

Morbacenſis abbatia; Egelolfus abb. t. 50. 80.

Morbacenſis monaſt. ſtatuta ſingularia 107. eius cum monaſt. San-Gallenſi & Rhenaugienſi ſocietas 110. ſalutares huius fœderis conditiones ibid. Caſpar. Conradus abb. princ. ſ. 481. Simpertus abbas 107.

Moribundos (circa) ritus Sec. XII. 501.

Morinerwilare ſeu Morinesſuvileri, Mörlen vic. t. 8. 23.

Morr, Thomas, de Wislikon. t. 416.

Mörſperg nob. ſ. 229.

Mörſpurg civitas epiſc. t. 435.

Moſa, fluvius terminus int. Picardos & Germanos ſ. 182.

Möskirch opp. ſ. 477.

Muchheim eccleſ. t. 83. filia eccleſ. Bettmaring. ib. 116. 154.

Muchting Ioan. notar. publ. Conſtant. t. 313.

Mulimat (H.) civis Turic. t. 170.

Mullenberg oppid. ſ. 8.

Muller, Ioan. de Bulgenbach. ſ. 317. & ſeq.

Mulmatte, nob. Hermannus. t. 264.

Mulnheim præd. t. 73.

Mümpelgard comitat. t. 437.

Mumpf, vicus. 13.

Münch fam. Baſileenſis. t. 135.

Münchenroth, Munchrot, monaſt. ſ. 427. t. 422. Mathias præpoſit. t. 423. Melchior præpoſ. t. 422. ſeq.

Münchingen villa t. 80. fam. nob. 364. ſ. 135. Diethelmus benef. S. Blaſ. ſ. 151. Philipp. Chriſtoph. 483. Hugo t. 233. Ioannes vendit bona abb. de Kunigsfeld. t. 257. Hugo, Raymund, Wernherus, t. 293.

Munchweiler, villa monachorum. 199.

Munolvingas, Mundelfingen, villa. 97.

Munolvingen (de) B. mil. t. 156.

Münſterlin monaſt. virg. fundus confirmatur. t. 54.

Munſterthal villa. 199. & ſ. 229.

Munzerus, Thomas. ſ. 316. & 348.

Münzin-

Digitized by Google

Munzingen nob. H. Io. *t.* 148. Heinricus ib. 306. Hugo mil. *t.* 214. Ludovic. mil. dot. monaſterii Oberried. ibid. 157.
Muonrichingen (de) B. mil. *t.* 156.
Murarii liberi. *ſ.* 524.
Mure, abbatia. diſciplina huius monaſterii 246. abbates. 420. abbas viſitator *t.* 341. Cono abb. *t.* 91. Anshalmus ſeu Anſelmus *t.* 111. n.
Murbart, abbat. Martinus abb. *t.* 415.
Mutſchlerin Monica, eius fraus ſacrilega detegitur. *ſ.* 486. & ſeq.

N.

Nagolt opp. *ſ.* 403.
Nallingen in ducatu Würtenb. 49. ibid. n. S. Blaſ. aſſeritur *t.* 83. 91. 103. 114. Nallingen præpoſ. reditus non ſolvuntur *t.* 312. Wolpotz nob. de Nalling. *t.* 317. Agnes de Nallingen ſe tradit S. Blaſ. *t.* 316.
Nandberi charta pro monaſt. S. Galli. 132.
Nannetenſe concilium adverſus paganos. 43. generale fuiſſe putat Eccardus ibid.
Nawen villa. *t.* 77. 90.
Nazarii S. Corpus in Germaniam, & a Chrodegango epiſc. Metenſi in Lauresheimenſe monaſt. translatum. 46. 47. eius cultus quando in Germania invaluit. ? ibid.
. . . . . (S.) Lauresheimenſe monaſt. 130.
Nazzau (de) com. Gerlacus. *ſ.* 143.
Nazzenburren villa. *t.* 126.
Neſſin, Anna, monial. Friburg. *t.* 324.
Nebarteskirchung villa, ad quam S. Georgii monaſt. primum extructum opinatur. 128.
Neidingen villa ex Caroli Craſſi ſeceſſu celebris *ſ.* 372. Parthenon eius origo, fam. Furſtenberg. ſepulchretum. ibid. res & abbatiſſæ *ſ.* 440. 546. *t.* 425.
Nellenburg Landgraviatus. *t.* 435. comit. Eberhardus. *t.* 80.
Nemaugenſis comitatus. 55.
Nendingen. villa *t.* 75. 122.
Neomagenſis pax. *ſ.* 398.
Neven (de) fam. nob. *ſ.* 481.
Neuenburg opp. *ſ.* 21. fam. nob. Albrecht. *ſ.* 483.
Neuenſtein (de) illuſt. fam. *ſ.* 132. Leopoldus. *ſ.* 483.
Neuffen fam. nob. Adelhaidis. *ſ.* 11.
Neugertheim vic. *t.* 95.
Neuwenhuſen (de) nob. com. *t.* 156.
Nicolaus B. de Flüe, popularibus ſuis conſilium ſalubre dat. *ſ.* 214. n. 487.
Nicolai I. P. epiſtola. 105. *t.* 2. 6.
Nicolaus V. P. abb. S. Blaſ. executorem conſtituit. *t.* 361.
. . . presbyt. card. Legatus per Allemanniam, eius chartæ pro S. Blaſ. monaſt. *t.* 364. 365. 366. 367. pro eccleſ. Todm. *t.* 167.
Niderngrumbach. villa *t.* 242.
Niffen (de) com. Bertoldus. *ſ.* 143.
Nigra Silva geographia 12. religio chriſtiana 16. ſeq. ſtatus hierarchicus S. IX. 96. Sec. X. 153. Sec. XI. 214. ſeq. Sec. XII. 365. ſeq. Sec. XIII. *ſ.* 33. Sec. XIV. 136. Sec. XV. *ſ.* 231. Sec. XVI. *ſ.* 333. Sec. XVII. *ſ.* 409. ſeq. Sec. XVIII. *ſ.* 483. ſeq. armis & ſanguine illuſtres proſapiæ 208. ſeq. Sec. XII. dynaſtæ 356. Sec. XIII. *ſ.* 10. ſeq. Sec. XIV. *ſ.* 125. Sec. XV. *ſ.* 216. ſeq. Sec. XVI. *ſ.* 325. Sec. XVII. *ſ.* 404. ſeq. Sec. XVIII. *ſ.* 469. 476. ſeq. ordo equeſtris recenſ. *ſ.* 482. n. ſeq. Hungarorum graſſationes in Silva Nigra 146. bella inteſtina illam infeſtantes. 208. *ſ.* 397.
Nibuſius, Bartholdus. ex lutherano catholicus, eiuſque liber. *ſ.* 393.
Nippenburg (de) nob. Albertus, Wolfenus. *t.* 293. 302. ſeq.
Niuchilcum, Neukirch. *ſ.* 4. 83. n.
Niuſaz vic. *t.* 171.
Nunchilcha eccl. *t.* 91. 103.

O.

Oberaker, villa. *ſ.* 73.
Obereggenheim, vic. *t.* 174.
Oberhoffen præd. *t.* 401.
Oberkirch opp. *ſ.* 14. ex eius ſcultetis oritur illuſtris familia *ſ.* 132.
Oberkirch, præpoſitura. *ſ.* 412.
Oberndorf, Obirndorf, pagus. 150. oppid. 162. 403. villa *t.* 12. 120. oppid. *t.* 298. Hartmannus, Oulricus mil. de Obirndorf. *t.* 111.
Oberriedt, villa *ſ.* 81. vicus *t.* 157. Oberriedt Wilhelmitarum colonia *ſ.* 79. regula, fundatores, benefact. ac ſeceſſus Friburgum *ſ.* 80. ſeq. dotatur, FF. Wilhelmitæ ſuccedunt monialibus *t.* 157. indulgentiæ 6. epiſc. *t.* 209. Sec. XV. priores: a potiori nobil. conflagratur; reſtituitur *ſ.* 264 ſeq. Sec. XVI. *ſ.* 371. Sec. XVII. *ſ.* 441. Sec. XVIII. fit cella congreg. S. Blaſ. *ſ.* 537.
Obertus epiſc. Oſtenſis. *t.* 208.
Oblatarum figuræ. *t.* 180.
Oblati monaſteriorum Sec. XI. 325.
Occidentis imperium reſtitutum. 92. periclitatur ob imminentes Turcas. *ſ.* 208.
Ochſenhauſſen villa. *t.* 38.
Ochſenhuſanum monaſterium fundat. diploma t. 18. Cella congregat. S. Blaſii 249. *t.* 39. confirmatur. S. Blaſio *t.* 82. 103. protectio, & poſſeſ-

ſiones

ſiones *t.* 139. 159. res Sec. XII. 393. Sec. XIII. *ſ.* 55. Sec. XIV. in abbatiam erigitur favente Bonifacio IX. *ſ.* 153. *t.* 317. ſeq. confirmatur abb. & libertas *t.* 350. ſeq. Nicolaus Fabri abbas primus. *t.* 319. ſeq. abbatia *ſ.* 247. abbas viſitator conſtituitur *t.* 341. Ochſenhuſana abbat. reſtauratrix diſcip. reg. in Germania *ſ.* 355. Michael abb. *t.* 351. Heinricus de Zwifultach. prior ſanctitate & miraculis clarus *ſ.* 55. *t.* 148. Heinricus de Hochdorf prior ult. *t.* 320.

Ochſenbrunnen præd. *t.* 77.

Ochſenſtein f. n. *ſ.* 23. Ioannes *ſ.* 143. Adelhaid ux. Rudolph. M. de Baden. *t.* 229.

Odenheim abb. *t.* 341.

Odilo (S.) abbas Cluniacenſis. 170.

Odo (S.) abbas Cluniacenſis 167. ſui monaſterii, aliorumque reformator. ibid. 169.

Oecolompadius. *ſ.* 309.

Oenum (Ine) flumen. Hungari ab Allemannis ibi fugati. 147.

Oenipontanum regimen. *t.* 432.

Oerenſtetten eccl. 361.

Oeſchen (de) Schænau, fam. *ſ.* 480.

Oeſenberg nob. Heſſo. *ſ.* 70. ſeq.

Oetlingen f. n. Conradus, Mechtild. *t.* 302. 314.

Oettingen f. n. *ſ.* 219. com. Ludovicus. *t.* 298.

Offenburg Offonisburg opp. a quo ortum & nomen acceperit. 441.

Officium divinum auctum. 163.

. . . Romanum in triduo ſacro quando in ord. Ben. adoptatum. 84. a Caſſinenſibus primum obſervatum. ibid. officium B. V. M. 332. officii divini ratio, Sec. XII. 498.

Offmaningen (de) Reginboto, & Conradus. Sec. XII. 359.

Offmeningen, vicus. 361

Offo rex fund. Schutt. *ſ.* 48.

Offonis cella ad Schutteram amnem. 44. eius fundator quis? ibid. alia huius nominis cella in Lotharingia, an ab eodem Offone fundata, incertum. ibid.

Offunwilarii, vel Schutterenſe monaſterium. 130. 133. vide Schutt. monaſt.

Ohlsbergenſe monaſterium. 301. Sec. XIII. *ſ.* 28.

Oliveti montis Ordo. *ſ.* 172.

Omingen Hochemmingen, eccl. 85. n. 91. 103. n.

Omnium Sanctorum monaſterium 475. Sec. XIII. *ſ.* 83. huius monaſterii fundatrix Uta duciſſa de Schowenburg. *ſ.* 84.

Onningen præd. *t.* 73.

Oppenheim oppid. *ſ.* 465.

Oppida prope monaſteria. 327.

Ordines religioſi. Sec. XIV. Diffidia inter illos. *ſ.* 187.

Organa in eccleſiis. 500.

Orſinhuſin. *t.* 103.

Ortenavia. *ſ.* 218.

Ortenberg oppid. *ſ.* 21.

Oſnabrugenſis pax. *ſ.* 397.

Oſtein (de) com. Io. Frid. Carolus, archiep. Mogunt. *ſ.* 484.

Oſthozen præd. *t.* 73.

Otbertus monaſterii S. Trudperti fundator. 48. ſeq. 54. an comes Alſatiæ ſatorque lineæ Habsburgicæ dici poſſit? ibid. 50. 56. 192. eius epocha valde obſcura ibid. ſeq. oratorium conſtruit ubi corpus S. Trudperti repoſuit. ibid. 49. primus corpus S. Trudperti e tumulo elevat ibid. Otbertus, Rambertus & Luitfridus comites Alſatiæ, progenitores comitum Habsburgenſium. 56. 134.

Otbertus Landgr. Alſat. fund. S. Trudperti *t.* 191. Otbertus iunior. 51. an unquam extiterit? ibid.

Otgarius archiep. Mogunt. eccleſiam monaſterii Hirſaug. conſecrat. 126.

Othmarus (S.) in cella S. Galli abbas efficitur 60. an primus fuerit? ibid. Pipinum adit, eique regulam D. Benedicti offert. ibid a Rathardo & Warino infeſtatur, ibid contra hos apud Pipinum conqueritur. ibid. 65.

Otholſerwanc (de) Radepertus. *t.* 75.

Otterswira V. *ſ.* 438.

Ottilia (S.) monaſterii abbates. 431.

Otto I. M. R. I. monaſteriorum egregius tutor 157. eius in Galliam expeditio 149. eius donatio S. Reginberto pro novo S. Blaſii monaſt. facta 179. *t.* 15. obit. ibid.

. . . II. filius donationem parentis S. Blaſ. monaſt. factam edito diplomate confirmat. 180. *t.* 35.

. . . III. rex. *t.* 19. ſeq.

. . . Friſingenſis, eius chronicon. 205.

. . . S. Blaſii monachus: eius chronicon. 185.

Ottoburanum monaſt. Widegarius abb. fit epiſc. Auguſt. 100. B. Rupertus ex monaſt. S. Georgii abbas 453. Ioachimus abb. *ſ.* 451. *t.* 341.

Ottwangen villa. *t.* 360.

Ouſinberch (de) nob. Heſſo. *t.* 92. 97.

Owe (de) fam. nob. *ſ.* 122. ibid. 481. Georgius, Fridericus *ſ.* 483. Marquardus, Hermannus *t.* 266.

Digitized by Google

P.

Paderbornenſis ſchola, diſciplinæ ibidem tradi- tæ. 159. monaſt. O. S. B. Wilhelmus de monte abb. reformator. *ſ.* 267.

Paganiſmi reliquiæ a SS. Bonifacio & Pirminio in Germania & Nigræ Silvæ vicinia exterminatæ 78. 80.

Palatinus comitat. Ludovicus *ſ* 313. Fridericus proteſtant. anteſignanus a Bohemis in regem adoptatus *ſ.* 394. Carolus Theodorus elect. *ſ.* 463.

Palma (de) Heinricus. *t.* 160.

Pandolfus de Caſanella teſtis. *t.* 290.

Panz. abbat. *t.* 342.

Pappenheim (de) Maximilianus *ſ.* 127. & 331.

Para, olim pagus, idem ac Bertholdespara. 150. *t.* 18.

Paſchalis II. Pap. Bulla p. mon. S. Georgii *t.* 41. n.

Paſſavienſ. epiſcopat. Wivilus 79. Udalricus. 217. Piligrinus in Hungaria evang. propagat. 152. ſeq.

Patres (SS.) monaſt. vitam ſectati. 18. & ſeq.

Paulini cella, abbatia, abbas viſitator. *t.* 342.

Pauli (S.) eremitæ Fratres *ſ.* 154. 239. *t.* 295. ſeq.

Paulus II. PP. Bullæ pro S. Blaſii mon. *t.* 374. ſeq.

. . . diaconus monach. Caſſin. Deſiderio Longobard. regi a ſecretis. 88.

Peligardus mons *t.* 381.

Penckler, Ioan. dux ruſticorum Hegov. *ſ.* 318.

Peracbtoldeſpara pagus. *ſ.* 6.

Petersbuſanum monaſt. fund. 154. *t.* 12. 13. ſeq. conſumitur incendio & dedicatur de novo *t.* 119. res huius cœnob. Sec. XI. vaſtatur ab Heinrico com. de Heiligenberg. 293. Theodoricus ex mon. S Udalrici Auguſtæ abbas 293. ſeq. abbates: Adelbertus *t.* 80. Eberhardus ib. 118. & 154. Gebehardus *t.* 108 Pezelinus. 150.

Petri (S.) monaſt in Silva Nigra, primæ fundationis locus, fundator 190. ſeq. eius incrementa Sec XII. dedicatio Baſilicæ magna frequentia abbatum & nobilium. 464. mauſolæum Zaringiæ ducum. ibid ſurgit paulatim ex ruina incendio perpeſſa. Abbates, & fata Sec. XIII. *ſ.* 69. ſeq. abbates, res ac cellæ. Sec. XIV. *ſ.* 163. ſeq. ſtatibus imperii adnumeratur, privilegium almutii Sec. XV. *ſ.* 258. ſeq. *t.* 384. abbatum ſeries. unitur ei Seldenſ. præpoſitura. Sec. XVI *ſ.* 364. ſeq. ex iterato incendio reſtitutum floret. Sec. XVII. eius abbates, recenſ. tumba ſubterranea fam. Zar. *ſ.* 435. bello Gallico expilatur fugatis monachis Sec. XVIII. *ſ.* 541. reſtauratur mauſolæum fundatorum a Philippo. Iac. abb ibid.

Petrus (S.) Damiani card. 204. eius præclara opera ibid. Hugoni Cluniacenſi familiariſſimus fuit. ibid. eius legationes ibid.

. . . Arborenſ. archiep. *t.* 208. Petrus Acernenſ. ep. ind. d. S. Blaſ. mon. *t.* 269. Petrus Callienſ. epiſc. ind. S. Blaſ. mon. *t.* 269. Petrus Montiſmaranus epiſc. ind. d. S. Blaſ. mon. *t.* 269. Petrus Portuenſ. epiſc. *t.* 61. Petrus diacon. biblioth. & cancell. ſed. Apoſt. *t.* 26. Petrus Scriniarius S. Palatii *t.* 36. 37.

Pfaiffingen (de) miniſterial. Bertholdus *t.* 168. Nibelungus *t.* 168.

Pflumeren fam. patricia. *ſ.* 481.

Pforzhemium oppid. 6. ſtationes Pforzheimenſes 9. ſedes Bad. famil. *ſ.* 130. *ſ.* 6. 217. 474. 476.

Pforzhein eccl. *t.* 283.

Pfullendorf. comit Rudolfus. *t.* 80.

Pfirt comit. & baron. fam. *ſ.* 480. Adolphus comes *ſ.* 9.

. . . (de) nob. fam. ditiones in Silva Nigra. *ſ.* 329. Ludovicus *ſ.* 332. Ulricus *t.* 260.

Philippus R. R. *t.* 120.

. . . . Friderici II. fratruelis occiditur *ſ.* 5.

. . . . IV. Hiſpan. rex. *ſ.* 459.

. . . . ep. Calanicenſis viſit. German. *t.* 291. cardinalis permittit lacticinia *t.* 373.

. . . . præpoſ. S. Adelphi Novillar. *t.* 95.

. . . . cancellar. Hein. V *t.* 55.

Photius exauctorato S. Ignatio in Conſtantpl. ſedem intruſus 101. eius de proceſſione Spiritus S. error refutatus. ibid.

Piloſbinga vicus *t.* 12.

Pipinus Maior - Domus regnum ſibi vindicat. 60. Alemanniæ duces abrogat, eorumque loco miſſos cameræ inſtituit. ibid

Pirminii (S.) inſtituta monaſteria 75. ſeq. 77. eiuſdem monaſteria ceu ſeminaria paſtorum eccleſiæ, ibid. reliquias paganiſmi exterminat. ib. 78. Gregorius II B. Pirminium Theodorico regi commendat. 78. S. Pirminii reliquiæ 77. *ſ.* 534.

Piſanum concilium *ſ.* 197.

Pius VI. Pap. *ſ.* 513.

Placidus (S.) a S. Benedicto in Siciliam mittitur. 23. ibi martyrio coronatur. ibid.

Plumpenbach (de) Sivrid. *t.* 154. n.

Polonicum ob ſucceſſionem bellum *ſ.* 461.

Poitringen opp. *ſ.* 403.

Pomerium. abbatia, vide Baumgartenſe monaſt.

Pœnitentiæ diſciplina Sec. XI. 334.

Pontificalia abbatibus conceſſa Sec. XI. 347.

Pontii abbat. Cluniac. expeditio ſacra. 351.

Poppo epiſc. Herbipol. viſit. S. Galli monaſt. 166.
Porta Mariæ monaſt. *ſ.* 170.
Poſtremorum temporum pericula *ſ.* 513. *ſeq.*
Prædicatorum ordo *ſ.* 99.
Praiectus, (S.) ſeu Proiectus Avernenſis epiſc. 40.
Præſules eccleſiarum ex monaſteriis a S. Pirminio in vicinia Silvæ Nigræ extructis certatim aſſumti *ſ.* 77. ſeq.
Praga metrop. Bohem. expugnatur. *ſ.* 463. academia ibid. 182. epiſc. S. Lybacius ex monach. S. Albani in Ruſſiam ad prædic. miſſus. 152.
Pragmatica ſanctio *ſ.* 461.
Profeſſio infantium 85. rati habita 115. S. XI. 122.
Proteſtantium reditus ad gremium eccleſiæ fruſtra tentatus *ſ.* 392. item ibid. 503.
Pulveris torment. inventio. *ſ.* 133.

Q.

Quedlinburg abbatiſſ. Mathildis. *t.* 19. n.
Quintinliniburg. *t.* 20.
Quirini (S.) cellula. *t.* 106. Hugo præp. ib. 107.

R.

Radboldus (S.) Traiectens. epiſ. Friſios ad fidem convertit. 100.
Radegge (de) Heinricus. 360.
Raderei (de) Werinharus *t.* 75.
Raffa vic. *t.* 23.
Rainſtetten eccl. *t.* 82. 103. 139.
Rambertus Alſat. Landgr. Otberti comitis abnepos vel pronepos 50, 51. monaſt. S. Trudpert. reſtaurat. ibid. & *t.* 103. Loco oratorii ab Otberto extructi baſilicam conſtruit 51. Corpus S. Trudperti ſecundo transfert. ibid.
Ramſperg (de) Rudolphus comes. *t.* 78.
Ramſtein (de) nob. Falckenſtein fam. *ſ.* 255.
Randegge (de) Rudolphus, damna reparat S. Blaſ. illata *ſ.* 52. it. *t.* 128.
Ranſebach villa 80.
Rapoltſtein f. n. *ſ.* 219.
Rappenkrieg. *ſ.* 400.
Raßler de Gammerſchwang. B. Ioſeph. *ſ.* 483.
Raſtadium opp. pax ibi Gallos inter & Auſtriacos pacta *ſ.* 461.
Ratberti Paſchaſii liber de corpore & ſanguine Domini. 101. turbæ de eo excitatæ ibid.
Rathſambauſen (de) Baro Chriſt. Samſon *ſ.* 483.
Ratilinberg (de) Conradus *t.* 127. n.
Ratisbon. ep. Gebhardus II. *t.* 29. Gebhardus III. ibid. 32. eccleſia S. Magni. ibid. 29. n.
Ratolsdorf. (de) Ulricus *t.* 168.
Ratpertus monach. San-Gallenſis. 144.
Rauraci. 2. Auguſta Rauracorum. ibid. eius caſtrum ab Hunnis vaſtatum. ibid. 14. olim ſedes epiſc. poſtea Baſileam translata. ib. 16.
Rauricia vetus. 12.
Raymundus card. Gurcenſ. Legatus apoſt. per Alemanniam *ſ.* 346. ſeq. varia privilegia mon. S. Blaſ. confert. *t.* 377. 386. 392. ſeq. 394 & reliquias ibid. 399.
Raytwang. f. n. Agatha. *ſ.* 12.
Rebiſtal eccl. *t.* 83. n.
Rechberg (de) Ioan. 360. Hainrich *t.* 298.
Reccho, monaſt. S. Galli bona in Alpegoria & dynaſt. Hauenſtein donat. 137.
Recluſi, & recluſæ Sec. XI. 327. Sec. XII. 496.
Reffitenbach (de) Frideric. miles. *t.* 142.
Reformationes. Cluniacenſ. initia 168. Fructuarienſis 169. aliæ reformationes Sec. XI. 203. ſeq. Sec. XIII. *ſ.* 84. Sec. XV. *ſ.* 280.
Regelſperg arx. 362.
Regensberg f. n. Lutoldus. *t.* 133. Ulricus ib. 172.
Reginbardus abbas Weiſſenb. & S. Udalrici Auguſtæ, ac Eberſpergæ. 219.
Reginbertus (S.) nob. de Seldenburen miles 177. in Nigra Silva cellam extruit ibid. aſperam circum regionem ab Ottone I. petit. 179. fundator monaſt. S. Blaſii 178. lapis ſepulchralis & variæ ſtatuæ lapideæ. ibid. eius corpus transfertur 230. Cella eiuſdem ab Ott. II. dotata eſt diverſa a cella Alba. *t.* 15. ſeq. n. confirm. ab Heinrico IV. 27. ſeq. eadem cella variis diplomat. monaſt. S. Blaſii confirmatur. *t.* 49. 60. 63. 84.
Regularis diſciplina a prima infantia. 83. ſeq. vita regular. a Gebhardo ep. in eccl. cathedr. Spirenſi introducta. 98. 154. uti in aliis eccleſiis cathedralibus ibid. ſeq. inde etiam monaſteria ſunt adpellata. ibid. ad finem Sec. X. in Trevirenſi, & alibi deſiit. ibid. 155-156.
Regularium canonicorum inſtitutum Sec. XI. 304. clericatum cum monachis communem habens, ibid. 308. Sec. XII. 476. in Nigra Silva. ibid.
Reginſperc f. n. Luitoldus. *ſ.* 51. *t.* 99. 115. 117.
Reichenbacenſe monaſt. fund. 282. cella Hirſaugenſ. ibid. cum matre Hirſaug. Sec. XIII. contendit variis bonis aucta *ſ.* 64. advocatus conſtit. Conrad. de Nuneke mil. *t.* 199. conventiones & bona *t.* 200. 222. 224. 227. 232. res, bonaque acquiſita Sec. XIV. *ſ.* 156. *t.* 267. 281. aucta S. XV. Hirſaug. abb. ſe opponit *ſ.* 251. ſeq. de advocatia contenditur, & invaditur monaſt. S. XVI. *ſ.* 357. infeſtatur, occupatur, ſed

reſti-

Digitized by Google

reſtituitur Sec. XVII. 427. ſeq. a duce Wirtenb. aboletur. *t.* 440. bona ep. Conſtant. incorporata. *t.* 442. *Priores*: Conradus, *t.* 227. 232. 250. Ioannes Higelius, exulare cogitur. *t.* 431. vitæ probitas ibid. 435. defenditur, 436. ſeq. Ioannes de Münchingen. *t.* 170. Rainboldus ibid. 274. alii monachi: Ioannes de Trochtelfingen. *t.* 250. Marquart de Ehing. vitalitium ibid. 281. Eberhart, Mathias *t.* 437. 443.

Reichenbach villa. *t.* 54. S. Nicolai Capel. *t.* 250.

Reiſchach (de) f. n. *ſ.* 243. item *t.* 407. Conrad. ib. 410. Ioan. 320.

Religio chriſtiana Sec. III. in Galliis vix non penitus iterum extincta. 14. in ſilva Marciana uſque ad Sec. IV. vix ulla reperiuntur illius veſtigia. ibid. 13.

Reliquiarum S. uſus Sec. XII. 499.

Rembertus (S.) ex monacho Corbeiæ novæ fit archiep. Bremenſ. 100.

Remebingen (de) Bertoldus. *t.* 170.

Remenſis archiep. Hincmarus. 101. Gotheſcalcus ab eo male habitus. ibid. 102.

Renchenthal, vallis. *ſ.* 21.

Renner, Vitus, presb. & profeſſor. *ſ.* 524.

Renſa op. *t.* 75.

Renſpurm abb. *t.* 142.

Reuchlinus, Ioan. *ſ.* 305.

Reutenburg. *t.* 95.

Reutlingen opp. prælium ibidem. *ſ.* 124. in cineres redactum. ibid. 469.

Rhabanus Maurus fit abbas Fuldenſ. monaſt. 120. archiep. Mogunt. Gotheſcalcum confutat, ibid. 101. in ſynodo Mogunt. damnat, eumque ad Hincmarum Remens. remittit. 101. 102. varii conventus ab eo celebrati. ibid. 102. ſeq. ſcholæ Fuldenſis magiſter. ibid. 119. ſeq.

Rhætiæ Alpes. *ſ.* 463.

Rhenaugia monaſterium. An a Guelphis fundatum? 69. ſeq. Welfo ſeu Wolfardus fundator. 138. 143. ſeq. tradita a Sigemaro Cella Alba reſtaurat hoc monaſt. 140. *t.* 2. n. ad cellam hanc ob irruptiones Hung. confugiunt monachi 176. ab epiſc. Conſtant. uſurpatum in libertatem & poſſeſſiones reſtitutum 190. *t.* 19. Ludovici R. diploma pro eius ſecuritate & immunitate *t.* 7. idem diplom. confirmatum 177. bona & poſſeſſ. in Silva nigra. 138. ſeq. *t.* 1. 2. 3. in Turgovia *t.* 10. in Trullichova *t.* 11. Cella alba cum aliis bonis in Alpegowe confirmata *t.* 23. abb. Antwarth. *t.* 4. Gohbertus, ſeu Gozbertus ibid. 3. 4. n. Gothbertus, a Ludovico Pio confirmatur. 104. 105. Nockerus. *t.* 19. Richardus. *t.* 23. Wolvene, Wolvinus, Wolvenus. ibid. 2. 4. eius charta ibid. 5. Luithere monachus ibid. 141.

Rhenofelda, Rinfelden, urbs ſilveſtris. 393. com. Rudolphus anticæſar, eiuſque fata 208. fam. in S. Blaſio ſep. 363. nobiles dapiferi inde dicti ibid. Chuno *t.* 62. Heinricus *t.* 99. 142. Hugo presbyter *t.* 100. Nicolaus. 329. urbs a Suecis obſeſſa *ſ.* 400. Rheinfelden, caſtellum *ſ.* 28.

Rheinweiler, villa. *ſ.* 463.

Rheni inundatio grandis. *t.* 121.

Richard com. Caſertanus. *t.* 299.

Richardis Caroli Craſſi imp. coniux, Sekingenſis monaſt. abbatiſſa, 132. monaſt. Andlau in Alſatia conſtruit. ibid. eius charta pro monaſt. Stivagienſi. ibid.

Richelius cardin. epiſc. Luconienſ. *ſ.* 393. 396.

Richinza, uxor Conradi de Baldeſch. *t.* 40. ſeq.

Rida, hodie Ried, vicus. 10.

Riddoſus monach. Fuldenſ. doctor, poeta, & ſcholaſticus. 122.

Riedern cœnobium. 477.

Riederen, villa. *t.* 80.

Riedin (de) Helinwinc. N. Teſt. *t.* 48.

Riegol, Riogel, vic. 198.

Rieheim, *t.* 83. 103.

Riethaim (de) C. mil. *t.* 156. Bertholdus pleban. (de) ibid. 123.

Rietheim (de) Conrad. mil. *ſ.* 52.

Riethen (de) Wernerus. *ſ.* 152.

Rikinbach in Bernowe. *t.* 238.

Rinechenburg (de) Ortolfus, mil. *t.* 126.

Ringinhuſin f. n. Ogozzo. *t.* 75.

Rinloz quædam bona tradit in pago Kleggovienſi monaſterio Rhenaug. 139.

Rintdan, villa. *t.* 47.

Rippolzau monaſt. 458. Cella S. Georg. *ſ.* 160. 286. a Friderico Furſtenbergio reſtituta *ſ.* 361.

Riſchach, vide Reiſchach.

Riſche eccl. *t.* 92.

Ritte, Routi eccl. *t.* 83. n. 103.

Ritus eccleſiaſtico - monaſtici Sec. XI. 333. ſeq.

Robertus epiſc. Lincoln. improbat clauſulam: *non obſtante*. *t.* 158. n.

Robur, olim caſtellum Rauracorum. 13.

Rocbingin eccl. *t.* 81.

Roetinbach, villa. *t.* 218.

Roggenbach, caſtrum. *ſ.* 18. ſeq.

. . . . fam. nob. *ſ.* 112. Sec. XII. varii nobiles. 360. ſeq. Wernherus. 159. *t.* 99.

Rohrhalden monaſt. *ſ.* 154.

Rohſwiler (de) Heinricus. *t.* 145.

Roll de Bernau fam. nob. *ſ.* 228. ibid. 480.

Rolandus card. & vicecancel. Alexand. IV. *t.* 166.

cancell. Adrian. IV. *t.* 85. 88. 92.
Romani uſque in Silvam Nigram penetrant; ibi nummi & ſtatuæ poſterioribus ſeculis inventæ. 6. ſeq. eorumdem ad litus Rheni ſtationes, & caſtella a Druſo erecta. ibid. 6. 13.
Romanincbova . Rümingen; vicus. 77.
Romanus, Aliſanus epiſc. *t.* 208.
. . . . . Argyrus autocrator Conſtantinop. mon. Werdenſi S. crucis portionem donat. *t.* 25.
Rorboz (de) Rudolphus ſacerd. legat. S. Blaſ. monaſt. *t.* 237.
Rordorf eccl. *t.* 92. Diepold. clericus. *t.* 111.
Roſſewage nob. Heinricus. *ſ.* 71. Rudolph. *t.* 240. 242.
Roſwida monialis Gandersheimenſis eruditione clara. 160.
Rotenvelſe (de) Wernherus mil. 171.
Roth. præpoſitura cella Hirſaug. a ſubiect. abb. Hirſaug. ſe ſubtrahere conatur *ſ.* 63. 251. 359. abbat. Heinricus *t.* 125. n. Otto. *t.* 103. n.
. . . fam. nob. Schafhuſ. ſcultet. & Roth de Randenburg ſeu Nellenburg eadem habent inſignia. *ſ.* 19. Egbertus, ibid.
. . . f. nob. Sec. XVIII. ſed. Conſtant. maxima ex parte tenet. *ſ.* 485.
. . . (de (fam. nob. de Gravenhauſen *ſ.* 127.
Rothe op. *t.* 199. n.
Rothlach, ad rubrum volutabrum. 10.
Rottel (de) Wilhelmus marchio. *t.* 373.
Rottelſpurg, ſeu Kegelsburg, caſtrum. 55.
Rottenlain caſtrum *t.* 177.
. . . . fam. nob. Lutoldus (archidiac. in Viregoive can. Baſ. *t.* 168.) Otto Waltherus cedunt ius advoc. in Riede S. Blaſ. mon *t.* 176.
Rottinbach (de) fam. nob. *t.* 7. Bertholdus teſt. *t.* 40. 48. Teginhardus ſeu Tengenhardus. teſt. *t.* 40. 48. 51.
Rottberg. nob. *ſ.* 332. Arnold. ibid.
Rottenburg, opp. Landort ſeu Landscron dictum *ſ.* 16. 403. item. *t.* 267. 434. igne conſumitur. *ſ.* 469.
Rottenburg (de) comit. Albertus. *t.* 130. Heinricus dapifer. ibid.
Rottwila, urbs Sec. XVI. *ſ.* 323. capta. ibid. 403. gymnaſium ibid. 453. civ. *t.* 266.
Rottwila, Rothweil, vic. Briſgov. *ſ.* 164. *t.* 83. 103. 153.
Roudolf com. teſt. *t.* 52.
Roudolphus pleb. Thuric. abbatiæ *t.* 111.
Rouſſeau, Libertinus *ſ.* 511.
Ruadolvinga, Rudolfingen, Rodolfingen. *t.* 8. 23.
Ruadpertus præpoſitus San-Gall. 151.
Rubegge (a) Waltherus, mil. *t.* 166.
Rubeſſel vic. *t.* 23.
Rudolphus (de) Habsburg comes: res geſtæ *ſ.* 7. ſeq. eius charta. *t.* 146. n. adhærens Friderico II. excommunicatur *t.* 160. 184.
Rudolph. I. R. I. *ſ.* 49. diplomate cavet ſedi Mogunt. ob ceſſam præſidentiam. *t.* 190. n. ſeq. coronatur, *t.* 191. diplom pro mon. S. Georgii *t.* 201. pro Hein. de Fürſtenb. 202. pro eodem *t.* 204. ad Heinr. Baſil. ep. *t.* 214.
. . . . II. imp. *ſ.* 394. eius charta pro mon. Reichenbach. *ſ.* 358. litteræ ad Oenipont. regimen in eadem cauſa. *t.* 432.
. . . . comes de Rheinfelden 133. cuius familia apud S. Blaſ. ſepulta: uxor Adelheidis; filii, Bertholdus, Otto, & Adelheidis regina Hungariæ. ibid.
. . . . R. Burg. *t.* 20. dipl.
. . . . monach. Fuldenſ. vitæ S. Liobæ ſcriptor. 84.
Rufac, cella S. Sigiſmundi. *ſ.* 61.
Rumeſtein, nob. Diethelmus Ulm. eccl. rect. *t.* 197.
Rumpenbach (de) Sigefridus, ſcult. de Waldshut. *t.* 427.
Ruodmannus Augienſis abb. San-Gallenſes falſo tanquam irregulares accuſat. 159.
Ruolfingen f. n. *ſ.* 171. Ulricus (benef. FF. S. Wilhelmi Menge) & Wernherus. *t.* 244.
Ruonon (de) Chuonradus. *t.* 118.
Rupertus (S.) Salisburgenſis, eius epocha 52. ſeq. vitæ ac geſtorum huius ſancti epitome ibid. & ſeq.
. . . . R. R. dipl. pro mon. S. Blaſ. t. 325.
. . . . Augienſis abb. ab. Henrico IV. imp. ſimoniace intruſus, in conventu Wormatienſi deponitur. 207.
Ruſſi ab Auſtria deficiunt. *ſ.* 464.
Ruſtici Silv. Nig. rebelles. *t.* 406. 411.
Ruſticorum bellum. *ſ.* 316. ſeq.
Ruthardus, aliis Rodbertus, Rupertus comes pagi Rhenenſis. 71. eius uxor Willesvinda. ib.
Ruthardus, & Warinus, primi miſſi cameræ in Alemannia. *ſ.* 60. ſeq. an Guelphicæ, & Gibellinæ familiæ conditores ſint? ibid. 63. 66. eorum in Alſatia & Alemannia poſſeſſiones. ibid. 63. res eccleſiarum per nefas ſibi vindicant. ibid. 65.
Ruthardus comes cum Hyrmeſinda uxore fundat monaſt. Schwarzacenſe, 61. item Gengenbacenſe. ibid. dicitur etiam dux Zaringiæ, ac ſator huius familiæ. ibid 61. 63. atque arcis Kyburgicæ conditor. ibid. 65.
Ruti (de) Petrus & Renhart. *ſ.* 161.
Ruthi villa. *t.* 80.
Ruthinum, Rütti, abb. præmonſt. *t.* 135. abb. Bertholdus iudex deleg. S. ſedis. ibid.
Ryſwicum, pax ibidem agitatur. *ſ.* 399.

S.

S.

Sabinus Callipolenſis epiſc. 24.
Salem monaſt. primordia 474. ſeq. Conradus abbas *t.* 260. Salem monaſt. com. precum cum S. Blaſ. monaſt. *t.* 260.
Salica terra. *t.* 8.
Salisburgenſis epiſcopat. Thiemo 217. *t.* 39. Bernardus *ſ.* 445. Marcus Sitticus *ſ.* 419. 451.
Salzfurt, villa. *t.* 47.
Sandratus S. Pantaleonis monachus Colon. 163.
Sarmannesdorf (de) Chuonradus *t.* 111.
Sasbach vic. decimat. *t.* 54.
Sauſenberg, mons. *t.* 134. & 142.
Saxonia dux Fridericus. *ſ.* 306.
Schafhuſanum S. Salvatoris monaſt. poſtea omnium Sanctorum dictum fundatur 204. 232. 262. ſeq. huius monaſt. præpoſitura ac cella S. Fidis Gravenhuſ. 264. controverſia cum S Blaſii monaſt. *t.* 67. n. res Sec. XII. cella in Waginhuſin traditur ac ſubtrahitur 436. abb. Adelbertus 218. Conradus e S. Blaſ. evocat. reſignat, Conradus de Clingenberg. 436. Eberhardus *t.* 100. Radolphus *t.* 113.
Schafhuſin (de) Burkardus teſt. *t.* 148.
Schafhuſon villa in pag. Briſg. 200.
Schalbach præd. *t.* 142.
Schalckingen (de) com. Conradus *ſ.* 150. benef. S. Blaſii *t.* 261. ſeq.
Scharffenſtein, caſtrum 55. A comitibus de Habsburg extructum ibid. 362. *ſ.* 46. 148.
Scharrenhuſen vic. *t.* 206.
Schauenburg caſtrum duplex *ſ.* 478. nob. fam. Georgius *ſ.* 357. Hannibal Maximil. *ſ.* 478. Ioan. Conrad. *ſ.* 483.
Schazboldesheim vic *t.* 73.
Schellenberg fam. nob. *ſ.* 220.
Schenck de Stauffenberg. Io. Franciſc. epiſcop. Conſtant. *t.* 485. ſeq.
Schemmins (de) Heinricus. decan. *t.* 111.
Schennis abbatia *t.* 110. Adelheidis abbatiſſa ib.
Schertlonis traditio quorumdam bonorum monaſt. S. Galli facta 137.
Schermen villa. *ſ.* 65.
Schertel (de) Georg. Fridericus *ſ.* 483.
Scherzingen (de) Geroldus *ſ.* 70.
Schiltach arx & oppidum *ſ.* 161.
Schinzberg *ſ.* 48
Schlat, Schlatt. *t.* 7. ſeq. 23. 73.
Schlegelbund. *ſ.* 130.
Schlegelkrieg. *ſ.* 230.
Schleitheim (de) Adam Heinrich. *ſ.* 483.
Schloßberg vic. *ſ.* 362.
Schluchſe præd. S. Blaſio confirmatum *ſ.* 152. *t.* 284. lacus. *t.* 16. 28.
Schmalkaldicum fœdus *ſ.* 313.
Schmiebach vic. 10.
Schnefelden caſtr. *ſ.* 168.
Schneiſingen eccl. paroch. S. Blaſio datur *ſ.* 49. n. 83. 91. 103.
Schola in monaſt. olim uſitatæ 107. & quare 116. celebriores Sec. IX. 117. Caſſinenſis Sec. VIII. celebris 88.
Scholaſtica theologia Sec. XIII. *ſ.* 91.
Schönau, Schonowa, Augia, vallis S. Blaſ. mon. traditur. *t.* 96. n. eccl. parochial. pariter traditur. *t.* 91. confirmatur *t.* 95. ſeq. conſtruitur & conſecratur eccl. *t.* 97. reliquiæ aræ princip. & dos eccl. ibid. & 103. cura ſolis monachis addicitur. 96. *t.* 135. ſeq. confirmatur addictio *t.* 137. ſacellum S. Petri, Schönenbuchen dictum. *ſ.* 213.
. . . . caſtr. in Alſatia *ſ.* 480.
. . . . familia nob. *ſ.* 332. Sec. XVIII. in ſex ramos diviſa. *ſ.* 480.
Schönborn (de) Hugo Damianus card. epiſcop. Spirenſ. & Conſtant. *ſ.* 484. 486. 488.
Schoeniman (de) H. Mil. 173.
Schönrein monaſt. cella Hirſaug. Sec. XV. *ſ.* 253. eadem Sec. XVI. *ſ.* 358.
Scholach, vall. *ſ.* 218.
Schondorff oppid. *ſ.* 469.
Schonthal monaſt. *ſ.* 439.
Schopfheim vic. *t.* 73. villa *t.* 176.
Schudi, Heinricus Glaron. villicus *t.* 62. Ioannes, Rudolphus, Amanus *t.* 166.
Schutteren torrens 44.
. . . . Monaſterium. Offonis cella dictum, eius initia 44. ſeq. Abbates incerti uſque ad Fridericum I. ſub quo res monaſt. reſtaurata eſt a S. Pirminio. ibid. hoc mon. Sec. IX. in prima claſſe monaſteriorum, quæ dona & militiam facere debent. Abbates huius ſeculi 133. Presbyteri pagenſes eidem ſervitia ſua pendere coguntur. 165. Sec. X. res & abbates. 197. Sec. XI. S. Heinricum imp. poſt conflagr. aliaque damna benefactorem ſentit. confirmata privileg. aliæque res, ac abbates 298. Sec. XII. res & abb. 463. Sec XIII. incendio deſtructum reſtituitur, ſacriſque muneribus ditatur. *ſ.* 47. ſeq. Sec. XIV. fata. *ſ.* 144. ſeq. Sec. XV. privilegia confirmantur, ſed ab advocatis infeſtatur *ſ.* 235. ſeq. Sec. XVI. in protectionem imp. & dom. Auſtr. receptum, expilatur tamen a Geroldsek *ſ.* 340. Sec. XVII. eius fata & abbates. *ſ.* 413. ſeq. Sec. denique. XVIII. *ſ.* 528. Erchambaldus ex abbat. fact. Argent. ep.

& Eberhardus ex monach. Schutt. primus abb. Eremi. 197. Herrmannus de Burner reſtaurat monaſt. eius ſtatua. ſ. 48.
Schwanda, vici unde dicantur *t.* 90. n.
Schwarzaba fluv. *t.* 16. 28.
Schwarzenberg. caſt. in Briſgoia, familia inde dicta ſ. 130. 479. arx montana ib. 166. fam. nob. Cleggov. Landgr. & princip. axiomate aucta. Sec. XVII. ſ. 408. Wilhelmus I. Ferdinandus Wilhelm. ib. Chunegunda ib. 360. Conradus 359. Wilhelmus ſ. 166.
Schweighauſen vic. 199.
Schwendenbach, ſeu Suendenbach torrens. *t.* 16. 28.
Schweningen vic. *t.* 73. Rodolphus *t.* 155. n.
Schwerſtett (de) f. nob. de Schoenau ſ. 480.
Schwerza (de) Adalbertus Sec. XII. 359.
Schwerzin, Schwerzen vicus *t.* 83. & 103.
Scotorum monachorum a tonſura Romanorum diverſa 41. tonſura Scotica Sec. IX. abrogata 115.
Seckingen villa 132. oppid. *t.* 62. urbs ſilveſtris. ſ. 28. - 134. ab incendio liberata ſ. 400. dynaſtia ſ. 134.
. . . . Monaſterium Seconia inſula, a Clodovæo II. S. Fridolino data 25. - 27. ſeq. Sec. IX. Bertha Caroli Craſſi ſoror antiſtita & Richardis, egregiæ ſanctitatis 132. Sec. X. poſſeſſiones 202. ſtatus Sec. XI. 300. ſeq. Sec. XII. 470. ſeq. res & abbat. Sec. XIII. ſ. 30. ſeq. Sec. XIV. conflagrat, ſed magnifice reſtauratur. ſ. 134. ſeq. poſſeſſiones Glaronæ. *t.* 62. Gutta abbat. ibid. Anna, eius charta. *t.* 166. eccleſia *t.* 339. Brandenberg. Ioann. canonicus ſ. 134.
Sedunenſis ep. Hugo *t.* 20. n.
Secta in Germania ſtatui eccleſ. & religioſo oppoſitæ ſ. 110.
Seigneur, quid olim? 130.
Selbach (de) nob. ſ. 166.
Selidon, Selden, marca olim Briſgov. 137. cœnobium ſ. 164. ſeq. cella S. Petri mon. ſ. 260. 365.
Seldenburon, Seldenburen, caſt. 228. Conradus. 229. ſeq. idem fundator monaſt. Engelberg *t.* 52. Heinricus 227 - 230. Reginbertus, vide Reginbert.
Sepulchri Domini ordo *t.* 311.
Sergius Pollenſ. ep. indulg. S. Blaſio mon. *t.* 269.
Servetus, Michael, Socinianiſt. coryphæus ſ. 310.
Servi Dei clerici aeque ac monachi olim dicti. 87. iis a S. Bonifacio interdictum, ne pompatico habitu vel ſagis, vel armis utantur, ibid.
Seſſelusheim villa, *t* 167.
Seubuſen (de) Diepoldus *t.* 202. n.
Sezinsheim vic. *t.* 185. 187.
Sibilinga vic. *t.* 21.
Sickingen (de) fam. nob. dynaſt. Silv. Nig. ſ. 229. & 329. Franciſcus ib. 313. Eberhardus Spirenſ. præp. eius charta *t.* 295. eadem fam. Sec. XVIII. abiit in varios ramos, eiuſque illuſtr. viri ſ. 478.
Sigburg (de) nob. Berno fundat. & mon. Reichenbac. mon. 232.
Sigefridus archicancell. Henr. IV. *t.* 28.
Sigehardus cancell. Henr. IV. imp. *t.* 28.
Sigemar, nob. Rhenaug. monaſt. Cellam Albam tradit. 140. *t.* 2. an monachus Rhenaug. fuerit? ib. 141. an ex familia Guelphorum ib. 144. ſatorve gentis Zolleranæ? ib.
Siggingen præd. *t.* 76.
Sigibardus lib. B. teſt. *t.* 51.
Sigmaringen opp. & dynaſt. 144.
. . . . . (de) comites, Manegoldus & Ludoricus, 144.
Sigmarus L. B. teſt. *t.* 51.
Signaw (de) fam. nob. 364.
Silva Nigra, vide Nigra Silva.
Silveſtres urbes ſ. 27. earum fœdus ſ. 211. motus & incurſiones ſ. 399. res Sec. XVIII. ſ. 466.
Sinkel fluv. *t.* 51. n.
Sinz Burchardus civ. Eſsling. *t.* 178.
Sion, Syon monaſt. O. S. Guilielmi fundat. *t.* 183. dotatur *t.* 198 - 223. fit cella S. Blaſ. congreg. ſ. 537. Everardus, Godefridus ſacerdot. Wilhelmit. *t.* 184.
Sirns, vicus. 194.
Sitinga villa. 97.
Sixti IV. indulg. Todmos datæ *t.* 378. bulla approbat. cleric. in comun. vivent. in Herrenberg. *t.* 381. B. ad præp. Turicenſ. ib. 383.
Sizenkilch parthenon, exordia 409. ſeq. marchion. Hachberg. ſepultura ibid. ſub obedient. & ſubiect. ab abbate S. Blaſii receptum. ibid. & *t.* 78. S. Blaſ. confirmatur *t.* 83. 103. monial. in Guttnau migrant. ſ. 56. redditis bonis moniales redire coguntur. ibid. & *t.* 172. igne conſumitur *t.* 188. altaria confecrata, ac indulgent. pro eleemoſynis *t.* 194 - 254 - 257. ſeq. miſſa quotid. ex fund. Agnet. H. R. *t.* 245 - 247. eccleſ. *t.* 103. Conradus miniſt. 142. igne conſumtum S. Blaſ. mon. in præpoſit. conceditur ſ. 247. ſeq.
Slaite (de) f. n. ſ. 19.
Slatte in Hegowe *t.* 252.
Slatterſteige clivus *t.* 161.
Smalnſtein (de) Ulrich. ſ. 231.
Snanesheim vicus *t.* 95.
Snegginburc (de) Diethelmus *t.* 109.

Suepſiut, Erhardus, ſ. 309.
Sneuelin, nob. fam. in plures ramos diviſa 212. Sec. XIII. teſt. ex hac fam. t. 149. Conradus mon. Oberriedt dotat. t. 157. Conradus Dietricus tranſigit cum abb. S. Blaſ. ſ. 165. t. 277. Heſſo, Conrad. ſcultet. Friburg. Dietrich, Sneueli Bernlap, im Hof, Ottmann, Peterman. equites. Hennin, Rudolph. nob. cives. t. 306. ſeq. Sec. XV. ampla hæc fam. ſ. 229.
Snürringen opp. t. 192.
Socinus, Laelius, ſ. 310.
Solicinium, opp. aliis Sulz ad Nicarum amnem, 13.
Sophia R. H. fil. t. 127.
Spanheim com. Ioann. t. 153.
Sparwariſeiko (de) Bertholdus, teſt. t. 40. Erwinus tradit Sneiſanc S. Blaſio t. 49.
Sperberſecb f. nob. Fridericus ſ. 224.
Spesbard villa, ſ. 71.
Spetb, f. nob. Ulricus, Diepoldus ſ. 224. n. ſeq.
Spigelius Iacob. ſ. 305.
Spinola (de) Chriſtoph. Rochus ep. Neoſtad. ſ. 39.
Spinoza Benedictus, eius tractat. theolog. ſ. 392. Spinoziſmus ibid.
Spira urbs. Baſilica nova pro imperat. ſepult. deſtinat. & reliquiæ S. Widonis 219. Hæreſiarcha Bechtoldus illic comburitur ſ. 141.
Spirenſis pagus 43.
. . . . Epiſcopatus etiam Nemetenſis dictus. Series epiſcopor. uſque ad Sec. VI. incerta. 17. in Silv. Nig. curam paſtoralem protendit 104. vita regular. in clero. 98. 154. *Epiſcopi.* Principius, Tragebodo ex abb. Weiſſenburg. 43. David ex eod. mon. 77. Luidonus. 79. Freydo, Amalricus & Bernardus pariter mon. Weiſſenb. 98. Lotechaneus v. Bernardus 105. Everhardus M. Weiſſenb. 153. Amalricus II. Reginobaldus Hirſaug. M. Godefridus, Odegarius Hornbac. mon. Baldericus, Rupertus 154. Huzmannus. Ioannes, Gebhardus Hirſaug. Rupertus, Waltherius, Sigefridus, Regingerus, Reginbaldus ex abb. S. Udalr. 218. ſeq. Sibecho, Arnoldus ſeu Arnulfus, Conradus, Einhardus ex Haſſiæ princip. 220. Sec. huius XI. pravitas etiam Spirenſ. hierarchas abripit. ibid. Sec XII. Gebhardus ex com. de Urach. 373. Bruno mon. Limburg. Arnoldus de Sarbrucken. 374. t. 55. 57. Sigefridus com. de Leiningen. Lotharius, Udalricus 375. Sec XIII. Conrad de Scharfeneck, Beringerus, Conradus de Thuren, Conradus a Dan de Waldpurg. Heinricus com. Leining. ſ. 37. ſeq. Conradus. t. 125. 139. eius charta t. 140. Fridericus de Bollanden ſ. 39. Sec. XIV. Sibotto de Lichtenberg, Emicho de Leiningen, Bertholdus de Burgecke ſ. 140. ſeq. Waldramus de Veldentze ſ. 141. Adolphus de Naſſau, Eccardus de Wisbaden, Rhabanus de Helmſtat ſ. 142. Sec. XV. Rhabano reſignanti ſuccedit Rheinhardus de Helmſtat. Sigefridus a Veningen, Ioannes ab Enzeberg, Mathias a Ramung, ſ. 232. Sec. XVI. urbs epiſ. hæretica lue inficitur. Philippus II. ſ. 338. ſeq. eius litteræ. t. 417. 421. Sec. XVII. præcellentes habet hierarch. Eberhardus, Philippus Chriſtoph. Fridericus de Meternich. ſ. 411. ſeq. Sec. XVIII. Io. Hugo Orsbeeck, Heinricus de Bolling. Hugo Damian. de Schönborn, Chriſtophorus de Hutten, Carolus com. de Limburg-Styrum ſ. 488. chart. venditionis bon. capitulo factæ. t. 111. 125. n. 139.
Stabulaus, Stabulenſe monaſt. 130.
Stadegun (de) Waltherus, mil. benef. S. Blaſii ſ. 55. Stadegun eccl. Heinric. rector t. 220.
Stadilin eccl. t. 83. n.
Stadion (de) Willhelm. ſ. 231.
Staineck (de) f. n. 364.
Stallinkovin t. 83. n. & 103.
Stambaus n. f. Conradus ſ. 224. n.
Stammheim (de) Conrad, Reinhard. t. t. 293. eccleſ. ibid. 283.
Stamphinbacb præd. ad urb. Turic. t. 170. n.
Stanheim vic. t. 8. 23.
Stannes eccleſ. t. 86. 92.
Stapfhort vill. t. 47.
Stauffen eccl. 361.
. . . Stoufen, Stopfen, nob. fam. Gotefridus Otto, Gottfrid. 159. ſeq. Otto, Otto, oppreſſores mon. S. Trudp. ſ. 45. Wernher. ſ. 46. t. 156. Diethelm abb. S. Trudp. ſ. 148. Diethelmus, Ioannes ſ. 150. Martinus, ſupr. capitan. ſ. 229. Leo. ſ. 330. - 332. Otto advoc. Schönau vallis t. 220. familia deficit, Georgius ult. ſ. 409.
Staupitius, Ioannes, Auguſtin. fam. vicarius. ſ. 306.
Steckiporon (de) Hiltibold t. 153. - 155. n.
Stein opp. t. 198.
. . . Monaſterium S. Georgii 223. eius advocati t. 198. Abbates. Bertholdus cedit bona M. S. Blaſ. t. 98. Burkardus t. 100. Goldaſtus abbatiam S. Blaſ. occupare tentat ſ. 153. Ioannes præſidet cap. prov. O. S. Ben. t. 340. & 343. Lutoldus t. 113. Otto e S. Blaſ. 413.
. . . fam. n. Wolf. 293. 302. Conradus mil. t. 144.
Steina eccl. t. 83. - 103.
. . . torrens in dynaſt. Bondorf. 264.
Steinaba torrens ad mon. S. Blaſ. t. 16. - 28.
Steinbacb fam. nob. 364.

Steine,

Steine, Steinlinsberg. 10.
Steinegge (de) D. *t.* 137.
Steineggo (de) Diethelmus *t.* 117.
Steinhuſin eccl. *t.* 83. n.
Steinimar (de) mil. Conradus eius charta *t.* 171.
Steinmare, Conrad. & Berthold. *t.* 186.
Stenentſwilare villa *t.* 73.
Stephanus II. epiſc. Neapolitan. Paulo diacono clericos ſuos in monaſt. Caſſinenſi erudiendos commiſit 88.
Sterzinger, Ferdinandus, Theatinus presbyter *ſ.* 521.
Stetten, villa S. Georgii M. *t.* 73.
Stirzel nob. *ſ.* 332.
Stockheim (de) Io. Heinrich Eberhard. *ſ.* 483.
Stozheim eccl. *ſ.* 46.
Stozingen (de) Ulricus *ſ.* 423.
Strateburgum, Argentoratum, urbs ſedeſque epiſcopalis 16. vide Argent.
Straßberg fam. nob. *ſ.* 23.
Strazzberg com. Immer. *t.* 306.
Studia litterarum Sec. X. in monaſteriis maxime exculta 158. ſeq. ab eruditis contra calumniatores vindicata. ibid. 160. ſeq. Sec. XIII. *ſ.* 89. Sec. XIV. *ſ.* 177. ſeq. Sec. XVI. *ſ.* 382. Sec. XVII. *ſ.* 450. Sec. XVIII. *ſ.* 551.
Studgardia, civitas. nova academia inſtit. *ſ.* 541. Præpoſitura. præpoſitus executor apoſt. pro Nova cella in Silv. Nigr. *t.* 339.
Stuhlingen Landgraviat. 359. *ſ.* 15. 76. caſtrum. *t.* 153. *ſ.* 127. Sec. XVII. varii comites *ſ.* 408.
Sturmfeder (de) Fridericus *ſ.* 224.
Sturmius (S.) a S. Bonifacio in Italiam miſſus, unde Caſſinenſium conſuetudines moreſque in Fuldenſi aliiſque monaſteriis propagatæ. 83. 84. ſeq. inde etiam ad monaſt. Nig. Silv. delatæ. ib.
Sturzel Conrad, de Buchheim. *ſ.* 320.
Stuzelingen (de) nob. 362.
Styra com. Bernardus 443.
Suaningen (de) P. II. milit. *t.* 156.
Suecicum bellum *ſ.* 396. ſeq.
Sueningin (de) Otto, presbyt. *t.* 100.
Suevia duces, Fridericus *t.* 80.
Suevica congregatio *ſ.* 376. eadem Sec. XVII. *ſ.* 442.
Suevicum fœdus *ſ.* 214.
Sulz oppid. *ſ.* 163. ibid. 319. & 403. ab Eberhardo Wirtenb. com. occupatum *ſ.* 221. conflagrat *ſ.* 468.
. . . Nob. fam.. *ſ.* 15. Walterus ſator & varii comit. ibid. ſeq. iudicii aulici Rotwilenſ. præfecti. *ſ.* 129. - 221. Sec. XVI. *ſ.* 331. Sec. XVII. *ſ.* 408. Alwicus *t.* 78. Herrmannus *t.* 194. idem reſignat comitat. Baar. *t* 203. Nicolaus mon. Hirſaug. adminiſt. Rhenaug. mon. *ſ.* 221. Rudolphus *ſ.* 161. - 221. - 225. Anna *ſ.* 408. Carolus Ludovic. *ſ.* 423.
Sulzbach fluv. 10. vicus, ibid.
Sulzburg, Sulzberg, S. Cyriaci monaſt. primordia, & fundatores 201. 302. Ruſtenus abbas S. Blaſ. per Itham de Kaltenbach Berovienſ. ritus introducit. 471. varia. Priores e S. Blaſ. ib. Sec. XIII. nob. de Uſenberg. vexatores, poſtea benefactores h. mon. *ſ.* 70. eius Sec. XIV. advocatus Marchio de Hachberg. *ſ.* 166. fata, Sec. XVI. *ſ.* 366. Sec. XVII. deſinit. *ſ.* 437.
Sulzowe curia *t.* 280.
Sunnemutingin, Sunemotingen, comit. f. Werntrud Mangold. 156.
Surranecc termin. decim. pro Engelberg *t.* 76.
Suſenberg caſt. *ſ.* 131. dynaſtia *ſ.* 217.
Suſo, Heinricus *ſ.* 185.
Swabeiko (de) Wernherus *t.* 48. n. advocatus Auguſtan. ib. 51. n.
Swabowa. *t.* 23.
Swanowe caſtrum. *ſ.* 145.
Swarz, Bertholdus, Franciſc. pulv. torment. inventor. *ſ.* 133.
Swarze Conradus mil. *t.* 129.
Swikerus decan. de Lobon. *t.* 126.
Syndeuus mons, parthenon. *t.* 90.

T.

Tal (de) Conradus *t.* 218.
Talhain præd. *t.* 77.
Talmaſingen (de) Udalricus can. Argent. *ſ.* 41.
Tanhaim *t.* 103.
Tanhain Conrad & Rudolph. *t.* 344.
Tannegg. Tannecke, caſtr. nov. & vet. 360. *ſ.* 36. f. nob. Walcho, Hugo, Conrad, Berthold, Albrecht. 359. ſeq. 364. Heinrich. *ſ.* 36. Conradus *t.* 218.
Tartonenſis pagus 139. f. & *t.* 8. 23.
Taſchnerren (de) C. teſt. *t.* 172.
Taulerus Ioan. Dominic, *ſ.* 185.
Teck, Tecke, fam. duc. Eliſabetha 212. Ludovicus *ſ.* 67. Luzmannus, Herrmannus, Fridericus advoc. Alpirsbach. mon *ſ.* 161. Fridericus *ſ.* 225. Albertus *t.* 131. Conradus *t.* 202. Kuzmannus *t.* 266. Herrmannus, Fridericus *t.* 298.
Tegenfeld (de) fam. nob. Ludoldus *t.* 78. Waltherus *t.* 55.
Tegernau, Tegernowa, Tegernowe in Bad. March. paroch. eccl. *t.* 96. n. Chuono, Guntramm presbyteri decimas in Schönau infeſtant contra S. Blaſ. ibid. Waltherus ibid. 133.

Teger-

Digitized by Google

Tegerveld, villa S. Blaſ. confertur *t.* 147. inferior ib. 178. fam. nob. Chuonradus can. Conſtant. teſt. *t.* 111. Conradus miniſterialis *t.* 144. Gerungus *t.* 160. Hugo *t.* 133.
Teggingen villa *t.* 52.
Teigingen, Teigingin, Tuogingin, eccl. *t.* 83. 104. ius patronat. *t.* 108.
Telamonius epiſc. Tripol. Baſil. vic. gen. dedicat altaria in S. Blaſ. *t.* 403.
Tellenwilare eccl. *t.* 92.
Templarii ſ. 119.
Templorum forma Sec. XII. 501.
Tengen caſtr. & opp. in Hegovia 3.
Tennedone, dialecto Suevica, Thiengen vel Dengen l. Tengen oppid. denot. videtur. 3.
Tennenbach monaſt. eius exordia, fundator. & fundat. charta 475. Sec. XIII. res & abbates generis nobilitate clariſſimi *ſ.* 74. ſeq. bona, advocatia ac aliæ res Sec. XIV. *ſ.* 168. ſeq. Res Sec. XV. *ſ.* 263. comburitur a tumultuant. ruſticis. Sec. XVI. *ſ.* 369. res & abbates Sec. XVII. *ſ.* 439. 545. Rudolph. abb. charta *t.* 148.
Tennibere eccl. *t.* 83.
Teringen villa *ſ.* 72.
Tetingen eccl. *t.* 162.
Tettingen mons *ſ.* 13.
Teutgildis coniux Landfrith, *t.* 3.
Tezelius, Ioann. Dominicanus *ſ.* 306.
Tezzilnheim, Tözelen, villa 139. 476.
Tiezelnheimenſe monaſt. O. S. Aug. fundatio confirm. *t.* 79. Marcwardus nob. fundat. eiuſdem ibid. advocatus ibid. 80.
Thalheim (de) nob. *ſ.* 166.
Thanne (de) Fridericus advoc. Zurer. *t.* 111.
Thannen monaſt. S. Pauli eremit. *ſ.* 154.
Thengen (de) nobiles Nicolaus & Conradus *ſ.* 78. ſeq. Rudolphus ib. 79. Conradus miles *t.* 157. benefact. monaſt. Oberried. ibid.
Theobaldus Alemanniæ dux S. Pirminium & Heddonem eius ſucceſſorem Augia divite expulit 59.
Theudemari abbatis Caſſinenſis ad Carolum M. epiſtola 85. ab eodem Carolus M. uſus & conſuetudines Caſſinenſes pro monachis S. Galli petiit: ordinem recitandi officium divinum in ſua epiſtola deſcribit ib. 85.-86.
Theodemirus abbas & Dungalus recluſus monaſt. S. Dionyſii Felicis Urgelitani errores refutant. 101.
Theoderbertus rex Clodoveo avo in regno ſuccedit 15. Alemannos in patriam redeuntes recipit. ib.
Theodericus Childeberti II. filius regnum Burgundionum a patre obtinet. 16. S. Columbanum Luxovio pellit. ib. Theoderici IV. regis Francorum diploma pro Maurinenſ monaſt. 81.
Theodoricus Gothorum rex 15. Alemannos a Clodoveo devictos ſuſcipit ibid.
Theologia ſcholaſt. Sec. XII. 490. Sec. XIV. 182. ſeq. Theologiæ ſtudium Sec. XIV. ibid.
Theoto Fuld. monaſt. abbas 122.
Thereſia M. Caroli VI. filia hæres decernitur *ſ.* 461. benefactrix S. Blaſii monaſt. *ſ.* 534.
Thetingen (de) Conradus *t.* 109.
Thiengen opp. & caſtr. 3. 158. eius domini Sec. XIV. *ſ.* 128. 221. 331. 408.
Thiersberg fam. nob. Heinricus. *ſ.* 48.
Thierſtein comit. fam. Rudolphus & fil. Rudolfus *t.* 122. Catharina *ſ.* 154.
Thiota pſeudo-prophetiſſa 102.
Tholomeus epiſc. Sardanenſ. *t.* 208. ſeq.
Thomas Tinivenſ. ep. indulg. d. M. S. Blaſ. *t.* 269.
. . . Argentinenſis O. S. Aug. theologus *t.* 143.
Thoungen Ioannes (de) mil. *t.* 129.
Thurn Valſaſina comit. *ſ.* 112. fam. nob. Sec. XII. Wilhelmus l. Thurn (Im) fam. nob. *ſ.* 19. & *t.* 127. n.
Thuring. Landgrav. Heinricus *ſ.* 34.
Thyrſus Gonzales general S. Ieſu, *ſ.* 502.
Tieffengruoba, hodie Tieffenloch. 10.
Tierſtein (de) com. Rudolphus *t.* 168.
Tietbelmus de Creie nob. *t.* 113.
Tillendorff (de) fam. nob. 364. Kurweli Arnoldus *t.* 238.
Tindenhoven præd. *t.* 73.
Titensheim præd. *t.* 34.
Tizingen (de) equ. fam. Ioannes, Balſam, Balſam iunior, Reinhart, Wigant. *t.* 232. ſeq.
Tizzingen curia. *ſ.* 66.
Tochtarinchova, Thumringen, vicus. 71.
Tækelius Tranſilv. tyrannus *ſ.* 398.
Tætingen præpoſitura, hodie Clingnau. 143. n. ſeq. Navigii pars traditur S. Blaſ. M. 261.
Togeren villa. *ſ.* 135. ſeq. fam. nob. Heinricus 362. ſeq. *t.* 62. 166.
Toggenburgenſ. comitat. rebellis contra abbat. S. Galli. *ſ.* 466.
Tombruggo caſtr. & nobiles inde dicti 162. 364.
Tongen (de) Hermannus mil. *ſ.* 52.
Tonſola, Tunſel, caſtrum & villa 160. *t.* 4. Hiltibrand. Burkard. Berthold. 359. ſeq.
Tormentorum bellicorum inventio. *ſ.* 133.
Tottingen vic *ſ.* 409.
Totinkova villa in Briſg. *t.* 280.
Tottmoos, Tottmos, Dottmos, parochia S. Blaſio donata *ſ.* 150. capella, indulg. conceſſæ *t.* 335. 372. 378. 380. 387. 400. cenſus donat. ib. 360. licent. abſolv. a caſ. reſervatis ib. 387. confraternitat. ib. 400. proceſſiones civium Baſileenſ.

lleenſ. tempore concilii, *ſ.* 206.
Tottnau eccl. paroch. *ſ.* 96. Schönov. ſubdita proprium accipit parochum *t.* 218. n. excluſis quibuſcumque ſolummodo Blaſianum ib. 219. ſacra intermiſſa reſtituuntur ib. 272. Argentiſod. *ſ.* 52. *t.* 329. & 385. Bertholdus pleb. *t.* 220.
Traiectenſes epiſcopi, poſt ordinationem habitum monaſticum olim retinebant. 100.
Trenewek via *t.* 180.
Trevirenſes epiſcopi: Cuno de Falkenſtein & can. Mogunt. *ſ.* 138. Richardus, *ſ.* 313. Heinricus archiep. charta cautionis pro Rudolpho R. R. *t.* 189. n. Bruno *t.* 41. 287. S. Maximi monaſt. Otto ab Elten abb. *ſ.* 375.
Triberg (de) nob. Heinrich. *ſ.* 163. Burkard *t.* 264.
Triburienſis ſynodus. 105.
Trident. ep. Altemannus 53. Heinricus *t.* 257. concilium. *ſ.* 310.
Tritbemius abbas reformat. Sec. XVI. *ſ.* 374. ſeq.
Trotleianum concilium 157. lugendum monaſteriorum in Francia ſtatum deſcribit. ib.
Trudperti (S.) acta, & martyrium 48. reliquiarum eius variæ translationes 49. 192.
. . . Monaſterium. eius primordia & fundatores 48. ſeq. epocha ægre ſtatuenda 49. - 51. Sec. IX. abbat. honore ſublimatum. 135. charta donat. *t.* 4. Sec. X. reſtituitur a Luitfrido Alſat. Landgr. 192. Sec. XI. abbates. 299. ſeq. abbates etiam ſanctitate conſpicui. de Othberto Ramperto fundatoribus 459. ſeq. Advocatorum de Stouphen infeſtationes, protectio, & abbates. Sec. XIII. *ſ.* 44. ſeq. Sec. XIV. res advocatiæ, iuribus tum ſui, tum S. Blaſ. monaſt. ex comiſſ. S. apoſt. ſedulo proſpicientes. *ſ.* 147. ſeq. *t.* 300. ſtatus & abbat. ſeries Sec. XV. *ſ.* 238. ſeq. damna ex ruſticorum & lutheran. furore perpeſſa Sec. XVI. *ſ.* 345. ſeq. calamitas Sec. XVII. Ieſuitæ quoque inſidiantur. *ſ.* 418. Sec. XVIII. res & abbates, *ſ.* 531. Dotat. dipl. per ſyngrapham roborat. *t.* 193. confœderat. cum S. Blaſ. monaſt. *t.* 207. parochiæ incorporatæ *ſ.* 46. conventus abbatum *ſ.* 86. *Abbates.* Waldericus. 135. Erchanbaldus. 192. B. Eberhardus. B. Hugo. 459. Wernerus. *ſ.* 46. *t.* 173. Heinricus. *t.* 122. n. Diethelmus de Staufen nob. *ſ.* 238. Hunbertus. *t.* 5. Iacobus. *ſ.* 346. *t.* 424.
Trullickon (de) Conradus mil. *ſ.* 52.
Trullinchova, Trullinchovin, olim marcha 164. villa *t.* 8. 10. 23. 54.
Trutaminchova, Truttinckhen, Truitinchova. *t.* 8. 23.
Tryſonia fluv. *ſ.* 21.
Tſchudi. vide Schudi.
Tubingen oppid. 208. urbs *ſ.* 403. academia *ſ.* 292. 541.
. . . Comit. familia. Godefridus mon. Hirſaug. 441. Hugo, Otto, Ludovicus fundat. mon. Hirſaug. Heinricus abb. Hirſ. *ſ.* 17. 64. Ludovicus benefact. M. Reichenb. *ſ.* 65. *t.* 224. Conradus, *ſ.* 321. Gottfridus, *t.* 124. Hugo, *t.* 131. Eliſabeth, Ludovicus, Otto, *t.* 201. Rudolphus, Ulricus, *t.* 162. Heinricus. Gottfridus, *t.* 266.
Tuengen eccl. rector. Heinricus *t.* 227.
Tuffen (de) fam. nob. Anno, 362. Hugo, *t.* 148.
Tuffenſtein, Tieffenſtein, caſtrum. 364. *t.* 144. fam. nob. diſtincta ab illa de Tuffin. 364. Hugo monach. S. Blaſ. Diethelmus mon. Stein. fundat. Novæ Cellæ. ibid. & *ſ.* 52. 54. 150. Hugo, *ſ.* 7. 150. *t.* 144. 147. 178. Conrad. miniſt. *t.* 145.
Tugenſis eccl. *t.* 80.
Tugienſis pagus *t.* 147. n.
Tulingi *ſ.* 4.
Tullinchovin eccl. *t.* 83. n. 103.
Tuotelingen villa *t.* 192.
Tuoto nob. fundat. mon. Waginhuſin 436.
Türburg (de) Wy. *t.* 202.
Turcica bella Sec. XVIII. *ſ.* 491.
Turenius dux cop. Gallic. *ſ.* 397.
Turgovenſis pag. Turgawe, *t.* 5. 10. 23.
Turicenſis pag. *t.* 127. monaſterium 132. præpoſitura. *t.* 127. Hugo de Mullimat canon. *t.* 170. 172. præpoſ. curat. apoſt. pro S. Blaſ. M. *t.* 379. eccl. SS. Felicis & Regulæ 383. agri Turic. chorographia. 228. ſeq.
Turner Rudolph. nob. *t.* 328.
Tuſcia vicariatus *t.* 215.
Tuſslingen (de) Matrona *t.* 280.
Twicle de Snupoldus *t.* 137.
Typographica artis initia *ſ.* 301.

U.

Valeia arx. *t.* 75. n.
Vallis Umbroſæ reformationes ordinis monaſtici Sec. XI. 203.
Varnowa eccl. *t.* 83. n. 97.
Ubeſtatt (de) Gerhardus, Schwiggerus, Gerardus. *t.* 240. ſeq.
Udalſcalci abb. Auguſtani laus. 431.
Udalricus, advocatus S. Gebhardi *t.* 13. comes Alpegoviæ, num etiam Briſgoviæ comes dici poſſit. 72.
. . . (S.) mon. Cluniac. in Silva Nigra 279. eius vita ibid. & ſeq. *t.* 29. ſeq. monaſt. ab eo extructa

extructa. 278. ſeq. eius obitus ac cultus. 280.
Udalrici (S.) cella, ſ. St. Ulrich. 278. congreg. Cluniac. cella. 466. ſ. 69. nomen a ſuo fundatore accipit antea Vilmarzell dicta. ſ. 64. res Sec. XVII. 259. fit cella S. Petri monaſt. ſ. 365. 436. dedicatio novæ eccl. Sec. XVIII. ſ. 541. Eberhardus prior. t. 32. n.
Uebingen (de) comit. fam. Gottfrid. ſ. 61.
Veldkirch opp. t. 4.
Veltperch, ſeu Veldberg, mons. ſ. 474. t. 16. 28.
Vemania locus, Wangen dicitur contra fidem tab. Theodoſ. 3.
Venzo can. eccl. in Urach. t. 381.
Veringen vide Vöringen.
Veriſtat (de) nob. Reginhardus 359.
Verlinsbach villa. 81. præd. t. 157.
Veronenſis pagus. t. 8. 23.
Veſinberg (de) Heſſo, Rudolphus ſ. 46.
Vetbach, præpoſit. t. 383.
Victor, S. Galli monach. & ſcholæ magiſter. 158. ab Erchinbaldo ep. Argentinam ad ſcholam ibidem inſtituendam vocatus. ib.
Villinga urbs. eius condit. ſ. 25. ſeq. feud. comit. de Furſtenberg. t. 204. ſe ſubmittit Auſtriacis ſ. 133. conventus ibi celebrati, & controverſ. cum Rottwila urbe ſ. 322. ſeq. tertio fruſtra obſidetur. ſ. 402. Waſſer belagerung. ib. varie infeſtatur Sec. XVIII. 468. eccleſia. t. 339. monaſt. Franciſcan. Parthenon. ſ. 26. Ioannitici ord. domus ibid.
Vilmaring. (de) præbend. Heinricus. t. 111.
Villmarzell, hodie St. Ulrich. ſ. 164.
Virdunenſe pactum. t. 3.
Viſitationes monaſteriorum Sec. XV. ſ. 278.
Vitalis Albanus ep. t. 61.
Ullenberg (de) Rohart. nob. ſ. 133.
Ulma, urbs imper. ſ. 3. t. 6. 8. colloquium cum Heinrico III hab. paxque in ea reſtituta 215. unio Proteſtantium ibi facta ſ. 394.
Ulmberg (de) Heſſo mil. fundat. Gruningen monaſt. in pago Briſac. 279.
Ungnad, David, leg. Maximil. ſ. 324.
Vöbringen f. nob. Sophia uxor com. Wernher de Tubing. 211. Marquardus. t. 78. Wolmarus benef. Reichenb. ſ. 65.
Vogeſus cis-Rhenanus, & trans-Rhen. ſ. 474.
Vokenhuſen vic. t. 73.
Volckerbach villa. ſ. 71.
Volcmar. teſt. t. 52.
Vollenberg mons in feud. datur a S. Blaſ. ſ. 151. t. 242. ſeq.
Voltairius (Voltaire) ſ. 511.
Voſagus mons. 26. monaſterium ibidem a S. Fridolino extructum. 33.
Vota, vicus. t. 1.
Ura, vallis, rivulus, 356. ſ. 12. turris vel caſtr. in Silva Nig. Alturach dic. poſſeſſio comit. de Urach. ibid. ditionis poſtea Furſtenb. ſ. 219.
Urach ſeu Aurach caſtr. in confin. Alp. Wirtenberg. a quo comitat. nomen gerit non confundendum cum Turri in Silv. Nig. 356. ſ. 12. ſeq. tranſit conventione ad comit de Wirtenb. t. 161. eccleſ. SS. Andr. & Amand. t. 281. comit. famil. Egeno eius ſator. Sec. XI. adoleſcente, 211. eiuſdem ſtirpis cum com. de Achalm 356. Gero, Egeno, Egino, Gebhardus ep. Strazburg. Alberad. monial. Zwifalt. Udalricus monach. Zwifalt. & alii comit. Sec. XII. 336. eadem fam. Sec. XIII. ſ. 11. ſeq. Conradus card. & advoc. Schwarzenb. ſ. 3. 11. 33. 74. Bertholdus abb. Tennebac. ſ. 11. 74. Bertholdus Dominican. laicus Eſsling. ſ. 11. Egon, Egeno, Egino ſ. 11. Gebhardus ep. Spirenſ. Bertholdus ultimus ſ. 12. t. 161. ſeq. Rudolphus monach. Bebenhuſanus. Heinricus ſator fam. Furſtenbergicæ ſ. 12. comit. ſepultura in mon. Tenebac. ſ. 263. chart. Egon. pro mon Bebenhuſ. t. 360.
Urbanus II. P. ex monacho Cluniac. fit ſummus pont. 204. confirmat donationem Mathildæ t. 3. bullæ pro mon. Wibling. t. 34. bulla pro mon. S. Blaſ. t. 36. pro cænob. S. Georgii t. 41.
. . . V. P. bulla ad abbatem S. Trudp. pro iur. mon. S. Blaſ. t. 300.
. . . VIII. abbates quoſdam in congreg. redigere ſub cura S. Blaſ. abbat. fatagit. t. 447.
Urbium ac oppidorum primordia a monaſteriis præcipue in Nigra Silva repetenda. 87. 88.
Uringin vic. t. 134.
Urſelingen arx montana, inde ducum origo. ſ. 161. Ludovicus patriarcha Aquilei. ultimus famil. ſ. 225. Reinoldus ſ. 217. t. 298.
Urſilinga vicus. t. 18.
Urſinenſ. abbatia. t. 118. in protect. S. apoſt. recipitur, ib. 121. abbates: Geboldus. ſ. 55. Rudolphus e S. Blaſ. 440. ſ. 54. ſeq.
Urſpringenſ. monaſt. cella S. Georgii 458. parthenon reformatur. ſ. 255.
Uſenberc Uſenberg caſtr. & dynaſt. 475. nob. f. ſ. 77. Agatha, monial. & Anna. ſ. 17. Burkard. ac Rudolph. ſ. 70. iidem cedunt iuri in eccl. Hygelheim t. 148. Udalricus San-Blaſ. 238.
Utenouua villa. 149.
Utinwilare ſeu Uttenwiler paroch. ius patron. 130. t. 83. n.
Utlenheim vic. t. 95.
Uto ep. & ſimul abbas Ettenheimenſ. 132.
Vuediſwiler (de) Rudolph. nob. t. 160.
Vurte (de) f. n. Herimannus. t. 75.

W

Wacberus erga S. Fridolinum beneficus. 27. eius filia prima monaſt. Sekingenſis ſanctimonialis ib.
Waginbuſin monaſter. fundatur 436. ſeq.
Wago & Chadaloho bona quædam monaſt. S. Galli tradunt. 37
Waiblingen villa ad fluv. Kocher. 352.
Walabach, Wolbach. 71.
Walafridus Strabo Augienſis ſcholæ decus 119. fit abbas idem eſt cum Strabone Fuldenſi. 122.
Walda, villa hodie opp. 128. *t.* 73. eccleſia ibi a Landoldo extructa ib. 129. a S. Conrado ep. Conſtant. conſecrata. ib.
Waldeck, Waldeggo, Waldeckko, (de) Truturinus Sec. XII. 359. Walcho benef. S. Blaſ. 360. Walicho, Werinherus *t.* 96.
Waldensfelt caſt. *ſ.* 167.
Waldkilchum, Waldkirch. vic. in pago Alpegove 139. *t.* 23.
Waldkirch, Waldchiretha villa in pago Briſgove 302. oppid. *ſ.* 130. iudicium Landgrav. habitum a March. Badenſ. *ſ.* 70.
Waldkircha, Waltichilcha parthenon, eius fundatio, Giſyla filia ducis Alemann. auſpicatrix habetur. 200. Sec. XI. S. Udalricus mon. ibidem comitem ſuum ægrotantem mirabiliter ſanat. 302. ſeq. concambium cum monaſt. S. Petri 469. res Sec. XIII. *ſ.* 70. ſtatus huius monaſt. Sec. XIV. *ſ.* 165. Sec. XV. ad incitas redactum in colleg Canon. ſecularium tranſmutatur *ſ.* 260. *t.* 345. *Abbatiſſa.* Catharina a Stoflen *ſ.* 165. Anaſtaſia ex f. com. Tubing. *ſ.* 260. Bertrada de Zimmern mon. 303. Agatha de Ufenberg mon. *ſ.* 260. *Præpoſiti.* Fridericus Nauſea, & Chriſtoph. Wertwein. *ſ.* 315.
Waldmeſſingen vicus *ſ.* 162.
Waldpurg f. nob. axioma de Than præmittere ſolet *ſ.* 36. 219 Heinricus. *t.* 75.
Waldſee abbat Kygelius abb. *ſ.* 487. Rodolph de Prato præpoſ. *t.* 125.
Waldshut opp. eius conditor *ſ.* 12. urbs ſilveſt. *ſ.* 133. obſeſſa *ſ.* 213 ſeq. Anabaptiſtæ ibidem *ſ.* 315 regimen Auſtriac. eo delatum *ſ.* 467. cuſtodia Silv. Nigr. *ſ.* 476. cives ſignant chartam *t.* 268. eccleſia *t.* 339.
Wallersboven eccleſ. *ſ.* 84
Walpurga monaſt. virg. Heidenheimii 81. abbatia in Alſatia in Sacra Silva. 431. ſeq. Wolframus ex Hirſaug. Bertholdus, & Eberhardus e S. Blaſio abbates. ibid.
Waltenheim vib. *t.* 95.
Walthere nob. teſt. *t.* 52.
Waltherus advoc. eccl. Vuoln. *t.* 111.
Waltherus miniſt. in Schönowe *t.* 238.
Walthhuſin caſtr. Turgov. & nob. 411.
Waltraden vic. *t.* 147. n.
Waltrammus advoc. S. Quirini *t.* 107.
Wanga villa 97. 137.
Wangen vic. *t* 28.
Warmesfried, Warmundifriet opp. S. Blaſio promittitur *t.* 48. 103. de Okolz *t.* 40.
Wart (de) fam. nob. Arnoldus *t.* 38. 99. 111. 135. Erkinbold *t.* 38. Herimannus ib. 75. Heinricus ib. 38. 112. Ruodolphus ib. Oudalricus ib.
Wartenberg fam. 212. Adelhaid ib. Heinricus *ſ.* 161. Conradus Argent. canon ius cedit in villa Hopfowe *t.* 194. caſtrum occupatur a rebellibus ruſticis. *ſ.* 319.
Warthauſen eccl. *t.* 121.
Wartle, Wartelberg. 10.
Waſneck caſtr. *ſ.* 162
Waſſer Belagerung *ſ.* 402.
Waſſerſtelz caſtr. *ſ.* 58 f. nob. Sec. XIII. Reinhardus benef. Wislikof. *ſ.* 58. *t.* 217.
Wecilo, ſeu Wehelo comes mil. duc. Alemanniæ turbat imperium & occumbit in prœlio 209.
Wehr caſtr. *ſ.* 480.
Weigelius, Eberhardus mathemat. *ſ.* 458.
Weiland, eius liber contra Bahrtium *ſ.* 508.
Weilen vic. *t.* 302.
Weingarda Weingarten villa *ſ.* 140. *t.* 111. monaſterium a Welf. fund. *t.* 75. flammis abſumtum a Welfone III. reſtauratur 210. a Welfone IV. variis bonis auctum ib. Walicho abb. ex monacho Hirſaug. abbates: Georgius *ſ.* 350. Gerwicus *ſ.* 336. qui ſeſe Luthero opponit *ſ.* 381. Bertholdus *t.* 125.
Weiſſenburg. monaſt. monachi in epiſcopos Spirenſ. aſſumti 218.
Weitrach Landgraviat. *ſ.* 477.
Weldwart (de) Georgius *ſ.* 224.
Welfo dux Sueviæ *t.* 38. Welfo monaſt. Weingartenſe combuſtum reſtaurat, atque in montem transfert. 210. marchionatum Veronenſem obtinet ib. damna Brunoni epiſc. Auguſtano illata reſarcire cogitur 209 item Welfo III. dux Spolet. benef. S. Blaſ *t.* 74. eius ditiones in Italia ib. 75. victor ib n. Welfo IV. monaſt. Weingart. egregius benefactor, imo alter fundator, 210. Welfones monaſt Zwifaldenſis advocati 211. Welforum familia *t.* 80. eorum ditiones circa Ravenſpurg. *t.* 75.
Welsberg villa *ſ.* 73.
Weningen (de) Otto, pleb. *t.* 123.
Werchheim comitat. *t.* 43.
Werdenſe cœnobium ad Danubium a Mangoldo de Werde fund. 221. monaſt. hoc virginum

a Papa

Digitized by Google

a Papa ordinatum, *t.* 24. dirutum reædificatur *t.* 68. amotis monialibus a Mangoldo IV. de Werde monachi ſubſtituuntur & in protect. apoſtol. ſuſcipitur ib. ius paroch. in Biuruelt accipit *t.* 93. Gunderata abb. Werd. *t.* 24. ſeq. S. Crucis portio eidem donatur monaſt. *t.* 25. idem monaſt. colonia S. Blaſii 412. ſeq. Theodoricus San-Blaſianus primus Werdenſ. abbas ibid. Sec. XIII. *ſ.* 74. *t.* 68. capit. ord. Bened. ibi celebratum. *ſ.* 175. ſeq.

Werdenberg (de) Hugo *ſ.* 230. Anna ib. 326. com. Eliſabetha 360. Heinricus parthen. Fridenweiler ad inſtitut. Ciſterc. transformat *t.* 424. ſeq

Werdnau (de) Conrad. *ſ.* 483. Georgius. ib.

Werenbrechtesvilla vicus *t.* 16. 28.

Wermshuſen (de) Albertus damna reparat, S. Blaſio illata. *ſ.* 52. *t.* 124.

Wernheriſchwanda, Herenſchwand villa Schönav. *t.* 97.

Wernherus abb. S. Albani prope Moguntiam ex mon. Hirſaug 173.

. . . Plebanus de Schafhuſ. *t.* 100.

. . . Archipresbyt. de Struoſin. *t.* 117.

Werra (de) Adelgozus ſeu Adilgoz. 360. *t.* 96. 97. advocat. S. Blaſ. *t.* 38.

Wertach fluv. *t.* 51. n.

Werth (de) Ioan. dux belli *ſ.* 400. ſeq.

Wertheim: fam. nob. *ſ.* 219.

Weſſenberg (de) fam. nob. *ſ.* 135. 229. eadem Sec. XVIII. *ſ.* 480. Anna abbat. de Seking. *t.* 166 n. Hugo 166. Ioannes *t.* 268.

Weſſofontanum monaſt. Wezisbrunnen. Udalricus abb. e S. Blaſio. 438.

Weſtphalica pax. *ſ.* 396.

Wetbingen monaſt. Conradus abb. facit concambium cum S. Blaſ. *t.* 151.

Wetinus Augienſis ſcholæ magiſter 119.

Wettelbrunn vic. *ſ.* 18. 27.

Wettlingen caſt. *ſ.* 13.

Weyger caſtr. *ſ.* 481.

Wibbruch (de) Erchenbold *t.* 95.

Wiblingen monaſt. B. Wernherus ab Ellerbach e S. Blaſio cum colonia miſſus. 250. ſeq fundatores huius monaſterii, Hartmannus & Otto comit. 251. ſeq. & 426. ſeq. *t.* 34. protectio apoſt. ſed. *t.* 34. 55. alii abbat. e S. Blaſ. Sec. XIII. *ſ.* 55. Sec. XV. dat abbates monaſt. Alpirſpac. illudque reformat. *ſ.* 256. ſeq. *Abbates*: Wernherus ſeu Warnerius. *t.* 55. Albertus *ſ.* 55. *t.* 216. Stephanus *t.* 77. Herrmannus *t.* 178. Udalricus, eiuſque reformandi ſtudium *ſ.* 269.

Wiborada virgo ab Hungaris interficitur 147. 163.

Wibrandis (S.) reliquiæ elevatæ *ſ.* 146. *t.* 399.

Wibertus miniſt. imperat. Frider. I. *t.* 95.

Wicleffiſta *ſ.* 193.

Widegarius ex abbate Ottoburano epiſc. Auguſtanus. 100. reliquias gentiliſmi in Helvetia exterminat. ib.

Wierlin Martinus, eius theſes *t.* 488.

Wigericus ex monacho S. Georgii epiſc. Metenſ. 191. 194. n.

Wiggarius, Vuitgarius, Wittgarius cancell. *t.* 9.

Wigold Nicolaus, indulg. promulgat pro reduct. Græcorum *ſ.* 107.

Wila villa in pago Briſg. 200.

Wilare eccl. *t.* 83. n. 103.

. . . (de) Bertholdus *t.* 109. Chuonradus ib. & 111.

Wildberg opp. *ſ.* 403.

Wildenbab. cœnob. eremit. S. Pauli. ſitus & termini *t.* 295.

Wildenſtein fam. nob. Friderich (de) *ſ.* 328. *t.* 153.

Wildpad. *t.* 304.

Wileching. vic. *t.* 23.

Wilen villa, M-Badenſ. *t.* 142.

Wiler (de) Rudolphus bona Sizenkilch diripit. *ſ.* 56. idem civit. Neuenburg rapta reſtit. bona, *t.* 172 Burchardus, Iacobus ib. 173. Fridericus decan. ib. 148.

Wilhaim (de) mil. nob. 362. *ſ.* 33. 363.

Wilhelmus, dux Aquitaniæ fund. mon. Cluniac. 169. ord. Wilhelmit. auctor perperam habitus *ſ.* 79.

. . . (S.) ex monacho Cluniac. Fructuarienſ. mon. fundator & reformator. 169. ſeq.

. . . (S) abb. Hirſaug. 265. ſeq. monaſt. ab eo conſtructa & reformata, Hirſaugienſe 266. Reichenbacenſe, 282. S. Georgii, 283. Lukesheim, 287. Zwifaltenſe, 288. S. Petri, 290. Petershuſanum, 293. & alia 294. ſeq.

. . . Guilielmus (S.) eremita. eiuſque ordo *ſ.* 79. ſeq. varia huius monaſt in Germania. ibid. & ſeq. eiuſdem eremus ad radices mont. Veldberg. a Wilhelmitis inhabitatur Sec. XIII. *ſ.* 80 ſeq vide Oberriedt, Sion, Mengen.

. . . Holand. com. archiep Mog. *ſ.* 34.

Willading. (de) nob. mil. Hauenſt. *ſ.* 33.

Willegiſesbach, Wildespuch. *t.* 8. 23.

Willegotebeim vic. *t.* 95.

Williſuinda, Chilliſvindis uxor Ruthardi comitis Rhenenſis 71. cum filio Cancrone monaſt. Laureſheim conſtruit. ib.

Wilo, Wihlen, villa *t.* 80.

Wimphelingus Iacob, celeb. theolog. Sec. XV. Friburgi *ſ.* 265. eius ſcripta *ſ.* 305.

Windenberg (de) comites benefactores S. Blaſii. 395. 401. ſeq. Meginhardus adv. Nideraſpach. *t.* 127.

t. 127. Thiemo, Udalricus, Luitgard. ibid. Adelbertus 398. 443. ſeq.
Windegg (de) Diethelmus t. 166.
Windiſch Vindoniſſa, 3. olim ſedes epiſc. diruto caſtro ab Hunnis Conſtantiam translata. ib. 16. ſ. 4. decanat. t. 111. n.
Windler de Pregenrot. Chriſtoph. vices ger. in Hochberg. t. 431.
Winitherus, Winthere, monaſt. Rhenaugienſi bona quædam tradit ſub certa conditione 113. t. 10.
Winterieden villa t. 139.
Winterling (de) Rottwil. Andreas converſus S. Blaſ. dat. reverſ. t. 334. ſeq.
Winterdur opp. ſ. 8.
Wintherus cancell. Henric. III. R. imp. t. 24.
Winzilum (de) Hugo ſ. 52.
Wipertus monachus t. 11.
Wippo San-Gallenſis monachus vitæ Conradi Salici ſcriptor 209.
Wipretbtzkyrch paroch. ſ. 144.
Wiringoe Wiringowa pagus Silv. Nig. 127. ſ 130.
Wirtenberg comit. fam. etiam a caſtro Beutelſpach prima eorum ſede dicti 443. Conradus, Bruno abb. Hirſaug. ibid. & ſeq. res ampliatur Sec. XIII. ſ. 13. nova incrementa Sec. XIV. ſ. 123. ſeq. Sec. XV. com. Eberhardus VII. dux proclamatur in maxima dynaſt. Nig. Silvæ frequentia ſ. 224. tabula dynaſt. præſentium ibid. n. idem expugnat ſocietatem nob. *die von den ſchlegeln* ſ. 231. ac inſtituit fratres de communi vita in Herrenberg ſ. 266. t. 381. varii duces avitam relig. deſerunt. Sec. XVI. ſ. 223. ſeq. res Sec. XVII. 404. Eberhardus bellicoſus ſ. 13. Ulricus dition. de Urach acquirit. ſ. 13. t. 161. ſeq. Eberhardus defenditur a cæſ. t. 304. Ulricus, Chriſtophorus eius filius ſ. 324. t. 448. Fridericus t. 437. 441. Ioann. Fridericus pacem in circulo Suev. conſervat. ſ. 414. Eberhardus ibid. Alexander cæſ. exerc. dux ſ. 461.
Wirtenbergiæ nobilium conſpiratio ſ. 124. ſeqq. Religionis mutatio ſ. 323. monaſteria abolita ſ. 540. Prælati huius principatus convocantur a cæſare. eorum reſponſ. t. 412. ſeq.
Wirzburgenſe mon. abbas viſitator t. 341.
Wiſelat Wiſilat t. 83. 103.
Wiſelere, Hartmannus t. 133.
Wiſen fluv. ſ. 21.
Wiſenburg caſtr. etiam Roggenbach. dict. 364. ſ. 241. f. n. 364. ſ. 18. 241. Diethelm. ep. Conſt. ſ. 95.
Wiſentova eccl. t. 83. n. & 103.
Wiſentove villa in Argent. diœceſ. t. 83. 103. 135. n. 153. 167.
Wiſentum vic. t. 185. 187.
Wiſlikofen, Wislikon, Wizzilinchovin, Wizzilichon cella S. Blaſ. trad. a nob. de Waldhuſ. 411. unitur Bebikon, alia bona acquirit. ſ. 57. t. 217. 144. ſeq. 217. Sec. XVII. ſ. 422.
Wiſnek caſtr. ſ. 479.
Wiſwiler (a) Heinrich. mil. t. 166. Ioan. Ruoſ (de) t. 306.
Wittelbach vic. ſ. 147.
Wittelſpach in f. (de) Otto. ſ. 4.
Wittenbach (de) nobiles ſ. 329. 479.
Witticheu monaſt. B. Luitgarda fundat. ſ. 169.
Wittlingen caſtr. t. 161.
VVittnau, Witinoua, Wytnowe, cella S. Blaſii 408. eccleſia ibidem S. Blaſio ceditur t. 38. 83. 99. 103.
VVrimos, Wiurimos eccl. t. 83. n. 103.
VVizwila vicus t. 23.
VVizzheim, Wizzin, Wizia, villa in Alpegov. 71. 139. ſ. 127.
VVolen, Wollon, Wollun, nobiles ſ. 135. ſeq. Wernerus t. 258. Ioannes vendit vill. in Togern t. 268. parochia. t. 110. ſeq. n. Heinricus pleb. de Vuolen ib.
VVolfach dynaſt. 326. ſ. 27. 218.
VVolfartſwendi, Wolfartſchwendi, Wolvoldeſwendi (de) fam. n. Hawinus, Adelbertus, Conradus, fundat. Ochſenh. mon. 249. ſeq.
VVolfehardus, aliis Welfo, 70. n. an idem qui Carolo M. contra Saxones auxilio fuit? ib. 138.
VVolfenetruidi vill. t. 23.
VVolferadus comes de Iſinum t. 39.
VVolferisbach, hodie Wolfersbach vicus 10.
VVolfoldus S Georgii monach. abb. Admontenſis poſtul. 454. ab incontinentiæ ſuſpicione ſe liberat. 455.
VVolfgangus (S.) ex monacho Einſidlenſi ep. Ratisbonenſis creatur 153. in Norico & Pannonia fidem prædicavit. 156.
VVolfregel L. B. teſt. t. 51.
VVolfwin tradit res ſuas mon. S. Trudperti t. 4.
VVolmarsbec villa. ſ. 73.
VVolmarus Melchior, profeſſor ſ. 308.
VVolpach eccl. t. 82. 103.
VVolpatingbalde mons t. 177.
VVolvenwilare eccl. 460.
VVolurob tradit monaſt. S. Trudperti bona ſua t. 4.
VVolwene nobilis Rhenaugienſ. monaſt. reſtaurator 105. eidem monaſt. Cellam Albam tradit ibid.
VVolfene Welfo iunior monaſt. Rhenaugienſe reſtaurat 138. 143. - 144. fit huius monaſterii abbas ib. 141. reliquias S. Blaſii Roma Rhenoviam defert. ib.
VVolwine, ſeu Wolvinus comes Brisgoiæ 138.

VVor-

VVormatienſis epiſcopatus & epiſcopi : Ioann. Dalburgius 160. Hildebaldus 196. *t.* 19. Salmannus indulg. dat S. Blaſ. mon. *t.* 269. Heinricus de Haſſia *ſ.* 115.
VVulterdingen arx comburitur *ſ.* 319.
VVuolingen præd. 73.
VVurmſer de Wettenheim, Chriſtoph. Ludovicus *ſ.* 483.
VVutach torrens 3. 72. 364. *ſ.* 318.
VVyger (de) *ſ.* 332. Wilhelmus *ſ.* 220.
VVyle opp. *t.* 283. eccl. paroch. incorp. Hirſawe *t.* 295.

Y.

Y*ſenberg* (de) Hugo *ſ.* 163.

Z.

Z*arduna*, Zarden, villa. 71.
Zaringen, Zæringen, caſtrum 212. *ſ.* 217. 229. *t.* 96.
. . . Familia Sec. XI. illuſtr. in Silva Nigra 212. ſeq. Sec. XII. 353. ſeq. Sec. XIII. *ſ.* 11. ſeq. Bertholdus I. 212. Bertholdus II. caſtr. Zaring. exſtruit. ibid. Bertholdus III. Friburg. conſtr. 354. Bertholdus IV. 354. *ſ.* 74. Bertholdus V. *ſ.* 11. *t.* 97. 99. n. 115. 121. 135. Conradus 354. 359 *t.* 52. Hermannus I. relicta uxore monachus Cluniaci 212. Adelheid. *ſ.* 19. 22. Agnes *ſ.* 11. Anna *ſ.* 7. horum ducum mauſolæum in S. Petri mon. *ſ.* 541.
Zaſius Ulricus, profeſſor Friburg. *ſ.* 320.
Zeinheim, vicus *t.* 95.
Zell, parochiæ plebanus. *t.* 339.
Zeltlerin, Anna M. eius inedia 10. an. *ſ.* 487.
Zerbach, vall. Todnov. *t.* 329.
Zimberbola (de) mil. *t.* 156.
Zimmern nob. fam. Sec. XI. 211. ſeq. Sec. XII. 3. 58. Sec. XIII. *ſ.* 19. ſeq. Sec. XV. *ſ.* 226. iam deficit Sec. XVI. *ſ.* 329. Albertus *ſ.* 20. *t.* 195. Anna uxor Rudolphi I. Habsb. 112. Berthold. *t.* 195. Bertrada mon. in Waldek. 112. Conradus ſepultus in mon. S. Georg. alter in Meſſkirch : tertius abbas in Augia div. *ſ.* 19. 20. Cuno, Eberhardus, Fridericus, ibid. Georgius, *ſ.* 226. Gotfridus ib. 20. Henricus, *ſ.* 226. Ioannes, *ſ.* 20. Magnoaldus, ib. Rudolphus, ib. Werneri plures ib. & *t.* 161. 195. Incertum, num Sec. XIII. aut XVI. hæc familia comitum dignitate ornata fuerit? *ſ.* 19. 20. Wilhelmus ultimus huius proſapiæ *ſ.* 330. arx *ſ.* 425.
. . . vor Wald. dynaſtia *ſ.* 226.
Ziſca dux Huſſitar. *ſ.* 204.
Zollern, Zolre, nob. fam. Guelphis accenſenda. 70. 144. Burckardus *t.* 78. Fridericus *ſ.* 163. *t.* 133. comit. donant reliq. S. A[illegible]ii monaſt. Zwifald.
Zorn (de) com. Fridericus *ſ.* 224. n.
Zuckhard (de) Ioannes *ſ.* 224. n.
Zurigowe (de) Heinric. præp. *t.* 145. 148.
Zurner Heinr. præfect. Frib. urb. *t.* 306.
Zurza, præd. *t.* 154.
Zurzach, olim villa. 154. *t.* 14.
. . . Monaſt. O. S. B. mutat. in eccl. colleg. *t.* 154. n.
Zutern. *t.* 111.
Zweibrücken, ſeu gemini Pontis comites. Eberhardus. *ſ.* 143. Heinricus. *ſ.* 73. huius, & Ottonis charta. *t.* 238. Simon. *ſ.* 72.
Zweyern nob. fam. ex Helvet. in Silv. Nigr. commigrat. *ſ.* 227.
Zwifaltach (de) Heinricus. *ſ.* 55.
Zwifaltachenſe mon. fundat. 211. 288. 357. 448. Eberhardus abb. *ſ.* 66. Chriſtophorus *ſ.* 418.
Zwing und Bahn, parochiæ S. Blaſ. ab interdicto immunes declarantur. *t.* 271.
Zwinglius, incentor turbarum circa religionem *ſ.* 306. occumbit in prælio. ib. 314.

FINIS.

Addenda.

Quam difficultatem de Bertholdo ſexto noſtri monaſterii abbate academiæ *Boicæ* ſociis enodandam propoſuimus T. I. p. 417. dextre diſſolvit eruditis ſuis lucubrationibus aliunde clariſſimus P. *Hermannus* Scholliner Benedictinus *Oberaltacenſis*, digniſſimus eiuſdem Secretarius, qui ſuis ad me litteris fatetur, de Bertholdo I. Alberti II. comitis *Bogenſis* (T. I. p. 403.) patruo, eodem tempore *Blaſiano* abbate, nullatenus eſſe dubitandum. *Qui enim alias*, inquit, *fieri potuiſſet*, *ut ad locum adeo remotum confugerent Lutgardis & nepos Albertus II. niſi mater ad filium abbatem*, *Albertus autem ad patruum inviſere*, *eidemque commori voluiſſent?* Non igitur Lutgardis frater aut fratruelis tantum erat Bertholdus abbas noſter, quod l. c. ſuſpicati ſumus, ſed filius omnino, comes de *Bogen*. Subdit porro idem P. Scholliner: *De tumulo Lutgardis Berovienſi aliquantiſper haſitavi*, *cum nobis perſuaſiſſimum ſit*, *eam cum marito Aſcuino* (*unico*) *primo in Bogenberg ſepultum fuiſſe. Sed hac ita conciliari forte poterunt*, *ſi inteſtina & carnes parthenoni Berovienſi relinquantur*, *oſſa autem excocta ad nos* (in Bavariam) *translata*, *& oſſibus mariti coniuncta* illius ætatis more dicamus. Engelbertum vero *Hallenſem* Alberti II. avunculum fuiſſe, ut vult anonymus noſter, haud cenſet eruditiſſimus hic vir, qui cuncta hæc fuſius dilucidat in ſua lucubratione de familia *Bogenſium* academiæ *Boicæ* diſſertationibus inſerenda. Cæterum elogium Lutgardis ceu venerabilis Martyrologio ſuo inſeruit *Berovienſis* parthenon ad d. 21. Oct. qua forte obiit, anno tamen haud annotato.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google